

**T.C.
MİMAR SİNAN GÜZEL SANATLAR ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ**

17. ve 18. YÜZYIL BURSA EVLERİ YAPI ÇÖZÜMLEMESİ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Mimar Feyza AKSOY

Restorasyon Anabilim Dalı

Koruma Yenileme Programı

Tez Danışmanı: Yard. Doç. Dr. Mevlüde KAPTI

MAYIS 2011

Feyza AKSOY tarafından hazırlanan 17. ve 18. YÜZYIL BURSA EVLERİ YAPI ÇÖZÜMLEMESİ adlı bu tezin tezi olarak uygun olduğunu onaylarım.

.....
Tez Yöneticisi

Bu çalışma, jürimiz tarafından Anabilim Dalında tezi olarak kabul edilmiştir.

Başkan: : _____

Üye : _____

Üye : _____

Üye : _____

Üye : _____

Bu tez, Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü tez yazım kurallarına uygundur.

ÖNSÖZ

Bu tez, 17. ve 18. yüzyıllarda yapılmış olan Bursa evlerinin yapım sistemlerinin çözümlenmesi amacıyla hazırlanmıştır. Bu kapsamda günümüze ulaşan evler incelenerek, sistem ve eleman özellikleri üzerine çalışılmıştır.

Tezi oluşturduğum süre boyunca desteğini esirgemeyen ve araştırmalarımaya yön gösteren hocam Yard. Doç. Dr. Mevlüde Kaptı'ya, jüri üyesi hocalarım, Prof.Dr. Can Binan ve Yard. Doç. Dr. Tülay Çobancaoğlu'na, kaynakların bir kısmına ulaşmamı sağlayan ve yardımlarını esirgemeyen hocalarıma, araştırmalarımada yardımcı olan, Bursa Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Bölge Kurulu Müdür vekili Serpil Arık'a ve Kurul çalışanlarına, teknik destekte bulunan arkadaşlarıma, başta Büyükşehir ve Osmangazi olmak üzere araştırdığım evlerin bulunduğu ilçe belediyeleri çalışanlarına, evlerinde çalışma fırsatı verenlere ve her konuda bana destek olan aileme çok teşekkür ederim.

Feyza AKSOY

Mayıs, 2011

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ.....	iii
İÇİNDEKİLER.....	iv
ŞEKİL LİSTESİ.....	viii
FOTOĞRAF LİSTESİ.....	ix
ÖZET.....	xiv
GİRİŞ.....	1
1. BÖLÜM: BURSA KENTİ FİZİKSEL VE TARİHSEL GELİŞİMİ.....	4
1.1. Konum ve Sınırları.....	4
1.2. Coğrafi Özellikler.....	4
1.2.1. Topografik ve İklimsel Özellikler.....	5
1.2.1. Jeolojik Özellikler.....	5
1.3. Tarihsel Gelişim.....	6
1.3.1. Tarihsel Yapı.....	6
1.3.2. Sosyal ve Ekonomik Yapı.....	8
1.4. Kent Dokusunun Fiziksel Gelişimi.....	9
1.4.1. Osmanlı Öncesi ve Osmanlı Dönemi.....	9
1.4.2. Bursa Kenti'ni Etkileyen Olaylar.....	15
1.4.3. Mahallelerin Oluşumu ve Genel Özellikleri.....	16
1.4.4. Kentsel Planlama Süreci.....	18
2. BÖLÜM: İNCELENEN YAPILAR.....	23
2.1. Özgünlüğünü Korumuş Olan Evler.....	24
2.1.1. Kent Merkezi.....	24
2.1.1.1. Hacılar Cami İmam Evi.....	25
2.1.1.2. Mücahit Bükücüler Evi.....	30
2.1.1.3. Hatice Bayraktar Evi.....	36
2.1.2. Mudanya.....	43

2.1.2.1. Kenan Doğruöz Evi.....	44
2.1.3. Gümüştepe Mahallesi (Misi Köyü).....	50
2.1.3.1. Pınar Caddesi 1 Numara	51
2.1.4. Yenişehir.....	57
2.1.4.1. Veli Baba Evi.....	58
2.2. Müdahale Edilmiş ve Yenilenmiş Olan Evler	66
2.2.1. Kent Merkezinde Bulunan Evler	66
2.2.1.1. Osmanlı Evi	67
2.2.1.2. Fatma Karacaovalı Evi	71
2.2.1.3. Mehmet Nalcı evi.....	75
2.2.1.4. Ferfuri Yalçın Evi.....	78
2.2.2. Mudanya	81
2.2.2.1. Tahir Paşa Konağı	81
2.2.2.2. Eski Cami İmam Evi	85
2.2.3. Zeytinbağı (Trilye).....	88
2.2.3.1. Nazmiye Şamatacı Evi.....	89
2.2.3.2. Sezen Adaş Evi	93
2.2.4. Demirtaş	96
2.2.4.1. Ömer Ataş Evi.....	96
2.2.5. Cumalıkızık.....	99
2.2.5.1. Köyüstü Sokak 16 Numara	100
2.2.5.2. Kurtbasan Sokak 3 Parsel	103
2.2.6. Yenişehir.....	106
2.2.6.1. Şemaki Evi.....	106
2.3. GÜNÜMÜZE ULAŞAMAMIŞ OLAN EVLER.....	111
2.3.1. Mudanya Halil Ağa Evi.....	111
2.3.2. Mudanya Hasan Ağa Evi.....	114
2.3.3. Haraççı Konağı	115
2.3.4. Yenişehir Hacı Mahmut Konağı.....	118

3. BÖLÜM: 17. ve 18. YÜZYIL BURSA EVLERİNİN MİMARİ ÖZELLİKLERİ	119
3.1. Konum Özellikleri.....	123
3.1.1. Yapı Sokak İlişkisi	123
3.1.2. Yapı Parsel İlişkisi	124
3.2. Plan Özellikleri	125

3.2.1. Taşlık.....	125
3.2.2. Sofa.....	125
3.2.3. Oda.....	126
3.3. Cephe Özellikleri.....	128
3.3.1. Cephe Elemanları.....	128
3.3.2. Kat Yükseklikleri.....	130
3.4. Malzeme Özellikleri.....	131
3.4.1. Taş.....	131
3.4.2. Ahşap.....	132
3.4.3. Tuğla.....	133
3.4.4. Kerpiç.....	134
3.4.5. Harç.....	136
3.4.6. Sıva.....	137
3.4.7. Cam.....	139
3.4.8. Alçı.....	140
3.4.9. Alaturka Kiremit.....	141
3.4.10. Toprak Künk.....	141
3.5. Yapım Sistemi Özellikleri.....	142
3.5.1. Taşıyıcı Sistem Özellikleri ve Elemanları.....	142
3.5.1.1. Temeller.....	142
3.5.1.2. Ahşap Karkas Sistem.....	143
3.5.1.3. Duvarlar.....	146
3.5.1.4. Döşemeler.....	150
3.5.1.5. Çıkmalar.....	151
3.5.1.6. Üst Örtü.....	152
3.5.2. Yapıyı Oluşturan Diğer Öğeler.....	153
3.5.2.1. Pencereler.....	153
3.5.2.2. Kapılar.....	161
3.5.2.3. Merdivenler.....	164
3.5.2.4. Tavan ve Döşeme Kaplamaları.....	164
3.5.2.5. Ocaklar.....	166
3.5.2.6. Sedirler.....	167
3.5.2.7. Dolap, Yüklük ve Raflar.....	168
4. BÖLÜM: YAPILARDA MEYDANA GELEN KORUMA SORUNLARI...169	
4.1. Konutların Bozulma Nedenleri.....	169

4.1.1. Fiziksel Nedenler	169
4.1.1.1. Doğadan Kaynaklanan Nedenler	169
4.1.1.2. Yapıdan Kaynaklanan İç Nedenler	170
4.1.1.3. İnsanın Oluşturduğu Nedenler	170
4.1.2. Sosyal ve Ekonomik Etkenler	172
4.2. Konutların Bozulma Şekilleri	173
4.2.1. Biçimsel Bozulmalar	173
4.2.1.1. Plan Şemasında Meydana Gelen Bozulmalar	173
4.2.1.2. Cephe Meydana Gelen Bozulmalar	174
4.2.2. Yapısal Bozulmalar	175
4.2.2.1. Taş ve Tuğla Elemanlarda Meydana Gelen Bozulmalar	176
4.2.2.2. Ahşap Elemanlarda Meydana Gelen Bozulmalar	176
4.2.2.3. Kerpiçlerde Meydana Gelen Bozulmalar	177
5. BÖLÜM: İNCELENEN EVLER İÇİN KORUMA YAKLAŞIMI.....	178
5.1. Plan ve Cephe Ölçeğinde.....	178
5.2. Yapı Sistemi Ölçeğinde.....	180
SONUÇ.....	182
KAYNAKLAR.....	186
EKLER.....	191
EK - 1: GÜNÜMÜZE ULAŞAN 17. ve 18. YÜZYIL BURSA EVLERİ GENEL ÖZELLİKLERİ	191
EK - 2: İNCELENEN EVLERİN ANIT FİŞLERİ VE ÇİZİMLERİ	192
EK - 3 : EVLERİN GENEL ÖZELLİKLERİNİN DEĞERLENDİRMESİ.....	193
EK - 4: PLAN TİPOLOJİSİ.....	194
EK - 5: CEPHE TİPOLOJİSİ	195
EK - 6: 17. - 18. yy. ve 20. yy. ÖLÇÜ SİSTEMLERİNE GÖRE YAPI ELEMANLARI DEĞERLENDİRİLMESİ	196
EK - 7 : 17. - 18. yy. ve 20. yy. ÖLÇÜ SİSTEMLERİNE GÖRE PLAN VE CEPHE ELEMANLARI DEĞERLENDİRİLMESİ	197
EK - 8: TEPE PENCERESİ TİPOLOJİSİ	198

ŞEKİL LİSTESİ

Şekil 1: Bursa İli ve ilçeleri.....	5
Şekil 2: Bursa topografik konumu.....	7
Şekil 3: 1862 Suphi Bey haritası – Hanlar bölgesi.....	14
Şekil 4: Hanlar Bölgesi.....	14
Şekil 5: Bursa mahalleleri.....	17
Şekil 6: 1921 yılı Bursa Haritası.....	20
Şekil 7 : 1862 yılı Suphi Bey Haritası – Hisar Bölgesi.....	21
Şekil 8: 1962 tarihli Suphi Bey haritası, Muradiye Külliyesi ve çevresi.....	24
Şekil 9: Mudanya İlçesi'nde bulunan evler.....	43
Şekil 10: Misi Köyü yerleşimi.....	50
Şekil 11: Yenişehir yerleşimi içinde Veli Baba ve Şemaki evleri.....	57
Şekil 12: Evin plan şeması.....	79
Şekil 13: Trilye kent dokusu.....	88
Şekil 14: Cumalıkızık Mahallesi imar planı üzerinde incelenen evlerin konumları ..	99
Şekil 15: Halil Ağa Evi planı.....	112
Şekil 16: Mudanya Hasan Ağa Evi restitüsyon çizimleri.....	114
Şekil 17: Haraççı Konağı restitüsyon çizimleri.....	115
Şekil 18: Yenişehir Hacı Mahmut Konağı Restitüsyonu.....	118
Şekil 19: Konutların parsel içindeki konumları.....	123
Şekil 20: Bursa İli malzeme haritası.....	131
Şekil 21: Misi Köyü Pınar Caddesi 1 numaralı evden ahşap silme detayı.....	138
Şekil 22: Bursa evlerinde kullanılan ahşap birleşim detayları.....	144
Şekil 23: Ahşap karkas sitem.....	144
Şekil 24: Tepe pencerelerinin hazırlanması için kullanılan çamur kalıp.....	157
Şekil 25: Alçı kayıtların görüş açısına göre eğikleştirilmesi.....	157
Şekil 26: İncelenen evlerde bulunan hücre örnekleri.....	168

FOTOĞRAF LİSTESİ

Fotoğraf 1: Hisar ve yamaçlarındaki yerleşimler	7
Fotoğraf 2: Hisar bölgesi ve Uludağ'ın görünümü	7
Fotoğraf 3: Saltanat Kapısı içinden Ulucami'nin görünümü ve Yer Kapı.....	9
Fotoğraf 4: I.Murat Hüdavendigâr Külliyesi, ova ve Mudanya'ya giden demiryolu .11	
Fotoğraf 5: 1855 yılı Ulucami ve Tophane görünümü	12
Fotoğraf 6: Yeşil Külliyesi ve Ulucami görünümü	12
Fotoğraf 7: Hisar'a çıkan yol ve Ulucami görünümü	12
Fotoğraf 8: Muradiye Külliyesi ve arkada Hamzabey Külliyesi.....	13
Fotoğraf 9: 1855 depremi sonrası Şehadet Cami, 1958 yangını sonrası Kapalıçarşı .15	
Fotoğraf 10: 1938 hava fotoğrafında Hisar Bölgesi sokak dokusu	16
Fotoğraf 12: Pınarbaşı Mesire Alanı.....	22
Fotoğraf 13: Pınarbaşı Mahallesinde bulunan su kanalları ve mozaik örnekleri	22
Fotoğraf 11: Hisar bölgesi 1938 hava fotoğrafı	22
Fotoğraf 14: Hacılar Cami imam Evi, taşlık ve birinci kat görünümü	28
Fotoğraf 15: Hacılar Cami imam Evi birinci kat başoda pencere görünümü.....	29
Fotoğraf 16: Hacılar Cami İmam Evi bahçe ve başoda görünümü	29
Fotoğraf 17: Bükücüler Evi, özgün cephesi	34
Fotoğraf 18: Bükücüler Evi, çıkma altında uzatılmış olan döşeme girişleri.....	34
Fotoğraf 19: Bükücüler Evi, özgün oda alt ve üst pencereleri	35
Fotoğraf 20: Tepe penceresi ve oda kapısı görünümleri.....	35
Fotoğraf 21: Hatice Bayraktar Evi özgün cephesi.....	40
Fotoğraf 22: Hatice Bayraktar Evinin giriş cephesine ait eski fotoğraf	40
Fotoğraf 23: İki yönde de çıkma yapılan köşe odada döşeme girişleri.....	41
Fotoğraf 24: Tuğla ile oluşturulan desenler ve saçak görünümü	41
Fotoğraf 25: Baca ve özgün pencere kapakları, yapının zemin kat köşesi	42
Fotoğraf 26: Özgün olarak kalabilmiş olan dolap görünümü	42
Fotoğraf 27: Kenan Doğruöz evi kuzeydoğu cephesi.....	47
Fotoğraf 28: Kenan Doğruöz evi kuzeydoğu cephesi,.....	48
Fotoğraf 29: Kenan Doğruöz evi güney görünümü	48
Fotoğraf 30: Tepe penceresi dış ve iç görünümü	49
Fotoğraf 31: Evin birinci kat güneybatı odası ocak ve tepe penceresi düzeni	49

Fotoğraf 32: Üzeri boya ile kaplanmış olan bordür örnekleri.....	49
Fotoğraf 33: Misi Köyü Pınar Sokak 1 Numaralı Evinin kuzeydoğu görünümü.....	53
Fotoğraf 34: Pencere önlerinde bulunan ahşap korkuluk.....	54
Fotoğraf 35: Zemin kat duvarı.....	54
Fotoğraf 36: Cepheye yansıtılan ve eliböğründeler ile desteklenen baca.....	55
Fotoğraf 37: Başoda tepe penceresi.....	55
Fotoğraf 38: Yapı güney görünümü.....	56
Fotoğraf 39: Yapının yıkılmadan önceki görünümü.....	56
Fotoğraf 40: Veli Baba Evi güney cephesi.....	62
Fotoğraf 41: Veli Baba Evi güneybatı köşesi, kerpiç yığma duvar görünümü.....	62
Fotoğraf 42: Birinci kat 01-4 numaralı oda pencereleri, ahşap korkuluklar.....	63
Fotoğraf 43: Veli Baba Evi doğu cephesi.....	63
Fotoğraf 44: Kuzey cephesi, kapatılan dış sofa.....	64
Fotoğraf 45: Kuzey cephesi, dış sofa duvarları ve yanda başoda tavan göbeği.....	64
Fotoğraf 46: Açık olan dış sofa ve evin içlik penceresi.....	65
Fotoğraf 47: Veli Baba evi görünümü.....	65
Fotoğraf 48: 1938 yılı hava fotoğrafı, Osmanlı Evi ve Fatma Karacaovalı Evi.....	66
Fotoğraf 49: Osmanlı Evi görünümü.....	68
Fotoğraf 50: Osmanlı Evi ve yolun üst köşesinde Fatma Karacaovalı Evi.....	68
Fotoğraf 51: Osmanlı Evi bahçe girişi.....	69
Fotoğraf 52: Bahçeden yapının görünümü, birinci kat sofası.....	69
Fotoğraf 53: Dışlık tepe pencereleri.....	69
Fotoğraf 54: Zemin kat eyvanı ve oda girişi.....	70
Fotoğraf 55: Birinci kat sofa, başoda girişi ve eyvan görünümü.....	70
Fotoğraf 56: Osmanlı Evi Müzesi başoda görünümü.....	70
Fotoğraf 57: Muradiye Medresesi ve sağda Fatma Karacaovalı evi.....	72
Fotoğraf 58: Fatma Karacaovalı evi.....	72
Fotoğraf 59: Karacaovalı Evi ve Osmanlı Evi görünümü.....	73
Fotoğraf 60: Karacaovalı Evi taşlık giriş kapısı.....	73
Fotoğraf 61: Çıkma altında uygulanmış olan detay.....	74
Fotoğraf 62: Cepheye yapılmış ve günümüzde boya ile kapatılmış olan bezeme.....	74
Fotoğraf 63: 1938 yılı hava fotoğrafı, yapı ve çevresi.....	76
Fotoğraf 64: Restore edilmiş olan Mehmet Nalcı Evi.....	76
Fotoğraf 65: Yapının 1991 yılında onaylanmış olan zemin kat rölöve çizimleri.....	77

Fotoğraf 66: Yapının restore edilmeden önceki görünümü	77
Fotoğraf 67: 1938 yılı hava fotoğrafı.....	79
Fotoğraf 68: Yıkılmadan önce yapının durumu	79
Fotoğraf 69: Taşlıktan sofaya çıkılan merdiven	80
Fotoğraf 70: Dolap ve hücre görünümü	80
Fotoğraf 71: Ferfuri Yalçın Evi, günümüzde rekonstrüksiyonu yapılmaktadır.	80
Fotoğraf 72: Tahir Paşa Konağı kuzeydoğu görünümü	82
Fotoğraf 73: Çıkmayı destekleyen eliböğründeler	82
Fotoğraf 74: Başoda dış cephesi ve bahçe kapısı iç görünümü.....	83
Fotoğraf 75: Tahir Paşa Konağı başoda görünümü	83
Fotoğraf 76: Başoda penceresi	84
Fotoğraf 77: Başoda girişinde bulunan dolaplar ve kalem işi bezemeler	84
Fotoğraf 78: Eski Cami İmam Evi, yangın öncesi fotoğrafı	86
Fotoğraf 79: Başoda duvarının iç görünümü.....	86
Fotoğraf 80: Mudanya Eski Camii ve imam evi	87
Fotoğraf 81: Yapı ön cephesi	87
Fotoğraf 82: Nazmiye Şamatacı evi 2006 yılı görünümü	90
Fotoğraf 83: Nazmiye Şamatacı evi günümüzdeki görünümü	90
Fotoğraf 84: Ahşap karkas sistem ve tepe pencereleri.....	91
Fotoğraf 85: Tepe pencerelerinin günümüzdeki görünümü.....	91
Fotoğraf 86: Evin güneybatı görünümü	92
Fotoğraf 87: Yapıya ait eski fotoğraflar	92
Fotoğraf 88: Sezen Adaş evi giriş cephesi	94
Fotoğraf 89: Evin güneybatı görünümü	94
Fotoğraf 90: Yapının yıkılmadan önceki görünümü.....	95
Fotoğraf 91: Özgün yapı, eliböğründelerle desteklenen çıkma ve tepe pencereleri...95	
Fotoğraf 92: Ömer Ataş evinin 2007 yılına ait görünümü	97
Fotoğraf 93: Tepe penceresi görünümü	97
Fotoğraf 94: Evin ayakta kalabilmiş olan zemin katı ve birinci kat odası.....	98
Fotoğraf 95: Günümüzde yapının zemin kat ön duvarı	98
Fotoğraf 96: Cumalıkızk Köyüstü Sokak 16 numaralı evin zemin kat köşesi.....	101
Fotoğraf 97: Yapının ahşap hatıllarla desteklenmiş taş yığma yan duvarı	101
Fotoğraf 98: Çıkma için uzatılan döşeme kirişleri ve eliböğründeler	102
Fotoğraf 99: Birinci kat başoda tuğla örgü sistemi ve tepe penceresi	102

Fotoğraf 100: Evin kuzey cephesi	104
Fotoğraf 101: Çıkımda bulunan tepe penceresi	104
Fotoğraf 102: Baca ve pencere kapakları.....	105
Fotoğraf 103: Çıkma ve saçak görünümü	105
Fotoğraf 104: Şemaki Evi kuzey (giriş) cephesi	108
Fotoğraf 105: Şemaki Evi birinci kat dış sofası	108
Fotoğraf 106: Birinci kat, oda tavan kaplaması.....	109
Fotoğraf 107: Birinci kat bahçeye açılan pencereler	109
Fotoğraf 108: Şemaki evi kuzey cephesi	110
Fotoğraf 109: Kuzey cephesi, dış sofa görünümü	110
Fotoğraf 110: Halil Ağa evinin dış sofası ve oda duvarı	112
Fotoğraf 111: Ahşap çatı sistemi ve kemerli sofa pencereleri	112
Fotoğraf 112: Ahşap payanda üzerine yapılmış olan kalem işi bezeme.....	113
Fotoğraf 113: Halil Ağa evine ait bordür örnekleri	113
Fotoğraf 114: Haraççı Konağı görünümü	116
Fotoğraf 115: Haraççı konağı balkon	116
Fotoğraf 116: Haraççı konağı ahşap kafes görünümü	117
Fotoğraf 117: Dış sofa görünümü.....	117
Fotoğraf 118: Yenişehir Hacı Mahmut Konağı.....	118
Fotoğraf 119: Cumalıkızık Mahallesinde özgün taş sokak dokusu.....	124
Fotoğraf 120: Mücahit Bükücüler evi, alçı kabartma	127
Fotoğraf 121: Osmanlı Evi cephesi ve Misi Köyü 7 parselde ocak	130
Fotoğraf 122: Veli Baba Evi ve Hatice Bayraktar Evi tuğlaları.....	134
Fotoğraf 123: Demirtaş Osmangazi Caddesi 13 numaralı evin kerpiç görünümü ...	136
Fotoğraf 124: Misi Köyü 1 numara ve Ömer Ataş evinde bulunan çamur sıva.....	137
Fotoğraf 125: Kenan Doğruöz Evi tepe penceresinde kullanılmış olan renkli cam.140	
Fotoğraf 126: Kenan Doğruöz evi ve Misi Evi köşe detayları.....	145
Fotoğraf 127: Veli Baba Evinde uygulanmış olan kurt ağız birleşim detayı.....	145
Fotoğraf 128: Ahşap taban ve dikmede köşe düz bindirmeli birleşim detayı.....	146
Fotoğraf 129: Kenan Doğruöz ve Mücahit Bükücüler Evi zemin kat taş duvarları	147
Fotoğraf 130: Hatice Bayraktar Evi duvarlarında tuğla ile oluşturulan desenler.....	149
Fotoğraf 131: Hatice Bayraktar, Fatma Karacaovalı evinde bulunan eliböğründeler	151

Fotoğraf 132: Tahirpaşa Konağı ve Cumalıkızık Kurtbasan Sokakta bulunan eve ait işlenmiş eliböğünde görünümleri	152
Fotoğraf 133: Mücahit Bükücüler evi tepe pencereleri iç görünümü	155
Fotoğraf 134: Alçıacı İsmail Efendi'ye ait, tepe penceresi yapımında kullanılan aletler ve zeminde çizilmiş olan pencere deseni	158
Fotoğraf 135: Safiyuddin Erhan atölyesinde bulunan, tepe penceresi yapımında kullanılan aletler	158
Fotoğraf 136: Safiyuddin Erhan atölyesinde bulunan tepe penceresinin detay görünümü	159
Fotoğraf 137: Bükücüler evi tepe penceresi detay görünümü.....	159
Fotoğraf 138: Bükücüler Evi içlik tepe penceresi dış ve iç görünümü.....	160
Fotoğraf 139: 19. yy'da yapılmış olan, Umurbey Köyü Celal Bayar Evi ve Mudanya Belediyesi arkasında Cemalaki Evi	161
Fotoğraf 140: Cumalıkızık Köyüstü Sokaktaki evin bahçe kapısı	162
Fotoğraf 141: Misi Köyü Pınar Caddesi 1 Numaralı evin bahçe kapısı kulpu	162
Fotoğraf 142: Cumalıkızık Köyünde bulunan bir evin bahçe kapısı kulpu	162
Fotoğraf 143: Şemaki Evi ve Kenan Doğruöz Evi oda kapıları.....	163
Fotoğraf 144: Tahir Paşa Konağı zemin kat odası ve Osmanlı Evi başoda tavan kaplamaları	165
Fotoğraf 145: Şemaki Evi kat başoda tavan kaplaması	166
Fotoğraf 146: Osmanlı Evi başodası ve Yenişehir Şemaki evi birinci kat kuzeybatı odası ocak ve dolap görünümü	167

17. ve 18. YÜZYIL BURSA EVLERİ YAPI ÇÖZÜMLEMESİ

(Yüksek Lisans Tezi)

Feyza AKSOY

MİMAR SİNAN GÜZEL SANATLAR ÜNİVERSİTESİ

FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

Mayıs 2011

ÖZET

Bursa il sınırları içerisinde, günümüze ulaşan 17. ve 18. yüzyıl dönemi sivil mimarlık örneği yapıların incelendiği tez, yok olma tehlikesiyle karşı karşıya kalmış olan bu evlerin, yapı çözümlemesi yapılarak, kullanılan sistem ve malzemelerin tespit edilip belgelendirilmesi amacıyla hazırlanmıştır.

Tezin izlediği yol, söz konusu yapıların, bulunduğu fiziksel ve sosyal çevrenin irdelenmesi, yapılan ölçüm ve tespitler doğrultusunda, mimari özelliklerinin incelenmesi ve bozulma durumlarının tespit edilip koruma önerilerinin geliştirilmesi şeklindedir. Tez beş bölümden meydana gelmektedir.

1. Bölümde; Bursa Kenti, tarihi ve fiziksel özellikleri açısından incelenmiş, konut yerleşimlerinde etkili olan coğrafi, kültürel, ekonomik faktörler, planlama süreçleri ayrı başlıklar altında değerlendirilmiştir.

2. Bölümde; İncelenen evlerin, yerinde yapılan tespit ve ölçümleri doğrultusunda özgün plan ve yapı özellikleri açıklanmış, meydana gelen bozulma ve değişiklikleri tespit edilmiştir. Öncelikle 17. ve 18. yüzyıllarda yapılmış olduğu kaynaklarda da belirtilmiş, özgün malzeme ve boyutlarını koruyabilmiş olan evler, daha sonra, dönemin özelliklerini yansıtan, kısmen veya tamamen yenilenmiş olan evler buldukların çevrenin özellikleriyle birlikte incelenmiştir. Daha fazla örnek ve karşılaştırma imkanı olması açısından, aynı döneme ait, yıkılarak günümüze ulaşamamış fakat kaynaklarda bilgileri bulunan, farklı yapım tekniği veya plan şeması uygulanmış evlerin bazılarında da söz edilmiştir.

3. Bölümde; İncelen yapılar doğrultusunda, 17. ve 18. yüzyılda Bursa'da yapılmış olan evlerin yapısal özellikleri irdelenmiştir. Öncelikle evlerin sokak ve parsel ile ilişkisi açıklanmış, plan şemasını oluşturan mekanları, cephe özellikleri, yükseklikleri irdelenmiştir. Daha sonra yapıda kullanılan malzemelerden söz edilmiş ve incelemeler sonucunda elde edilen veriler doğrultusunda yapım sistemini oluşturan elemanlar ve teknik özellikleri açıklanmıştır. Yapıyı tamamlayan doğrama, kaplama malzemeleri gibi diğer yapı elemanları, söz konusu evlerin temel karakteristik özelliklerinden birisi olan tepe pencerelerinin kullanılma nedenleri, çeşitleri ve yapım teknikleri incelenmiştir.

4. Bölümde; Yapılan tespitler sonucunda evlerde meydana gelen bozulmaların nedenleri ve şekilleri irdelenmiştir. Bozulmaya neden olan fiziksel ve sosyal etkenler; doğanın oluşturduğu nedenler, yapıdan kaynaklanan iç nedenler, insanların oluşturduğu nedenler, sosyal ve ekonomik yapıda meydana gelen değişimler doğrultusunda incelenmiştir. Bu nedenlerin plan şemasında ve cephe düzeninde oluşturduğu etkiler ve meydana gelen biçimsel ve yapısal bozulmalar açıklanmıştır. Yapılan tespitler sonucunda, zaman içerisinde oluşan teknolojik ve kültürel değişimlerin yapılara yansımaları irdelenmiştir.

5. Bölümde; Tespit edilen koruma sorunlarının, nedenleri ve şekilleri doğrultusunda, incelenen evlerin mümkün olduğunca özgün özellikleriyle gelecek kuşaklara aktarılabilmesi için, plan şeması, cephe düzeni ve yapı sistemi olmak üzere iki başlık altında koruma önerileri sunulmuştur.

Bilim Kodu :

Anahtar Kelimeler : 17. ve 18. yy Bursa Evleri, Geleneksel Yapım Sistemi, Geleneksel Yapı Elemanları, Evlerdeki Yapısal ve Biçimsel Bozulmalar

Sayfa Adedi : 260

Tez Yöneticisi : Yard. Doç. Dr. Mevlüde Kaptı

STRUCTURAL ANALYSIS OF THE 17th & 18th CENTURY BURSA HOUSES

(MA. Thesis)

Feyza AKSOY

MİMAR SİNAN FINE ARTS UNIVERSITY

INSTITUTE OF SCIENCE AND TECHNOLOGY

May 2011

SUMMARY

The purpose of the thesis, which researches the examples of 17th and 18th century civil architectural examples in Bursa, is to establish and document the civil work characteristics of these structures which are facing with the threat of disappearing.

The way that the thesis follows is studying the physical and the social environment of the places where the structures are, examining the architectural properties of the structures by the measurements and the designations of structures, and determining the deformation case of the structures. The thesis includes five parts;

In the first chapter, the city Bursa is researched in terms of its historical and physical properties. Geographic, cultural and economic factors that affected the residential settlement and the projection processes are considered in different subtopics.

In the second chapter, original plans and structural properties of the houses are explained; the deformations and the changes in the structures of the houses are established according to the determinations and the measurements which are done at the places of the examined houses'. Firstly the houses that maintained their original materials and sizes until today and that are stated to be built in the 17th and 18th centuries in the resources were examined along with the properties of their environments. Afterwards the houses which reflect the properties of 17th and 18th century and were reconstructed from the beginning or reconstructed partially for renewing, were examined again along with the properties of their environments. For more examples and opportunity of comparison, the collapsed houses with different construction techniques and plan schema, which belong to the same time period and are not reached to nowadays, are mentioned in the thesis.

In the third chapter, the structural properties of the houses, which are constructed in Bursa in 17th and 18th centuries, are studied towards examined buildings. Firstly, the connection of the houses with the street and the parcel is explained and the places that form the plan schemas, properties of frontages, and heights of the structures are studied. Thereafter, the materials that are used in the structures are mentioned and the elements that forms the system of construction and the technical properties of these elements are explained according to the datum which are acquired as a result of scrutinizes. Skylights is the main characteristic property of aforementioned houses' and the reasons of use of skylights, the classes of skylights and the techniques of construction of skylights is explained in this part of thesis. And also chops and overlaps that complete the structure are introduced in the thesis.

In the fourth chapter, as a result of the completed studies, the causes and the forms of the corruption that occurs on the houses are explained. Factors which cause the houses' corruption, physical and social factors, factors that nature creates, internal factors that are originated from construction, and factors originated from people are studied towards the social and economic changes. The effects of these mentioned factors on plan schemas and frontage are explained. As a result of the researches, the response of the changes in technology and culture to these houses is studied.

In the fifth chapter, towards the determined conservation problems' causes and types, to be able to conserve these buildings to future with their unique properties, conservation suggestions are placed in the thesis under two main headlines, frontage order and structural system and plan schema.

Science Code :

Keywords : 17th-18th century Bursa Houses, Traditional Structural System, Traditional Structural Elements, Structural and Stylistic Corruptions

Pages Number : 260

Supervisor : Asst. Prof. Dr. Mevlüde Kaptı

GİRİŞ

Geçmiş MÖ. 6500 yıllarına kadar uzanan Bursa'da farklı medeniyetlerin izleri bulunmaktadır. 1326 yılında Osmanlı Devleti'nin başkenti olan Kent, 1453 yılında İstanbul başkent olana kadarki dönemde Dünya'nın sayılı ticaret merkezlerinden biri halini almıştır. Osmanlılar dönemine kadar Hisar bölgesi ile sınırlı olan yerleşim merkezi, bu dönemden itibaren doğu batı yönünde gelişmeye başlamıştır.

Yeni mahallelerin oluşumu sırasında Türk gelenek, göreneklere ve o dönemki teknolojik imkanlar etkili olmuş, yeni evlerin yapımı sırasında Türk ustalarla birlikte bölgede bulunan yabancı ustalar birlikte çalışmıştır. Genel olarak ortak prensipler doğrultusunda oluşturulmakla birlikte her biri farklı özellikler taşıyan konutların bir araya gelmesiyle Bursa geleneksel kent dokusu oluşturulmuştur.

Günümüze kadar meydana gelen kültürel ve bilimsel gelişmeler sonucunda kent dokusu ve evlerin yapım sistemlerinde değişimler meydana gelmiştir. Bu tezde 17. ve 18. yüzyıllarda Bursa'da yapılmış olan evlerin yapım sistemleri incelenecektir.

AMAÇ

17. ve 18. yüzyıl döneminde yapılmış olan Bursa evleri, kat yükseklikleri, cephe düzeni ve tepe pencereleri gibi karakteristik özellikler taşımaktadır. Söz konusu evlerin pek çoğu, doğal veya dış etkenlerden kaynaklanan nedenlerle yıkılmıştır. Bu tezin hazırlanmasında, 17. ve 18. yüzyıla ait, günümüze ulaşabilen evlerin incelenerek, yapım sistem ve elemanlarının, koruma sorunlarının tespit edilip belgelendirilmesi ve yapılacak olan restorasyon uygulamalarına kaynak oluşturulması amaçlanmıştır.

Günümüze kadar, Bursa evleri ile ilgili çeşitli kaynaklarda araştırmalar yapılmış fakat çoğunlukla evlerin genel özellikleri irdelenmiştir. Leman Tomsu 'Bursa Evleri' adlı tez çalışmasında, evlerin plan şeması ve cephe elemanlarından söz etmiştir(1941). Arzu Çahantimur 'Kültür ve Mekan Etkileşimi Kapsamında Konut ve Yakın Çevresi İlişkilerine Diyalektik Bir Yaklaşım' adlı tez çalışmasında Bursa evlerinde parsel, sokak ilişkisi değerlendirilmiştir. Sedat Hakkı Eldem, Türk Evi adlı

eserinde Bursa evlerinden de örnekler vermiştir. Yelda Nur Ergin, 'Tepe Pencerele Evler Üzerine Bir Araştırma' adlı tezinde tepe pencerelerinin yapım yöntemlerini açıklamış ve Bursa'daki evlerden de örnekler incelemiştir(1994).

Dönem içerisinde yaşam şeklinin değişmesi, yeni malzeme ve tekniklerin geliştirilmesi diğer yapılara olduğu gibi evlere de yansımıştır. Buna göre plan şemaları, yükseklikler, pencere tipleri gibi pek çok öge değişikliğe uğramıştır. Konumuz olan 17. ve 18. yy. evleri ise kendi dönemlerine ve buldukları yerlere göre farklılıklar gösterebilir de ortak prensipler doğrultusunda oluşturulmuştur. Çalışılan evler doğrultusunda, evlerin plan şemaları, yapı sistemleri ve malzeme özellikleri ve bu yüzyıllar içinde meydana gelen gelişimleri incelenmiştir.

YÖNTEM

Açıklanan amaçlar doğrultusunda öncelikle Sedat Hakkı Eldem'in, Türk Evi adlı eserinde ve Leman Tomsu'nun 'Bursa Evleri' adlı tez çalışmasında ve konu ile ilgili diğer kaynaklarda, 17. ve 18. yüzyıl döneminde yapılmış olduğu belirtilen evler araştırılmıştır. Yapılan envanter çalışmaları sonucunda, Bursa il sınırları içerisinde, kaynaklarda sözü geçen ve bu dönemin özelliklerini yansıtan, günümüze ulaşmış olan 18 ev tespit edilmiştir. Bu evlerden 3 tanesi çeşitli sebeplerle yıkıldıktan sonra yeniden yapılmış, 4 tanesi restore edilmiştir. Kaynaklarda da sözü edilen ve günümüze değiştirilmeden ulaşan 6 ev ayrıntılı olarak incelenmiş, yapı elemanları özellikleri ve boyutları karşılaştırılmıştır. Restore edilmiş veya rekonstrüksiyonu yapılmış olan evler görünüş olarak dönem özelliklerini yansıtsalar da taşıyıcı eleman boyutlarında, plan şemalarında değişiklikler meydana gelmiştir. Bu nedenle özgün olduğu tespit edilen evlerin teknikleri ve malzeme boyutları dikkate alınmış, diğer yapılara da karşılaştırma yapabilmek amacıyla yer verilmiştir.

Envanter çalışmaları sonucunda tespit edilen evlerin Bursa Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Bölge Kurulu ve Belediye arşivlerinde araştırmaları yapılmış, tescil durumları, eski fotoğraf ve belgeleri tespit edilmiştir. Daha sonra evlerin rölöveleri çıkartılmış, yapıda bulunan izler ve elde edilen kaynaklar doğrultusunda restitüsyon çizimleri hazırlanmıştır. Daha fazla örnek ile karşılaştırma yapabilmek için, aynı döneme ait, farklı teknik özellik ve plan şemasına sahip, yıkılmış fakat kaynaklarda bilgileri bulunan evlerden de söz edilmiştir.

Evlerde yapılan incelemeler sonucunda elde edilen veriler doğrultusunda evlerin yapım sistemleri, kullanılan malzemeleri, uygulanan teknikler tespit edilmiş ve açıklanmıştır. 17. ve 18. yüzyıla ait Bursa sicilleri araştırılarak, o dönemde kayıt altına alınmış malzeme nitelikleri ve terimler değerlendirilmiş, söz konusu dönemlerde kullanılan ölçü birimleri ile günümüzdekiler karşılaştırılmıştır.

Yapıdan edinilen bilgiler ve evlerde yaşayanlarla yapılan görüşmeler sonucunda yapılarda meydana gelen bozulma nedenleri ve biçimleri tespit edilmiştir. Ortaya çıkan sorunlar doğrultusunda, yapıların özgünlüklerini bozmayacak şekilde koruma önerileri geliştirilmiştir.

Yapılan çalışmalar sonucunda, incelenen somut örnekler doğrultusunda 17. ve 18. yüzyıl dönemine ait evlerin yapı çözümlenmeleri ortaya çıkartılmış, günümüze ulaşan evler, fotoğraf ve çizimlerle belgelenmiştir.

1. BÖLÜM: BURSA KENTİ FİZİKSEL VE TARİHSEL GELİŞİMİ

1.1. KONUM VE SINIRLARI

Bursa kenti, Marmara Bölgesi'nin güneyinde, Uludağ'ın (*Uludağ'a tarih boyunca 'Olympos' ve 'Keşiş Dağı' isimleri de verilmiştir*) kuzeybatı eteğinde ve Marmara Denizi kıyısındaki Mudanya Dağları'nın denizden ayırdığı Bursa Ovası'nın güney kenarında yerleşmiştir. Çevresinde, Yalova, Kocaeli, Bilecik, Kütahya ve Balıkesir illeri bulunmaktadır. (Şekil 1)

1.2. COĞRAFİ ÖZELLİKLER

Marmara bölgesinin güneyinde yer alan Bursa'da, bereketli, sulak ovası sayesinde, geçmişte olduğu gibi günümüzde de tarım önemli bir geçim kaynağı olmaktadır.

Uludağ'dan gelen ve kentin içinden geçen, Cilimboz ve Gökdere isimli iki önemli dere bulunmaktadır. Bu dereler ilk sanayileşmenin bu alanlarda gelişmesini sağlamıştır, örneğin ipek fabrikaları bu dere kenarlarında kurulmuştur.

Kentin kuzeyinde yer alan, Gemlik Körfezine açılan Mudanya ve Gemlik, geçmişten beri Bursa'nın deniz ulaşımının sağlandığı ilçeleridir. Özellikle zeytinciliğin gelişmiş olduğu bu iki ilçede yerleşim eski çağlara dayanmaktadır. Mudanya'da MÖ. X. yy., Gemlik'te MÖ. V. yy'da yerleşim alanlarının bulunduğu belirtilmektedir. (Kaplanoğlu, 2003)

Bursa'nın kuzeydoğusunda İznik Gölü, batısında ise Uluabat Gölü bulunmaktadır. Bu iki göl çevresinde de, ortaya çıkartılan kalıntılar, bölgede MÖ VI. yüzyıldan itibaren yerleşimlerin kurulmuş olduğunu göstermektedir. Uluabat Gölü civarında yaşayan ve koruma altına alınmış olan ender kuş türleri bulunmaktadır.

Şekil 1: Bursa İli ve ilçeleri (URL-1)

1.2.1. Topografik ve İklimsel Özellikler

Bursa il merkezi, Uludağ'ın eteklerinde kurulmuş bulunduğundan, kentin aşağı ve yukarı mahalleleri arasında 150 m kot farkı bulunmaktadır. Bursa yer yer birikinti konileri biçiminde meydana gelmiş ve türlü genişliklerde traverten düzlüklere yerleşmiştir. (Aru, 1998, 27)

Bursa iklimi Akdeniz ile Karadeniz arasında bir geçiş niteliği göstermektedir. Kışların çok sert geçmediği ilde yaz dönemlerinde de şiddetli bir kuraklık görülmemektedir. En çok yağış kış ve ilk bahar aylarında olmaktadır.

1.2.1. Jeolojik Özellikler

Bursa, eski bir kitle olan Uludağ ile genç çöküntü arazisi arasında yer almaktadır. Gökdere ile Hisar arasında uzanan ve kuzeyde ovaya kadar inen arazi, büyük bir birikinti konisi üzerinde bulunmakta, Hisar ve Muradiye düzlükleri travertenden oluşmaktadır. (Bayındırlık Bakanlığı, 1974,2)

Bursa ve çevresi, Türkiye'nin belli başlı fay zonlarından biri olan sağ yönlü, doğrultu atımlı Kuzey Anadolu Fayı'nın Batı Anadolu'ya doğru uzandığı kollarından birisinin üzerindedir. Ayrıca bu bölge Batı Anadolu Genişleme Tektoniği olarak adlandırılan tektonik rejimin etkisiyle kuzey-güney yönlü açılma ve grabenleşme tektoniğinin de etkisi altındadır. (Burzem Zemin Araştırma) Sönmüş Volkanik Dağ

olan Uludağ sayesinde Bursa, tarih boyunca gerek soğuk, gerekse sıcak su kaynakları açısından çok zengin bir kent olmuştur.

1.3. TARİHSEL GELİŞİM

1.3.1. Tarihsel Yapı

Bursa ve çevresinde yapılan kazılar sonucu ortaya çıkan höyüklerde, Hitit, Lidya, Frigya kültürlerinin izleri bulunmaktadır. (Kaplanoğlu, 2003) Akçalar bölgesinde devam edilen kazılarda ilk yerleşim alanlarının MÖ 6500 yıllarından itibaren kurulduğu ortaya çıkartılmıştır. (URL-2)

Bursa'nın kent olması ve çevresini surlarla çevrilmesi, ise Bithiyne kralı I. Prusias (MÖ. 232-192) döneminde gerçekleşmiştir. Kartaca kralı Hannibal, Roma İmparatorluğu ile yaptığı savaşı kaybedince, askerleriyle birlikte I.Prusias'a sığınmış, Prusias adına Bursa Kentini kurmuş ve '*Prusias ad Olympum*' adını vermiştir. Bu isim önce '*Prusa*' daha sonra ise '*Bursa*' olarak değişmiştir. (Kaplanoğlu, 2003)

Kutalmışoğlu Süleyman Şah, 1075–1097 yılları arasında Anadolu Selçuklu Devleti'nin başkenti olan İznik'ten sonra Bursa'yı almış, böylece Türklerin Bursa'ya girişi sağlanmıştır. Fakat bir süre sonra Bizans imparatoru Bursa'yı Selçuklular'dan almıştır. (Cengiz, 2008)

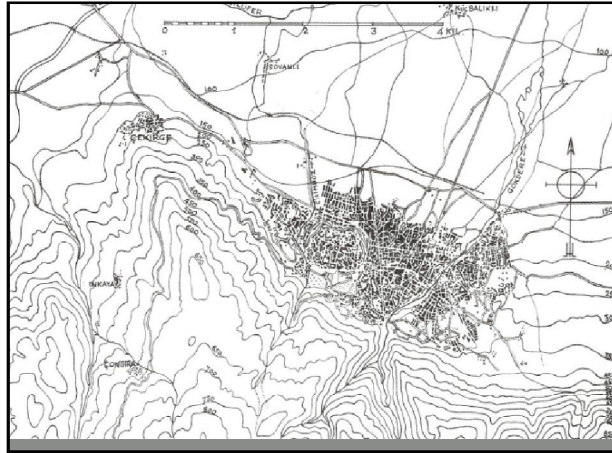
Merkezi Söğüt olan Osmanlı Beyliği'nin başına geçen Osman Gazi, 1301 yılında Yenişehir'i fethettikten sonra Bursa'ya kuşatma başlatmış, bu kuşatma sırasında hayatını kaybetmiştir. 1326 yılının Nisan ayında ise oğlu Orhan Gazi şehri almış ve Osmanlı Devleti'nin başkenti yapmıştır. Bursa bu işlevini, 1331–1335 tarihleri arasında geçici olarak İznik'in başkent olduğu süre haricinde, 1365'ten itibaren Edirne kentiyle paylaşarak, 1453'te İstanbul başkent olana kadar sürdürmüştür. 1450–1600 yılları arasında dünyanın sayılı ticaret merkezlerinden biri olan Bursa, 17. yy 19. yy arasında durağan bir görünüm sergilemiş, 19. yy ortalarından itibaren daha çok dış etkilerle bir değişim süreci yaşamış, endüstri kenti özelliklerini yansıtmaya başlamıştır. (Dostoğlu, 2001)

Fotoğraf 1: Hisar ve yamaçlarındaki yerleşimler (URL-2)

Fotoğraf 2: Hisar bölgesi ve Uludağ'ın görünümü (URL-2)

Şekil 2: Bursa topografik konumu (Gabriel,1958)

1.3.2. Sosyal ve Ekonomik Yapı

İlk kez Çin'de başlayan ipekböcekçiliği ve ipek üretiminin MS. 6. yüzyılda Bizanslılar tarafından öğrenilmesinden sonra Anadolu'da yaygınlaşan ipek üretiminde Bursa ön plana çıkmış, Bursa'nın tekstildeki önemi Osmanlı döneminde de devam etmiştir. Kentin iki önemli deresi olan Cilimboz ve Gökdere civarında çoğunlukla yerli azınlıklar tarafından yabancı sermaye ortaklığıyla fabrikalar kurulmuştur. Fabrika yeri seçiminde akarsu ve işçilerin yoğun olduğu bölgeler seçilmiştir. Tanzimat Fermanı'nın etkisiyle özellikle 19. yüzyılın ikinci yarısında Bursa'da yoğun bir biçimde ipek fabrikaları açılmıştır. O dönemde Türk kadınlarına çalışma yasağı olduğu için fabrikalarda yabancı kadınlar çalışmıştır, fakat daha sonraki dönemlerde ilk kadın Türk işçileri Bursa'da çalışmaya başlamıştır. (Yenen, 1987)

Bursa'da, Fransa'ya yönelen ham ipek ipliği ihracatını kolaylaştırmak amacıyla Belçika şirketi tarafından Mudanya Bursa arasına, 1892 yılında, demiryolu hattı inşa edilmiştir.

19. yy sonunda Bursa ve çevresinde hayvancılık oldukça gelişmiş, elde edilen yünler yurt dışına satılmıştır. Verimli ovası sayesinde Bursa, Osmanlı İmparatorluğu'nun tarımsal açıdan en gelişmiş bölgelerinden olmuştur. Elverişli iklim koşulları sayesinde tahıl üretimi yüksek düzeyde olmuş, ayrıca yaygın olarak görülen bağcılık sayesinde üzüm ve şarap üretimi de gelişmiştir. Bursa'da bir dönem pamuk yetiştiriciliği, yapılmış, Mudanya ve Gemlik bölgeleri zeytincilikte ve zeytinyağında gelişmiştir. Zeytin konusunda Bursa günümüzde de ön sıralardadır. (Dostoğlu, 2001)

Osmanlı döneminde Bursa'da ok ve kama yapımı yaygınlaşmış, çeşitli süslemelerle biçimlendirilmeye başlayan bıçakçılık, esnaf loncası içinde yer almıştır. Bu meslek günümüze kadar ulaşmıştır.

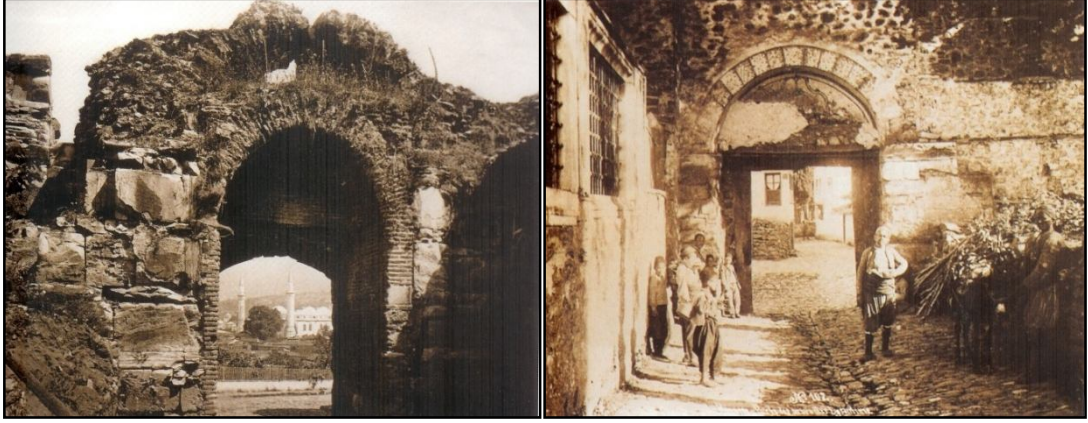
Ailelerin çalışma konusu evlerine de yansımıştır. Örneğin ipekçilikle ilgilenilen evlerde, Bükücüler evinde olduğu gibi taşlık mekanı, tezgahların çalışabileceği şekilde ve kapalı olarak düzenlenmiş, Mudanya'daki bazı evlerde de zeytincilik ile uğraşıldığı için zeytin kuyuları yapılmıştır.

1.4. KENT DOKUSUNUN FİZİKSEL GELİŞİMİ

1.4.1. Osmanlı Öncesi ve Osmanlı Dönemi

Bithynia döneminde etrafı surlarla çevrilmiş olan Bursa kent yerleşimi, Orhan Gazi tarafından alınana kadar Hisar içinde sınırlı kalmıştır. Bu surlarda, Saltanat Kapı, Yer Kapı, Fetih Kapı, Zindan Kapı ve Kaplıca Kapı olmak üzere beş kapı açılmış, Bizans döneminde hükümet merkezi olan Saray, bugünkü Devlet Hastanesi'nin karşısında yer almıştır. (Fotoğraf 3) O dönemde, kentte yedi mahalle ve yaklaşık 200 hane bulunduğu tespit edilmiştir. Ayrıca günümüzde Çekirge Mahallesi adı verilen ve sıcak su kaynaklarının bulunduğu alanda da hamam yapıları yapılmıştır.

Fetihten sonra, Orhan Gazi Hisar içindeki bazı kiliseleri camiye çevirmiş, ilk olarak Alaaddin Bey Camii'ni inşa ettirmiştir. Kuşatma sırasında yaşamını yitiren babası Osman Gazi için (vasiyeti üzerine) Tophane'de Bizans kilisesinin kalıntıları üzerinde, manastırın bulunduğu yerde türbe yaptırmıştır. Yine bu bölgede bulunan darphanede 1327 yılında ilk Osmanlı parasını bastırmıştır. İlk düzenli ordu da burada kurulmuştur.

Fotoğraf 3: Saltanat Kapısı içinden Ulucami'nin görünümü ve Yer Kapı (URL-2)

Orhan Gazi, Kenti aldıktan sonra Hisar içini olduğu gibi bırakıp, kenti dışarı çıkarmaya, Anadolu'dan gelen Türk boylarına yer hazırlamaya başlamıştır. Dağ yamaçlarında Kızık ve Kınık isimli köyler kurulmuştur. Konumuz kapsamında sözü edilecek olan Cumalıkızık Köyü de bu dönemde kurulmuştur. Orhan Gazi, kent içinde, mevcut surların dışında, o dönemde fundalık olan ve içine girilemeyen bölgeye 1339 tarihinde, cami, medrese, imaret, hamam (günümüzde Aynalı Çarşı) ve handan (Emir Hanı) oluşan bir külliye yaptırmıştır. (Yavaş, 2008, 55) Böylece alan

güvenli ve kullanılabilir hale gelmiş, bu çevrede yeni mahalleler kurulmaya başlanmıştır. Kitabesinde, 1339 yılında yaptırılan Caminin, Karamanoğlu Mehmet Bey tarafından 1413 yılında yaptırıldığı, Çelebi Sultan Mehmet döneminde 1417 yılında onarıldığı belirtilmektedir. (Kuban, 2007) Bu külliyyeden günümüze sadece cami ve hamam ulaşabilmiştir.

Sultan Orhan'ın yerine geçen oğlu I. Murad döneminde Bursa, başkentliği Edirne ile paylaşmış, yine de önemini yitirmemiştir. I. Murad, termal kaynakların bulunduğu, Çekirge'de yaptırdığı külliye ile kenti batı yönünde geliştirmeyi hedeflemiştir. Külliye, alt katı cami, üstü medrese olarak inşa edilen cami, imaret ve türbeden oluşmaktadır. (Fotoğraf 4) Bizanslılar döneminde Pythia olarak bilinen bu semtin ismi Osmanlılar döneminde önce Kaplıca olmuş, Külliye'deki Türbe bahçesinde mezarı olan bir dervişin takma adının 'Çekirge' olması nedeniyle halk arasında zamanla bu isimle anılmaya başlanmıştır.

1385 yılında Bizans kaplıcasının kalıntıları üzerine yaptırılan ve 'Eski Kaplıca' olarak bilinen hamam, Bursa'da yapılmış olan en eski kaplıca hamamıdır. Ayrıca bu bölgede sıcak su çıkan bazı konutlar da tedavi amacıyla gelenlere kiralanmıştır.

Murad Hüdavendigar, Hisar içinde ise Bey Sarayı'nı ve 1365 yılında Sarayın tam karşısına, çok kubbeli plan tipinde, Şahadet Cami'ni yaptırmıştır. 1855 yılında büyük ölçüde yıkılan cami, 1892 yılında vali tarafından eskisinden oldukça farklı bir biçimde yaptırılmıştır. (Dostoğlu, 2001)

Osmanlı Devleti sınırlarının genişlemeye devam ettiği bu dönemde, Bursa'da önemli bilim adamları, şairler yetiştirilmiştir.

1389-1402 yılları arasında tahtta olan, devletin sınırlarını iki katına çıkaran Yıldırım, yönetimi hem Edirne, hem de Bursa'dan devam ettirmiştir. Bursa'yı sevdiği bilinen Yıldırım, kentte önemli eserler yaptırmıştır, kent en parlak devrini bu dönemde geçirmiştir. Babasının yaptırdığı külliyyenin aksi yönünde, doğuda külliyesini yaptırmış, kentin bu yönde de gelişmesini sağlamıştır.

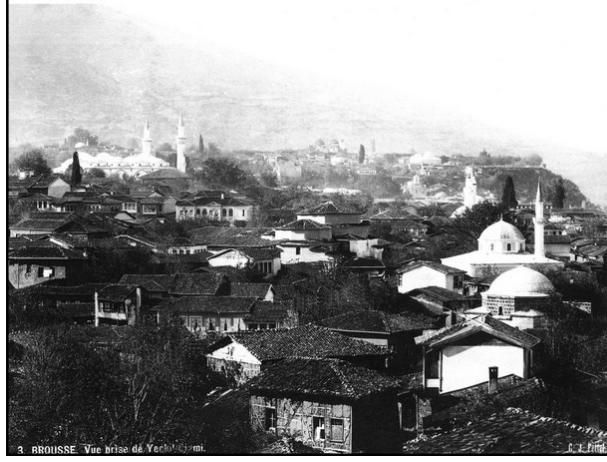

Fotoğraf 4: I.Murat Hüdavendigâr Külliyesi, ova ve Mudanya'ya giden demiryolu

Cami, medrese, imaret, darüşşifa, sübyan mektebi, ahır, mutfak, hamam ve sonradan eklenen türbeden oluşan Külliye, Gökdere'nin kenarında, her yere hakim bir tepe üzerinde, 1390-1395 yılları arasında yaptırılmıştır. Yapılar arazinin doğal yapısına uyularak konumlandırılmıştır. Külliye içinde yer alan Yıldırım Darüşşifası, Osmanlılar'ın ilk modern sağlık ve tıp bilimleri kurumu olarak kabul edilmektedir. Ters T planlı Cami, Orhan ve Hüdavendigâr Camileri gibi, çok işlevli olarak yapılmış, devlet yönetimi ve mahkeme işlerinin bazıları buradan yürütülmüştür. Bursa döneminde kesme taş cepheli ilk yapı olmasının yanı sıra, süslemeli söveler de ilk kez burada kullanılmıştır. Emir Han'ın karşısında yer alan Bedesten, Külliye'ye gelir getirmek amacıyla yaptırılmıştır. (Cengiz, 2008)

Yıldırım Bayezid'in Bursa'da yaptırdığı önemli bir yapı da Bursa Ulucami'dir. (Fotoğraf 5) Kalın duvarlara ve on iki adet büyük, yığma fil ayaklarına bağlanan kemerlere ve pendentiflere oturan 20 kubbe ile örtülü olan Cami'nin orta kısmındaki kubbenin üzeri camlıdır. Cami içinde 16 köşeli, mermer bir Şadırvan bulunmaktadır. Minberin doğu ve batı yüzündeki işlemler güneş sistemi ve gezegenleri ifade etmektedir.

Yıldırım Bayezid'in kızı Hundi Hatun, eşi Emir Sultan için 15. yüzyıl başında Emir Sultan Külliyesini yaptırmıştır.

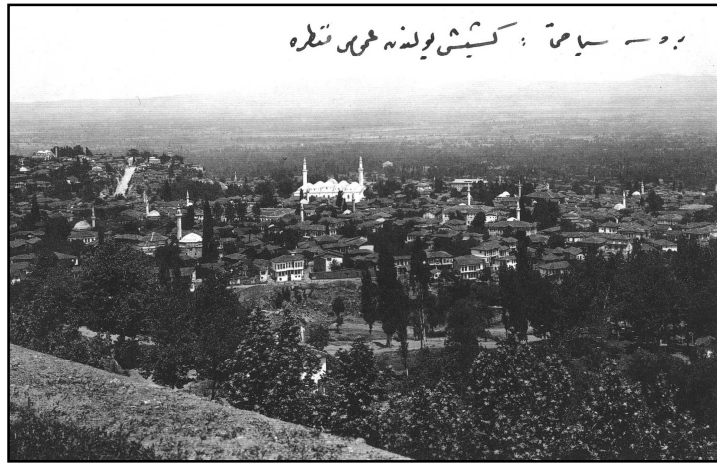

Fotoğraf 5: 1855 yılı Ulucami ve Tophane görünümü (Dostoğlu, 2001)

1885 yılında çekilmiş olan fotoğrafta, 1855 depreminden sonra restore edilen Ulucami ve Hisar bölgesi görülmektedir. Ulucami'nin sivri, ahşap külahları kurşun kaplı iken, 1889 yangınından sonra kagir olarak boğumlu şekilde yapılmıştır. (Dostoğlu, 2001)

Fotoğraf 6: Solda Yeşil Külliyesi ve sağda Ulucami görünümü (URL-2)

Fotoğraf 7: Hisar'a çıkan yol ve Ulucami görünümü (URL-2)

Yıldırım Bayezid'in, Timur'a esir olması ve vefat etmesiyle devlet duraklamış, Bursa, Timur'un ordusu tarafından yağmalanmıştır. Devletin başına geçen Çelebi Mehmet, kentin doğusunda, tepe üzerine, Setbaşı Köprüsünün yakınında yaptırdığı Külliyesi ile Timur'dan sonra yağmalanan kente yeni bir hayat vermiştir. Külliye, yapılarda kullanılan çinilerin renginden dolayı 'Yeşil Külliye' adı verilmiştir. Yeşil Cami de öncekilerinde olduğu gibi, sadece ibadet alanı için değil aynı zamanda yönetim yeri olarak kullanılmıştır. Çelebi Mehmet, Osmanlı'nın yıkılmadığını, eskisinden daha parlak eserler yapabileceğini göstermek amacıyla türbe yapısının gösterişli olmasını istemiştir. Camiden yüksekte yerleştirilmiş olan Yeşil Türbe, bugün de Bursa için önemli bir yapıdır.

Çelebi Mehmet'in vefatıyla, Bursa'da tahta çıkan, Balkanlar'da büyük başarılar elde eden, II. Murad'ın, Bursa'daki en önemli eseri, Hisar'ın kuzeybatısında, Cilimboz deresinin yanında kendi adına yaptırdığı külliye'dir.

Cami, medrese, hamam, imaret ve türbeden oluşan, 1424-26 yılları arasında inşa edilen Muradiye Külliyesi'nde, sonraki dönemlerde şehzadelerin de buraya defnedilmesiyle, türbe sayısı artmıştır.

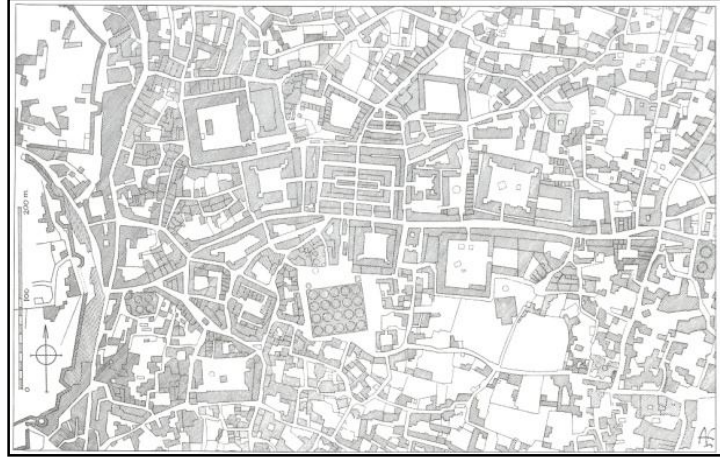
İstanbul'un fethedilip başkent olmasıyla, Bursa manevi başkent olarak önemini devam ettirmiştir.

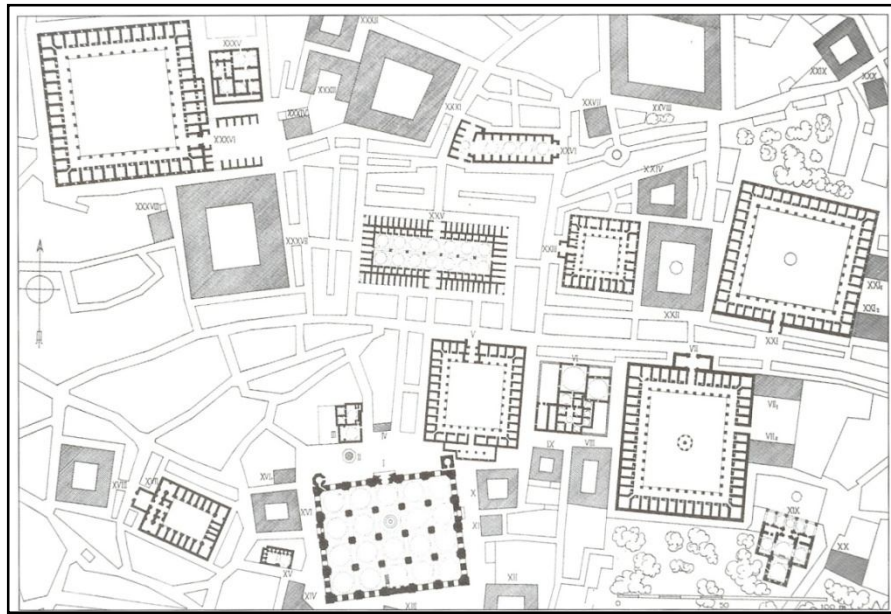
Fotoğraf 8: Muradiye Külliyesi ve arkada Hamzabey Külliyesi

HANLAR BÖLGESİ

Sultan Orhan'ın 14. yüzyılın ikinci yarısında yaptırdığı Emir Hanı çevresinde gelişen çarşı bölgesi, 14. yüzyılın sonlarında Doğu-Batı ticaretinin en önemli merkezlerinden biri olmuş ve yaklaşık iki yüz sene bu özelliğini korumuştur. Tebriz'den gelen ipeğin İtalya'ya, Hindistan'dan gelen baharatın kuzey Avrupa ülkelerine sevkiyatı, İpek ve Baharat Yolları üzerinde önemli bir konumda bulunan Bursa üzerinden yapılmıştır. 15. yüzyıl ortalarında Osmanlı başkentinin İstanbul'a taşınması, Bursa'ya ve özellikle söz konusu merkezi bölgeye verilen önemi azaltmamıştır. İstanbul'a inşa edilen bazı anıtsal binalara gelir sağlamak amacıyla Bursa'da han yaptırılmaya devam edilmiştir. (Dostoğlu, 2001)

Şekil 3: 1862 Suphi Bey haritası – Hanlar bölgesi (Gabriel, 1958)

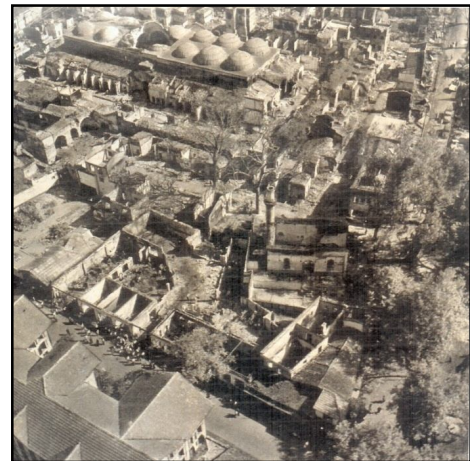

Şekil 4: Hanlar Bölgesi (Gabriel, 1958)

1.4.2. Bursa Kenti'ni Etkileyen Olaylar

Bursa'da zaman içerisinde meydana gelen felaketler sonucu pek çok yapı günümüze ulaşamamıştır. Bu olaylardan en etkili olanları aşağıda sıralanmıştır.

- 1402 Ankara Savaşı sonrasında, Timur'un ordusu Bursa'yı yağmalamış ve yakmış,
- 1413 yılında Karamanoğlu Mehmed, şehri yakmış,
- 1489 yangınında 25 mahallenin tamamı yanmış,
- 1491 yangınında birçok tarihi anıt tahrip olmuş,
- 1520 depremi ve sonrası çıkan yangında şehrin yarısı yok olmuş,
- 1658 Celaliler şehri yağmalamış,
- 1761 ve 1804 yılları arasında yedi büyük yangın meydana gelmiş,
- 1855 yılında, halkın 'küçük kıyamet' olarak adlandırdığı depremde pek çok anıtsal ve sivil yapı yıkılmış, yaklaşık 3000 kişi hayatını kaybetmiş, (Fotoğraf 9)
- 1863 yılında bir büyük yangın daha olmuştur,
- 8 Temmuz 1920 - 11 Eylül 1922 tarihleri arasında işgal altında kalan Bursa'da Yunan askerleri birçok eseri ve mahalleyi yakıp yağmalamıştır. (Cengiz, 2008)
- 1958 yılında çıkan Kapalı Çarşı yangınında, çarşı tamamen yanmış ve Ulucami, Orhan Cami ve Hanlar tahrip olmuştur. Bu yangında 172000 m² alan kül olmuştur. Yangından sonra hanlar restore edilmiştir, fakat Kapalıçarşı aslından farklı olarak yeniden yapılmıştır (URL-3) (Fotoğraf 9)

Fotoğraf 9: 1855 depremi sonrası Şehadet Cami ve 1958 yangını sonrası Kapalıçarşı (Kaplanoğlu, 2003)

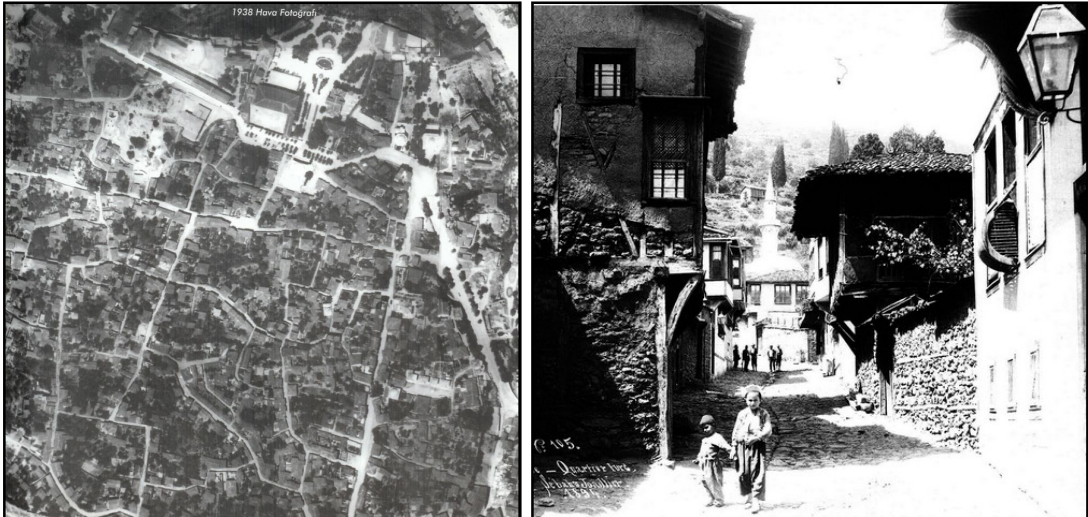
1.4.3. Mahallelerin Oluşumu ve Genel Özellikleri

Bursa kent yerleşimi, yaptırılan külliyelerin çevresinde oluşan mahallelerle şekillenmiştir. Mahalleleri birbirine bağlayan ulaşım aksları, kent dokusu içinde kendiliğinden oluşmuştur. Birbirinden ayrı ve uzak olan bu mahallelerin arası, Cumhuriyet dönemine kadar tam anlamıyla doldurulamamıştır. Bu nedenle Bursa evleri geniş bahçeler içinde yapıma olanağı bulmuş, kentin yeşil görünmesi sağlanmıştır.

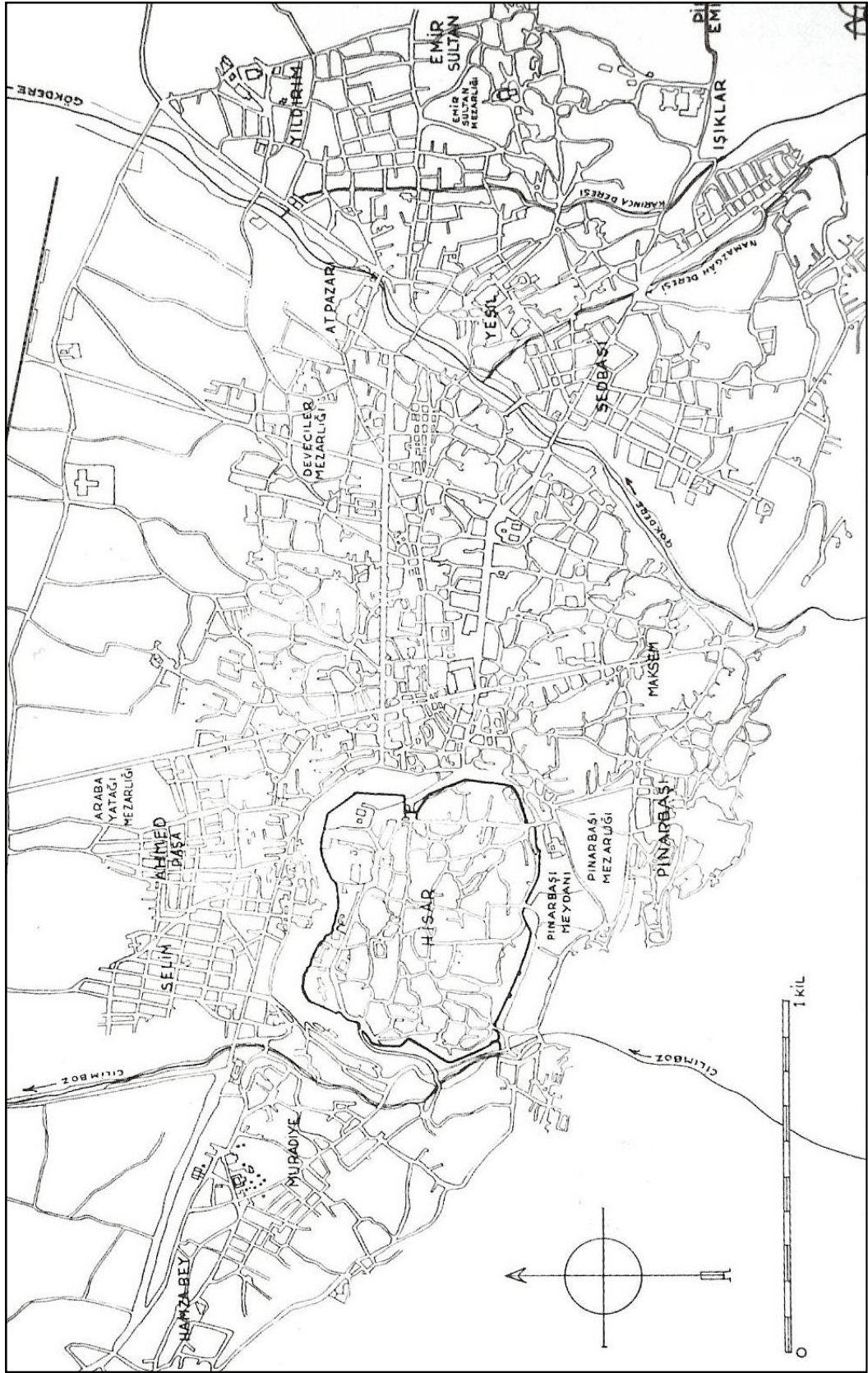
Bursa'da mahallelere, genellikle etrafında kurulduğu külliyenin veya caminin ismi verilmiştir. Bunun yanında Bursa'ya gelen göçmenler ve dervişler kent içinde farklı yerlere yerleştirilmiş ve mahallelerine kendi isimleri verilmiştir.

1522 yılında 150 mahalle, 6351 hane, 1573 yılında ise 12852 hane sayılmış, bu da nüfusun yaklaşık 55000 kişiye yükseldiğini göstermiştir. 1940'da ise bu sayı 77198'e yükselmiştir. (Dostoğlu, 2001)

Bursa'da mahalleler organik sokak dokularından oluşmuştur. (Fotoğraf 10)(Şekil 5) Bu sokakların iki yanında ayırık veya bitişik nizamda konutlar sıralanmış, çeşme başları veya kavşaklarda genişleyen sokaklarda kısa süreli buluşmalar sağlanmıştır. Sokaklar konutların ortak mekanı olmuş ve burada yaşayanların selamlaşmalarına ve ayaküstü sohbetlerine olanak vermiştir.

Fotoğraf 10: 1938 hava fotoğrafında Hisar Bölgesi sokak dokusu ve Bursa'da bir sokak (Osmangazi Belediyesi arşivi) (URL-2)

Şekil 5: Bursa mahalleleri (Gabriel, 1958)

1.4.4. Kentsel Planlama Süreci

Bursa'nın en eski kent haritası 1767 tarihli Niebuhr haritasıdır, fakat ilk kapsamlı haritası 1862 tarihinde, Suphi Bey tarafından, 1/6000 ölçekli hazırlanmıştır. (Şekil 7) Bu dönemde toplam nüfusun 70000 civarında olduğu tespit edilmiştir. 1855 yılında Bursa'nın içme suyu tesisat projesi yapılmıştır. (Yenen, 1987)

Ahmet Vefik Paşa, Bursa'da valilik yaptığı dönemde (1879-1882), depremde büyük hasar gören Bursa'yı bir bakıma yeniden inşa ettirmiştir. Vali, Bursa'daki görevleri sırasında Fransa deneyiminden etkilenmiş, geniş ve yeni caddeler ile çıkmaz sokakları açtırmış, köprüler, hastane, tiyatro, postane ve belediye binası yaptırmış, anıtsal eserleri restore ettirmiştir. 1867 yılında kurulan Bursa Belediyesi'nin binası, 1880 yılında, Orhan Cami yanına inşa edilmiştir. Yapı, Türkiye'nin en eski belediye binasıdır. (Dostoğlu, 2001)

Hisar'dan başlayarak Ulu Cami'nin güneyinden geçen ve Setbaşı Köprüsü'ne uzanan, doğu-batı doğrultusundaki Saray Caddesi (bugünkü Atatürk Caddesi) genişletilmiş ve ismi 'Hükümet Caddesi' olarak değiştirilmiştir.

1883 yılında Bursa'da Mekteb-i İdadi-i Mülki (bugünkü Bursa Erkek Lisesi) açılmış, 1891 yılında şimdiki binalarına taşınmışlardır. 1845 yılında açılan ve 1893'te yeni binası tamamlanan Mekteb-i Fünun-u İdadi (bugünkü ismiyle Işıklar Askeri Lisesi) Bursa'nın en eski eğitim kurumudur. 1888 yılında ipekçilik eğitimi verilen 'İpekçilik Okulu' açılmıştır. Bursa bu dönemde mesleki ve teknik öğretim açısından Devletin önde gelen vilayetlerinden biri olmuştur.

Bursa'da başlayan kentsel dokudaki değişimler daha sonraki valiler döneminde de devam etmiştir. Örneğin, bugünkü ismiyle Cumhuriyet Caddesi 1903-1906 yıllarında vali olan Reşid Mümtaz Paşa döneminde açılmıştır. Hükümet Caddesine paralel olan bu caddenin açılması sırasında pek çok tarihi bina tamamen veya Pirinç Hanı, Galle Han ve Perşembe Hamamında olduğu gibi kısmen yıkılmıştır. Altıparmak ve Fevzi Çakmak (Mecidiye) Caddeleri de bu dönemde açılmıştır. Bu çalışmalar Bursa ulaşımını kolaylaştırmış, fakat anıtsal eserlerin tahrip edilmesi ve mezarlıkların üzerinden yol geçirilmesi nedeniyle halkın tepkisini toplamıştır.

Batı etkisiyle uygulanmaya başlayan ızgara plan tipi mahallelere de yansımıştır. Bursa'ya gelen göçmenleri barındırmak amacıyla kurulan yeni mahalleler gibi,

yangın gibi doğal afetler sonucunda zarar gören mahallelerin yeniden inşasında da ızgara plan tipi uygulanmıştır. 1855 ve 1863 yıllarında çıkan yangınlar sonucu hasar gören ve ızgara plan ilkeleriyle yeniden tasarlanan, Setbaşı mahallesi bunlardan birisidir.

Bursa'nın ilk ciddi planlama çalışması 1924 yılında, Alman Karl Lörcher tarafından yapılmıştır. Fakat bu plan var olan dokuyu yok sayarak hazırlanmış olduğu için uygulanmamıştır. Bu nedenle, İstanbul'u planlamakta olan Henry Prost'a 1940 yılında yeni bir plan yaptırılmış, bu planda kentin yollarının motorlu araçlara uygun hale getirilmesi amaçlanmış ve ova bir ölçüde yerleşime açılmış, ayrıca Gemlik yolu üzerinde bir bölümün sanayiye ayrılması öngörülmüştür.

1958 yangınından sonra bölgenin yeniden planlanması gerekmiştir. Bursa'da İmar Planlama Bürosu kurulmuş, Mimar Emin Canpolat'ın uzmanlığında çalışmalarını sürdüren büro, 1960'ta İtalyan Luigi Piccinato danışmanlığında Bursa Nazım Planı'nı hazırlamıştır. Planda, kuzeyde, ova kenarında yeni bir eksen oluşturarak kentin gelişmesi doğu-batı eksenine oturtulmaya çalışılmıştır. İlk kaçak yapılanmalar bu dönemde görülmeye başlanmıştır. (Kaplanoğlu, 2003)

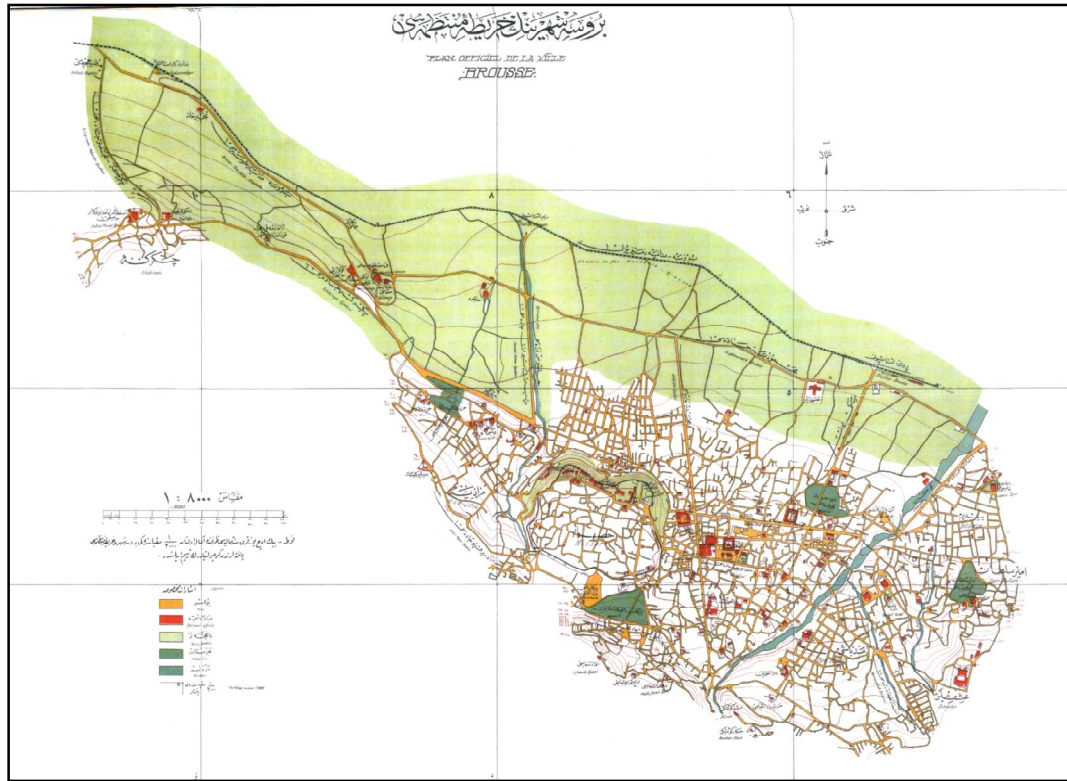
1974 yılında, çevre belediyeleri de içine alan bir başka Nazım Plan hazırlanmış, ova olabildiği kadar korunmaya çalışılmıştır.

1977 yılında ise 'Ova Koruma Protokolü' hazırlanarak, Bursa ovasının korunacak kesimleri belirlenmiştir. Ancak bu protokol kaçak yapılanmayı engelleyememiştir.

Türkiye'nin ilk Organize Sanayi Bölgesi'nin Bursa'da kurulmasından sonra başta tekstil ve otomotiv olmak üzere pek çok endüstri kolunun giderek gelişmesi, kentin iç ve dış göçler için çekim merkezi olmasına neden olmuştur. Bu süreç içinde hazırlanan kent ve bölge planları yetersiz kalmış, yeni gelenlere konut sağlanmasında sıkıntıya düşülmüştür. Mevcut konut alanlarında barınacak ekonomik güce sahip olmayanlar imarsız alanlarda konutlar inşa ederek yerleşmişlerdir. Geleneksel konut alanlarında pek çok konut yıkılarak yerine apartmanlar yapılmış, iki üç katlı konutlar için anlamlı olan organik sokaklar çok katlı apartmanlar için dar gelmiş, parklar yetersiz kalmıştır. (Dostoğlu, 2001)

1978 yılında komisyonun yaptığı çalışmalar sonucunda, 'Bursa Tarihi, Doğal ve Arkeolojik Sit Alanları' belirlenmiş ve 'Bursa Arkeolojik, Doğal ve Tarihi Sit Alanları Koruma ve Geliştirme Planı' yürürlüğe girmiştir. (Kaplanoğlu, 2003) Başbakanlık Kültür Müsteşarlığı Gayrimenkul Eski Eserler ve Anıtlar Yüksek Kurulu Başkanlığı'nın 19.04.1974 tarihli, 7763 sayılı kararında, Bursa Hisar mahallesi ve civarı için Sit Alanı sınırlarının belirlenmesine ve bu alanda yapılaşmayla ilgili bazı sınırlamaların getirilmesine karar verilmiş, bazı anıtların tescili sağlanmıştır. GEEAYK 13.10.1978 gün, 10662 sayılı kararı ile Bursa Kenti Tarihi ve Doğal Sit Alanları tescil edilmiştir. (BKTVKBK arşivi)

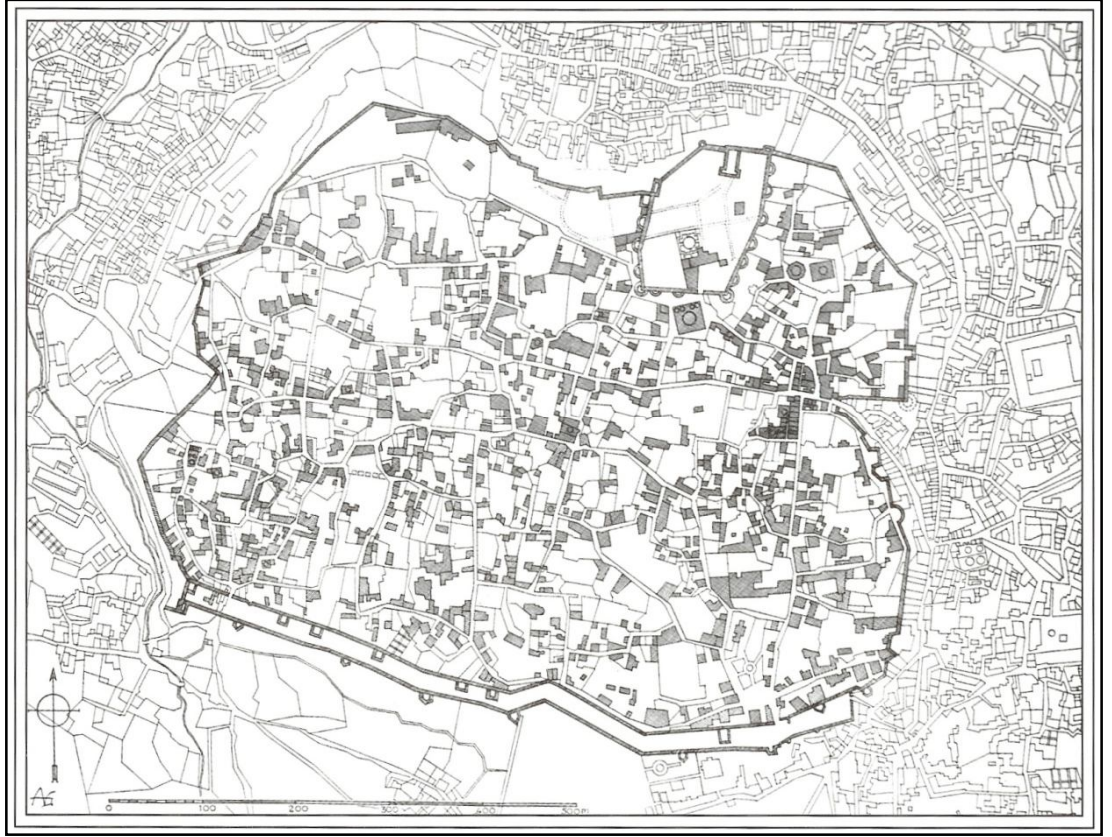
Daha sonra Bursa, T.C. Kültür Ve Turizm Bakanlığı Taşınmaz Kültür ve Tabiat Varlıkları Yüksek Kurulu, İstanbul Bölge Müdürlüğü'ne bağlanmıştır. 1988 yılında, Kültür ve Turizm Bakanlığı'na Bağlı, Bursa Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kurulu açılmıştır. (BKTVKBK arşivi)

Şekil 6: 1921 yılı Bursa Haritası (Osmanгази Belediyesi)

HISAR BÖLGESİ

Orhan Gazi, Bursa'yı aldıktan sonra surlarla çevrili Hisar içini olduğu gibi bırakıp, yeni yerleşimleri sur dışında oluşturmuştur. Mevcut yapılar korunmuş, sadece bazı kiliseler camiye çevrilmiştir. Hisar Kapı (Saltanat Kapısı) ile Yer Kapı arasındaki Kavaklı Caddesi ve Hisar Kapı ile Kaplıca Kapı arasındaki Ortapazar Caddesinde olduğu gibi Bursa'nın bazı caddelerinin Osmanlı devrinde de birbirine dik olduğu anlaşılmaktadır. Bunların dışında Hisar bölgesi içinde sokak dokusu organiktir ve evler genellikle bahçe içindedir. Nüfusun artmasıyla birlikte yeni konut ihtiyacı duyulmuş ve yapı yoğunluğu eskiye oranla artırılmıştır. Mahallelerde, özellikle cami veya mescit etrafında küçük meydanlar oluşturulmuş, insanlar bayram gibi önemli günlerde mesire alanlarında toplanmıştır. Sur dışında, Zindankapı ve Yerkapı arasındaki bölge olan Pınarbaşı, o dönemlerde Bursa'nın en büyük mesire ve bayram yeri olarak kullanılmıştır. (Fotoğraf 12) Kent için önemli su kaynaklarından birinin taksiminin (Çarşaf) yapıldığı Pınarbaşı'ndan çıkan su, kurulan sistemle evden eve aktarılmış, aynı zamanda mahalle başlarında bulunan çeşmelere de ulaştırılmıştır. (Fotoğraf 13)

Şekil 7 : 1862 yılı Suphi Bey Haritası – Hisar Bölgesi (Gabriel, 1958)

Fotoğraf 11: Hisar bölgesi 1938 hava fotoğrafı (Osmangazi Belediyesi arşivi)

Fotoğraf 12: Pınarbaşı Mesire Alanı (URL-2)

Fotoğraf 13: Pınarbaşı Mahallesinde bulunan su kanalları ve mozaik örnekleri

2. BÖLÜM: İNCELENEN YAPILAR

Bu bölümde, öncelikle özgünlüğünü koruyabilmiş olanlar, daha sonra da restore edilmiş veya yeniden yapılmış olanlar olmak üzere günümüze ulaşabilen 17. -18. yüzyıl dönemi Bursa evleri incelenecektir. İncelenen evlerin, açıklanma sıralarını, günümüz mal sahibi ve parsel bilgilerini, Bursa Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Bölge Kurulu'ndan alınan envanter numaraları ve kullanım bilgilerini içeren tablo Ek -1'de sunulmuştur. Evler, varsa kaynaklarda geçen adlarına, yoksa günümüz mal sahiplerine göre adlandırılmıştır.

Bu doğrultuda öncelikle Sedad Hakkı Eldem'in, Türk Evi adlı eserinde, Leman Tomsu'nun 'Bursa Evleri' adlı tez çalışmasında ve konu ile ilgili diğer kaynaklarda, 17. ve 18. yüzyıl döneminde yapılmış olduğu belirtilen evler araştırılmıştır. Yapılan envanter çalışmaları sonucunda, Bursa il sınırları içerisinde, kaynaklarda sözü geçen ve bu dönemin özelliklerini yansıtan, günümüze ulaşmış olan 18 ev tespit edilmiştir. Bu evlerden 3 tanesi çeşitli sebeplerle yıkıldıktan sonra yeniden yapılmış, 4 tanesi restore edilmiştir. Kaynaklarda da sözü edilen ve günümüze değiştirilmeden ulaşan 6 ev ayrıntılı olarak incelenmiş, yapı elemanları özellikleri ve boyutları karşılaştırılmıştır. Restore edilmiş veya rekonstrüksiyonu yapılmış olan evler görünüş olarak dönem özelliklerini yansıtsalar da taşıyıcı eleman boyutlarında, plan şemalarında değişiklikler meydana gelmiştir. Bu nedenle özgün olduğu tespit edilen 6 evin ölçüleri baz alınmış, diğer yapılara da karşılaştırma yapabilmek amacıyla yer verilmiştir. Sözü edilen 6 ev sırasıyla, Hacılar Cami imam evi, Mücahit Bükücüler, Hatice Bayraktar, Kenan Doğruöz (Mudanya), Pınar Caddesi 1 Numara (Misi Köyü), Veli Baba (Yenişehir) evleridir.

Evlerin rölöveleri çıkartılmış, yapım sistemi özellikleri ve boyutları incelenmiş, yapıda bulunan izler ve kaynaklar doğrultusunda restitüsyon çizimleri hazırlanarak meydana gelen değişimler karşılaştırılmıştır. Sıva ile kaplı ve raspa yapma imkanı

olmayan evlerde gerçek ölçülere ulaşamadığı için, sistem kesitlerinde duvar içi taşıyıcı sistemi gösterilmemiş ve malzeme boyutları verilmemiştir.

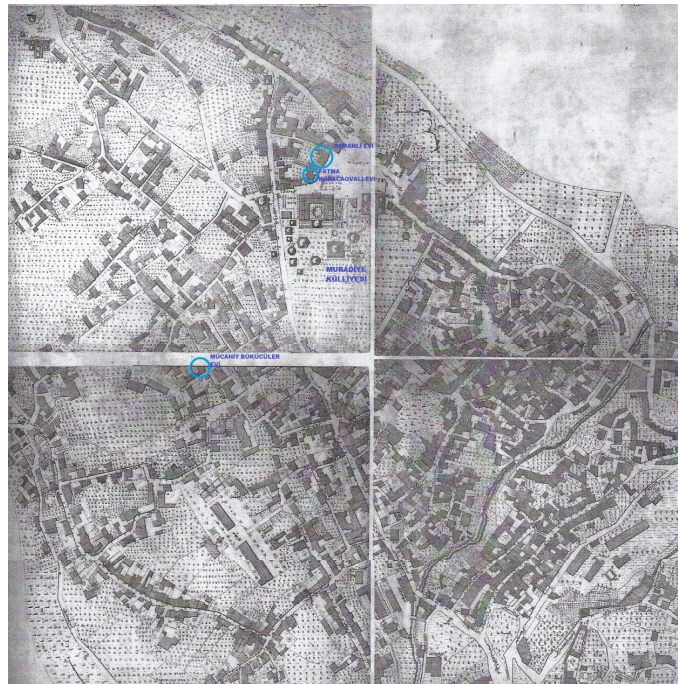
Bu bölümde, incelen yapıların, raporları ve fotoğrafları yer almaktadır. Evlerin anıt fişleri ve çizimleri Ek - 2’de sunulmuştur. Anıt fişlerinin hazırlanmasında, Türkiye Kentsel Kültür Varlıkları Envanteri temel alınmış, evlerin genel özellikleri ve araştırma konusu doğrultusunda detay bilgileri eklenerek fişler özelleştirilmiştir.

2.1. ÖZGÜNLÜĞÜNÜ KORUMUŞ OLAN EVLER

Bursa il sınırları içerisinde, plan, cephe ve teknik özellikleri doğrultusunda, 17. ve 18. yüzyıllarda yapılmış olduğu kaynaklarda da belirtilmiş olan, teknik ve malzeme özelliklerini koruyarak günümüze ulaşabilmiş 6 ev tespit edilmiştir. Bu bölümde sözü edilen evler bulunduğu bölgeye göre sıralanmış olarak incelenecektir.

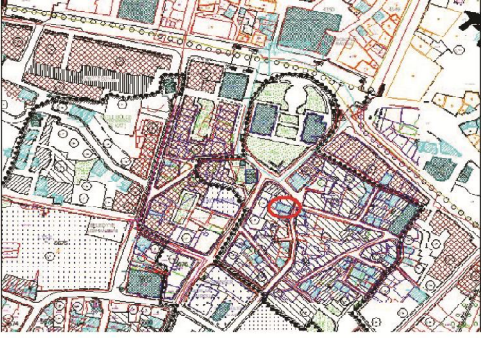

2.1.1. Kent Merkezi

Bursa kent merkezinde, konumuz kapsamında 7 ev tespit edilmiştir. Bunlardan 3 tanesi kapsamlı bir tadilat görmeden özgün malzeme ve boyutlarıyla günümüze ulaşmış, 3 tanesi restore edilmiş, 1 tanesi de yeniden yapılmıştır.

Şekil 8: 1962 tarihli Suphi Bey haritası, Muradiye Külliyesi ve çevresi

2.1.1.1. Hacılar Cami İmam Evi

HACILAR CAMİ İMAM EVİ			
İl	Bursa	Cadde / Sokak	
İlçe	Osmangazi	Pafta	H22d07a3a
Mahalle	Nalbantoğlu	Ada - Parsel	5324 - 2
Taşıyıcı sistem	Yığma+Ahşap karkas-tuğla dolgulu	Mülkiyet durumu	Vakıflar Genel Müd.
Örtü türü	Kırma çatı	Yapım tarihi	17. yy
Plan tipi	Dış sofalı	Envanter No	1481
Kat sayısı	Zemin+1. kat	Kullanım durumu	Müezzin evi
		Sağlamlık durumu	Kötü
			
Genel Tanım / Yapının Fiziksel Özellikleri <p>Günümüzde Kent Müzesi olarak kullanılan eski Adliye Binasının arkasında yer alan yapı, Sedat Hakkı Eldem'in Türk Evi adlı eserinde 'Adliye Arkasındaki Ev' olarak adlandırılmış ve 17. yy.'da yapılmış olduğu belirtilmiştir. Günümüzde Hacılar Cami müezzin evi olarak kullanılan yapı, iki katlıdır ve dış sofalı plan şemasıyla inşa edilmiştir. Sokaktan bahçeye girilmekte, eve bahçeden geçilmektedir. Zemin kat taşlık ve kışık odalardan, birinci kat dış sofaya açılan iki oda ve eyvandan oluşmaktadır.</p>			
Yapım Tekniği ve Malzeme <p>Yapı her iki katta da üç tarafından 65-70 cm kalınlığındaki kerpiç yığma duvarla çevrelenmiştir. Zemin katta taşlığın bahçe yönü açık bırakılmış, burada bulunan 16x16 cm dikmelerle üst kat döşemesi desteklenmiştir. Yapının iç duvarları ve birinci kat bahçe yönü dış duvarları ahşap karkas arası tuğla dolgu olarak inşa edilmiştir. Çıkma yapılmamış olan yapının çatısı kırma sistem ile oluşturulmuştur. Zemin kat iç yüksekliği 245 cm olarak ölçülmüştür. Birinci kat tavan kaplaması yandığı için çatı girişinin alt kotu ölçülerek iç yüksekliğin 280 cm olduğu sonucuna varılmıştır.</p>			
Cephe Özellikleri / Bezeme <p>Dış cephesi sıvalı olan yapının iki sıra penceresi bulunmaktadır. Alt pencereler 77x125 cm, tepe pencereleri yatay konumda, 33x58 cm boyutlarındadır. Saçak genişliği sofanın açıldığı kuzey cephesinde 90 cm'e ulaşmaktadır.</p>			
Özgünlük ve Sağlamlık Durumu <p>Yapının plan ve cephe düzeninde değişiklikler yapılmıştır. Zemin katta bulunan eyvan odaya çevrilmiş, birinci katta sofa kapatılmış, mutfak ve tuvalet gibi mekanlar oluşturulmuş, baş oda girişi tamamen kapatılmıştır. Özgün kalabilmiş olan başodadan yapının bir dönem yangın geçirmiş olduğu anlaşılmaktadır. Başoda müdahale edilmediği için özgün ölçülerini koruyabilmiştir. Fakat bu odada da pencere doğrama ve kapakları sökülüştür. Taşıyıcı sistemde bozulmalar meydana gelmiştir, döşeme ve çatıda yer yer çökme oluşmuştur.</p>			
Gözlem ve Değerlendirme <p>Yapılan müdahalleler ve zamanla oluşan yıpranmalar sonucunda yapının taşıyıcı sisteminde bozulmalar oluşmuştur ve güçlendirilmesi gerekmektedir. Ayrıca yapının plan ve cephe düzeninde yapılan değişiklikler yeni işlev ve günümüz ihtiyaçları doğrultusunda özgün haline dönüştürülmelidir.</p>			

Hacılar Cami İmam Evi, Heykel semtinde, eski Adliye Binasının arkasında, köşe parselde, bahçe içinde yer almaktadır. (Fotoğraf 14) Yapının, güneyinde bitişik komşu bina, kuzey ve doğusunda bahçesi bulunmakta, batı cephesi yola bakmaktadır. Kaynaklarda 17.yy. sonlarında inşa edildiği belirtilen yapı son dönemlerde Hacılar Cami imam evi olarak kullanılmaktadır. Sedad Hakkı Eldem, Türk Evi adlı eserinde bu evi ‘Adliye Arkasındaki Ev’ olarak adlandırmıştır. (Eldem, 1984,72) Günümüzde yapı genelinde değişiklikler yapılmış olsa da başodası özgünlüğünü korumaktadır.

Plan ve Cephe Özellikleri

Zemin ve birinci kattan oluşan yapı, dış sofalı plan tipinde inşa edilmiş, üst katta sofa bahçeye açılmıştır. Fakat zaman içerisinde plan şeması büyük oranda değiştirilmiştir. Yapının planları Yusuf Özdamar tarafından hazırlanıp Kurul onayı alınmış olan rölöve çizimlerinden güncellenmiştir. Sedad Hakkı Eldem’in Türk Evi adlı kitabında bulunan bilgiler ve yapıda kalmış olan izler dikkate alınarak restitüsyon çizimleri hazırlanmıştır.

Yapının zemin katı, bahçeye açılan taşlık ve iki odadan oluşturulmuştur. Ahşap, tek kollu merdivenle çıkılan üst kat sofasının güneyinde eyvan ve bu mekana açılan karşılıklı iki oda, merdivenin bulunduğu batıda ise taht yapılmıştır. Yapının doğusunda bulunan başoda, sofaya doğru uzatılmış, pencereler sofa yerine doğrudan bahçeye açılmış, böylece mekan daha aydınlık hale getirilmiştir. Burası seki yapılarak oturma mekanı haline almış, içeride kalan ve ocak bulunan alanın ise daha sıcak olması sağlanmıştır. Genel olarak plan şemalarında bu değişikliğin 16. yy. sonları ile 17. yy. içinde gerçekleştiği belirtilmektedir. (Eldem, 1984, 72)

Günümüzde ise, taşlık betonla kaplanmış, eyvan bölünerek oda oluşturulmuş, bahçeye kafeterya ve tuvalet eklenmiş, merdiven değiştirilmiştir. Üst katta sofa tamamen kapatılmış, köşede bulunan taht kaldırılmış, batıda bulunan oda ikiye bölünmüş, eyvan odaya dönüştürülmüş, eyvan önünde kalan alan mutfak olarak düzenlenmiş, yanına banyo ve başoda içine uzanan tuvalet eklenmiş, yapı güney duvarı inceltirilmiştir. Girişi tamamen kapatılan başoda, kullanılmadığı için özgün kalabilen tek mekandır, sadece bu odada tepe pencereleri kalabilmiştir. Bakımsız kaldığı için odanın döşemesinde çökme meydana gelmiş, doğramalar sökülüştür. (Fotoğraf 15)

Yapı Sistemi Özellikleri

15,62 m x 7,89 m boyutlarındaki dikdörtgen yapıyı her iki katta da çevreleyen üç duvarı, 65-70 cm. kalınlığında ve kerpiç yığma olarak inşa edilmiştir. Odalarda bulunan ocaklar ve dolaplar da bu duvarlar içine gömülmüştür. Arada kullanılan bölücü duvarlar ise 17 cm. kalınlığındadır ve ahşap karkas arası kerpiç dolgu tekniği ile yapılmıştır. Taşlığın önünde, üst kat sofasını destekleyen, ortalama 16x16 cm. kesitinde ahşap dikmeler kullanılmıştır. Bu dikmelerin ahşap üst tabanlar ile birleşiminde başlık kullanılmıştır.

Döşemeler, doğu batı yönünde kullanılan 8x16 cm. boyutlarındaki ahşap kirişlerin 40 cm. aralıklarla, zemin kat duvarı üzerinde bulunan 10x13cm'lik üst tabanlara oturtulmasıyla oluşturulmuştur. Bu kirişlerin üzerinden dikmelerin oturtulacağı alt taban geçirilmiştir. Duvarlarda 13x13 cm. kesitinde ana dikmeler, 6x13 cm. ara dikmeler ve köşelerde dikmeden alt tabana inen çaprazlamalar kullanılmış, dikmeler arasında bağlantı kuşaklar ile sağlanmıştır.

Üst katta sofaya uzanan başoda sekiliğinin dış duvarı ahşap karkas arası kerpiç ve tuğla dolguludur. Tuğlalar, 3x13x29 cm. boyutlarındadır. Duvarlar kırıklı sıva ile kaplanmıştır.

Sofanın bahçeye bakan cephesinde, aralarında ahşap korkuluk bulunan dikmelerin üzerinden geçen taban ile saçak desteklenmiştir. Yapının bu cephesinde saçak genişliği 90 cm'e ulaşmaktadır, böylece açık olan sofa güneş ve dış etkenlerden korunmak istenmiştir. Yapı, plan şemasına uygun olarak kırma çatı ile örtülmüş, üzeri alaturka kiremit kaplanmıştır. Saçak altlarında kaplama uygulanmamıştır.

Detaylar

Yapının zemin kat iç yüksekliği yaklaşık 245 cm'dir. Birinci katta ise tavanlar tamamen değiştirildiği, özgün kalan başodanın ise tavanı yıkıldığı için kesin yükseklik bilinmemektedir. Fakat bulunan izler doğrultusunda bu katta iç yüksekliğin yaklaşık 280 cm. olduğu sonucuna varılmıştır.

Zemin kat odalarında pencere boyutu 83 x 170 cm'dir. Yapıda özgün olarak kalabilmiş olan başodanın bahçeye bakan duvarında üç pencere ve üzerinde tepe pencereleri bulunmaktadır. Bu pencerelerin parmaklıkları ve ahşap kapakları sökülmüştür. Pervazları korunmuş olan ve sekiden yüksekliği 44 cm. olan boşluğun

boyutları 77x125 cm'dir. Üzerlerinde bulunan tepe pencereleri yatay konumda bulunmaktadır, boyutları 33x58 cm'dir. (Fotoğraf 16) Sekiliğin, sofaya bakan duvarında bulunan penceresi ve odanın doğu duvarındaki ocağın iki tarafında bulunan pencerelerden biri kapatılmıştır. Yapıda üç değişik tip tepe penceresi kullanılmıştır. Bunlardan ikisi, başodada ve zemin kat doğu odasında kullanılmış, yatay konumda yerleştirilmiş dikdörtgen şekillidir ve motif olarak küçük bir fark dışında aynıdır. Birinci kat doğu odasında ise üzeri kemerli ve çiçek motifli tepe penceresi kullanılmıştır. Yapıda dışlık ve içlik olmak üzere aynı tepe penceresinden ikişer tane kullanılmıştır.

Restitüsyon çizimlerinden görüldüğü gibi yapı tavan kaplamaları sadedir. Zemin katta çıtalı ahşap kaplanmıştır. Birinci kat tavanları şişeli ve sadedir, sadece başodada göbek uygulanmıştır.

Yapının yığma duvarlarında dolaplar ve nişler gömülmüş, oturma alanı, döşeme üzerinden yaklaşık 25 cm. yükseltilmiş olan sekiler ile sağlanmıştır.

Günümüzde yapı, kullanılmadığı için oldukça harap durumdadır, taşıyıcı ahşap elamanlar mukavemetini yitirmiş, döşeme ve çatıda yer yer çökme meydana gelmiştir. Kerpiç yığma olan birinci kat güney duvarının kalınlığı azaltılarak kesiti zayıflatıldığından, bu duvarda yıkılmalar oluşmuştur. Projeleri onaylanmış olan yapının en kısa sürede restore edilmesi gerekmektedir.

Fotoğraf 14: Hacılar Cami imam evi, taşlık ve birinci kat görünümü (Yrd. Dç. Dr. Mevlüde Kaptı arşivi)

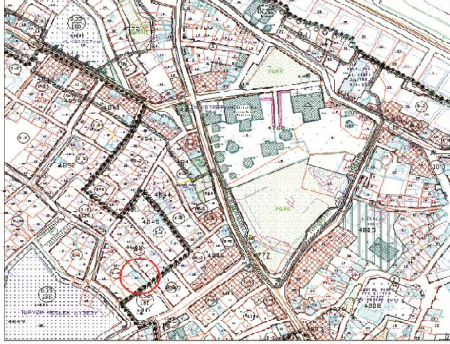
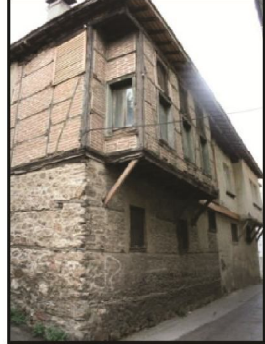

Fotoğraf 15: Zemin kattan birinci kat başoda pencere görünümü (Yrd. Dç. Dr. Mevlüde Kaptı arşivi)

Fotoğraf 16: Hacılar Cami İmam Evi bahçe ve başoda görünümü

2.1.1.2 Mücahit Bükücüler Evi

MÜCAHİT BÜKÜCÜLER EVİ			
İl	Bursa	Cadde / Sokak	Uyanık Sokak
İlçe	Osmangazi	Pafta	H22d06b2c (E - 946)
Mahalle	Hamzabey	Ada - Parsel	4849-19
Taşıyıcı sistem	Taş yığma+Ahşap karkas-tuğla dolgulu	Mülkiyet durumu	Mücahit Bükücüler
Örtü türü	Kırma çatı	Yapım tarihi	18. yy
Plan tipi	Dış sofalı	Envanter No	1112
Kat sayısı	Zemin+1. kat	Kullanım durumu	Konut
		Sağlamlık durumu	İyi
			
Genel Tanım / Yapının Fiziksel Özellikleri			
<p>Hamzabey mahallesinde, Uyanık sokak üzerinde yer alan yapı Muradiye Külliyesi'nin güneybatısında kalmaktadır. Sedat Hakkı Eldem 'Azabbey Cami yanındaki ev' olarak adlandırdığı yapının 18. yy.'da inşa edildiğini belirtmiştir. (Eldem, 1984, 125) Sokaktan bahçeye buradan da eve ulaşılmaktadır. İki katlı yapının zemin katında kapalı tek mekan, birinci katında ise dış sofa ve sofaya açılan 5 oda bulunmaktadır.</p>			
Yapım Tekniği ve Malzeme			
<p>Yapının zemin katı 90-100 cm de bir geçirilen ahşap hatlılarla desteklenmiş, 60 cm kalınlığındaki moloz taş duvarlarla çevrilmiştir. Birinci kat ahşap karkas arasına tuğla dolgu sistemle inşa edilmiş, köşe odalarda sokak yönünde 80 cm derinliğinde çıkma yapılmıştır. Çıkma zemin kat duvar hatlına dayanmış olan eliböğrüde ile desteklenmiştir. Yapıda kullanılan köşe dikmeleri 14 x14 cm, kirişler 8x16x480 cm, ana dikmeler arası mesafe 160 - 180 cm, tuğlalar 3,5x13x23 cm olarak ölçülmüştür.</p>			
Cephe Özellikleri / Bezeme			
<p>Yapı cephesinde sıva yapılmamış, zemin kat duvarlarında taşlar arasındaki harç ile ağ oluşturulmuş, birinci katta tuğla ve derzleri ile düzgün bir işçilik uygulanmıştır. Zemin katta iki küçük pencere açılmış, birinci katta, 70 x 135 cm boyutlarında alt pencereler, 65x95 cm boyutlarında tepe pencereleri yapılmıştır. Yapıda iki farklı desende tepe penceresi kullanılmıştır.</p>			
Özgünlük ve Sağlamlık Durumu			
<p>1985 yılında geçirdiği yangın sonrası yapının kuzey yarısının plan ve cephe düzeninde değişiklikler yapılmıştır. Yapının bu bölümünde baş oda kısaltılmış, zemin kat mutfak yapısı üzerine yeni oda ve mutfak inşa edilmiş, cephe asıyla ilgisi olmayan şekilde yenilenmiştir. Yapının güneyinde bulunan odada ise değişiklik yapılmadığı için özgün malzeme ve ölçülerini koruyabilmektedir.</p>			
Gözlem ve Değerlendirme			
<p>Yapının taşıyıcı sistemi genel olarak iyi durumdadır, fakat restore edilerek yapının plan ve cephe düzeni özgün şekline getirilmelidir.</p>			

Mücahit Bükücüler evi, Hamzabey mahallesinde, Muradiye Külliyesi'nin güneybatısında, Uyanık Sokak üzerinde yer almaktadır. Parselin kuzeybatısına, 17,8 x 7,9 m boyutlarında, dikdörtgen şeklindeki yapı yerleştirilmiş, güneybatısı bahçe olarak bırakılmış, eve giriş bahçeden sağlanmıştır.

Sedad Hakkı Eldem, yapının 18. yüzyıl başında inşa edildiğini belirtmiştir. (Eldem, 1984,125) Yapı geneli, ailenin genişlemesiyle eklenen odalar ve 1980 yılında geçirdiği yangın nedeniyle değişikliğe uğramıştır. Fakat güneydoğu köşesinde yer alan oda, yangın sonrası kullanılmadığı için değiştirilmemiş, özgün yapı sistemi ve malzemelerini koruyabilmiştir.

Plan ve Cephe Özellikleri

Yukarıda da bahsedildiği gibi yapıya eklenen odalar nedeniyle plan şeması oldukça değiştirilmiştir. Özgün plan şeması yapıda bulunan izlerden ve Sedad Hakkı Eldem'in restitüsyon çizimlerinden yararlanılarak çıkartılmıştır. (Eldem, 1984, 124)

Zemin ve birinci kattan oluşan yapı, dış sofalı plan tipinde inşa edilmiştir. Bahçeden giriş yapılan zemin kat, ailenin o dönemlerde dokumacılıkla uğraşması ve bu mekanı da depo, çalışma alanı olarak kullanması nedeniyle, bölüntüsüz tek mekan olarak bırakılmıştır. Buradan sokağa iki küçük pencere açılmıştır.

Bahçeye, mutfak ve kiler olarak kullanılmak üzere tek katlı bir yapı eklenmiştir.

Zemin kat giriş kapısının yanında, duvara paralel olarak yerleştirilmiş olan ahşap merdiven ile birinci kat sofasına çıkmıştır. Bahçeye bakan dış sofanın kuzeydoğusuna yan yana dört oda sıralanmış, köşelerde bulunan iki oda yola çıkma yapmıştır. Ayrıca sofanın güneydoğusunda yol cephesine penceresi bulunmayan, bahçeye iki penceresi açılan bir köşk odası yapılmıştır.

Yola çıkma yapmış olan iki odadan üçer, arada bulunan iki odadan da ikişer pencere açılmıştır. Başoda sofaya doğru uzatılmış, girişte seki altı verilen bölüm oluşturulmuş, odanın kuzey duvarında yanlarında yüklükleri ile birlikte ocak yapılmıştır.

Zaman içerisinde ailenin genişlemesiyle evin üst katı ikiye bölünmüş, açık sofa tamamen kapatılmış, orijinal merdiven kaldırılıp yerine iki merdiven yapılmıştır. Sofanın güneyinde kalan odanın yanına bir oda daha eklenmiştir. Geçirilen yangın

nedeniyle, köşede bulunan ocaklı odanın tavanı tamamen yok olmuştur. Yine de kullanılmadığı için özgün kalabilen tek mekan burasıdır. Sadece bu odada tepe pencereleri günümüze ulaşabilmiştir, ahşap kapaklar ve parmaklıklar ise kaldırılmıştır. (Fotoğraf 17)

Günümüzde kullanılmakta olan ikinci bölüm ise büyük ölçüde değiştirilmiştir. Başoda diğer odaların hizasına kadar küçültülmüş, zemin katta bulunan tek katlı mutfak yapısının üzerine, sofadan geçilen, oda, mutfak ve banyo mekanları eklenmiştir. Cephede ise yangından sonra tüm özgün pencereler sökülerek yerine farklı doğramalar takılmıştır.

Yapı Sistemi Özellikleri

Dikdörtgen şeklindeki yapı yaklaşık 17,8 x 7,9 m boyutlarındadır. İki kattan oluşan yapının zemin kat duvarları, 50-60 cm. kalınlığındadır. Moloz taş ile örülmüş olan duvarlar, yatayda her 90-100 cm. de bir geçirilen ahşap hatıllar ile desteklenmiştir. (Fotoğraf 129)

Yapının birinci katında ise duvarlar ahşap karkas arası tuğla dolgu olarak düzenlenmiş, iç yüzeylerde sıva yapılmış, dış cephede ise tuğlalar açık bırakılmıştır. Bu katta duvar kalınlığı 18 cm'dir.

Yığma zemin kat duvarları üzerinden geçirilen ahşap tabanların üzerine 7x15 cm. boyutlarındaki birinci kat döşeme kirişleri 45 cm. aralıklarla oturtulmuştur. Çıkma yapılan yerlerde bu kirişler yola doğru uzatılmış ve alt kat duvar hatılına dayatılan ahşap eliböğründeler ile desteklenmiştir. (Fotoğraf 18) Kirişlerin üzerinden geçirilen alt taban üzerine dikmeler oturtulmuştur. Yapıda genellikle 14x14 cm. boyutlarında ana dikmeler ve 7x14 cm. ara dikmeler kullanılmıştır. Dikmeler köşelerde payandalar ile desteklenmiş, alt pencere ve tepe penceresi boşluklarının alt ve üstlerinden kuşaklar geçirilmiştir. Duvarın üzerinden geçirilen 12x16 cm. boyutlarındaki üst tabana tavan kirişleri oturtulmuştur. Kirişler duvar hizasında kesilmiş, saçak mertekler ile uzatılmıştır. Sofada ise bahçe yönünde sıralanmış ahşap dikmeler ile saçak desteklenmiştir. Çatı, plan şekline uygun olarak kırma sistemle çözülmüş, üzerine alaturka kiremit kaplanmıştır. Saçak altlarında kaplama uygulanmamıştır.

Detaylar

Özgün olarak günümüze ulaşabilen odadan alınan ölçülere göre, zemin kat iç yüksekliği 288 cm, üst kat yüksekliği ise 326 cm'dir. Odanın doğramaları değiştirilmiş, kapak ve parmaklıkları sökülüş fakat alçı tepe pencereleri korunabilmiştir. Pencere boşluğunun döşeme üzerinden yüksekliği 40 cm. dir. İzi kalmamış olmasına rağmen, dönem yapıları incelendiğinde, yaklaşık 25 cm. seki olduğu düşünülmektedir. Pencere doğramasının alt bölümü kapak olarak bırakılmıştır. 134 cm. yüksekliğindeki boşluğun 15 cm. üzerinde, kemerli ve 65x95 cm. boyutlarında tepe penceresi yerleştirilmiş, iki pencere arasında işlemeli ahşap raf geçirilmiştir. Böylece duvar bölünerek kat yüksekliğinin göze daha az gelmesi sağlanmıştır. Tepe penceresinin 43 cm. üzerinden tavan kaplaması geçmektedir. (Fotoğraf 19)

Odada birisi dairesel ve çiçek motifli, diğeri ise daha geometrik desenli ve cami motifli olmak üzere iki değişik tip tepe penceresi bulunmaktadır. Alçı tepe pencerelerinin ahşap çerçevesi dışarıdan sıvanmış, üzerine, tuğla kemer deseni çizilmiştir. İç tarafta ise bu yüzeye kabartmalı alçı sıva uygulanmıştır. Üzeri boyanmış olan bu yüzeyin bir bölümü görülebilmektedir. (Fotoğraf 19) Bu odanın kapı yüksekliği az ve üzeri kemerlidir. (Fotoğraf 20)

Yapıda başoda dışındaki tüm odaların tavanlarında çıtalı ahşap kaplıdır. Başodada tavan restitüsyonu, Sedad Hakkı Eldem'in çizimleri doğrultusunda hazırlanmıştır.

Yapı cephesi sıvanmayıp, tuğla arası derz uygulanmış, sadece birinci kat döşeme kirişlerine alın tahtası çakılmıştır.

Yukarıda da bahsedildiği gibi, günümüzde kullanılmakta olan yapının, plan şeması ve cephesi büyük değişikliğe uğramıştır. Projeleri hazırlanmış olan yapı yakın dönemde restore ettirilecektir.

Fotoğraf 17: Bükücüler Evi özgün cephesi

Fotoğraf 18: Çıkma altında uzatılmış olan döşeme kirişleri

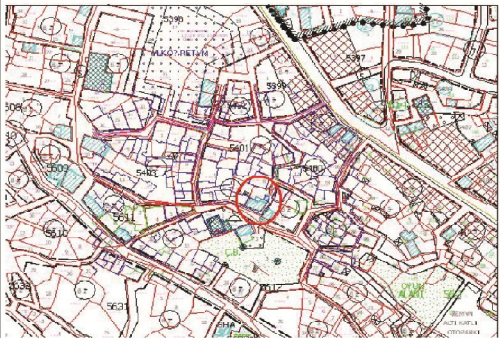

Fotoğraf 19: Özgün oda alt ve üst pencereleri

Fotoğraf 20: Tepe penceresi ve oda kapısı görünümleri

2.1.1.3 Hatice Bayraktar Evi

HATİCE BAYRAKTAR EVİ			
İl	Bursa	Cadde / Sokak	Yeni Sokak
İlçe	Osmangazi	Pafta	H22d07a4c
Mahalle	Mollafenari	Ada - Parsel	5401 (E 578) - 10 (E 1)
Taşıyıcı sistem	Taş yığma+Ahşap karkas-tuğla dolgulu	Mülkiyet durumu	Hatice Bayraktar
Örtü türü	Kırma çatı	Yapım tarihi	18. yy
Plan tipi	Dış sofalı	Envanter No	1405
Kat sayısı	Zemin+1. kat	Kullanım durumu	Konut
		Sağlamlık durumu	Orta
			
Genel Tanım / Yapının Fiziksel Özellikleri			
<p>Somuncu Baba Türbesi ve Camisi'nin kuzeyinde yer alan yapıyı, Leman Tomsu, 'Cennet Baba Evi', Sedad Hakkı Eldem 'Şeyh Hamit Mahallesindeki Ev' olarak adlandırmış ve 18. yy.'a tarihlendirmiştir. (Tomsu, 1941, 83, Eldem, 1984, 112) Eğimli arazi üzerinde, köşe parselde bulunan yapı iki katlı olarak inşa edilmiştir. Sokaktan taşlığa girilmekte, buradan bahçeye, iki odaya ve birinci kata çıkılan tek kollu ahşap merdivene ulaşılmaktadır. Bahçede yapıdan ayrı mutfak yapılmıştır. Birinci kat dış sofalı plan tipine sahiptir.</p>			
Yapım Tekniği ve Malzeme			
<p>Yapının zemin katı 90 cm de bir geçirilen ahşap hatıllarla desteklenmiş moloz taş duvarlar ile çevrelenmiştir. Birinci kat ahşap karkas arası tuğla dolgu olarak yapılmıştır. Birinci kat köşe odasında her iki yönde çıkma yapılmış ve zemin kat duvarından geçirilen ahşap hatıllara dayanan eliböğründeler ile çıkma desteklenmiştir. Çatı kırma sistemle oluşturulmuş, üzerine alaturka kiremit kaplanmıştır. Yapıda kullanılan ana dikmeler 12 x12 cm, ahşap hatıllar, 7x12 cm, kirişler 10 x15 cm olarak ölçülmüştür. İç yükseklikler zemin katta, 320 cm, birinci katta 315 cm'dir.</p>			
Cephe Özellikleri / Bezeme			
<p>Zemin katı sıvalı olan yapının birinci katında , tuğlalar düzgün ve desen oluşturacak şekilde örülmüş ve sıva yapılmamıştır. Baş odada bulunan ocak duvar dışına çıkartılarak cepheye yansıtılmıştır. Yapıda içlik ve dışlık olmak üzere iki tip tepe penceresi kullanılmıştır ve alt pencereler, 75 x125 cm, tepe pencereleri 52 x82 cm boyutlarındadır. Alt pencere kapakları 37 cm genişliğinde tek parça tahtadan yapılmıştır. Yapının baş odasında bulunan ve günümüz ulaşabilmiş olan ahşap dolap üzerine lale devri özelliklerini yansıtan kalem işi bezemeler işlenmiştir.</p>			
Özgünlük ve Sağlamlık Durumu			
<p>Yapının taşıyıcı sistemi genel olarak sağlam durumdadır. Evin sadece güneydoğu cephesi günümüze özgün olarak ulaşabilmiştir, diğer cephelerdeki pencerelerin tamamı değiştirilmiş, sofa kapatılmış, cepheler sıva ile kaplanmıştır. Özgün cephede de tepe pencereleri tuğla örülerek kapatılmıştır.</p>			
Gözlem ve Değerlendirme			
<p>Oldukça özenli tuğla işçiliğine sahip olan yapının restore edilerek özgün görünümüne kavuşturulması gerekmektedir. Ayrıca plan şemasında da dış sofa yine açılmalı, en azından günümüz şartları da düşünülerek cam ile kapatılmalıdır.</p>			

Günümüzde Hatice Bayraktar üzerine kayıtlı olan, Somuncu Baba Türbesi ve Camisi'nin kuzeyinde yer alan yapıyı, Leman Tomsu, 'Cennet Baba Evi', Sedad Hakkı Eldem 'Şeyh Hamit Mahallesindeki Ev' olarak adlandırmış ve yapıda görülen lale devri etkilerinden dolayı 18. yy.'a tarihlendirmiştir. (Tomsu, 1941, 83, Eldem, 1984,112) Süheyl Ünver de yapıyı, Somuncu Babada Cennet Hoca Evi olarak adlandırmış ve suluboya resmini yapmıştır. (Özen, 2011,263)

Zemin katı ahşap hatıllı moloz taş, birinci katı ahşap karkas arası tuğla dolgu sistemle inşa edilen evin plan şeması ve cephe düzeninde önemli değişiklikler yapılmış, ocağın da bulunduğu güneydoğu cephesi günümüze değiştirilmeden ulaşabilmiştir. Bu cephede de tepe pencereleri kapatılmıştır. (Fotoğraf 21)

Plan ve Cephe Özellikleri

Yukarıda da bahsedildiği gibi yapıya eklenen odalar nedeniyle plan şeması oldukça değiştirilmiştir. Özgün plan şeması yapıda bulunan izler doğrultusunda ve Sedad Hakkı Eldem'in restitüsyon çizimlerinden yararlanılarak çıkartılmıştır. (Eldem, 1984, 110)

Eğimli arazide köşe parsel üzerine konumlandırılmış olan yapı iki katlı olarak, dış sofalı plan şemasıyla inşa edilmiştir. Sokaktan taşlığa giriş verilmiş, burada birbirinin içinden geçilen iki oda ve bahçede mutfak yapılmıştır. Ahşap tek kollu merdiven ile birinci kat sofasına çıkılmış, sofanın bir kenarı seki olarak ayrılmış, diğer bölümünden iki odaya geçilmiştir. Köşede yer alan başodada her iki yönde sokağa çıkma yapılmıştır. Başoda girişinde duvar boyunca ahşap dolaplar yapılmış, sokak cephesinde ocak duvardan dışarıya taşırılmıştır.

Günümüzde ise, zemin katta merdivenin yeri değiştirilmiş, girişe yakın bir konuma, başodanın yanına getirilmiştir. Birinci katta seki ve sofa kapatılıp, odaya çevrilmiş, zemin kattaki odanın üzerinde yeni oda yapılmıştır.

Yapının zemin katı çamur sıva ile kaplanmış, birinci katında ise sıva yapılmamış, tuğlalar birbiri içine geçirtmeli farklı desenler oluşturacak şekilde örülmüştür. Zemin kattan sokağa pencere açılmamış, birinci katta ise kapaklı alt pencereler ve üzerine tepe pencereleri yapılmıştır. Başoda doğu duvarında bulunan ocak, duvar dışına yapılarak cepheye yansıtılmıştır.

Yapı, kırma çatı ile örtülmüş, saçaklar köşelerde yuvarlanmıştır. Saçak genişliği sofa cephesinde 165 cm'e ulaşmış ve altı ahşap kaplanmıştır. (Fotoğraf 24)

Günümüzde evin sadece güneydoğu cephesi özgün görünüm ve ölçüleriyle ulaşabilmiştir. Bu cephede de pencereler tuğla örülerek kapatılmıştır. (Fotoğraf 25) Diğer cephelerde pencere boyutları değiştirilmiş, açık olan dış sofa cephesi kapatılmıştır.

Yapı Sistemi Özellikleri

İki kattan oluşan yapının, 50-60 cm. kalınlığındaki moloz taş zemin kat duvarları, yatayda her 90-100 cm. de bir geçirilen 7x12 cm. boyutlarındaki ahşap hatıllar ile desteklenmiştir. Zemin kat köşesi pahlı olarak yapılmıştır. (Fotoğraf 25)

Yapının birinci katı ise ahşap karkas arası tuğla dolgu sistemle yapılmış, iç yüzeylerde sıva yapılmış, dış cephede ise tuğlalar açık bırakılmıştır. Bu katta duvar kalınlığı 18 cm'dir.

Zemin kat duvarları üzerinden üst taban geçirilmiş, üzerine 45-50 cm. aks aralıkları ile 10x15 cm. kesitindeki döşeme kirişleri yerleştirilmiştir. Başoda döşemesinde iki yönde çıkma yapıldığı için burada döşeme kirişleri yelpaze şeklinde her iki yönde uzatılmıştır. Çıkma yapılan kirişlerin altından taban geçirilmiş, bu tabana, zemin kat hatıllarına dayatılmış olan ahşap eliböğründeler ile desteklenmiş, böylece üst kattan gelen yük aktarımı sağlanmıştır. (Fotoğraf 23)

Kirişlerin üzerinden zemin kat duvarı dış hizasından 10x15 cm. boyutunda ahşap taban geçirilmiş, bunun üzerine birinci kat dikme ve payandaları oturulmuştur. Yapının ahşap taşıyıcı sisteminde ağırlıklı olarak çam ağacı kullanılmıştır. Ana dikmeler 12x12 cm. kesitinde, yaklaşık 286 cm. uzunluğundadır. Ana dikmeler payandalar ile desteklenmiş, pencere alt ve üstlerinden ahşap kuşaklar geçirilmiştir. Dikmeler ile üst taban birleşiminde başlıklar kullanılmıştır.

Başodada bulunan ocak, uzatılan döşeme kirişlerinin üzerinde duvar dışına yapılmıştır. Beş kenarlı olarak yapılan ocak tuğla yığma olarak yapılmış 90 cm'de bir geçirilen ahşap hatıllarla desteklenmiştir. .

Çatı kırma sistemle oluşturulmuş, üzerine alaturka kiremit kaplanmıştır.

Detaylar

Yapının iç yükseklikleri zemin katta 320 cm, birinci katta 315 cm'dir. Birinci kat alt pencereleri 75x125 cm, tepe pencereleri, 52x82 cm. boyutlarındadır. Buna göre alt pencerelerde 3/5 oranı, tepe pencerelerinde ise 2/3 oranı uygulanmıştır.

Alt pencerelerde 37 cm. genişliğinde tek parça ahşap kapaklar kullanılmıştır. (Fotoğraf 25) Günümüzde pencere boşlukları tuğla örülerek kapatıldığı için parmaklık bulunmamaktadır fakat Sedad Hakkı Eldem'in çizimlerinde ahşap parmaklıkların bulunduğu görülmektedir.

Yapıda dışlık ve içlik olmak üzere iki tip tepe penceresi kullanılmıştır, dışlık tepe pencereleri filgözü kayıtlıdır. Tepe pencerelerinin çevresi sıvandıği için tuğla örgüsü görülememektedir.

Başodada bulunan ocağın genişliği 65 cm, derinliği ise 40 cm. kadardır, bacası günümüzde bulunmamaktadır.

Yapıda kullanılan döşeme tahtaları ortalama 26 cm. genişliğindedir.

Yapının başodasında bulunan ve günümüz ulaşabilmiş olan ahşap dolap üzerine lale devri özelliklerini yansıtan kalem işi bezemeler yapılmıştır. (Fotoğraf 26)

Evin tüm özgün tavan kaplamaları sökülüştür, fakat eski fotoğraflarından tavanda ince çubuklarla kare desenlerin oluşturulduğu ve ortada yine kare şeklinde göbek yapılmış olduğu görülmektedir. (Eldem, 1984,117)

Taşıyıcı sistemi genelinde sağlam olan yapının döşemelerinde meydana gelen sehimin giderilmesi, çatısının yenilenmesi gerekmektedir. Günümüz ihtiyaçlarının da düşünülerek hazırlanacak olan restorasyon projesi doğrultusunda yapının cephesi özgün şekline getirilmelidir. Ayrıca başodada bulunan dolap üzerindeki bezemeler de uzmanları tarafından temizlenerek ortaya çıkartılmalıdır.

Fotoğraf 21: Hatice Bayraktar Evi özgün cephesi

Fotoğraf 22: Yapının giriş cephesine ait eski fotoğraf (BKTVKKBK arşivi) ve yanda yan cephede bulunan özgün tepe penceresi

Fotoğraf 23: İki yönde de çıkma yapılan köşe odada döşeme kirişleri de çıkma yönüne göre yerleştirilmiştir.

Fotoğraf 24: Tuğla ile oluşturulan desenler ve saçak görünümü

Fotoğraf 25: Baca ve özgün pencere kapakları, yapının zemin kat köşesi

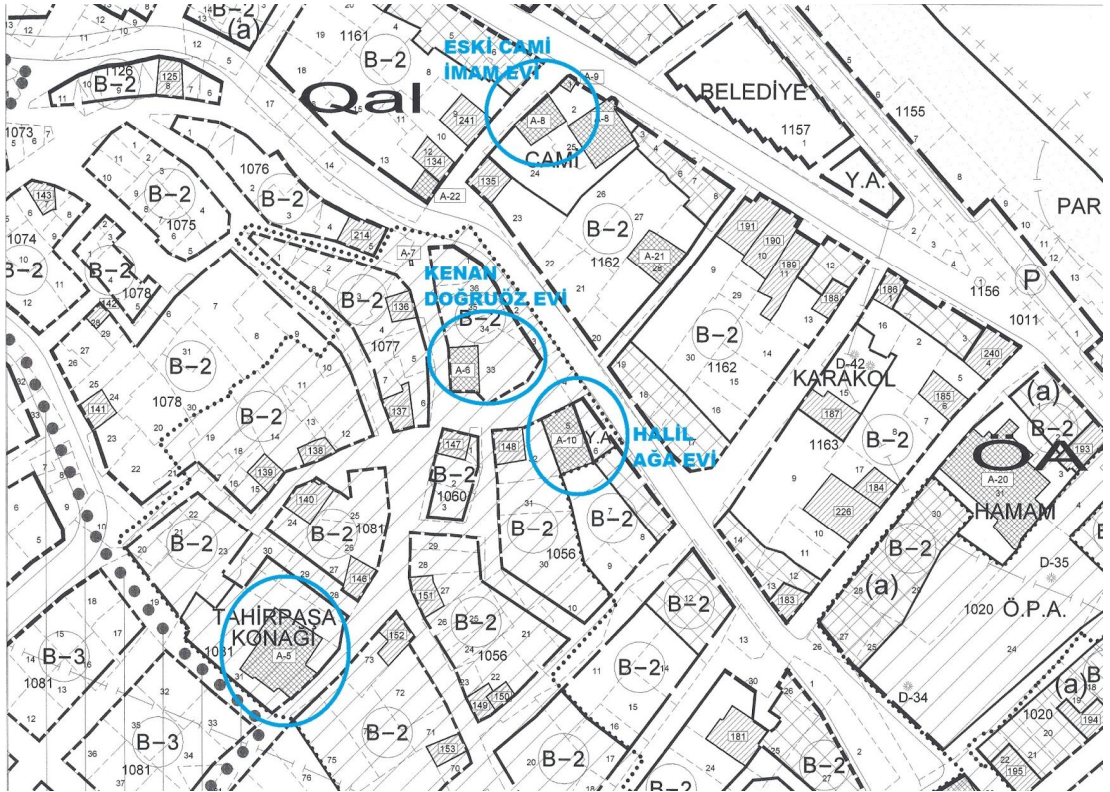

Fotoğraf 26: Özgün olarak kalabilmiş olan dolap

2.1.2. Mudanya

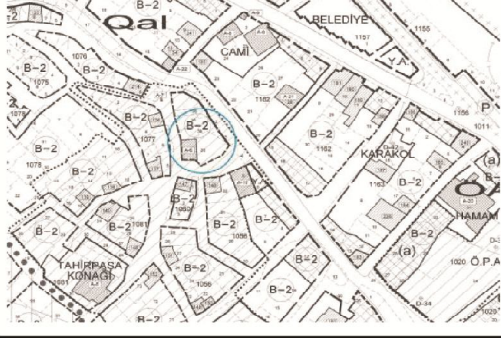

Bursa'nın ilçesi olan Mudanya'nın, kuzeyinde Marmara Denizi'nin bir girintisi olan Gemlik Körfezi, batısında Karacabey, güneyinde Bursa, doğusunda yine Bursa'nın ilçesi olan Gemlik yer almaktadır. Mudanya'nın batısından Değirmendere, doğusundan da Çınarlı dereleri geçmektedir. İlçe ekonomisi özellikle zeytinciliğe dayanmaktadır.

Mudanya evleri, Bursa evlerine benzemekle beraber İstanbul evlerinin etkisini de göstermektedir. (Eldem, 1984, 7) Evler genellikle iki, bazen de üç katlı olarak yapılmıştır. Bursa kent merkezinde olduğu gibi burada da genellikle evlerin zemin katları taş, birinci katları ahşap karkas arası tuğla dolgu sistemle inşa edilmiştir. Merkezden farklı olarak taşlıklar çoğunlukla kapalı olarak yapılmıştır. Mudanya evlerinde 18. yy.'ın birinci yarısından itibaren Lale devri etkisi görülmüş, ikinci yarısından itibaren Barok üslup etkili olmuştur. (Özcan, 1995, 42) Günümüzde Mudanya'da, 17. ve 18. yy. özelliklerini gösteren 4 ev bulunmaktadır. (Şekil 9) Bunlardan Kenan Doğruöz evi, yapılan müdahalelere rağmen özgün malzeme ve oranlarını koruyabilmiştir.

Şekil 9: Mudanya İlçesi'nde bulunan evler (Mudanya Belediyesi İmar Müdürlüğü)

2.1.2.1. Kenan Doğruöz Evi

KENAN DOĞRUÖZ EVİ			
İl İlçe Mahalle	Bursa Mudanya	Cadde / Sokak Pafta Ada - Parsel	Selvilik Caddesi 1077 (E 41) - 33 (E17)
Taşıyıcı sistem Örtü türü Plan tipi Kat sayısı	Taş yığma+Ahşap karkas- tuğla dolgulu Kırma çatı Dış sofalı 3 kat (zemin+ara+1. kat)	Mülkiyet durumu Yapım tarihi Envanter No Kullanım durumu Sağlamlık durumu	Özel Mülkiyet 17. yy A6 Konut Orta
			
Genel Tanım / Yapının Fiziksel Özellikleri Mudanya ilçesi, Selvilik Caddesi üzerinde, mevcut Belediye Binası arkasında yer alan yapı, kaynaklarda Kenan Doğruöz Evi olarak adlandırılmış ve 17. yüzyıla tarihlendirilmiştir. (Tayla, 2007, 745) Üç katlı olan ev, dış sofalı plan şemasıyla inşa edilmiştir. Sokaktan bahçeye girilmekte, buradan yapının taşılığında bulunan merdivene ulaşılmaktadır. Bahçe yönünde cephe boyunca sofa uzatılmış, yan yana olan iki odaya sofadan giriş verilmiştir.			
Yapım Tekniği ve Malzeme Yapının zemin katı üç yönde ahşap hatıllı moloz taş duvar ile çevrelenmiştir. Birinci kat yan duvarları moloz taş duvar olarak devam ettirilmiş, arka cephe ve sofa cephesinin iki yanı ahşap karkas arası tuğla dolgu sistemle inşa edilmiştir. Zemin kat iç yüksekliği 378 cm, birinci kat 370 cm olarak ölçülmüştür. Yapının birinci kat ana dikmeleri 18x18 - 20x20 cm, döşeme kirişleri 10x18 cm, tuğlaları 4x14x28 cm boyutlarındadır.			
Cephe Özellikleri / Bezeme Ahşap karkas arasında bulunan tuğlalar, yer yer sağa ve sola kaydırılmış, bazı yerlerde alt sıradaki tuğlanın üstü ile üst sıradaki tuğlanın altına gelecek şekilde kare tuğla parçaları koyularak merdiven şekli oluşturulmuştur. 56 x 112 cm boyutlarındaki tepe pencereleri alt pencerenin başlığı üzerine oturtulmuştur. Tepe pencerelerinin ahşap çerçevelerinin üzerine sıva yapılmış ve kemer deseni çizilmiştir. İç mekanda ocak ve tepe pencerelerinin çevresinde kalem işi bezemeler yapılmıştır. Tavanlara, çita ile üçgen, altıgen ve yıldız motifli kaplama yapılmış, tavan duvar birleşiminde kalın bordür uygulanmıştır.			
Özgünlük ve Sağlamlık Durumu Yapıda kullanılan malzemelerin dayanıklılığı ve kesitlerin kalın olması sonucu taşıyıcı sistemi iyi durumdadır fakat, evde plansız olarak yapılan müdahaleler sonucu plan şeması oldukça bozulmuş, cephe düzeninde de değişiklikler yapılmıştır. Evin içinde iki ailenin yaşayabileceği şekilde yeni merdiven eklenmiş, odalar bölünmüştür. Cephede ise doğramaların bazıları değiştirilmiş, tepe pencereleri bakımsızlık yüzünden kırılmaya terk edilmiştir.			
Gözlem ve Değerlendirme Günümüz ihtiyaçları da düşünülerek gerekli düzenlemeler yapıp, plan ve cephe düzeninin özgün şekline döndürülmesi gerekmektedir.			

Mudanya ilçesi, Selvilik Caddesi üzerinde, mevcut Belediye Binası arkasında yer alan yapı, kaynaklarda Kenan Doğruöz Evi olarak adlandırılmıştır. Yapı, Mudanya'da günümüze ulaşmış olan en özgün geleneksel ev olarak değerlendirilebilmektedir.

Üç katlı ve dış sofalı plan tipine sahip olan ev, Muradiye evi ile benzer özellikler göstermektedir ve 17. yüzyılın ikinci yarısında inşa edildiği belirtilmektedir. (Eldem, 1984,90) (Tayla, 2007, 745)

Yapının bodrum kat ve odaların birinci kat yan duvarları hatıllı moloz taş ile yapılmış, ara kat ve birinci kat ahşap karkas arası tuğla dolgu sistemle oluşturulmuştur. (Fotoğraf 27)

Plan ve Cephe Özellikleri

Bodrum, ara kat ve birinci kat olmak üzere üç katlı olan yapı, dış sofalı plan şemasıyla yapılmıştır.

Evin arazi yerleşiminden dolayı yarım bodrum katı yapılmıştır, bahçeden girilen bu mekan günümüzde atölye olarak kullanılmaktadır. Ev cephe boyunca uzanmış olan sofa ve bu sofaya açılan yan yana iki odadan oluşmaktadır. Odalardan, sofa ve sokak yönünde ikişer sıra pencere açılmıştır. Sofanın bahçe yönünde orta iki aksı açık olarak bırakılmış, yanlarda kalan birer aks ahşap karkas arası tuğla sistemle yapılarak, pencere açılmıştır. Böylece sofanın iki yanı köşk odası gibi duvarlı yapılmıştır. (Fotoğraf 27)

Günümüzde iki aile bir arada yaşadığı için ev düşeyde ikiye bölünmüş, bir merdiven daha yapılmıştır. Zemin katta, mutfak, banyo gibi servis bölümleri oluşturulmuş, sofanın köşk olarak kullanılan bölümleri duvar örülerek odaya dönüştürülmüştür.

Yapı cephesinde sıva yapılmamış, ahşap karkas arasında bulunan tuğlalar, yer yer sağa ve sola kaydırılmış, bazı yerlerde alt sıradaki tuğlanın üst köşesi ile üst sıradaki tuğlanın alt köşesine kare tuğla parçaları koyularak merdiven şekli oluşturulmuştur.

Birinci katta sofanın orta iki aksı açık bırakılmış, ahşap korkuluk yapılmış, köşk bölümlerinden her iki yönde ikişer pencere açılmıştır. Odalarda ise sokak ve sofa yönünde yine ikişer pencere açılmış, fakat moloz taş olan yan duvarlarında sadece ikişer tepe penceresi yapılmıştır.

Günümüzde ise, ara katta yeni pencereler açılmış, mevcut tepe pencerelerinin büyük bölümü bakımsızlık nedeniyle kırılmıştır. Sofanın odaya çevrilen bölümlerinde tepe pencerelerinin alt kotundan tavan kaplaması çakılmış, açık olan sofa cephesi tahta ile kapatılmıştır.

Yapı Sistemi Özellikleri

Evin zemin kat duvarları hatıllı moloz taş duvar tekniğinde yapılmış, ocak taşı ile dere taşı birlikte kullanılmıştır. Odaların birinci kat yan duvarları hatıllı moloz taş ile yapılmış, birinci kat ahşap karkas arası tuğla dolgu sistemle oluşturulmuştur. (Fotoğraf 29)

Zemin kat duvarları üzerinden 10x16 cm. boyutlarında ahşap alt taban geçirilmiş, üzerine 50-70 cm. ara ile 10x18 cm. kesitindeki kirişler 2 cm. dış açılarak oturtulmuştur. Yapının dört tarafında da döşeme kirişleri uzatılarak 25 cm. derinliğinde çıkma yapılmıştır. (Fotoğraf 28) Kirişlerin uç noktasından alt taban geçirilmiş ve üzerine birinci kat ahşap karkası kurulmuştur. Yapıda 18x18 cm, 20x20 cm. boyutlarında meşe dikmeler 150-250 cm. aralıklarla yerleştirilmiş, ahşap çaprazlamalar ile desteklenmiştir. Dikmelerin üst taban ile birleşiminde geniş başlıklar kullanılarak yük dağılımı sağlanmıştır. Yapıda ahşap taşıyıcı elemanların köşe birleşimlerinde düz bindirme tekniği kullanılmıştır.

Ahşap karkas arasında kullanılan tuğlalar 3,5x14x28 cm. boyutlarındadır.

Yapıda kırma çatı yapılmış, saçaklar 70 cm. uzatılmış, saçak altları açık bırakılmıştır.

Detaylar

Evin birinci kat alt pencereleri 76x133 cm. boyutlarındadır. Günümüzde pencerelerde kapak veya parmaklık bulunmamaktadır.

Evde içlik ve dışlık tepe pencereleri aynı örnekte yapılmıştır. 56x112 cm. boyutlarındaki, yani 1/2 oranındaki tepe pencereleri ön cephede alt pencerenin başlığı üzerine oturtulmuştur. Tepe pencerelerinin ahşap çerçeveleri sıva ile kaplanmış ve üzerine kemer deseni çizilmiştir.

Feyzullah Dayıgil ve Zarif Orgun'un 1939 yılında yaptıkları incelemelerden, ikinci kat odalarının arasında bulunan ortak duvar üzerinde her iki odada yanları dolaplı, üzerleri parmaklıklı yüklük olduğu, ayrıca duvarda yapılmış olan boyanın altında

çiçek motifli kalem işlerinin bulunduğunu öğrenilmiştir. (Fotoğraf 32) Tavanlara, çita ile üçgen, altıgen ve yıldız motifli kaplama yapılmış, tavan duvar birleşiminde kalın bordür uygulanmıştır. Tepe pencerelerinin ve ocağın kenar bordürleri kırmızı zemin üzerine beyaz kabartma alçı ile yapılmış, kapı kemerlerinde rumi motifli bezemeler uygulanmıştır. (Dayıgil, 1939, 113)

Günümüzde sadece birinci kat başodasında bezemelerin bir bölümü korunmuştur. Odadaki bezemelerin bir bölümü boya ile kapatılmış, musandırası ve tavan kaplaması sökülmüştür. (Fotoğraf 31)

Yapı taşıyıcı elemanları genel olarak sağlam durumdadır fakat, plan şemasında yapılan değişiklikler yapının yük dengesini de etkilemektedir. Ayrıca çatıya yerleştirilen enerji sistemi ayrı bir yük oluşturmaktadır. Döneminin özgün örneklerinden birisi olan yapı, hissedarlar arasında anlaşma sağlanamaması nedeniyle restore ettirilememektedir. Yapının günümüz ihtiyaçları düşünülerek özgün plan şemasını koruyacak şekilde restore edilmesi, bu aşamada cephenin özgün düzenine dönüştürülmesi gerekmektedir.

Fotoğraf 27: Kenan Doğruöz evi kuzeydoğu cephesi

Fotoğraf 28: Kenan Doğruöz evi kuzeydoğu cephesi,

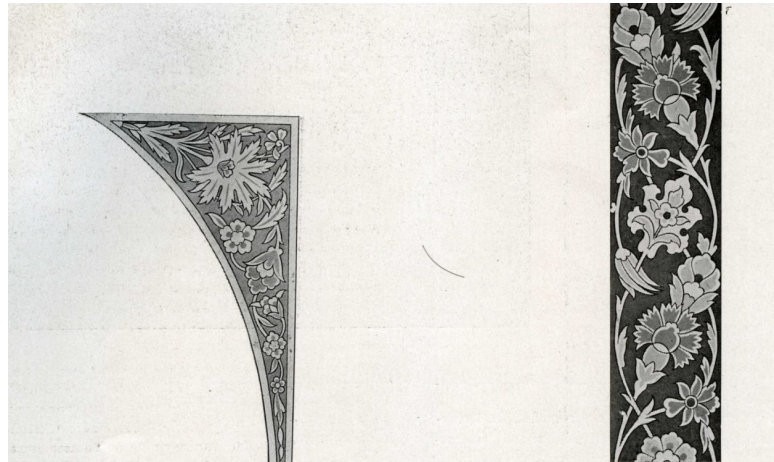
Fotoğraf 29: Kenan Doğruöz evi güney görünümü

Fotoğraf 30: Tepe penceresi dış ve iç görünümü

Fotoğraf 31: Evin birinci kat güneybatı odası ocak ve tepe penceresi düzeni

Fotoğraf 32: Üzeri boya ile kaplandığı için günümüzde görülemeyen bordür örnekleri
(Dayıgı, 1939, 120)

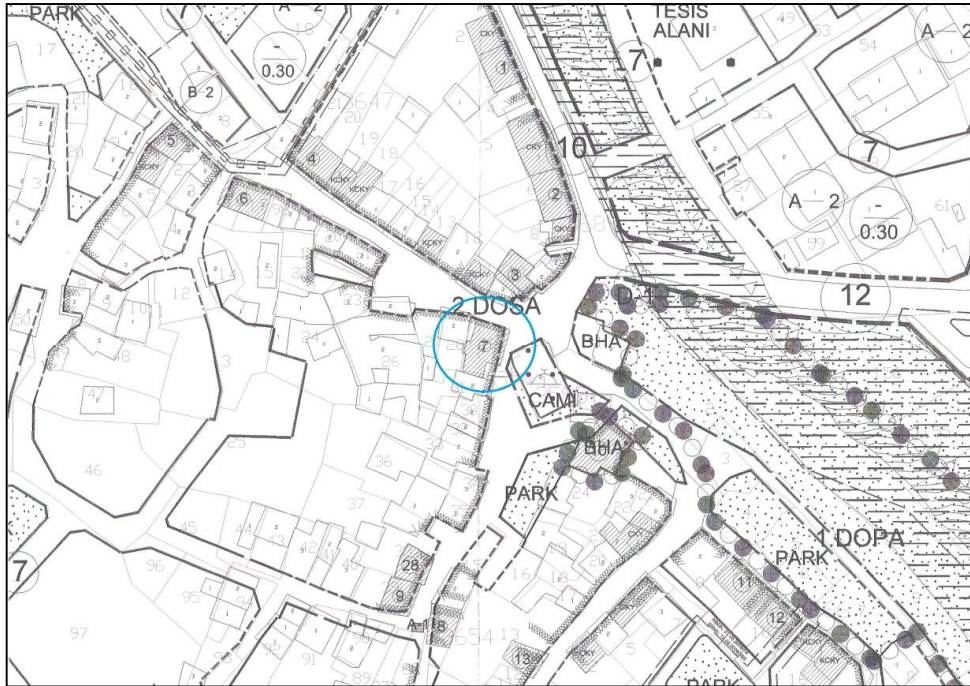
2.1.3. Gümüştepe Mahallesi (Misi Köyü)

Misi Köyü, günümüzdeki adıyla Gümüştepe Mahallesi, Orhaneli-Keles yolu 6. km üzerine, Nilüfer Çayı kıyısına, eğimli arazide kurulmuştur. Köyün adının, bölgenin tarihsel adı olan Mysia'den geldiği düşünülmekte, bazı kadı sicillerinde Mysie şeklinde yazıldığı görülmektedir. (Kaplanoğlu, 2003, 217)

İpek Yolu üzerinde bulunan Misi'de o dönemde tüccarların konakladığı ahşap hanların bulunduğu söylenmektedir. 1989 yılında Kentsel Sit Alanı ilan edilerek koruma altına alınan köy, Gümüştepe Mahallesi adıyla Nilüfer Belediyesi'ne bağlanmıştır. (URL-4) (Şekil 10)

Misi Köyü'nün gelir kaynağı, bağcılık ve yetiştirilen dut ağaçları doğrultusunda şarapçılık ve ipekçilik olmuştur. İpekçilik yerleşim şeklini de etkilemiş, evlerde buna göre geniş sundurmalar yapılmıştır. Köy ve civarında granit, kireç ve alçı taşının bulunduğu belirtilmektedir. Köy genelinde ahşap taşıyıcı sistemde çoğunlukla meşe, ara elemanlarda çam kullanılmıştır. (Ünal,1990,21,24,84)

Evler genellikle iki katlıdır ve cepheleri çamur sıva ile kaplanmıştır. Pencereler genellikle üç bölümlü olarak yapılmış, üstteki iki kayıtlı bölüm ayrı, alttaki bölüm ayrı açılmıştır.

Şekil 10: Misi Köyü yerleşimi (Nilüfer Belediyesi İmar Müdürlüğü)

2.1.3.1. Pınar Caddesi 1 Numara

PINAR CADDESİ 1 NUMARA			
İl	Bursa	Cadde / Sokak	Pınar
İlçe	Nilüfer	Pafta	H21c10a3c
Mahalle	Gümüştepe (Misi Köyü)	Ada - Parsel	3677 - 29
Taşıyıcı sistem	Kerpiç yığma+Ahşap karkas- kerpiç dolgulu	Mülkiyet durumu	Nilüfer Belediyesi
Örtü türü	Kırma çatı	Yapım tarihi	18. yy
Plan tipi	Dış sofalı	Envanter No	A6
Kat sayısı	zemin+1. kat	Kullanım durumu	Kullanılmıyor
		Sağlamlık durumu	Kötü
			
Genel Tanım / Yapının Fiziksel Özellikleri <p>Misi Köyü, yeni adıyla Gümüştepe Mahallesi'nin merkezinde, caminin karşısında köşe parselde yapılmış olan ev iki katlıdır. Sokaktan bahçeye girilmiş, burada mutfak ve bir kışık oda yapılmıştır. Ahşap tek kollu merdiven ile birinci kat sofasına çıkılmış, sofa etrafına odalar yerleştirilmiştir.</p>			
Yapım Tekniği ve Malzeme <p>Yapının zemin kat duvarları 100 cm yüksekliğinde taş subasman üzerine 70 cm kalınlığında kerpiç yığma olarak devam edilmiştir. Birinci kat ise ahşap karkas arası kerpiç dolgu sistemle yapılmıştır. Birinci kat köşesinde yer alan başodada 30 cm derinliğinde verev çıkma yapılmış, bu çıkma zemin kat duvarında bulunan hatıllara dayatılmış olan eliböğründeler ile desteklenmiştir. Yapının zemin kat iç yüksekliği 254, birinci kat 264 cm olarak ölçülmüştür.</p>			
Cephe Özellikleri / Bezeme <p>Cepheleri sıvalı olan yapının zemin katından sokağa pencere açılmamış, dükkan olarak kullanılan mekandan pencere açılmıştır. Birinci kat baş oda duvarında ocak duvar dışına çıkarılarak cepheye yansıtılmıştır. Birinci kat alt pencereleri 75x140 cm., tepe pencereleri 42x58 cm. boyutlarındadır. Alt pencerelerde birbirine paralel üç yatay ahşap çubuk ile korkuluk yapılmıştır. Yapının saçak genişliği 95 cm'dir.</p>			
Özgünlük ve Sağlamlık Durumu <p>Yapının birinci kat pencerelerinin bazıları değiştirilmiştir. Uzun zamandır kullanılmamış olan yapının taşıyıcı sistemi bozulmuş, evin bir bölümü kendiliğinden yıkılmıştır.</p>			
Gözlem ve Değerlendirme <p>2011 yılı Mart ayında yerine gidildiğinde, maili inhidam kararı onaylanmış olan yapının yıkılmış olduğu görülmüştür.</p>			

Misi Köyü, yeni adıyla Gümüştepe Mahallesi'nin merkezinde, caminin karşısında köşe parselde yapılmış olan evin yerine gidildiğinde bir bölümünün yıkılmış olduğu görülmüş ve maili inhidam kararının alınmış olduğu öğrenilmiştir. (Biçer, 2009) Yapı, cephe düzeni, yapım tekniği ve plan şeması doğrultusunda 18. yy. dönemi özelliklerini yansıtmaktadır. (Fotoğraf 33)

Yapının restitüsyon çizimleri Engin Güneş'in çalışması doğrultusunda hazırlanmıştır. (Güneş, 1990, 37)

Plan ve Cephe Özellikleri

Yapı iki katlıdır ve dış sofalı plan şemasıyla yapılmıştır. Sokaktan bahçeye girilmiş, burada mutfak ve bir kışık oda yapılmıştır. Ahşap tek kollu merdiven ile birinci kat sofasına çıkılmış, bu katta açık sofa etrafına odalar yerleştirilmiştir. Zemin katta bir oda dükkan olarak kullanılmıştır.

Evin birinci kat köşesinde bulunan başodada ocak, duvar hizası dışına yapılarak cepheye yansıtılmış, ocağın iki yanında pencereler açılmıştır.

Yapı cephesi çamur sıva ile kaplanmış, üzeri boyanmıştır. Zemin kat odasından sokağa pencere açılmamış, birinci katta, alt ve tepe penceresi olmak üzere iki sıra pencere yapılmıştır.

Birinci kat başodasında tek cephede verev, yan odada ise paralel çıkma yapılmıştır.

Yapı Sistemi Özellikleri

Yapının zemin katında, Nilüfer Çayının getirdiği dere taşları ile 100 cm. yüksekliğinde subasman duvarı örülmüştür. Bu duvar üzerinden ahşap hatıl geçirilmiş ve kerpiç duvar olarak devam edilmiştir. Kerpiç duvar içinde, 90 cm. ara ile dikey yükleri yaymak ve tesviye sağlamak için ahşap hatıllar geçirilmiştir. (Fotoğraf 35)

Yapı birinci katı ahşap karkas arası kerpiç dolgu olarak inşa edilmiştir. Zemin kat duvarı üzerinden 8x10 cm. boyutlarında ahşap taban geçirilmiş, bu taban üzerine 12x15 cm. kesitlerindeki kirişler yerleştirilmiştir. 30 cm. derinliğindeki çıkma zemin kat duvarında bulunan ahşap hatıllara dayanan eğrisel eliböğründeler ile desteklenmiştir. Cephede dışarıya çıkartılmış olan baca da aynı şekilde, uzatılan döşeme kirişlerinin üzerinde 5 kenarlı olarak yapılmıştır. (Fotoğraf 36) Döşeme

kirişlerinin üzerinden 10x12 boyutundaki alt taban geçirilmiş, üzerine birinci kat ahşap karkası kurulmuştur. Yapıda kullanılan 12x12 cm. kesitli ana dikmeler, 150-180 cm. aralıklarla yerleştirilmiştir. Kullanılan kerpiçler 8x12x25 cm, boyutlarındadır.

Yapı üzeri kırma çatı ile örtülmüş, üzerine alaturka kiremit kaplanmıştır, saçak genişliği 95 cm.'dir. Yapının zemin kat iç yüksekliği 254, birinci kat 264 cm. olarak ölçülmüştür.

Detaylar

Yapının birinci kat alt pencereleri 75x140 cm, tepe pencereleri 42x58 cm. boyutlarındadır. Alt pencerelerde kasanın dış yüzeyine yakın, yatay 3 tane ahşap çubukla parmaklık yapılmıştır. Birbirine paralel olarak sıralanan çubuklar pencere boyunun yarısına kadar gelecek şekilde yerleştirilmiştir. (Fotoğraf 34) Günümüzde yapıda sadece içlik tepe pencereleri korunabilmiştir, bu nedenle dışlık tepe penceresinin aynı desende olup olmadığı görülememiştir. (Fotoğraf 37)

2011 yılı Mart ayında tekrar yerine gidildiğinde yapının, alınan kurul kararı doğrultusunda tamamen yıkılmış olduğu görülmüştür. Mal sahibi olan Nilüfer Belediyesi yetkililerinden yapının rekonstrüksiyon projelerinin hazırlanmakta olduğu öğrenilmiştir. (Fotoğraf 38) (Biçer, 2010)

Fotoğraf 33: Evinin kuzeydoğu görünümü

Fotoğraf 34: Pencere önlerinde bulunan ahşap korkuluk

Fotoğraf 35: Zemin kat duvarı, ahşap hatıl altı taş, üzeri kerpiç dolgu olarak yapılmıştır.

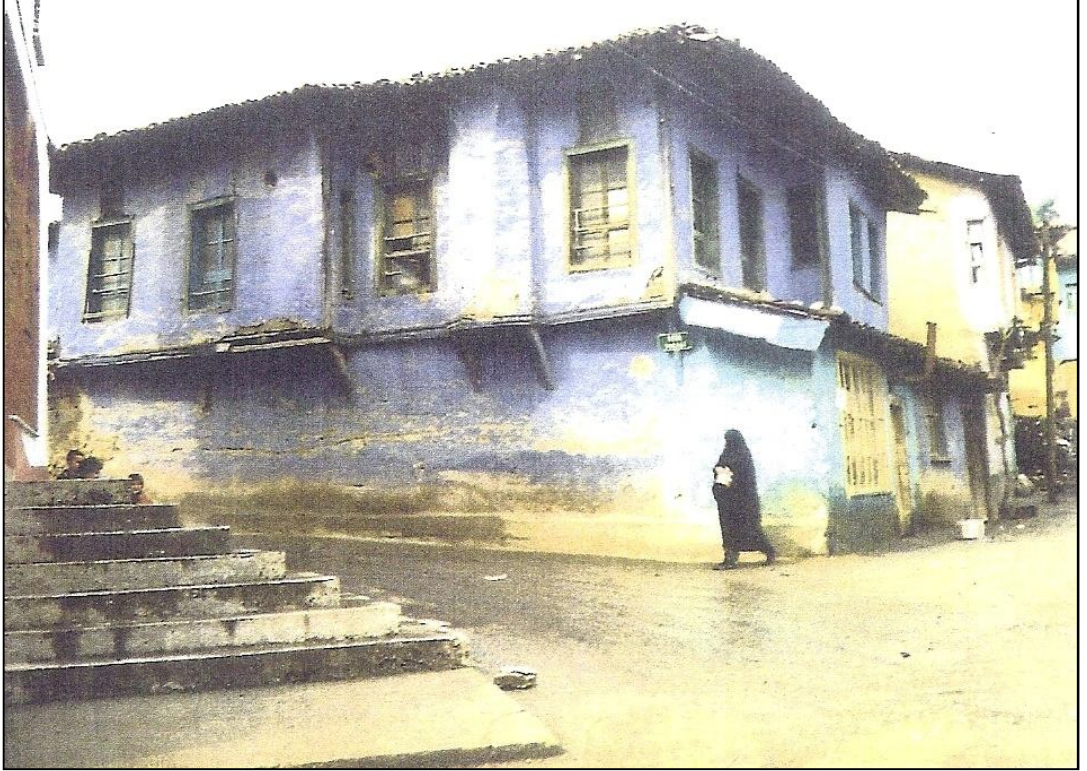
Fotoğraf 36: Cepheye yansıtılan ve elibögründeler ile desteklenen baca

Fotoğraf 37: Başoda tepe penceresi

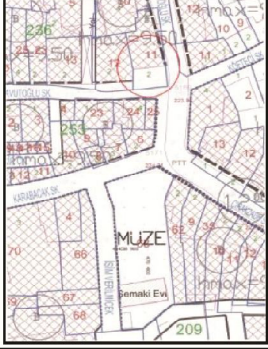

Fotoğraf 38: Yapı güney görünümü

Fotoğraf 39: Yapının yıkılmadan önceki görünümü (Güneş, 1990, 37)

2.1.4.1. Veli Baba Evi

VELİ BABA EVİ			
İl	Bursa	Cadde / Sokak	Davutoğlu
İlçe	Yenişehir	Pafta	47
Mahalle	Ulucami	Ada - Parsel	236 - 11
Taşıyıcı sistem	Yığma+Ahşap karkas-tuğla dolgulu	Mülkiyet durumu	İlasan Tahsin Kamu
Örtü türü	Kırma çatı	Yapım tarihi	18. yy
Plan tipi	Dış sofalı	Envanter No	1481
Kat sayısı	Zemin+1. kat	Kullanım durumu	Kullanılmıyor
		Sağlamlık durumu	Kötü
			
Genel Tanım / Yapının Fiziksel Özellikleri			
<p>Kaynaklarda Veli Baba Evi olarak adlandırılan yapı, Yenişehir'de, Şemaki Evi'nin kuzeyinde, iki katlı olarak dış sofalı plan şemasında inşa edilmiştir. Hüseyin Tayla yapının 18. yy. birinci yarısının sokağa çıkma yapan ilk örneklerinden olduğunu belirtmektedir. (Tayla,2007, 386) Sokaktan bahçeye geçilmekte, zemin katta, taşlığa ulaşılmaktadır. Buradan tek kollu ahşap merdiven ile birinci kat sofasına çıkılmaktadır. Her iki katta da ikişer oda bulunmaktadır.</p>			
Yapım Tekniği ve Malzeme			
<p>Yapının, 85 cm kalınlığındaki zemin kat duvarları, taş subasman üzerine kerpiç yığma olarak yapılmıştır. Kerpiç duvar 14x14 cm, 16 x16 cm boyutlarında ahşap dikmeler ve 8,5 x 12 cm ahşap hatıllar ile desteklenmiştir. Birinci kat ahşap karkas arası tuğla dolgu olarak inşa edilmiştir. Birinci kat baş odasında iki yönde, 40 cm genişliğinde çıkma yapılmıştır. Çıkma yapan döşeme zemin kat dikmelerine dayanan eliböğründeler ile desteklenmiştir.</p>			
Cephe Özellikleri / Bezeme			
<p>Yapının dışı siva ile kaplanmış, kat hizasında ve pencere üzerinde ahşap silmeler geçirilmiştir. Zemin katta sonradan pencereler açılmıştır. Birinci katta alt ve üst olmak üzere iki sıra pencere yapılmıştır. Alt pencereler 82 x133 cm, tepe pencereleri 60 x100 cm boyutlarındadır.</p>			
Özgünlük ve Sağlamlık Durumu			
<p>Yapının taşlık ve sofa cephesi duvar örülerek kapatılmış, zemin kat duvarlarında sokağa pencere açılmıştır. Birinci kat uzun süredir kullanılmadığı için bakımı yapılmamış, ahşap pencere kapakları sökülmüş, alçı tepe pencereleri kırılmıştır. Yapı plan ve cephe düzeninde bazı değişiklikler yapılmış olsa da kapsamlı bir tadilat yapılmadığı için özgün malzeme ve ölçüler korunabilmiştir. Yapı da bahçe yönünde sehim meydana gelmiştir. Birinci kat kullanılmayacak durumdadır. Zemin kat duvarı köşesinin de bir bölümü yıkılmıştır.</p>			
Gözlem ve Değerlendirme			
<p>Yapının taşıyıcı sisteminde bozulmalar vardır ve her geçen gün daha da yıpranmaktadır. Bu nedenle en kısa sürede gerekli tedbirlerin alınması ve yapının restore edilmesi gerekmektedir. Taşlık ve sofa cepheleri açılarak özgün haline getirilmelidir.</p>			

Yenişehir İlçesi'nin, Ulucami Mahallesinde, Şemaki Evi'nin kuzeyinde yer alan yapı iki katlı olarak dış sofalı plan şemasında inşa edilmiştir. Kaynaklarda 'Veli Baba Evi' olarak adlandırılan ev ile ilgili Hüsrev Tayla, yapının üst kat plan şeması ile 17. yy. evlerinin özelliklerini göstermekle birlikte, 18. yy. yapılarının sokağa çıkma yapan ilk örneklerinden olduğunu belirtmektedir. (Tayla, 2007, 386)

Köşe parselin güneyine, 8,20 m x 12,4 m boyutlarında, dikdörtgen şeklinde yapı yerleştirilmiş, kuzeyi bahçe olarak bırakılmıştır. Sokaktan çift kanatlı ahşap kapı ile bahçeye, buradan da eve geçilmektedir. Zemin ve birinci kattan oluşan yapının cephesi sıvalıdır. (Fotoğraf 40) Ev günümüzde Hasan Tahsin Kamu ve kardeşleri olmak üzere dört hissedara aittir.

Evin birinci katı uzun zamandır, zemin katı ise 15 yıldır kullanılmadığı için bakımsız kalmış ve oldukça yıpranmıştır. Genel özelliklerini koruyan yapının, dış sofası kapatılmış, sağır olan zemin kat duvarlarına pencere açılmış, birinci kat başodasında bulunan tavan kaplamaları ve dolap kapakları sökülmüştür. Restitüsyon çizimleri, dışarıdan alınan ölçüler ve Sedat Hakkı Eldem'in çizimleri doğrultusunda hazırlanmıştır. (Eldem, 1984)

Plan ve Cephe Düzeni

Zemin ve birinci kattan oluşan yapı dış sofalı plan tipinde inşa edilmiştir. Zemin kat, taşlık, iki oda ve aralarındaki eyvandan oluşmaktadır. Sonraki dönemlerde bahçe ile arasına duvar örülerek kapatılan taşlığın, doğusu da bölünerek oda oluşturulmuştur. Sokak yönünde sağır olan zemin kat duvarlarında pencereler açılmış, bahçeden girişte çift kanatlı ahşap bir kapı takılmıştır. Yapının kuzeybatı köşesine içeriden geçilebilen bir tuvalet eklenmiştir.

Evin zemin kat sofasında bulunan tek kollu ahşap merdiven ile birinci kat sofasına ulaşılmaktadır. Bu katta da plan şeması zemin kat ile aynıdır, bahçe yönünde açık sofa, sokak yönünde iki oda ve aralarında eyvan yapılmıştır. Odalar eyvana açılmış ve her ikisinde de ocak, ocakların iki tarafında da dolap yapılmıştır. Zemin kat planından farklı olarak güneydoğu köşesinde bulunan başodada iki yönde çıkma yapılarak alanı 24 m²'ye çıkartılmıştır. Başodanın çıkma yapılan güney duvarında üç, doğu duvarında bir adet pencere ve üzerinde tepe penceresi açılmıştır. Bu pencerelerden batı yönündeki kapatılmış, diğer iki pencerenin de kapakları sökülmüş,

ahşap parmaklıkları demir ile değiştirilmiştir. Tepe pencereleri buldukları yerde kırılmış, kenarlarda parçaları kalmıştır. Günümüzde dolap kapakları ve tavan kaplamaları da yerinde değildir.

Birinci kat eyvanının güney duvarında sonradan 50x70 cm. boyutlarında bir pencere açılmıştır. Planda 01-4 numaralı odada bulunan iki pencerenin kapakları sökülmüş fakat özgün ahşap parmaklıkları günümüze ulaşmıştır. Alt pencereler üzerinde bulunan tepe pencerelerinden birisinin dışlık penceresi durmaktadır.

Yapı Sistemi Özellikleri

Yapının zemin katı kerpiç yığma, birinci katı ise ahşap karkas arası tuğla dolgu sistemle inşa edilmiştir. Zemin kat dış duvarları subasman kotuna kadar taş, üzeri kerpiç yığma olarak devam edilmiştir. 80 cm. kalınlığındaki kerpiç duvarlar ahşap dikme ve hatıllarla desteklenmiştir. (Fotoğraf 41) Duvarın iki tarafında karşılıklı yerleştirilmiş olan dikmeler ahşap bağlantı elemanları ile birbirlerine bağlanmıştır. Dış duvarlarda bulunan bu dikmeler ortalama 16x16 cm, hatıllar 10x16 cm. kesitlidir. Zemin katta bulunan odaların taşığa açılan iç duvarları ise, ahşap karkas arası tuğla dolgu ve 17 cm. kalınlığındadır. 12x12 cm. ana dikmeler ile 6x12 cm. ara dikmelerin kullanıldığı bu duvarların her iki yönü de sıvalıdır.

Zemin kat duvarları üzerinden geçirilen ahşap üst başlıklara, 45 cm. ara ile 10x15 cm. kesitli birinci kat döşeme kirişleri oturtulmuştur. Çıkma yönünde uzatılmış olan kirişler uç noktada, alttan geçirilen 11x15 cm. kesitli taban ile desteklenmiştir. Bu taban altına yerleştirilen ahşap payandalar ile yük, dikmelere aktarılmıştır.

Yapının birinci kat duvarları, ahşap karkas arası tuğla dolgu sistemle inşa edilmiştir. Döşeme kirişleri üzerine 8,5x 10cm. kesitinde alt taban uzatılmış, duvarı oluşturan ahşap dikmeler bu taban üzerine oturtulmuş, çaprazlama ve kuşaklarla birbirine bağlanmıştır. Bu katta kullanılan ana dikmeler 10x10 cm, ara dikmeler 6x10 cm.dir. pencere boşluklarının altından ve üstünden ortalama 6x10 cm. boyutlarında kuşaklar geçirilmiştir. Duvar bitiminde 8,5x10 cm. kesitinde üst taban yerleştirilmiş, üzerine çatıyı taşıyan kirişler oturtulmuştur.

Ahşap dikmeler arasına, 2x12x25 cm. boyutlarındaki tuğlalar örülmüş ve üzeri sıva ile kaplanmıştır. Veli Baba evi duvarları, incelenen diğer evlerle karşılaştırıldığında daha ince kesitlidir, sıvalarla birlikte toplam duvar kalınlığı 15 cmdir.

Evin çatısı kırma sitemle çözülmüş, üzerine alaturka kiremit kaplanmıştır. Mertekler kabukları çıkartılmış fakat işlenmemiş, ortalama 6-7 cm. kesitli ağaçlardan oluşturulmuştur. Yapının saçağı köşelerde yuvarlak birleştirilmiş, sofanın olduğu cephede 100 cm. diğer cephelerde 60cm. genişliğinde yapılmıştır.

Detaylar

Veli Baba Evi incelen diğer yapılarla kıyaslandığında, zemin katı daha basık, birinci katı ise daha yüksektir. Evin zemin kat iç yüksekliği 227cm, birinci kat iç yüksekliği 376 cm. dir. Birinci kat parapet yüksekliği 50 cm, alt ve tepe penceresi arasındaki mesafe 45 cm, birinci kat alt pencere temiz ölçüleri 82x133 cm. tepe penceresi ölçüleri 60x100 cm. dir.

Alt pencereler önüne ahşap lokma parmaklıklar yapılmıştır. (Fotoğraf 42) Pencere önünde bulunan ahşap kapaklar günümüze ulaşamamıştır fakat eski resimlerinde görülebilmektedir. (Fotoğraf 47) Evde dışlık ve içlik olmak üzere, sivri kemerli, iki tip tepe penceresi kullanılmıştır. Dışlık tepe penceresi, Şemaki evi dışlık pencereleri ile aynı motifte yapılmış, içlik tepe penceresinde ise çiçek motifleri oluşturulmuştur.

Döşemeler, kirişler üzerine ters yönde 2,5 cm. kalınlığında ve ortalama 35-40 cm. eninde tahta ile kaplanmıştır. Birinci kat tavan kaplamaları günümüze ulaşamamıştır. Sadece başoda tavan göbeği sofadan bahçeye açılan pencerelerden birini kapatmak için kullanılmıştır. (Fotoğraf 45) 1985 yılında hazırlanmış olan tescil fişinde başoda iç duvarlarında badana altında kalem işi izlerinin bulunduğu belirtilmiştir. (BKTVKKBK arşivi)

Günümüzde yapı dış cephesi 3 cm. kalınlığında kırıktı çamur ile sıvanmış, birinci kat köşelerinde ahşap dikmeler sıvasız bırakılmış, döşeme kirişlerinin önüne kat silmesi çakılmıştır. Eski fotoğraflarından görüldüğü gibi alt pencerelerin üzerinden ahşap silme geçirilmiştir.

Evin birinci katı kuzeye doğru şakülünden kaymıştır. (Fotoğraf 44) Duvarlarda oluşan eğilme resimlerden de görülebilmektedir. Yapının zemin kat, güneybatı köşesinde kerpiç duvarın bir bölümü yıkılmış, bunun sonucunda da birinci kat döşemesinde sehim meydana gelmiştir. Evin zemin kat pencerelerinin tümünün camları kırılmış, birinci kat pencerelerinin doğramaları sökülüştür. Bu nedenle ev

dış etkenlere daha açık hale gelmiştir. Açıklandığı gibi, oldukça yıpranmış durumda olan evin en kısa sürede restore edilmesi gerekmektedir.

Fotoğraf 40: Veli Baba Evi güney cephesi

Fotoğraf 41: Yapının güneybatı köşesi, kerpiç yığma duvar görünümü

Fotoğraf 42: Birinci kat 01-4 numaralı oda pencereleri, ahşap korkuluklar

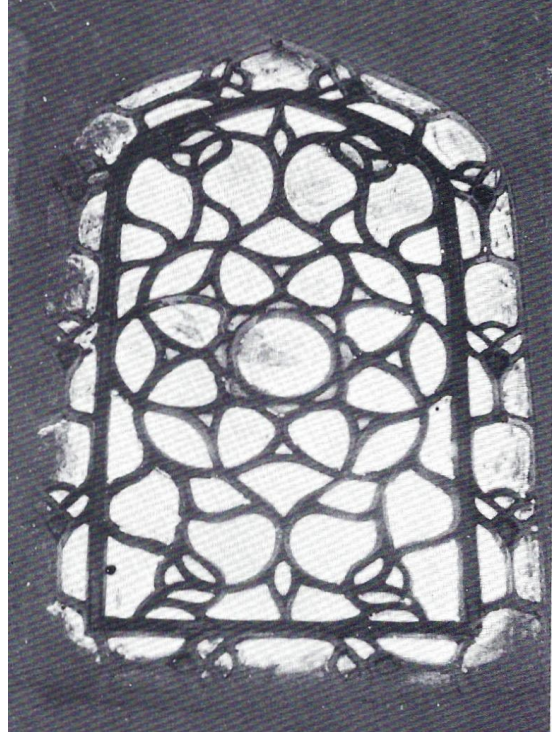
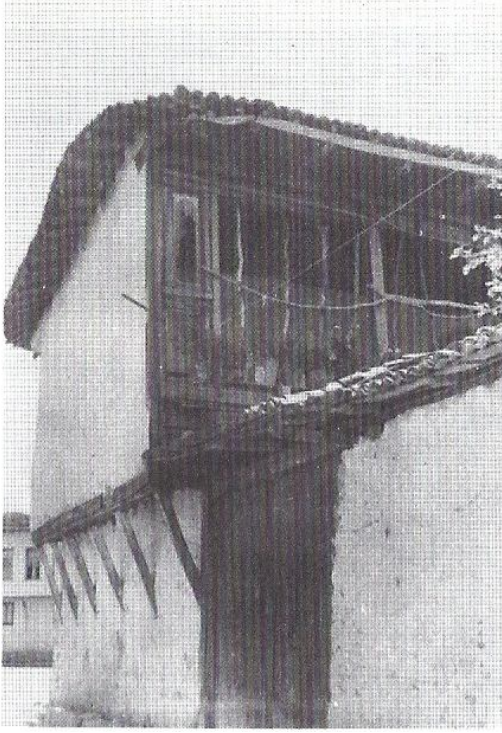
Fotoğraf 43: Yapı doğu cephesi

Fotoğraf 44: Kuzey cephesi, kapatılan dış sofa

Fotoğraf 45: Kuzey cephesi, dış sofa duvarları ve yanda başoda tavan göbeği

Fotoğraf 46: Açık olan dış sofa ve evin içlik penceresi (Eldem, 1984)

Fotoğraf 47: Veli Baba evi görünümü (Eldem, 1984)

2.2. MÜDAHALE EDİLMİŞ VE YENİLENMİŞ OLAN EVLER

Bu bölümde, 17. ve 18. yüzyıllarda yapılmış olduğu kaynaklarda da belirtilmiş olan ve bu dönemin karakteristik özelliklerini yansıtan fakat geçirdiği kapsamlı müdahaleler veya rekonstrüksiyon sonucu özgün oranlarında değişikliklerin meydana gelmiş olabileceği düşünülen evler incelenmiştir.

2.2.1. Kent Merkezinde Bulunan Evler

Bu bölümde öncelikle Muradiye Medresesinin karşısında yer alan Osmanlı Evi ve Fatma Karacaovalı evleri, daha sonra da restore edilmiş olan Mehmet Olcay Nalçı ve yeniden yapılmış olan Ferfuri Yalçın evleri incelenecektir. (Fotoğraf 48)

Fotoğraf 48: 1938 yılı hava fotoğrafı, Osmanlı Evi ve Fatma Karacaovalı Evi (Osmangazi Belediyesi)

2.2.1.1. Osmanlı Evi

OSMANLI EVİ			
İl	Bursa	Cadde / Sokak	Halil İnalıcık
İlçe	Osmangazi	Pafta	H22d06b2c
Mahalle	Muradiye	Ada - Parsel	4770 (E935) - 7 (E:13)
Taşıyıcı sistem	Yığma+Ahşap karkas-tuğla dolgulu	Mülkiyet durumu	Maliye Hazinesi
Örtü türü	Kırma çatı	Yapım tarihi	17. yy
Plan tipi	Dış sofalı	Envanter No	239 A
Kat sayısı	3 kat (zemin+ara+1. kat)	Kullanım durumu	Müze
		Sağlamlık durumu	İyi
			
Genel Tanım / Yapının Fiziksel Özellikleri <p>Kaynaklarda Muradiye veya II. Murat evi olarak da adlandırılan ve 17. yy'da yapılmış olduğu belirtilen yapı, restore edilip, geleneksel yaşam biçiminin sergilendiği müze olarak düzenlenmiş ve Osmanlı Evi adıyla 25.05.1973 tarihinde ziyarete açılmıştır. (Kaplanoğlu, 2003) Yapı dış sofalı plan şemasına sahiptir. Birinci katta sofa cephe boyunca uzatılmış, sokak yönünde iki oda arasında eyvan bırakılmıştır.</p>			
Yapım Tekniği ve Malzeme <p>Yapının zemin ve ara katı ahşap dikme ve hatıllarla desteklenmiş taş duvar ile üç yönden çevrelenmiştir. Bahçeye açılan cephesi ahşap direklik şeklinde yapılmıştır. Birinci kat ahşap karkas arası tuğla dolgulu olarak inşa edilmiştir. Yapının birinci katında sokak yönünde tüm cephe boyunca 0- 40 cm genişliğinde verev çıkma yapılmıştır. Çıkma döşeme kirişlerinin uzatılmasıyla oluşturulmuş, desteklemek için ciliböğünde kullanılmamıştır. Yapının iç yükseklikleri ara katta 215 cm, birinci katta 402 cm olarak ölçülmüştür.</p>			
Cephe Özellikleri / Bezeme <p>Günümüzde yapının zemin kat taş duvarları sıva ile kaplanmış, ahşap hatıllar açıkta bırakılmıştır. Dış duvarlarda bulunan tuğlalar düzgün bir işçilikle örülmüş ve servi motifleri oluşturulmuştur. Birinci kat alt pencereleri dışında aynalı ahşap kapaklar yapılmıştır. Alt pencereler ile tepe pencereleri arasında 70 cm mesafe bırakılmıştır. Yapıda içlik ve dışlık olmak üzere iki tip tepe penceresi kullanılmıştır. Baş oda ve diğer odada ahşap dolap kapaklarında ve pencere kenarlarında kalem işi bezemeler yapılmıştır.</p>			
Özgünlük ve Sağlamlık Durumu <p>Sedad Hakkı Eldem kitabında, zaman içerisinde yapılan onarımlarla özgün görünümünü yitiren evin eyvanının meydana bakan cephesinde çıkıntılı bir sekilik bulunduğunu, buradaki cephenin sonradan kapatıldığını, alt kat odalarının sokağa açılan penceresi bulunmadığını belirtmektedir. (Eldem, 1984) Günümüzde birinci kat sofası, ahşap dikmeler arası cam ile kapatılmıştır. Yapının birinci katında tavanlarda ince çitalarla geometrik şekiller oluşturulmuş ve değişik renklerde boyanmıştır.</p>			
Gözlem ve Değerlendirme <p>Restore edilmiş olan yapı sağlam durumdadır.</p>			

Fotoğraf 49: Osmanlı evi görünümü (URL-2)

Fotoğraf 50: Osmanlı Evi ve yolun üst köşesinde Fatma Karacaovalı Evi

Fotoğraf 51: Osmanlı Evi bahçe girişı

Fotoğraf 52: Bahçeden yapının görünümü, birinci kat sofası

Fotoğraf 53: Dışlık tepe pencereleri

Fotoğraf 54: Zemin kat eyvanı ve oda girişı

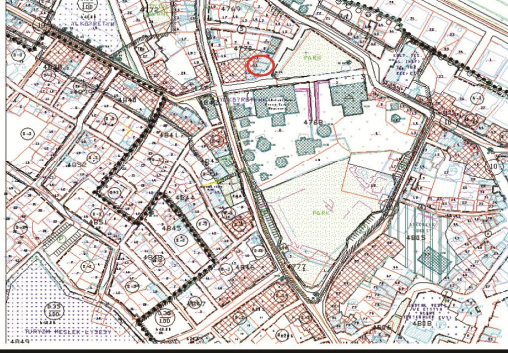

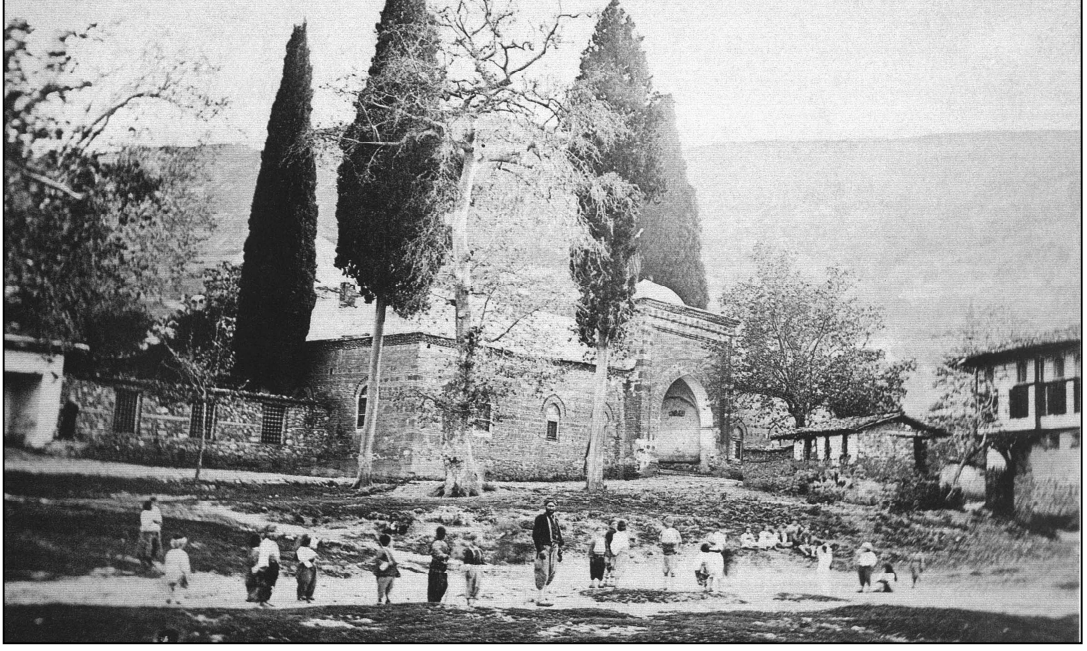
Fotoğraf 55: Birinci kat sofa, başoda girişı ve eyvan görünümü

Fotoğraf 56: Osmanlı Evi Müzesi başoda görünümü

2.2.1.2. Fatma Karacaovalı Evi

FATMA KARACAOVALI EVİ			
İl	Bursa	Cadde / Sokak	Halil İnalçık
İlçe	Osmangazi	Pafta	H22d06b2c
Mahalle	Muradiye	Ada - Parsel	4770 (E935) - 11 (E17)
Taşıyıcı sistem	Yığma+Ahşap karkas-tuğla dolgulu	Mülkiyet durumu	Fatma Karacaovalı
Örtü türü	Kırma çatı	Yapım tarihi	18. yy
Plan tipi	Dış sofalı	Envanter No	1102
Kat sayısı	Zemin+1. kat	Kullanım durumu	Konut
		Sağlamlık durumu	Orta
			
Genel Tanım / Yapının Fiziksel Özellikleri			
<p>Yapı, Muradiye Medresesi karşısında, Osmanlı Evi ile aynı sokak üzerinde yer almaktadır. Leman Tomsu ve Hüsrev Tayla 'Muradiye Medresesi karşısındaki ev' olarak adlandırdıkları yapının 18. yy.'da yapılmış olduğunu belirtmişlerdir. (Tomsu, 1941, 130, Tayla, 2007.) Köşe parsel üzerinde, iki katlı olarak inşa edilen yapının sokaktan zemin kat taşılığına girilmektedir. Taşlık mekanı kapalı yapılmış, buradan bahçeye çıkış verilmiştir.</p>			
Yapım Tekniği ve Malzeme			
<p>Yapının zemin katı taş yığma, birinci katı ahşap karkas arası tuğla dolgu sistemle inşa edilmiştir. Birinci kat köşe odasında her iki yönde 80 cm derinliğinde çıkma yapılmıştır. Yapılan çıkma zemin kat duvarına dayatılmış olan 11 x14 cm kesitli eğrisel eliböğründeler ile desteklenmiştir. Yapının iç yükseklikleri zemin katta 275 cm, birinci katta 360 cm olarak ölçülmüştür.</p>			
Cephe Özellikleri / Bezeme			
<p>Hüsrev Tayla, 1977 yılında çekilmiş olan fotoğrafta görüldüğü gibi, yapının cephesinde sıva üzerinde nakışların bulunduğunu belirtmektedir, fakat günümüzde bu nakışlar boya ile kapatıldığı için görülememektedir. (Tayla, 2007) Evin zemin katında küçük pencereleri, birinci katında ise iki sıra penceresi bulunmaktadır. Özgün tepe penceresi boyutları 70 x 105 cm olarak ölçülmüştür.</p>			
Özgünlük ve Sağlamlık Durumu			
<p>Yapının zemin ve birinci katlarında pencere doğramaları değiştirilmiştir. Birinci kat köşe odasında tepe pencereleri kaldırılmıştır. Birinci katta bulunan ikinci odada özgün tepe pencereleri günümüze ulaşabilmiştir. Yapının plan şemasında önemli bir değişiklik yapılmamıştır. Cephede bulunan nakışlar boya ile kapatılmıştır. Yapı genel itibarıyla sağlam durumdadır, fakat özellikle çıkma yapılan döşemelerde sehim meydana gelmiştir.</p>			
Gözlem ve Değerlendirme			
<p>Yapının taşıyıcı sisteminin güçlendirilmesi gerekmektedir. Ayrıca cephe düzeninde oluşturulan bozulmalar özgün haline getirilmelidir.</p>			

Fotoğraf 57: Muradiye Medresesi ve sağda Fatma Karacaovali evi

Fotoğraf 58: Fatma Karacaovali evi

Fotoğraf 59: Karacaovalı Evi ve Osmanlı Evi görünümü

Fotoğraf 60: Karacaovalı Evi taşlık giriş kapısı

Fotoğraf 61: Çıkma altında uygulanmış olan detay

Fotoğraf 62: Cephede yapılmış ve günümüzde boya ile kapatılmış olan bezeme (BKTVKKB arşivi)

2.2.1.3. Mehmet Nalçı evi

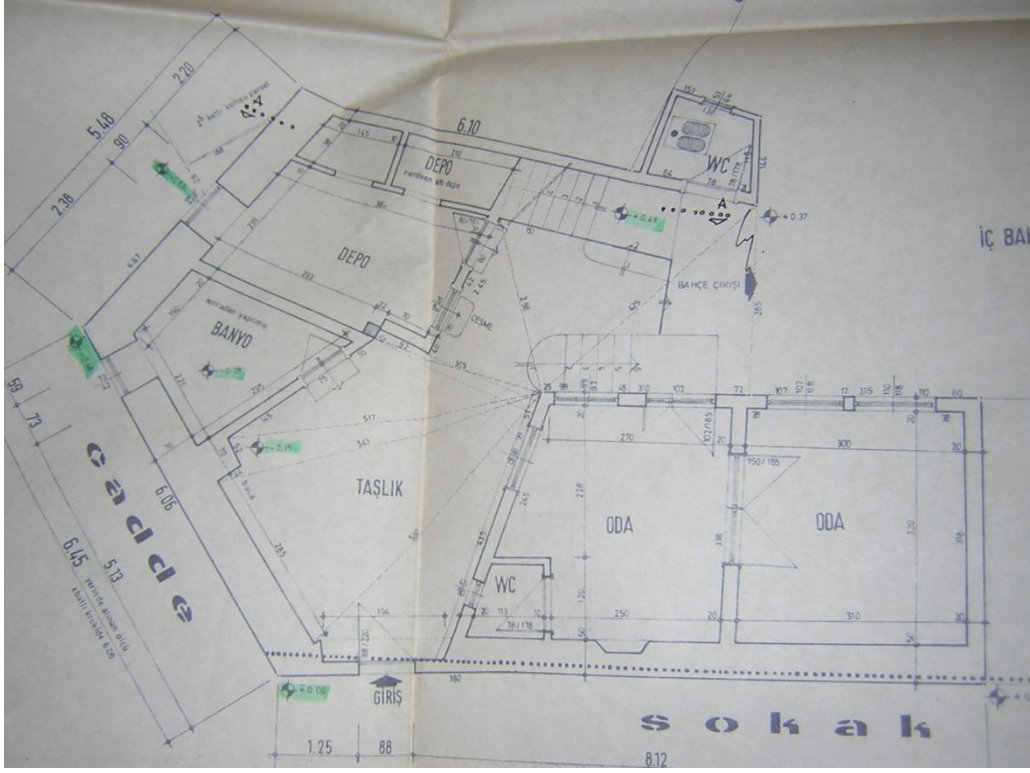
MEHMET OLCAY NALCI EVİ			
İl	Bursa	Cadde / Sokak	Akbıyık Caddesi
İlçe	Osmangazi	Pafta	H22d07a3a
Mahalle	Maksem	Ada - Parsel	5528 (E 359)- 13 (E 1)
Taşıyıcı sistem	Taş yığma+Ahşap karkas-tuğla dolgulu	Mülkiyet durumu	Mehmet Olcay Nalçı
Örtü türü	Kırma çatı	Yapım tarihi	18. yy
Plan tipi	Dış sofalı	Envanter No	680
Kat sayısı	Zemin+ara+1. kat	Kullanım durumu	Konut
		Sağlamlık durumu	İyi- restore edilmiş
			
Genel Tanım / Yapının Fiziksel Özellikleri			
<p>Akbıyık Caddesi üzerinde yer alan yapı 1991 yılında restore edilmiştir. Köşe parselde yer alan yapının birinci kat köşe odası her iki yönde çıkma yapmıştır. Yapının eski fotoğrafında görülen baca, tepe penceresi ve rölöve plan cephesi ve kat yükseklikleri dikkate alındığında yapının 18. yy da yapılmış olduğu düşünülmektedir. Yapı, zemin, ara ve birinci kattan oluşmaktadır. Özgün plan şemasında sokaktan taşlığa girilmiştir, ara katta, kışlık odalar yapılmıştır. Birinci katta sofaya iki oda açılmıştır.</p>			
Yapım Tekniği ve Malzeme			
<p>Yapının zemin katı 70 cm kalınlığında taş duvarlar ile çevrelenmiş, birinci katı ahşap karkas arası tuğla dolgu sistemle inşa edilmiştir. Birinci kat başodasında çıkma yapılmış, bu döşeme zemin kat duvarına dayanmış olan eliböğründeler ile desteklenmiştir. Zemin kat 190 cm, ara kat 211, birinci kat ise 326 cm yüksekliğindedir.</p>			
Cephe Özellikleri / Bezeme			
<p>Birinci katta bulunan ocak cepheye yansıtılmıştır. Günümüzde ara kat pencereleri olması gerektiğinden büyük olarak yapılmıştır.</p>			
Özgünlük ve Sağlamlık Durumu			
<p>Eski fotoğraflarından görüldüğü gibi restore edilmeden önce yapı cephesinde değişiklikler yapılmıştır. Günümüzde ise ara kat pencereleri olması gerekenden büyük yapılmıştır.</p>			
Gözlem ve Değerlendirme			

Fotoğraf 63:1938 yılı hava fotoğrafı, yapı ve çevresi (Osmangazi Belediyesi arşivi)

Fotoğraf 64: Restore edilmiş olan Mehmet Nalcı Evi

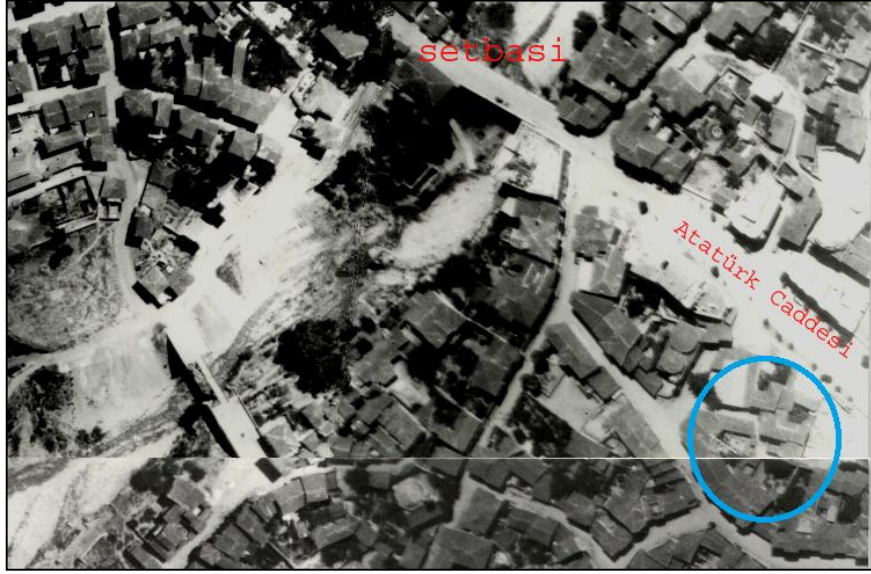
Fotoğraf 65: Yapının 1991 yılında onaylanmış olan zemin kat rölöve çizimleri(BKTVKBK arşivi)

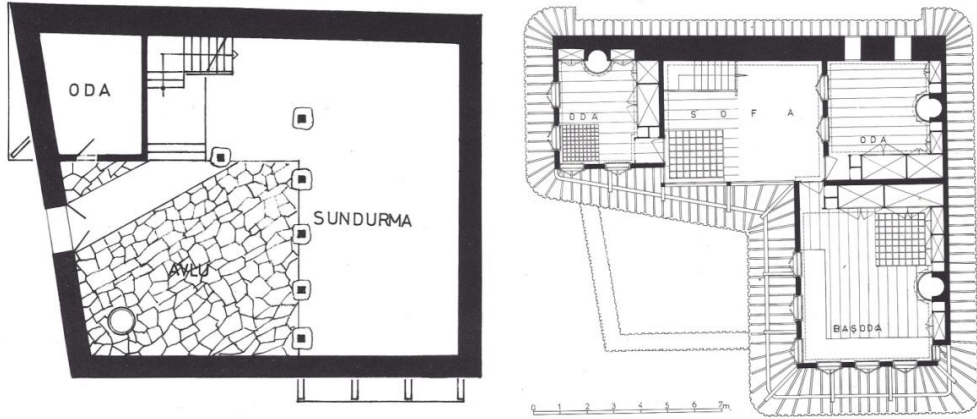
Fotoğraf 66: Yapının restore edilmeden önceki görünümü (BKTVKBK arşivi)

2.2.1.4. Ferfuri Yalçın Evi

FERFURİ YALÇIN EVİ			
İl	Bursa	Cadde / Sokak	Ünlü Cadde
İlçe	Osmangazi	Pafta	H22d07a3b
Mahalle	Setbaşı	Ada - Parsel	4306 (E 1390) - 21 (E 41)
Taşıyıcı sistem	Taş yığma+Ahşap karkas-tuğla dolgulu	Mülkiyet durumu	Ferfuri Yalçın
Örtü türü	Kırma çatı	Yapım tarihi	18. yy
Plan tipi	Dış sofalı	Envanter No	170
Kat sayısı	Zemin+1. kat	Kullanım durumu	Kafeterya
		Sağlamlık durumu	İyi- rekonstrüksiyon
Genel Tanım / Yapının Fiziksel Özellikleri <p>Kaynaklarda 'Gümüşçekken Caddesindeki ev'olarak adlandırılan ve 18. yy.'da yapılmış olduğu belirtilen yapı, Aynalı Cami ile Setbaşı Vergi Dairesi binasının arkasında yer almaktadır. (Eldem,1984, 121) Hüsrev Tayla yapıyı 'Aynalı Cami Karşısındaki Sarı Sokaktaki ev' olarak adlandırmış ve 17. yy'ın ikinci yarısına tarihlendirmiştir. (Tayla, 2007, 751)Sokaktan bahçeye girilmekte, buradan evin taşlık bölümüne geçilmektedir. Yapı parselde L şeklinde yerleştirilmiş, L'nin iki ucuna ve köşeye oda, ortasına sofa yapılmıştır. İki katlı olarak ve dış sofalı plan şemasıyla inşa edilmiş olan yapı günümüzde yeniden yapılmaktadır.</p>			
Yapım Tekniği ve Malzeme <p>Yapının zemin kat duvarları moloz taş ile örülmüş ve hatıllarla desteklenmiş, birinci kat duvarları ahşap karkas arasına tuğla dolgu olarak yapılmıştır. Birinci katta odada 110 cm'e kadar genişleyen verev çıkma yapılmıştır.</p>			
Cephe Özellikleri / Bezeme <p>Birinci kat duvarlarında tuğlalar düzgün bir şekilde örülmüş, tepe penecereleleri arasında kalan bölümlerde tuğlalar ile servi motifleri ve geometrik desenler oluşturulmuştur.</p>			
Özgünlük ve Sağlamlık Durumu <p>Günümüzde yapının rekonstrüksiyon inşaatı devam etmektedir.</p>			
Gözlem ve Değerlendirme <p>Yapılan uygulamada düz örgü şeklinde olması gereken tuğla dolguların merdiven şeklinde kaydırıldığı görülmüştür. Ayrıca bırakılan tepe penceresi boşluğunun eski fotoğraflarına oranla özgün ölçülerinde olmadığı düşünülmektedir.</p>			

Fotoğraf 67: 1938 yılı hava fotoğrafı (Osmangazi Belediyesi arşivi)

Şekil 12: Evin plan şeması (Eldem, S. 1984)

Fotoğraf 68: Yıkılmadan önce yapının durumu (BKTVKBK arşivi)

Fotoğraf 69: Taşlıktan sofaya çıkılan merdiven (BKTVKKBK arşivi)

Fotoğraf 70: Dolap ve hücre görünümü (BKTVKKBK arşivi)

Fotoğraf 71: Ferfuri Yalçın Evi günümüzde rekonstrüksiyonu yapılmaktadır.

2.2.2. Mudanya

2.2.2.1. Tahir Paşa Konağı

TAHİR PAŞA KONAĞI			
İl	Bursa	Cadde / Sokak	Selvilik Caddesi
İlçe	Mudanya	Pafta	
Mahalle		Ada - Parsel	1081 (E 65)-31 (E16)
Taşıyıcı sistem	Taş yığma+Ahşap karkas-tuğla dolgulu	Mülkiyet durumu	Milli Eğitim Bakanlığı
Örtü türü	Kırma çatı	Yapım tarihi	17. yy
Plan tipi	Dış sofalı	Envanter No	A-5
Kat sayısı	Zemin+1. kat)	Kullanım durumu	Kütüphane
		Sağlamlık durumu	İyi- restore edilmiş
			
Genel Tanım / Yapının Fiziksel Özellikleri			
<p>Kaynaklarda Tahir Paşa Konağı olarak adlandırılmış olan yapı, restore edildikten sonra kütüphane olarak işlevlendirilmiştir. Sokaktan bahçe duvarlarının sınırladığı küçük bir avluya girilmektedir. Buradan yapının zemin kat taşlığına geçilmektedir. Taşlık kapalı olarak yapılmış, buradan tek kollu ahşap merdiven ile birinci kata çıkmıştır. Yapının arka bölümüne sonradan bir ekleme yapılmış ve burası da harem bölümü olarak kullanılmıştır.</p>			
Yapım Tekniği ve Malzeme			
<p>Yapının zemin kat duvarları taş, birinci kat duvarları ise ahşap karkas arası tuğla dogu sistemle inşa edilmiş, başodası ve diğer köşe odasında çıkma yapılmıştır.</p>			
Cephe Özellikleri / Bezeme			
<p>Yapının taş zemin kat duvarları sıvasız, birinci kat cephesi sıvalı yapılmıştır. Başoda da görüldüğü gibi yapıda iki sıra pencere uygulanmıştır fakat diğer oadalardaki tüm pencereler giyotin tipi tek pencere ile değiştirilmiştir. Başodaya seki altı adı verilen bölümden girilmektedir. Yapının baş oda duvarlarında ve ahşap dolaplarında kalem işi bezemeler işlenmiştir. Sedat Hakkı Eldem bu zenginlikteki malakari tezyinata Türkiye'nin başka hiçbir yerinde rastlanmadığını belirtmiştir. (Eldem, 1984, 46)</p>			
Özgünlük ve Sağlamlık Durumu			
<p>Zaman içerisinde yapılan eklemeler ve cepheye yapılan müdahalelerle özgün halinden uzaklaşmış olan yapı 19. yy. özelliklerini yansıtmaktadır. Birinci kat köşesinde yer alan baş oda, kalem işi bezemeleri ve tepe pencereleri ile günümüze ulaşabilmiştir.</p>			
Gözlem ve Değerlendirme			
<p>Restore edilmiş olan yapı genel olarak sağlam durumdadır fakat çatısına bakım yapılması gerekmektedir.</p>			

Fotoğraf 72: Tahir Paşa Konağı kuzeydoğu görünümü

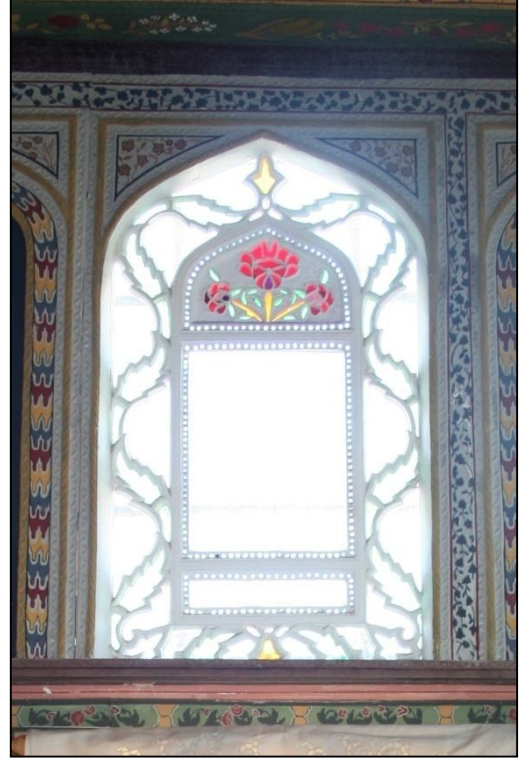
Fotoğraf 73: Çıkmayı destekleyen eliböğründeler

Fotoğraf 74: Başoda dış cehesi ve bahçe kapısı i görünümü

Fotoğraf 75: Başoda görünümü

Fotoğraf 76: Başoda penceresi

Fotoğraf 77: Başoda girişinde bulunan dolaplar ve kalem işi bezemeler

2.2.2.2. Eski Cami İmam Evi

ESKİ CAMİ İMAM EVİ			
İl İlçe Mahalle	Bursa Mudanya	Cadde / Sokak Pafta Ada - Parsel	Halit Paşa Caddesi 1162-24
Taşıyıcı sistem Örtü türü Plan tipi Kat sayısı	Yığma+Ahşap karkas- tuğla dolgulu Kırma çatı Dış sofalı Zemin+1. kat	Mülkiyet durumu Yapım tarihi Envanter No Kullanım durumu Sağlamlık durumu	Vakıflar Genel Müdürlüğü 18. yy A-8 Konut İyi- rekonstrüksiyon
Genel Tanım / Yapının Fiziksel Özellikleri Mudanya Belediye binasının arkasında, Halil Ağa Cami (günümüzdeki adıyla Eski Cami)'nin avlusunda yer alan yapı 1993 yılında geçirdiği yangın nedeniyle yıkılıp yeniden yapılmıştır. (Ergin, 1994, 90) Yapının zemin katında taşlık ve kışlık odalar, birinci katta ise sofa ve üç oda bulunmaktadır. Birinci kat başodasında çıkma yapılmış ve döşeme alttan payandalar ile desteklenmiştir. Yapı yıkılıp yeniden yapıldığı için yapı elemanları özgün ölçülerinin değiştirildiği düşünülmektedir değerlendirme kapsamına alınmamıştır.			
Yapım Tekniği ve Malzeme Yapının zemin katında 70 cm kalınlığında moloz taş duvar örülmüş, birinci kat ahşap karkas arası tuğla dolgulu sistemle inşa edilmiştir. Zemin kat iç yüksekliği 240 cm, birinci kat 320 cm olarak yapılmıştır.			
Cephe Özellikleri / Bezeme Yapının zemin katı sıvasız, birinci katı ise sıvalı yapılmıştır. Zemin katın avluya bakan cephesinde pencere açılmış, birinci katta alt ve tepe pencereleri olmak üzere iki sıra pencere yapılmıştır. Dışlık tepe pencerelerinde filgözü kayıt yapılmıştır.			
Özgünlük ve Sağlamlık Durumu Yapı yeniden yapıldığı için sağlam durumdadır fakat eski fotoğraflarından görüldüğü kadarıyla cephe oranlarında değişiklikler yapılmıştır.			
Gözlem ve Değerlendirme Günümüzde yapının zemin kat depo olarak kullanılmaktadır. Bu işlevin yapıya zarar vereceği düşünüldüğünden, içeride bulunan eşyaların boşaltılıp yapının özgün işleviyle ya da yapıya zarar vermeyecek farklı bir fonksiyonla kullanılması önerilmektedir.			

Fotoğraf 78: Eski Cami İmam Evi, yangın öncesi fotoğrafı (BKTVKBK arşivi)

Fotoğraf 79: Başoda duvarının iç görünümü (BKTVKBK arşivi)

Fotoğraf 80: Mudanya Eski Camii ve imam evi

Fotoğraf 81: Yapı ön cephesi

2.2.3. Zeytinbağı (Trilye)

Mudanya İlçesine bağlı olan Zeytinbağı, Marmara Denizi'nin güneydoğusunda Gemlik körfezinin bitiminde, etrafı zeytinliklerle çevrili bir vadinin iki yamacına yerleşmiş tarihi bir kıyı beldesidir. Bursa'ya 40 km, Mudanya'ya 11 km uzaklıkta bulunan Trilye' de tarih boyunca bağcılık ve zeytincilik önemli bir geçim kaynağı olmuştur. Kuruluşu milattan önceye dayanan Trilye, günümüzde Zeytinbağı adını almıştır.

10.05.1980 yılında Gayrimenkul Eski Eserler ve Anıtlar Yüksek Kurulu kararıyla Trilye 'Korunması Gerekli Sit Alanı' kapsamına alınmıştır.

Arazinin topografik durumuna göre, kıvrımlı dar sokaklardan oluşan konut dokusu içinde, planlanmış yeşil alan veya geniş meydanlar bırakılmamıştır. Kent dokusunun ızgara sistem olamaması, organik kıvrımlı doku içinde yer yer genişleyen boşluklar oluşmasını sağlamıştır. Bitişik düzen yapılaşmanın getirdiği bir sonuç olarak evlerin büyük bahçeleri de bulunmamaktadır. (Tokuş, 2009,14)

Şekil 13: Trilye kent dokusu (Tokuş, 2009,14)

2.2.3.1. Nazmiye Şamatacı Evi

NAZMIYE ŞAMATACI EVİ			
İl	Bursa	Cadde / Sokak	
İlçe	Mudanya	Pafta	2
Mahalle	Zeytinbağı (Trilye)	Ada - Parsel	429
Taşıyıcı sistem	Ahşap karkas- kerpiç ve tuğla dolgulu	Mülkiyet durumu	Nazmiye Şamatacı
Örtü türü	Kırma çatı	Yapım tarihi	18. yy
Plan tipi	Dış sofalı	Envanter No	27
Kat sayısı	zemin+1. kat	Kullanım durumu	Konut
		Sağlamlık durumu	Orta
			
Genel Tanım / Yapının Fiziksel Özellikleri			
<p>Trilye merkezinde yer alan yapı köşe parsel üzerine iki katlı olarak inşa edilmiştir. Eski fotoğraflarında görülen cephe düzeni, kat yükseklikleri dikkate alındığında evin 18. yy.'da yapılmış olduğu düşünülmektedir. Mal sahiplerinin şehir dışında yaşaması ve günümüzde evde oturulmaması nedeniyle yapıya girilememiş, cephe ölçüleri alınabilmiştir. Dışarıdan görülebildiği kadarıyla sokaktan iki kanatlı ahşap kapı ile taşığa girilmektedir. Evin arkasında bahçesinin olduğu görülmüştür.</p>			
Yapım Tekniği ve Malzeme			
<p>Bu evde, incelenen diğer örneklerde farklı olarak zemin katta da dikme, ara dikme, kuşaklarla ahşap karkas sistem oluşturulmuş, arasına kerpiç dolgu yapılmıştır. Yine de pencerelerden görülebildiği kararıyla duvar kalınlığının yığma sistemde olduğu gibi 60 cm civarında olduğu tespit edilmiştir. Yapının birinci katı ahşap karkas arası tuğla dolgu sistemle inşa edilmiş, her iki yönde tüm cephe boyunca çıkma yapılmıştır. Başodada çıkma derinliği 80 cm'e çıkartılmış, diğer odalarda 35-40 cm arasında yapılmıştır. Çıkma altında dayatılmış olan eliböğründelerin uzunluğu çıkma derinliği ile orantılı olarak arttırılmıştır.</p>			
Cephe Özellikleri / Bezeme			
<p>Yapının özgün şeklinde cephenin çamur sıva ile kaplanmış olduğu görülmektedir. Zemin katta pencere açılmamış, birinci katta ise alt ve tepe penceresi olmak üzere iki sıra pencere açılmıştır. Yapıda içlik ve dışlık olmak üzere farklı desenlerde tepe pencereleri kullanılmıştır.</p>			
Özgünlük ve Sağlamlık Durumu			
<p>Yapının kurul arşivindeki ve 2006 yılında çekilmiş olan fotoğrafları ile günümüzdeki durumu karşılaştırıldığında bilinçsizce yapılan müdahalelerin yapı özgünlüğünü ne şekilde bozduğu görülmektedir. (BKT VKBK, 2010 ve Petek Kapar arşivi 2006) Evin pencere doğramaları ve boyutları değiştirilmiş, çıkmanın köşesinde ve diğer duvarlardaki bazı alt pencereler ve tepe pencereleri kapatılmış, çatı yeniden yapılmıştır.</p>			
Gözlem ve Değerlendirme			
<p>Açıklandığı gibi izinsiz ve bilinçsizce yapılan müdahaleler sonucu yapı, özgünlüğünü yitirmektedir. Günümüz ihtiyaçları da düşünülerek hazırlanacak proje doğrultusunda yapının restore edilmesi gerekmektedir.</p>			

Fotoğraf 82: Nazmiye Şamataçı evi 2006 yılı görünümü (Petek Kapar arşivi)

Fotoğraf 83: Evin günümüzdeki görünümü

Fotoğraf 84: Ahşap karkas sistem ve tepe pencereleri (Petek Kapar arşivi, 2006)

Fotoğraf 85: Tepe pencerelerinin günümüzdeki görünümü

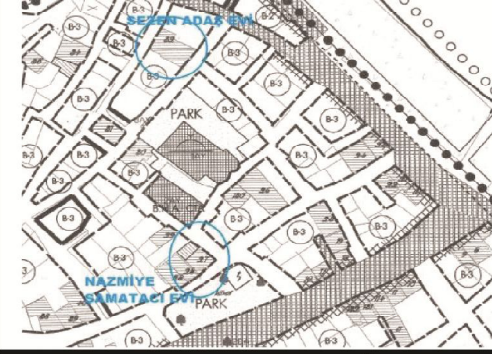

Fotoğraf 86: Evin güneybatı görünümü

Fotoğraf 87: Yapıya ait eski fotoğraflar (BKTVKBK arşivi)

2.2.3.2. Sezen Adaş Evi

SEZEN ADAŞ EVİ			
İl	Bursa	Cadde / Sokak	
İlçe	Mudanya	Pafta	2
Mahalle	Zeytinbağı (Trilye)	Ada - Parsel	393
Taşıyıcı sistem	Taş duvar+Ahşap karkas-tuğla dolgulu	Mülkiyet durumu	Sezen Adaş
Örtü türü	Kırma çatı	Yapım tarihi	18. yy
Plan tipi	Dış sofalı	Envanter No	32
Kat sayısı	3 kat(zemin+ara+1. kat)	Kullanım durumu	Konut
		Sağlamlık durumu	İyi- rekonstrüksiyon
			
Genel Tanım / Yapının Fiziksel Özellikleri			
<p>1989 yılında yan binada çıkan yangın sonucu yapı yıkılmış, 2003 yılında hazırlanan rekonstrüksiyon projesi ile yeniden inşa edilmiştir. Kurul arşivinden alınan eski fotoğraflarda görülen kat yüksekliği, çıkma derinliği, cephe düzeni dikkate alındığında yapının 18. yy. sonlarında yapılmış olduğu düşünülmektedir. Sokaktan taşlığa girilen yapı, zemin, ara kat ve birinci kat olmak üzere üç katlıdır.</p>			
Yapım Tekniği ve Malzeme			
<p>Yapının zemin ve ara katı ahşap hatıllı moloz taş, birinci katı ahşap karkas arası tuğla dolgu sistemle yapılmıştır. Evin birinci kat odalarında ön cephede verev çıkmalar yapılmış, bu çıkmalar zemin kat duvarında bulunan ahşap hatıllara dayanmış olan eliböğründeler ile desteklenmiştir.</p>			
Cephe Özellikleri / Bezeme			
<p>Eski fotoğraflarından da görüldüğü gibi, yapının zemin katı sıvasız, birinci katı ise sıvalı olarak yapılmıştır. Zemin katta sokağa açılan pencere bulunmamaktadır, ara kattan ise iki küçük pencere açılmıştır. Birinci katta alt ve tepe penceresi olmak üzere iki sıra pencere uygulanmıştır.</p>			
Özgünlük ve Sağlamlık Durumu			
<p>Yeniden yapılmış olan yapı sağlam durumdadır fakat eski fotoğraflarına bakıldığında yapının cephe oranlarının korunmadığı görülmektedir. Birinci kat olması gerekenden daha yüksek yapılmış, alt pencere parapet kotu yükseltilmiştir. Çıkma derinliği resimde görülene göre daha fazla yapılmıştır. Ayrıca zemin kat moloz taş görünümü yerine kaba yonu taş duvar görünümü elde edilmiştir. Rekonstrüksiyon sırasında tepe pencereleri de aslına uygun desenlerde yapılmamıştır.</p>			
Gözlem ve Değerlendirme			
<p>Yıkılıp yeniden yapılmış olan yapıda özgün cephe oranları ve detayları korunmamıştır.</p>			

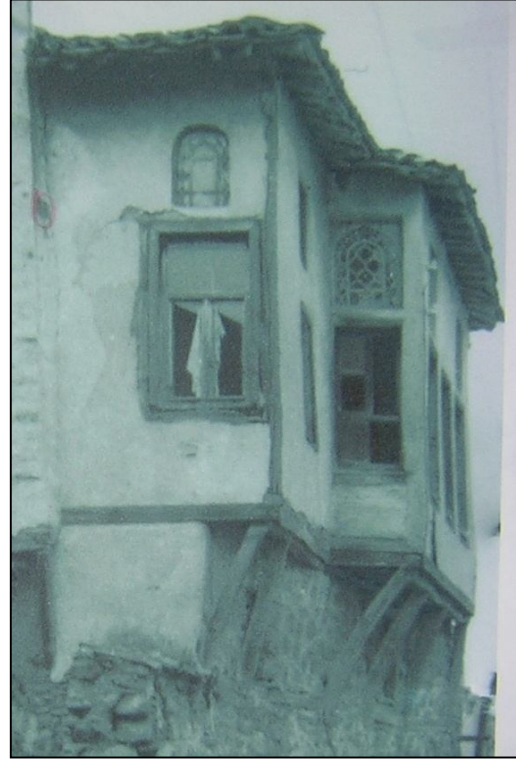
Fotoğraf 88: Sezen Adaş evi giriş cephesi

Fotoğraf 89: Evin güneybatı görünümü

Fotoğraf 90: Yapının yıkılmadan önceki görünümü (BKTVKKB arşivi)

Fotoğraf 91: Özgün yapı, eliböğründelerle desteklenen çıkma ve tepe pencereleri (BKTVKKB arşivi)

2.2.4. Demirtaş

2.2.4.1. Ömer Ataş Evi

DEMİRTAŞ - ÖMER ATAŞ EVİ			
İl	Bursa	Cadde / Sokak	Cumhuriyet Caddesi
İlçe	Osmangazi	Pafta	H22a22c2a
Mahalle	Demirtaş	Ada - Parsel	353-7
Taşıyıcı sistem	Yığma+Ahşap karkas-tuğla dolgulu	Mülkiyet durumu	Özel
Örtü türü	Kırma çatı	Yapım tarihi	18. yy
Plan tipi	Dış sofalı	Envanter No	
Kat sayısı	Zemin+1. kat	Kullanım durumu	Kullanılmıyor
		Sağlamlık durumu	Kötü- Yıkılmış
			
Genel Tanım / Yapının Fiziksel Özellikleri <p>Yapı, Bursa'nın kuzeyinde bulunan Demirtaş Mahallesi'nde, Cumhuriyet Caddesi üzerinde yer almaktadır. 2009 yılında yerine gidildiğinde yapının birinci katının büyük bölümünün yıkılmış olduğu, sadece zemin kat duvarlı ile bir odanın cephe duvarının yerinde olduğu görülmüş ve mevcut bölümün ölçüleri alınmıştır. 2010 yılı haziran ayında ise bu odanın ve zemin kat iç duvarlarının da yıkılmış olduğu görülmüştür. Evde yaşanlardan sokaktan taşlığa girildiği, burada ahır ve depo gibi mekanların bulunduğu, birinci katta ise dış sofa ve odaların olduğu öğrenilmiştir.</p>			
Yapım Tekniği ve Malzeme <p>Ev genel olarak Yenişehir'de bulunan Veli Baba evi ile benzer özellikler göstermektedir. Evin zemin kat duvarları kerpiç yığma, birinci kat duvarları ahşap karkas arası tuğla dolguludur. Bu tuğlalar Veli Baba evindeki ile aynı boyutlarda, 2x12x25 cm.dir. Yapının birinci katında yola doğru 45 cm. çıkma yapılmış, bu çıkma eğrisel eliböğründeler ile desteklenmiştir. Zemin kat iç yüksekliği 296 cm., birinci kat 324 cm olarak ölçülmüştür.</p>			
Cephe Özellikleri / Bezeme <p>Dış cephesi sıvalı olan yapının iki sıra penceresi bulunmaktadır. Aslında sağır olan zemin kat duvarında sonradan pencereler açılmıştır. Yapının alt pencereleri, 80 x 133, tepe pencereleri, 50 x70 cm boyutlarındadır. Birinci kat döşeme hizasında ve alt pencerelerin üzerinden ahşap silme geçirilmiştir.</p>			
Özgünlük ve Sağlamlık Durumu <p>2007 yılında çekilmiş olan fotoğrafında, iki katlı olan yapının iyi durumda olduğu, özgün iki tepe penceresinin korunmuş olduğu, diğer pencerelerin doğramalarının değiştirildiği, zemin katta yeni pencerelerin açılmış olduğu görülmektedir. Günümüzde ise yapının sadece zemin kat ön duvarı ayakta.</p>			
Gözlem ve Değerlendirme <p>Birkaç sene öncesine kadar kullanılmakta olan yapı bakımsızlıktan yıkılmaya terk edilmiştir. Özgün yapı tekniği, plan ve cephe düzeni doğrultusunda hazırlanacak proje ile özgün malzemeler kullanılarak yapının yeniden yapılması gerekmektedir.</p>			

Fotoğraf 92: Evin 2007 yılına ait görünümü (Yusuf Özdamar arşivi)

Fotoğraf 93: Tepe penceresi görünümü (Yusuf Özdamar arşivi, 2007)

Fotoğraf 94: Evin ayakta kalabilmiş olan zemin katı ve birinci kat odası (Haziran 2009)

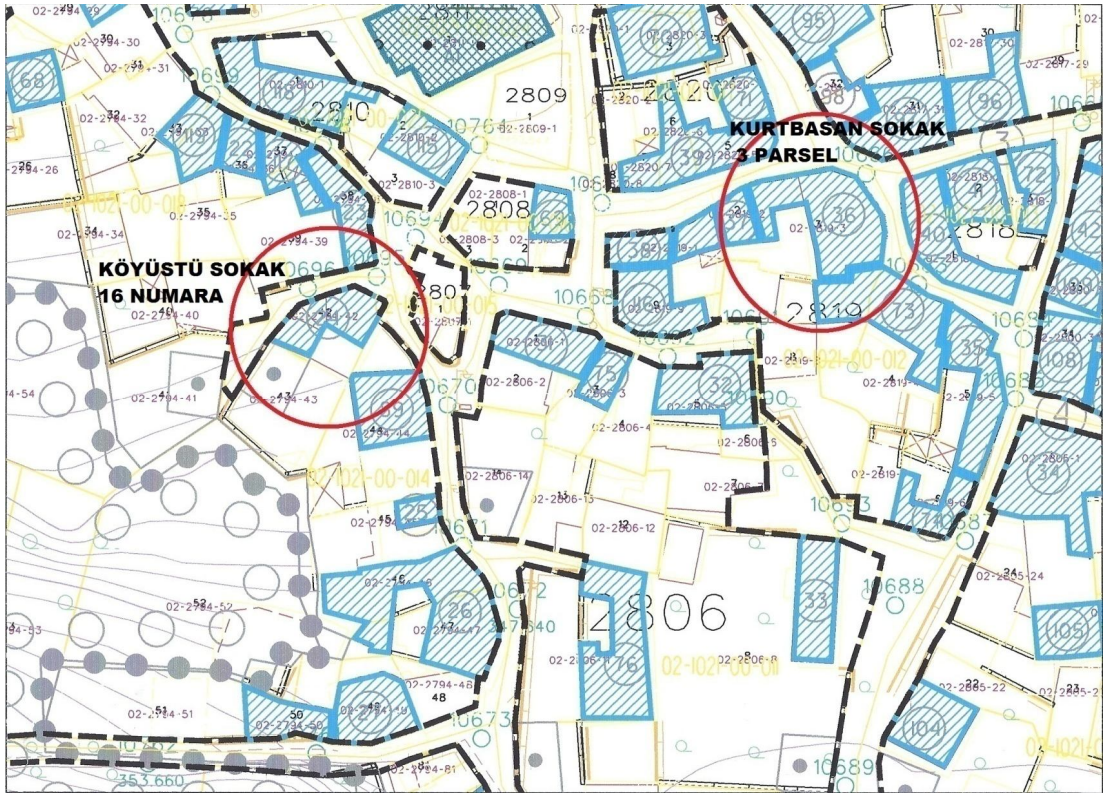
Fotoğraf 95: Günümüzde yapının yalnızca zemin kat ön duvarı ayakta durmaktadır (Ağustos 2010)

2.2.5. Cumalıkızık

Cumalıkızık Mahallesi, Bursa-Ankara karayolunun 10. kilometresinden güneye ayrılan yolun 3. km.'sinde yer almaktadır. Uludağ'ın kuzey eteklerine kurulmuş olan beş Osmanlı Kızık köyünden bir olan Cumalıkızık, Orhan Bey'in Vakıf köyüdür ve 700 yıllık bir tarihe sahiptir. 1981 yılında Kentsel Doğal Sit Alanı olarak belirlenen köyde, 128 sivil mimarlık örneği yapı bulunmaktadır. Köy, 1987 yılında, mahalle olarak Yıldırım Belediyesi'ne bağlanmıştır. (Taş, 2009, 27) UNESCO tarafından Dünya Kültür Mirası listesine alınan köyde tüm tescilli yapıların restorasyonunu kapsayan bir projeye başlanmıştır.

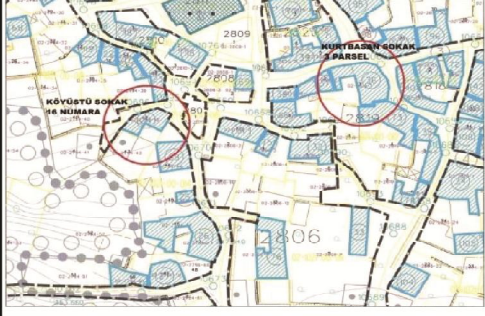

Cumalıkızık evlerinde, sokaktan hayat adı verilen taşlık mekanına girilmektedir. Bu mekan, tarımsal ürünlerin depolanması, yakacak odunların istiflenmesi, düğün yapılması gibi farklı işlevlerle de kullanılmaktadır. Ayrıca fırın, şaraphane, çamaşırılık, ahır ve kümes gibi mekanlar da taşlığa açılmaktadır.

Cumalıkızık'ta, inceleme konumuz olan evlerden iki tanesi günümüze özgün olarak ulaşabilmiştir. Aşağıda bu evler açıklanacaktır.

Şekil 14: Cumalıkızık Mahallesi imar planı üzerinde incelenen evlerin konumları (Yıldırım Belediyesi İmar Müdürlüğü)

2.2.5.1. Köyüstü Sokak 16 Numara

KÖYÜSTÜ SOKAK 16 NUMARA			
İl	Bursa	Cadde / Sokak	Köyüstü Sokak
İlçe	Yıldırım	Pafta	
Mahalle	Cumalıkızık	Ada - Parsel	2794-42
Taşıyıcı sistem	Taş yığma+Ahşap karkas-tuğla dolgulu	Mülkiyet durumu	Özel Mülkiyet
Örtü türü	Kırma çatı	Yapım tarihi	18. yy
Plan tipi	Dış sofalı	Envanter No	24
Kat sayısı	zemin+1. kat	Kullanım durumu	Konut
		Sağlamlık durumu	Orta
			
Genel Tanım / Yapının Fiziksel Özellikleri			
<p>Cumalıkızık köy merkezinde, caminin güneyinde kalan yapı köşe parsel üzerine iki katlı olarak inşa edilmiştir. Sokaktan çift kanatlı ahşap kapı ile taşlığa girilmektedir. Taşlıktan, birinci kata çıkılan ahşap merdivene, bahçede bulunan fırın, tuvalet ve ahıra ulaşılmaktadır. Yapının birinci katında sofa ve iki oda bulunmakta, sofadan bahçeye iki pencere açılmaktadır. Yapının plan şeması, tepe pencerelerinin boyutları ve kat yükseklikleri dikkate alındığında, 18. yüzyılın ikinci yarısında yapılmış olduğu düşünülmektedir.</p>			
Yapım Tekniği ve Malzeme			
<p>Yapının zemin kat duvarları, moloz taş ve kireç harcı ile 80 cm kalınlığında örülmüş, ortalama 80 cm'de bir geçirilen 7x10 cm boyutlarındaki ahşap hatıllarla desteklenmiştir. Birinci kat doğu duvarı da zemin kat ile aynı şekilde devam ettirilmiş, diğer duvarları ahşap karkas arası tuğla dolgulu yapılmıştır. Taşıyıcı sistemde çoğunlukla meşe ağacı kullanılmıştır. Yapının zemin katı 205 cm., birinci katı 240 cm. yüksekliğinde yapılmıştır. Birinci kat baş odasında 88 cm derinliğinde çıkma yapılmış, 8x15 cm boyutundaki döşeme kirişlerinin altından geçirilen tabandan, zemin kat duvarında bulunan hatıllara, 11x14 cm boyutlarında eliböğründeler dayanmıştır. Yapının çatısı kırma sisitemle çözülmüş, üzeri alaturka kiremit ile kaplanmıştır.</p>			
Cephe Özellikleri / Bezeme			
<p>Yapı cephesinde sıva yapılmamıştır. Dere taşı ile yapılmış olan duvarlarda ahşap hatıllarla birlikte doğal bir doku oluşturulmuştur. Zemin kat köşesi pahlı yapılmıştır. Zemin katta pencere bulunmamaktadır, birinci kat pencereleri ise dönem içerisinde değiştirilmiştir. Baş odanın çıkma yapan yan duvarlarında özgün tepe pencereleri bulunmaktadır. 60 cm genişliğindeki saçak köşelerde yuvarlanmıştır.</p>			
Özgünlük ve Sağlamlık Durumu			
<p>Bahçede bulunan ahır yapısının üzerine oda, mutfak ve banyo mekanları yapılmış, birinci kat sofası ile arada hol oluşturularak geçiş verilmiştir. Birinci kat pencereleri değiştirilmiş, ikinci odanın sokak cephesinde bulunan duvarında özgün tuğlaların yerine kerpiç ve delikli tuğla dolgu yapılmıştır. Yapı taşıyıcı sistemi iyi durumdadır, ahşap elemanlarda önemli bir bozulma oluşmamıştır.</p>			
Gözlem ve Değerlendirme			
<p>Genel olarak sağlam durumda olan yapının çatısına bakım yapılması, birinci kat odasında değiştirilen bölümlerde özgün tuğla dolgu yapılması gerekmektedir. Yıldırım Belediyesi yetkililerinden, incelenen evin köy genelinde başlatılmış olan restorasyon çalışması kapsamında değerlendirileceği öğrenilmiştir.</p>			

Fotoğraf 96: Evin zemin kat köşesi ve çıkma duvarında bulunan tuğla dolgu görünüşü

Fotoğraf 97: Yapının ahşap hatıllarla desteklenmiş taş yığma yan duvarı

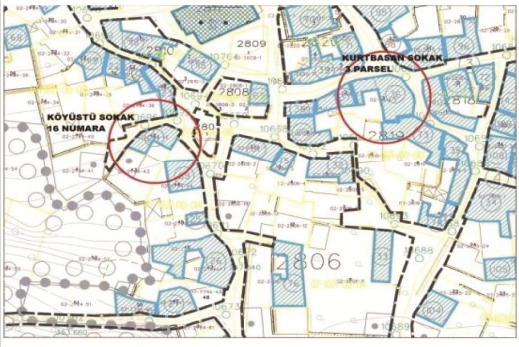

Fotoğraf 98: Çıkma için uzatılan döşeme kirişleri ve eliboğründeler

Fotoğraf 99: Birinci kat başoda tuğla örgü sistemi ve tepe penceresi

2.2.5.2. Kurtbasan Sokak 3 Parsel

KURTBASAN SOKAK 3 PARSEL			
İl	Bursa	Cadde / Sokak	Kurtbasan Sokak
İlçe	Yıldırım	Pafta	
Mahalle	Cumalıkızık	Ada - Parsel	2819-3
Taşıyıcı sistem	Taş yığma+Ahşap karkas-tuğla dolgulu	Mülkiyet durumu	Özel Mülkiyet
Örtü türü	Kırma çatı	Yapım tarihi	18. yy
Plan tipi	Dış sofalı	Envanter No	36
Kat sayısı	3 kat(zemin+ara+1. kat)	Kullanım durumu	Konut
		Sağlamlık durumu	Orta
			
Genel Tanım / Yapının Fiziksel Özellikleri			
<p>Yapı, Cumalıkızık köy merkezinde caminin güneydoğusunda yer almaktadır. Köşe parsel üzerinde, zemin, ara kat ve birinci kat olmak üzere 3 katlı olarak yapılmış olan ev dış sofalı plan şemasına sahiptir. Sokaktan bahçeye girilmiş, yapının zemin katı ahır ve odun deposu olarak kullanılmış, ara katta mutfak ve bir oda yapılmıştır. Evin birinci katında bahçe yönünde açık sofa yapılmış, sofaya 4 oda açılmıştır. Yapının plan ve cephe düzeni dikkate alındığında 18. yy'da yapılmış olduğu düşünülmektedir.</p>			
Yapım Tekniği ve Malzeme			
<p>Yapının zemin ve ara katı ahşap hatıllarla desteklenmiş taş yığma olarak inşa edilmiştir. Birinci kat ise ahşap karkas arası kerpiç dolgu sistemiyle yapılmış üzerine çamur sıva kapılmıştır. Taşıyıcı sistemin ana elemanlarında meşe ağacı kullanılmıştır. Birinci kat odalarında 85 cm'e kadar genişleyen verev çıkımlar yapılmış, bu çıkımlar ara kat duvarındaki hatıllara dayatılmış olan eliböğründeler ile desteklenmiştir. Zemin kat iç yüksekliği 165 cm, ara kat 213 cm, birinci kat 295 cm olarak yapılmıştır.</p>			
Cephe Özellikleri / Bezeme			
<p>Yapının zemin katında küçük pencereler açılmıştır. Birinci kat odasında bulunan ocak duvarı dışına yapılarak cepheye yansıtılmış, ocağın iki yanında pencere açılmıştır. Yapıda bulunan özgün alt pencereler 75 x 134 cm, tepeler 42x65 cm boyutlarındadır. Birinci kat çıkımlarını destekleyen payandalar üzerinde oyma yapılarak işlenmiştir. Saçak genişliği 60 cm olarak yapılmış, saçak altı kaplanmamıştır.</p>			
Özgünlük ve Sağlamlık Durumu			
<p>Yapı genel olarak sağlam durumdadır, fakat çamur sıva ve kerpiç dolgularda dökülmeler oluşmuş, çatı taşıyıcılarında da deformasyon meydana gelmiştir. Yapının pencerelerinin bazıları değiştirilmiş, zemin katta dükkan oluşturulmuştur.</p>			
Gözlem ve Değerlendirme			
<p>Yapının cephe düzeninde yapılan değişikliklerin özgün şeklinde düzenlenmesi ve çamur sıvanın yenilenmesi gerekmektedir.</p>			

Fotoğraf 100: Evin kuzey cephesi

Fotoğraf 101: Çıkma da bulunan tepe penceresi

Fotoğraf 102: Baca ve pencere kapakları

Fotoğraf 103: Çıkma ve saçak görünümü

2.2.6. Yenişehir

2.2.6.1. Şemaki Evi

ŞEMAKİ EVİ			
İl	Bursa	Cadde / Sokak	Karabacak
İlçe	Yenişehir	Pafta	44
Mahalle	Ulucami	Ada - Parsel	209 -6
Taşıyıcı sistem	Kerpiç yığma+Ahşap karkas- kerpiç dolgulu	Mülkiyet durumu	Kültür Bakanlığı
Örtü türü	Kırma çatı	Yapım tarihi	18. yy
Plan tipi	Dış sofalı	Envanter No	
Kat sayısı	zemin+1. kat	Kullanım durumu	Müze
		Sağlamlık durumu	İyi
			
Genel Tanım / Yapının Fiziksel Özellikleri <p>Kaynaklarda Şemaki Evi olarak adlandırılan ev, İran'dan gelen bir aile için 18. yy. döneminde yaptırılmış, ve ailenin ismiyle anılmıştır. Yapı 1945 yılından Milli Eğitim Bakanlığı tarafından kamulaştırılmış, 1958 yılında tefriş edilmeden müze olarak ziyarete açılmıştır. 1979 - 1985 yılları arasında restore edilerek yapıldığı dönemin yaşam şeklini yansıtan eşyalarla tefriş edilmiştir. (Müze raporu,1986, BKTVKBK arşivi) İki katlı olarak, dış sofalı plan şemasıyla inşa edilen yapının zemin katında, ön ve arka bahçe arasında geçit şeklinde yapılmış olan taşlık ve bu taşlığın iki yanında ikişer oda bulunmaktadır. Taşıktan tek kollu ahşap merdiven ile birinci kat sofasına çıkmış, bu katın güneydoğu köşesinde baş oda, batısında iki oda yapılmıştır.</p>			
Yapım Tekniği ve Malzeme <p>Günümüzde yapının iç ve dış duvarları sıva ile kaplı olduğundan duvar malzemesi ve ahşap yapı elemanları boyutları görülememiştir. Müze yetkililerini hazırlamış olduğu raporda evin zemin kat duvarlarının moloz taşla yığma, birinci kat duvarlarının ahşap karkas arası kerpiç dolgu olduğu belirtilmektedir. (Müze raporu,1986, BKTVKBK arşivi) Yapının zemin katı 190cm, birinci katı 296 cm yüksekliğindedir. Zemin kat duvarları 70 cm, birinci kat duvarları ise 17 cm kalınlığındadır. Yapının çatısı kırma sistemle çözülmüş, sofa cephesinde 130 cm saçak yapılmıştır.</p>			
Cephe Özellikleri / Bezeme <p>Birinci katta bulunan üç odada da kalem işi bezemeler, ocak, yüklük ve dolaplar bulunmaktadır. Birinci kat alt pencereleri 76x116 cm boyutlarındadır. Şemaki Evi'nde bir dışlık ve üç içlik olmak üzere dört tip tepe penceresi kullanılmıştır. Baş oda tepe pencereleri 55 x 80 cm, diğer iki odanın tepe pencereleri, 55 x 90 cm boyutlarındadır. Evin birinci kat sofasında kalem işli, şişli tavan kaplaması, baş oda ise çarkıfelekli tekne tavan yapılmıştır. Başoda ve diğer odalarda dolaplara ve pencere çevrelerine kalem işi bezeme yapılmıştır. Saçak altları ahşap kaplanarak ince çıtalarla işlenmiştir.</p>			
Özgünlük ve Sağlamlık Durumu <p>Restore edilmiş olan yapı sağlam durumdadır, plan şeması özgün şekline uygundur. Cephe de özgün düzenine uygun olmakla birlikte sofa cephesi camlar ile kapatılmıştır.</p>			
Gözlem ve Değerlendirme <p>Yapı müze olarak işlevlendirildiği için özgün şeklini korumakta, gelen ziyaretçilere döneminin yaşam şeklini yansıtmaktadır.</p>			

Yenişehir İlçesi, Ulucami Mahallesinde yer alan ev, İran'dan gelen bir aile için 18. yy. döneminde yaptırılmış, ve ailenin ismiyle anılmıştır. Ailenin torunları, evin içinde bulunan kalem işlerinin, evi yaptıran Hüseyin Ağa'nın torunu Hasan Tahsin Bey tarafından, İstanbul'dan getirilen ustalara, 19. yy. döneminde yaptırılmış olduğunu açıklamışlardır. Yapı 1945 yılından Milli Eğitim Bakanlığı tarafından kamulaştırılmış, 1958 yılında tefriş edilmeden müze olarak ziyarete açılmıştır. 1979 - 1985 yılları arasında restore edilerek yapıldığı dönemin yaşam şeklini yansıtan eşyalarla tefriş edilmiştir. (Müze raporu,1986, BKTVKBK arşivi) (Fotoğraf 104)

İki katlı olarak, dış sofalı plan şemasıyla inşa edilen yapının zemin katında, ön ve arka bahçe arasında geçit şeklinde yapılmış olan taşlık ve bu taşlığın iki yanında ikişer oda bulunmaktadır. Bu odalar kışlık oda, kiler ve mutfak olarak kullanılmıştır.

Taşlıktan tek kollu ahşap merdiven ile birinci kat sofasına çıkılmış, bu katın güneydoğu köşesinde başoda, batısında iki oda yapılmıştır. Sofa, başoda ve diğer oda arasında bulunan eyvandan, arka bahçeye iki pencere ve bir kapı açılmıştır.

Müze raporunda, Şemaki ailesi üyelerin bu kapının önceden bulunan balkona açıldığını söyledikleri belirtilmiştir. Başoda önünde de uzatılmış olan sofanın bahçe cephesi ahşap direkler arasında yuvarlak kemerlerle oluşturulmuştur. Birinci katta bulunan üç odada da kalem işi bezemeler, ocak, yüklük ve dolaplar bulunmaktadır.

Şemaki Evi'nde bir dışlık ve üç içlik olmak üzere dört tip tepe penceresi kullanılmıştır. Başoda ve sofada aynı tip tepe pencereleri, diğer iki oda da farklı iki tip tepe penceresi uygulanmış, içlik tepe pencerelerinde renkli camlar kullanılmış, geometrik desenler ve çiçek motifleri işlenmiştir. Başoda tepe pencereleri 55 x 80 cm, diğer iki odanın tepe pencereleri, 55 x 90 cm. boyutlarındadır.

Evin birinci kat sofasında kalem işli, şişli tavan kaplaması, başoda da çarkıfelekli tekne tavan yapılmıştır. (Fotoğraf 106)

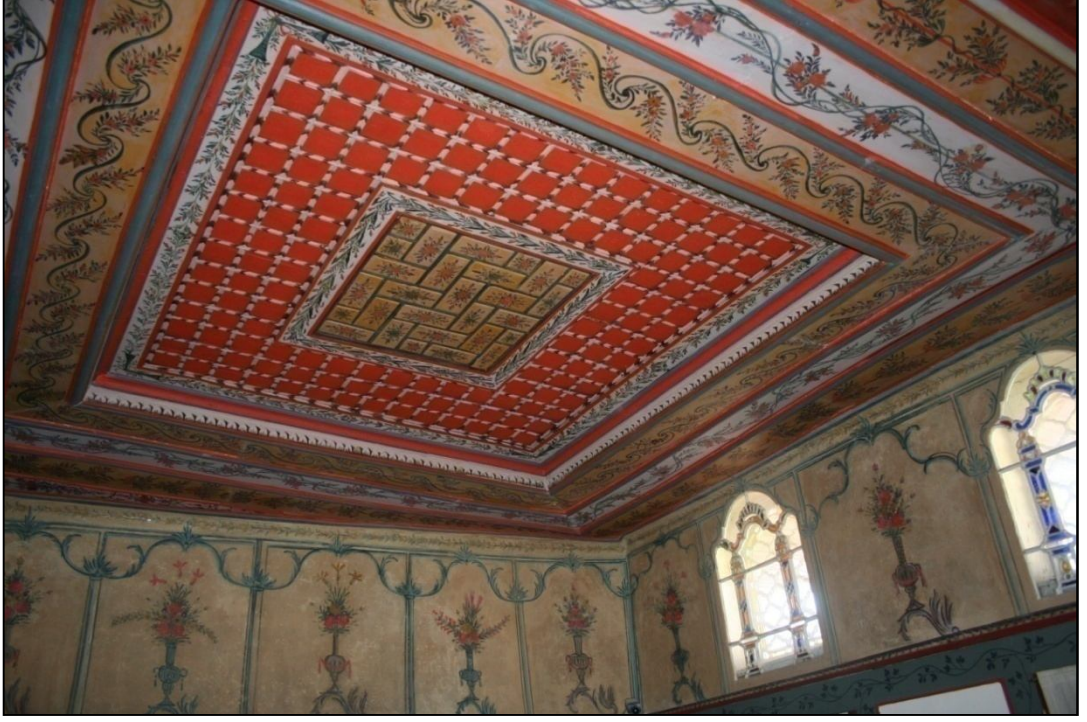
Günümüzde yapının iç ve dış duvarları sıva ile kaplı olduğu için duvar malzemesi ve ahşap yapı elemanları boyutları görülememiştir. Müze yetkililerini hazırlamış olduğu raporda evin zemin kat duvarlarının moloz taşla yığma, birinci kat duvarlarının ahşap karkas arası kerpiç dolgu olduğu belirtilmektedir.(Müze raporu,1986, BKTVKBK arşivi)

Fotoğraf 104: Şemaki Evi kuzey (giriş) cephesi

Fotoğraf 105: Birinci kat dış sofası ve başodadan sofaya açılan pencereler

Fotoğraf 106: Birinci kat, 01-5 numaralı oda tavan kaplaması

Fotoğraf 107: Birinci kat 01-4 numaralı oda, bahçeye alçılan pencereler

Fotoğraf 108: Şemaki evi kuzey cephesi (1977 yılı BKTVKK arşivi)

Fotoğraf 109: Kuzey cephesi, dış sofa görünümü (1977 yılı, BKTVKK arşivi)

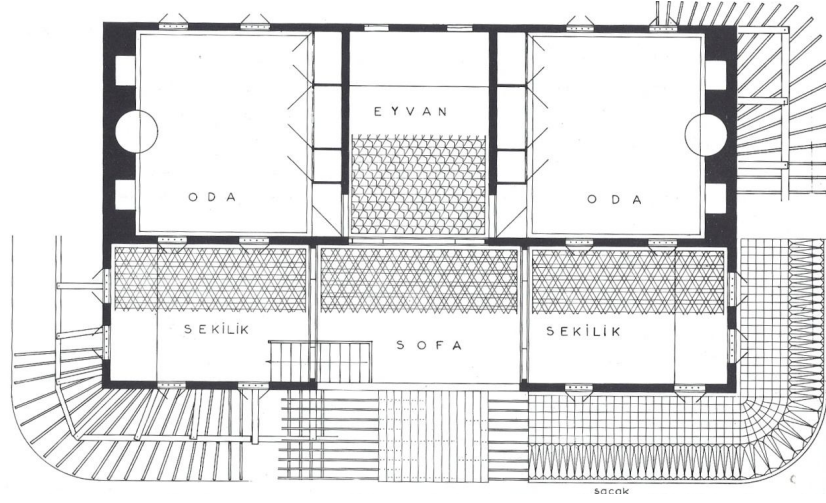
2.3. GÜNÜMÜZE ULAŞAMAMIŞ OLAN EVLER

Zaman içerisinde evlerin büyük bölümü doğal veya kasıtlı nedenlerle yıkılmıştır. Bu bölümde değişik örnekleri karşılaştırma imkanı bulabilmek amacıyla kaynaklarda belirtilmiş fakat günümüze ulaşamamış olan evlerin bazıları incelenecektir. Burada plan ve yapı özellikleri bakımından daha önce incelemiş olduklarımızdan farklı özelliklere sahip evler seçilmiştir. Öncelikle Mudanya’da Kenan Doğruöz evinin karşısında yer alan ve yapılan çalışmalar sırasında yıkılmış olan Halil Ağa evi, yine Mudanya’da yapılmış olan Hasan Ağa evi, kent merkezinde bulunan ve 90 lı yıllarda yıkılmış olan Haraççı Konağı ve son olarak Yenişehir’de yapılmış olan Hacı Mahmut Konağına yer verilmiştir.

2.3.1. Mudanya Halil Ağa Evi

Mudanya’da Kenan Doğruöz evinin kuzeydoğusunda yer alan yapı kaynaklarda Halil Ağa Evi olarak adlandırılmıştır. Kuban, bu evi erken hayatlı evlere iyi bir örnek olarak değerlendirmiştir. (Kuban, 1995, 53) (Şekil 15) Üç katlı yapının zemin katı ahır, samanlık, depo gibi amaçlar için kullanılmış, mutfak, bahçe içinde çözülmüştür. (Çağlarım, 1994,53) 2010 yılı Mayıs ayında yerine gidildiğinde yapının bir bölümünün, 2011 yılı Mart ayında ise tamamının yıkılmış olduğu tespit edilmiştir. Yapının ayakta kalabilen bölümünde sofanın üstten geçirilen kemerlerle bölüdüğü ve bu kemerlerin üzerinde kalem işi bezemelerin yapılmış olduğu görülebilmektedir. (Fotoğraf 112) Yapının ara katı ve birinci katı ahşap karkas arası tuğla dolgu olarak inşa edilmiş ve cephesi sıvasız bırakılmıştır. Fakat geçtiğimiz dönemlerde cephe sıva ile kaplanmıştır. Tavan kirişleri köşe odalarda yelpaze şeklinde yerleştirilmiştir. (Fotoğraf 111)

Yapı cephesi boyunca uzanan dış sofa Bursa kemerleri ile üçe bölünmüş ve tavan kaplamasında her bölümde farklı geometrik desenler oluşturulmuştur. Feyzullah Dayıgil ve Zarfif Orgun’un 1939 yılında yaptıkları gezi sonucunda sofa pencerelerinin birinin üzerinde bulunan kitabede H.1054 (1644) yazdığını ifade etmişlerdir. (Dayıgil. 1939, 114)

Şekil 15: Halil Ağa Evi planı (Eldem, 1984)

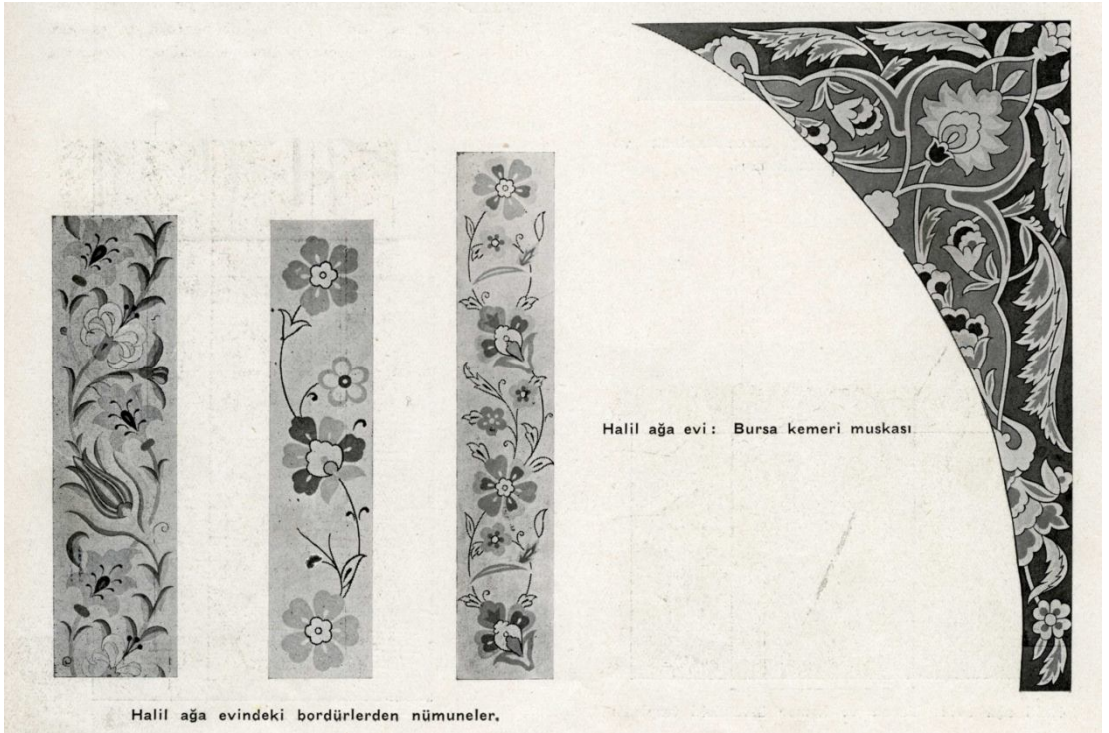
Fotoğraf 110: Halil Ağa evinin dış sofası ve oda duvarı (Mayıs 2010)

Fotoğraf 111: Ahşap çatı sistemi ve kemerli sofa pencereleri (Mayıs 2010)

Fotoğraf 112: Ahşap payanda üzerine yapılmış olan kalem işi bezeme (Mayıs 2010)

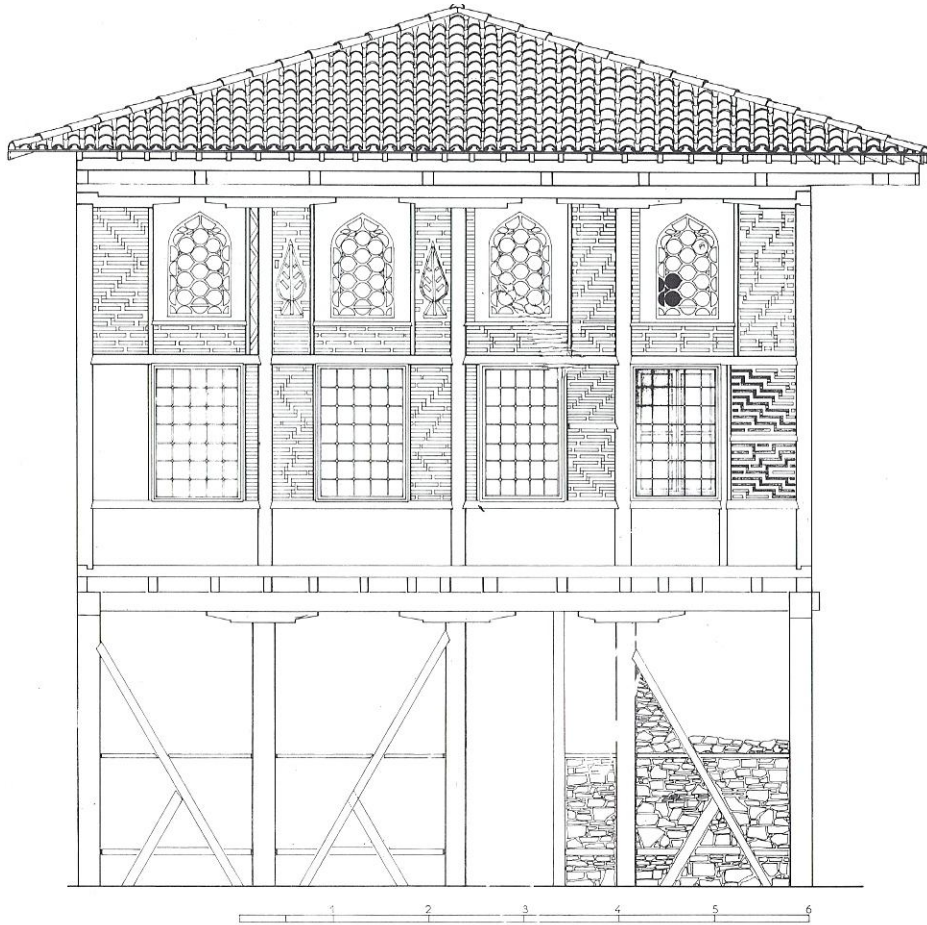

Fotoğraf 113: Halil Ağa evine ait bordür örnekleri (Dayıgil, 1939, 118)

2.3.2. Mudanya Hasan Ağa Evi

Günümüze ulaşmamış olan bu evin Kenan Doğruöz ve Halil Ağa evleri ile aynı bölgede ve 17. yüzyılda yapılmış olduğu belirtilmektedir. (Tayla, 2007, 748)

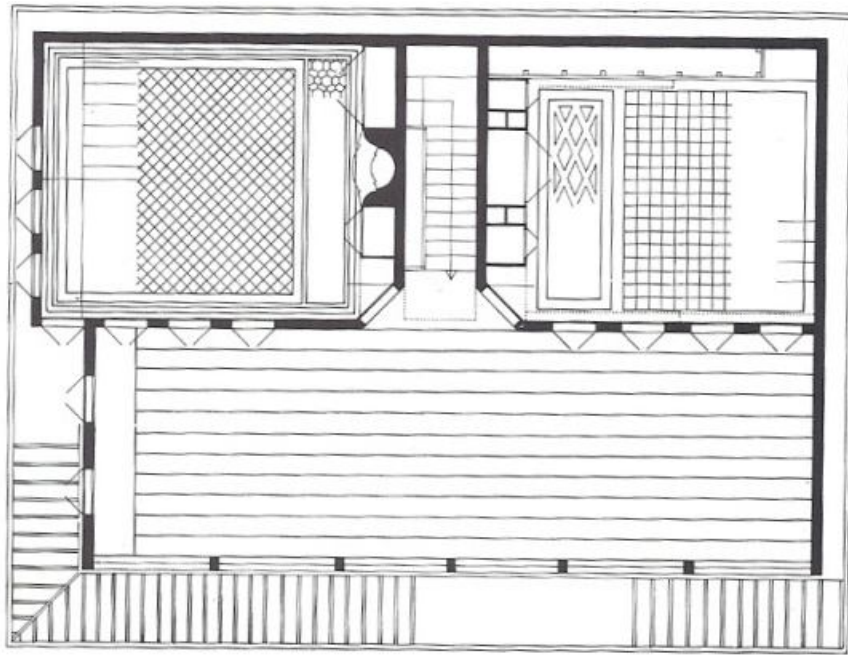
İki katlı yapının zemin katında ahşap dikme ve çaprazlamaların arasına moloz taş dolgu yapılmıştır. (Şekil 16) Birinci katta zemin kat ile aynı aksta dikmeler yerleştirilmiş, çaprazlama kullanılmamıştır. Alt pencere ve tepe pencerelerinin iki yanlarında ince dikmeler geçirilmiştir. Alt pencere ve tepe pencerelerinin arasındaki mesafenin 60-70 cm. olduğu belirtilmektedir. (Tayla,2007, 748) Oluşturulan ahşap karkasın arasına tuğla dolgu yapılmış, tepe pencereleri arasında servi motifi uygulanmıştır.

Şekil 16: Mudanya Hasan Ağa Evi restitüsyon çizimleri (Eldem,1984,88)

2.3.3. Haraççı Konağı

Maksem Mahallesinde yapılmış olan Haraççı Konağı 18. yy. son dönemi yapısı olup, dış sofalı plan şemasına sahiptir. (Eldem, 1984,88) (Şekil 17) Zemin, ara kat ve birinci kattan oluşan yapının ara katında eğrisel balkon yapılmıştır. (Fotoğraf 115) Birinci katta açık olan dış sofanın bahçe cephesinde ahşap korkuluklar üzerinde yine ahşaptan yapılmış olan kafesler kullanılmıştır. (Fotoğraf 117) Yapı, 90'lı yılların başında yıkılmıştır.

Şekil 17: Haraççı Konağı restitüsyon çizimleri (Eldem, 1984)

Fotoğraf 114: Haraççı Konağı görünümü (Bursa Araştırmaları Merkezi arşivi)

Fotoğraf 115: Haraççı konağı balkonu (Bursa Araştırmaları Merkezi arşivi)

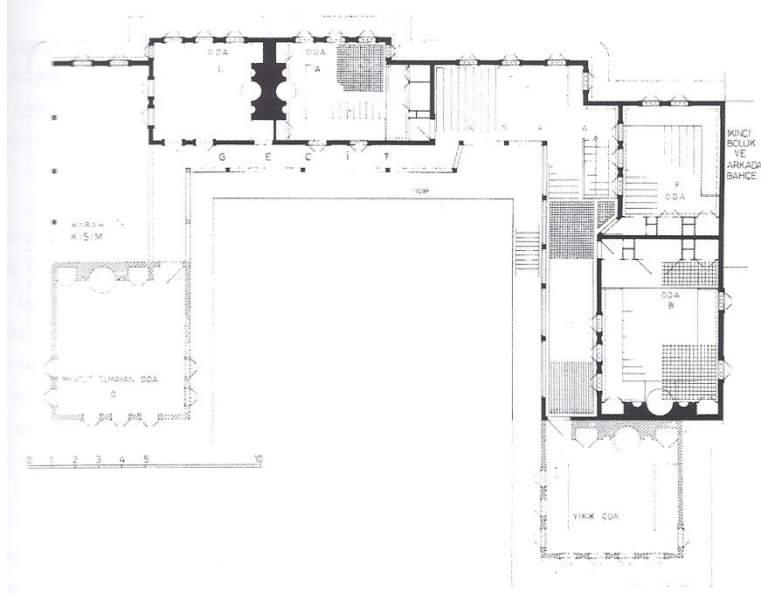
Fotoğraf 116: Ara katta bulunan balkon ve birinci kat sofası ahşap kafes görünümü (BKTVKBK arşivi)

Fotoğraf 117: Dış sofa görünümü (Bursa Araştırmaları Merkezi arşivi)

2.3.4. Yenişehir Hacı Mahmut Konağı

Hüsrev Tayla yapının iç mekan fotoğrafları doğrultusunda lale devri yapısını yansıttığını ve 18. yy.'ın birinci veya ikinci çeyreğinde yapılmış olduğunu, ahşap işçiliği ve nakışların oldukça özenli işlendiğini ifade etmiştir. Yapının zemin kat duvarları moloz taş, birinci kat duvarları ise ahşap karkas arası kerpiç dolgu olarak yapılmış olduğu belirtilmektedir. (Tayla, 2007, 387) (Fotoğraf 118)

Şekil 18: Yenişehir Hacı Mahmut Konağı Restitüsyonu (Eldem, 1984,37)

Fotoğraf 118: Yenişehir Hacı Mahmut Konağı (Eldem, 1984,37)

3. BÖLÜM: 17. ve 18. YÜZYIL BURSA EVLERİNİN MİMARİ ÖZELLİKLERİ

Bursa'da, meydana gelen yangın, savaş gibi etkenler ve ailelerin evleri yıkıp yenisini yapması nedeniyle günümüze ulaşabilen en eski evler 17. yüzyıla aittir. Bu evlerin dışında sadece, kaynaklarda 14. yy'da yapılmış olduğu belirtilen zemin katı taş, birinci katı ise kerpiç yığma olan Somuncu Baba Evi günümüze ulaşabilmiştir. (Tayla, 2007, 384)

Konumuz olan 17. ve 18. yy. evleri, kendi dönemlerine ve buldukları yerlere göre farklılıklar gösterebilir de ortak prensipler doğrultusunda oluşturulmuştur. Bursa evleri, geniş bir arazi üzerinde az yoğunlukta yerleştiği için genellikle bahçe içerisinde, iki katlı olarak ve dış sofalı plan şeması ile inşa edilmiştir. Zemin katlar taşlık ve kışlık odalar, birinci kat yaşam alanı olarak kullanılmıştır. Bazı yapılarda kışlık olarak adlandırılan, daha az yüksekliğe sahip, ara kat yapılmıştır. Yerleşim alanlarının çoğunlukla eğimli arazi üzerine kurulmasının sonucu olarak, Kenan Doğruöz evinde olduğu gibi bazı evlerde yarım bodrum katları da oluşturulmuştur. Evlerde kullanılan su da bu eğim sayesinde doğal bir akıntıyla evden eve aktarılabilmiştir. Evlerin çoğu güneşe dönük olarak konumlandırılmış, güneşten daha fazla yararlanılmıştır.

Bursa'da yapılmış olan konakların, diğer evlerden ayrılan temel özelliği, oda sayılarının çokluğu ve ölçülerinin büyük oluşudur. Ayrıca, bu tip yapılarda hamam, fırın gibi özel işlevli mekanlar da oluşturulmuştur.

Bursa 17. yy. Şer'iyye Sicilleri'nde iki katlı evlere, tahtani fevkani terimlerinin, oda kelimesi yerine beyt, çeşmelere, mâ-i câri, su kuyusuna, bi'r-i mâ-i tabirlerinin kullanılmış olduğu görülmektedir. Ayrıca incelenen evlerde örneği görülemeyen fakat çok sıcak günlerde kullanılan ve serdâb adı verilen yer altı odalarının bulunduğu belirtilmektedir. Büyük odalara kebir oda, küçüklere sagir oda, çok küçük

odalara hücre, odanın sokak tarafına yapılan çıkmasına şâhnişîn, mutfâğa matbah veya aşhane, bodruma mahzen tabirleri kullanılmıştır. (Düzbakar, 2008)

Bursa'da 1674 yılına ait bir sicil kaydında 'taife' olarak tanımlanan esnaf grupları içerisinde 'yapucular' ın olduğu, bunların konutları yapan bir tür mimar oldukları belirtilmektedir. Neccarların yani marangozların, çeşmecilerin esnaf teşkilatı içinde kendi yiğitbaşları ile temsil edildikleri, ayrıca kentte 'mimarbaşı' olarak adlandırılan, 'hasa mimar başı' tarafından görevlendirilen, Bursa ve ilçelerinde bina yapılacak yerlerin, arazi ve bağ alanlarının tespitini yapan bir görevlinin bulunduğu belirtilmektedir. Bina yapımında çalışan keresteci, nalbur, mismarcı (çivici), hurdacı, kiremit, tuğla ve kerpiç, horasan, makaracı, camcı, bıçakçı, çilingir, kilitçi, sandıkçı, değirmenci, fırıncı, doğramacı, dolapçı, kafesçi, sedefçi, kutucu, karademirci, kaldırımcı, mermer ve küfekici, moloz taşçı, destereci, burgucu, keserci, kürekçi, hamamcı (tuğlacı esnafı), sıvacı, badanacı ve bina ile ilgili diğer esnaf ve amelelerin mimarbaşına bağlı oldukları açıklanmaktadır. Mimarbaşının devlete ve halka ait keşifleri de yaptığı görülmektedir. Belgelerde, Bursa'daki inşaat işçi ve ustalarının eğitilmiş olmasının şart koşulduğu, eğitimsiz ve yetişmemiş kişilerin bina yapımına izin verilmemesi gerektiği belirtilmektedir. (Kaplanoğlu ve Oğuzoğlu, 2010,112) Buradan inşaatta yapılacak olan her tür uygulama için konusunda uzmanlaşmış kişilerin çalıştırıldığı anlaşılmaktadır.

Bursa'da yapılmış olan geleneksel evler, yapıldığı dönemin sosyo-kültürel ve ekonomik yapının, teknolojik olanakların yansıması olarak şekillenmiştir. Gündüzleri erkekler dışarıda çalışmış, kadınlar ise evde, yemek, çamaşır, dikiş gibi günlük işlerini yapmıştır. Köylerde ise ahır, depo, meyve kurutma, zeytin kuyuları için mekanlar gerekli olmuş, bunun için geniş bahçeler içinde gerekli mekanlar çözümlenmiştir. (Kuban, 1995,20) Mahremiyet duygusuyla, zemin katlar dışarıya kapalı, günlük yaşamın geçtiği iç avluya dönük olarak, birinci katlar, sokakla bütünleşecek şekilde biçimlendirilmiştir.

Yapılarda insan ölçülerine dayalı kullanım ve fonksiyondan gelen bir ölçü, oran sistemi kullanılmıştır. Örneğin evlerde hareketli mobilya yerine pencere önünde sedir yapılmış ve sedir ile pencere arasındaki parapet yüksekliği, oturan kişinin rahatça dışarıyı görebileceği oranda bırakılmıştır. Ahşap dikmeler arasında tekrar eden

pencere boşlukları da modüler bir sistem meydana getirmiştir. Oda içerisinde kat yüksekliğinin fazla olmasından dolayı alt pencere üzerinde raf geçirilmiştir.

17. yy. başlarında evler genellikle dış sofalı plan tipinde yapılmıştır. Üç cephesinden kalın, yığma duvar ile çevrelenmiş olan evler genellikle iki katlı yapılmış, yüksekliğin daha az olduğu zemin katlarda taşlık, kışık odalar, mutfak, kiler, veya evin bulunduğu yere, ailenin geçim kaynağına göre ahır yer almıştır. Bazen bu kat ikiye bölünmüş, altı taşlık, ahır, ara kat kışık oda olarak kullanılmıştır. Bu durumda sofanın direkliği ara katta da tekrarlanmıştır. (Eldem, 1984, 43)

Evin üst kat sofasına, tek kollu ahşap merdiven ile çıkılmış, birinci kat sofası yapı cephesi boyunca uzatılmış, oda kapıları ve pencereleri bu mekana açılmıştır. Genellikle 2-3 odası bulunan evlerin bazılarında, karşılıklı iki oda arasında eyvan bırakılmıştır.

Evlerin zemin katlarında mahremiyet duygusuyla sokağa pencere açılmamış, açılabilir bile küçük boyutlu ve yoldan görülmeyecek şekilde üst kotlarda yapılmıştır.

17. yy. sonlarına doğru, odalarda pencere sayıları arttırılmış, çıkma yapılmaya başlanmıştır. Sofa kısaltılıp, başoda sofaya doğru uzatılmış ve sofa ucuna bir oda daha eklenmiştir. Bu gelişme Bükücüler evinde görülebilmektedir. (Eldem, 1984, 43)

18. yy. da yapım tekniğinde meydana gelen gelişmeler ve yeni gereksinimler doğrultusunda evler daha çok dışarıya açılmaya başlamış, çıkma ve pencere sayıları arttırılmıştır. Evlerin plan sistemi de oda sayısının artmasıyla değişikliğe uğramış, odalar, sofanın etrafına da yerleştirilmeye başlanmıştır. Sofada köşk şeklinde çıkmalar oluşturulmuştur. Tüm bu değişikliklerle yapı cephesi daha hareketli bir hal almıştır. (Eldem, 1984, 135)

İncelenen evlerin sofa ve oda içine bakan duvarları sıvanmış, dış cepheleri dönemine göre sıvasız bırakılmıştır. Ahşap karkas içindeki tuğlalar bir desen oluşturacak şekilde yerleştirilmiş, derzler düzgün doldurulmuştur. Fakat 18. yüzyıldan itibaren tuğlalar özensiz doldurulmuş, bunun sonucunda da duvarlar sıvanmaya başlanmıştır.

Bu bölümde, çalışılan yapılar doğrultusunda, evlerin plan, yapı sistemi ve malzeme özellikleri incelenecektir. Yapılan tespitler sonucunda hazırlanan evlerin genel özelliklerinin karşılaştırıldığı tablo Ek-3'te sunulmuştur.

Osmanlı Dönemi Ölçü Sistemi

Evlerle ilgili Bursa sicillerinde yapılan araştırmalar sırasında, yapı ve sokak boyutları, malzeme boyut ve ağırlıkları ile ilgili oranlarda bazı sınırlamaların getirilmiş olduğu görülmüştür.

Örneğin hazırlanacak olan kiremit uzunluğu, künk boyutları ve ağırlığı için standartlar getirilmiştir. Malzemelerin açıklanmış olduğu bölümde ulaşılan bu bilgilere yer verilmiştir.

Osmanlılar döneminde, kile hacim ölçüsü, arşın uzunluk ölçüsü, dirhem ağırlık ölçüsü olarak kullanılmış, bu ölçü sistemleri, ölçtüğu nesneye, bulunduğu bölgeye göre değişiklik göstermiştir.

Arşın ölçülen nesnenin türüne ve hangi bölgede kullanıldığına göre boyutları değişen ve parmak ucundan omuza kadar olan uzunluğu temsil ettiği varsayılan uzunluk ölçüsüdür. Mimarlıkla ilgili ölçümlerde 'Mimar arşını' kullanılmış, bu ölçü birimi, Zirâ-i mimârî ve Zirâ-i benna olarak da adlandırılmıştır. Arşınlar, demir, çelik, ahşap gibi malzemelerden oymalı ve bezemeli olarak yapılmış, üzerlerine parmak bölüntüleri işaretlenmiştir. (Sönmez, 1997,25)

Arşın parmağı,16. yy'a kadar arşının 60'da biri iken, 1585 tarihli düzenlemeden itibaren arşının 24'e bölünmesiyle elde edilen uzunluk birimi olarak kabul edilmiştir.

Sözü edildiği gibi bu ölçü birimleri buldukları bölgeye göre farklılıklar göstermiş ve bu farklılık ticarete sorun olmuştur, bunun önlenmesi ve diğer ülkelerle de uyum sağlanabilmesi için, 1881 yılında metre sisteminin ülke içinde yaygınlaşması için kararname hazırlanmıştir. (Günergun,2002,403)

1 arşın = 75,80 cm. (Sönmez, 1997,25) (Ergin, 1995,1977)

1 parmak =3,15 cm

Okka, diğer adlarıyla, kıyye ve vukiyye, demir, kurşun, çivi, kireç, boya gibi, malzemelerin satışında kullanılan ölçü birimidir.

1 okka = 400 dirhem =1280 ya da 1282 gr

1 dirhem =3,207 gr (Sönmez, 1997,84)

3.1. KONUM ÖZELLİKLERİ

3.1.1. Yapı Sokak İlişkisi

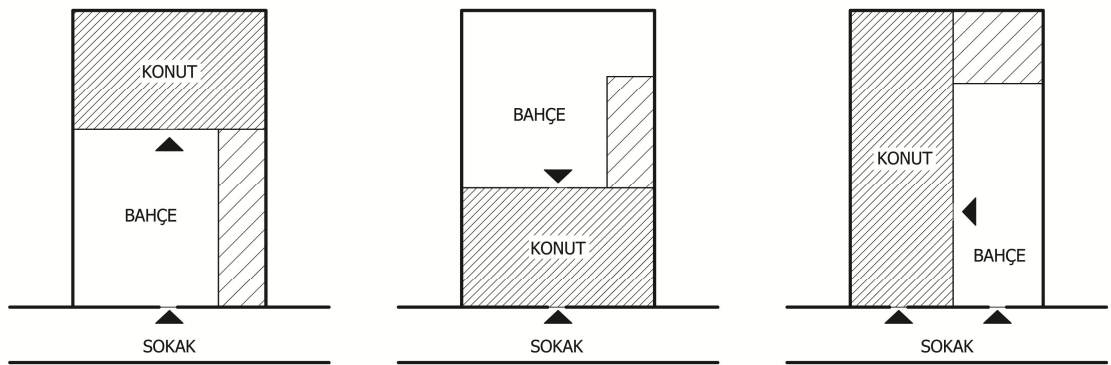
Sokak ile konutlar arasında, dışı kapalı, zemini genellikle toprak veya kayrak/kayağan taşıyla kaplı olan bahçelerin dış duvarları, sokağın sınırlarını oluşturmaktadır. (Fotoğraf 119) Bu fiziksel doku, mahremiyet kavramının bir yansımasıdır. Genellikle büyük parseller içerisinde yapılmış olan evlerin bahçe ile konumları üç grupta toplanabilmektedir. (Çahantimur,96) (Şekil 19)

Birinci grupta sokaktan bahçeye girilmiş, ev arkaya alınıp, eğer var ise müştemilat yapısı bahçenin bir yan duvarında, tek katlı bir kol olarak uzatılmıştır. Bahçe mümkün olduğunca güney cephesinde bırakılmıştır. İncelenen 17. – 18. yy. dönemi yapılarında daha çok bu gruba rastlanmaktadır.

İkinci grupta ise; yapı, arsanın sokak cephesine yerleştirilmiş, bahçe arkada bırakılmıştır. Müştemilat bölümü yine bahçenin bir yan duvarında, tek katlı çözülmüştür. Bu grupta eve, hem sokaktan hem de bahçeden giriş verilmiştir.

Üçüncü grup, bahçenin yan tarafta bırakılmasıyla oluşturulmuştur. Bu grupta sokaktan, hem eve hem de bahçeye girilebilmektedir.

Bunların dışında, bahçesi bulunmayıp, parselin tamamına oturtulmuş olan evler de bulunmaktadır.

Şekil 19: Konutların parsel içindeki konumları

Fotoğraf 119: Cumalıkızık Mahallesinde özgün taş sokak dokusu

3.1.2. Yapı Parsel İlişkisi

Geleneksel Bursa evleri, merkezde de kırsal alanlarda da çoğunlukla bahçe içine yapılmıştır. Ev, mümkün olduğunca parselin kuzeyine yerleşmiş, güneyde avlu ismi verilen bahçe bırakılmıştır. Yapı yola bitişik olsa bile mümkün olduğunca zemin katlarda yola cephe verilmemiş, yapının ana cephesi bahçeye çevrilmiştir.

Parsel, yoldan, minimum 1,5 m yüksekliğindeki taş duvarlarla ayrılmış, ahşap çift kanatlı kapı ile bahçeye giriş verilmiştir. Uludağ'ın yamaçlarında bulunmasının etkisiyle suyun bol olduğu Bursa'da, çoğu bahçede çeşme veya süs havuzu yapılmıştır. Bazı yapılarda çeşme, bahçe kapısının yanına yaptırılarak geçenlerin kullanması sağlanmıştır. Özellikle Pınarbaşı suyunun evden eve aktarıldığı Tophane semtinde bu çeşme ve su kanallarını halen görebilmekteyiz. Kaynaklarda bu suların zengin kişiler tarafından şehre getirildiği ve vakfedildiği, suyu kullananların da vakfa belirli bir ücret ödedikleri belirtilmektedir. (Kaplanoğlu, 2010, 110)

Bahçelerde meyve, çam, manolya ağaçları dikilmiş, yürüme ve oturma alanları, kayağan taşı kaplanmıştır. Ayrıca, belgelerde kenif adıyla geçen tuvaletler de bahçenin bir köşesine yapılmıştır. (Kaplanoğlu, 2010, 110) Bazı konaklarda ise bahçe içinde, yapıyla bitişik hamam yapılmıştır. Günümüze ulaşan evlerde böyle bir örnek bulunmamaktadır fakat yıkılmış olan Haraççılar Konağının restitüsyon çizimlerinde hamam görülmektedir. (Şekil 17) Kırsal bölgelerde bulunan evlerin bahçelerinde, geçim kaynağına göre, yapıdan ayrı olarak, ahır, samanlık, depo, zeytin kuyusu, mahzen, fırın gibi mekanlar da yapılmıştır.

3.2. PLAN ÖZELLİKLERİ

Bu bölümde, evlerde plan şemasını oluşturan, taşlık, sofa ve oda gibi, temel mekanlar açıklanacaktır. İncelenen evlerin kat planları doğrultusunda oluşturulan tipoloji Ek-4'te sunulmuştur. Buna göre zemin katlarda çoğunlukla açık taşlık, birinci katlarda da açık dış sofa yapılmış olduğu tespit edilmiştir.

3.2.1. Taşlık

Daha önce de açıklandığı gibi Bursa evleri bahçe içerisinde konumlandırılmıştır. Günlük yaşam daha çok bahçede geçtiği için, evlerin zemin katında, genellikle, üç tarafı kapalı, bahçe yönü açık taşlık yapılmıştır. Mekan, zemini taş kaplandığı için bu şekilde adlandırılmış, Evlerin merkez veya köyde oluşuna göre zemin kattaki kışlık odalar, mutfak, kiler, ahırlar, depolar, fırınlar, buraya açılmıştır. Mudanya ve Tirilye'de taşlıklar kapalı olarak yapılmıştır.

3.2.2. Sofa

İncelenen evlerde, oda ve diğer mekanlar sofaya açılmış, bu nedenle evin plan tipini sofa tayin etmiştir. Her bir odanın ayrı bir aileye ait olduğu düşünülürse, sofalar aynı zamanda evin toplanma yeri olarak kullanılmıştır.

İncelenen örnekler doğrultusunda 17. yy. konutlarının genellikle dış sofalı plan şemasında inşa edilmiş oldukları görülmektedir. Sokağa mümkün olduğunca az pencere açılan bu yapılarda, odalardan sofaya açılan pencereler bulunmaktadır. Bu nedenle bahçeye açılan direkli sofa, ana cepheyi oluşturmakta ve büyük önem taşımaktadır. Günümüze ulaşan evlerde açık olan sofaların genellikle kapatılmış olduğu tespit edilmiştir. Eski fotoğraflarda sofanın ahşap dikmelerinin arasında yine ahşap olan, geçme çerçeveler şeklindeki korkuluklar bulunduğu görülmektedir. Ahşap dikmeler, uçları pahlanmış geniş başlıklar ile üst tabana bağlanmış, bazen de, Şemaki Evinde olduğu gibi, direkler kemerlerle desteklenmiştir.

Sofaya, genellikle cepheye paralel olarak yerleştirilmiş olan tek kollu ahşap merdiven ile çıkmıştır. Şemaki Evinde olduğu gibi bazı yapıların sofalarına, merdiven başında, 'tak kapı' adı verilen çerçeve içinden geçilmiştir. (Eldem, 1984, 43) Sofanın bir ucunda, oturmak için döşeme kotundan bir iki basamak yukarıda, etrafı ahşap korkuluklarla çevrili sekilik yapılmıştır.

Evlerin konum ve plan özellikleri bölümünde de kısaca bahsedildiği gibi 17. yy. sonlarından itibaren çıkma yapılmaya başlanmasıyla plan şemalarında değişiklikler meydana gelmeye başlamıştır. Başlangıçta, Bükücüler Evinde olduğu gibi başoda sofaya doğru uzatılmış, sofanın diğer ucuna da bir oda eklenmiştir. Daha sonra ise odalar sofa etrafında toplanmaya başlamış, çıkma ve pencere sayıları arttırılmıştır.

3.2.3. Oda

Türk evlerinde her bir oda, günlük ihtiyaçların karşılanabileceği, kendi başına bir bütün oluşturmuştur. İncelen evlerde odalarda bulunan dolap, yüklük, ocak, sedir gibi elamanların bulunması, aynı odanın hem oturma, hem yemek, hem de yatak odası olarak kullanılmış olduğunu göstermektedir.

Konut içinde odalar işlevlerine göre konumlandırılmış ve dekore edilmiştir. Daha basık olan zemin veya ara kat odaları, sıcak olacağından kışlık oda olarak kullanılmıştır. Erkek misafirler, ‘başoda’ adı verilen ve diğer odalara göre daha özenli işlenmiş olan odada ağırlanmıştır. Şemaki Evinde görüldüğü gibi, daha nitelikli olan yapılarda, yemek yapılan oda, kiler, gibi ayrı işlevler için odalar yapılmıştır.

Odalara, sofa yönündeki duvarının kenarından, basık ve tek kanatlı ahşap kapı ile giriş verilmiş, eyvan bulunan yapılarda kapı, eyvana açılmıştır. Girişte, oda döşemesinden 15-20 cm. aşağıda, bazen duvar boyunca devam eden ‘seki altı’ adı verilen ve hizmetlilerin beklemesi, ayakkabıların çıkarılması için kullanılan mekan yapılmıştır. (Arseven, 7. Cilt, 541)

Mahremiyet duygusuyla zemin kat odalarında sokak cephesi sağır bırakılmış, taşlık yönünde pencereler açılmıştır. Birinci kat odalarında ise sokağa ve sofaya açılan, alt ve üst olmak üzere iki sıra pencere yapılmıştır. 18. yy. dan itibaren çıkma yapılmaya başlanmasıyla, hem odalar genişletilmiş hem de daha çok pencere açılma imkanı sağlanmıştır. Özellikle evin köşesinde bulunan odalarda bu imkanlardan olabildiğince yararlanılmış, üç hatta dört yönde pencere açılmıştır.

Odalarda hareketli mobilya yerine, yer sofrası ve yer yatağı kullanılmış, bu eşyalar kullanılmadığı zaman duvarlara gömülü bulunan yüklük ve dolaplara kaldırılmıştır.

Oturmak için, pencere bulunan duvar boyunca döşeme yükseltilecek, sedir yapılmıştır. Geleneklere göre, oturma yerleri de belirli bir düzene göre belirlenmiştir. Günümüzde o dönemin yaşantısının sergilendiği Osmanlı Evi ve Şemaki Evinde görüldüğü gibi, aile büyüğü sekiliğin köşesinde, diğer aile fertleri de bu düzene göre oturmuştur. 19. yy. ortalarından itibaren, koltuk gibi mobilyaların kullanılmaya başlanmasıyla eski oturma düzeni kaybolmuştur.

Odalarda ısınmak ve yemek pişirmek amacıyla yapılmış olan ocaklar, kalın yığma duvarlı yapılarda, duvar içine gömülmüş, yanında aynı şekilde gömme yükler yapılmıştır. İnce dolgu duvarlarda ise ocak etrafına ahşap dolaplar yapılarak bütünlük sağlanmıştır. Hatice Bayraktar ve Misi Mahallesiindeki evlerde olduğu gibi, bazı örneklerde ocak cephede dışarıya alınmıştır. Ocak bulunmayan odalarda ısınmak için oda merkezinde mangal kullanılmıştır.

Odaların düzenlenmesinde ailenin ekonomik durumu etkili olmuştur. En süslü bölümler, tavan, halı ve sedir örtüleridir. Özellikle başodalarda işlemeli yastıklar ve kaliteli kumaşlar kullanılmıştır. Perdeler her pencere için ayrı ayrı asılabildiği gibi duvar yüzeyini kaplayacak şekilde, alt pencere ile tepe penceresi arasından geçirilen raflara da asılmıştır. Ayrıca kışın soğuktan korunmak için kapılara da perde takılmıştır.

Odalarda tablo kullanılmamış, duvarlara, dolap kapaklarına kalem işi desenler, manzaralar yapılmıştır. Bükücüler evinde olduğu gibi bazı yapılarda tepe pencereleri arasında kalan bölümlerde alçı kabartmalı desenler uygulanmıştır. (Fotoğraf 120)

Fotoğraf 120: Mücahit Bükücüler evi, tepe penceresi yanında bulunan alçı kabartma

Tavan kaplamaları ve dolap kapakları, geometrik desenli geçmelerle oluşturulmuş ve üzerleri renklendirilmiştir. Sedad Hakkı Eldem, daha özenli işlerde, kapaklarda ıhlamur üzerine gümüş tel, fildişi kakma yapıldığını, deri üzerine altın tezhip kullanıldığını belirtmektedir. (Eldem, 1984, 18) Fakat Bursa’ da günümüze böyle bir örnek ulaşmamıştır.

3.3. CEPHE ÖZELLİKLERİ

Bu bölümde incelenen evlerde tespit edilen cephe özellikleri, dönemlere göre meydana gelen değişimler ve ölçülen kat yükseklikleri irdelenecektir. İncelenen yapılar doğrultusunda oluşturulan cephe tipolojisi Ek-5’te sunulmuştur.

3.3.1. Cephe Elemanları

İncelenen evlerden görüldüğü gibi, konumuz olan 17. ve 18. yüzyılda yapılmış olan evler, kat yüksekliği, pencere düzeni gibi karakteristik cephe özellikleri ile diğer yapılardan ayırt edilebilmektedir. Evlerin cepheleri de planlarında olduğu gibi bulunduğu bölge, yapıldığı dönem gibi etkenler sonucu farklılıklar gösterse de ortak prensipler doğrultusunda oluşturulmuşlardır.

Geleneksel Türk kültürüne göre, mahremiyeti sağlamak için evlerin sokak ile ilişkisi minimum ölçüde tutulmuştur. Zemin katlarda sokağa neredeyse hiç pencere açılmamış, açılrsa bile boyutları küçük tutulmuştur. Yapılar, taşlık ve açık sofası ile bahçeye açılmıştır. Bazı yapılarda sofanın bir bölümünün de, dışarıdan görülmemesi için, insan boyunda kafesler ile kapatılmıştır. (Arseven,539) Günümüze böyle bir örnek ulaşmamıştır fakat yıkılmış olan Haraççı Konağının sofasında bu kafeslerin bulunduğu fotoğraflarından görülebilmektedir. (Fotoğraf 115)

İncelenen dönemlerde büyük boyutlu camın üretilmemesi sonucu konutların pencerelerinde cam kullanılmadığı için pencere boşlukları ahşap kapaklar ile kapatılmıştır. Kapaklar kapatıldığı zaman odaya ışık alınabilmesi için sabit, alçı iskelet içerisinde küçük camların kullanıldığı tepe pencereleri yapılmış, böylece alt ve üst olmak üzere iki sıra pencere uygulanmıştır. Farklı renk ve desenlerde yapılmış olan ve hem işlevsel hem de estetik bir değer taşıyan tepe pencereleri konumuz olan dönemin yapılarının en belirgin cephesel özelliklerindedir.

17. yy. dönemi evlerinin dış cephelerinde genel olarak sıva yapılmamıştır. Taş duvarlarda taşların arası kalın derzler ile doldurulmuş, tuğla dolgu duvarlarda ise tuğlalar büyük bir özen ile örülmüş, kırmızı tuğla ve beyaz renkli derz ile farklı desenler oluşturulmuştur. (Fotoğraf 121) Bu desenler duvarlar başlığı altında daha detaylı olarak açıklanacaktır. Aynı dönemde, kerpiç dolgu kullanılan yapıların cepheleri ise kırıktı çamur sıva ile kaplanmıştır.

Kalın yığma duvarlar ile çevrilmiş olan evlerde tepe pencerelerinin üzeri tuğla kemerler ile geçilmiştir. 17. yy. sonlarından itibaren, tepe pencereleri tamamen ahşap çerçeve içerisinde yapılmış, etrafına tuğla kemer yapılmamıştır. Bunun yerine, Kenan Doğruöz Evinde olduğu gibi, tepe penceresinin çerçevesi kemer şeklinde tahta yapılmış ve üzeri sıvanarak boya ile kemer deseni verilmiştir. (Eldem, 1984, 136)

Aynı dönemde uygulanan bazı yapıların tepe pencereleri yine ahşap çerçeve içerisinde; fakat bu çerçeve gizlenmemiştir. Teknik gelişmeler doğrultusunda işlevlerini yitiren tepe pencerelerinin boyutları giderek küçültülmüştür.

Aynı dönem içerisinde bazı yapıların sıva ile kaplanmasının nedeninin, sıvasız evlerde daha özenli bir işçilik gerektirmesi bunun sonucu olarak işçilik maliyetlerinin ve uygulama sürenin artması olduğu düşünülmektedir. 18. yy' dan itibaren sıva yaygınlaşmıştır. İncelediğimiz evlerde rastlanmamasına rağmen, bazı yapıların dış yüzeylerinde, sıva üzerine tuğla ve taş örgülerin boya ile taklit edildiği belirtilmiştir. (Eldem, 1984, 136) Sıvalı evlerin, genellikle beyaz, açık sarı ve çivit mavisi renklerde boyanmış olduğu görülmüştür.

Planlar bölümünde açıklandığı gibi 17. yy sonlarından itibaren birinci katlarda çıkma yapılmaya başlanarak cepheye de hareket kazandırılmıştır. Cephede bulunan bir diğer öge de çıkmaları destekleyen eliböğründelerdir.

Bazı evlerde ocaklar duvar dışına alınarak cepheye yansıtılmıştır. Misi' deki evde ve Hatice Bayraktar evinde bu örnek görülmektedir. (Fotoğraf 121)

İncelenen dönem içerisinde evlerin genellikle bahçe içinde ayırık nizamda inşa edilmesi sonucunda, çatıları kırma sistemle çözülmüştür. Ortalama saçak genişliği 70-75 cm. olmakla birlikte bu genişlik özellikle açık sofa cephelerinde Hatice Bayraktar evinde olduğu gibi 165 cm.'e kadar çıkartılmıştır.

Fotoğraf 121: Osmanlı Evi cephesi ve Misi Köyü 7 parselde cepheye yansıtılmış olan ocak

3.3.2. Kat Yükseklikleri

İncelenen evlerde zemin katların birinci katlara oranla daha basık oldukları tespit edilmiştir. Zemin katlar, kışlık oda, ahır gibi mekanlar olarak kullanıldığından, sıcak olması için kat yüksekliğinin az tutulmuş olduğu, birinci kat odalarında ise odanın aydınlatılması için alt ve üst olmak üzere iki pencerenin yapılması dolayısıyla yüksekliği fazla bırakılmış olduğu görülmüştür.

Osmanlı Evi'nde zemin kat 2,15 m. birinci kat 3,32 m, Veli Baba Evi'nde 2,27 m - 3,76 m olarak ölçülmüştür. Buna göre, 17. yy döneminde kat yükseklikleri ortalama 3,5 - 4 m arasında değişirken 18. yy. döneminde bu yükseklik 3 - 3,5 m arasında yapılmıştır. Daha sonraki dönemlerde, istenilen boyutlarda camın üretilip, tepe pencerelerine görülen ihtiyacın azalmasıyla bu pencereler küçültülmüş ve kat yükseklikleri de giderek azaltılmıştır.

1725 tarihli bir hükümde, müslüman evlerinin yüksekliğinde 12 zıra (910 cm), gayrimüslim evlerinde ise 9 zıra (682 cm) sınırı getirilmiştir. (Denel, 1982) İncelenen evlerin bu sınırı aşmadığı gözlemlenmiştir.

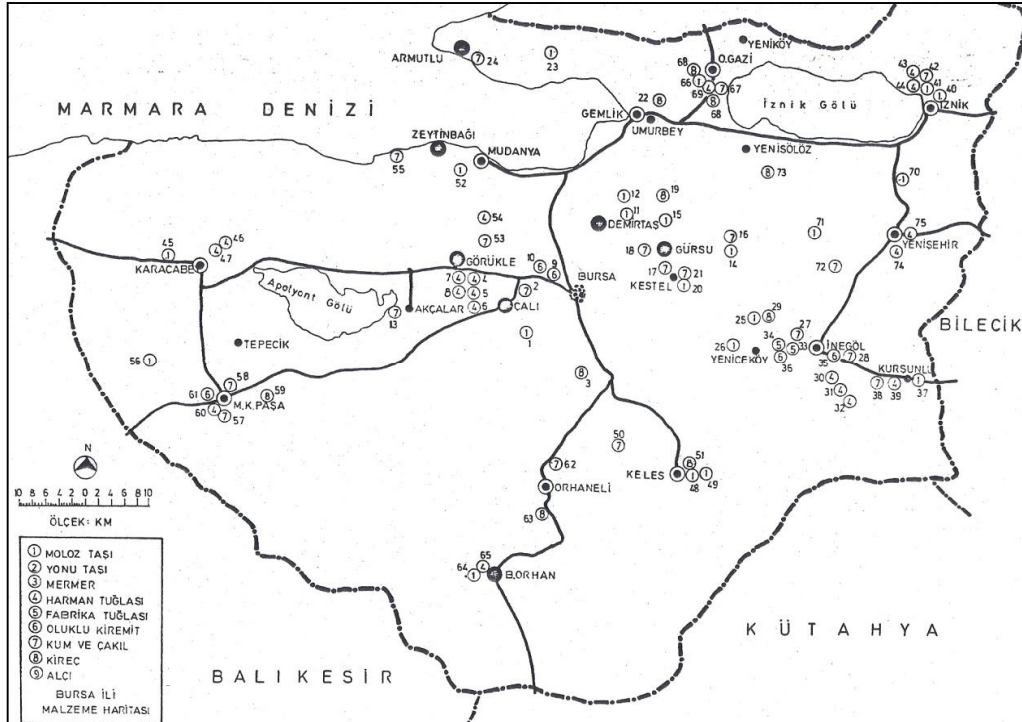
3.4. MALZEME ÖZELLİKLERİ

Bu bölümde, evlerin yapımında kullanılan taş, ahşap, tuğla gibi yapı malzemelerinin teknik özellikleri ve hazırlanış yöntemleri incelenecektir.

3.4.1. Taş

İncelenen yapıların bazılarında zemin kat duvarları moloz taş ile yığma olarak yapılmıştır. Örneğin Cumalıkızık Köyünde bulunan evlerde yöresel malzeme olarak o bölgeden çıkartılmış olan dere taşları kullanılmıştır. Bursa'da, Pınarbaşı ve Kalenin batısından ovaya doğru inen Cilimboz deresi vadisindeki ocaklardan ve il merkezinin 10 km güneybatısında yer alan, Nilüfer İlçesine bağlı Çongara mevkiinden traverten çıkartılmıştır. (Bayındırlık Bakanlığı, 1974,2) (Şekil 20) Travertenler delikli ve yeterince sağlam olmamasına rağmen bölgede başka yapı taşı bulunmadığı için, yapılarda kullanılmıştır. Ulucami, Yeşil Cami, Emir Sultan Cami gibi Erken Osmanlı dönemi anıtsal eserleri de bu taşla inşa edilmiştir. (Tayla, 2007, 63)

Kamil Kepecioğlu, sicil kayıtlarında, en iyi taşın Derekızık köyü ile Kaplıca yakınında Değirmen Taşocağı ile Fenârî Ahmet Paşa'nın vakıfından manastır hamamı altındaki bahçe yakınındaki taş ocaklarından çıktığını belirtmiştir. (BS. 112/52, 11/100) (BK, IV/255) (Algül ve diğ, 2009, 904)

Şekil 20: Bursa İli malzeme haritası (Bayındırlık Bakanlığı, 1974)

3.4.2. Ahşap

Ahşap, yapıyı oluşturan ana taşıyıcı sistem başta olmak üzere pek çok alanda kullanılmıştır. Örneğin doğramalar, döşeme ve tavan kaplamaları, dolaplar, kat silmeleri, saçak kaplamaları farklı niteliklerde ahşap malzeme ile üretilmiştir. Yapıda kullanılacak olan ahşap, bulunduğu bölgeye, ağacın niteliğine ve kullanılacağı yere göre seçilmiştir. Bursa'nın, Uludağ'ın yamaçlarında kurulmuş olmasının sonucu incelenen evlerde ahşabın rahat temin edilmiş olduğu görülmüştür. Bursa Kütüğü adlı eserde Bursa'da kullanılan ağaçların büyük bölümünün İnegöl'den getirildiği belirtilmiştir. (Algül ve diğ, 2009, 427) Ayrıca Kütükte 'Gelen keresteler pazar yerine gelip kerestecilerin kahyası ve yiğitbaşları marifetiyle esnafa dağıtılıp herkesin hisselerini almalarına 1622'de ittifak eyledikleri sicile kaydolundu. (BS. 236/26)' şeklinde bir kayıt bulunmaktadır. (Algül ve diğ, 2009,501)

Uludağ'ın alçak kesimlerinde meşe, kestane, kayın, daha yükseklerde karaçam, köknar cinsi ağaçlar görülmektedir. İncelenen yapıların taşıyıcı sisteminde, meşe, kestane ve çam kullanılmıştır. Özellikle de köşe dikmelerinde ve tek taşıyıcı elemanlarda, daha sert ve dayanıklı olması nedeniyle meşe tercih edilmiştir. Dolap kapağı, pencere kafesi, tavan süslemesi, küpeşte gibi işçilik gerektiren elemanlar genellikle ıhlamur ağacından yapılmıştır. Cumalıkızık köyü bahçe kapılarında olduğu gibi bazı yapılarda ceviz ağacı da kullanılmıştır.

Çam iyi işlenir, çivi tutma özelliği yüksektir, mantarlara ve böceklerle karşı hassastır. Meşe, oldukça sert, sıkı lifli, mukavemeti fazla, koyu sarı renklidir ve yapılarda taşıyıcı sistem başta olmak üzere, döşeme tavan kaplamalarında, merdivenlerde kullanılmıştır. Kestane, meşe kadar sert değildir, kirli sarı renklidir, daha çok doğramalarda kullanılmıştır. Ihlamur ise hafiftir, kolay işlenir, kremi beyaz renktedir. (KUDEB, 2009)

Ağaçlar yapıda kullanıldığı yere ve işlevine göre şekillendirilmiştir. Buna göre;

-Kabuğu çıkartılmış fakat işlenmemiş ağaçlar, genellikle mertek olarak kullanılmıştır.

-Balta ile işlenmiş ağaçlar, yaptırının ekonomik durumuna göre, sıva ile kaplanmış olan bazı konutlarda taşıyıcı olarak kullanılmıştır.

-Testere ile işlenmiş ağaçlar ile yapının taşıyıcı sistemini oluşturan, dikme, hatıl, kiriş, başlık gibi elemanlar oluşturulmuştur.

-Levha halinde kesilen ağaçlar, döşeme ve tavan kaplaması, dolap kapağı yapımında kullanılmıştır.

Taşıyıcı sistemde kullanılan ahşap boyutları, işlevine, yapının dönemine ve niteliğine göre değişmiştir. Örneğin incelenen evlerde, ana dikmeler, 10-18 cm. arasında değişen ölçülerde kare kesitlidir, kirişler genellikle 10x15 cm.dir ve kılıcına yerleştirilmiştir, kuşaklar ve tabanlar ise dikdörtgen kesitlidir ve yatay olarak kullanılmıştır.

Taşıyıcı ahşap elemanların birleşiminde farklı geçirtme detayları uygulanarak ek yerleri sağlamlaştırılmıştır. Bu detaylar ahşap karkas sistemin açıklandığı bölümünde incelenmiştir.

3.4.3. Tuğla

Tuğla, kil, killi toprak ve balçığın (kerpicin) belirli oranlarda karıştırılması, bu karışıma su eklenerek kalıplanması ve kuruduktan sonra harman ocaklarında pişirilmesi ile elde edilmektedir. Tuğla, evlerin duvarlarında, ahşap karkas sistem arasına dolgu elemanı olarak kullanılmıştır. (Fotoğraf 122) İncelenen evlerde kullanılan tuğla boyutları genellikle 12/26 – 13/28 cm, kalınlıkları ise 2-3,5 cm. arasında değişmektedir. İncelenen yapılar arasında en ince kesitli tuğlalar, Veli Baba evinde kullanılanlardır ve 2x12x25 cm. boyutlarındadır. Kenan Doğruöz Evinde tuğla boyutları 3,5x13x28 cm, Hacılar Cami İmam evinde, 3x13x29 cm.dir. Tuğlalar parlak kırmızı renkli, homojen hamurludur. (Fotoğraf 122)

Tuğla, evlerde duvar dolgusunun yanı sıra döşeme kaplaması olarak da kullanılmıştır. Bursa'da günümüze ulaşamamış olan Namazgah Evi'nin döşemesinin 32x32x3 cm. boyutlarındaki tuğlalar ile kaplı olduğu belirtilmektedir. (Tayla, 2007, 84)

Bursa'da evlerin dışında anıtsal eserlerin yapımında da tuğla kullanılmıştır. Erken Osmanlı Dönemi mimarisi gelişirken, Selçuklularda kullanılmamış olan almaşık duvar dokusu kullanılmaya başlanmıştır. Yıldırım Darüşşifası'nın duvarlarında kullanılan tuğla boyutları 39-40/39-40/4 cm' dir.

Kepecioğlu, sicil kayıtlarına dayanarak, kullanılan künk, kiremit ve tuğlanın boyutlarının mimarbaşı tarafından tespit edildiğini belirtmiştir. Ayrıca Emir Sultan Cami'nin 1604 yılında yapılmış olan tamiratı için her biri 12'şer akçeden 1000 adet tuğla alındığını ifade etmiştir. (Algöl ve diğ, 2009,526,228)

Fotoğraf 122: Veli Baba Evi ve Hatice Bayraktar Evi tuğlaları

3.4.4. Kerpiç

Temin edilme kolaylığı ve diğer malzemelere göre daha ekonomik olmasından dolayı, incelenen evlerin bazılarının zemin kat duvarları kerpiç ile yapılmış bazı evlerde de ahşap karkas duvarların arasına kerpiç dolgu kullanılmıştır. Kerpiç, yerel malzemelerle ve kolay bir teknik ile üretilebildiği için aileler kerpiçleri kendi imkanları ile yapabilmışlerdir.

Kerpiç uygun nitelikteki killi toprağın içine saman ve bitkisel lifler gibi katkı maddeleri ekleyerek su ile yoğrulmasıyla elde edilmektedir. Kerpicin ana maddesi olan toprak tane büyüklüklerine göre kil, silt ve kumdan oluşmaktadır. Kil bağlayıcı bir rol oynarken toprak içindeki kum taneleri iç iskelet rolünü oynamaktadırlar.

Hava şartları, nehir ve deniz suları etkisiyle zamanla toprak ve taşlar aşınıp, bitki artıklarının yapılarını bozmasıyla parçalanmakta, bunun sonucunda eriyen taşlardan geriye yumuşak ve şekil verilebilen bir madde olan kil kalmaktadır. İçinde toz, kum ve diğer çamurlu maddeleri içeren su, ortaya çıkan kili sarı, kahverengi ve kırmızıya boyayarak balçık oluşturmaktadır. Oluşan balçık, içerdiiği kum miktarına göre ikiye ayrılmaktadır, kilin içindeki kum az ise yağlı, kum miktarı fazla ise yağsız denmektedir. Yağsız balçığın bağlayıcılığı az olduğundan suya karşı daha dayanıksız

olmakta, yağlı balçıkta da kuruma esnasında çökme ve çatlama oluşmaktadır. Bu nedenle kerpiç yapımı sırasında saman ve kaba otlar kullanılarak çatlak oluşumu engellenmektedir. Kerpiç hazırlayan ustalar, kullanılacak çamurun uygun olup olmadığına, yaptıkları basit deneylerle karar vermektedirler. Örneğin çamur avuç içinde yuvarlanırken çatlar ve ufalanırsa, yapıda kullanılamayacak kadar kuru, yuvarlanmış olan kerpiç yaklaşık 70 cm. yükseklikten yere bırakıldığında tamamen dağılırsa kullanılamayacak kadar mukavemetsiz demektir. Bir diğer deneme de kerpiç örneğinin su içinde bekletilmesidir. Yağsız çamurdan oluşan kerpiç su içinde hemen dağılmaktadır. Yapılan testler sonucunda uygun kıvamda çamurun hazırlanması için ihtiyaç oranında kil ve saman gibi bağlayıcı katkı maddeleri ve su eklenmektedir. Katkı maddesi olarak, saman, talaş, çam iğnesi gibi ağaç cinsinden malzemeler ve çakıl, kaba kum gibi taş cinsinden katkıları kullanılabilmektedir. Yağlı çamurlarda 1m³ harç için 3,5 ile 5 kg arasında 5-8 cm. boyutlarında saman cinsinden bağlayıcı kullanılmaktadır. (Kömürcüoğlu, 1962,21,41) Ayrıca hazırlanan çamura %15 oranında alçı karıştırılıp basınçla sıkıştırıldığında mukavemeti en yüksek noktaya çıkmakta, %15 kireç katıldığında ise suya dayanıklılığı arttırılmaktadır. (Tayla, 2007,76) Alçılı kerpiç, kerpice kururken büzülmesinin, suda çözülme ve dağılmasının daha az olmasını sağlamaktadır. Kerpice düşük oranlarda kireç ilavesinin basınç dayanımını düşürdüğü buna karşın suya karşı direncini artırdığı bilinmektedir. (Gürfidan, 2006,27)

Yukarıda açıklanan malzemelerin uygun oranda karıştırılmasıyla hazırlanan çamur, yerde açılan kerpiç çukuruna koyulup üzerine bağlayıcıları eklenerek, karıştırılmaktadır. Daha sonra kerpiç hamuru sert bir yüzey üzerinde kalıpların içine yerleştirilerek sıkıştırılmaktadır. Şeklini alan kerpiçler kurutma alanına götürülerek kurumaya bırakılmaktadır. Hazırlanan kerpiçler ile duvar örülürken çamur harç kullanılmaktadır.

Kepecioğlu, sicillerde, Bursa'da kerpiç için en uygun toprağın Temenye'de bulunduğunu, bu kerpiçliğin Osmangazi'nin oğlu Çoban Bey'in vakfi olduğunu ve 1560 senesinde kiraya verildiğini, burada satılan toprakların gelirinin Çoban Bey'in türbesinin bakım giderleri için kullanıldığını ifade etmiştir. Ayrıca bu bölgede bazı kişilerin kerpiç keserek sattıklarını, mahalle sakinlerinin de içme sularının kirlenmesi nedeniyle mahkemeye başvurduklarını, mahkeme sonucunda bu kişilerin sadece kendi inşaatları için üretim yapabileceğini, satış yapmalarının yasaklandığını

belirtmiştir. (Algül ve diğ, 2009, 504) Buradan evlerde kullanılan kerpiç için toprak alındığını ve ailelerin kerpiçlerini çoğunlukla kendilerinin ürettikleri anlaşılmaktadır.

İncelenen evlerden dördünün zemin katları kerpiç yığma, üçünün de birinci katları ahşap karkas arası kerpiç dolgu olarak yapılmıştır. Veli Baba ve Demirtaş Cumhuriyet Caddesi 13 numaralı evinde kullanılan kerpiçler ortalama 8x12x25 cm. boyutlarındadır. (Fotoğraf 123)

Fotoğraf 123: Demirtaş Osmangazi Caddesi 13 numaralı evin kerpiç görünümü

3.4.5. Harç

Taş duvarlarda da çoğunlukla kireç harcı ya da çamur harcı, kerpiç duvarlarda ise bağlayıcı olarak çamur harcı kullanılmıştır. Çamur harçlar, kerpiç yapımında kullanılan ve bitki tohumlarının bulunmadığı topraktan yapılmıştır. Bu çamurun içinde kil ve çeşitli taşların ufalanmasından meydana gelen kum ve ufak çakıllar bulunmaktadır. Yağlı çamurdan yapılan harçlar malzemeleri daha iyi bağladığı için daha sağlam olmaktadır. (Kömürcüoğlu, 1962)

Tuğla duvarlarda kireç harcı kullanılmıştır. Ahşap karkas arası tuğla dolgulu duvarlarda derzler, kırıklı kireçli, beyaza yakın renkteki harç ile doldurulmuştur. Kireç harcı, sönmüş kirecin uygun oranda ince veya iri kumla karıştırılıp, dinlenmeye bırakılmasıyla oluşturulmaktadır. Kireç harcı, hem duvar hem de sıva harcı olarak kullanılmıştır. İri kumla yapılan harç ile kaba sıva, ince kumla ise ince sıva yapılmıştır.

Horasan harcı, pişmiş tuğla ve kiremit kırıklarıyla, bir miktar kum ve kirecin iyi bir şekilde karıştırılıp dinlendirilmesiyle elde edilmektedir. Yapılarda tuğla ve taşları birbirine bağlamak için horasan harcı kullanılmıştır. (Gürfidan, 2006, 22)

3.4.6. Sıva

İncelenen yapılarda, taş duvarların dışı genellikle sıvanmamış, derzler geniş bir şekilde harç ile kapatılmıştır. Bu harçların üzerleri mala ile düzeltilmiş ve duvar yüzeyinde düzgün bir ağ oluşturulmuştur. Kenan Doğruöz ve Mücahit Bükücüler evlerinde bu dokuyu görebilmekteyiz. 18.yy.' dan itibaren işçilik giderek bozulmuş, derz üzerindeki sıva genişletilmiş ve zaman içerisinde duvar tamamen sıva ile kaplanmıştır. (Eldem, 1984, 135) Sıva yapılan duvarlarda kaplama zemine kadar indirilmemiş, temel üzerindeki ilk hatıl kotunda bırakılmıştır. Taş duvarların iç yüzeyi her zaman sıvanmıştır, sadece ahır, depo gibi mekanlarda sıva yapılmamıştır.

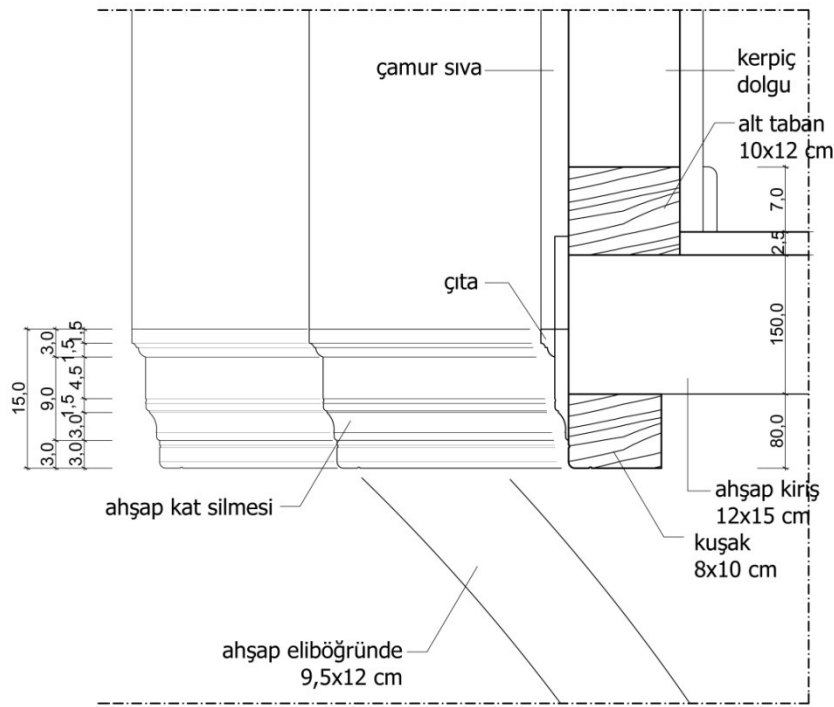
Kerpiç dolgulu duvarlar kerpiçlerin suya dayanıklı olmaması nedeniyle sıva ile kaplanmıştır. Genellikle çamur harcı, bazen de kireçli kumlu harç ile sıvanmış, üzeri boyanmıştır. (Eldem, 1984, 163) (Fotoğraf 124) Kireç katkılı harcın suya dayanıklılığı artmaktadır. Bu harç için iyi söndürülmüş, en az 8 hafta dinlendirilmiş kireç kullanılması gerektiği belirtilmektedir. (Kömürcüoğlu, 1962)

Fotoğraf 124: Misi Köyü 1 numara ve Ömer Ataş evinde bulunan çamur sıva

Sıva, inşaatta en son iş olarak yapılmış, böylece binanın oturması için de bir süre ayrılmıştır. (Eldem, 1984, 163) Cepheler, pervazlar ve pencere üzerindeki silmeler ile bölümlere ayrılmış, böylece sıva yapılacak yüzeyler küçültülmüştür. Ayrıca sıvadan önce çakılmış olan bu tahtalar sıva yüzeyinin aynı kalınlıkta ve düzgün olması için çerçeve oluşturmuştur. Alt pencereler pervazlar ile çevrelenmiş, sıva pervazlara kadar getirilmiştir. Sıva ile pervazlar genellikle aynı yüzeyde veya daha kabarık yapılmıştır. Tepe pencerelerinde ise sıva ahşap kasanın üzerini de örtmüştür.

Dış cephelerde köşe dikmeleri genellikle sıvasız bırakılmıştır. Bunun nedenlerinden biri, ahşap yüzeyde sıva uygulamasının diğer yüzeylere göre daha zor olmasıdır. Ayrıca köşelerde sıva yapılması durumunda hem sıva yüzeyi genişleyecek hem de köşeler daha fazla dış etkene maruz kaldığından daha çok etkilenecektir. Bu noktalarda sıvanacak alanı sınırlandırmak için dikmenin kenarlarına sıvanın dayanmasını sağlayacak çita veya pasalar çakılmıştır. Bu çitalar pencere saçağına ya da kat silmesine kadar uzatılmış köşede döndürülerek diğer yüzdeki çita ile bağlanmıştır. Aynı uygulama kirişleme hizasında da geçerli olmuş, döşeme kirişlerine tahta çakılarak, kat silmesi yapılmıştır. (Şekil 21)

Şekil 21: Misi Köyü Pınar Caddesi 1 numaralı evden ahşap silme detayı

Duvar iç yüzeylerinde kıtıklı kireç harcından yapılmış sıva uygulanmıştır. Ahşap yüzeyler keser ile işlenerek sıvayı tutması sağlanmıştır. Duvar ile tavan birleşiminin kavisli yapılacağı durumlarda bağdadi çitaları ile istenen şekil verilip üzerine sıva yapılmıştır.

Duvar iç yüzünde, pervaz, süpürgelik, raf altında bulunan tahta gibi 1-2 cm. kalınlığındaki tahtalar sıva yapılmadan önce ahşap karkas üzerine çakılmıştır. Daha sonra arada kalmış olan alanlar sıvanmıştır.

Sıva birkaç gün arka arkaya mala ile düzlendikten sonra üzeri mermer kireç veya alçı ile ince bir tabaka ile kaplanmıştır. (Eldem, 1984, 164) Sıvanan yüzeyler bazen bölümlere ayrılıp, kalem işi veya alçı motifler yapılmıştır. Bükücüler evi başodası iç duvarlarında alçı motifler görülebilmektedir.

3.4.7. Cam

Cam, MÖ. 3000'li yıllardan itibaren takı ve eşya olarak kullanılmaya başlanmıştır. (Tayla, 2004, 142) Ortaya çıkan örneklerde cam bulunmadan önce de yapılarda pencere boşluklarının bırakıldığı ve bunların farklı malzemeler ile kapatıldığı görülmüştür. Hititlerde, yapılarda pencere boşluklarının tahta kapaklarla kapatıldığı yazılardan anlaşılmaktadır. Romalılarda da yarı şeffaf plaklar kullanılmıştır. (Uluengin, 2000, 10) İlk camlı pencereler, kafes şeklindeki kurşun ağın arasına yerleştirilen cam parçaları ile sabit şekilde oluşturulmuştur.

İncelediğimiz evlerin yapıldığı dönemlerde büyük boyutlu cam üretilmediği için küçük camların kullanıldığı alçı çerçeveli tepe pencereleri yapılmıştır. Bu camlar renkli veya renksiz olarak üfleme yöntemi ile yapılmıştır. Üfleme yöntemini Hüsrev Tayla şu şekilde açıklamıştır;

'Üfleme çubuğunun ucu kırmızı oluncaya kadar ısıtılırken bununla erimiş cam kütlesi alınır. Bu kütle daima ıslak tutulan iç bükey bir tahta kalıp içerisinde çevrilerek ve çubuğun diğer tarafından üflenerek küçük bir küre haline getirilir. Sonra bir demir kıskaçla sıkılarak boğaz tarafı yapılır. Bundan sonra üfleme devam edilerek ve bu çubuğa gereken hareketler verilerek bu küre uzunlaştırılır ve silindir şekline getirilir. Bu esnada elastikiyetini kaybetmemesi için cam ara sıra ısıtılır. Silindir istenilen uzunluğu alınca baş tarafındaki boyun kısmı kesilir ve bu silindir bir tabla üzerine yatırılıp kızgın bir demirle kesilerek bu işe özel bir fırına sokulur. Orada silindir açılarak iki kanadı iki tarafa yatar ve her kısımda kalınlığı eşit düz bir levha haline alır. Tabla üzerine cam levhasını yaymak için çubuğun ucuna erimiş camdan bir parça alınıp çevrilerek cam bir daire haline getirilir, fakat bu şekilde üretilen levhaların kalınlıkları camın her tarafında eşit olmaz bu camlar birer mercek şeklinde ortası kabartılı olur ki bu nevi camlar eski tarz revzenlerde kullanılır. Bunlar daha çok ışık geçirirler ve üzerlerinde dairesel damarlar bulunur.'

(Tayla, 2007, 143)

Bu tür camların bulunduğu tepe penceresini günümüzde Mudanya Kenan Doğruöz evinde görebilmekteyiz. (Fotoğraf 125)

Fotoğraf 125: Kenan Doğruöz Evi tepe penceresinde şişirme yöntemiyle yapılmış olan renkli cam

3.4.8. Alçı

İncelenen evlerde sözü edilen tepe pencerelerinin iskeleti alçı ile oluşturulmuştur. Ayrıca daha önce ifade edildiği gibi Mücahit Bükücüler Evinde olduğu gibi bu yapıların bazılarının iç duvarlarında alçı kabartmalar yapılmıştır.

Yarım hidrat kalsiyum sülfat olarak tanımlanan alçı, doğada jips olarak adlandırılan iki molekül suya sahip kalsiyum sülfatın, 180-250°C civarında kızdırılması ile elde edilmekte, bu reaksiyona, suyun çıkması veya uzaklaştırılması anlamına gelen dehidratasyon denmektedir. Alçı taşı, yeterli derecede saf olduğu zaman, renksiz, saydam veya süt beyazı rengindedir. İçinde yabancı maddelerin bulunması durumunda, bu maddelerin tür ve miktarına bağlı olarak; gri, sarı, kahverengi ve pembe renkli olabilmektedir. (Gürdal, 2010, 37) Yapılarda, sıva, bezeme, tepe penceresi yapımında kullanılan alçı harçlar, fırınlanarak suyunu kaybeden ve beyaz bir toz haline gelen alçının gerekli oranda su ile karıştırılıp hamur haline getirilmesiyle elde edilmektedir. Gereğinden fazla su kullanmak harcın sağlamlığını zayıflatmakta, az su kullanıldığında ise alçı çabuk donmaktadır. (Tayla, 2007,154)

Alçının su ile karıştırılması ve katılaşmaya başlaması arasında geçen süre, priz başlangıcı olarak adlandırılmaktadır. Standart bir iğnenin, alçı hamurunun dibine değmediği an priz başlangıcı, hiç batmadığı an ise priz sonu kabul edilmektedir. Genellikle alçının işlenme süresi, akıcılığının azalmaya başladığı andır ve priz başlangıcından 1-2 dakika daha önce bitmektedir. Alçı üzerinde çalışıldığı sırada işlenemeyecek şekilde katılırsa tekrar su serpererek çalışmaya devam edilmektedir.

3.4.9. Alaturka Kiremit

İncelenen evlerde ahşap çatı sisteminin üzeri alaturka kiremit ile kaplanmıştır. Bu kiremitlerin ortalama boyutları; 36-40 cm, üst genişliği 11-13 cm, alt genişliği 15-16 cm, ön yüksekliği 6-7 cm'dir.

Hüsrev Tayla, kitabında kiremit yapımını şu şekilde açıklamıştır:

Kiremitin yapımında kullanılan çamur, önceden hafifçe kumlanmış olan ahşap kalıp üzerine 1 cm. kalınlığında sıvanarak düzlenir, daha sonra kalıp çekilerek alınır. Kalıpla şekillenmiş olan bu çamurlar kendi haline kurumaya bırakılır. Kuruyan kiremitler hazırlanan ocağın yerine yakıt ile beraber istif edilir. Yakıt ateşlenir ve kiremitler rengini alınca ocak söndürülür. Ocak soğuduktan sonra fırını sökülerek pişmiş kiremitler çıkartılarak istiflenir. (Tayla, 2007, 143)

Arseven, kiremitlerin boyunun, eski mimari arşın ile (1 arşının 60 parmak olarak kabul edildiği dönemde) 18 parmak, bir başının genişliği 8 ve diğer başının genişliğinin 7 parmak olduğunu, bunların iyi pişmiş ve 460 dirhem ağırlığında olması gerektiğini belirtmiştir. (Arseven,1939)

Kepecioğlu 1767 yılına ait bir sicilde, kiremit ağırlığının 1,5 vukiyye olduğunu ve 100 tanesinin 12'şer paraya verileceğine dair mimarbaşına taahhütte bulunduğunu belirtmiştir. (Algül ve diğ, 2009, 510)

3.4.10. Toprak Künk

Daha öncede sözü edildiği gibi Bursa kent merkezinde evden eve aktarılan su sistemi kurulmuş, bunun için pişmiş topraktan yapılmış künkler kullanılmıştır. Künkler, geleneksel evlerde, pis su giderlerinde de uygulama alanı bulmuştur. Bu amaçla kullanılan künkler, 10 cm. iç çapında ve 50-60 cm. boyunda olup başlarındaki yuvalar yardımıyla birbirlerine geçirilip sıvanarak su sızdırmaz hale getirilmişlerdir. Ayrıca geleneksel Türk evlerinde, ocak tabanları ahşap kirişlerin üzerine rastladığı zaman su künkleri yan yana konularak hava boşluğu oluşturulmuştur. (Altun, 2008)

Kömürcüoğlu sicillere dayanarak künk boyut ve fiyatlarını şu şekilde belirtmiştir:

'Kerestesi dört vakiyye olup bina zirai parmağıyla zıvanası iki parmak ve ağız tarafı hariçten arzen beş parmak ve aşağı tarafı dahi hariçten arzen altı buçuk parmak ve zıvanasıyla beraber uzunluğu 10.5 parmak olmak üzere dört akçedir. (Algül ve diğ, 2009, 527)

3.5. YAPIM SİSTEMİ ÖZELLİKLERİ

Bu bölümde incelenen evler doğrultusunda, taşıyıcı sistem özellikleri ve kullanılan eleman boyutları açıklanacaktır.

3.5.1. Taşıyıcı Sistem Özellikleri ve Elemanları

İncelenen evler genellikle yarım kargir ve ahşap karkas (hımış) sistemde inşa edilmiştir. Kargir sistem, geniş mekanlara ve fazla pencere boşluğuna izin vermemekte, inşası daha uzun zaman gerektirmekte ve daha maliyetli olmaktadır. Ahşap karkas sistemde ise geniş mekanlar oluşturulup, fazla açıklık bırakmak mümkündür. Evler daha ferah, havadar olmakta, çıkma ve girintilerle daha hareketli bir hal almaktadır. Ayrıca Türk geleneklerinde ev, geçici bir ikametgah olduğundan, yeni neslin zamanına uygun yeni ev yapmayı veya değişiklikler yapmayı tercih etmesinden dolayı ahşap bu amaca daha uygun olmaktadır. (Eldem, 1984, 161) Bu nedenlerle konutlarda, zemin katlar kargir, üst katlar ise ahşap karkas arası dolgu olarak inşa edilmiştir.

Taşıyıcı sistemi oluşturan elemanlar; düşey taşıyıcılar, yığma duvarlar, tek ahşap dikmeler, ahşap kirişlemeler, kuşaklar, çaprazlamalar olarak sıralanabilmektedir.

İncelenen evlerin yapım sistemini özetlemek gerekirse, taş temeller üzerine yığma olarak zemin kat duvarları örülmüş, bu duvarının üzerinden geçirilen ahşap hatıllar üzerine birinci kat döşeme kirişleri oturtulmuştur. Kirişlerin üzerine yerleştirilen tabana dikme ve payandalar oturtularak birinci kat ahşap karkas sistemi kurulmuştur. Bu karkasın arası tuğla veya kerpiç ile doldurulmuş, duvarların üzerinden geçirilen ahşap üst tabanlar üzerine çatı sistemi oturtulmuştur.

İncelenen özgün evlere ait tespit edilen yapı elemanları değerlendirmesi EK-6 da tablo şeklinde sunulmuştur. Tabloda dikme, kiriş, hatıl gibi ahşap elemanların kesit ve uzunlukları, arşın değerleriyle birlikte listelenmiştir.

3.5.1.1. Temeller

Yapılar yaklaşık 50-80 cm. genişliğindeki mütemadi, taş temeller üzerine oturtulmuştur. Temeller, zemin kat ana duvarlarının yapılacağı hizalardan geçirilmiştir. Zemin kat duvarının kerpiç yığma olması durumunda taş temel zemin kotundan yaklaşık 50 cm. yukarıya kadar devam ettirilerek subasman

oluşturulmuştur. Böylece kerpiçler zemin suyundan uzaklaştırılmıştır. Subasman üzerine ahşap hatıl yerleştirilmiş ve duvar bunun üzerinde yükseltilmiştir. İncelenen evlerin temeli açılmadığı için derinliği kesin olarak görülememiştir. Fakat diğer geleneksel evlerde temellerin 70-80 cm. aşağıya indiği görülmüştür.

3.5.1.2. Ahşap Karkas Sistem

Birinci kat karkası, yığma zemin kat duvarının üzerinden geçirilen, üst taban üzerine oturtulmuştur. Bu tabanlar dört cephede aynı kottan geçirilip, köşelerde düz bindirme tekniğiyle bağlanmıştır. (Şekil 19) Döşeme kirişlerinin üzerinden alt taban geçirilmiş, dikme ve payandalar bu taban üzerine oturtulmuştur. Bazı yapılarda, dikmeler de kirişlerle birlikte üst taban üzerine yerleştirilmiş, böylece çift taban yerine tek taban kullanılmıştır.

Ana dikmeler 1,5 – 3 m, ara dikmeler 40-50 cm. ara ile yerleştirilmiş, ara ve ana dikmeler yatay kuşaklar ile birbirine bağlanmıştır. Dikme boyutları yapının niteliğine ve bulunduğu noktaya göre değişmektedir. Örneğin Mudanya, Kenan Doğruöz evinde köşe dikmeleri 18x18 cm, 20x20 cm., Yenişehir Veli Baba evinde ise 10x10cm'dir. Ara dikmeler ise, ana dikmelerin kesitinin yarısı kadardır.

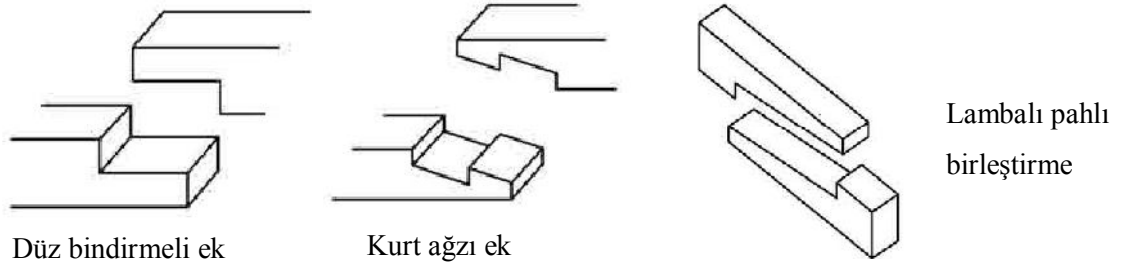
Dikmeler yan etkilere karşı payandalar ile desteklenmiştir. Pencere ve kapı boşlukları, boşluğun iki yanından dikmeler, alt ve üstünden kuşaklar geçirilerek oluşturulmuştur. Duvar bitiminde üst taban kullanılarak dikmeler ve duvarlar birbirine bağlanmıştır. Hem köşe noktalarında taban birleşimlerini güçlendirmek hem de üstten gelen yüklerin dikmeye aktarımını dengelemek için dikme taban birleşiminde 80- 90 cm. genişliğinde başlıklar kullanılmıştır. Köşe dikmelerinde başlıklar iki duvar yönünde de devam edecek şekilde yarım başlık olarak yapılmıştır.

Evlerin ahşap taşıyıcı sistem elemanlarının birleşimlerinde sağlamlığı arttırmak için farklı geçirtme detayları uygulanmıştır. İncelen evlerde, düz bindirme ek, kurt ağzı ek ve lambalı pahlı birleştirme olarak adlandırılan detaylar uygulanmıştır. (

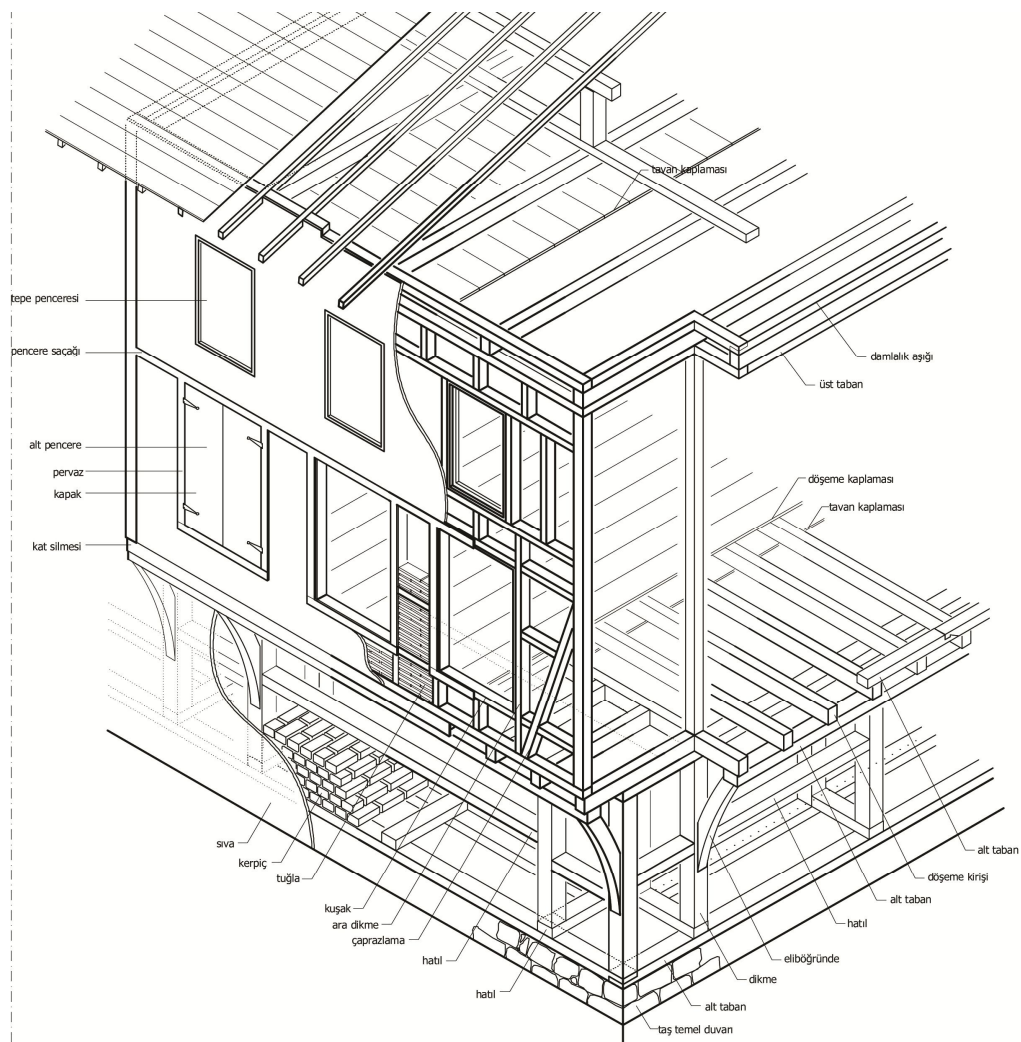
Şekil 22) (Fotoğraf 127, 151) İncelenen evlerin taşıyıcı sisteminde meşe ve çam ağaçları kullanılmıştır. Ahşap taşıyıcı elemanların bağlantısında elde hazırlanan, 10-15 cm. uzunluklarında dökme çiviler kullanılmıştır.

Nokta Taşıyıcılar

Zemin katlardaki açık taşlıkların bahçe cephesi ve dış sofalı evlerde sofanın dış cephesi tek taşıyıcı direklerle oluşturulmuştur. Direklik üst kattaki sofayı ve sofanın tavanını taşımıştır. Alt direkler üst kattan gelen yükü, yine tek olarak oturdukları kaide taşlarına iletmişlerdir. Bu direklerin kaplamalı ve kaplamasız örnekleri görülmüştür. (Çobancaoğlu,1998,211)

Şekil 22: Bursa evlerinde kullanılan ahşap birleşim detayları (KUDEB, 2009)

Şekil 23: Ahşap karkas sitem (Veli Baba Evi)

Fotoğraf 126: Kenan Doğruöz evi ve Misi Evi köşe detayları

Fotoğraf 127: Veli Baba Evi birinci kat duvarı alt tabanında uygulanmış olan kurt ağız birleşim detayı

Fotoğraf 128: Ahşap taban ve dikmede köşe düz bindirmeli birleşim detayı

3.5.1.3. Duvarlar

Evlerde, dönemine ve bulunduğu kata göre yığma ve ahşap karkas arası dolgu olma üzere iki farklı duvar sistemi uygulanmıştır. Genellikle zemin kat duvarları taş veya kerpiç yığma sistemle, birinci kat duvarları ise ahşap karkas arası kerpiç veya tuğla dolgu olarak yapılmıştır. Ek-3'te bulunan tabloda, incelenen 18 evden 14 tanesinin zemin katlarının taş yığma, 15 tanesinin de birinci katlarının tuğla dolgulu olarak inşa edilmiş olduğu tespit edilmiştir.

Buna göre duvarlar, aynı zamanda taşıyıcı olan yığma duvarlar ve dolgu duvarlar olmak üzere iki başlık altında incelenecektir.

Yığma Duvarlar

Yığma duvarlar, çatıdan ve döşemelerden gelen yükleri, kendi ağırlığından gelen yüklerle birlikte sürekli taşıyan ve temele aktaran strüktür öğeleridir. Kalın olan bu duvarlarda niş, dolap gibi elemanlar gömülmüş, düz atkılar ile pencere, kapı boşlukları oluşturulmuştur.

İncelenen yapılarda, zemin kat duvarları, bahçe ve ahır duvarları yığma sistemle yapılmıştır. Ayrıca Hacılar Cami müezzin evinde olduğu gibi 17. yy sonlarına kadar birinci katta yapıyı çevreleyen üç duvar da yığma olarak inşa edilmiştir. (Eldem, 1984, 43) Yaklaşık 70-80 cm. kalınlığında olan bu duvarlarda genellikle moloz taş, bazı örneklerde ise maddi duruma göre kerpiç kullanılmıştır. Yığma duvarlar, ahşap hatıllar ve bazen de dikmelerle desteklenmiştir.

Kerpiç yığma duvarlarda, kerpicing suya dayanıklı olmaması nedeniyle 50-60 cm. yüksekliğinde taş subasman yapılarak zemin suyunun kerpiçlerden uzak tutulması sağlanmıştır. Taş subasman üzerine ahşap hatıl oturtulmuş, daha sonra kerpiçler örülmüştür.

Duvarın her iki yönünde, yatayda ortalama 1- 1,5 m aralıklarla, bağlantı ve tesviye sağlamak amacıyla ahşap hatıllar yerleştirilmiştir. İncelenen evlerde bulunan hatılların boyutları 8x8 cm, 10x10cm. arasında değişmektedir. Taş yığma olan duvarlarda hatıllar açıkta bırakılmış, kerpiç duvarlar da ise duvarla birlikte hatıllar da sıva ile kaplanmıştır. (Fotoğraf 129)

Duvarın iki yüzünde bulunan hatıllar, üzerlerinden, dik yönde geçirilen ahşap elemanlarla bağlanmıştır. Pencere ve kapı boşlukları üzerinde düz ahşap kuşaklar yan yana getirilmiştir. Köşelerde hatıllar birbiri üzerine oturtulmuş ya da düz bindirme yapılarak aynı kotta bırakılmıştır. Hatıllar genellikle çıralı çam gibi ağaçlardan yapılmıştır.

Veli Baba evinde kerpiç yığma zemin kat duvarlarında 2 m ve daha geniş aralıklarla ahşap dikmeler kullanılmıştır. Bu dikme kesitleri aralarda 14x14 cm, köşelerde 16x16 cm. boyutlarındadır.

İncelenen evlerde taş duvarlarda moloz taş kullanılmıştır. Binanın köşelerinde, duvarların birleşiminde sağlamlığı arttırmak için düzgün ve daha büyük boyutlu taşlar tercih edilmiştir. Duvarın dış yüzeylerinde daha büyük, iç dolguda ise daha küçük taşlar kullanılmıştır. Moloz taş uygulamalarında derzleri örten harç geniş uygulanmış, derz taşın üzerine de taşmış, neredeyse taşların yüzeyi de sıvanmıştır. (Fotoğraf 129) Mudanya Kenan Doğruöz evi ve Cumalıkızık'ta bulunan evlerde değişik renklerdeki dere taşları kullanılmıştır.

Fotoğraf 129: Kenan Doğruöz Evi ve Mücahit Bükücüler Evi zemin kat taş duvarları

Dolgu Duvarlar

Yapılarda iç duvarlar ahşap karkas arası kerpiç veya tuğla dolgu sistemle inşa edilmiştir. 17. yy. sonlarından itibaren, yapıyı çevreleyen birinci kat dış duvarları da, yükü hafifletmek amacıyla bu sistemle uygulanmıştır. Dikme, taban ve kuşaklardan oluşan ahşap karkas duvar arasına yapının niteliğine, bulunduğu bölgeye ve dönemine göre tuğla veya kerpiç dolgu yapılmıştır. Duvar kalınlıkları 15- 20 cm. arasında değişmektedir.

Yapıların iç duvarları her zaman sıva ile kaplanmış, üzerine boya yapılmıştır. Dış duvarlar ise dönem özelliklerine ve yaptıran kişinin ekonomik durumuna göre sıvalı veya sıvasız olabilmektedir. Sıva yapılmamış olan duvarlarda karkas arasına tuğlalar düzgün bir şekilde örülmüş, bazı evlerde tuğlaların yerleşimi ve derzleri ile desen oluşturulmuştur. Bu tekniğin ne zaman kullanılmaya başlandığı bilinmese de fetihten itibaren kabul veya ithal edildiği söylenmektedir. (Eldem, 1984, 180) Yatay derz kalınlıkları tuğla kalınlığı ile aynı tutulmuş, düşeyler daha ince bırakılabilmiştir. Tuğlalar kırmızı, derzler beyaza yakın renkli olduğundan oluşturulan desenler daha çok dikkat çekmektedir. Daha önce de belirtildiği gibi 17. yy ortalarından itibaren, maliyeti düşürmek ve uygulama süresini kısaltmak için bu teknikten uzaklaşılarak dış duvarlara da sıva yapılmaya başlanmıştır.

Yapılarda meydana gelen sistem değişiklikleri uzun yıllara yayılmıştır. Bu nedenle yeni bir uygulamanın yaygınlaştığı dönemde halen önceki dönemlere ait tekniklerin de kullanılmış olduğu görülmüştür. Aşağıda söz konusu tekniklerin başlangıç ve yoğun olarak uygulandıkları dönemlerine göre dolgu duvar özellikleri açıklanmıştır.

17. yy başlarında yapılmış olan evlerin duvar özellikleri

17. yy ortalarına kadar yapılan evler daha büyük bir özen ile inşa edilmişlerdir. Bu dönem yapılarında kat yükseklikleri sonrakilere göre daha fazladır, 3,5 - 4m olabilmektedir. Dikme kesitleri 18/18 cm. gibi, daha kalın kesitlidir. Bunun sonucu olarak dikme aralıkları daha fazladır, ara dikmeler ve payandalar daha az kullanılmıştır. Alt pencere boşluğunun, alt ve üstünden ahşap kuşaklar geçirilmiş, bu kuşaklar altında kısa ara dikmeleri kullanılmıştır. Tepe penceresinin iki yanında yine ara dikmeler bulunmaktadır. Duvar dolgusu yapılırken tuğlalarla fazla süslemeye gidilmemiş, bazı örneklerde balıksırtı ve servi motifleri kullanılmıştır. Derzler taşırılmadan doldurulmuştur. Tepe penceresinin üzerinde aynı tuğlalarla sivri kemer

oluşturulmuştur. Alt pencere ile tepe penceresi arasındaki mesafe genellikle 70-80 cm' dir. Ocaklar kalın yığma duvar içinde gömülmüştür. (Eldem, 1984, 182) Bu özellikleri taşıyan ve günümüze ulaşan en iyi örnek Kenan Doğruöz evidir. (Fotoğraf 28) Aynı dönem içerisinde malzeme temininin kolaylığı ve daha ekonomik olması nedeniyle bazı evlerde kerpiç dolgu kullanılmış ve cepheleri sıva ile kaplanmıştır.

17.yy sonlarında yapılmış olan evlerin duvar özellikleri

Evlerin ahşap karkası aynı sistemle kurulmuş fakat kesitler küçültülmüş, eleman sayısı arttırılmıştır. Kat yüksekliği 3-3,5 m arasında değişmektedir. Alt pencere ile tepe penceresi arasındaki mesafe azaltılmış, 20-30 cm'e indirilmiştir. Tuğlalarla oluşturulan desenler arttırılmış, yatay ve dikey balıksırtı, yelpaze, servi, daire motifleri daha çok kullanılmış, baklava, yıldız motifleri meydana çıkmıştır. (Fotoğraf 130) Bu motiflerin oluşturulmasında kiremit kırıkları da kullanılmıştır. Bu tip 17.yy ortalarından itibaren başlamış, sıvalı sisteme geçilene kadar devam etmiştir. Bu dönemde de yine kerpiç kullanılan evlerin cepheleri sıva ile kaplanmıştır.

Fotoğraf 130: Hatice Bayraktar Evi birinci kat duvarlarında tuğla ile oluşturulan desenler

18. yy döneminde yapılmış olan evlerin duvar özellikleri

Bu dönemde, ahşap karkas arası dolgu sistemin yaygınlaşmasıyla, duvarda daha fazla boşluk oluşturulabilmiş, pencere sayıları arttırılmıştır. Pencere alt ve üstlerinden geçirilen kuşaklarla, tepe pencerelerinde de kemer yapımı bırakılmış, pencere araları sıklaştırılmış, alt ve üst pencere arası boşluk azaltılmıştır.

Zamanla, evlerin cephelerine sıva yapılması, uygulama kolaylığından dolayı daha çok rağbet görmüş, 18. yy.'dan itibaren bu sistem yaygınlaşmaya başlamıştır. Bu yapılarda duvar dolgu malzemesi olarak tuğla veya kerpiç kullanılmıştır. Tuğla duvarlar üzerine daha sert olan kireçli sıva, kerpiç dolgulu duvarlar üzerine ise çamur veya kırıklı harç sıva uygulanmıştır.

3.5.1.4. Döşemeler

Yapıların döşemeleri, ahşap kirişlerin üzerine döşeme tahtasının çakılmasıyla oluşturulmuştur. Duvar üzerine ortalama 10x12 cm. kesitindeki üst taban yerleştirilmiş, döşeme kirişleri bu başlık üzerine oturtulmuştur. Kirişler, sehim oluşumunu azaltmak amacıyla genel olarak odanın dar kenarına paralel olacak şekilde yerleştirilmiştir. Kiriş boyutları yapı niteliğine ve geçilen açıklığa göre değişmektedir. Genelde kullanılan boyutlar 7x14 cm, 8x16 cm'dir. Ortalama 45-50 cm. aks aralıkları ile yerleştirilen kirişler, ara ara çakılan kalaslarla birbirlerine de bağlanmıştır.

Döşeme kotu, evin mekanlarının kullanım işlevine göre değişiklik göstermiştir. Oda döşemesi girişten sonra yükseltilebildiği gibi, sekilik gibi oturma mekanları ve eyvan döşemeleri de yükseltilebilmiştir. Odalarda bulunan sekilikleri oluşturmak için döşeme kirişlerinin üzerine ters yönde ahşap kirişler yerleştirilip üzerine tahta kaplanmıştır.

Kirişlerin üzerine, ters yönde döşeme tahtası çakılmıştır. Döşeme tahtası kalınlıkları 2,5 cm, genişlikleri ise genellikle 25-28cm. arasında değişmektedir. Veli Baba evinde ise 30-35 cm. genişliğinde tahtaların kullanılmış olduğu görülmüştür. Döşeme tahtaları genellikle çam veya meşe ağacından seçilmiştir.

Döşeme ile duvar birleşiminde 7-8 cm. yüksekliğinde 1,5 cm. kalınlığında süpürgelik kullanılmıştır.

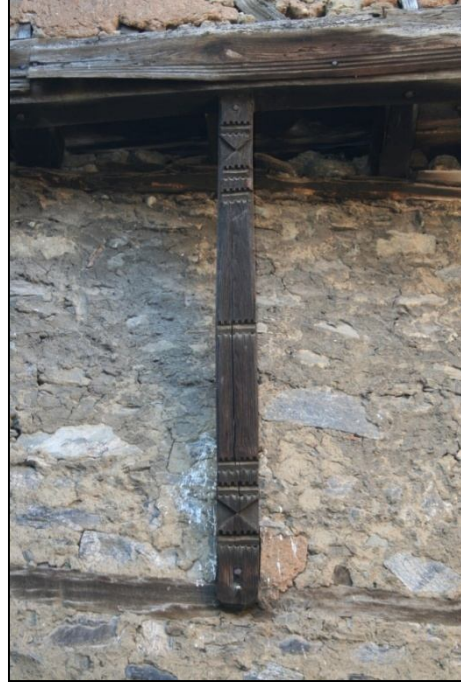
3.5.1.5. Çıkmalar

17. yy sonlarına doğru evlerde, mekanları büyütmek ve cepheye hareket kazandırmak için çıkma yapılmaya başlanmıştır. Çıkma yapılan odalarda çoğunlukla döşeme kirişleri çıkma yönünde döşenmiş ve dışarıya doğru uzatılmıştır. Eğer kirişler diğer yönde veya köşe oda ise çıkma yapılan bölümde duvar üzerinde bulunan üst taban üzerinden dışarıya doğru ek kirişler uzatılmış veya kirişler yelpaze şeklinde döşenmiştir.

Çıkma yapılmaya başlanan ilk örneklerde derinlik az tutulmuştur, örneğin Kenan Doğruöz evinde derinlik 25 - 30 cm. dir. Daha sonraları çıkma genişliği 80 cm'e kadar arttırılmıştır, Osmanlı Evi'nde çıkma derinliği 40 cm, Bükücüler Evi'nde ise 80 cm'dir. Çıkma derinliğinin fazla olduğu durumlarda uzatılan kirişler alttan ters yönden geçen taban ile birbirine bağlanmıştır, bu tabandan alt kat duvarında bulunan dikme veya hatıllara 'eliböğründe' veya 'payanda' adı verilen ağaç destekler dayanmış, böylece yükün duvara aktarılması sağlanmıştır. (Fotoğraf 131) Eliböğründe sayısı çıkma genişliğine göre değişmiş, çıkmanın iki kenarında ve gerekirse aralarda kullanılmıştır. Eliböğründeler çıkmadan duvara ortalama 60° açıyla yerleştirilmiş kalaslardan yapılabildiği gibi eğrisel de olabilmektedir. Bu elemanlar doğal haliyle kullanılabildiği gibi bazı örneklerde üzerine işleme yapılmıştır. (Fotoğraf 132) Eliböğründeler genellikle 10x15 cm, 12x15 cm. boyutlarında dikdörtgen kesitlidir. İncelenen evlerde çıkmaların altlarına kaplama yapılabildiği gibi kirişlerin açıkta bırakılmış olduğu örnekler de tespit edilmiştir.

Fotoğraf 131: Hatice Bayraktar ve Fatma Karacaovalı evinde bulunan eliböğründeler

Fotoğraf 132: Tahirpaşa Konağı ve Cumalıkızık Kurtbasan Sokakta bulunan eve ait işlenmiş eliböğünde görünüşleri

3.5.1.6. Üst Örtü

Daha önce de açıklandığı gibi söz konusu yapılar genellikle bahçe içinde, ayrık nizamda yapılmış olduğu için üzerleri kırma çatı sistemi ile kaplanmıştır. Bitişik yapılarda ise beşik çatı uygulanmıştır. Çıkma yapılmış olan evlerde saçak genellikle düz devam ettirilmiştir. Çatı eğimi ortalama %25- 35 olarak tespit edilmiştir.

Çatı sistemi bırakma kirişleri üzerine kurulmuştur. Evlerde açıklıkların fazla olmaması ve planın duvarlarla bölünmüş olması asma çatıya gerek bırakmamıştır. Özellikle dış sofalı yapılarda sofa iç duvarı yapıyı ikiye böldüğü için çatı bağlamaları bu duvara oturtulmuştur. Çatı sistemi, bırakma kirişi, çatı dikmesi ve payandalardan oluşmaktadır. Kiriş aralıkları 1,5-2,5 m arasında değişmektedir. Mahya aşığı dikmeler üzerine oturtulmuş, 2- 2,5 m aralıklarla ara aşıklar yerleştirilmiştir. İncelenen evlerde mertekler genellikle işlenmemiş 6-7 cm. çapındaki ağaçlardan yapılmış ve 40-50 cm. aralıklarla sıralanmış, köşede yelpaze şeklinde döndürülmüştür. Böylece saçak genişliği arttırılabilmektedir. Saçaklar tavan kirişlerinin veya merteklerin uzatılmasıyla oluşturulmuştur. Saçak genişliği, özellikle açık dış sofaların bulunduğu cephelerde 100 cm' e ulaşmaktadır. Hatice Bayrakta evinde sofa cephesi saçak genişliği 165 cm, Yenişehir'de bulunan Şemaki evinde ön cephe saçak genişliği 130cm'dir. Saçağın geniş yapılacağı durumlarda uzatılan tavan kirişlerinin

üzerinden bir taban geçirilmiş ve mertekler bunun üzerine oturtulmuştur. Saçak altları genellikle açık bırakılmıştır, fakat Hatice Bayraktar, Şemaki evinde olduğu gibi saçak altları tahta ile kaplanıp çıtalarla işlenmiş örnekler de görülmüştür.

Merteklerin üzerine 2-2,5 cm. kalınlığında kiremit altı tahtası çakılmış ve alaturka kiremit kaplanmıştır.

3.5.2. Yapıyı Oluşturan Diğer Öğeler

Bu bölümde, taşıyıcı sistemi kurulmuş olan evleri tamamlayan, doğrama, kaplama, ocak gibi diğer yapı öğeleri açıklanacaktır. İncelenen özgün evlere ait tespit edilen yapı elemanları değerlendirmesi EK-7 de tablo şeklinde sunulmuştur. Bu hesaplamalar yapılırken malzemelerde oluşan deformasyon, ölçüm hassasiyeti dikkate alınarak ± 3 cm (1 parmak) olarak çeviri yapılmıştır.

3.5.2.1. Pencereleler

Yapılarda ışık, hava girişi için boşluklar bırakılmış, cam üretilmediği dönemlerde deri veya mermer gibi elde olan malzemeler ile bu boşluklar kapatılmıştır.

Pencerelelerde hangi tarihten itibaren camlı kanatların kullanılmaya başlandığı tam olarak bilinmemektedir fakat Sedad Hakkı Eldem, 16. yy da açılan camlı kanatların nadir olduğunu belirtmektedir. Hüsrev Tayla 18.yy. başlarından itibaren ülkemizde pencere camlarının kullanıldığını söylemektedir. (Tayla, 2007, 149)

Geleneksel Türk evlerinde pencere boyutları, şekilleri belirli şartlara bağlı olarak gelişmiş ve değişimler uzun zaman içinde gerçekleşmiştir. Konutların pencerelelerinde cam kullanılmadığı için kışın ve geceleri pencere boşlukları ahşap kapaklar ile kapatılmıştır. Kapaklar kapatıldığı zaman odaya ışık alınabilmesi için sabit, küçük camlardan oluşturulmuş tepe pencereleleri yapılmıştır. Bu tepe pencereleleri hem işlevsel hem de estetik bir değer kazanmıştır.

Bu bölümde alt pencereleler ve tepe pencereleleri alt başlıklar halinde incelenecektir. Ek-7’de bulunan tabloda, incelenen evlerdeki alt pencere ve tepe penceresi boyutları ve aralarında bulunan mesafeler karşılaştırılmış, Ek-8 de pencere tipolojileri sunulmuştur.

Alt Pencereleler

Alt pencerelerde camlı kanatlar olmadığı için boşluk, yanlardan dışarıya açılan, arkasından çakma veya aynalı ahşap kapaklar ile kapatılmıştır. Çakma kapaklar, düşey tahtaların yatay kuşaklarla içten bağlanmasıyla oluşturulmuştur. Bir kanatta kullanılan tahta sayısı 1-3, kuşak sayısı 2-3 arasında değişmektedir. Hatice Bayraktar evinde 37 cm. genişliğinde tek parça kanatların kullanılmış olduğu görülmüştür. Osmanlı Evi ve Şemaki Evinde aynalı kapak örnekleri bulunmaktadır. Özel demir kollarla tespit edilen kanatlar kapandığında çengellerle kenetlenmiştir. Kalın yığma duvarlarda kanatlar içeriye, ince dolgu duvarlarda ise dışarıya doğru açılmıştır.

Dolgu duvarlarda iki ahşap dikme arasında alttan ve üstten ahşap kuşak geçirilerek pencere boşluğu oluşturulmuş, içerisine pencere kasası yerleştirilmiştir. Alt pencerelerde ortalama genişlik 0,7-0,8 m., yükseklik ise 1,2-1,4 m. arasında değişmektedir. Oda büyük olsa bile pencere boyutları değişmemiş, sayısı arttırılmıştır.

Alt pencerelerde kapaklar ile doğrama arasında parmaklıklar yapılmıştır. Bu parmaklıklar çoğunlukla ahşaptan yapılmış fakat lokumlu demir deseni uygulanmıştır. Ahşap parmaklıklarda demirden farklı olarak düşey çubuklar daha kalın tutulup, yataylar bunların içinden geçirilmiştir. Veli Baba evinde günümüze ulaşmış özgün ahşap parmaklıkları görebilmekteyiz.

17.yy sonlarından itibaren alt pencere kanatları da camlı yapılmış, tepe pencerelerinde de desenler daha büyük camlara göre düzenlenebilmiştir. Alt pencereler çift kanatlı yapılmış, Mücahit Bükücüler evinde olduğu gibi bazı örneklerde, sedirde oturanları rahatsız etmemesi için açılır kanatların altında bir bölüm sabit bırakılmıştır.

Pencere kanatları kasa ile aynı yüze takılmıştır, doğrama kesitleri incedir, 3 cm.'i geçmemektedir. Kanatlar dişli bindirme ile kasaya oturtulmuş, dıştan takma menteşe ve kelebek mandallarla hareketi sağlanmıştır. İnce duvarlarda kasa, duvar kalınlığındaki sövenin iç yüzeyinde, yığma kalın duvarlarda ise söve dışta yapılmış, açılan pencere kanadı duvar kalınlığı içinde kalmıştır.

Pencerelerin etrafı pervaz ile çevrilmiştir. Sıva yapılan duvarlarda pervazlar sıva yapımından önce karkasa çakılmış ve sıva pervazla aynı yüzeyde ya da daha kabarık yapılmıştır.

19.yy'ın ikinci yarısından itibaren pencere kapakları panjur şeklinde yapılmaya başlanmıştır. Bursa da birkaç yapıda bu panjurlardan bulunmaktadır. Geç dönem yapılarında pencere dışlarında ince ıhlamur çubuklarından yapılmış kafesler bulunmaktadır, bu örneklerden günümüze çok azı ulaşabilmiştir. Çoğunlukla pencerenin yarı yüksekliğinde olan bu kafesler cumba şeklinde çıkıntılı da olabilmektedir.

Tepe Pencereleri

Yukarıda da bahsedildiği gibi, soğuk havalarda, alt pencerelerin kapakları kapatıldığı zaman içeriye ışık alınabilmesi için alt pencerelerin üzerinde sabit tepe pencereleri yapılmıştır. Bu pencereler sabit çerçeve içine alçı iskelet ve küçük camlar ile oluşturulmuş, estetik olması ve karşı evlerden içerinin görülmemesi için genellikle renkli cam kullanılmıştır. Tepe pencereleri, konumuz olan dönem evlerinin en belirleyici cephesel özelliklerindedir.

Tepe pencerelerine, aynı zamanda, havale, baş, revzen isimleri de verilmektedir. Bu pencereler, özellikle kalın yığma duvarlarda, duvarın dış ve iç yüzünde olmak üzere iki tane yapılmış, dışlık ve içlik isimlerini almıştır. Dışlıklar daha sade ve dış etkenlere dayanıklı olması için kalın desenli, içlikler ise renkli camlı, geometrik, çiçek, cami desenli veya kitabelidir. (Fotoğraf 133) Bu desenler aynı zamanda evin yapıldığı dönemin özelliklerini yansıtmaktadır. Tepe pencerelerinde kullanılan camların hazırlanış biçimleri 'Cam' bölümünde açıklanmıştır.

Fotoğraf 133: Mücahit Bükücüler evi tepe pencereleri iç görünümü

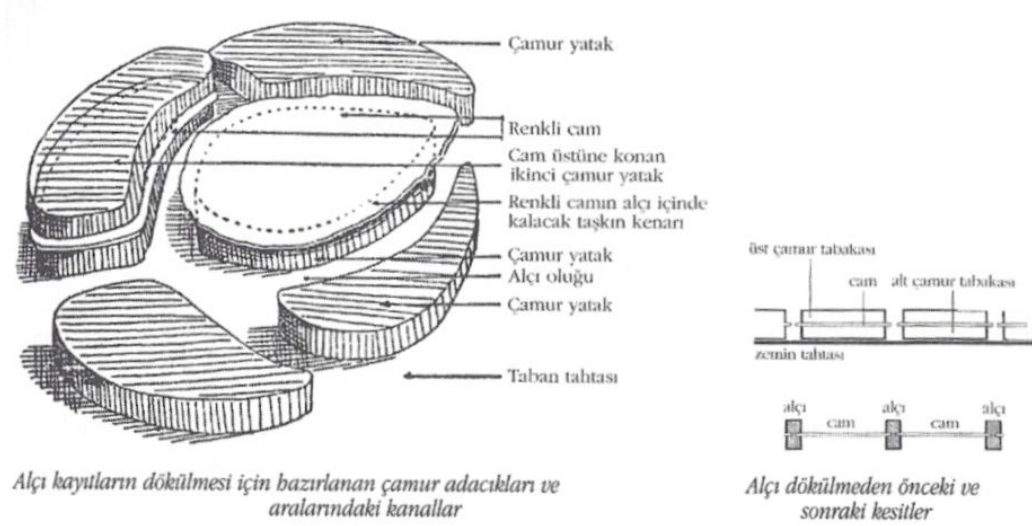
Tepe pencerelerinin yapılışı, günümüzde de, Bursa’da restorasyon çalışmalarında görev alan restoratör Safiyüddin Erhan’dan alınan bilgilere göre açıklanacaktır. Safiyüddin Erhan, halk arasında alçı İsmail Efendi namıyla tanınmış olan, Hasib Mollazade İsmail Sönmez’in çalışmalarını görme imkanı bulmuştur.

Dışlık ve ince detayları bulunmayan büyük desenli içliklerde, pencere deseni bir zemin üzerine çizilmiş, kullanılacak camlar, hazırlanan desenden biraz büyük olacak şekilde kesilerek hazırlanmıştır. Kırmızı toprağın suda eritilip süzülmesinden sonra bekletilen ve dibe çöken çamur, yoğrularak cam macunu haline getirilmiştir. Pencere desenine göre hazırlanmış olan çamur kalıplar, zemin üzerinde çizilmiş olan yerlerine, ahşap kasa içerisine yerleştirilmişlerdir. Alçı pencerelerin kolay taşınması ve yerine monte edilebilmesini sağlayan bu ahşap kasalar, içine alçı girecek şekilde kanallı olarak ve 4-5 cm. genişliğinde, pencere ile aynı kalınlıkta hazırlanmıştır. Daha sonra kesilen camlar şekillerine göre çamur kalıpların üzerine koyulmuş, bunların üzerine de ikinci kat çamur kalıplar yerleştirilmiştir. (Şekil 24) Bu kalıpların üzerine kaymamaları için ağırlık yerleştirilmiş ve aralarda kalan kanallara alçı dökülmüştür. Alçı donduktan sonra taşan kısımları kesilip temizlenerek pencereler hazır hale getirilmiştir.

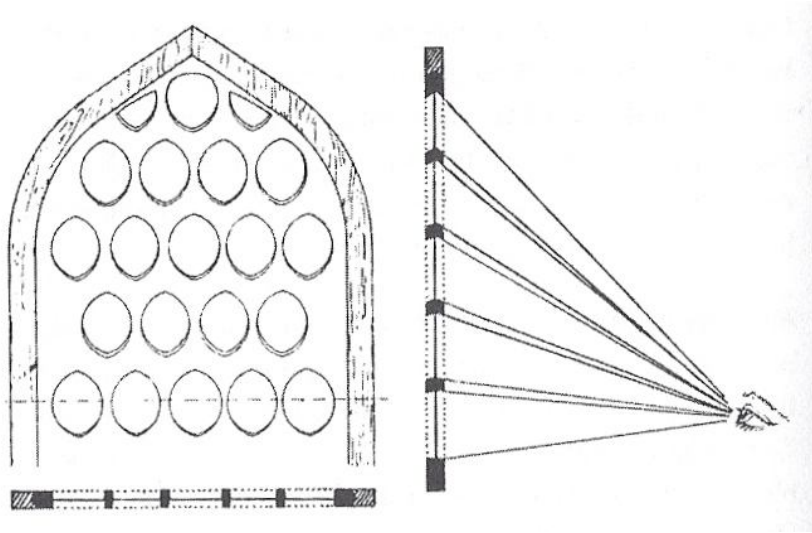
Daha ince emekle hazırlanan içlik pencerelerinde ise çizim birebir hazırlanıp iğne ile delinip, kömür tozu dökülerek, tahta veya sert bir zemin üzerine aktarılmış, üzerine hazırlanan ahşap kasa yerleştirilmiştir. Hazırlanan çamur kalıplar çizimdeki ana bölümleri şeklinde parçalar kesilmiş, tezgahdaki çizim üzerine yerleştirilmiştir daha sonra üzerine alçı dökülüp kurumaya bırakılmıştır. Kuruyan alçı tabaka üzerine, hazırlanmış olan çizim, kömür tozu ile aktarılmıştır. Bu desene göre uzun ve derin hatlar bıçak ve kavisli iskarpelalarla, ince hatlar ince ve sivri uçlu testereler, matkaplarla şekillendirilmiştir. (Fotoğraf 134) Bu işlemler sırasında gecikme sebebiyle alçı çok kurumuş olursa çalışılan kısma su serpilerek uygulama kolaylaştırılmıştır. Kesme esnasında büyük bir kırılma olursa aynı yere alçı dökülerek kesime devam edilmiştir. (Erhan, 2008, 40)

Yüksekte bulunan pencerelerde alçı kayıtlar desenin görülmesini engelleyeceği için kayıtlar eğimli dökülmüş veya sonradan eğim verilmiştir. (Sönmez, 1997, 92) (Şekil 25) (Fotoğraf 135)

Kesim işi biten alçı levha sehpa üzerinde ters çevrilerek istenen renklerde kesilmiş olan cam parçaları yerlerine yerleştirilmiş, araları alçı ile sıvanmıştır. Kuruyunca taşan kısımlar kazınarak temizlenmiş ve tepe penceresi tamamlanmıştır. (Erhan, 2008, 40)

Şekil 24: Tepe pencerelerinin hazırlanması için kullanılan çamur kalıp (Sönmez, 1997,91)

Şekil 25: Alçı kayıtların görüş açısına göre eğikleştirilmesi (Sönmez, 1997,92)

Dışlık pencerelerde çoğunlukla filgözü adı verilen desen kullanılmıştır. (Şişman, 1990,18) Dışlık pencerelerinde camların 16-20 cm. çapında olduğu, alçı kayıtların kalınlığının 3,5-4,5 cm. arasında değiştiği görülmüştür.

Fotoğraf 134: Alçıcı İsmail Efendi'ye ait, tepe penceresi yapımında kullanılan aletler ve zeminde çizilmiş olan pencere deseni (Safiyüddin Erhan arşivi)

Fotoğraf 135: Safiyüddin Erhan atölyesinde bulunan, tepe penceresi yapımında kullanılan aletler

Fotoğraf 136: Safiyuddin Erhan atölyesinde bulunan tepe penceresinin detay görünümü

Fotoğraf 137: Bükücüler evi tepe penceresi detay görünümü

Fotoğraf 138: Bükücüler Evi içlik tepe penceresi dış ve iç görünümü, pencerenin iç tarafında alçı yüzeylerde kanal açılmamıştır.

17. yüzyıl dönemi, yığma kalın duvarlı yapılarda tepe pencerelerinin üzeri tuğla kemer ile geçilmiştir. Ahşap karkas arası doldu duvarlarda ise, alt pencerelerde olduğu gibi tepe penceresinin de iki yanından dikme geçirilmiş, bu iki dikme pencere üzerinden geçirilen kuşakla bağlanmıştır. Bu şekilde boşluğu hazırlanmış olan pencere yerine yerleştirilmiştir.

Yapılarda yığma sisteme göre ahşap sistemin yaygınlaşmasıyla 17. yy'dan itibaren alt pencereler büyümüş ve sayıları arttırılmış, üst pencereler aşağıya doğru indirilmiştir. Pencerelerde genellikle $3/5$, tepe pencerelerinde ise $3/5$, $2/3$ oranı uygulanmıştır. (Uluengin, 2000, 204) Tepe penceresi en boy oranı, 17. yy. yapısı olan Hacılar Cami imam evinde $3/5$, Kenan Doğruöz evinde ise $1/2$ 'dir. 18. yy. yapısı olan Mücahit Bükücüler ve Hatice Bayraktar evinde bu oran $2/3$ olarak yapılmıştır. 19. yy başlarından itibaren, alt pencerelerde büyük camların kullanılabilmesi ile tepe pencereleri gittikçe işlevlerini yitirmiş, dekoratif amaçlı kullanılmıştır. Bu nedenle kare, dairesel veya elips formlarda ve daha küçük yapılmıştır. Bu değişime örnek olarak Umurbey Köyünde, 19 yy. sonlarında yapılmış olan Celal Bayar Evi görülebilmektedir. (Fotoğraf 139) Zamanla işlevini yitirerek küçültülen tepe pencereleri, yapılmamaya başlanmış, bunun sonucunda kat yükseklikleri de azaltılmıştır.

Fotoğraf 139: 19. yy'da yapılmış olan, Umurbey Köyü Celal Bayar Evi ve Mudanya Belediyesi arkasında Cemalaki Evi

3.5.2.2. Kapılar

İncelenen 17. ve 18. yy evlerinin çoğunda, sokaktan bahçeye veya taşlığa girilmektedir. Bu nedenle evlerin giriş kapıları genellikle bahçe kapısı şeklindedir.

Bu bölümde açıklanan özellikler doğrultusunda evlerde bulunan kapılar, bahçe ve oda kapıları olarak iki alt başlıkta incelenecektir.

Bahçe Kapıları

Ev ile sokak arasında bağlantıyı sağlayan bahçe kapıları çift kanatlıdır. Özellikle o döneme ait araçların ve köy evlerinde hayvanların girebilmesi için kapılar geniş yapılmıştır. Kapı genişlikleri ortalama 2 m, yükseklikleri ise 2 - 2,20 m arasında değişmektedir. Bazı evlerde kapının bir kenarında tek kanatlı bir giriş bırakılmıştır.

Bahçe kapıları genellikle sert ağaçtan, geniş ve kalın tahtalardan yapılmıştır. Bu tahtaların kalınlıkları 4-5 cm, genişlikleri ise 35-40 cm. olabilmektedir. Dik olarak yan yana getirilmiş olan tahtalar arkalarından geçirilen kuşaklarla sabitlenmiştir. Genellikle yukarıda, ortada ve altta olmak üzere üç kuşak geçirilmiştir. Tahtalar, kuşaklara kalın yuvarlak başlıklı dövme demirden çiviler ile bağlanmıştır. Bu çiviler eşit aralıklarla çakılarak, görsel bir eleman olarak da kullanılmıştır. (Fotoğraf 140)

Bahçe kapılarının kanatları çoğunlukla menteşe yerine bir ökçe demiri üzerinde döndürülerek açılmıştır. (Arseven,551)

Anahtar delikleri ve kapı çalmak için kullanılan oymalı kulplar demirden ve farklı desenlerde yapılmıştır.(Fotoğraf 141)

Bahçe kapılarının üzerleri saçak ile örtülmüştür. Bazı örneklerde bahçe kapısının üzerinde veya Bükücüler evinde olduğu gibi yanında, dışarıya bakmak için bir köşk odası bulunmaktadır.

Fotoğraf 140: Cumalıkızık Köyüstü Sokaktaki evin bahçe kapısı

Fotoğraf 141: Misi Köyü Pınar Caddesi 1 Numaralı evin bahçe kapısı kulpu

Fotoğraf 142: Cumalıkızık Köyünde bulunan bir evin bahçe kapısı kulpu

Oda Kapıları

Her biri ayrı bir ünite oluşturan odalarda kapının yeri, odanın yerleşimini ve mahremiyetini bozmayacak şekilde belirlenmiş, sofaya açılan duvarının köşesinden giriş verilmiştir. Dış sofadan girilen odaların, soğumaması için kapı boyutları küçük ve basık tutulmuştur. Kapılar ahşap ve tek kanatlı yapılmış, odanın önemine göre, üzerine yapılan kemer, kitabe, pervaz şeklinde başlık ile giriş yüksek gösterilmiştir. Osmanlı ve Şemaki Evlerinde bu tür kapıları görebilmekteyiz. İncelenen evlerin çoğunda özgün kapılar sökülerek değiştirilmiştir. Ölçülebilen kapı boyutları, Osmanlı Evi'nde 90 x 175 cm, Kenan Doğruöz Evi'nde 88 x 186 cm, Tahir Paşa Konağında 85 x188 cm'dir. (Fotoğraf 143)

18. yy dan itibaren kapılar oda pencereleri ile bir birlik oluşturmak amacıyla ortak raf altında tutulmuş ve yükseklikleri arttırılıp, kemerler kaldırılmıştır.

Kapı kanatları, yapının ve odanın niteliğine göre farklı boyut ve profil detaylarıyla aynalı olabildiği gibi düz tahtaların yan yana çakılması şeklinde de yapılmıştır.

Fotoğraf 143: Şemaki Evi ve Kenan Doğruöz Evi oda kapıları

3.5.2.3. Merdivenler

İncelenen evlerde taşlıktan birinci kat sofasına ahşap tek kollu merdivenler ile çıkılmıştır. Merdivenler sofanın içinde veya dışında, sofaya dik veya paralel olabilmektedir. Merdivenler yapıda en çok hasar gören elemanlardan birisi olduğu için dönem dönem yenilenmiştir. Bazı evlerin, farklı ailelerin bir arada yaşaması sonucu ikiye bölünmesiyle, Mücahit Bükücüler, Kenan Doğruöz, Hatice Bayraktar evlerinde olduğu gibi özgün merdivenlerin yerleri değiştirilmiş veya yeni merdivenler eklenmiştir.

Merdivenlerin ilk basamağı, binek taşı şeklindedir. Ahşap basamaklar iki taraflı limon kirişleri arasına veya üzerine oturtulmuştur. Rıhtlar yüksek bırakılmıştır, genellikle 25 cm. dir. Bazı örneklerde rıht kaplaması yoktur, daha özenli yapılarda rıht ve merdiven altı kaplanmıştır. Merdivenlerin kol genişlikleri ortalama 100 cm. kadardır ve kolunun her iki yanında düz veya işlemeli korkuluk yapılmıştır. 18.yy. dan itibaren merdiven boyutları genişletilmiştir.

3.5.2.4. Tavan ve Döşeme Kaplamaları

Ahşap kirişleme altına tahta kaplanarak oluşturulan tavanlar, evlerde en çok özen gösterilen öğelerden birisidir. Yapılan kaplamanın üzerine ince çitalar çakılarak farklı desenler oluşturulmuştur. Uygulanan en basit örnek ahşap profillerin belirli aralıklarla paralel olarak çakılmasıyla oluşturulan pasalı tavanlardır. Daha zarif örnekler, ince, yarım daire şeklinde profillenmiş çubukların, ortogonal veya diyagonal yönlerde kare, üçgen, altıgenler oluşturmasıyla yapılmış olan şişli tavanlardır. (Eldem, 1984,106) (Fotoğraf 144) Evlerde odanın niteliğine, ailenin ekonomik durumuna göre tavan kaplamasının niteliği değişmiştir.

Sıva ile kaplı olan duvarlardan tavan kaplamasına geçilirken sade veya kavisli silmeler kullanılmıştır. Burada tavan kaplamasının etrafı bordür ile çevrelenmiş ve işleme bunun içine yapılmıştır. Daha detaylı örneklerde tavan kaplamasının ortasında göbek adı verilen bir işleme yapılmış, bu durumda bezemenin ağırlığı bu noktada vurgulanmıştır. Klasik Osmanlı tarzında göbekler, genellikle dörtgen veya altıgen şeklinde, yıldız oluşturacak geometrik desenlerle zenginleştirilmiştir. Barok üslubunda ise daha çok kabartma, yaprak, yemiş desenleri tercih edilmiştir. Bu göbeklerde de işlenmesi kolay olduğu için ıhlamur ağacı kullanılmış, göbeklerin merkezlerinde genellikle aşağıya doğru sarkan ahşap topuzlar yapılmıştır. Daire

kısmı göbekten çevreye doğru uzanan işlemeli çubuklarla bölünmüştür, bunlara ‘çarkıfelekli tavanlar’ denmektedir. Çok çeşitli göbek desenleri yapılmıştır, günümüze ulaşabilen en zengin örnek Şemaki Evinin başoda tavanıdır. (Fotoğraf 145)

Şemaki Evi başodasında görüldüğü gibi bazı evlerinin başodalarında tekne tavan ismi verilen sistem uygulanmıştır. Burada tavan merkeze doğru kavisli bir yüzeyle üst kota yükseltilmiştir. Bu kavis bağdadi çitası üzerine sıva yapılarak oluşturulmuştur.

Çıtalarla işlenmiş olan tavanlar boya ve kalem işi bezemelerle daha da detaylandırılmıştır. 18.yy’a kadar canlı ve kontrast renkler kullanılmış, baroklaşma ile renkler pastelleşmiş, ampir tarzında ise daha sade ve az farklı renkler kullanılmıştır. (Eldem, 1984, 106)

Yapılarda döşeme kaplaması olarak da meşe veya çam kullanılmıştır. Ahşap döşeme kirişlerinin üzerine ters yönde, yaklaşık 2,5 cm. kalınlığında ve 27-28 cm. genişliğinde tahtalar çakılmıştır. Daha önce de açıklandığı gibi Veli Baba evinde bu genişlik 35 cm’e ulaşmaktadır.

Fotoğraf 144: Tahir Paşa Konağı zemin kat odası ve Osmanlı Evi başoda tavan kaplamaları

Fotoğraf 145: Şemaki Evi kat başoda tavan kaplaması

3.5.2.5. Ocaklar

Evlerde ısınmak ve yemek pişirmek için ocaklar kullanılmıştır. Yığma duvarlı yapılarda ocaklar bu duvarlar içine gömülü olarak yapılmış, ince olan üst kat dolgulu duvarlarda ise ocak, yanına dolaplar yapılarak yine gömülü hale getirilmiştir. Üst katlarda yığma duvarın azaltılıp, dolma duvarın arttırıldığı dönemde bazı yapılarda ocaklar duvar dışına çıkartılarak cepheye yansıtılmıştır. İncelenen yapılar arasında Hatice Bayraktar Evi, Misi Pınar Sokak 1 nımara ve Cumalıkızık Kurtbasan Sokak 3 parselde bu uygulama yapılmıştır.

Ocağın iki tarafında, testi, tabak gibi günlük kullanılan eşyaların koyulduğu hücreler yapılmış ve bunlara ‘tembel deliği’ adı verilmiştir. Bu hücrelerin yan taraflarında yine gömülü, yüklük veya dolaplar bulunmaktadır. Hücrelerde ahşap oyularak değişik desenler oluşturulmuştur. Oturmak için kullanılan sedirler ocak önünde kesilmiş, yerine genellikle mermer eşik yapılmıştır.

Ocaklarda ateş yakılan yer yarım daire şeklindedir ve çapı genellikle bir metreyi aşmamıştır. Osmanlı Evinde ocak genişliği 75 cm, Şemaki Evinde 64 cm, Kenan Doğruöz evinde 92 cm’dir. Derinlik ortalama 40 cm. olarak yapılmıştır. (Fotoğraf 146)

Şemaki evi ve Osmanlı evinde olduğu gibi ocakların üzerinde, dumanın oda içinde dağılmaması için yapılmış olan yaşmaklar, alçı kabartma veya kalem işi ile süslenmiştir.

Bazı ocakların ise bacaları yoktur, duman ocağın içinde ve üst tarafta evin dışına açılmış deliklerde çıkartılmıştır. Bunlara veya dumanın çıkartıldığı bacalara 'buhari' adı verilmiştir. (Arseven,546)

Fotoğraf 146:Osmanlı Evi başodası ve Yenişehir Şemaki evi birinci kat kuzeybatı odası ocak ve dolap görünümü

3.5.2.6. Sedirler

Odalarda oturmak için döşeme kotu yükseltilerek sedirler yapılmıştır. Bu sedirler, pencere bulunan duvar boyunca uzatılmış, bazen yan duvarlarda da devam ettirilmiştir.

Sedirler, döşeme kirişlerinin üzerine ters yönde kirişler oturtulup, üzerine tahta çakılarak, yaklaşık 20-25 cm. yüksekliğinde ve 75 cm. (1 arşın) genişliğinde yapılmıştır. Pencere parapet yükseklikleri de bu yükseklik doğrultusunda belirlenmiştir. Sedir üzerinde oturan kişinin dışarıyı rahatlıkla görebilmesi ve pencere kapaklarını açabilmesi için gerekli mesafe belirlenmiştir.

Sedirlerin üzerlerine yerleştirilen işlemeli minder ve örtüler ile de estetik bir görünüm sağlanmıştır. 19 yy'dan itibaren, sosyal yaşantının değişmesi ve hareketli mobilyaların kullanılmaya başlanmasıyla sedir yapımı bırakılmıştır.

3.5.2.7. Dolap, Yüklük ve Raflar

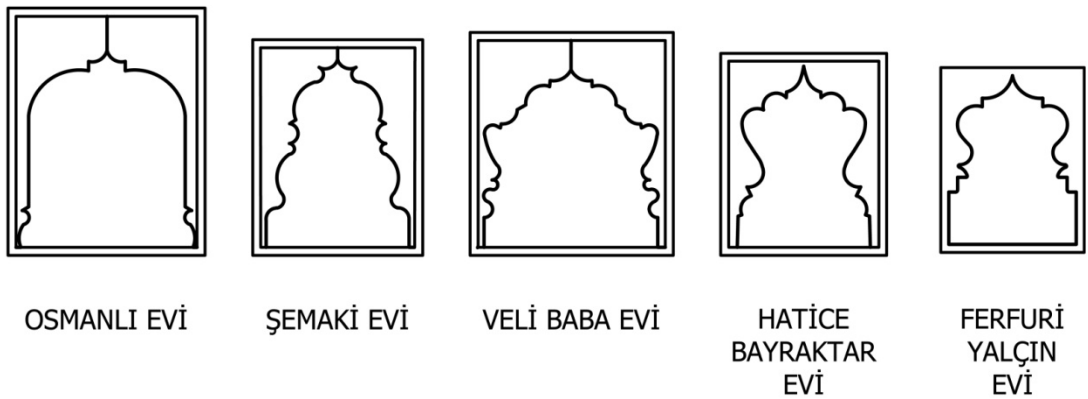
Odalarda, gün içinde kullanılmayan eşyaların kaldırıldığı yüklük ve dolaplar yapılmıştır. Yataklar gündüz yüklüklere kaldırılıp, testi, tabak gibi eşyalar dolaplarda durdurulmuştur.

Ayrıca bazı odalarda, yüklükler, zeminine tuğla veya sac kaplanarak, gusülhane olarak kullanılmıştır. (Arseven,542)

Yığma duvarlarda ocak yanlarına gömülü yüklükler, dolgu duvarlarda tüm duvar boyunca ahşap dolaplar yapılmıştır. 17. yy dan itibaren 'musandıra' ismi verilen yüklüklerin toplu bir şekilde yapılma usulü yaygınlaşmıştır. (Eldem, 1984, 80)

Dolap kapakları da, kapılarda olduğu gibi genellikle çerçeve içine aynalar şeklinde yapılmış, bu aynalar küçük tutularak geometrik desenler de oluşturulmuştur. Bazı örneklerde ayna uygulanmamış, yüzeylere boya ile bezeme yapılmıştır. Dolapların altı yaklaşık 60 cm' e kadar sabit olarak yapılmıştır. Üstte tavana kadar uzanan bölüm ise kitabeler halinde düzenlenmiştir. Günümüze ulaşan yapıların çoğunda bu hücreler, dolaplar sökülüştür. Hatice Bayraktar Evinde ve restore edilmiş olan Şemaki Evi, Osmanlı Evinde bu uygulamaları görebilmekteyiz. (Şekil 26)

Alt ve üst pencereler arasında 18.yy dan itibaren içte ve dışta raf ve saçak şeklinde silmeler uygulanmıştır. Odaların özellikleri anlatılırken bahsedildiği gibi perdeler de bu raflara asılmıştır.

Şekil 26: İncelenen evlerde bulunan hücre örnekleri

4. BÖLÜM: YAPILARDA MEYDANA GELEN KORUMA SORUNLARI

İncelenen evler, raporlarında ve çizimlerinde belirtildiği gibi zaman içerisinde yıpranmış veya yapılan yanlış müdahaleler sonucu özgün hallerinden uzaklaşmıştır. Bu bölümde, yapılan çalışmalar sonucunda tespit edilen bozulmaların nedenleri ve şekilleri açıklanacaktır.

4.1. KONUTLARIN BOZULMA NEDENLERİ

Evlerde görülen değişiklikler, yıpranmalar, doğal olayların sonucunda veya kasıtlı olarak meydana gelmiştir. Zaman içerisinde değişen şartlar yaşam şekillerini olduğu gibi evleri de etkilemiştir. Yapılan tespitler sonucunda yapılarda meydana gelen bozulmaların nedenleri, fiziksel nedenler, sosyal ve ekonomik nedenler olmak üzere iki başlık altında açıklanacaktır.

4.1.1. Fiziksel Nedenler

Geleneksel konutlarda meydana gelen, hasar ve değişimlerin nedenlerinin başında fiziksel etkenler bulunmaktadır. Bu etkenler, doğadan, yapıdan ve insandan kaynaklanan nedenler olmak üzere üç grupta incelenecektir.

4.1.1.1. Doğadan Kaynaklanan Nedenler

Evlerin yıpranmasında veya yıkılmasında etkili olan nedenlerden birisi, deprem, rüzgar, yağmur gibi doğa olaylarıdır.

Depremler yapıların hasar görmesinde en etkili olan doğa olayıdır. Daha önce de sözü edildiği gibi Bursa'da, özellikle 1855 yılında meydana gelen depremde pek çok yapı yıkılmış veya ağır hasar görmüştür.

Uzun süreli doğal etkenler de yapının zamanla deforme olmasına neden olmaktadır. Isı farklılıkları, donma, çözünme olayları sonucunda malzemeler yorulmaktadır.

Zeminden gelen nem, duvarlarda rutubete neden olmakta, bunun sonucunda duvarı oluşturan taşların yapısında bozulma oluşmaktadır. Sudan etkilenen kerpiçler dağılmakta, ahşap elemanlarda çürüme meydana gelmektedir.

Sıva yapılmamış veya sıvası dökülmüş olan evler dış etkenlere daha açıktır. Cepheye vuran yağmur suları ahşap elemanların ve kerpiçlerin ıslanmasına neden olmaktadır.

Bir diğer doğa olayı olan rüzgar da yapılarda oluşan bozulmalarda etkilidir. Bursa'da lodosun etkili olması nedeniyle özellikle evlerin çatıları zarar görmektedir. Çatılarından ve camları kırılmış olan pencerelerinden evlere giren yağmur suyu, özellikle döşeme ve tavan kaplamalarında çürümeye neden olmaktadır.

Nem sonucu oluşan bitkiler ve yosunlar da yapıya zarar veren etkenler arasındadır. Bitkilerin kökleri malzemelerde bulunan çatlaklara girerek bu çatlakları daha da genişletmektedir.

Ahşap kurtları, yapıda bulunan ahşapların mukavemetlerini zayıflatmakta, zamanla çürümelerine neden olmaktadır.

4.1.1.2. Yapıdan Kaynaklanan İç Nedenler

İncelenen evler genel olarak sağlam zeminlerde yapılmış oldukları için zeminden kaynaklanan hasar tespit edilmemiştir. Fakat genel olarak zayıf zemine oturtulmuş olan yapılarda oturma veya yana yatma gibi hasarların meydana geldiği görülmektedir.

Evlerin taşıyıcı sistemi ahşap ile oluşturulduğu için, ahşapta meydana gelen bozulmalar yapıyı doğrudan etkilemiştir.

Bazen de seçilen elemanların boyutlarından kaynaklanan hasarlar oluşmaktadır. Örneğin, Veli Baba evinde olduğu gibi birinci kat duvarlarının ahşap dikmelerinin uzun ve ince kesitli olması nedeniyle, bu duvarlarda düşeyden kayma meydana gelmiştir. (Fotoğraf 45)

4.1.1.3. İnsanın Oluşturduğu Nedenler

İnsanlar, koruma bilincinin oluşmaması sonucu, terk, bakımsızlık ve kasıtlı tahriplerle yapılara zarar verebilmektedirler.

Evlerin yıpranmasındaki en etkili neden kullanılmamalarıdır. Terk edilip, gerekli bakımları zamanında yapılmayan evler, yıpranıp yıkılmaya mahkum edilmektedirler. Örneğin Veli Baba evinin üst katı, alt kata göre daha uzun süredir kullanılmadığı ve bakımı yapılmadığı için yıkılmak üzeredir. Evlerin asıl sahiplerinin ayrılmasıyla yerine gelen kişiler bazen yapıya gerekli değeri vermemektedir. Hissedarların aralarında anlaşamaması da gerekli yenilemelerin yapılamamasının nedenlerinden birisidir. Örneğin Kenan Doğruöz evinde oturanlarla yapılan görüşmede, yapının on hissedar üzerine kayıtlı olduğu ve arada anlaşma sağlanamadığı için restore edilemediği söylenmiştir.

Yapının plan şemasında ve cephesinde yapılan değişiklikler de yapıya zarar vermektedir. Yukarıda da sözü geçtiği gibi hissedarların artmasıyla birkaç aile, evi bölerek bir arada yaşamaktadır. Cephede açılan yeni boşluklar, arada bulunan duvarların kaldırılması yapının taşıyıcı sisteminin zayıflayıp, hasar görmesine neden olmaktadır. Örneğin Veli Baba evinin sağır olan kerpiç zemin kat duvarlarında büyük boyutlu pencereler açılmış, Mücahit Bükücüler evi ikiye bölünerek plan şeması bozulmuştur. (Fotoğraf 40)

Bazı rekonstrüksiyon uygulamalarında da yapının özgün şeklinden uzaklaştırıldığı görülmüştür. Bunun bir nedeni proje aşamasında günlük ihtiyaçların, yapısal özelliklerin önünde tutulması veya yeterince arşiv araştırmasının yapılmaması, bir diğer nedeni de uygulama sırasında özgün malzeme ve detaylara bağlı kalınmamasıdır.

Yangınlar sonucunda da evler büyük hasar görmüş veya tamamen yok olmuştur. Bükücüler evi geçirdiği yangın sonucunda büyük hasar görmüş ve ailenin yaptırdığı yenileme sırasında özgünlüğünü yitirmiştir. (Fotoğraf 17) Evlerin ahşap olması nedeniyle bir noktada çıkan yangın kolaylıkla çevre yapılara, hatta mahallelere yayılmıştır. 1958 yılında meydana gelen yangında tarihi hanlar bölgesinde bulunan yapıların çoğu zarar görmüştür.

Evler bazen de kasıtlı olarak yıkılmıştır. Bunun bir nedeni geleneksel Türk kültürüne göre, evler geçici yaşam alanlarıdır ve aile üyelerine mahsustur. Aile genişledikçe, evler ek odalar ile genişletilmiş veya yıkılıp yeniden yapılmıştır. Bu nedenle günümüze ulaşan sivil mimarlık örnekleri çoğunlukla 19. yüzyıla aittir. Betonarme

sistemin yaygınlaşmasından itibaren ise yıkılan evlerin yerine çok katlı apartmanlar yapılmıştır.

Bir diğer kasıtlı yıkım nedeni de bayındırlık etkinlikleridir. Yeni yolların açılması sırasında anıtsal eserler de dâhil olmak üzere pek çok yapı yıkılmıştır. Kentin gelişim süreci açıklanırken söz edildiği gibi Hamidiye ve Mecidiye Caddeleri açılırken, yol aksı üzerinde bulunan yapılar yıkılmış veya kesilmiştir.

Söz konusu evlerin büyük bir özenle inşa edilmiş olmaları nedeniyle bakımları da zor ve masraflı olmaktadır. Özellikle işlemeli olan tavan kaplamaları gerektiğinde tamir edilmediğinden sökülüp yerine düz veya çatalı tahta çakılmış olduğu görülmüştür.

Yapılan yanlış onarımlar da yapıda oluşan bozulmaları arttırmaktadır. Bunların başında sıva yenilemeleri sırasında kırılgan kireç katkılı harç yerine çimento katkılı harç kullanımı gelmektedir. Kenan Doğruöz evinde özgün tuğlalar yerine delikli tuğla örülmüştür. (Fotoğraf 28) Bozulmanın nedenini değil sonucunu ortadan kaldırmaya yönelik onarımlar yapılması yeterli olmamaktadır.

4.1.2. Sosyal ve Ekonomik Etkiler

Zaman içerisinde teknolojinin gelişmesi, yaşam şartlarının farklılaşmasıyla, sosyal yaşantıda da değişimler oluşmuştur. Bu değişimler, yapılarda insanlardan kaynaklanan bozulmaların temelini oluşturmaktadır.

Evlerde hareketli mobilyaların kullanılmaya başlanması ve önceleri odaların içinde çözümlenen işlevler için mutfak, banyo, gibi ayrı mekanların yapılması, plan şemasında bozulmaların oluşmasına neden olmuştur. Geleneksel kültür sonucu bir arada yaşayan ailelerin, ayrı evlere, apartman dairelerine taşınmaya başlamasıyla artık kullanılmayan evler yıkılıp yerine apartmanlar yapılmıştır. Böylece mahalle, bahçe kavramları da eski niteliklerini kaybetmiştir.

İnsanların ekonomik durumlarının, iş alanlarının değişmesi de yapılar üzerinde etkili olmuştur. Köylerde yaşayıp hayvancılıkla uğraşan ailelerin şehir merkezinde çalışmaya başlaması ve traktör gibi tarım aletlerinin yaygınlaşmasıyla evlerde bulunan ahır gibi bölümler işlevini yitirmiştir.

4.2. KONUTLARIN BOZULMA ŞEKİLLERİ

Yukarıda açıklanan nedenler doğrultusunda evlerde farklı bozulmalar meydana gelmektedir. Aşağıda, plan ve cephede oluşan biçimsel bozulmalar ile malzeme ve taşıyıcı sistemde meydana gelen yapısal bozulmalar açıklanacaktır.

4.2.1. Biçimsel Bozulmalar

Değişen ihtiyaçlar doğrultusunda evlerin planlarında ve cephelerinde değişiklikler yapılmıştır. Özgün nitelikleri dikkate alınmadan yapılan uygulamalar yapılara zarar vermektedir. Bu bölümde yapılarda oluşan biçimsel bozulmalar, plan şemasında ve cephelerde meydana gelen bozulmalar olmak üzere iki başlık altında açıklanacaktır.

4.2.1.1. Plan şemasında meydana gelen bozulmalar

Zamanla evlerde yaşayan ailelerin genişlemesi ve günlük yaşam düzeninin değişmesiyle plan şemalarında bozulmalar meydana gelmiştir.

Bu değişikliklerin en başında evlere yeni odaların eklenmesi veya mevcut mekanların bölünerek oda oluşturulması gelmektedir. Özellikle Veli Baba evinde olduğu gibi açık olan taşlık ve dış sofalar duvar örülerek kapatılmış ve içeride yeni odalar düzenlenmiştir. Bu mekanların kapatılmasının bir nedeni ise ısı kaybını önlemektir. Merdivenler de bu değişimlerden etkilenmiş, sofa bölünüp yeni odalar oluşturulurken merdivenin yeri değiştirilmiş, evlerin ikiye bölünmesiyle yeni merdivenler eklenmiştir.

Planda meydana gelen bir diğer değişiklik ise genellikle bahçede yer alan ıslak hacimlerin yapı içerisine alınmak istenmesidir. Önceleri odalar içinde bulunan gusülhaneler yerine yeni banyolar oluşturulmuştur. Fakat ıslak olan bu mekanlar ahşap yapılar içerisinde çözümlenirken yeterli tedbir alınmamış ve plan şeması bozulmuştur. Mutfaklar için de aynı sorunlar geçerlidir. Önceleri odalar içerisinde bulunan ocaklar yemek pişirmek için kullanılırken ayrı mutfak yapmak ihtiyacı ile evlerde ek odalar inşa edilmiş veya banyolarda olduğu gibi mevcut mekanlar bölünmüştür.

Özellikle, Hacılar Cami İmam evi ve Mücahit Bükücüler evinde yapılan değişimlerle plan şemaları oldukça bozulmuştur. Hacılar Cami imam evi birinci katı sofası kapatılmış, yeni odalar oluşturulmuş, başoda içine ıslak hacim eklenmiştir.

Bükücüler evinde ise geçmiş dönemlerde iki aile bir arada yaşadığı için ev ortadan ikiye bölünmüş, ikinci merdiven eklenmiş, zemin katta bulunan müstemilat yapısı üzerine kat çıkılarak, birinci kat ile bağlantılı oda ve mutfak düzenlenmiştir. Ayrıca burada da sofa kapatılmış, sofaya uzatılmış olan başoda geri çekilmiştir.

Yukarıda da sözü edildiği gibi yemeklerin ocak yerine mutfakta pişirilmesi, ısınmak için sobanın kullanılmaya başlanmasıyla ocaklar işlevini yitirmiş ve kapatılmaya, bacaları yıkılmaya başlanmıştır.

Evlerde hareketli mobilyaların kullanılmaya başlanmasıyla özgün oturma düzeni bozulmuş, mevcut sedirler sökülmüştür.

Yapıda bulunan bazı elemanlar da bakımı zor olduğu için sökülmüştür. Bunların başında da tepe pencereleri ve tavan kaplamaları yer almaktadır. Genellikle işlemeli ve boyalı olan tavan kaplamaları sökülmüş ve tepe pencerelerinin de kapatılmasıyla daha alt kotlardan yeni tavan kaplaması yapılmıştır. Mücahit Bükücüler Evinde başoda tavan kaplaması sökülerek yerine çitalı ahşap kaplanmıştır.

Bu değişikliklerin bazılarının gerekliliklerden kaynaklanmasına rağmen, bilinçsizce yapılan düzenlemeler hem yapısal hem de görsel olarak evlere zarar vermektedir.

4.2.1.2. Cephede Meydana Gelen Bozulmalar

Evlerde zaman içerisinde, plan şemasında olduğu gibi cephe düzeninde de değişiklikler yapılmıştır. Pencereler dış etkenlere doğrudan maruz kaldığı ve ahşap malzeme ile yapıldığı için yapıların en çok hasar gören elemanlarıdır. Ahşap doğramalarda yağmur ve kurtlanma sonucu çürüme ve kopma meydana gelmiş, bunun sonucunda doğramalar zaman zaman yenilenmiştir. Bu yenilemeler sırasında bazı pencerelerin boyutları değiştirilmiş, bazıları ise kapatılmıştır.

Teknolojik gelişmeler sonucu büyük boyutlu camların üretilebilmesiyle, evlerin pencere düzenlerinde büyük değişiklikler yapılmıştır. İncelediğimiz evlerin cephesinde görülen en belirgin bozulma tepe pencerelerinin kapatılmasıdır. İşlevlerini yitiren, bu nedenle bakımı yapılmayan tepe pencereleri kırılmış veya yerinden sökülmüştür. (Fotoğraf 83) Hatice Bayraktar evinde tepe pencerelerinin boşluğu tuğla örülerek kapatılmış, bazen de Misi'de bulunan evde olduğu gibi, ev ile birlikte tepe penceresi de boya ile kaplanmıştır. (Fotoğraf 37)

Alt pencerelere camlı kanatlar takılmasıyla, tepe pencerelerinde olduğu gibi işlevini yitiren ahşap kapakların da bakımı yapılmamış ve sökülmüştür. Aynı şekilde ahşap parmaklıklar da, fiziksel etkenler ve bakımsızlık nedeniyle eğrilmiş, çürüme meydana gelmiştir. (Fotoğraf 25) Bu korkulukların bazıları demir kokuluk ile değiştirilmiş, bazıları sökülmüştür.

Sosyal yaşamın değişmesiyle önceleri mahremiyet nedeniyle sağır bırakılan zemin kat dış duvarlarında yeni pencere boşlukları açılmıştır. Ayrıca taşlıklar duvar örülerek kapatıldığı için bu duvarlara giriş kapısı takılmıştır.

Cephede meydana gelen önemli bir bozulma da açık olan dış sofaların kapatılmasıdır. Sofalar genelde duvar örülerek, Kenan Doğruöz evinde olduğu gibi bazı örneklerde de tahta çakılarak kapatılmıştır. Plan şemasının cepheye yansımını sağlayan açık sofaların kapatılmasıyla evler özgün görünümlerinden uzaklaşmıştır. İncelenen evlerin açık sofalı olanlarının tümünde sofa tamamen kapatılmıştır. Sadece restore edilip müze olarak kullanılan Osmanlı evi ve Şemaki evinde sofalar şeffaf elemanlarla kapatılmıştır. (Fotoğraf 104)

Cephelerde görülen diğer değişiklik ise saçak ve çatının değiştirilmesidir. Yağmur, kar, rüzgar gibi etkenler sonucunda deforme olan çatıların düzenli olarak bakımlarının yapılması gerekmektedir. Yenilenmeyen çatılar zamanla çökmekte ve yapının içine su girmesine neden olmaktadır. Yapılan yenilemeler sırasında çatı formunda ve kaplamasında değişiklikler yapılmaktadır. Örneğin Mücahit Bükücüler evinde yangından sonra çatı yeniden yapılmış, saçak genişliği azaltılmış, alaturka kiremit yerine marsilya tipi kiremit kaplanmıştır.

Sıvalı evlerin dış cephesinde kullanılan kireç katkılı harçta zamanla çatlaklar oluşmuş ve dökülmeler meydana gelmiştir. Bu dökülmeler sonucunda yapının ahşap taşıyıcı elemanları ve duvar dolguları açığa çıkmıştır. Sıva yapılmamış olan evlerde de aynı şekilde ahşap elemanlarda fiziksel deformasyon ve tuğlaların arasındaki derz dolgularında dökülmeler meydana gelmiştir. (Fotoğraf 17)

4.2.2. Yapısal Bozulmalar

Farklı nedenlerle oluşan değişim veya hasarlar sonucunda evlerde kullanılan yapısal elemanlarda bozulmalar meydana gelmektedir.

4.2.2.1. Taş ve Tuğla Elemanlarda Meydana Gelen Bozulmalar

Kılcal çatlaklar içine giren su donarak çatlakların büyümesine ve taşların yüzeylerinde de dökülmelere neden olmaktadır. Zeminden gelen nemin içinde taşıdığı tuzların duvar yüzeyinde buharlaşması sonucu çiçeklenme ve duvarın yapısında bozulmalar meydana gelmektedir. (Ahunbay, 2007,47) Cephesi sıva kaplanmamış tuğla dolgulu evlerin tuğlalarında yüzey kayıpları, derz dolgularında dökülmeler oluşmuştur.

4.2.2.2. Ahşap Elemanlarda Meydana Gelen Bozulmalar

İncelediğimiz evlerin taşıyıcı sistemlerinde genellikle, kaliteli, iyi işlenmiş ve kalın kesitli ağaçlar kullanıldığı için bu evler günümüze kadar ulaşabilmiştir. Buna rağmen fiziksel etkenler sonucunda zaman içerisinde yapılarda kullanılmış olan ahşap elemanlarda bozulma meydana gelmiştir. Sofa ve taşlıklarda açıkta bulunan ahşap dikmeler, sıvasız yapılarda açıkta kalmış olan ahşap elamanlar hava ile doğrudan temas halinde olduğu için, kar, yağmur gibi doğal olaylardan daha çabuk etkilenmişlerdir.

Ahşap malzeme rutubetli bir ortamda kaldığında nem alarak boyutları büyüyüp hacmi artmakta, çalışmaya devam etmektedir. Ahşabın liflerine göre farklı yönlerde çalışması iç gerilmelere yol açarak çeşitli kullanım yerlerinde boyutlarının değişmesine, çatlama, eğilme, dönme ve kamburlaşma gibi kusurların oluşmasına sebep olmaktadır. (KUDEB, 2009, 23)

Yapıda en çok etkilenen ahşap elemanlar döşeme kirişleridir. Ahşap döşeme kirişlerinde, gelen yüklerin etkisiyle zamanla mukavemet azalması, sarkma ve çatlama oluştuğu gözlemlenmiştir. Kiremitlerin kırılması sonucu eve giren yağmur suları tavan ve döşeme kaplamalarında çürüme ve sehimi oluşmasına neden olmuştur.

Evlerin çıkmalarında da sokağa doğru sehimi meydana gelmiştir. Döşeme kirişlerinin çıkma ile aynı doğrultuda olmadığı durumlarda çıkma yönünde kirişlerin eklendiği açıklanmıştır. Duvar üzerinde eklenen bu kirişlerde gelen yüklerin etkisiyle zamanla eğilme meydana gelmiştir. (Fotoğraf 94) Cepheye bulunan elibögründelerin kırılarak yerinden ayrılması da çıkmada oluşan sehimi arttırmıştır.

Yapıda zarar gören bir diğer ahşap eleman da merdivenlerdir. Ahşap merdiven basamaklarında kullanım sonucunda aşınma meydana gelmiş, zamanla incelen basamak tahtaları sehim yapmış veya çökmüştür.

Ahşap elemanlar deforme eden en etkili nedenlerden birisi de kurtlanmadır. Oluşan kurtlanma özellikle dikme ve doğramaları etkilemiş, ahşap elemanın çürümesine ve kesit kaybına neden olmuştur.

İncelenen evlerin çoğunda taşlık zeminleri beton ile kaplanmıştır. Bunun sonucunda zeminde bulunan taş yüzeyler görülememekte ve yapısı bozulmaktadır. Aynı şekilde banyo veya mutfak olarak kullanılan mekânlarda da ahşap döşeme üzerine şap atılmış ve seramik kaplanmıştır.

4.2.2.3. Kerpiçlerde meydana gelen bozulmalar

Zeminden gelen nem veya çarpan yağmur suları sonucunda kerpiçler dağılmakta ve yapıları bozulmaktadır. Bunun sonucunda da Veli Baba ve Demirtaş evinde olduğu gibi duvarlar yıkılmaktadır. (Fotoğraf 41)

5. BÖLÜM: İNCELENEN EVLER İÇİN KORUMA YAKLAŞIMI

Bu bölümde incelenen evlerin, özgün malzeme ve teknikleri ile gelecek kuşaklara aktarılabilmesi için tespit edilen bozulma nedenleri ve şekilleri doğrultusunda koruma önerileri sunulmuştur.

5.1. PLAN VE CEPHE ÖLÇEĞİNDE

Günümüze az sayıda ulaşabilmiş olan söz konusu evlerin gelecek nesillere de aktarılabilmesi için gerekli tedbirlerin alınıp, uygulamaların yapılması gerekmektedir.

Bursa'da günümüze ulaşabilmiş olan evler, tescillenmiş olup ve koruma amaçlı imar planı kapsamında değerlendirilmektedir. Bu bakımdan söz konusu yapıların imar uygulamaları açısından koruma altına alınmış olmasına karşın bazı mal sahiplerinin henüz koruma bilincine sahip olmadıkları görülmektedir. Eğitim kurumlarınca ve yapılacak sosyal etkinliklerle, insanların yaşadıkları evlerin bir dönemi temsil ettikleri, tarihi, kültürel açıdan değer taşıdıkları, halk arasında yaygınlaştırılmalıdır. (Kuban, 2000. 152)

İmar planları ile ilgili önemli bir sorun yan parsellerde verilmiş olan yüksek katlı ve bahçesiz yeni yapı izinleridir. Bunun sonucunda hem etrafındaki yüksek yapılaşma sonucu evlerin algılanabilirliği azalmakta, hem de özgün sokak dokusu bozulmaktadır. Önce konutlar, sonra ise yer aldığı çevre, modern yaşam koşullarının gerektirdiği ihtiyaçlara cevap verebilecek duruma getirilmeli, imar planlarının düzenlemesi aşamasında geleneksel konutlar ve çevreleri dikkate alınmalıdır. Örneğin geleneksel konuta bitişik yüksek katlı yapı izni verilmemeli, kademelendirme ile yeni bina yükseklikleri sınırlandırılmalıdır..

Yapı ölçeğinde bozulmaların başında plan şemasında oluşan bozulmalar gelmektedir. Bunun en önemli nedeni daha önce de açıklandığı gibi evlere mutfak, banyo gibi

yeni ıslak hacimlerin eklenmesi, ailelerin genişlemesi sonucu mekânların bölünüp, yeni odaların, merdivenlerin eklenmesidir. Örneğin Hacılar Cami İmam Evi ve Kenan Doğruöz Evinde plan şemaları oldukça bozulmuştur. Mücahit Bükücüler evinde de bahçede yapıya bitişik olan mutfakın üzerine kat çıkılmış, böylece hem plan hem de cephe düzeni bozulmuştur. Bu uygulamaların bazıları günümüz yaşam şartları sonucu ihtiyaç halini almıştır. Fakat bu değişikliklerin bilinçli olarak ve yapıya zarar verilmeden yapılması gerekmektedir. İncelenen evlerin büyük bölümünde daha önce açıklandığı gibi zemin katlar servis mekanları olarak çözümlenmiştir. Dolayısıyla mutfak, banyo gibi mekanlar için yine zemin veya ara katların kullanılması uygun olacaktır. Bu değişiklikler yapılırken plan şeması dikkate alınmalı, işleve uygun bir alan seçilmeli, bezeme, dolap, ocak gibi elemanlar kapatılmamalıdır.

Yapılara sonradan eklenmiş niteliksiz ekler kaldırılmalıdır. Yapılan ek yapı görünümünü bozmuyorsa, restorasyon ilke ve teknikleriyle düzenlenmelidir. İhtiyaçlar doğrultusunda yeni bir ek yapmak gerekirse, mevcut yapının oranları, malzemeleri ve tekniği dikkate alınarak buna uygun ve minimum ölçülerde yapılmalıdır.

Evlerin cephelerinde yapılmış olan değişikliklerin başında da ısı kaybını önlemek için açık olan taşlık ve dış sofaların duvar örülerek kapatılması gelmektedir. Eğer bu mekanların kapatılması gerekiyorsa cephe düzenini bozmayacak şekilde günümüzde gelişen teknoloji ürünleri, şeffaf elemanlar kullanılmalıdır.

İncelenen yapıların cephe düzenlerinde tespit edilen önemli bir değişiklik de, söz konusu yapıların en karakteristik özelliklerinden birisi olan tepe pencerelerinin kırılıp, kapatılmasıdır. Zaten çoğu kırılıp yok olmuş olan bu pencerelerin koruma altına alınıp, uzmanları tarafından temizlenmesi ve gerekli yerlerinde alçı ile sağlamlaştırma ve bütünleme yapılması gerekmektedir. Bunun için de bu konuda uzmanlaşacak ustaların yetiştirilmesi doğru olacaktır. Cephelerde kapatılmış olan tüm alt ve tepe pencerelerinin özgün şekliyle yeniden yapılması gerekmektedir. Ayrıca zemin katlarda sonradan açılmış olan pencerelerin de kapatılması ya da cephe düzenine uygun boyut ve şekilde yapılması uygun olacaktır.

5.2. YAPI SİSTEMİ ÖLÇEĞİNDE

Yaklaşık 300-400 senedir ayakta kalabilmiş olan bu yapıların bazıları ne yazık ki bakımsızlık nedeni ile yıkılmaya terk edilmiştir. Bunu önlemek için yapısal bozulmalara neden olan etkenlerin yapıdan uzaklaştırılması ve gerekli yenilemelerin yapılması gerekmektedir. Bu uygulamalara başlamadan önce evlerin yapı sistemlerine uygun, doğru projelerin hazırlanıp, yine doğru malzeme ve yöntemlerle restore edilmesi gerekmektedir. Bunun için restore edilecek olan yapıdan alınan tuğla, harç gibi malzemelerin koruma uzmanları ile laboratuvar ortamında analizleri yapılarak çıkan sonuçlar doğrultusunda gerekli yeni malzeme üretilmelidir.

Bozulmaların meydana gelmiş olduğu yapılarda, sağlamlaştırma (konsolidasyon), bütünleme (reintegrasyon), temizleme, yenileme (renovasyon) yöntemleri, restorasyon çalışmalarında kullanılmalıdır. (Ahunbay, 2007, 90)

Öncelikle, Veli Baba Evi gibi, kötü durumda olan evlerin en kısa sürede payanda, dikme gibi elemanlarla desteklenmesi gerekmektedir. Restorasyon uygulamalarının başlama aşamasında yapılar askıya alınmalı, zeminden gelen suyun yapıdan uzaklaştırılması için drenaj yapılmalı ve kazı esnasında temellerde bozulma tespit edilirse gerekli güçlendirmeler yapılmalıdır.

Çürüme meydana gelen, taşıyıcı özelliğini yitirmiş ahşap elemanlar yapıdan uzaklaştırılıp, emprenye edilmiş yenileri ile değiştirilmelidir. Bozulma ahşap elemanın bir bölümünde ise çürüyen bölüm kesilip atıldıktan sonra boy ekleme yöntemiyle yeni bir ahşap parça ilave edilmelidir. Bunun için öncelikle ahşap elemanın basınca, çekmeye ya da eğilmeye mi çalıştığı tespit edilmeli ve ona göre bir ekleme yöntemi seçilmelidir. Ek yerinin altta bir destek üzerinde yapılması gereklidir. Tavan kaplaması gibi işlemeli ahşap elemanlarda gerekli durumlarda uygunluğu onaylanmış kimyasal maddelerle sağlamlaştırma yapılmalıdır. Ahşap elemanlara sürülecek yüzey koruyucu ve boyalar ahşabın nefes almasını önlememelidir. (Günay, 2007, 233)

Rutubet nedeniyle bozulmuş olan kerpiçlerin yenileri ile değiştirilmesi uygun olacaktır.

Sıvasız evlerde tuğlalar arasında bulunan derzlerde dökülme meydana gelmiştir. Bunların özgün harç ile tamamlanması gereklidir. Sıvalı evlerde kireç katkılı ve çimentosuz harç ile sıva yapılmalıdır.

Evlerin çatılarında ince kesitli mertekler kullanılmış, kiremitler zamanla kırılmış, bu nedenle en çok hasar çatılarda oluşmuştur. Bu durumda yapıya ek yük getirmemek için yine özgün eleman boyutları ile çatının çöken bölümleri güçlendirilmelidir. Gerekli su ve ısı yalıtımı da yapılarak, çatı alaturka kiremit ile kaplanmalıdır.

Yapıda bu tür bozulmaların oluşmaması için, mümkünse özgün işleviyle, değilse de Şemaki Evinde olduğu gibi yapıya zarar vermeyecek yeni bir işlevle kullanılması ve gerektiğinde, çatıların yenilenip, kırılan, eksilen doğramaların, dökülen sıvanın tamamlanması, yani düzenli aralıklarla bakımlarının yapılması gerekmektedir.

SONUÇ

Bu çalışmada, Bursa il sınırları içerisinde yer alan, 17. ve 18. yüzyıl döneminde yapılmış ve günümüze ulaşmış olan evler incelenerek çevresel etkilerle birlikte, yapısal ve dönemsel özellikleri değerlendirilmiş, uygulanan sistemler ve kullanılan malzemeler tespit edilmiştir. Yapılan incelemeler sırasında görülen bozulmaların nedenleri ve şekilleri irdelenmiş, koruma önerileri geliştirilmiştir.

Yapılan envanter çalışmaları sonucunda, Bursa il sınırları içerisinde, kaynaklarda sözü geçen ve bu dönemin özelliklerini yansıtan, günümüze ulaşmış olan 18 ev tespit edilmiştir. Bu evlerden 3 tanesi çeşitli sebeplerle yıkıldıktan sonra yeniden yapılmış, 4 tanesi restore edilmiştir. Kaynaklarda da sözü edilen ve günümüze özgün malzeme ve oranlarıyla ulaşan 6 ev ayrıntılı olarak incelenmiştir. Restore edilmiş veya rekonstrüksiyonu yapılmış olan evler görünüş olarak dönem özelliklerini yansıtsalar da taşıyıcı eleman boyutlarında, plan şemalarında değişikliklerin meydana geldiği tespit edilmiştir. Evlerin rölöveleri çıkartılmış, yapı elemanları özellikleri ve boyutları karşılaştırılmıştır.

Geçmiş MÖ. 6500 yıllarına uzanan Bursa'da, Orhan Gazi'nin 1326 yılında kenti fethetmesinin ardından Hisar bölgesinin dışında yeni yerleşim ve ticaret alanları oluşturulmuştur. Daha sonraki dönemlerde de yönetimin başına geçen padişahların kentin doğu batı yönünde külliye yaptırmasıyla bu bölgelerde yeni mahalleler kurulmuş, yerleşim bu yönlerde gelişmeye devam etmiştir. Nüfus yoğunluğuna göre geniş bir arazi üzerinde, organik sokaklarla şekillenen mahallerde evler de geniş bahçeler içerisinde yapıma imkânı bulmuştur.

İncelenen evlerin temel prensipleri aynı olmakla birlikte dönemlerine, buldukları çevrenin özelliklerine ve yaptıran ailelerin ekonomik durumlarına göre farklılıklar gösterdikleri tespit edilmiştir.

Evlerde temel mekan odalar oluşturmaktadır. Günlük yaşamın ihtiyaçları aynı oda içerisinde çözümlenmiş ve mekan buna göre düzenlenmiştir. Genellikle 2-3 odası bulunan evlerde sofa, ortak mekan olarak kullanılmıştır.

17. yy başlarında evler genel olarak bahçe içerisinde ve dış sofalı plan şeması doğrultusunda yapılmıştır. Genellikle iki katlı olan evlerin zemin katlarında, taşlık, kışlık odalar veya mutfak, kiler, ahır gibi servis mekanları bulunmaktadır. Yapıların zemin katları üç taraftan ortalama 70 - 80 cm. kalınlığındaki yığma duvarlar ile çevrilmiştir. Yaptırmanın ekonomik durumuna göre taş veya kerpiç yığma olabilen bu kalın duvarlarda gömülü olarak dolap ve ocak gibi ihtiyaçlar çözümlenmiştir. Zemin kattan ahşap tek kollu merdiven ile birinci kat sofasına çıkılmış, bu katlarda sofa ile arada bulunan oda duvarları ahşap karkas arası tuğla veya kerpiç dolgu sistemle yapılmıştır. Bu dönemde, zemin katlardan sokağa pencere açılmamış, genellikle çıkma yapılmamış, sofa bahçe yönünde uzatılarak evin ana cephesini oluşturmuştur.

17. yy sonlarına doğru evlerde, odalarda bulunan pencere sayıları arttırılmaya ve çıkma yapılmaya başlanmıştır. Çıkmaların yaygınlaşmasıyla duvarları hafifletmek için yığma olan birinci kat duvarları ahşap karkas arası dolgu sistemle yapılmaya başlanmıştır. Önceki dönemlerde cephe boyunca uzatılmış olan dış sofa kısaltılmış, başoda sofaya doğru uzatılmaya başlanmıştır.

Bu dönemde cepheler genellikle sıvanmamış, ahşap sistem arasına örülen tuğlalar ile farklı motifler oluşturulmuş, kerpiç dolgulu evlerde ise çamur sıva ile sıvanmıştır.

Söz konusu dönemlere ait evlerin karakteristik özelliklerinden birisinin büyük boyutlu camın üretilmediği dönemlerde pencere kapakları kapatıldığında mekana ışık alınabilmesi için yapılan ve değişik motif ve renkli camların kullanılmasıyla estetik bir öge haline gelen tepe pencereleri olduğu görülmüştür. Bir diğer dikkat çekici özellikleri ise birinci katların zemin katlara göre daha yüksek olmasıdır.

18. yüzyıldan itibaren değişen kültürel yaşam ve teknolojik gelişimler sonucunda evler daha çok dışarıya açılmaya başlamış, bu doğrultuda cephede bulunan çıkma derinliği, sayısı ve pencere sayıları arttırılmıştır. Yükü hafifletmek amacıyla birinci kat duvarlarında ahşap karkas arası dolgu duvarlar tercih edilmiştir. Uygulama süresini ve maliyetini azaltmak için duvarlar daha özensiz yapılmaya başlanmış ve bunun sonucunda dış cephelerde de sıva yaygınlaşmıştır. Duvar kalınlığının azalmasıyla, duvara gömülü olarak yapılamayan ocaklar dışarıya çıkartılmış veya yanlarına duvar boyunca dolap ve yüklükler yapılmıştır. Bu dönemde plan şemasında da değişiklikler meydana gelmiş, sofaya yeni odalar eklenmiş, köşk şeklinde çıkmalar oluşturulmuştur.

19. yüzyıldan itibaren odaların sofa etrafına yerleştirilmesiyle dış sofalı plan şemasından iç sofalı plan şemasına geçilmiştir. Büyük boyutlu camların üretilmesiyle işlevini yitiren tepe pencereleri gittikçe küçültülmüş ve yapılmamaya başlanmıştır. Mobilyaların ve sobanın kullanımı, mutfak, banyo gibi ihtiyaçlar için ayrı mekanların oluşturulmasıyla plan şemaları değişmiştir.

Yapılan ölçümler sonucunda elde edilen veriler doğrultusunda incelenen tüm evlerin kat sayısı, cephe özellikleri, kullanılan yapı sistemi ve malzemeleri bir tabloda karşılaştırılarak genellikle tercih edilmiş olan uygulamalar tespit edilmiştir. Buna göre incelenen 18 evden 14 tanesinin zemin katlarının taş yığma, 15 tanesinin de birinci katlarının ahşap karkas arası tuğla dolgu sistemle inşa edilmiş olduğu görülmüştür.

İncelenen özgün evlere ait tespit edilen yapı elemanları değerlendirmesi EK-6 da tablo şeklinde sunulmuş, dikme, kiriş, hatıl gibi ahşap elemanların kesit ve uzunlukları arşın değerleriyle birlikte listelenmiştir. Bunun sonucunda aynı döneme ait yapılarda, dikme aralıkları, pencere boyutları, kerpiç boyutları gibi ölçülerde belirli oranlar ve benzerlikler tespit edilmiştir.

İncelenen evlerin rölöve ve restitüsyonları karşılaştırılarak, plan şeması ve cephe düzeninde yapılan biçimsel değişiklikler tespit edilmiştir. Değişen yaşam şekilleri sonucunda ıslak hacimlerin yapı içerisine alındığı, sofa ve odaların bölünerek yeni mekanların oluşturulduğu görülmüştür. Yapılan incelemelerde yapıda meydana gelen yapısal bozulmalar tespit edilmiş, bu bozulmaların nedenleri irdelenmiş ve çözüm önerileri geliştirilmiştir.

Zaman içerisinde yukarıda açıklanan, teknolojik ve kültürel değişimler, doğadan ve insanlardan kaynaklanan nedenler sonucunda yapılar hasar görmüş ve ne yazık ki büyük bölümü yıkılmıştır. Mevcut evler de bakımsızlık nedeniyle yıpranmaya devam etmektedir.

Restorasyon çalışmaları sırasında yapı, özgün eleman ve yapım teknikleri ile sağlamlaştırılmalıdır. Günümüz ihtiyaçları doğrultusunda yapılacak değişikliklerde plan şeması mümkün olduğunca korunmalıdır. Yapılara sonradan eklenmiş niteliksiz ekler kaldırılmalıdır.

Korumada sürekliliğin sağlanabilmesi için, kullanıcıların bilinçlendirilmesi, kullanılan malzeme ve teknik donanımın fiyatlarının uygun hale getirilip, ekonomik bir temele oturtulması gerekmektedir. Yapıların düzenli aralıklarla bakımlarının yapılması sağlanmalıdır.

17.-18. yy'da yapılmış ve günümüze az sayıda ulaşabilmiş olan, kültürel varlık niteliğindeki bu evlerin, günümüz ihtiyaçları da göz önüne alınarak, özgün özelliklerini bozmadan, doğru proje, malzeme ve uygulamalarla restore edilip gelecek kuşaklara aktarılması gerekmektedir.

KAYNAKLAR

Ahunbay, Zeynep, 2007. Tarihi Çevre Koruma ve Restorasyon, Yem Yayın, İstanbul.

Algül, Hüseyin / Çetin, Osman / Hızlı, Mefail / Kara, Mustafa ve Yediyıldız, Asım, 2009. Bursa Kütüğü, Bursa Büyükşehir Belediyesi

Altun, Serpil Başlılar, 2008. Geleneksel Türk Evleri, Kullanılan Yapı Malzemeleri, Yapı Elemanları ve Yapım Sistemleri, *Yüksek Lisans Tezi*, K.T.Ü. Fen Bilimleri Enstitüsü, Trabzon

Arseven, Celal Esad., Türk Sanatı Tarihi, Cem Yayınları, İstanbul

Aru, Kemal Ahmet, 1998. Türk Kenti, Yem Yayın, İstanbul

Bayındırlık Bakanlığı Yapı İşleri Genel Müdürlüğü, 1974. Bursa İli Yapı Gereçleri ve Yöresel Koşullar

Cengiz, İsmail. 2008. Bir İmparatorluğun İzi, Osmangazi Belediyesi,

Çağlarım, Neşe, 1994. Mudanya'da Geleneksel Konut Mimarisinin Gelişimi ve Günün Şartlarına Uyarlanması Üzerine Bir İnceleme, *Yüksek Lisans Tezi*, Y.T.Ü. Fen Bilimleri Enstitüsü, İstanbul

Çahantimur, Arzu İspalar, 1997. Kültür ve Mekan Etkileşimi Kapsamında Konut ve Yakın Çevresi İlişkilerine Diyalektik Bir Yaklaşım Örnek Bursa Kale Sokak, *Yüksek Lisans Tezi*, İTÜ Fen Bilimler Enstitüsü, İstanbul

Çobancaoğlu, Tülay, 1998. Türkiye'de Ahşap Evin Bölgelere Göre Yapısal Olarak İncelenmesi ve Restorasyonlarında Yöntem Önerileri, *Doktora Tezi*, Mimar Sinan Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, İstanbul

- Denel, Serim**, 1982. Batılılaşma Sürecinde İstanbul'da Tasarım ve Dış Mekanlarda Değişim ve Nedenleri, Orta Doğu Teknik Üniversitesi, Ankara
- Dostoğlu, Neslihan**, 2001. Osmanlı Döneminde Bursa, Akmed
- Düzbakar, Ömer**, 2008. 17. Yüzyıl Bursa Şer'iyye Sicillerine Göre Konut ve Konut Terminolojisi, Uludağ Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Sosyal Bilimler Dergisi, XIII/14, Bursa
- Eldem, Sedad Hakkı**, 1968. Türk Evi Plan Tipleri, İstanbul Teknik Üniversitesi
- Eldem, Sedad Hakkı**, 1984. Türk Evi , TAÇ Vakfı, İstanbul
- Ergin, Osman Nuri**, 1995. Mecelle-i Umûr-ı Belediye, İstanbul Büyükşehir Belediyesi Kültür İşleri Daire Başkanlığı Yayınları, İstanbul
- Ergin, Yelda Nur**, 1994. Tepe Pencere Evler Üzerine Bir Araştırma, Y.T.Ü., *Yüksek Lisans Tezi*, İstanbul.
- Erhan, Safiyüddin**, 2008. Mimarimizde Alçı Pencere ve Bir Sanatkarı: İsmail Sönmez, Bursa Araştırmaları Kent Tarihi ve Kültürü Dergisi, 20.
- Gabriel, Albert**, 1958. Bir Türk Başkenti Bursa, Osmangazi Belediyesi (2009 basımı)
- Günay, Reha**, 2007. Geleneksel Ahşap Yapılar Sorunları ve Çözüm Yolları, Birsen Yayınevi, İstanbul
- Günergun, Feza**, 2004. Geleneksel Ölçü ve Tartılardan Metre Sistemine, Osmanlı Uygarlığı, T.C Kültür ve Turizm Bakanlığı
- Güneş, Engin**, 1990. Misi Köyünde Yer Alan Sivil Mimarlık Örneklerinin İncelenmesi ve Restorasyon Araştırması, *Yüksek Lisans Tezi*, MS.G.S.Ü Fen Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Gürdal, Erol**, 2010. Bir yapı Malzemesi Olarak Alçı, Restorasyon Konservasyon Çalışmaları, 4

Gürfidan, Aylın, 2006. Safranbolu Evlerinde Kullanılan Kerpiç Malzemenin Yüksek Fırın Cürufu İle İyileştirilmesi, *Yüksek Lisans Tezi*, Sakarya Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Sakarya.

Kaplanoğlu, Raif, 2003. Doğal ve Anıtsal Eserleri ile Bursa, Osmangazi Belediyesi

Kaplanoğlu, Raif. ve Elbas Aziz. 2006. Hisar Bölgesi Osmangazi Mahallesi, Osmangazi Belediyesi, Bursav

Kaplanoğlu, Raif. ve Elbas Aziz. 2006. Kavaklı Mahallesi, Osmangazi Mahallesi, Osmangazi Belediyesi

Kaplanoğlu, Raif ve Oğuzoğlu, Yusuf, 2010. Bursa'da Teknoloji Tarihi, Bursa Ticaret ve Sanayi Odası Yayınları, Bursa

Kömürcüoğlu, E. A., 1962. Yapı Malzemesi Olarak Kerpiç ve Kerpiç İnşaat Sistemleri, İ.T.Ü. Matbaası, İstanbul.

Kuban, Doğan, 1995. Türk 'Hayat' lı Evi, MTR Yapım, İstanbul

Kuban, Doğan, 2000. Tarihi Çevre Korumanın Mimarlık Boyutu, YEM Yayın, İstanbul.

Kuban, Doğan, 2007. Osmanlı Mimarisi, Yem Yayın

Kudeb, 2009. Geleneksel Ahşap Yapı Uygulamaları, İBB KUDEB

Madran, Emre, 1999. Osmanlı İmparatorluğunda Onarım esnafı (16.-18. Yüzyıllar), Osmanlı Mimarlığının 7 yüzyılı 'Uluslarüstü Bir Miras', YEM Yayın, İstanbul

Özcan, Kenan, 1995. Mudanya Kentsel Sit Alanının İncelenmesi ve Koruma İlkelerinin Belirlenmesi

Özen, Mine Esiner ve Mesara, Gülbün, 2011. Süheyl Ünver'in Bursa Defterleri, Bursa Büyükşehir Belediyesi

Sönmez, Neslihan, 1997. Osmanlı Dönemi Yapı ve Malzeme Terimleri Sözlüğü, YEM Yayın, İstanbul

Şarman, Özdemir, 2001. Bursa Yenişehir, Bursa

Şişman, Özden, 1990. Osmanlı Mimarisinde Alçı Pencereleler, *Yüksek Lisans Tezi*, MSGSÜ, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul

Taş, Nazlı Pınar, 2009. Yıldırım'da Anıtsal Yapılar, Yıldırım Belediyesi

Tayla, Hüsrev, 2007. Geleneksel Türk Mimarisinde Yapı Sistem ve Elemanları, Taç Vakfı, İstanbul

Tokuş, Burçe, 2009. Mudanya Zeytinbağı Eski Pazar Caddesi'nde Tarihi Dokunun Analizi ve Rehabilitasyon Önerisi, *Yüksek Lisans Tezi*, Haliç Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, İstanbul

Tomsu, Leman, 1941. Bursa Evleri, *Doçentlik Tezi*, İstanbul Teknik Üniversitesi, İstanbul

Uluengin, Nihal Yöneş, 2000. Osmanlı-Türk Sivil Mimarisinde Pencere Açıklıklarının Gelişimi, YEM Yayınevi, İstanbul

Ünal, Z. Gül Karşılığil, 1990. Bursa Misi Köyü Tarihsel Yerleşiminin İncelenmesi ve Analizi, *Yüksek Lisans Tezi*, Teknik Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, İstanbul

Yenen, Zekiye, 1987. Osmanlı Dönemi Türk Kentlerinin Kuruluş ve Gelişim İlkeleri, *Doktora Tezi*, İstanbul Teknik Üniversitesi

Yavaş, Doğan, 2008. Bursa'nın Kuruluşunda Orhan Gazi ve Muradiye Külliyesi. Bursa Şehrinin Gelişmesi ve Kentsel Planlama Kültürü, Osmangazi Belediyesi

Yurtsever, Hayat, 1998. Mudanya Sahil Bölgesi Sivil Mimarisinin İncelenmesi ve Koruma Önerileri

URL-1, www.bursayg21.org / Bursa Yerel Gündem

URL-2, www.bursa-bld.gov.tr / Bursa Büyükşehir Belediyesi

URL-3, www.bursakapalicasisi.tr / Bursa Kapalı Çarşısı

URL-4, www.nilufer-bld.gov.tr / Nilüfer Belediyesi

SÖZLÜ KAYNAKLAR

Arık, Serpil, 2009. Bursa Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Bölge Kurulu Müdürlüğü (BKTVKBK)

Biçer, Şirin, 2009. Nilüfer Belediyesi

Çakır, Müjgan, 2010. Osmangazi Belediyesi

Erhan, Safiyüddin, 2009.

Gök, Sibel, Bursa Araştırmaları Merkezi

Kapar, Petek Kül, 2009. Osmangazi Belediyesi

Özdamar Yusuf, 2009.

Toktaş, Ufuk, 2010. Piray Mimarlık

Yücedağ, Gökşen, 2010. Osmangazi Belediyesi

Büyükşehir Belediyesi Etüd Projeler Daire Başkanlığı

Nilüfer Belediyesi İmar Müdürlüğü

Mudanya Belediyesi İmar Müdürlüğü

Osmangazi Belediyesi İmar Müdürlüğü

Tirilye Belediyesi Fen İşleri Müdürlüğü

Yenişehir Belediyesi İmar Müdürlüğü

Yıldırım Belediyesi Etüt Projeler Şube Müdürlüğü

EKLER

EK - 1: GÜNÜMÜZE ULAŞAN 17. ve 18. YÜZYIL BURSA EVLERİ GENEL ÖZELLİKLERİ

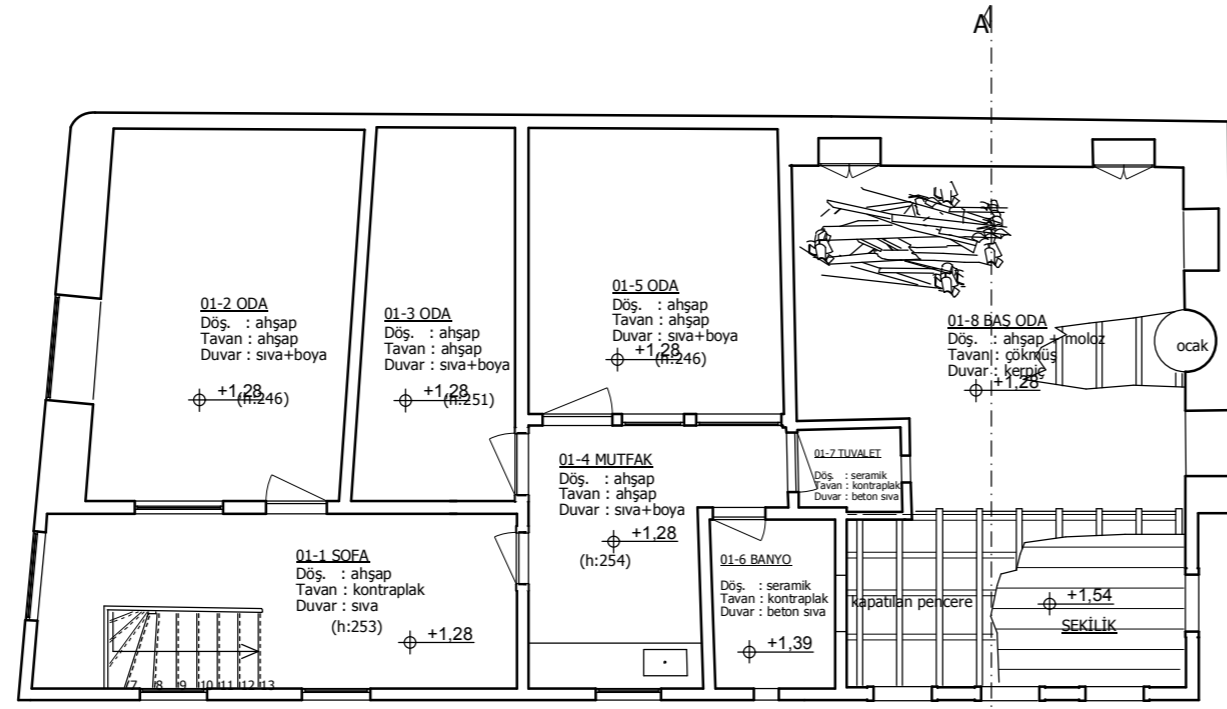
BURSA'DA BULUNAN, GÜNÜMÜZE ULAŞMIŞ 17. ve 18. YÜZYIL DÖNEMİ SİVİL MİMARLIK ÖRNEĞİ YAPILAR

NO	ADI	MAHALLE/SOKAK	PAFTA/ADA/PARSEL	MAL SAHİBİ / TARİH	TESCİL TARİHİ	ENV. NO	DÖNEM	İŞLEV	PLN TİPİ	PARSEL	KAT SAYISI	YAPI ALANI	YAPI SİSTEMİ	YAPI DURUMU	
ÖZGÜNLÜĞÜNÜ KORUMUŞ OLAN EVLER															
OSMANGAZİ															
1	HACILAR CAMİ İMAM EVİ	NALBANTOĞLU M.	H22d07a3a / 5324 / 2 (ESKİ: 342/12)	VAKIFLAR GENEL MÜDÜRLÜĞÜ	21.10.1995	1481	17.yy	KULLANILMIYOR	DIŞ SOFALI	372m ² BAHÇELİ	2 KATLI	ZEMİN KAT: 120m ² 1. KAT: 120m ² İNŞ. ALANI : 240m ²	KARGİR ÜZERİ AHŞAP KARKAS ARASI TUĞLA+SIVA	KÖTÜ - PLAN ŞEMASI BOZULMUŞ, SOFA KAPATILMIŞ	
2	MÜCAHİT BÜKÜCÜLER EVİ	HAMZABEY M. UYANIK S.	H22d06b2c / 4849 / 19 (E: 946/31)	MÜCAHİT BÜKÜCÜLER (2004)	14.02.1986	1112	18.yy başı	KONUT	DIŞ SOFALI	320 m ² BAHÇELİ	2 KATLI	ZEMİN KAT: 180m ² 1. KAT: 140m ² İNŞ. ALANI: 320m ²	KARGİR ÜZERİ AHŞAP KARKAS ARASI TUĞLA	ORTA - SOFA KAPATILMIŞ, ODA EKLENMİŞ, OTURULAN BÖLÜM CEPHE DEĞİŞTİRİLMİŞ	
3	HATİCE BAYRAKTAR EVİ	MOLLAFENARİ MAH. YENİ S.	H22d07a4c / 5401 / 10 (E: 578/1)	HATİCE BAYRAKTAR (1999)	04.05.1991	1405	18.yy	KONUT	DIŞ SOFALI	161m ² BAHÇELİ	2 KATLI	BODRUM KAT: 14m ² Z.KAT: 65m ² 1. KAT:80 m ² İNŞ. ALANI: 160m ²	KARGİR ÜZERİ AHŞAP KARKAS ARASI TUĞLA	ORTA - SOFA KAPATILMIŞ, ODA EKLENMİŞ, ARKA CEPHE DEĞİŞTİRİLMİŞ	
MUDANYA															
4	KENAN DOĞRUÖZ EVİ	SELVİLİK C.	1077 / 33 (E: 741/17)		02.07.1987	A-6	17.yy	KONUT	DIŞ SOFALI	250 m ² BAHÇELİ	BOD+2 KATLI	BODRUM KAT: 101m ² Z.KAT: 101m ² 1.KAT:106 m ² İNŞ. ALANI: 320m ²	KARGİR ÜZERİ AHŞAP KARKAS ARASI TUĞLA	ORTA - SOFA KAPATILMIŞ, TEPE PENCERELERİNİN BAZILARI KAPATILMIŞ	
GÜMÜŞTEPE (MİSİ KÖYÜ)															
5	PINAR CADDESİ 1 NUMARA	PINAR CADDESİ DERE SOKAK	H21c10a3c / 3677 / 29	NİLÜFER BELEDİYESİ		7	18.yy	KULLANILMIYOR	DIŞ SOFALI	164 m ² BAHÇELİ	2 KATLI	ZEMİN KAT: 165 m ² 1. KAT:150 m ² İNŞ. ALANI : 215 m ²	KARGİR ÜZERİ AHŞAP KARKAS ARASI KERPIÇ+SIVA	KÖTÜ - BİR BÖLÜMÜ YIKILMIŞ, KALAN BÖLÜMLER TAŞIYICILIĞINI YITIRMİŞ, İKİ TEPE PENCERESİ MEVCUT	
YENİŞEHİR															
6	VELİ BABA EVİ	ULUCAMI MAHALLESİ	47 / 236 / 11	HASAN TAHSİN KAMU	22.01.1989	8	18.yy	KULLANILMIYOR	DIŞ SOFALI	355 m ² BAHÇELİ	2 KATLI	ZEMİN KAT: 102m ² 1. KAT: 108m ² İNŞ. ALANI: 210m ²	KARGİR ÜZERİ AHŞAP KARKAS ARASI TUĞLA+SIVA	KÖTÜ DURUMDA	
MÜDAHALE EDİLMİŞ VE YENİLENMİŞ OLAN EVLER															
OSMANGAZİ															
7	OSMANLI EVİ	MURADIYE M. HALİL İNALCIK S.	H22d06b2c / 4770 / 7 (E: 935/13)	MALİYE HAZİNESİ (1959)	14.02.1986	239A	17.yy	MÜZE	DIŞ SOFALI	174 m ² BAHÇELİ	2 KATLI	ZEMİN KAT: 138 m ² 1. KAT: 148 m ² İNŞ. ALANI : 286 m ²	KARGİR ÜZERİ AHŞAP KARKAS ARASI TUĞLA	RESTORE EDİLMİŞ	
8	FATMA KARACAOVALI EVİ	MURADIYE M. HALİL İNALCIK S.	H22d06b2c / 4770 / 11 (E: 935/17)	FATMA KARACAOVALI (1948)	14.02.1986	1102	18.yy	KONUT	DIŞ SOFALI	99,72 m ²	2 KATLI	ZEMİN KAT: 85m ² 1. KAT: 92 m ² İNŞ. ALANI: 177 m ²	KARGİR ÜZERİ AHŞAP KARKAS ARASI TUĞLA+SIVA	İYİ - ÖN CEPHE ÜÇ TEPE PENCERESİ KAPATILMIŞ, NAKİŞ ÜZERİ BOYANMIŞ	
9	MEHMET NALCI EVİ	MAKSEM M. AKBİYİK C.	H22d07a3a / 5528 / 13 (E: 359/1)	MEHMET OLCAY NALCI (2006)	14.02.1986	680	18.yy	KONUT	DIŞ SOFALI	266,5 m ²	BOD+2 KATLI	ZEMİN KAT: m ² 1. KAT: m ² İNŞ. ALANI: m ²	KARGİR ÜZERİ AHŞAP KARKAS ARASI TUĞLA+SIVA	İYİ DURUMDA - RESTORE EDİLMİŞ	
10	FERFURİ YALÇIN EVİ	SETBAŞI M. ÜNLÜ CAD.	H22d07a3b / 4306 / 21 (E: 1390 / 41-42)	FERFURİ YALÇIN (2000)		170	18.yy başı	KAFETERYA	DIŞ SOFALI	160 m ² BAHÇELİ	2 KATLI	ZEMİN KAT: 110 m ² BİRİNCİ KAT: 123 m ² İNŞAAT ALANI : 233 m ²	KARGİR ÜZERİ AHŞAP KARKAS ARASI TUĞLA	REKONSTRÜKSİYONU YAPILMIŞ	
MUDANYA															
11	TAHİR PAŞA KONAĞI	SELVİLİK C. No:6	1081/31 (E: 2/65/16)	KÜLTÜR BAKANLIĞI	02.07.1987	A-5	18.yy	KÜTÜPHANE	İÇ SOFALI	700 m ² BAHÇELİ	BOD+2 KATLI	ZEMİN KAT: 230 m ² BİRİNCİ KAT: 320 m ² İNŞAAT ALANI : 550 m ²	KARGİR ÜZERİ AHŞAP KARKAS ARASI TUĞLA+SIVA	RESTORE EDİLMİŞ, YAPILANEKLENTİLER İLE ÖZGÜNLÜĞÜNÜ YITIRMİŞ	
12	ESKİ CAMİ (HALİL AĞA CAMİ) İMAM EVİ	HALİTPAŞA C.	1162 /24-25 (43/10)	VAKIFLAR GENEL MÜDÜRLÜĞÜ	09.05.1992	A-8	18.yy	KONUT	DIŞ SOFALI	BAHÇELİ	2 KATLI	ZEMİN KAT: 112 m ² BİRİNCİ KAT: 120 m ² İNŞAAT ALANI : 232 m ²	KARGİR ÜZERİ AHŞAP KARKAS ARASI TUĞLA+SIVA	REKONSTRÜKSİYONU YAPILMIŞ	
ZEYTİNBAGI (TRİLİYE)															
13	NAZMIYE ŞAMATACI EVİ		429 PARSEL	NAZMIYE ŞAMATACI	31.08.1990	27	18.yy	KONUT		92 m ² BAHÇELİ	2 KATLI	ZEMİN KAT: 64 m ² BİRİNCİ KAT: 74 m ² İNŞAAT ALANI :138 m ²	KARGİR ÜZERİ AHŞAP KARKAS ARASI TUĞLA+SIVA	ORTA - SIVASI YENİLENMİŞ, TEPE PENCERELERİNİN BAZILARI KAPATILMIŞ	
14	SEZEN ADAŞ EVİ	ÜN SOKAĞI	393 PARSEL	SEZEN ADAŞ	31.08.1990	32	18.yy	KONUT	İÇ SOFALI	189 m ² BAHÇELİ	2 KATLI	Z. KAT: 131 m ² K: 131 m ² /1.KAT: 141 m ² ALANI : 403 m ²	KARGİR ÜZERİ AHŞAP KARKAS ARASI TUĞLA+SIVA	REKONSTRÜKSİYONU YAPILMIŞ	
DEMİRTAŞ															
15	ÖMER ATAŞ EVİ	OSMANGAZİ CADDESİ	H22a22c2a / 353 / 7	ÖMER ATAŞ			18.yy	KULLANILMIYOR	DIŞ SOFALI	150 m ² BAHÇELİ	2 KATLI	ZEMİN KAT: 122 m ² 1. KAT:135 m ² İNŞ. ALANI : 257 m ²	KARGİR ÜZERİ AHŞAP KARKAS ARASI KERPIÇ+SIVA	YIKILDI - BİRİNCİ KAT YIKILDI, ZEMİN KAT ÖN DUVARLARI MEVCUT	
CUMALIKIZIK															
16	KÖYÜSTÜ SOKAK 16 NUMARA	KÖYÜSTÜ SOKAK	2794 / 42 (E: 1 pafta/ 127 PARSEL)		14.10.1990	24	18.yy	KONUT	DIŞ SOFALI	102 m ² BAHÇELİ	2 KATLI	ZEMİN KAT: 22 m ² 1. KAT:58 m ² İNŞ. ALANI : 70 m ²	YAPI KARGİR, ÇIKMA AHŞAP KARKAS ARASI TUĞLA	İYİ DURUMDA	
17	KURTBASAN SOKAK 3 PARSEL	KURTBASAN SOKAK	2819 / 3 (E: 55 PARSEL)			36	18.yy	KONUT	DIŞ SOFALI	268 m ² BAHÇELİ	3 KATLI	ZEMİN KAT: 100 m ² 1.KAT:100 m ² 2.KAT: 160 m ² İNŞ. ALANI : 360 m ²	KARGİR ÜZERİ AHŞAP KARKAS ARASI KERPIÇ+SIVA	İYİ DURUMDA	
YENİŞEHİR															
18	ŞEMAKI EVİ	ULUCAMI MAHALLESİ, KARABACAK SOKAK	44 / 209 / 6	KÜLTÜR BAKANLIĞI	29.08.1986		18. yy başı	MÜZE	DIŞ SOFALI	1155 m ² BAHÇELİ	2 KATLI	ZEMİN KAT: 155m ² 1. KAT: 155m ² İNŞ. ALANI: 310m ²	KARGİR ÜZERİ AHŞAP KARKAS ARASI TUĞLA+SIVA	RESTORE EDİLMİŞ	

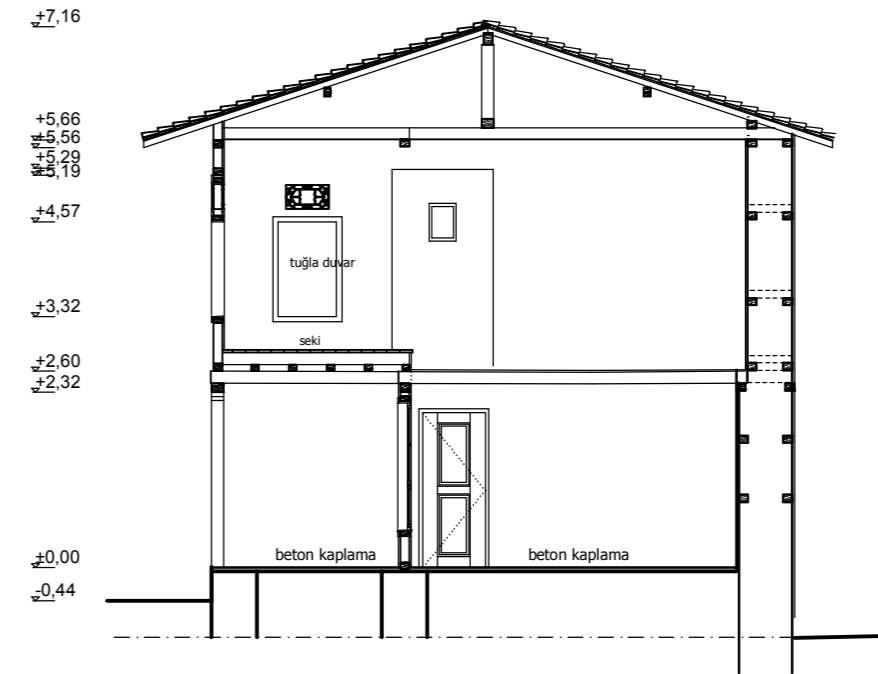
EK - 2: İNCELENEN EVLERİN ANIT FİŞLERİ VE ÇİZİMLERİ

TÜRKİYE KENTSEL KÜLTÜR VARLIKLARI ENVANTERİ		ANIT		SIRA NO	1	ENVANTER NO	1481	
				ANIT NO		TESCİL TARİHİ	21.10.1995	
		ANIT TÜRÜ		YAPI	X	ANIT ADI	HACILAR CAMİ İMAM EVİ	
				KENTSEL ÖGE		GÜNÜMÜZDEKİ İŞLEVİ	KONUT	
				DOĞA ÖGESİ				
YERLEŞME	İL	BURSA	İLÇE	OSMANGAZI	BELDE	MAHALLE NALBANTOĞLU		
SOKAK VE KAPI NO	PAFTA NO	H22d07a3a	ADA	5324	PARSEL	2		
ANITIN BULUNDUĞU BÖLGENİN NİTELİĞİ		KONUT ALANI	X	TİCARET ALANI		ENDÜSTRİ ALANI		
		KAMU / HİZMET ALANI		BOŞ ALAN		DOĞAL ALAN		
YAPININ ADA İÇİNDEKİ KONUMU		BİTİŞİK		AYRIK		KÖŞE	X	
		PARSEL ALANI						
DÖNEM	ANTİK	ORTAÇAĞ	OSMANLI	X	CUMHURİYET	YAZIT	VAR	
						YOK	X	
YAPIM YÜZYILI	M.Ö.	M.S.	17.YY	X	YAPIM YILI	BİLİNİYOR		
						X		
MAL SAHİBİ	DEVLET	DEVLET	VAKIF	X	ÖZEL	DERNEK		
MAL SAHİBİNİN ADI	VAKIFLAR GENEL MÜDÜRLÜĞÜ							
BAKIMINDAN SORUMLU KURULUŞ	DEVLET	VAKIF	X	ÖZEL	DERNEK			
YAPAN	BİLİNİYOR							
YAPTIRAN								
YAPININ FİZİKSEL ÖZELLİKLERİ								
YAPIYA GİRİLDİ	EVET				X	HAYIR		
YAPININ KAT DURUMU	BODRUM KATI	BİR KATLI	İKİ KATLI	X	BODRUM + İKİ KATLI	ÇOK KATLI		
PLAN İÇİ	İÇ SOFALI	BAHÇELİ						X
	DIŞ SOFALI	X	BAHÇE DUVARI	X	BAHÇE DUVAR BİTİŞİ			
KONUT TİPİ	AÇIK	X	KAPALI		BAHÇE KORKULUĞU	AHŞAP	METAL	
	SOFA KAPATILMIŞ		SIVALI	X	SIVASIZ	TUĞLA	KERPIÇ	
	EYVANLI				ALMAŞIK	BİRİKET	BETON	
						TAŞ	TAŞ	
						HARPUŞTA	KİREMIT	
						AHŞAP	KERPIÇ	
							BETON	
ZEMİN KAT	BİRİNCİ KAT		ZEMİN KAT		BİRİNCİ KAT			
TAŞIYICI SİSTEM	KERPIÇ YIĞMA	AHŞAP KARKAS ARASI TUĞLA DOLGU	KAT YÜKSEKLİĞİ	245 cm	280 cm			
YAPI ALANI	120 m ²	120 m ²	TOPLAM	240 m ²	DUVAR KALINLIĞI	60-75 cm	17 cm	
MALZEME BOYUTLARI	DİKME	13x13 cm	HATIL	10x12 cm	TUĞLA	3x13x29 cm		
	KUŞAK	7x12 cm	KİRİŞ	8x16 cm	KERPIÇ			
ÖRTÜ TÜRÜ	DÜZ ÇATI	TEK EĞİMLİ ÇATI	BEŞİK ÇATI	X	KIRMA ÇATI			
ÖRTÜ MALZEMESİ TÜRÜ	MARSILYA KİREMITİ	ALATURKA KİREMIT	X	KURŞUN	ÇİNKO	TAŞ	TOPRAK	
						BETON	AHŞAP	
						OLUKLU LEVHA		
SAÇAK TÜRÜ	SAÇAKSIZ	DAR SAÇAK	GENİŞ SAÇAK	X	SAÇAK GENİŞLİĞİ	60-90 cm		
ANA CEPHE								
CEPHE ÖZELLİKLERİ	KAPLAMA MALZEMESİ	AHŞAP (BAĞDADI)	TAŞ	TUĞLA	SIVA	X		
	SUNDURMA	VAR	X	YOK	PENCERE	PENCERE ÖGESİ	GİRİŞ KAPISI	
	ÇIKMA	TEK KATLI	DÜZ ATKILI	AHŞAP	X	METAL	DÜZ ATKILI	X
		ÇOK KATLI	GIYOTİN	PARMAKLIK	X	ÇİFT KANATLI	GİRİŞ KAPISI MALZEMESİ	
		PARALEL	ÇİFT KANATLI	AHŞAP	X	METAL	X	AHŞAP
		ÜÇGEN	TEK KANATLI	KAFES	X	ÇOK KANATLI	YAPI ÖGELERİ	
		ÇOKGEN	ÇOK KANATLI	RENKLI CAM	X		ELI BOĞRUNDE	
	BALKON	VAR	YOK	X	TEPE	X	AHŞAP	METAL
					AHŞAP	X	METAL	TAŞ
	BEZEME	VAR	YOK	X	KAPATILMIŞ	X	DEVŞİRME MALZEME	VAR
						YOK	X	
PENCERE BOYUTLARI	ALT PENCERE	77x125 cm	TEPE PENCERESİ	33x58 - 40x57 cm				
KAPI BOYUTLARI	GİRİŞ KAPISI	ODA KAPISI				82x200 cm		
TEKNİK DONATI								
ELEKTRİK	X	SU	X	KANALİZASYON	ISITMA	KALORİFER	SOBA	
							X	
SAĞLAMLIK DURUMU	HARAP	KÖTÜ	ORTA	X	İYİ	FİZİKSEL ÖZGÜNLÜK	KÖTÜ	
							X	
ONARIM GÖRÜMÜŞ	EVET	HAYIR	X	İŞLEVSEL ÖZGÜNLÜK	ÖZGÜN	X	ÖZGÜN DEĞİL	
YAPI TANIMI	KENT MÜZESİNİN ARKASINDA YER ALAN VE 17.YY. DA İNŞA EDİLMİŞ OLAN YAPI, GÜNÜMÜZDE MÜEZZİN EVİ OLARAK KULLANILMAKTADIR. ZEMİN KAT ODALARI KULLANILMAMAKTADIR, BİRİNCİ KAT PLANI DEĞİŞTİRİLMİŞ, EYVAN ODAYA ÇEVİRİLMİŞ, BANYO VE MUTFAK EKLENMİŞ, CEPHELER DEĞİŞTİRİLMİŞTİR. SADECE, ZEMİNİ VE ÇATISI ÇOKTÜĞÜ İÇİN KULLANILMAYAN BAŞ ODA ÖZGÜN KALABİLMİŞTİR.							

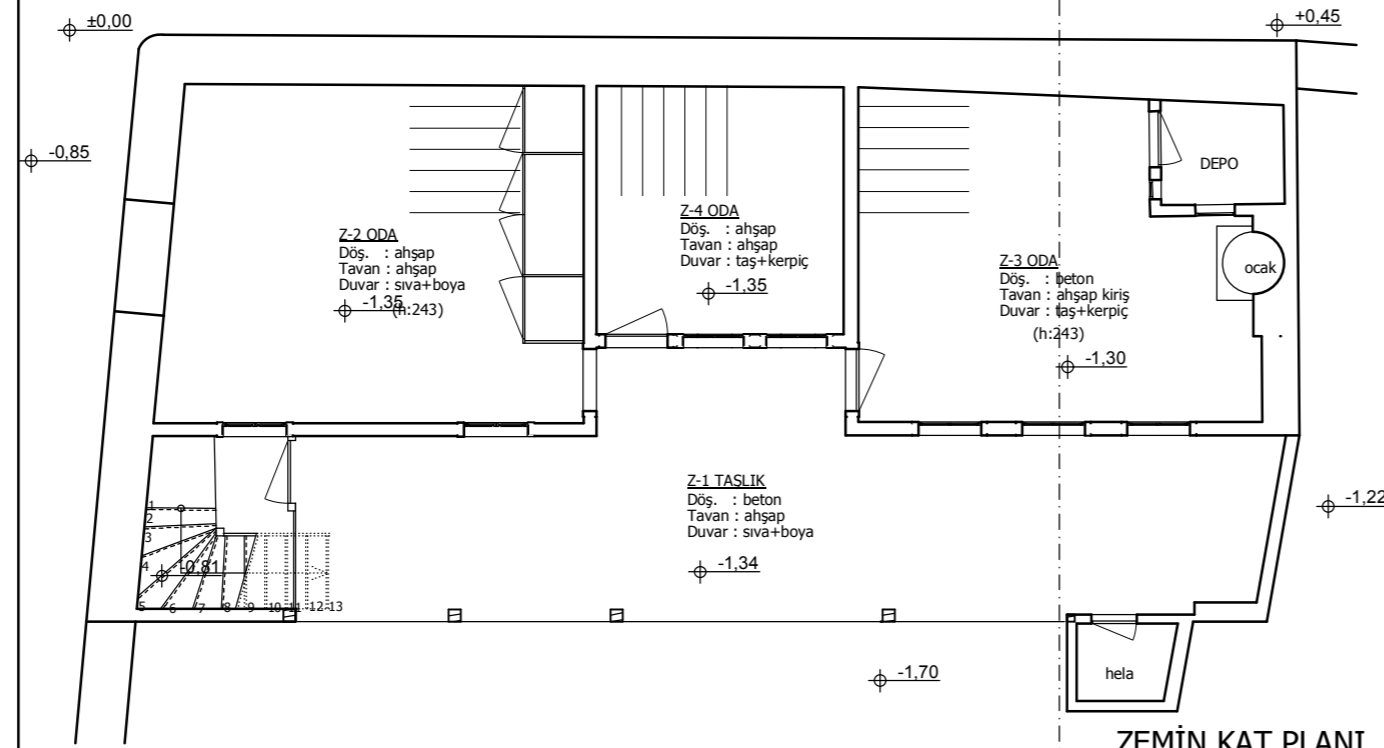
1- HACILAR CAMİ İMAM EVİ H22d07a3a pafta/ 5324 ada/ 2 parcel

BİRİNCİ KAT PLANI

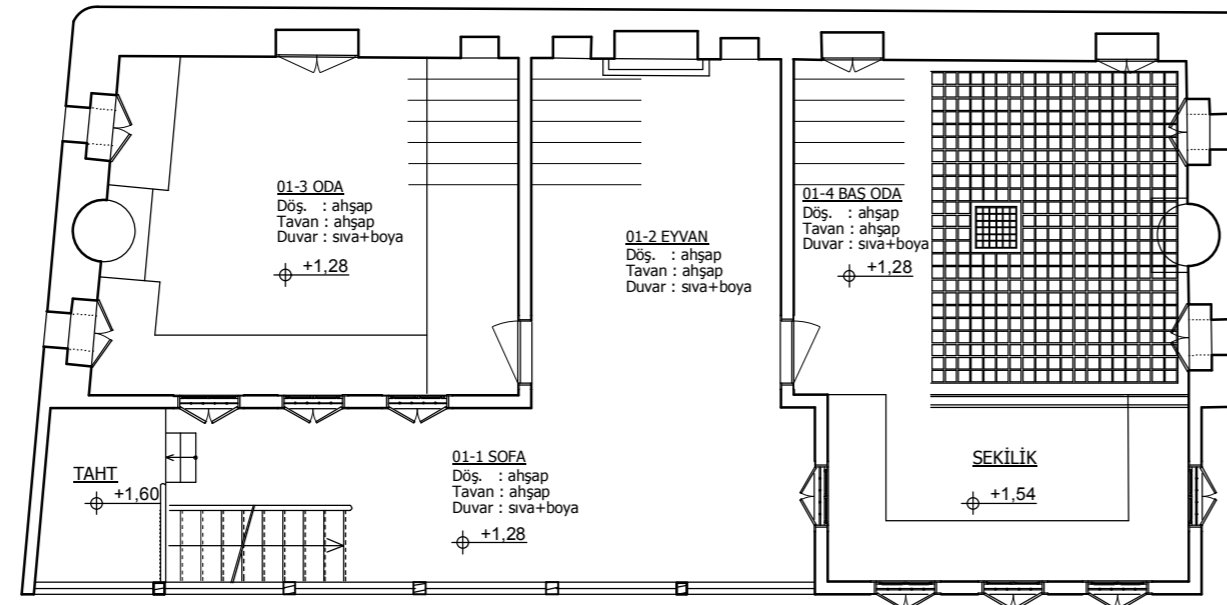
A-A KESİTİ

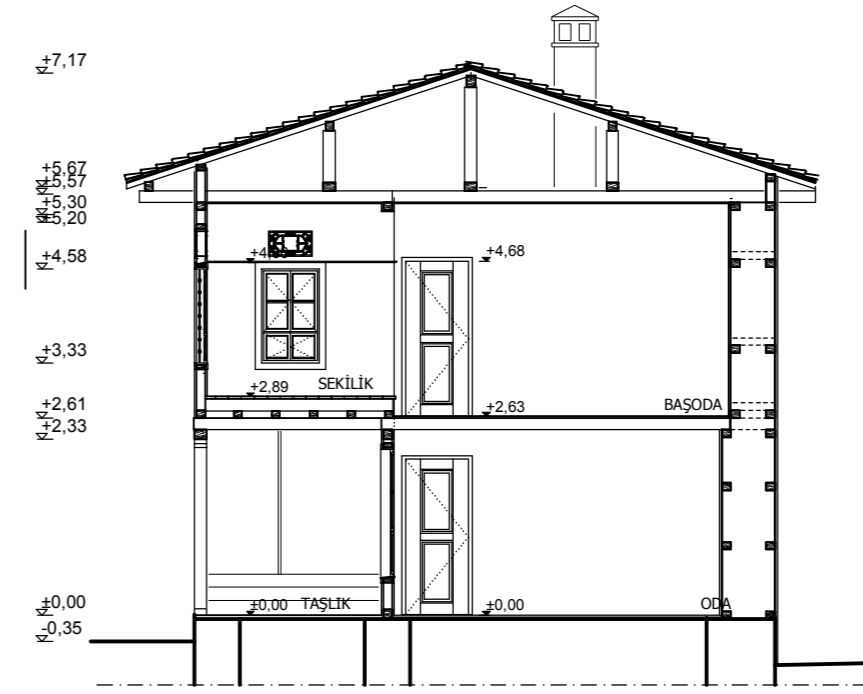
ZEMİN KAT PLANI

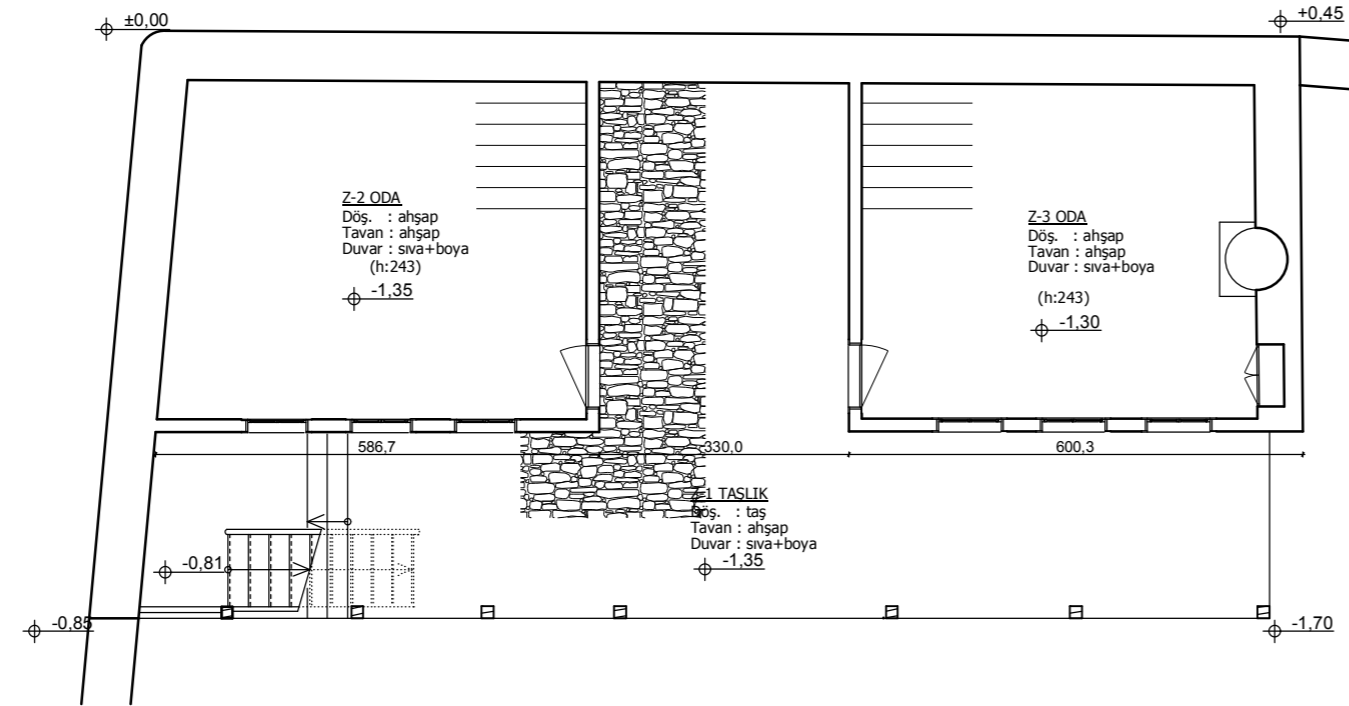
1- HACILAR CAMİ İMAM EVİ H22d07a3a pafta/ 5324 ada/ 2 parsel

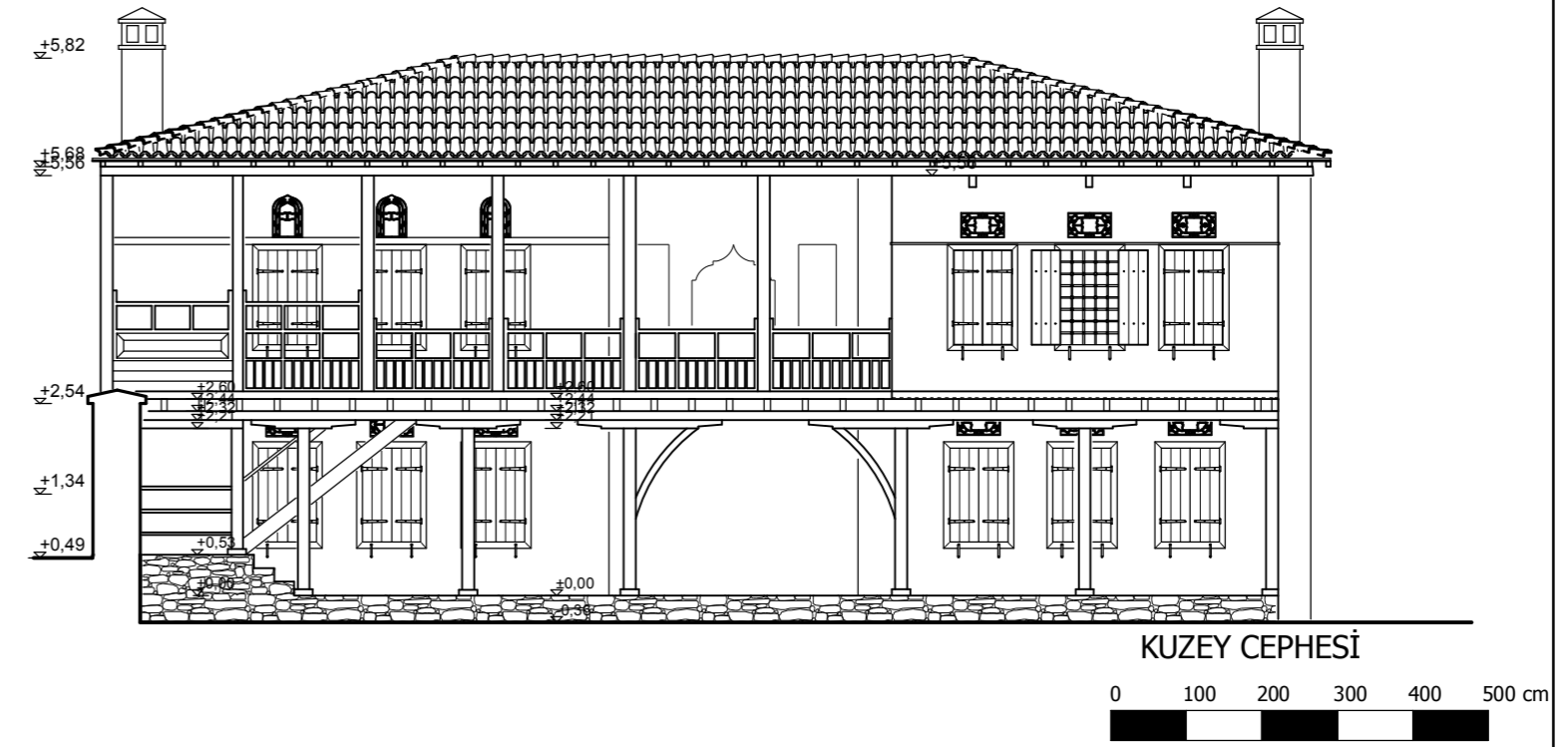
BİRİNCİ KAT PLANI

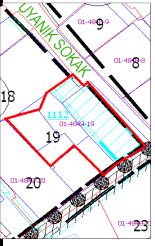
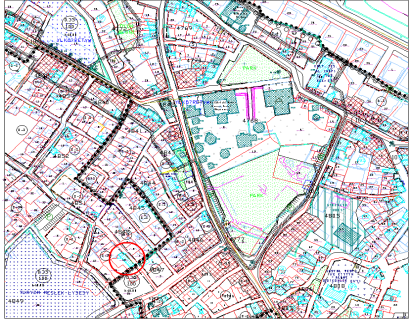

A-A KESİTİ

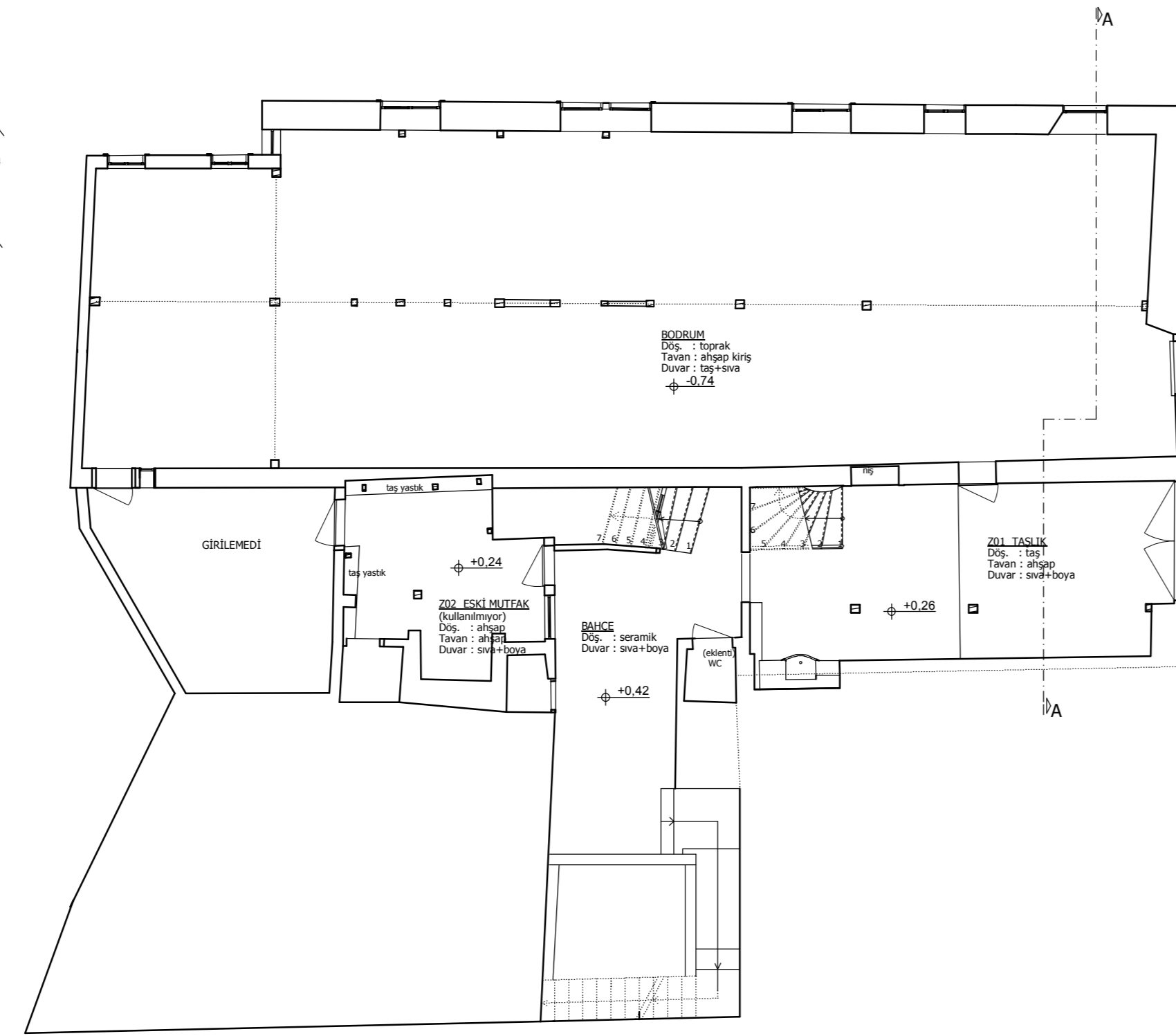
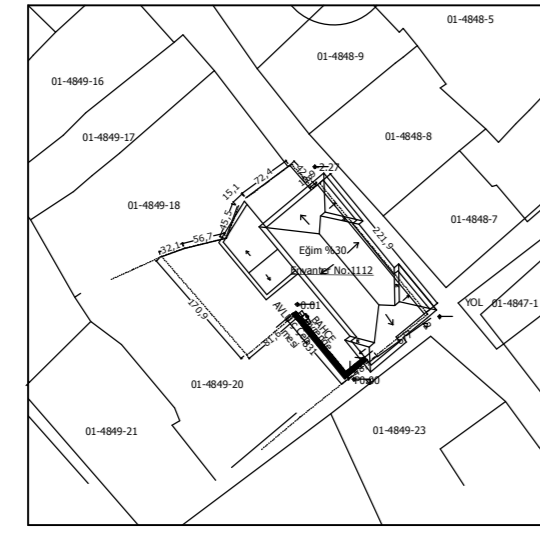

ZEMİN KAT PLANI

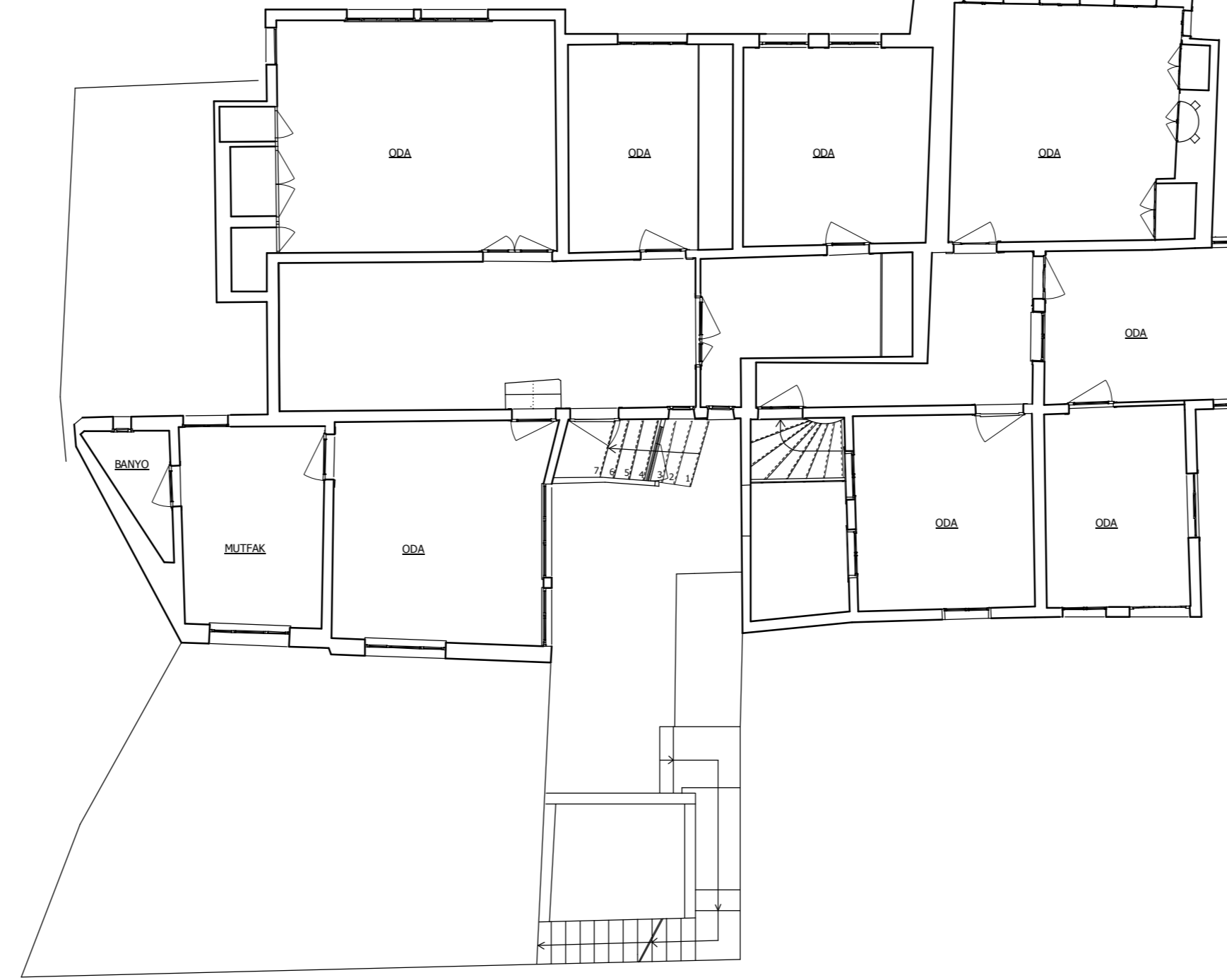

TÜRKİYE KENTSEL KÜLTÜR VARLIKLARI ENVANTERİ	ANIT				SIRA NO	2	ENVANTER NO	1112				
	ANIT TÜRÜ				ANIT	ADI	TESCİL TARİHİ	14.02.1986				
	YAPI						GÜNÜMÜZDEKİ İŞLEVİ	BÜKÜCÜLER EVİ				
KENTSEL ÖGE				KONUT								
DOĞA ÖGESİ												
YERLEŞME	İL	BURSA	İLÇE	OSMANGAZI	BELDE	MAHALLE			HAMZABEY			
SOKAK VE KAPI NO	UYANIK SOKAK	PAFTA NO	H22d06b2c (E - 946)		ADA	4849		PARSEL	19 (E - 62)			
  												
ANITIN BULUNDUĞU BÖLGENİN NİTELİĞİ	KONUT ALANI		TİCARET ALANI		ENDÜSTRİ ALANI		MERKEZİ İŞ ALANI		DİNSEL ALANI			
KAMU / HİZMET ALANI		BOŞ ALAN		DOĞAL ALAN								
YAPININ ADA İÇİNDEKİ KONUMU	BİTİŞİK	AYRIK		KÖŞE		X PARSEL ALANI						
DÖNEM	ANTİK	ORTAÇAĞ	OSMANLI	X CUMHURİYET		YAZIT	VAR		YOK	X		
YAPIM YÜZYILI	M.Ö.	M.S.	18.YY		X YAPIM YILI		BİLİNİYOR			X		
MAL SAHİBİ	DEVLET		VAKIF		ÖZEL		X DERNEK					
MAL SAHİBİNİN ADI	MÜCAHİT BÜKÜCÜLER											
BAKIMINDAN SORUMLU KURULUŞ	DEVLET		VAKIF		ÖZEL		X DERNEK					
YAPAN	BİLİNİYOR				YAPTIRAN							
YAPININ FİZİKSEL ÖZELLİKLERİ												
YAPIYA GİRİLDİ	EVET				X HAYIR							
YAPININ KAT DURUMU	BODRUM KATI	BİR KATLI		İKİ KATLI		X BODRUM + İKİ KATLI		ÇOK KATLI				
PLAN İÇİ	İÇ SOFALI		BAHÇELİ							X		
	DİŞ SOFALI		X BAHÇE DUVARI		X BAHÇE DUVAR BİTİŞİ							
	AÇIK		X KAPALI		SIVALI		X SIVASIZ		TUĞLA		KERPİÇ	TAŞ
	SOFA KAPATILMIŞ		SIVALI		X SIVASIZ		AHŞAP		BİRİKET	BETON	HARPUŞTA	
KONUT TİPİ	EYVANLI		SIVALI		X SIVASIZ		AHŞAP		BİRİKET	BETON	HARPUŞTA	
	EYVANLI		SIVALI		X SIVASIZ		AHŞAP		BİRİKET	BETON	HARPUŞTA	
	EYVANLI		SIVALI		X SIVASIZ		AHŞAP		BİRİKET	BETON	HARPUŞTA	
	EYVANLI		SIVALI		X SIVASIZ		AHŞAP		BİRİKET	BETON	HARPUŞTA	
BAHÇE KORKULUGU		AHŞAP		METAL								
ZEMİN KAT		BİRİNCİ KAT		ZEMİN KAT		BİRİNCİ KAT						
TAŞIYICI SİSTEM		TAŞ YIĞMA		AHŞAP KARKAS ARASI TUĞLA DOLGU		KAT YÜKSEKLİĞİ		264 cm		332 cm		
YAPI ALANI		180 m ²		140 m ²		TOPLAM		320 m ²		DUVAR KALINLIĞI		
MALZEME BOYUTLARI		DİKME 14 x14 cm		HATIL 7x14 cm		TUĞLA		3,5x13x23 cm		KERPIÇ		
KURŞUN		7x14 cm		KİRİŞ 8x16 cm		KURŞUN		ÇİNKO		TAŞ		
ORTU TÜRÜ		DÜZ ÇATI		TEK EĞİMLİ ÇATI		BEŞİK ÇATI		KIRMA ÇATI		X		
ORTU MALZEMESİ TÜRÜ		MARSILYA KİREMİTİ		ALATURKA KİREMİTİ		X KURŞUN		ÇİNKO		TAŞ		
SAÇAK TÜRÜ		SAÇAKSIZ		DAR SAÇAK		GENİŞ SAÇAK		X SAÇAK GENİŞLİĞİ		70 cm		
ANA CEPHE												
KAPLAMA MALZEMESİ		AHŞAP (BAĞDADI)		TAŞ		TUĞLA		SIVA		X		
SUNDURMA		VAR		X YOK		PENCERE		PENCERE ÖGESİ		GİRİŞ KAPISI		
ÇIKMA		TEK KATLI		DÜZ ATKILI		AHŞAP		X METAL		DÜZ ATKILI		
ÇOK KATLI		GIYOTİN		PARMAKLIK		X ÇİFT KANATLI		ELİ BOĞRÜNDE		X		
PARALEL		ÇİFT KANATLI		X AHŞAP		X METAL		X TEK KANATLI		KONSOL		
ÜÇGEN		TEK KANATLI		KAFES		ÇOK KANATLI		PARAÇOL		PAYANDA		
ÇOKGEN		ÇOK KANATLI		RENKLİ CAM		X		YANGIN DUVARI		ÇÖRTEN		
BALKON		VAR		YOK		X TEPE		X AHŞAP		X METAL		
BEZEME		VAR		YOK		X KAPATILMIŞ		X DEVŞİRME MALZEME		VAR		
PENCERE BOYUTLARI		ALT PENCERE		70x135 cm		TEPE PENCERESİ		65x95 cm				
KAPI BOYUTLARI		GİRİŞ KAPISI		107x185 cm		ODA KAPISI		90x220 cm				
TEKNİK DONATI												
ELEKTRİK		X SU		X KANALİZASYON		ISITMA		KALORİFER		SOBA		
SAĞLAMLIK DURUMU		HARAP		KÖTÜ		ORTA		X İYİ		FİZİKSEL ÖZGÜNLÜK		
ONARIM GÖRÜMÜŞ		EVET		HAYIR		X		İŞLEVSEL ÖZGÜNLÜK		ÖZGÜN		
YAPI TANIMI		MURADIYE KÜLLİYESİNİN GÜNEYBATISINDA YER ALAN YAPININ PLANINDA KULLANIM DOĞRULTUSUNDA DEĞİŞİKLİKLER YAPILMIŞ. MUTFAK, BANYO, ODALAR İLAVE EDİLMİŞTİR. 1985 YILINDA GEÇİRDİĞİ YANGIN SONRASINDA YAPININ YARISI ÖZGÜN VE BAKIMSIZ KALMIŞ, DİĞER YARISINDA CEPHE DEĞİŞTİRİLMİŞTİR.										

2- MÜCAHİT BÜKÜCÜLER EVİ - OSMANGAZI H22d06b2c pafta / 4849 ada/ 19 parsel

ZEMİN KAT PLANI

BİRİNCİ KAT PLANI

A-A KESİTİ

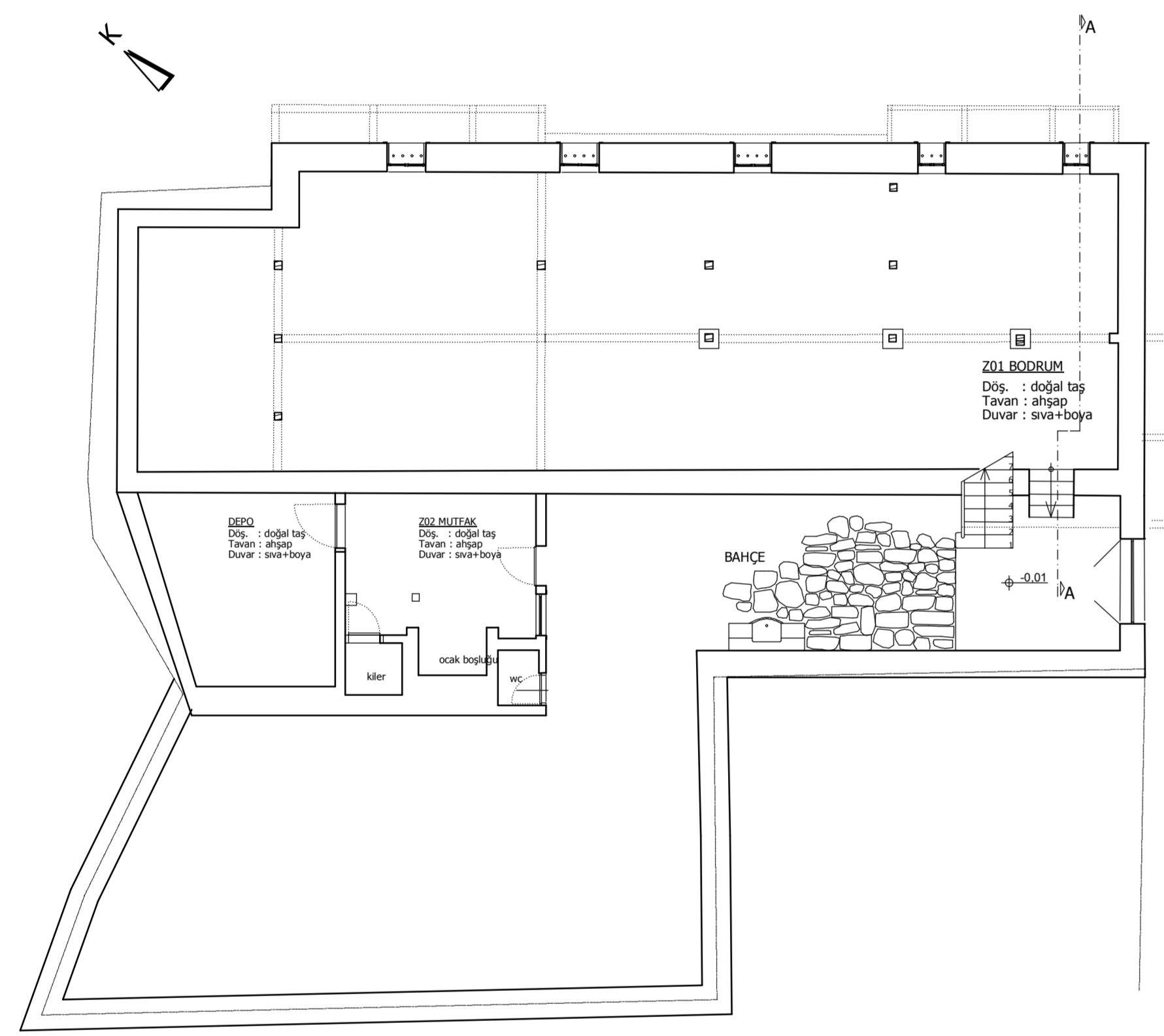
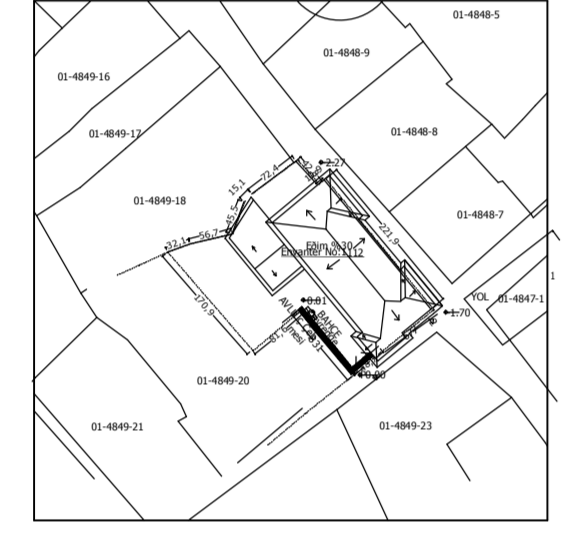

DOĞU CEPHESİ

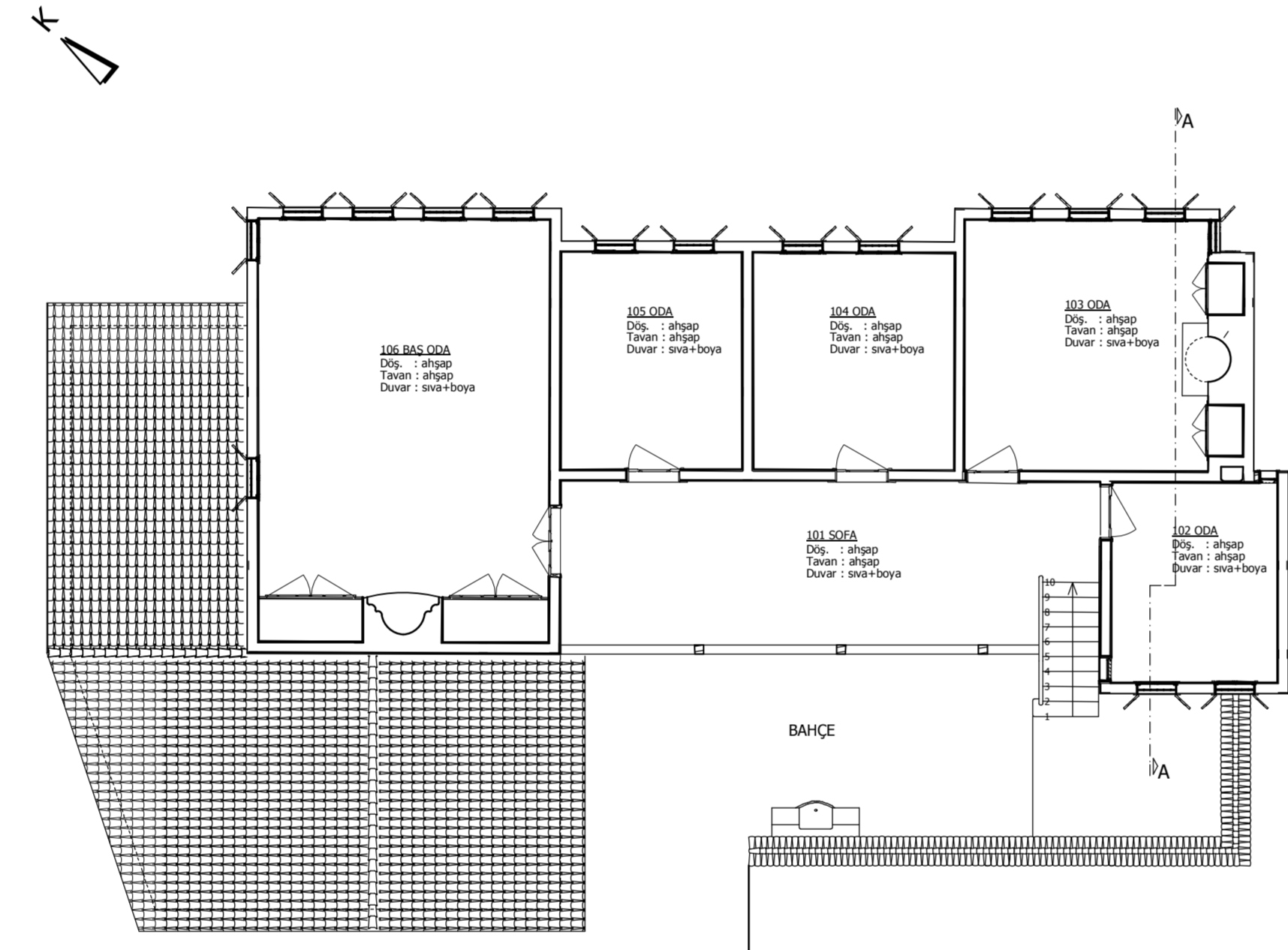
0 100 200 300 400 500 cm

RÖLÖVE ÇİZİMLERİ ÖLÇEK: 1/100 (Petek Kılı Kapan'ın çizimlerinden güncellenmiştir)

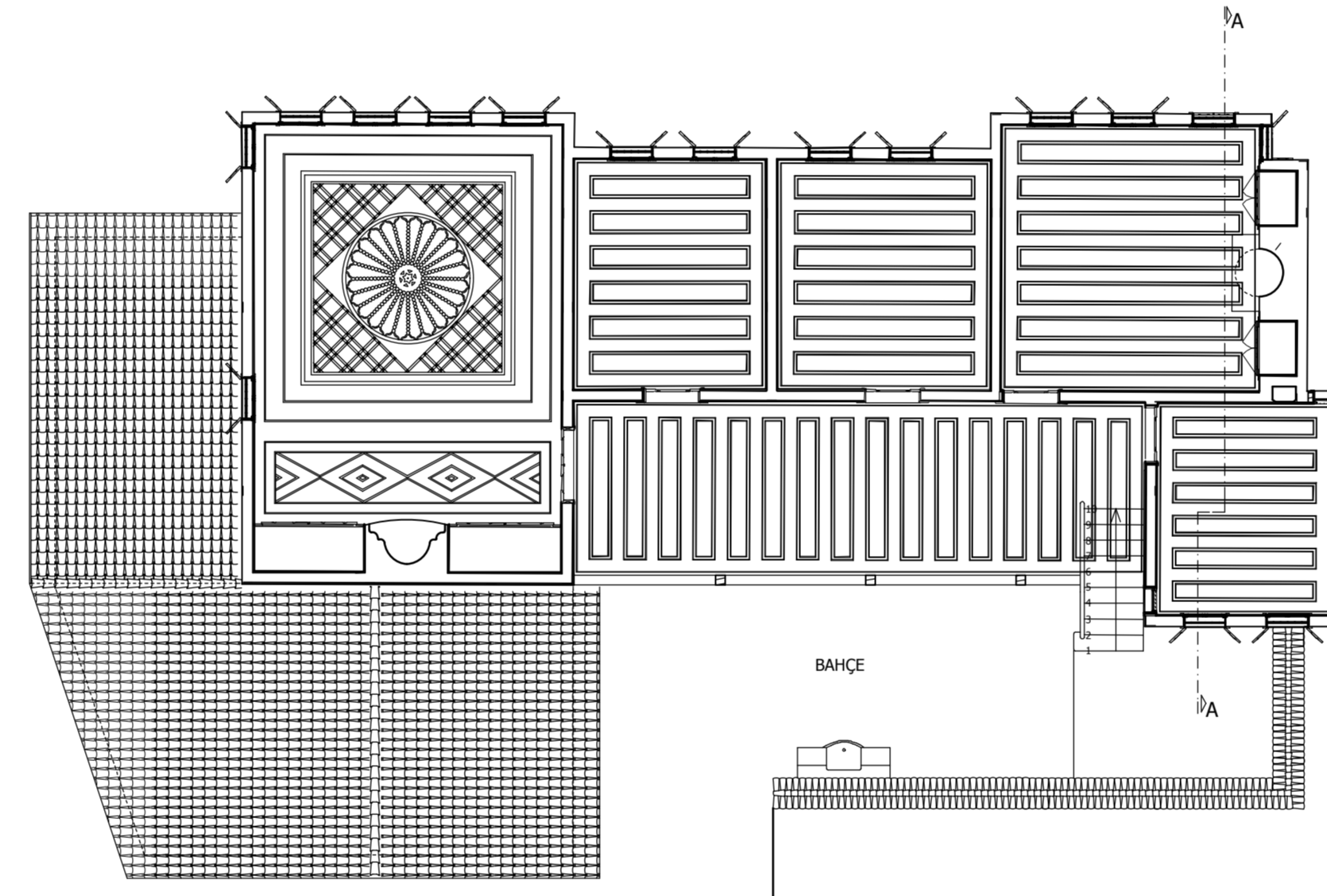
2- MÜCAHİT BÜKÜCÜLER EVİ - OSMANGAZİ H220662c pafta / 4849 ada / 19 parsel

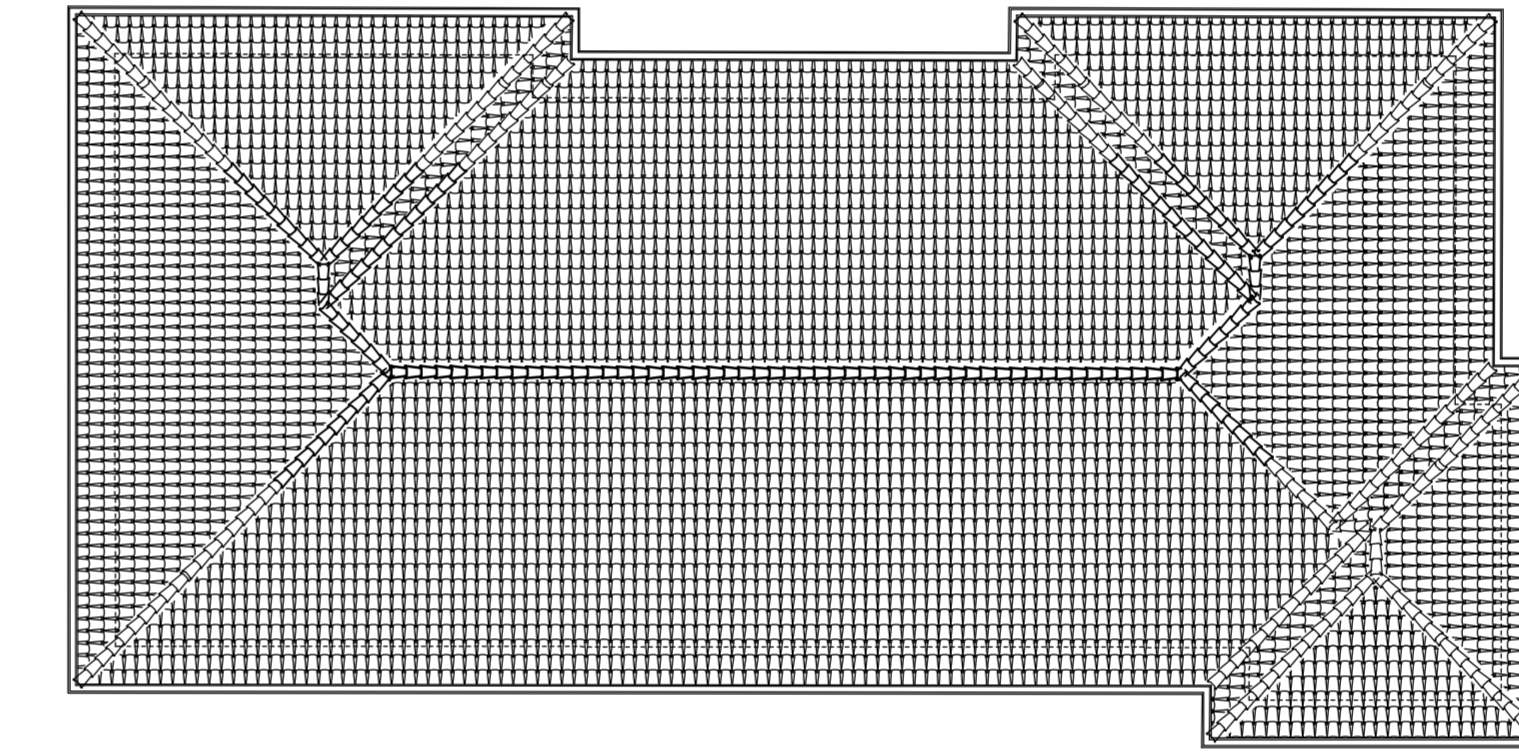
ZEMİN KAT PLANI

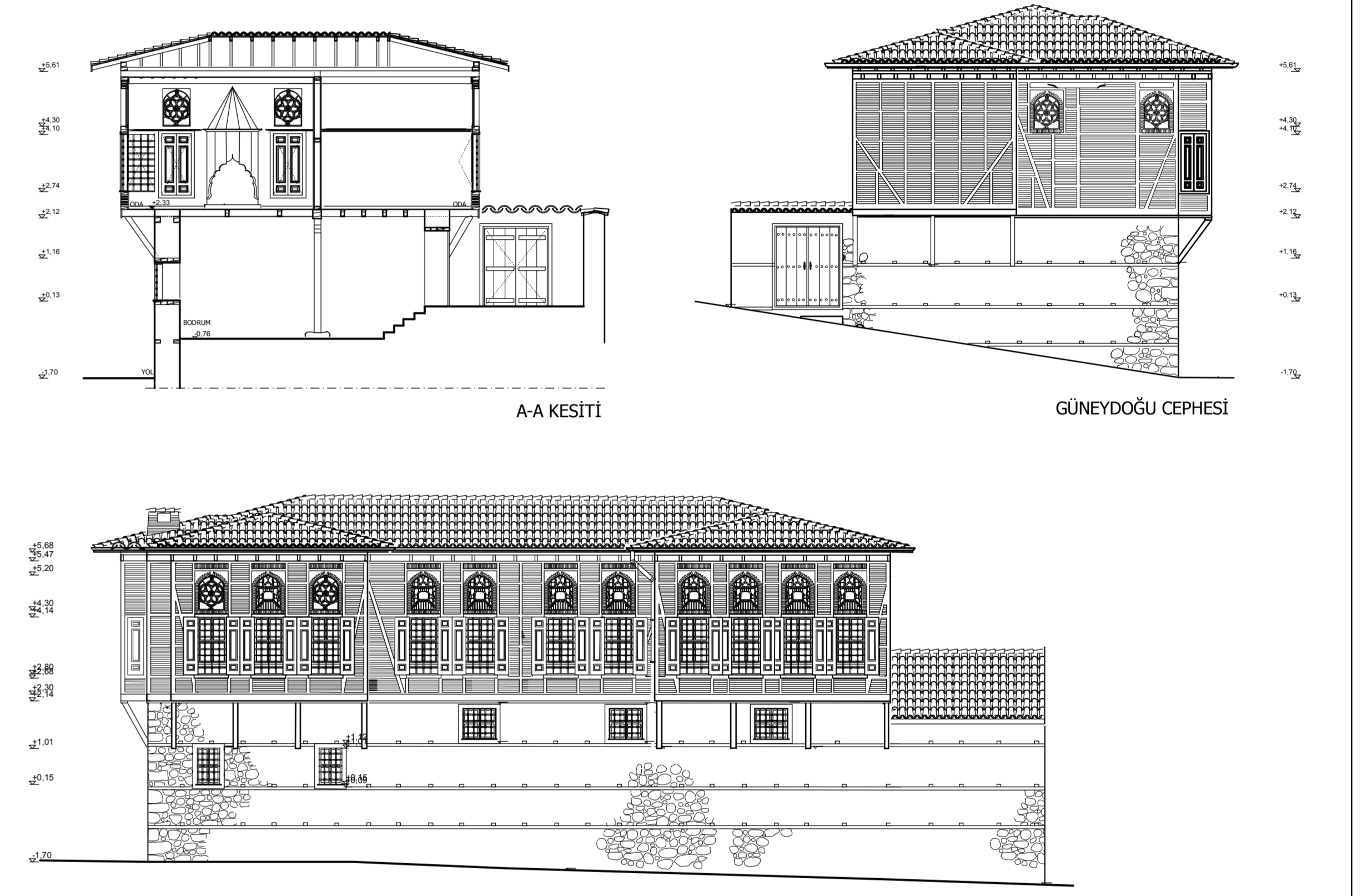
BİRİNCİ KAT PLANI

BİRİNCİ KAT TAVAN PLANI

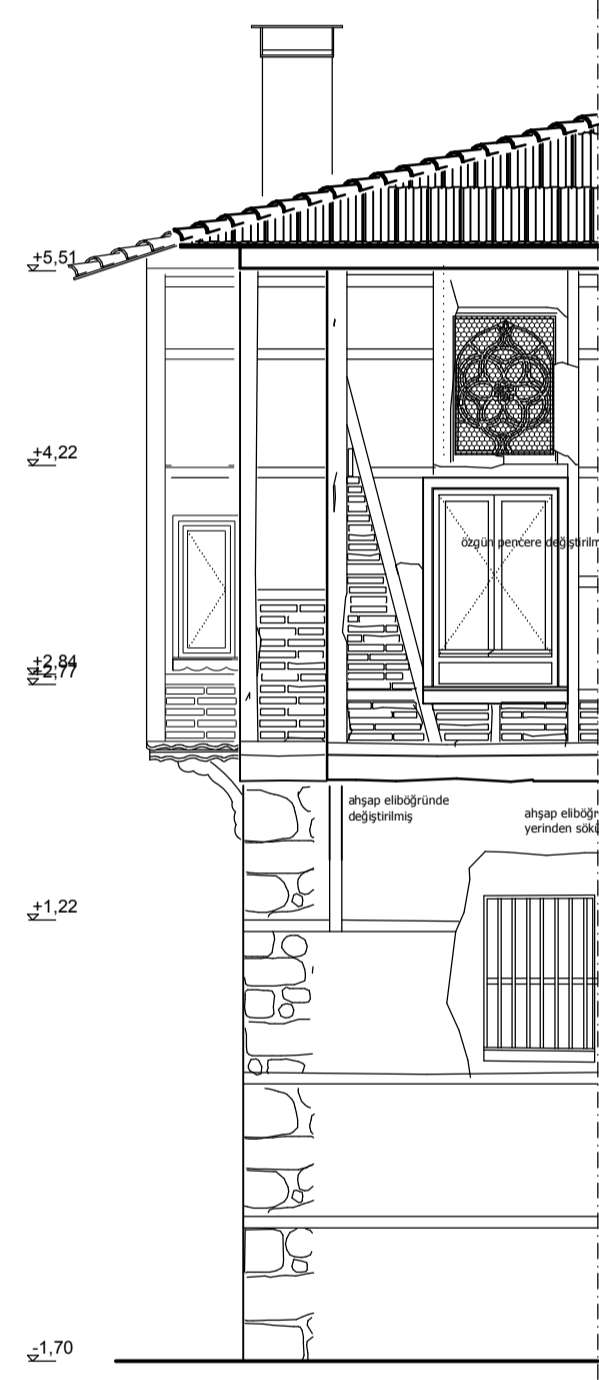

ÇATI PLANI

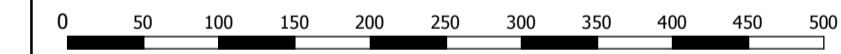

0 100 200 300 400 500 cm
RESTİTÜSYON ÇİZİMLERİ ÇIŞEK: 1/100

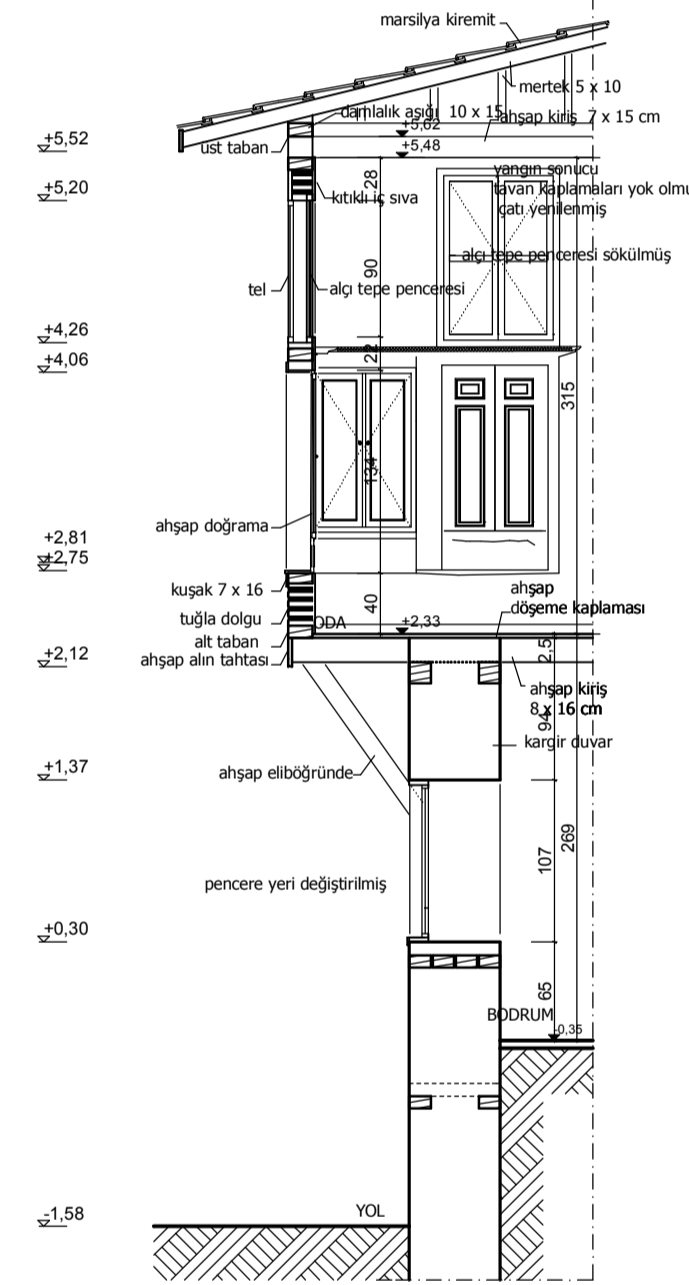
2- BÜKÜCÜLER EVİ - OSMANGAZİ H22d06b2c pafta / 4849 ada / 19 parsel

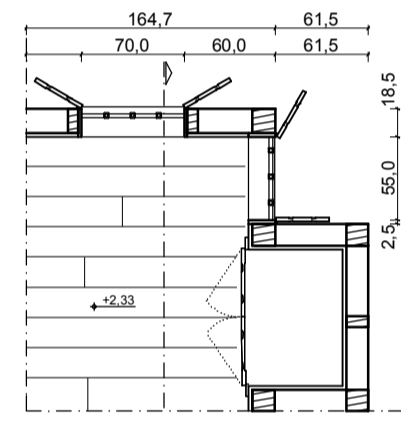
RÖLÖVE KISMİ GÖRÜNÜŞÜ ÖLÇEK : 1/50

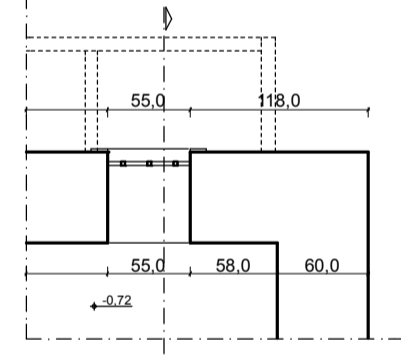
RÖLÖVE SİSTEM DETAYI ÖLÇEK: 1/50

RÖLÖVE SİSTEM KESİTİ ÖLÇEK : 1/50

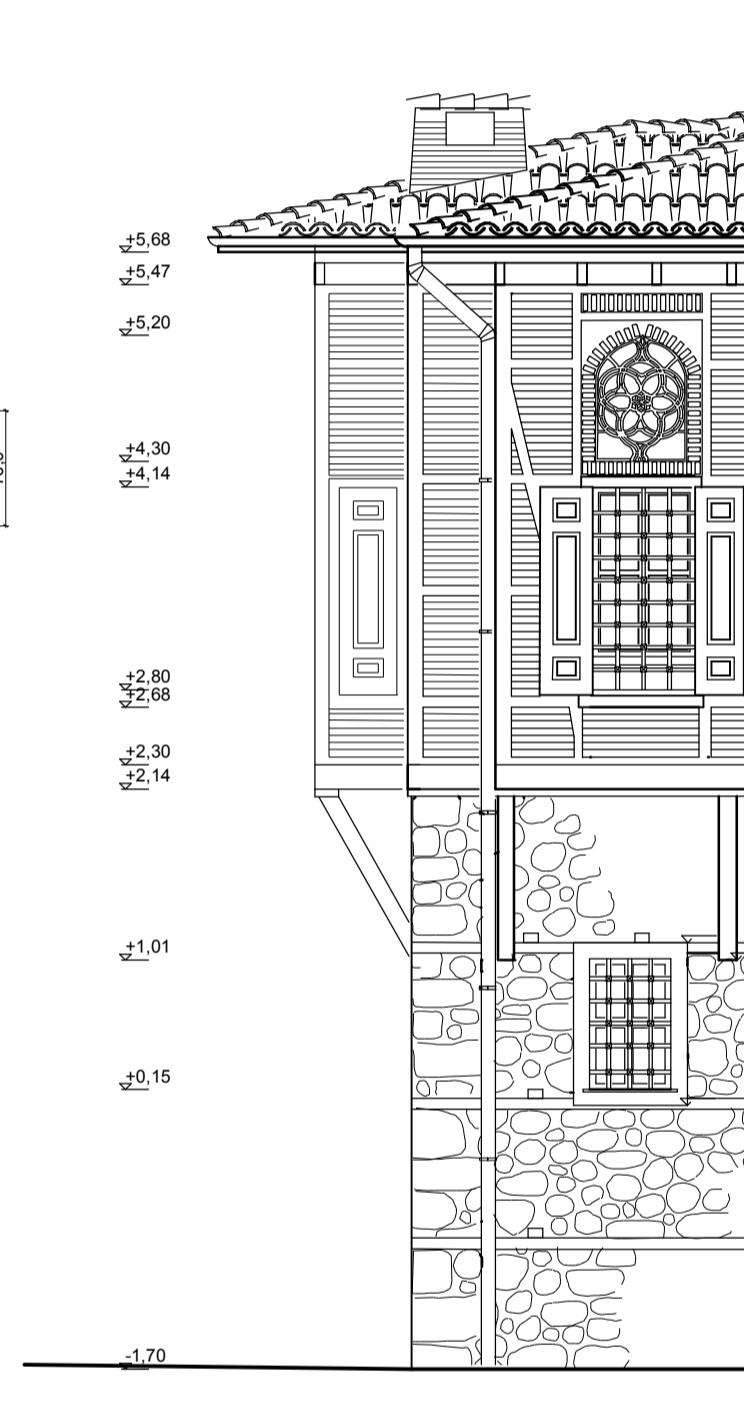

BİRİNCİ KAT KISMİ PLANI ÖLÇEK : 1/50

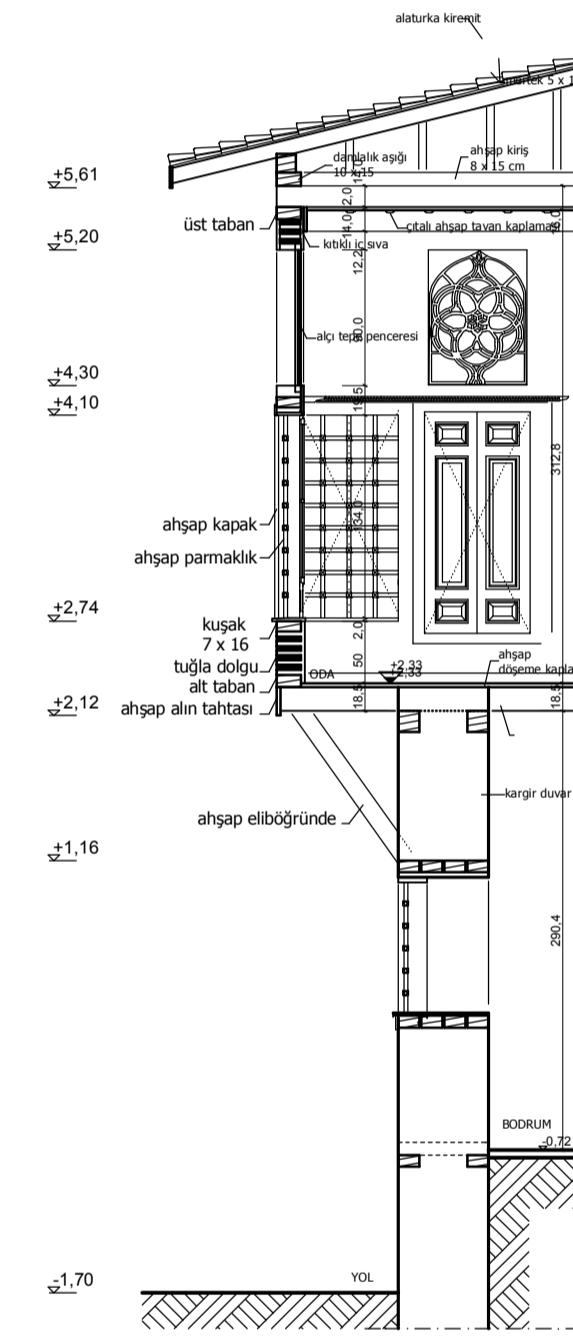

ZEMİN KAT KISMİ PLANI ÖLÇEK : 1/50

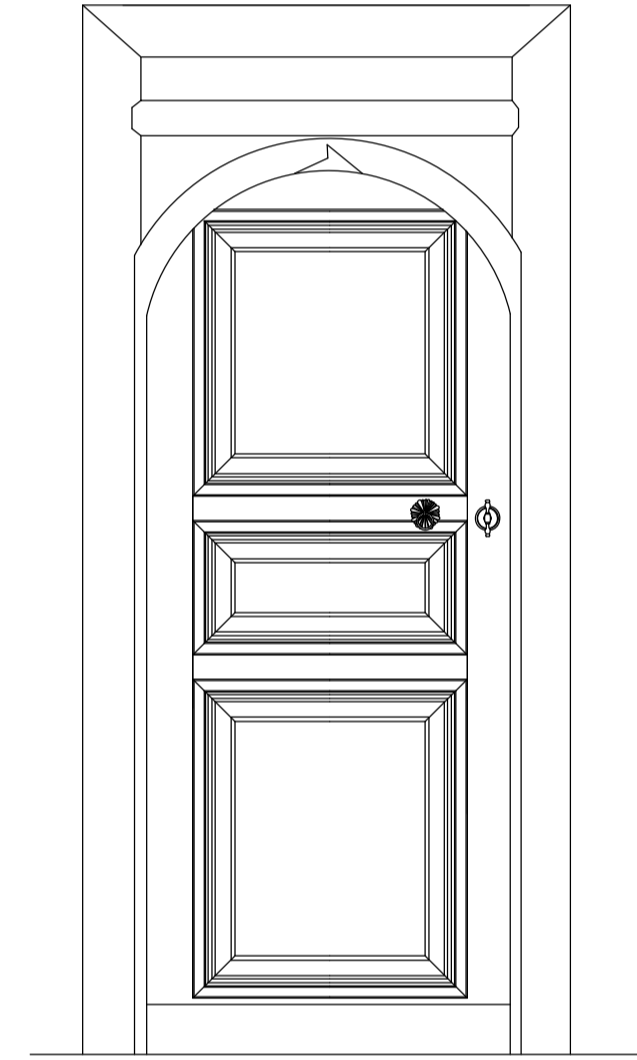
RESTİTÜSYON SİSTEM DETAYI ÖLÇEK: 1/50

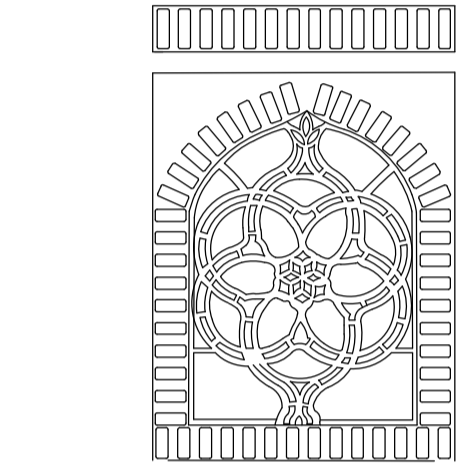
KISMİ GÖRÜNÜŞÜ ÖLÇEK : 1/50

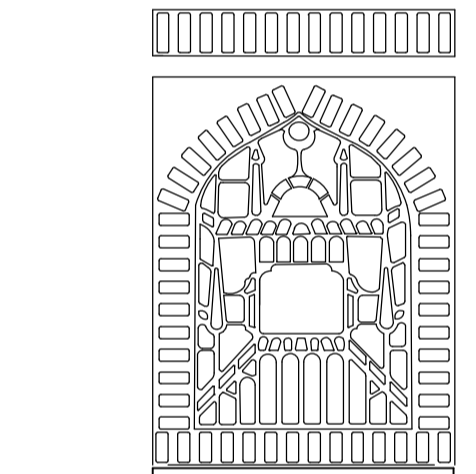
SİSTEM KESİTİ ÖLÇEK : 1/50

ODA KAPISI GÖRÜNÜŞÜ ÖLÇEK : 1/20

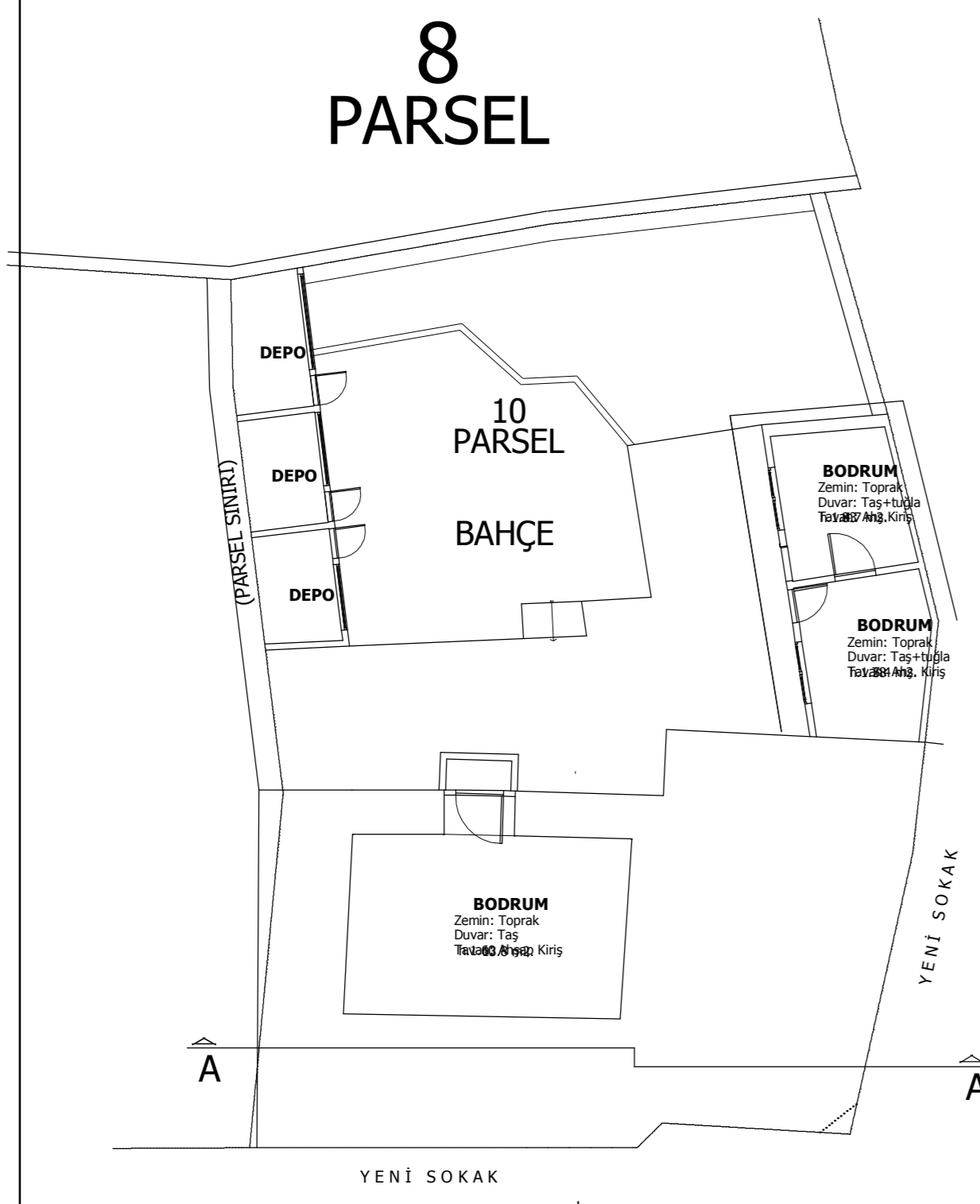
2. TİP TEPE PENCERESİ ÖLÇEK: 1/20

PENCERE DIŞ GÖRÜNÜMÜ ÖLÇEK: 1/20

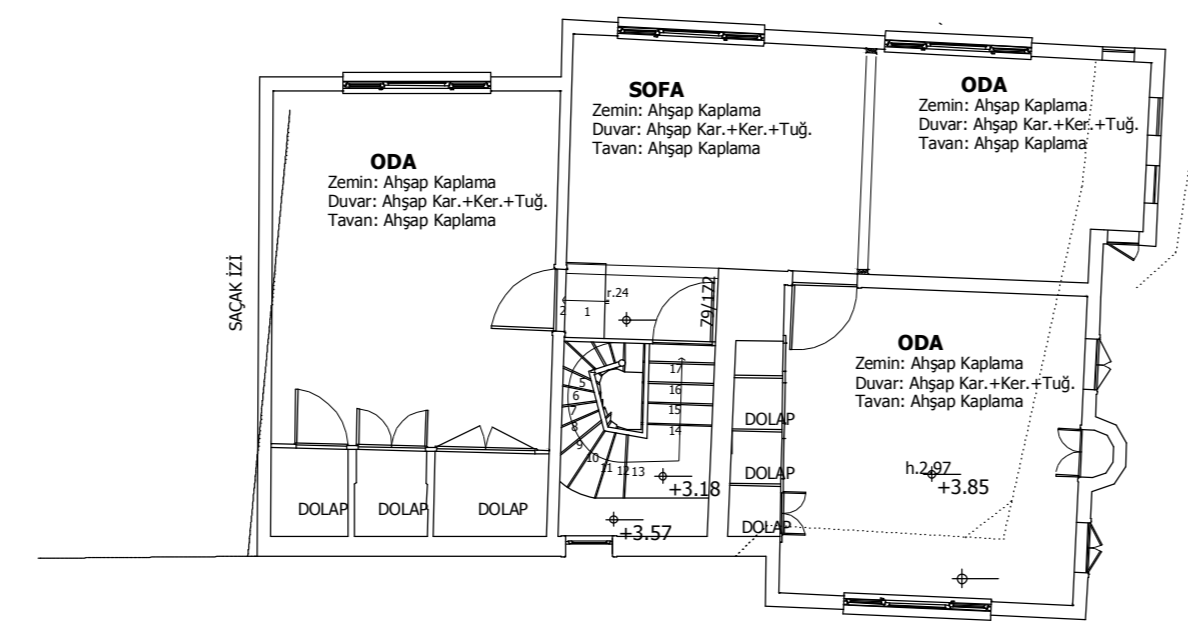
TÜRKİYE KENTSEL KÜLTÜR VARLIKLARI ENVANTERİ	ANIT			SIRA NO	3	ENVANTER NO	1405											
	ANIT TÜRÜ			ANIT	ADI	TESCİL TARİHİ	04.05.1991											
	YAPI KENTSEL ÖGE DOĞA ÖGESİ					GÜNÜMÜZDEKİ İŞLEVI	HATİCE BAYRAKTAR EVİ											
			KONUT															
YERLEŞME	İL	BURSA	İLÇE	OSMANGAZI	BELDE													
SOKAK VE KAPI NO	YENİ	PAFTA NO	H22d07a4c	ADA	5401 (E 578)	MAHALLE	MOLLAFENARI											
				PARSEL	10 (E 1)													
																		
ANITIN BULUNDUĞU BÖLGENİN NİTELİĞİ	KONUT ALANI	☒	TİCARET ALANI	☐	ENDÜSTRİ ALANI	☐	MERKEZİ İŞ ALANI	☐	DİNSEL ALANI	☐								
		KAMU / HİZMET ALANI	☐	BOŞ ALAN	☐	DOĞAL ALAN	☐											
YAPININ ADA İÇİNDEKİ KONUMU	BİTİŞİK	☐	AYRIK	☐	KÖŞE	☒	PARSEL ALANI	☐										
DÖNEM	ANTİK	☐	ORTAÇAĞ	☐	OSMANLI	☒	CUMHURİYET	☐	YAZIT	VAR	☐	YOK	☒					
YAPIM YÜZYILI	M.Ö.	☐	M.S.	18.YY	☒	YAPIM YILI	BİLİNİYOR	☒										
MAL SAHİBİ	DEVLET	☐	VAKIF	☐	ÖZEL	☒	DERNEK	☐										
MAL SAHİBİNİN ADI	HATİCE BAYRAKTAR																	
BAKIMINDAN SORUMLU KURULUŞ	DEVLET	☐	VAKIF	☐	ÖZEL	☒	DERNEK	☐										
YAPAN	BİLİNİYOR																	
YAPTIRAN																		
YAPININ FİZİKSEL ÖZELLİKLERİ																		
YAPIYA GİRİLDİ	EVET					☒	HAYIR											
YAPININ KAT DURUMU	BODRUM KATI	☐	BİR KATLI	☐	İKİ KATLI	☐	BODRUM + İKİ KATLI	☒	ÇOK KATLI	☐								
PLAN TİPİ	İÇ SOFALI	☐	BAHÇELİ									☒						
	DIŞ SOFALI	☒	BAHÇE DUVARI	☒	BAHÇE DUVAR BİTİŞİ	☐												
	AÇIK	☒	KAPALI	☐	BAHÇE KORKULUĞU	☐	AHŞAP	☐	KERPIÇ	☐	METAL							
	SOFA KAPATILMIŞ	☐	SIVALI	☒	SIVASIZ	☐	TUĞLA	☐	KERPIÇ	☐	TAŞ	☐						
EVYANLI	☐																	
TAŞIYICI SİSTEM	ZEMİN KAT	TAŞ YIĞMA	BİRİNCİ KAT	AHŞAP KARKAS ARASI TUĞLA DOLGU	ZEMİN KAT	320 cm	BİRİNCİ KAT	315 cm										
YAPI ALANI	65 m ²	80 m ²	TOPLAM	160 m ²	DUVAR KALINLIĞI	80 cm	17 cm											
MALZEME BOYUTLARI	DİKME	12x12 cm	HATIL	7x12 cm	TUĞLA	3x12x27 cm												
	KUŞAK	7x12 cm	KIRIŞ	10x15 cm	KERPIÇ													
ÖRTÜ TÜRÜ	DÜZ ÇATI	☐	TEK EĞİMLİ ÇATI	☐	BEŞİK ÇATI	☐	KIRMA ÇATI	☒										
ÖRTÜ MALZEMESİ TÜRÜ	MARSILYA KİREMITİ	☐	ALATURKA KİREMIT	☒	KURŞUN	☐	ÇINKO	☐	TAŞ	☐	TOPRAK	☐	BETON	☐	AHŞAP	☐	OLUKLU LEVHA	☐
SAÇAK TÜRÜ	SAÇAKSIZ	☐	DAR SAÇAK	☐	GENİŞ SAÇAK	☒	SAÇAK GENİŞLİĞİ	50-165 cm										
ANA CEPHE																		
CEPHE ÖZELLİKLERİ	KAPLAMA MALZEMESİ	AHŞAP (BAĞDADI)	☐	TAŞ	☐	TUĞLA	☐	SIVA	☐									
	SUNDURMA	☐	PENCERE	☐	PENCERE ÖGESİ	☒	GİRİŞ KAPISI	☐	GİRİŞ KAPISI MALZEMESİ	AHŞAP	☒	METAL	☐	CAM	☐			
	ÇIKMA	VAR	☒	YOK	☐	KEMERLİ	☐	KAPAK	☒	KEMERLİ	☐	DÜZ ATKILI	☒	YAPI ÖGELERİ				
		TEK KATLI	☐	DÜZ ATKILI	☐	AHŞAP	☒	METAL	☐	ÇİFT KANATLI	☒	ELİ BOĞRUNDE						
		ÇOK KATLI	☐	GIYOTİN	☐	PARMAKLIK	☒	TEK KANATLI	☒	KONSOL	AHŞAP	☒	METAL	☐	TAŞ	☐		
		PARALEL	☐	ÇİFT KANATLI	☒	AHŞAP	☒	METAL	☐	ÇOK KANATLI	☐	PARAÇOL	☐	PAYANDA	☐			
		ÜÇGEN	☐	TEK KANATLI	☐	KAFES	☐	ÇOK KANATLI	☐	YANGIN DUVARI	☐	ÇÖRTEN	☐	DOLAP	☐			
	ÇOKGEN	☐	ÇOK KANATLI	☐	RENKLİ CAM	☒	BALCON	VAR	YOK	☒	BACA	☒	KUŞEVI	☐	OCAK	☒	KUYU	☐
	BEZEME	VAR	☒	YOK	☐	KAPATILMIŞ	☒	DEVŞİRME MALZEME	☐	TEPE PENCERESİ	52x82 cm							
	PENCERE BOYUTLARI	ALT PENCERE	75x125 cm	ODA KAPISI	86x200 cm													
KAPI BOYUTLARI	GİRİŞ KAPISI																	
TEKNİK DONATI																		
ELEKTRİK	☒	SU	☒	KANALİZASYON	☐	ISITMA	☐	KALORİFER	☐	SOBA	☒	GELENEKSEL	☐	TELEFON	☐			
SAĞLAMLIK DURUMU	HARAP	☐	KÖTÜ	☐	ORTA	☒	İYİ	☐	ÖZGÜNLÜK DURUMU	FİZİKSEL ÖZGÜNLÜK	KÖTÜ	☒	ORTA	☐	İYİ	☐		
ONARIM GÖRÜMÜŞ	EVET	☐	HAYIR	☒	İŞLEVSEL ÖZGÜNLÜK	ÖZGÜN	☒	ÖZGÜN DEĞİL	☐									
YAPI TANIMI	YAPI, KAYNAKLARDA, ŞEYH HAMİT MAHALLESİNDEKİ EV VE CENNET BABA EVİ OLARAK ADLANDIRILMAKTADIR. SOMUNCU BABA CAMI VE TÜRBEİNİN KUZeyİNDE YER ALAN YAPININ ETRAFI SONRADAN YAPILAN YAPILARLA ÇEVRELENMİŞTİR. EVİN BİRİNCİ KATINA SONRADAN YENİ ODALAR İLAVE EDİLMİŞ, KUZey VE GÜNEY CEPHESİ TAMAMEN DEĞİŞTİRİLMİŞTİR. DOĞU CEPHESİNDE ÖZGÜN TUĞLA DOLGU, OCAK VE AHŞAP PENCERE KAPAKLARI KORUNABİLMİŞ, TEPE PENCERELERİ VE ALT PENCERELERİ KAPATILMIŞTIR.																	

3- HATİCE BAYRAKTAR EVİ H22d07a4c pafta / 5401 ada/ 10 parsel

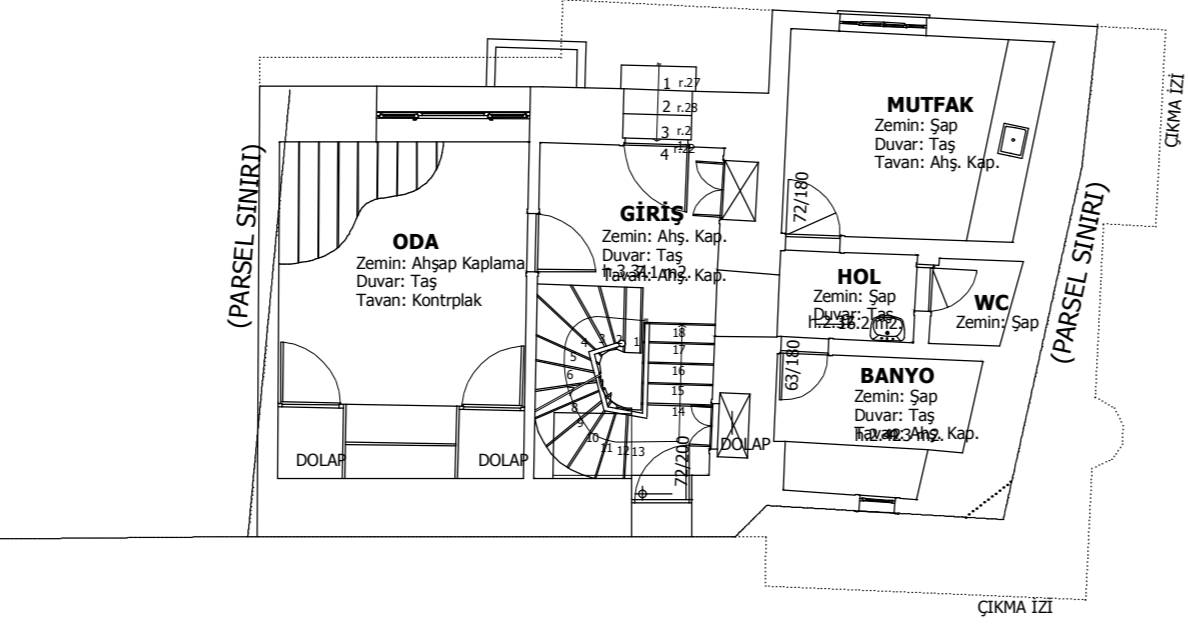

BODRUM KAT PLANI

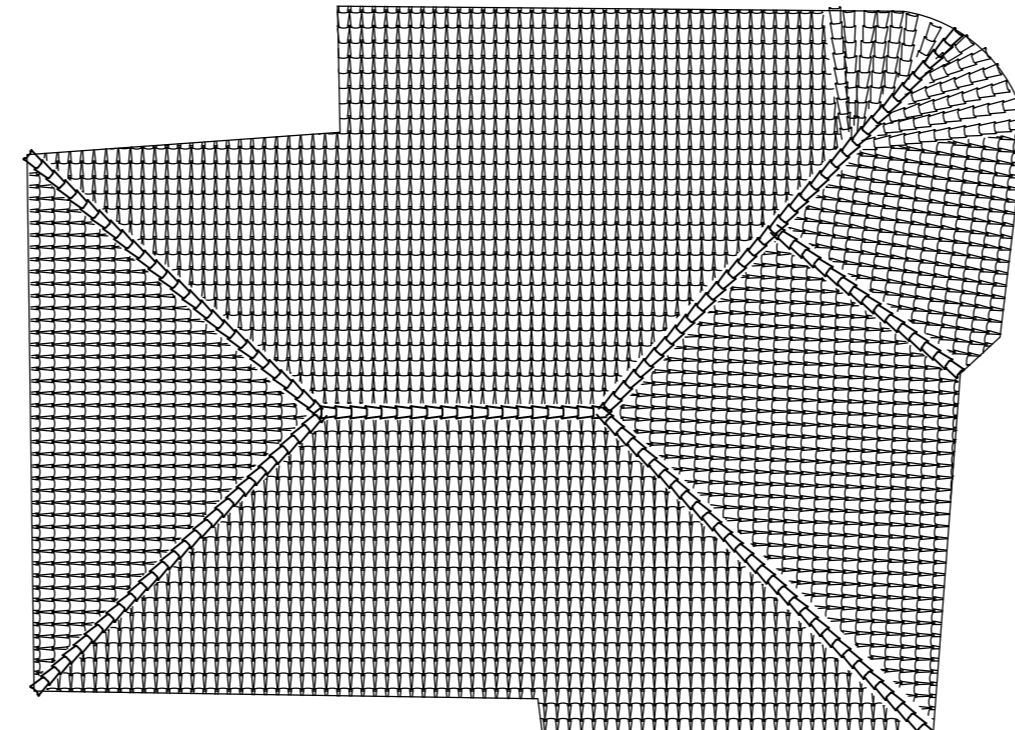
RÖLÖVE ÇİZİMLERİ ÖLÇEK: 1/100 (Müjgan Çakar'ın çizimlerinden güncellenmiştir)

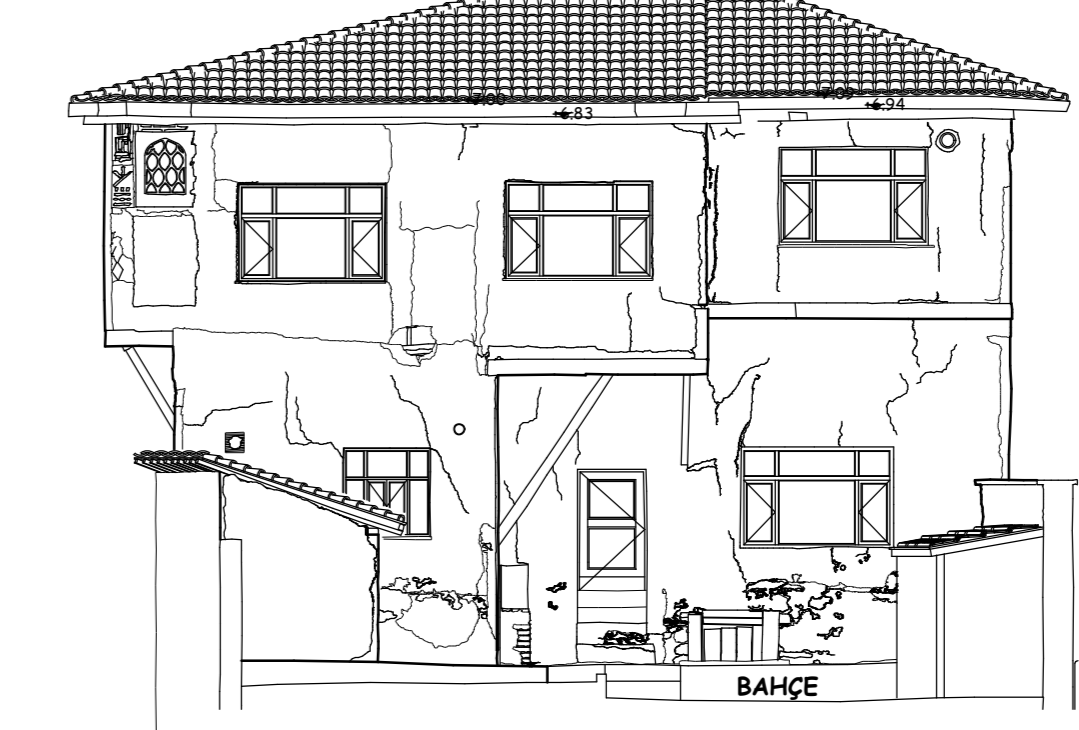
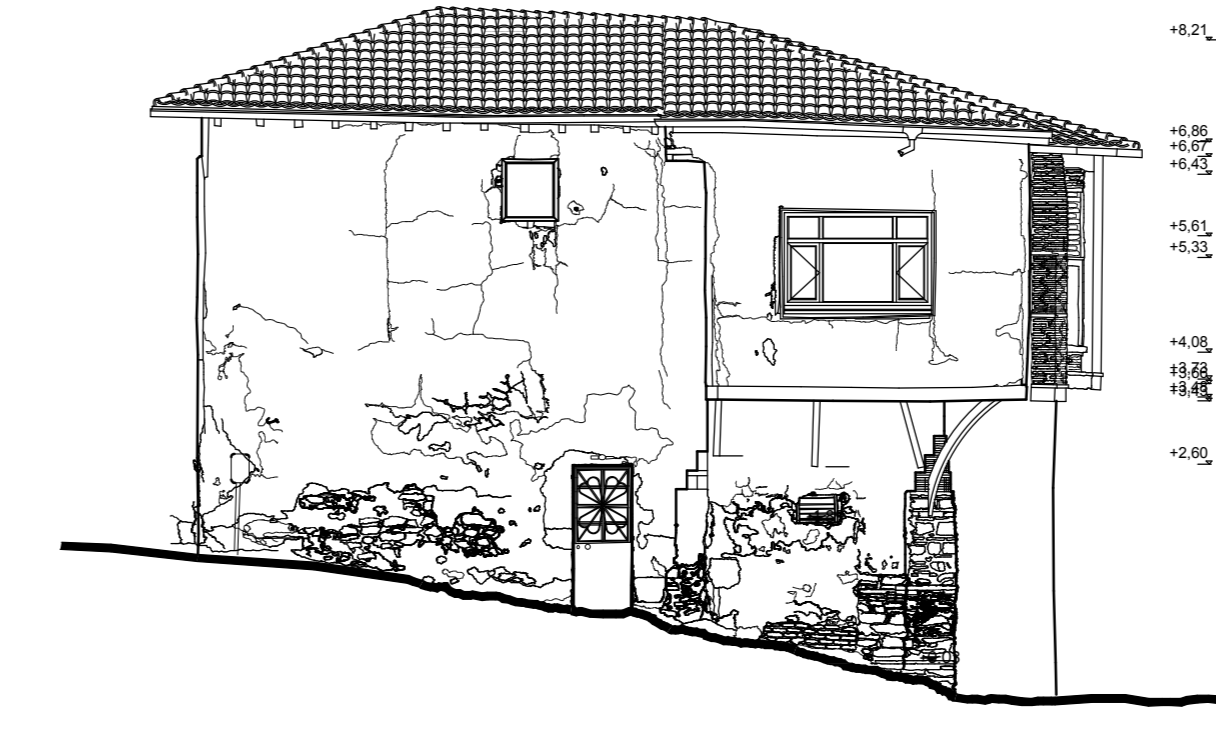
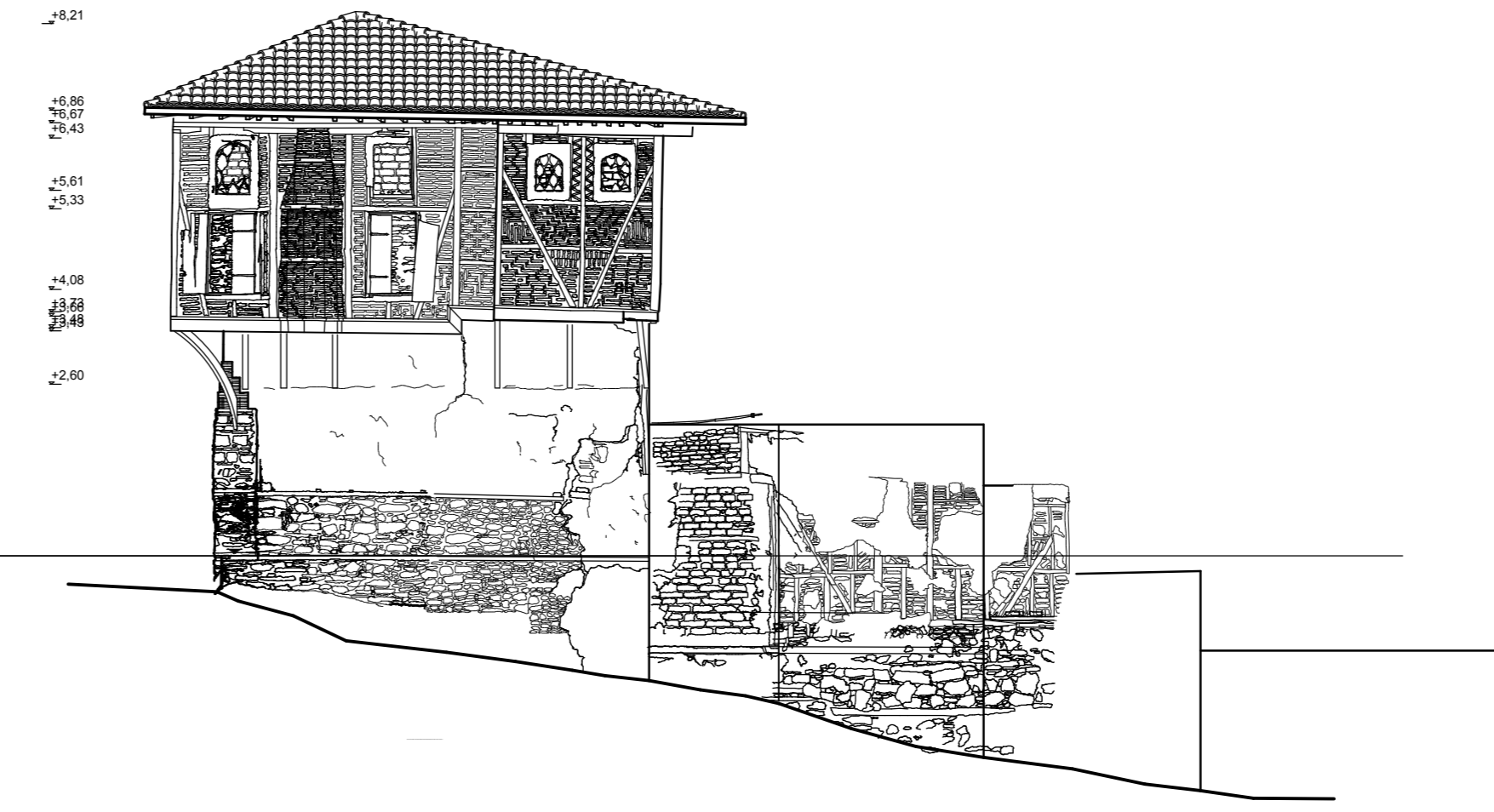
BİRİNCİ KAT PLANI

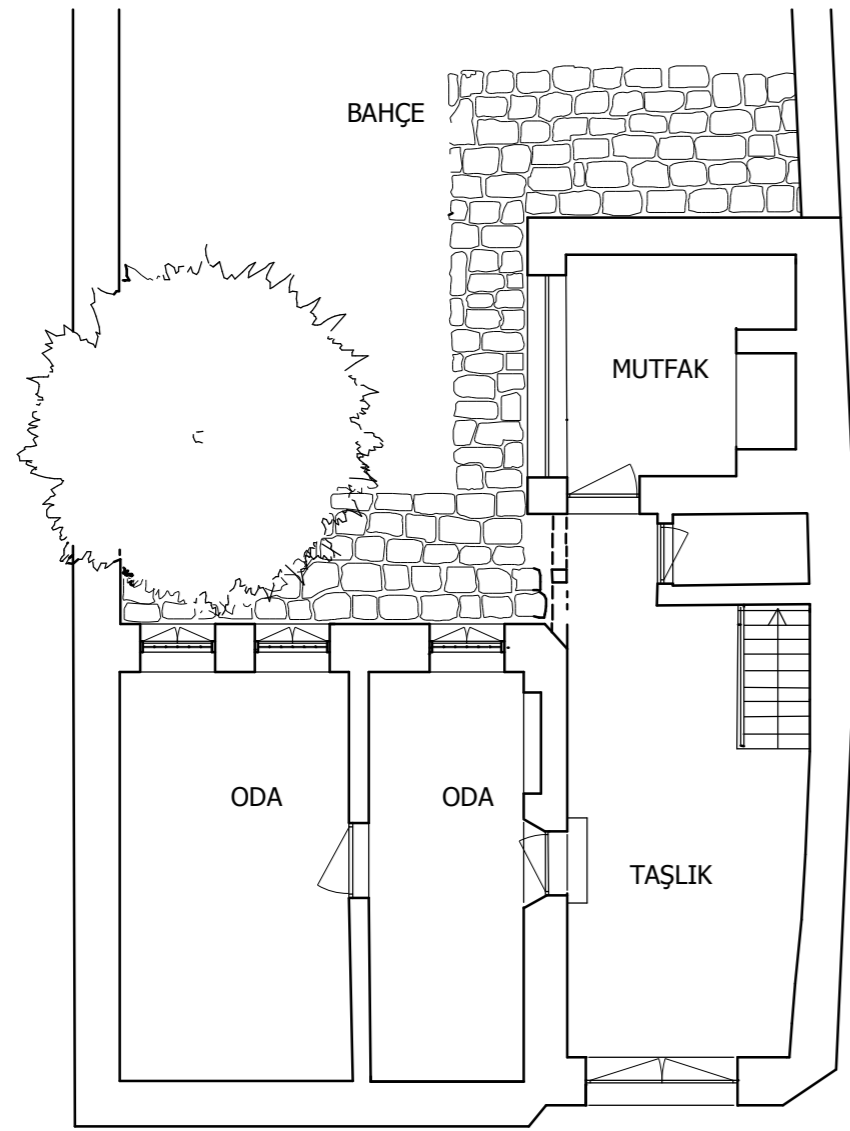
ZEMİN KAT PLANI

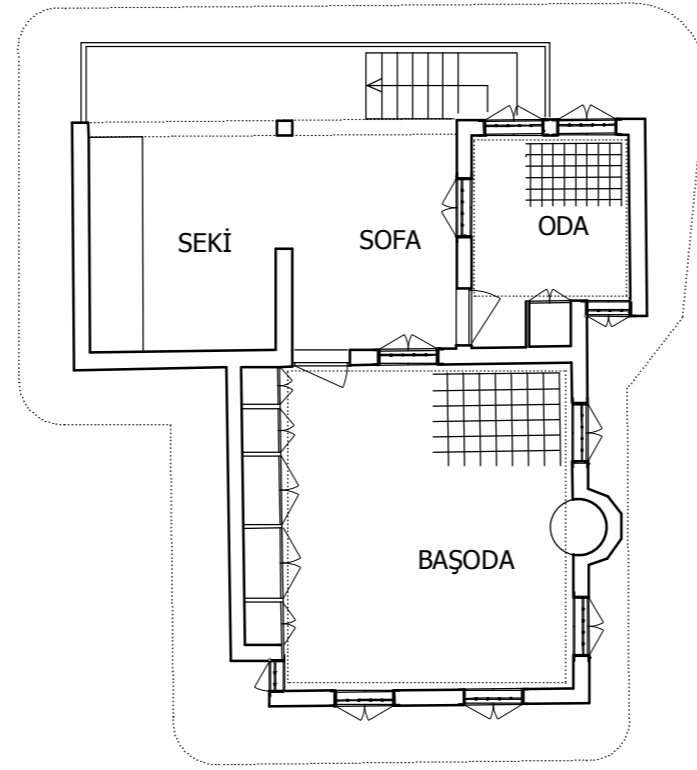
ÇATI PLANI

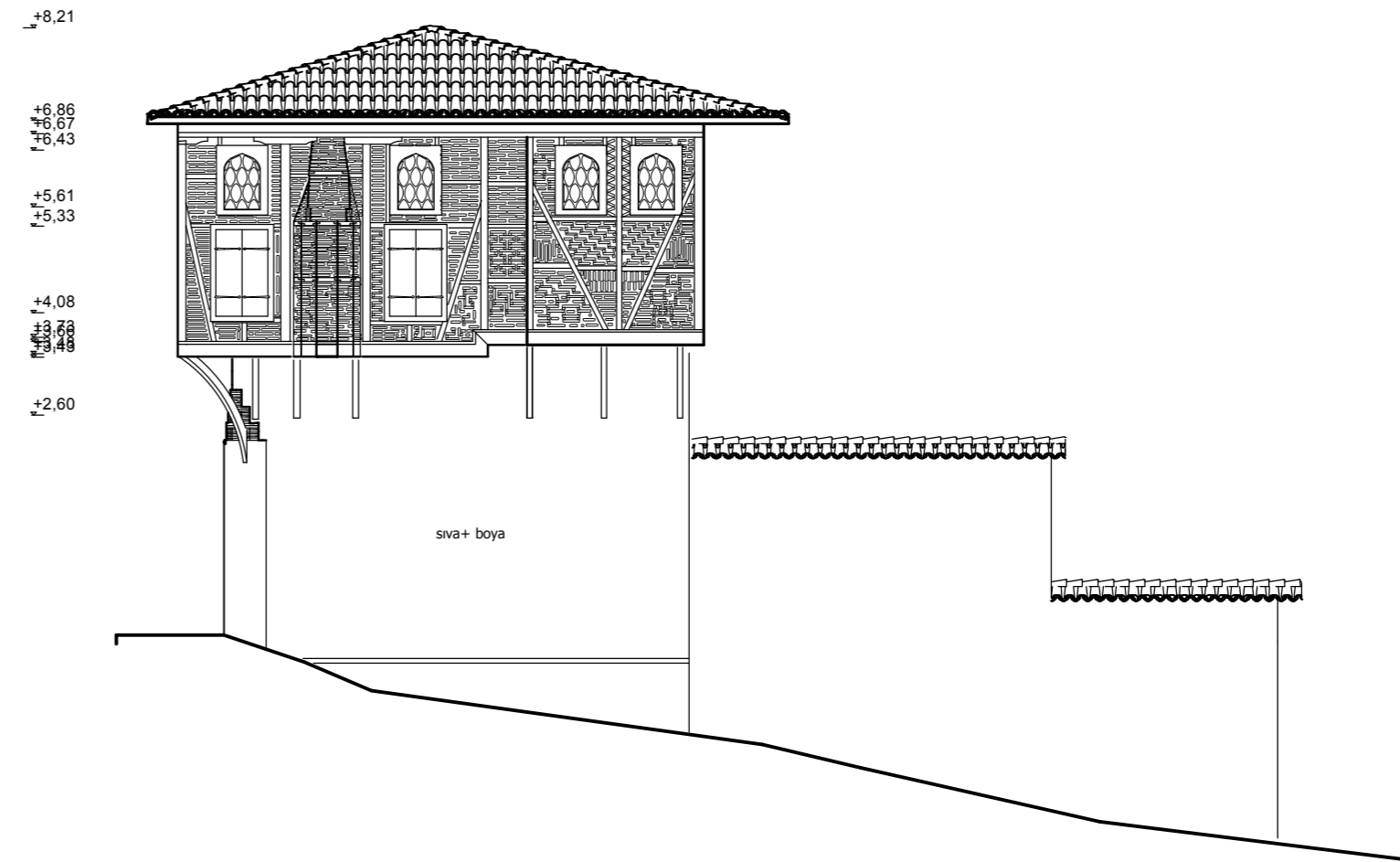
3- HATİCE BAYRAKTAR EVİ H22d07a4c pafta / 5401 ada/ 10 parsel

ZEMİN KAT PLANI *

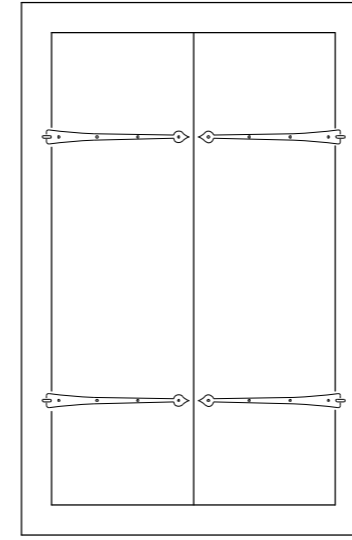
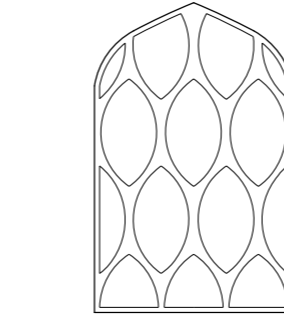
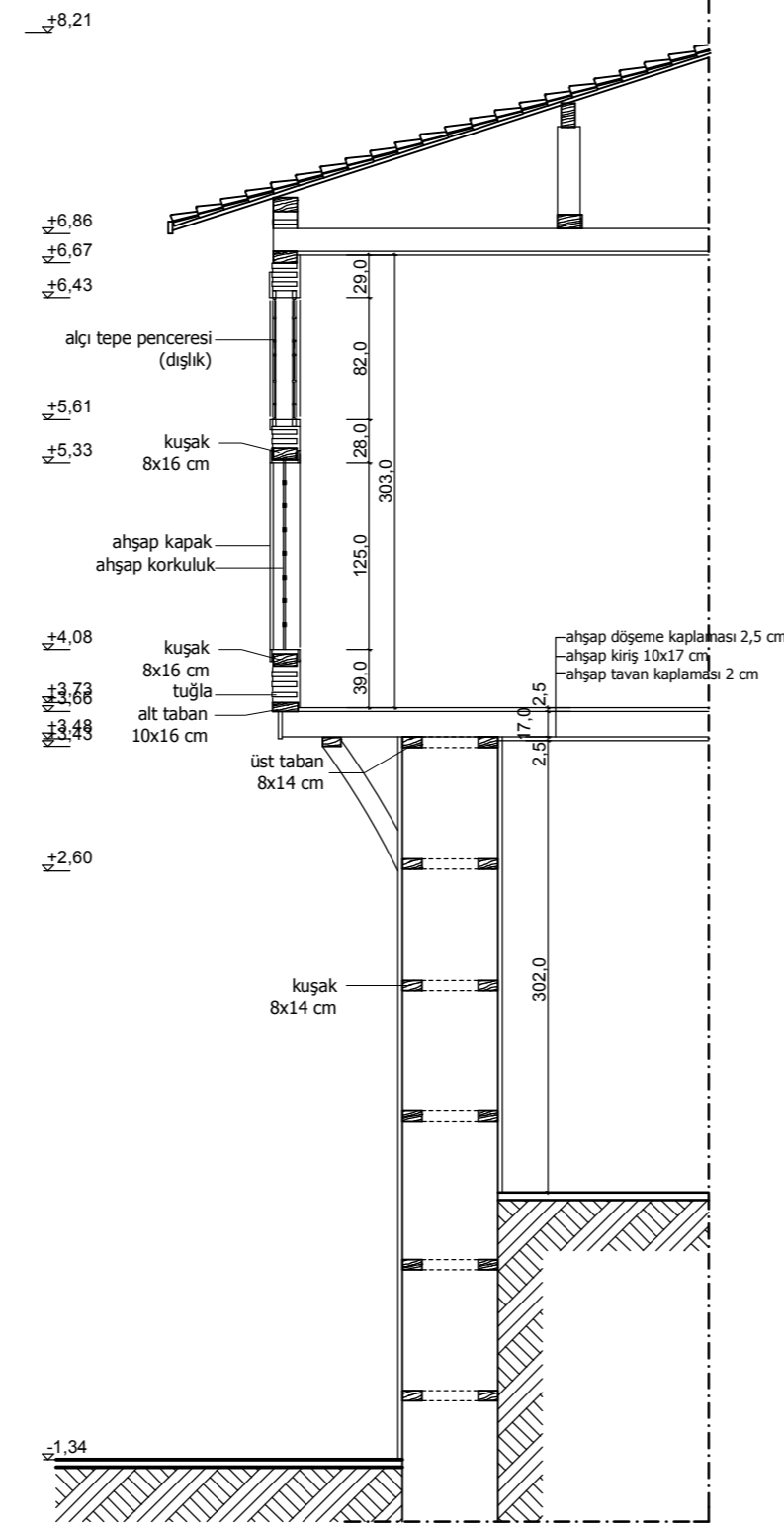
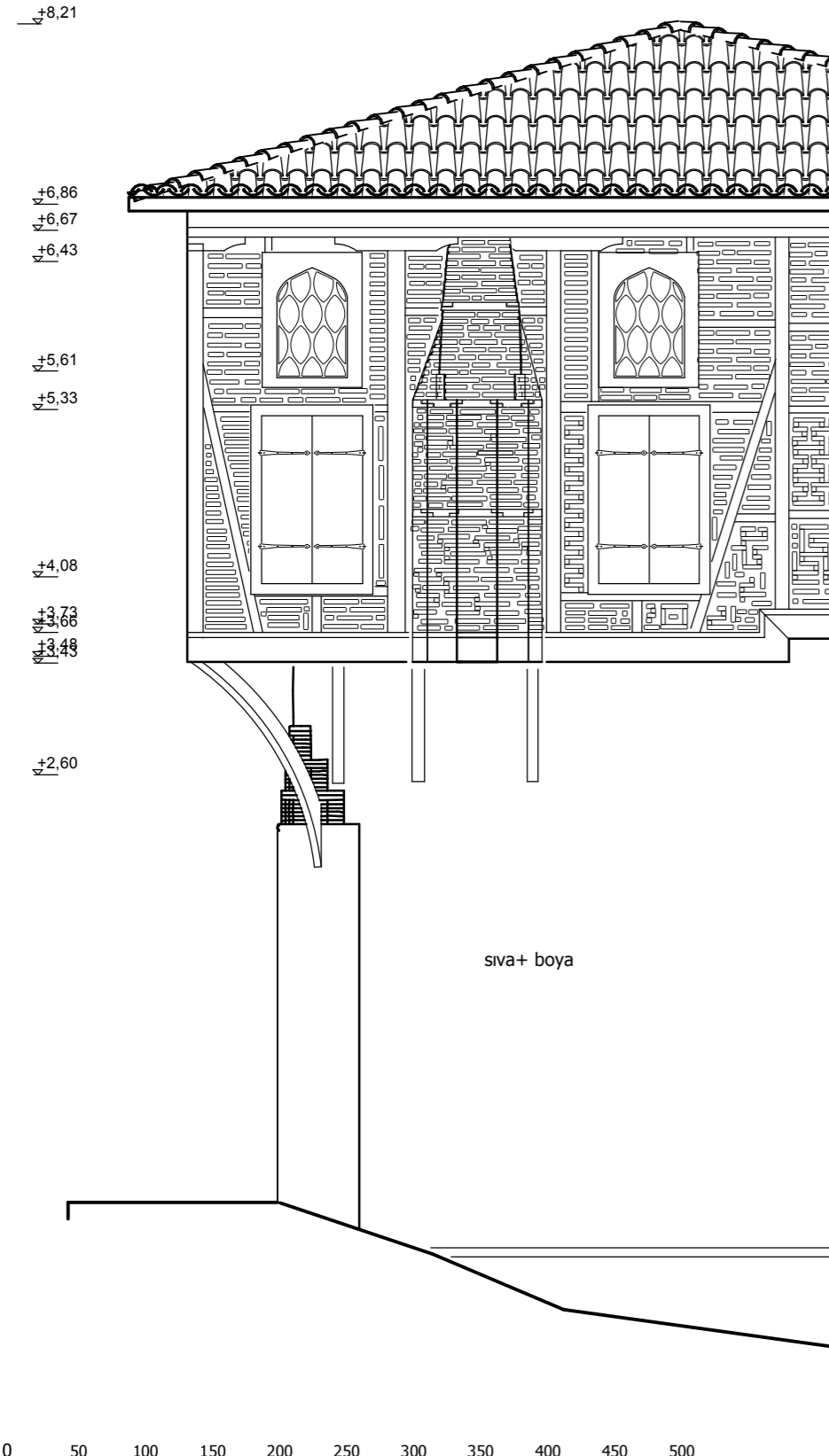
BİRİNCİ KAT PLANI *

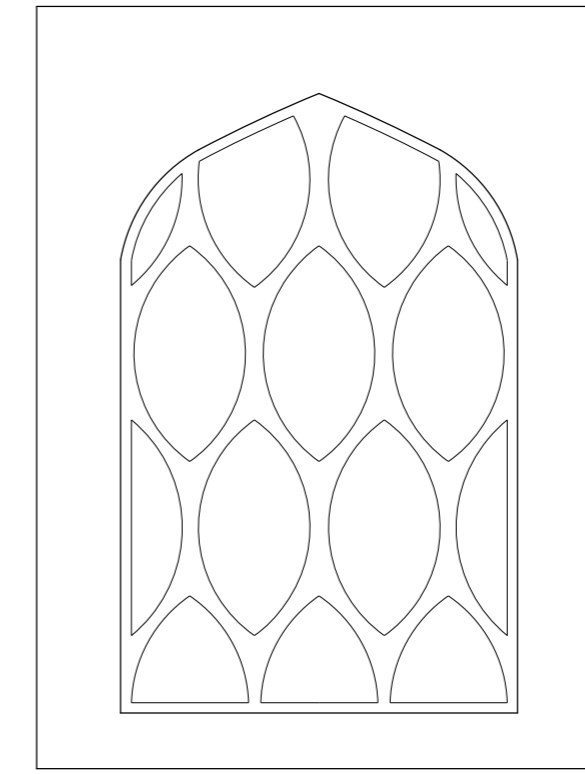
0 100 200 300 400 500 cm

RESTİTÜSYON ÇİZİMLERİ ÖLÇEK: 1/100 (* Eldem, S. 1984)

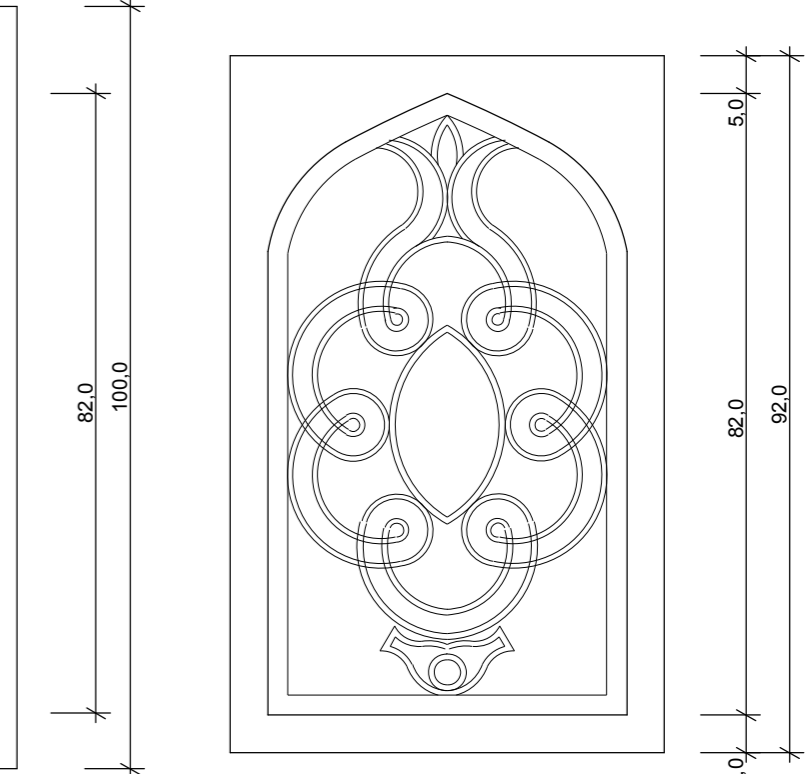
3- HATİCE BAYRAKTAR EVİ H22d07a4c pafta / 5401 ada/ 10 parsel

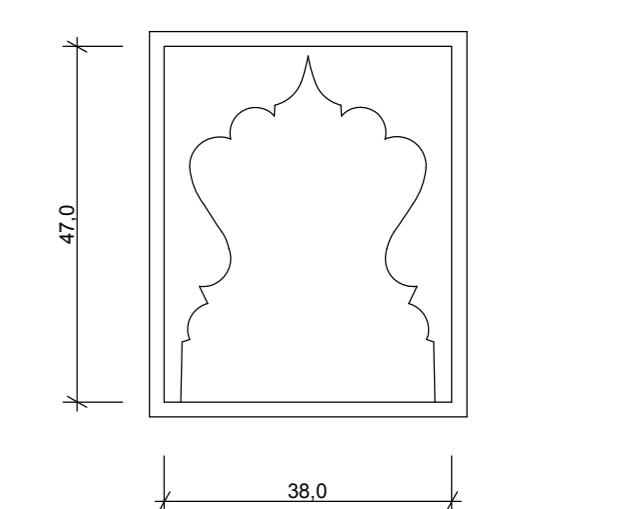
PENCERE DIŞ GÖRÜNÜMÜ
ÖLÇEK: 1/20

DIŞLIK TEPE PENCERESİ ÖLÇEK: 1/10

İÇLİK TEPE PENCERESİ ÖLÇEK: 1/10

HÜCRE DETAYI ÖLÇEK: 1/10

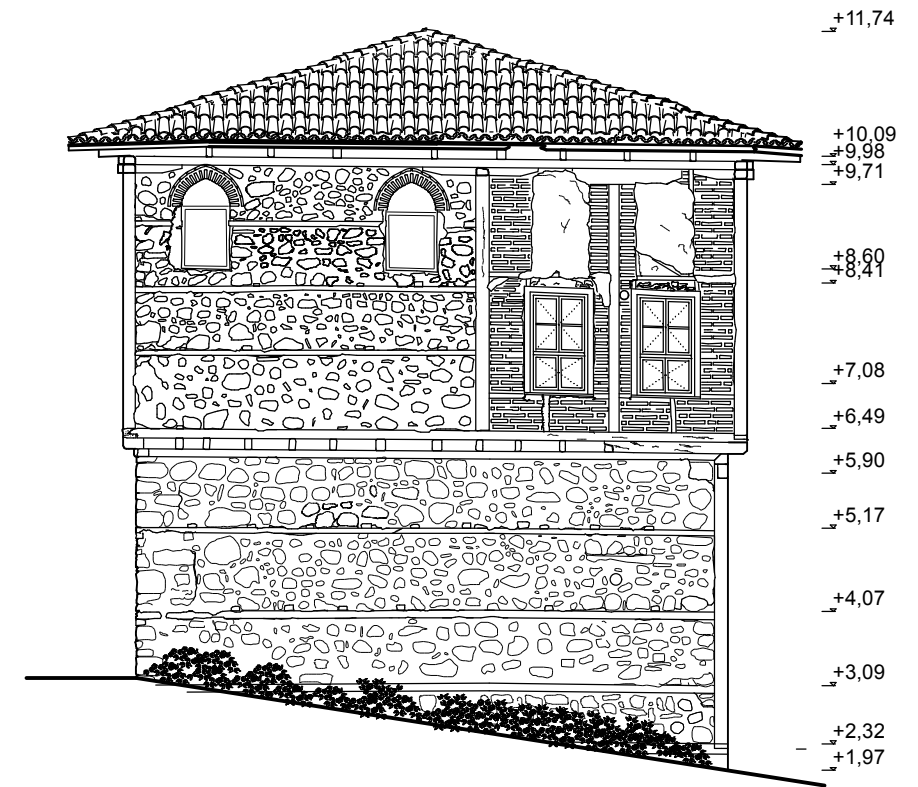
RESTİTÜSYON SİSTEM DETAYI ÖLÇEK: 1/50

TÜRKİYE KENTSEL KÜLTÜR VARLIKLARI ENVANTERİ	ANIT			SIRA NO	4	ENVANTER NO	A6	
				TESCİL TARİHİ	02.07.1987			
ANIT TÜRÜ		YAPI	X	ANIT	ADI	KENAN DOĞRUÖZ EVİ		
KENTSEL ÖGE		DOĞA ÖGESİ		GÜNÜMÜZDEKİ İŞLEVİ	KONUT			
YERLEŞME	İL	BURSA	İLÇE	MUDANYA	BELDE	MAHALLE		
SOKAK VE KAPI NO	SELVİLİK CAD.	PAFTA NO	ADA	1077 (E 41)	PARSEL	33 (E17)		
ANITIN BULUNDUĞU BÖLGENİN NİTELİĞİ	KONUT ALANI	X	TİCARET ALANI		ENDÜSTRİ ALANI		MERKEZİ İŞ ALANI	
	KAMU / HİZMET ALANI		BOŞ ALAN		DOĞAL ALAN		DİNSEL ALANI	
YAPININ ADA İÇİNDEKİ KONUMU	BİTİŞİK	AYRIK	X	KÖŞE	PARSEL ALANI			
DÖNEM	ANTİK	ORTAÇAĞ	OSMANLI	X	CUMHURİYET	YAZIT	VAR	
YAPIM YÜZYILI	M.Ö.	M.S.	17.YY	X	YAPIM YILI	BİLİNİYOR		
MAL SAHİBİ	DEVLET		VAKIF		ÖZEL	X	DERNEK	
MAL SAHİBİNİN ADI								
BAKIMINDAN SORUMLU KURULUŞ	DEVLET	VAKIF		ÖZEL	X	DERNEK		
YAPAN	BİLİNİYOR			YAPTIRAN				
YAPININ FİZİKSEL ÖZELLİKLERİ								
YAPIYA GİRİLDİ	EVET			X	HAYIR			
YAPININ KAT DURUMU	BODRUM KATI	BİR KATLI	İKİ KATLI	BODRUM + İKİ KATLI	X	ÇOK KATLI		
PLAN TİPİ	İÇ SOFALI	BAHÇELİ						X
	DIŞ SOFALI	X	BAHÇE DUVARI	X	BAHÇE DUVAR BİTİŞİ			
KONUT TİPİ	AÇIK	X	KAPALI	SIVALI	X	SIVASIZ	TAŞ	
	SOFA KAPATILMIŞ			ALMAŞIK			TAŞ	
	EYVANLI			HAŞAP	BİRİKET	BETON	TAŞ	
				BAHÇE KORKULUGU	HAŞAP	METAL		
ZEMİN KAT	BİRİNCİ KAT		ZEMİN KAT	BİRİNCİ KAT				
TAŞIYICI SİSTEM	TAŞ YIĞMA		AHŞAP KARKAS ARASI TUĞLA DOLGU		KAT YÜKSEKLİĞİ	378 cm	370 cm	
YAPI ALANI	101 m ²	106 m ²	TOPLAM	308 m ²	DUVAR KALINLIĞI	80 cm	17 cm	
MALZEME BOYUTLARI	DİKME	18x18 cm	HATIL	10x16 cm	TUĞLA	4x14x28 cm		
	KUŞAK	7x16 cm	KİRİŞ	10x18 cm	KERPIÇ			
ÖRTÜ TÜRÜ	DÜZ ÇATI	TEK EĞİMLİ ÇATI	BEŞİK ÇATI	KIRMA ÇATI	X			
ÖRTÜ MALZEMESİ TÜRÜ	MARSILYA KİREMİTİ	ALATURKA KİREMİTİ	X	KURŞUN	ÇİNKO	TAŞ	TOPRAK	
				BETON	HAŞAP	OLUKLU LEVHA		
SAÇAK TÜRÜ	SAÇAKSIZ	DAR SAÇAK	GENİŞ SAÇAK	X	SAÇAK GENİŞLİĞİ	70 cm		
ANA CEPHE								
CEPHE ÖZELLİKLERİ	KAPLAMA MALZEMESİ		AHŞAP (BAĞDADI)		TAŞ	TUĞLA	SIVA	
	SUNDURMA	VAR	X	YOK	PENCERE	PENCERE ÖGESİ	GİRİŞ KAPISI	
	ÇIKMA	TEK KATLI	DÜZ ATKILI	AHŞAP	X	METAL	DÜZ ATKILI	X
		ÇOK KATLI	GIYOTİN	PARMAKLIK	X	ÇİFT KANATLI	ELİ BOĞRÜNDE	
		PARALEL	ÇİFT KANATLI	HAŞAP	X	METAL	X	TEK KANATLI
		ÜÇGEN	TEK KANATLI	KAFES		ÇOK KANATLI	PARAÇOL	PAYANDA
		ÇOKGEN	ÇOK KANATLI	RENKLİ CAM	X		YANGIN DUVARI	ÇÖRTEN
	BALKON	VAR	YOK	X	TEPE	X	HAŞAP	X
	BEZEME	VAR	X	YOK	KAPATILMIŞ	X	DEVŞİRME MALZEME	VAR
	PENCERE BOYUTLARI	ALT PENCERE	76x133 cm		TEPE PENCERESİ	56x112 cm		
KAPI BOYUTLARI	GİRİŞ KAPISI			ODA KAPISI	88x186 cm			
TEKNİK DONATI								
ELEKTRİK	X	SU	X	KANALİZASYON	ISITMA	KALORİFER	SOBA	
SAĞLAMLIK DURUMU	HARAP	KÖTÜ	ORTA	X	İYİ	ÖZGÜNLÜK DURUMU	FİZİKSEL ÖZGÜNLÜK	
ONARIM GÖRMÜŞ	EVET		HAYIR		X	İŞLEVSEL ÖZGÜNLÜK	ÖZGÜN	
					X	ÖZGÜN DEĞİL		
YAPI TANIMI	YAPI, MUDANYA BELEDİYE BİNASI ARKASINDA, YIKILMIŞ OLAN HALİL AĞA EVİNİN KUZEYBATISINDA YER ALMAKTADIR. YAPISAL OLARAK SAĞLAM DURUMDA OLAN EVİN PLAN ŞEMASI OLDUKÇA BOZULMUŞTUR. İKİ AİLENİN KULLANIMI İÇİN BÖLÜNEN EVİN SOFASI KAPATILMIŞ, TAVAN KAPLAMALARI SÖKÜLMÜŞ, TEPE PENCERELERİNİN BAZILARI KAPATILMIŞTIR.							

4- KENAN DOĞRUÖZ EVİ - MUDANYA 1077 ada / 33 parsel

KUZEYDOĞU CEPHESİ

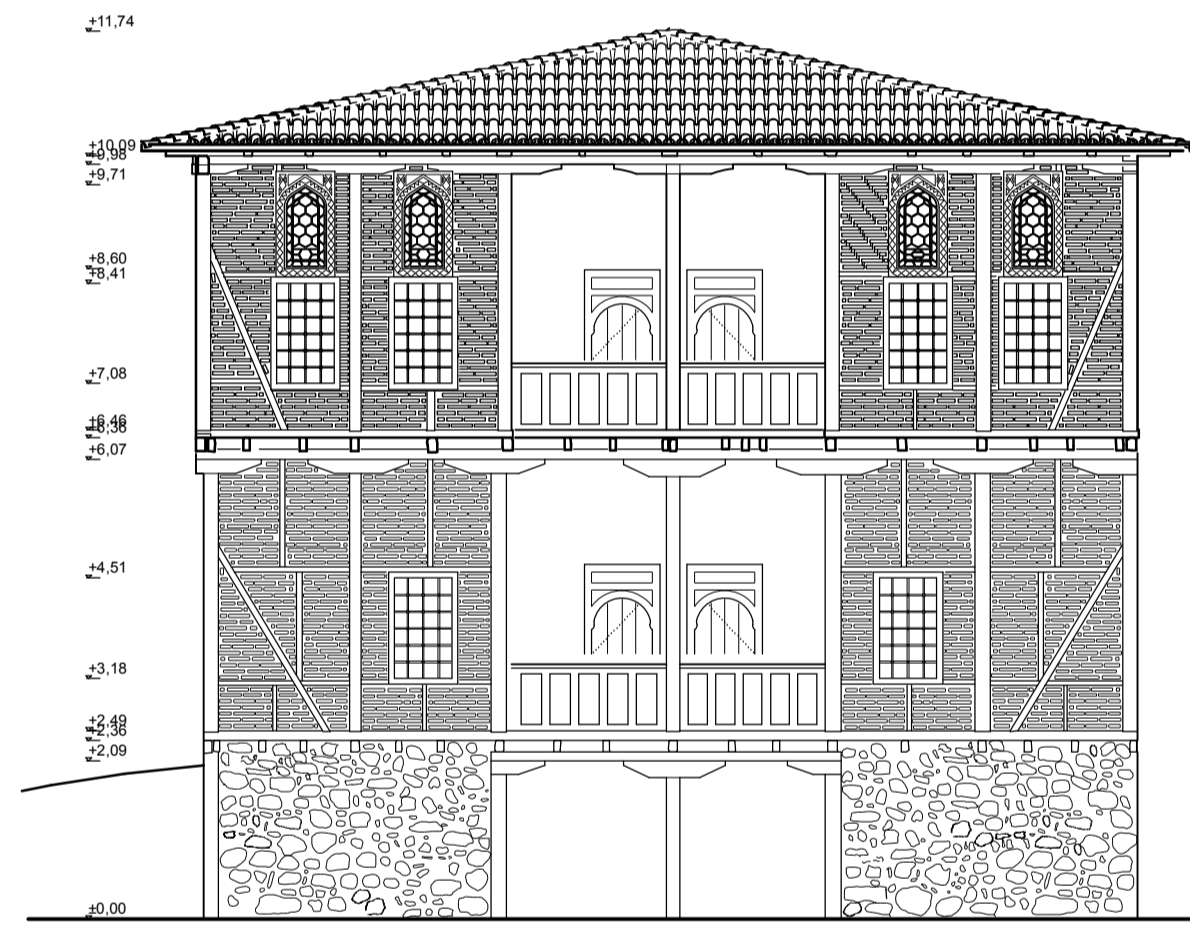
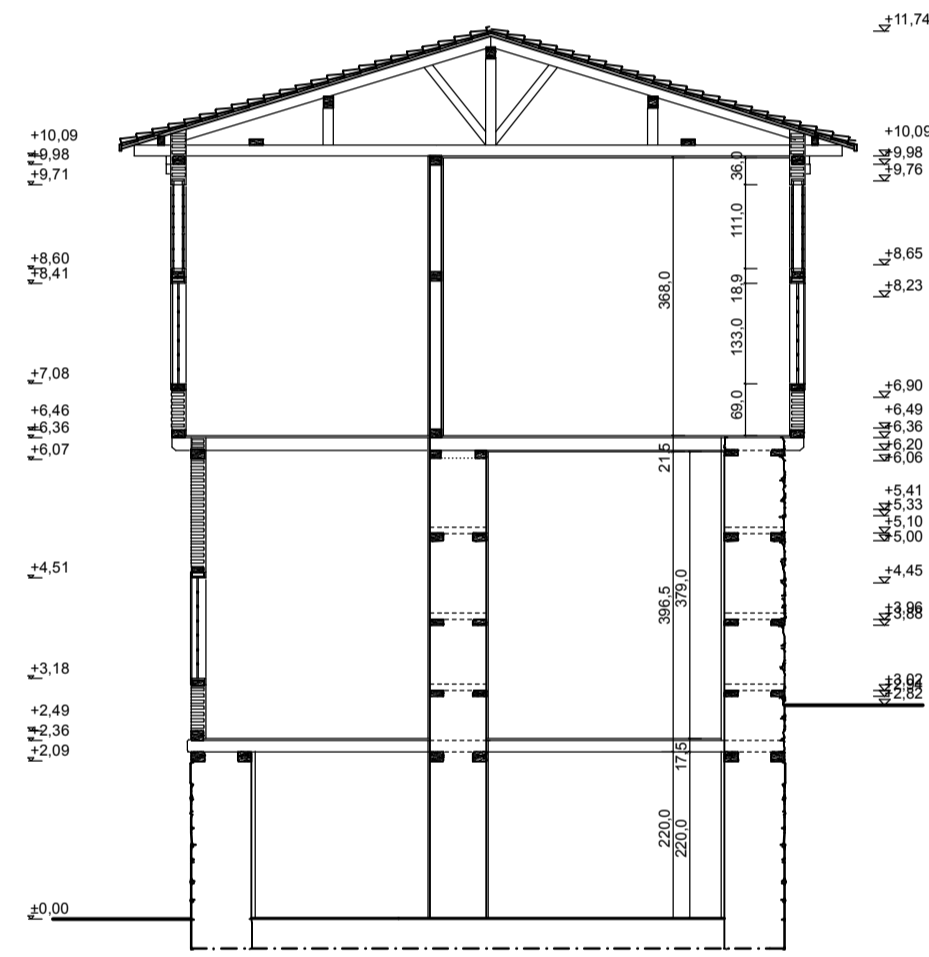

GÜNEYDOĞU CEPHESİ

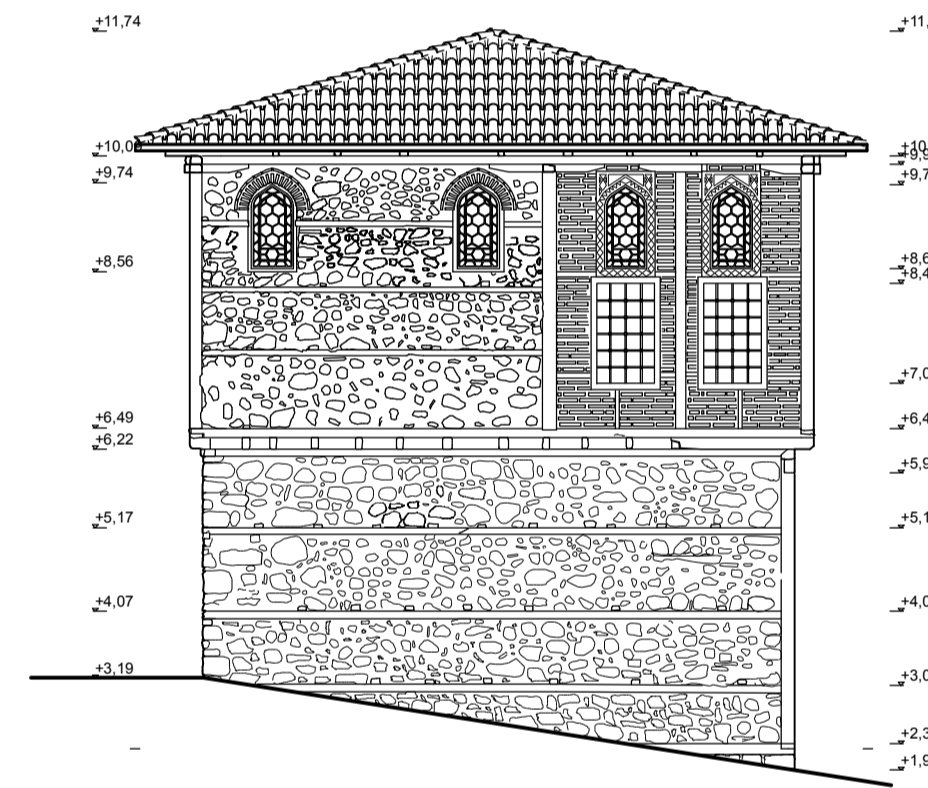

RÖLÖVE ÇİZİMLERİ ÖLÇEK: 1/100

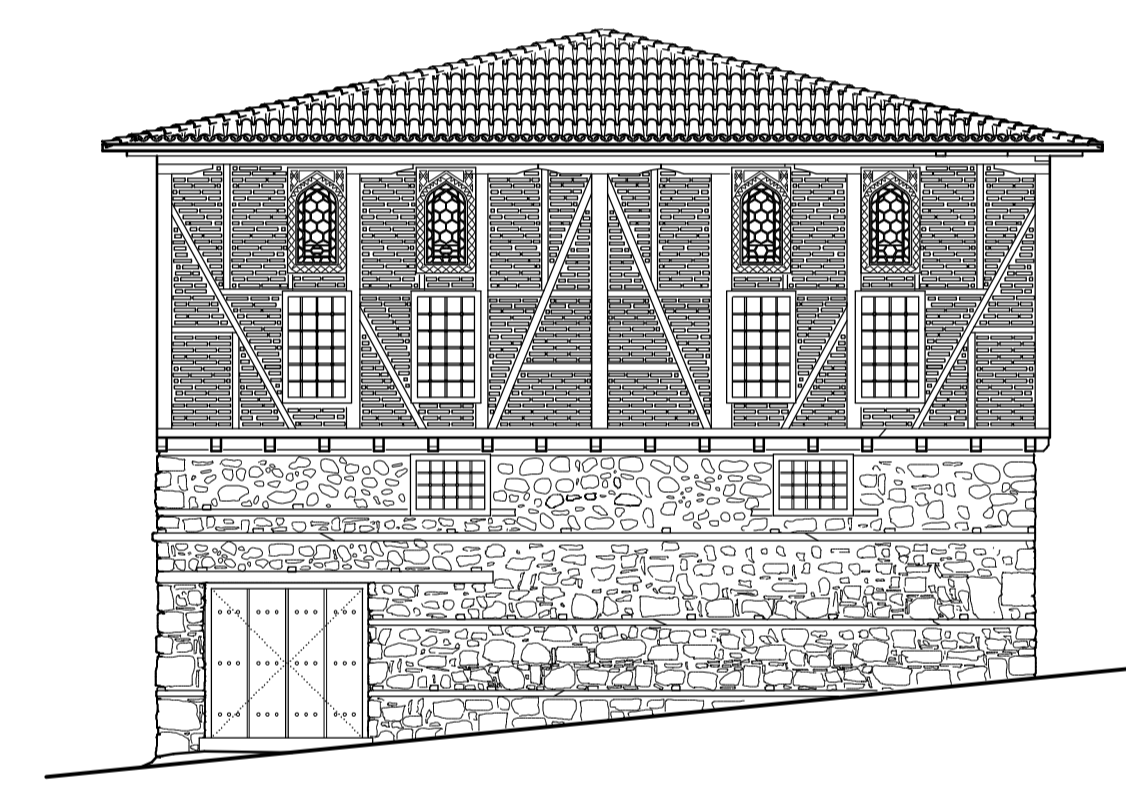
4- KENAN DOĞRUÖZ EVİ - MUDANYA 1077 ada / 33 parsel

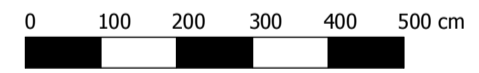
KUZEYDOĞU CEPHESİ

GÜNEYDOĞU CEPHESİ

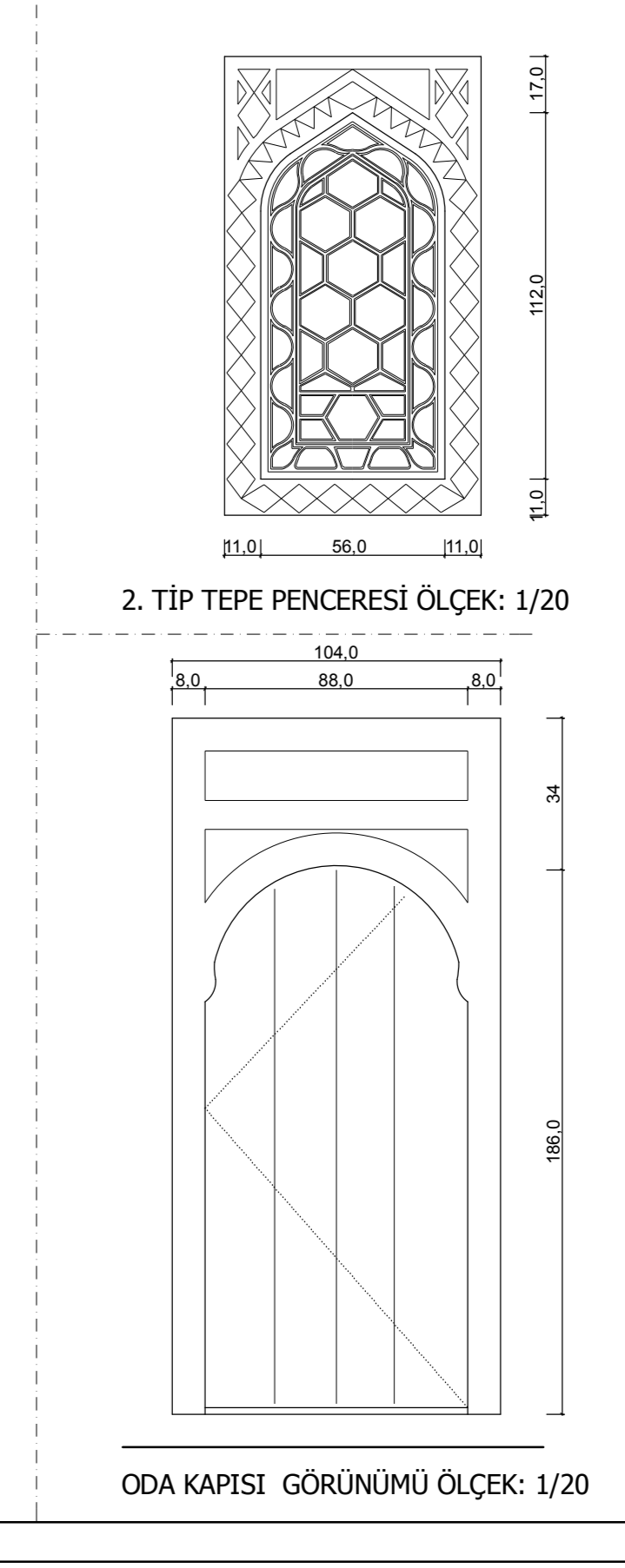
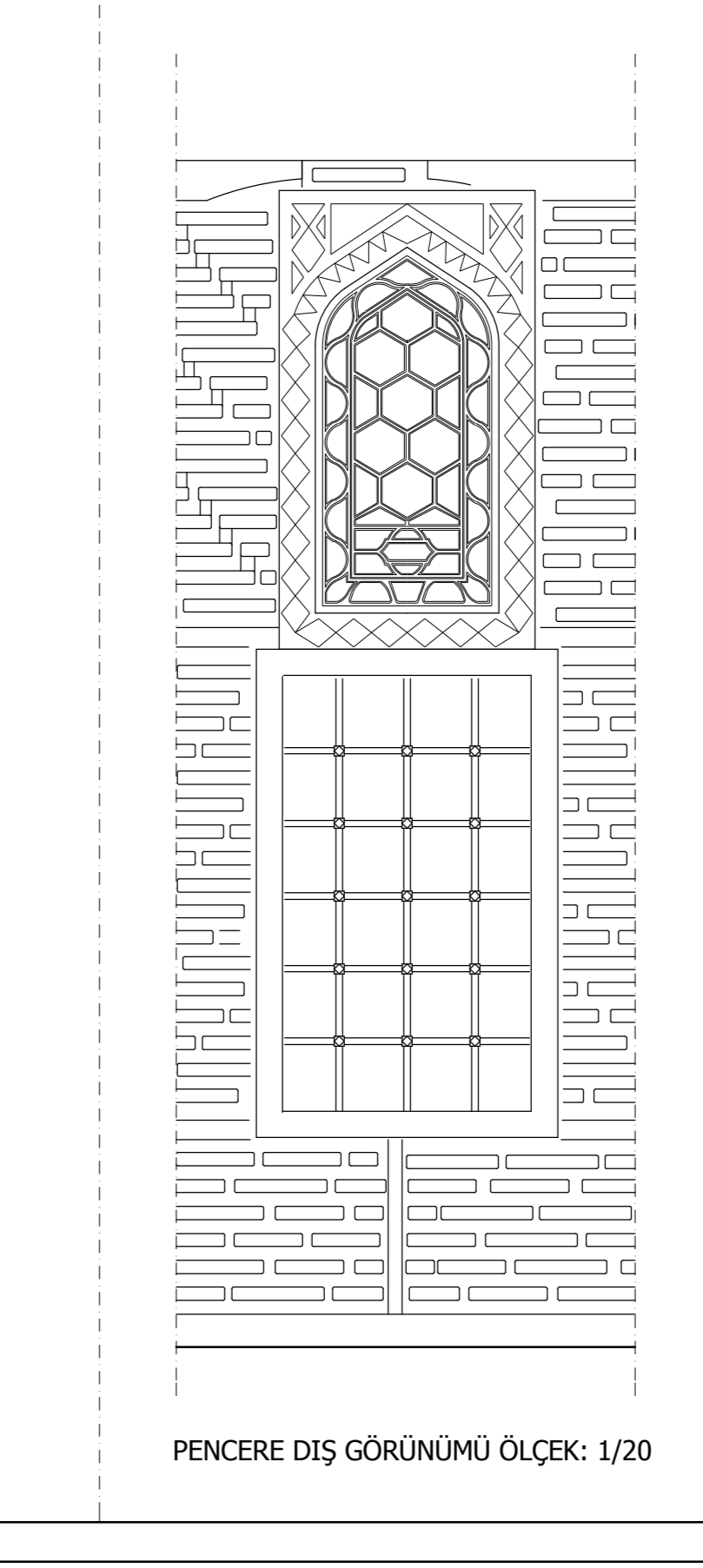
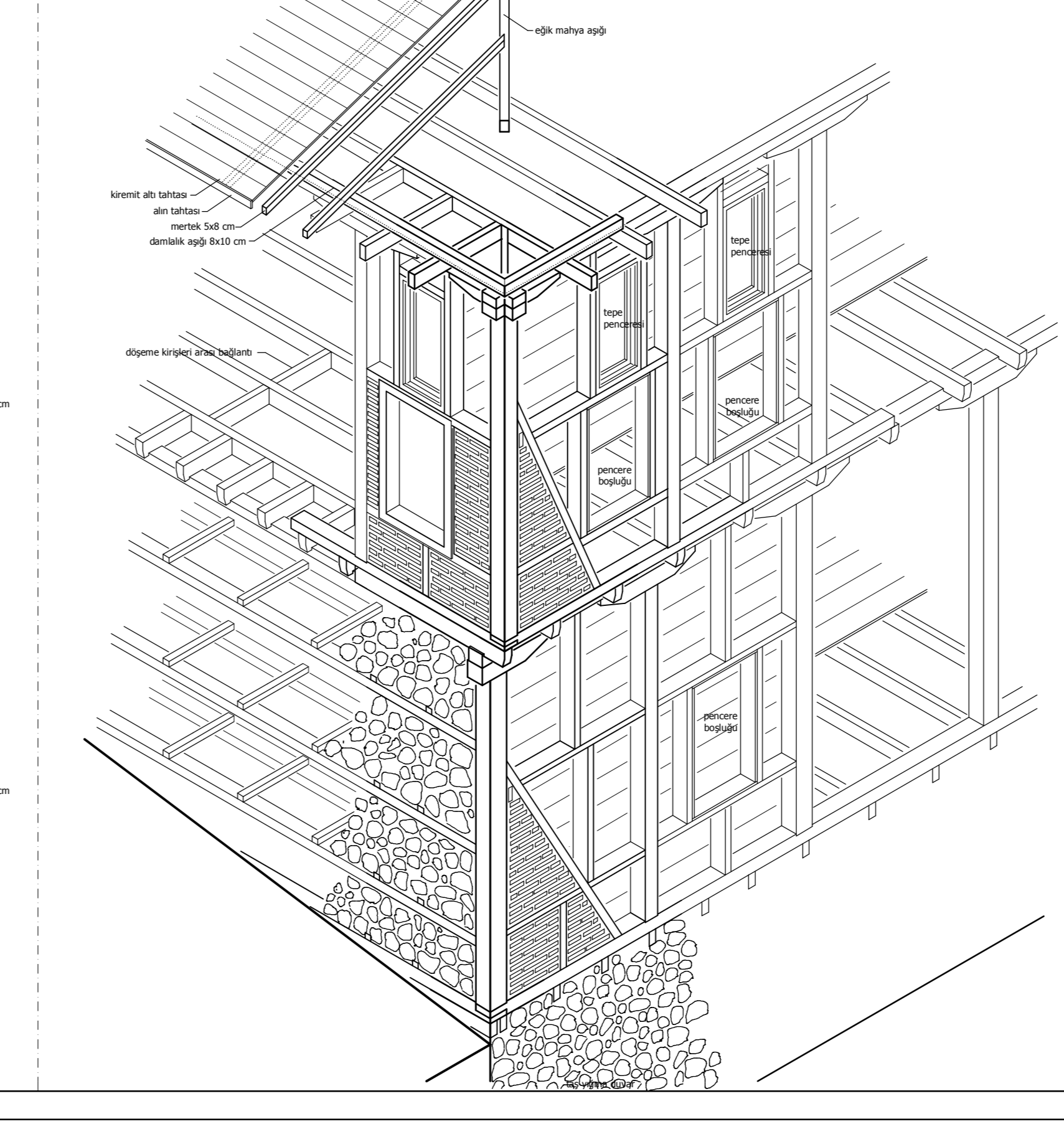
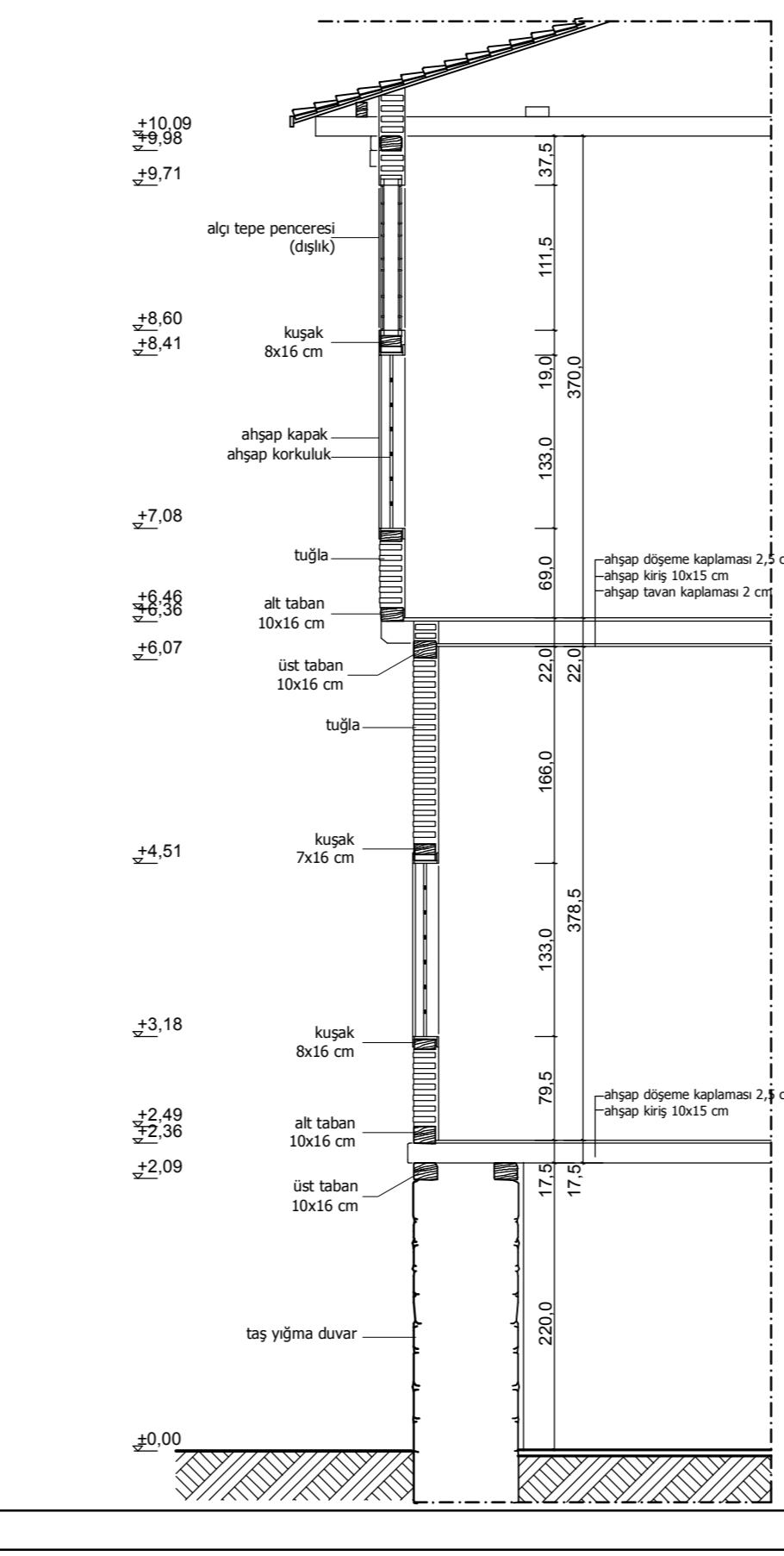
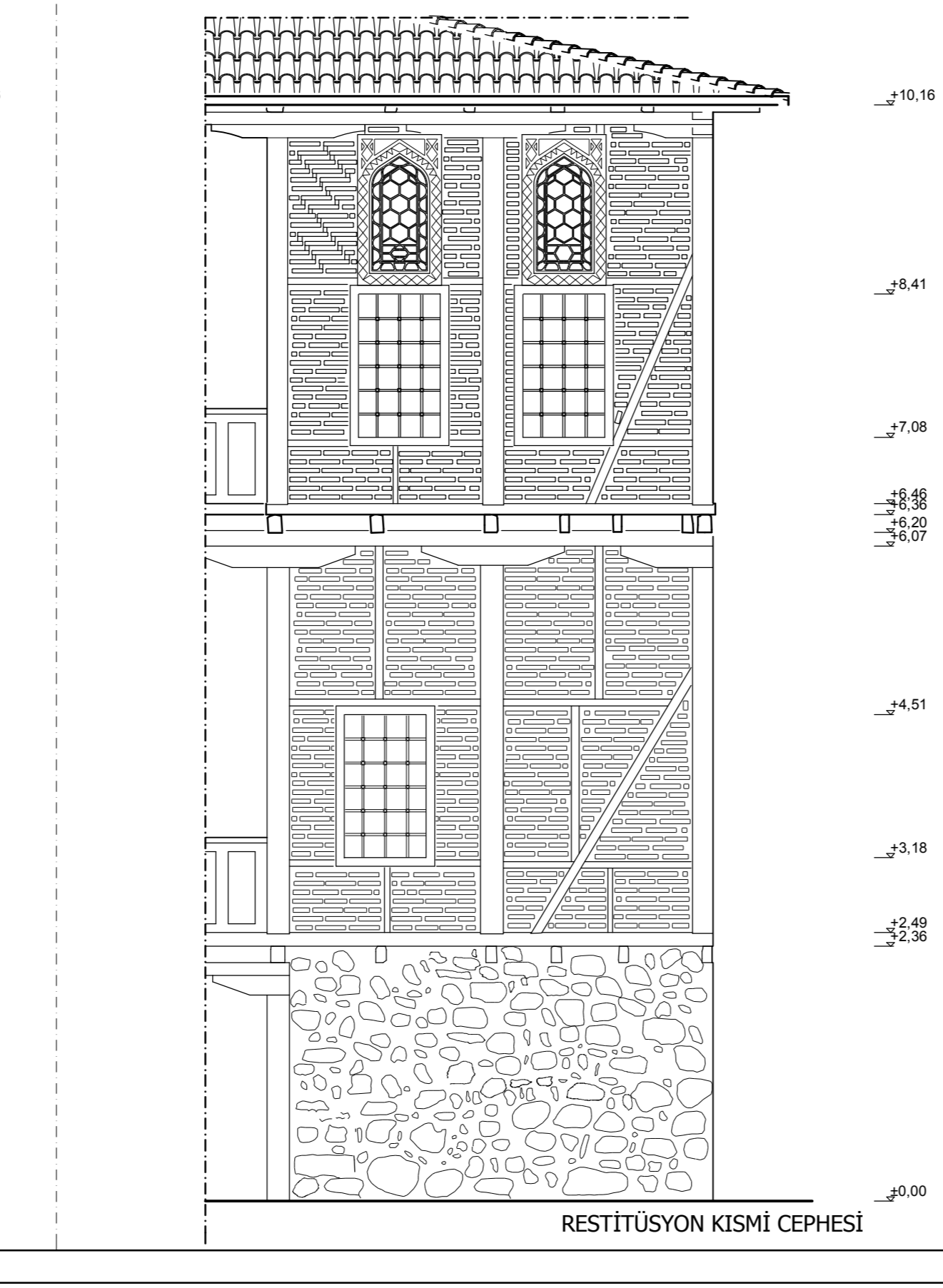
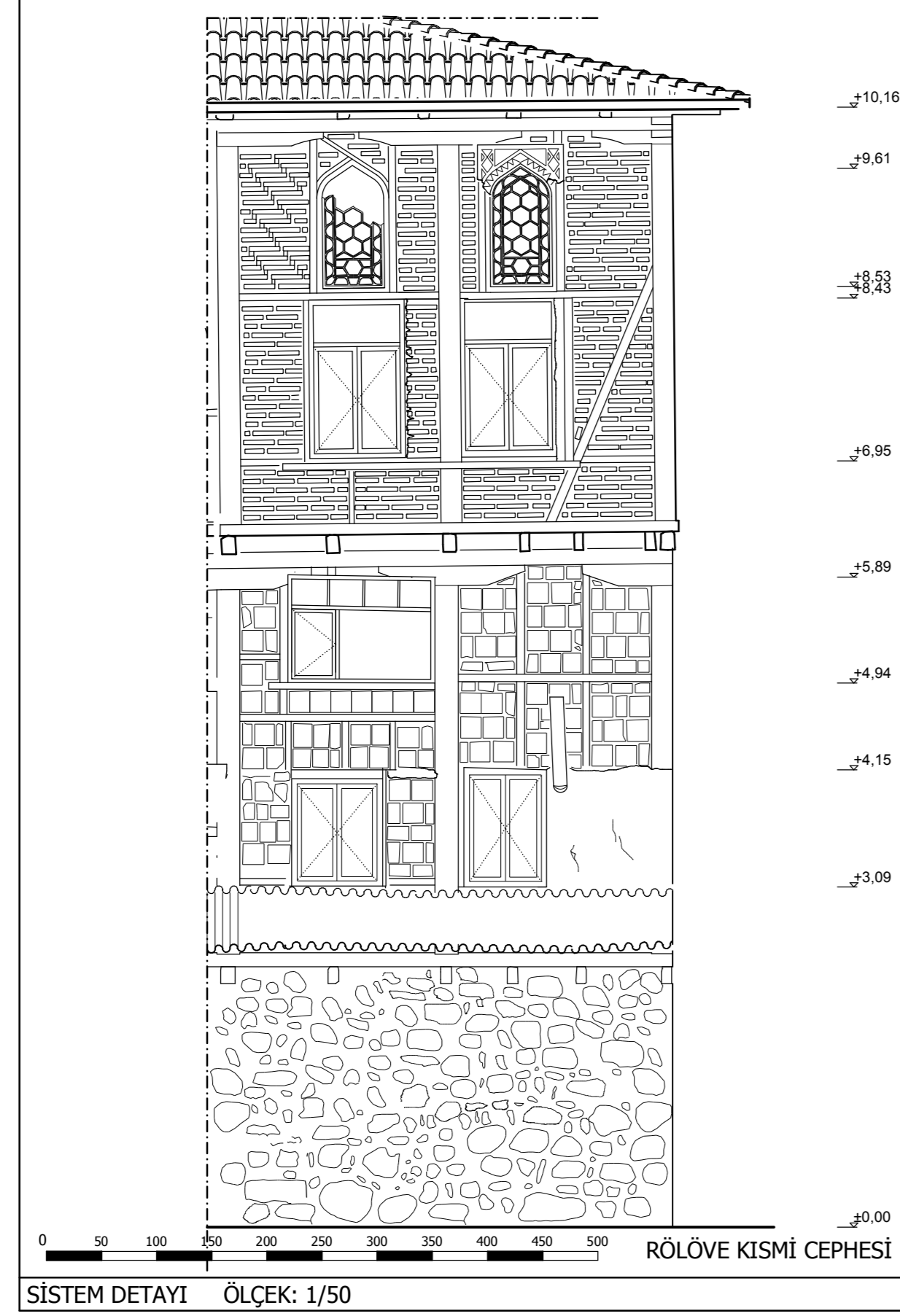

GÜNEYBATI CEPHESİ

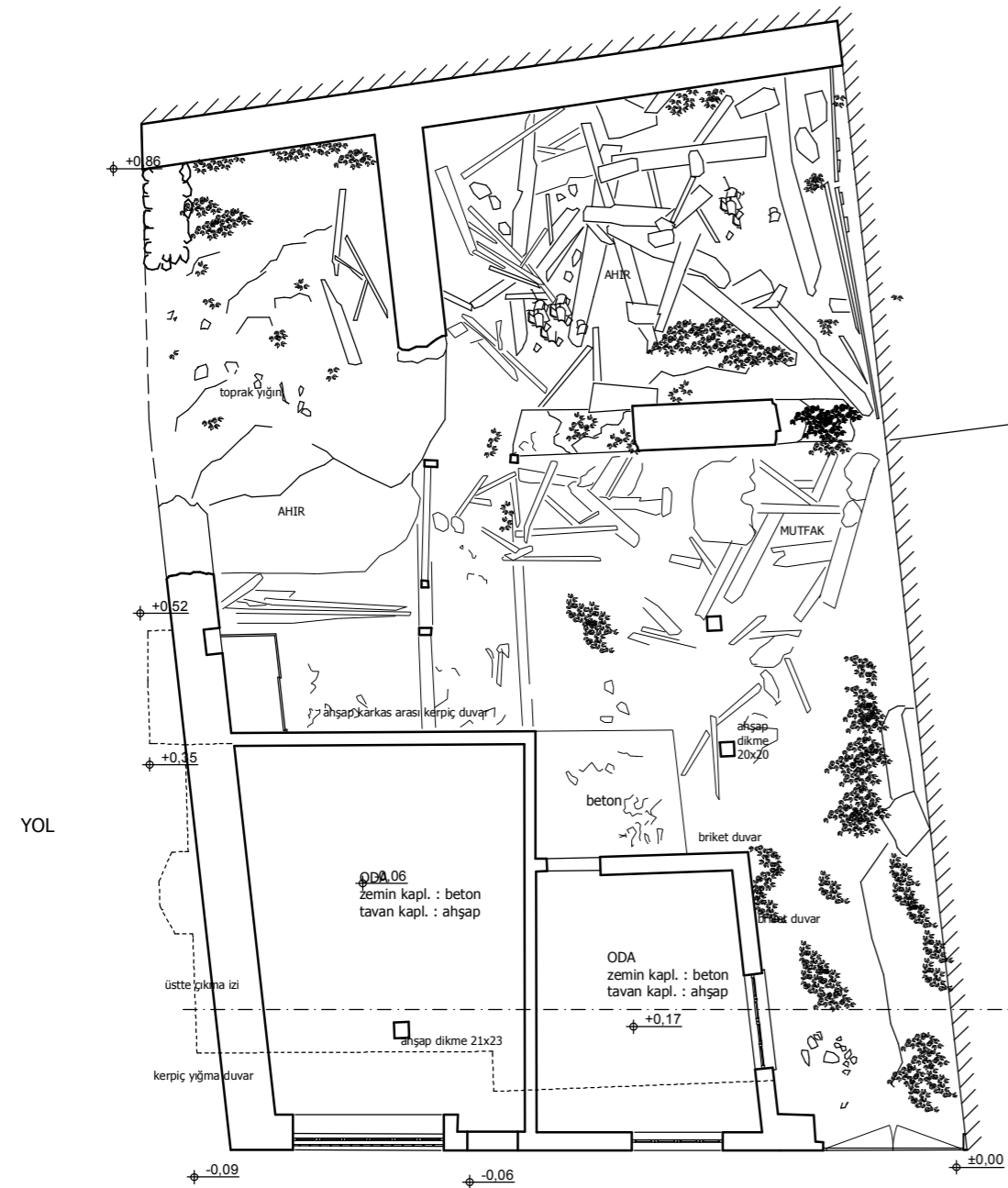
RESTİTÜSYON ÇİZİMLERİ ÖLÇEK: 1/100

4- KENAN DOĞRUÖZ EVİ - MUDANYA 1077 ada / 33 parsel

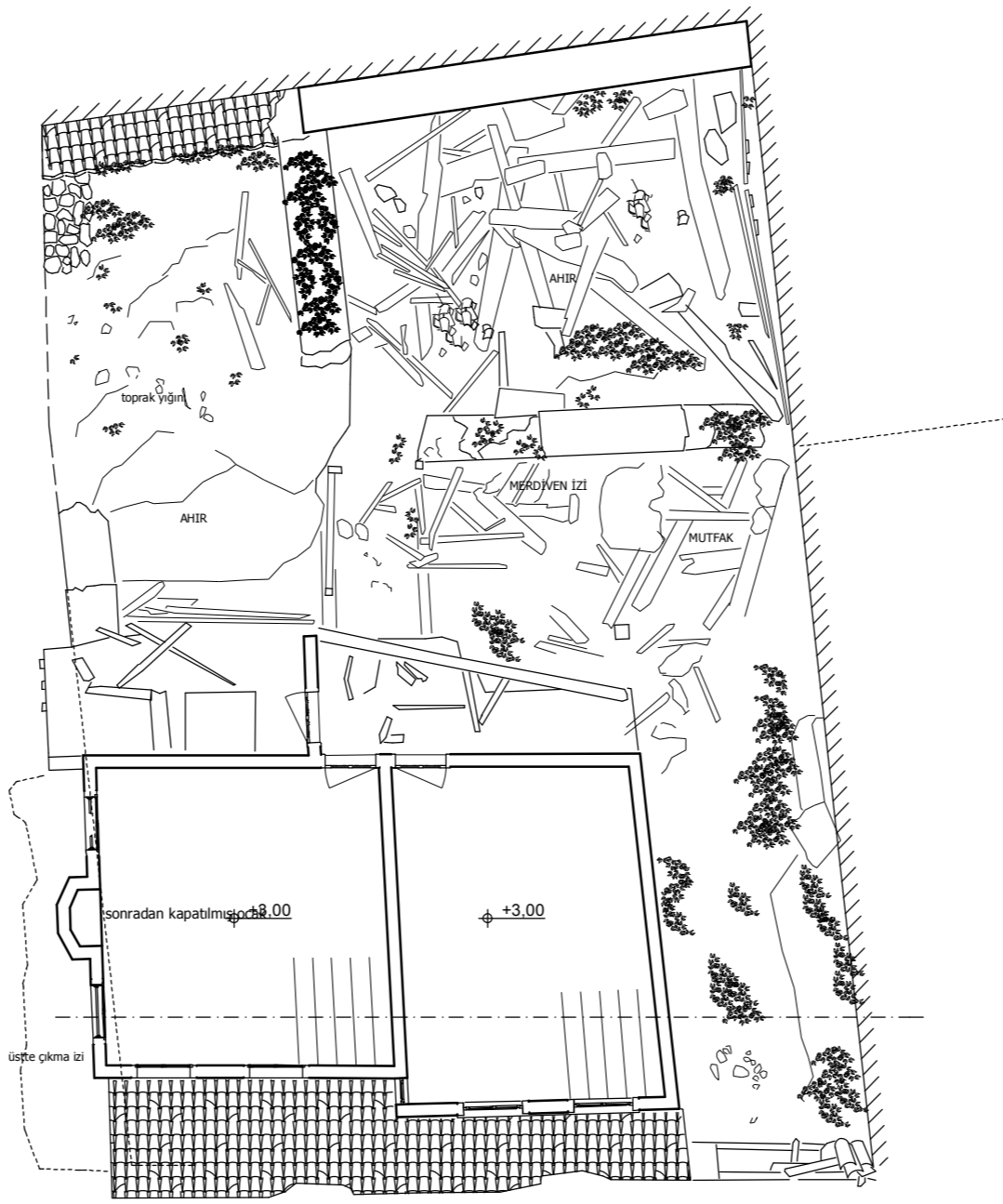

TÜRKİYE KENTSEL KÜLTÜR VARLIKLARI ENVANTERİ		ANIT		SIRA NO	5	ENVANTER NO	1102								
				ANIT	ADI	PINAR CADDESİ 1 NUMARA									
		ANIT TÜRÜ	YAPI	X	KENTSEL ÖGE	DOĞA ÖGESİ									
				GÜNÜMÜZDEKİ İŞLEVI	KONUT										
YERLEŞME	İL	BURSA	İLÇE	NİLÜFER	BELDE	MAHALLE GÜMÜŞTEPE (MİSİ)									
SOKAK VE KAPI NO	PINAR SOKAK	PAFTA NO	H21C10A3C	ADA	3677	PARSEL 29									
2 DOSA		2 DOSA		FOTOĞRAF											
ANITIN BULUNDUĞU BÖLGENİN NİTELİĞİ		KONUT ALANI	X TİCARET ALANI	ENDÜSTRİ ALANI	MERKEZİ İŞ ALANI	DİNSEL ALANI									
YAPININ ADA İÇİNDEKİ KONUMU		BİTİŞİK	AYRIK	KÖŞE	X PARSEL ALANI										
DÖNEM	ANTİK	ORTAÇAĞ	OSMANLI	X CUMHURİYET	YAZIT	VAR	YOK								
YAPIM YÜZYILI	M.Ö.	M.S.	18.YY	X YAPIM YILI	BİLİNMIYOR										
MAL SAHİBİ	DEVLET		X VAKIF	ÖZEL	DERNEK										
MAL SAHİBİNİN ADI	NİLÜFER BELEDİYESİ														
BAKIMINDAN SORUMLU KURULUŞ	DEVLET		X VAKIF	ÖZEL	DERNEK										
YAPAN	BİLİNMIYOR			YAPTIRAN											
YAPININ FİZİKSEL ÖZELLİKLERİ															
YAPIYA GİRİLDİ	EVET			X	HAYIR										
YAPININ KAT DURUMU	BODRUM KATI	BİR KATLI	İKİ KATLI	X	BODRUM + İKİ KATLI	ÇOK KATLI									
PLAN	İÇ SOFALI		BAHÇELİ					X							
	DIŞ SOFALI	X	BAHÇE DUVARI	X	BAHÇE DUVAR BİTİŞİ										
KONUT TİPİ	AÇIK	X	KAPALI	SIVALI	X	SIVASIZ	TUĞLA	KERPİÇ	X	TAŞ	HARPUŞTA	KİREMIT	X	TUĞLA	TAŞ
	EYVANLI			ALMAŞIK			BAHÇE KORKULUGU	AHŞAP	METAL						
ZEMİN KAT		BİRİNCİ KAT		ZEMİN KAT		BİRİNCİ KAT									
TAŞIYICI SİSTEM	KERPİÇ YIĞMA		AHŞAP KARKAS ARASI KERPİÇ DOLGU		KAT YÜKSEKLİĞİ	254 cm	264 cm								
YAPI ALANI	165 m ²	150 m ²	TOPLAM	215 m ²	DUVAR KALINLIĞI	70 cm	18 cm								
MALZEME BOYUTLARI	DİKME	12x12 cm	HATIL	10x12 cm	TUĞLA										
	KUŞAK	7x12 cm	KİRİŞ	12x15 cm	KERPİÇ	8x12x25 cm									
ÖRTÜ TÜRÜ	DÜZ ÇATI	TEK EĞİMLİ ÇATI	BEŞİK ÇATI	KIRMA ÇATI	X										
ÖRTÜ MALZEMESİ TÜRÜ	MARSILYA KİREMITİ	ALATURKA KİREMIT	X	KURŞUN	ÇİNKO	TAŞ	TOPRAK	BETON	AHŞAP	OLUKLU LEVHA					
SAÇAK TÜRÜ	SAÇAKSIZ	DAR SAÇAK	GENİŞ SAÇAK	X	SAÇAK GENİŞLİĞİ	95 cm									
ANA CEPHE															
CEPHE ÖZELLİKLERİ	KAPLAMA MALZEMESİ		AHŞAP (BAĞDADI)	TAŞ	TUĞLA	SIVA	X								
	ÇIKMA	SUNDURMA	PENCERE		PENCERE ÖGESİ		GİRİŞ KAPISI	GİRİŞ KAPISI MALZEMESİ							
		VAR	X	YOK	KEMERLİ	KAPAK	KEMERLİ	AHŞAP	X	METAL	CAM				
		TEK KATLI	DÜZ ATKILI	AHŞAP	METAL	DÜZ ATKILI	X	YAPI ÖGELERİ							
		ÇOK KATLI	GIYOTİN	PARMAKLIK	X	ÇİFT KANATLI	ELİ BOĞRUNDE								
		PARALEL	ÇİFT KANATLI	X	AHŞAP	X	METAL	TEK KANATLI	KONSOL	AHŞAP	X	METAL	TAŞ		
		ÜÇGEN	X	TEK KANATLI	KAFES	ÇOK KANATLI	PARAÇOL	PAYANDA	YANGIN DUVARI	ÇÖRTEN	DOLAP				
	BALKON	VAR	YOK	X	TEPE	X	AHŞAP	X	METAL	BACA	X	KUŞEVI	OCAK	X	KUYU
	BEZEME	VAR	YOK	KAPATILMIŞ	DEVŞİRME MALZEME	VAR	YOK	X							
	PENCERE BOYUTLARI	ALT PENCERE	75x140 cm	TEPE PENCERESİ	42x58 cm										
KAPI BOYUTLARI	GİRİŞ KAPISI	72x182 cm	ODA KAPISI												
TEKNİK DONATI															
ELEKTRİK	X	SU	X	KANALİZASYON	ISITMA	KALORİFER	SOBA	X	GELENEKSEL	TELEFON					
SAĞLAMLIK DURUMU	HARAP	X	KÖTÜ	ORTA	İYİ	ÖZGÜNLÜK DURUMU	FİZİKSEL ÖZGÜNLÜK	KÖTÜ	ORTA	X	İYİ				
ONARIM GÖRÜMÜŞ	EVET	HAYIR	X	İŞLEVSEL ÖZGÜNLÜK	ÖZGÜN	X	ÖZGÜN DEĞİL								
YAPI TANIMI	YAPI, MİSİ KÖYÜ MERKEZİNDE, CAMİNİN KARŞISINDA YER ALMAKTADIR. UZUN SÜREDİR KULLANILMADIĞI İÇİN BAKIMSIZ KALAN VE BİR BÖLÜMÜ YIKILMIŞ OLAN EV, NİLÜFER BELEDİYESİ TARAFINDA KAMULAŞTIRILMIŞ, RÖLÖVE PROJESİ ONAYLANIP MALİ İNHİDAM KARARI ALINMIŞTIR VE YIKILMIŞTIR.														

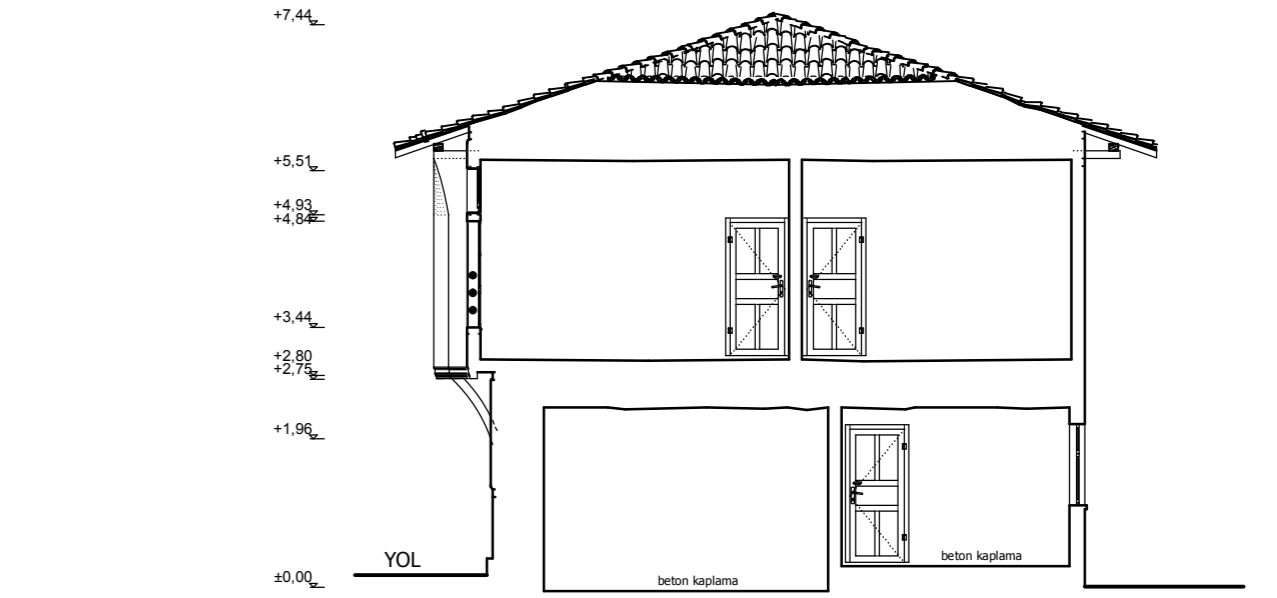
5- MİSİ KÖYÜ DERE SOKAK 29 PARSEL H21c10a3c pafta / 3677 ada/ 29 parsel

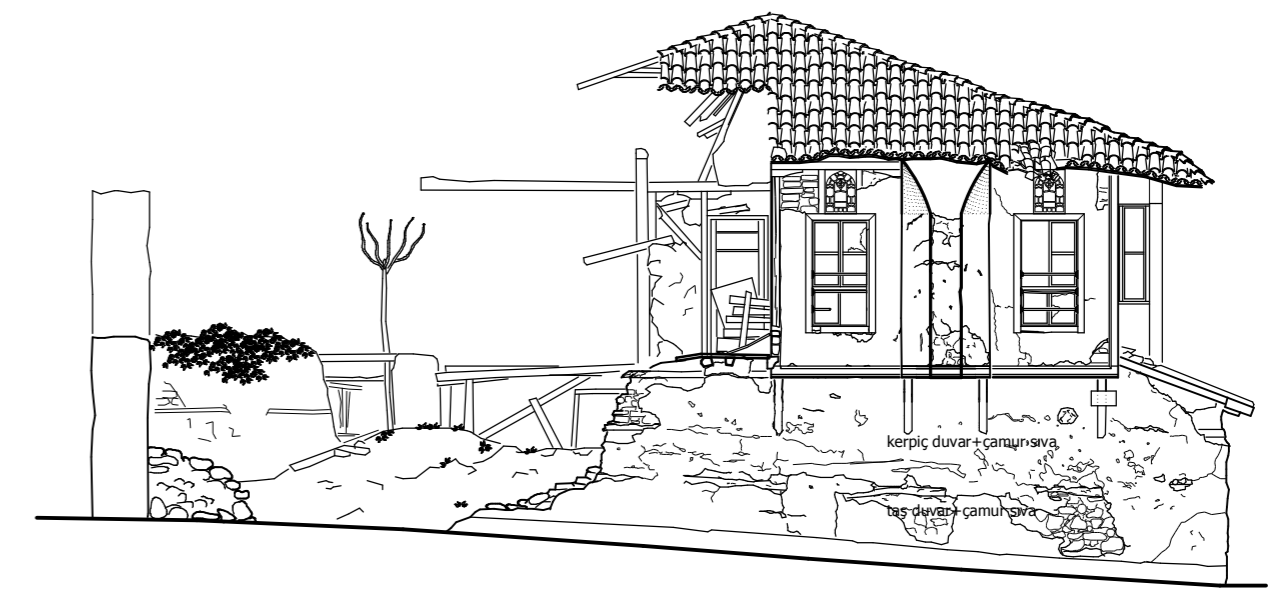
ZEMİN KAT PLANI

BİRİNCİ KAT PLANI

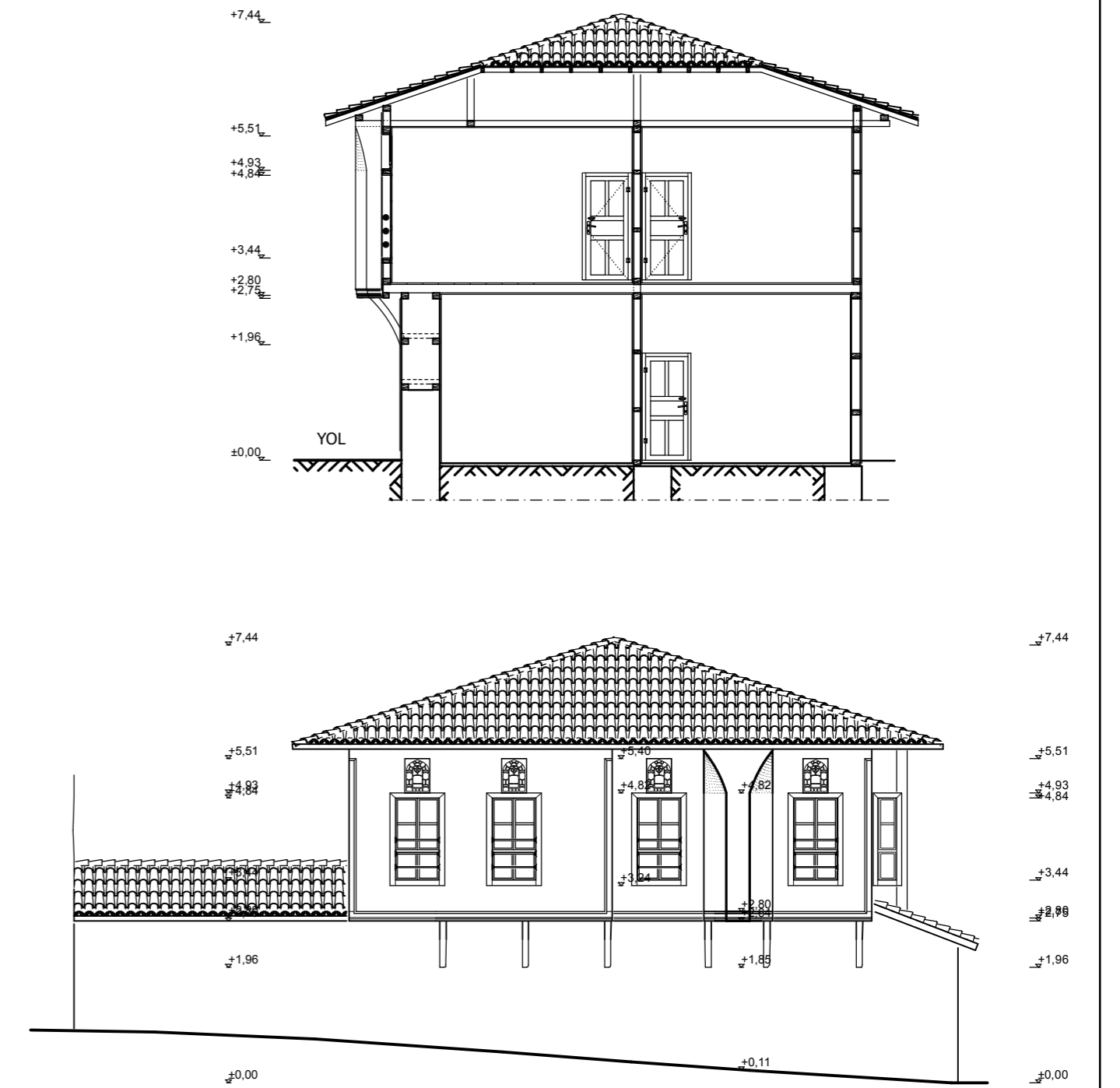
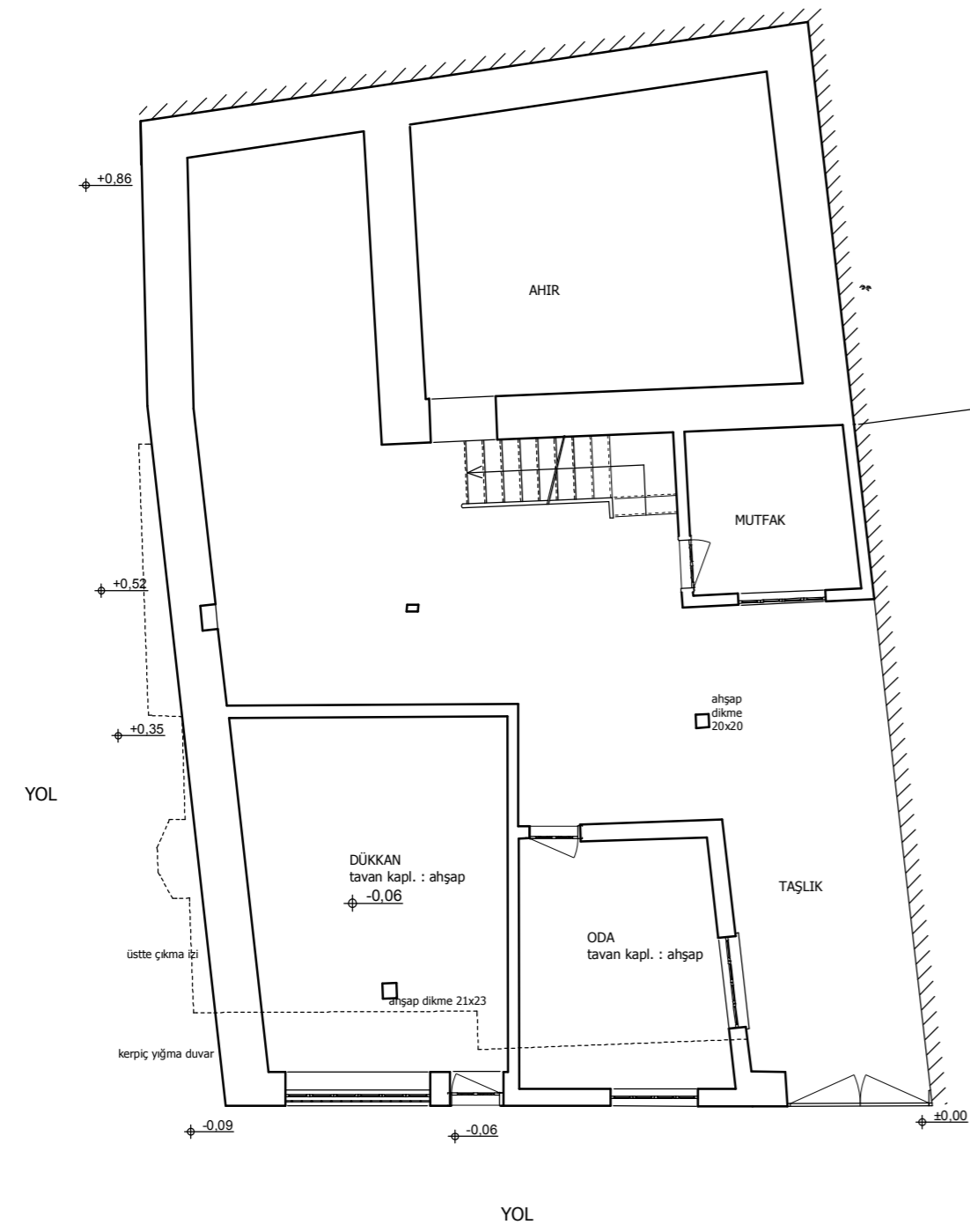
A-A KESİTİ

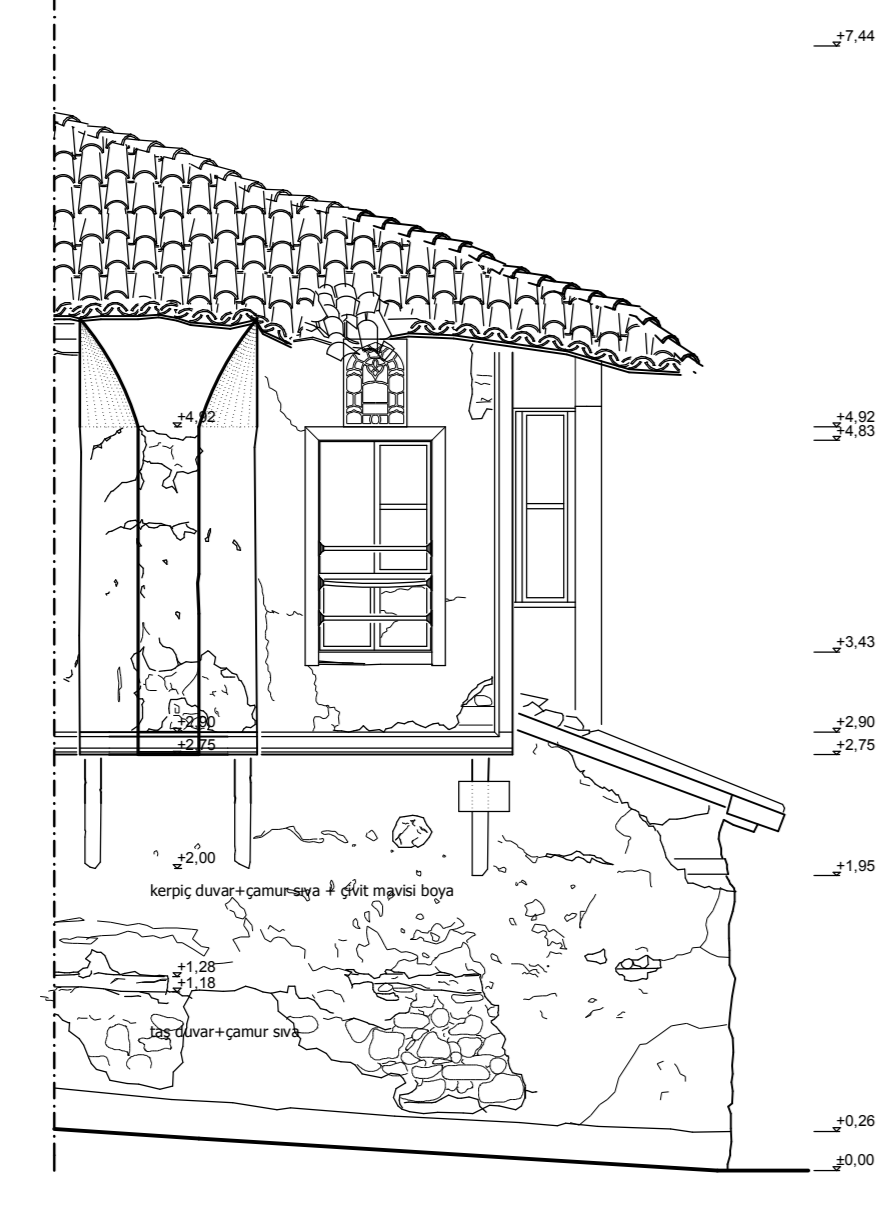

DOĞU CEPHESİ

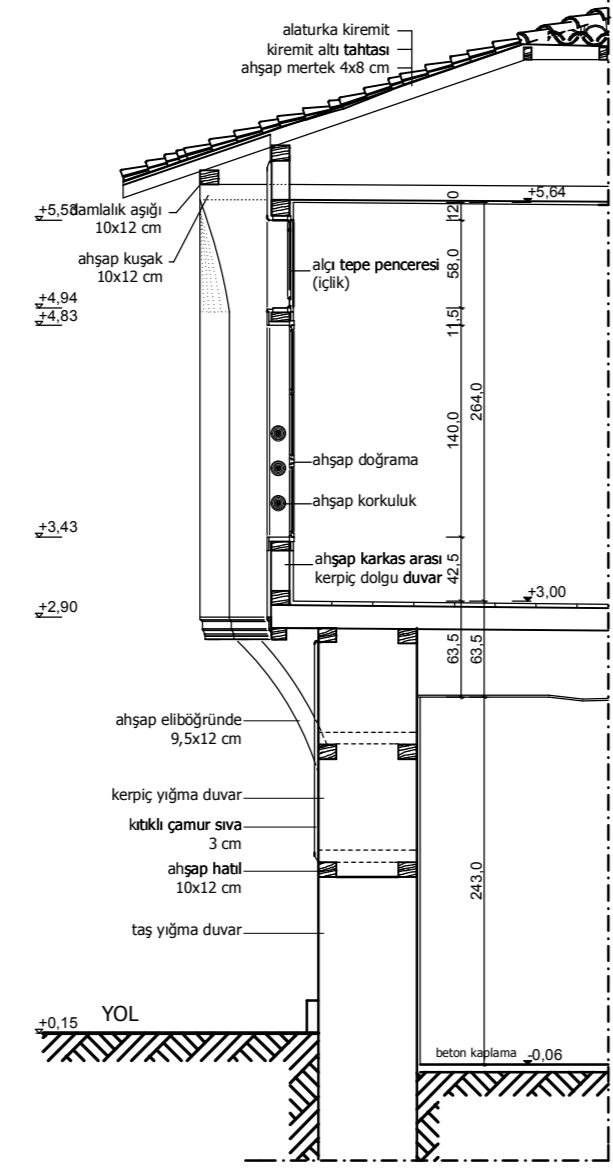

5- MİSİ KÖYÜ DERE SOKAK 29 PARSEL H21c10a3c pafta / 3677 ada/ 29 parsel

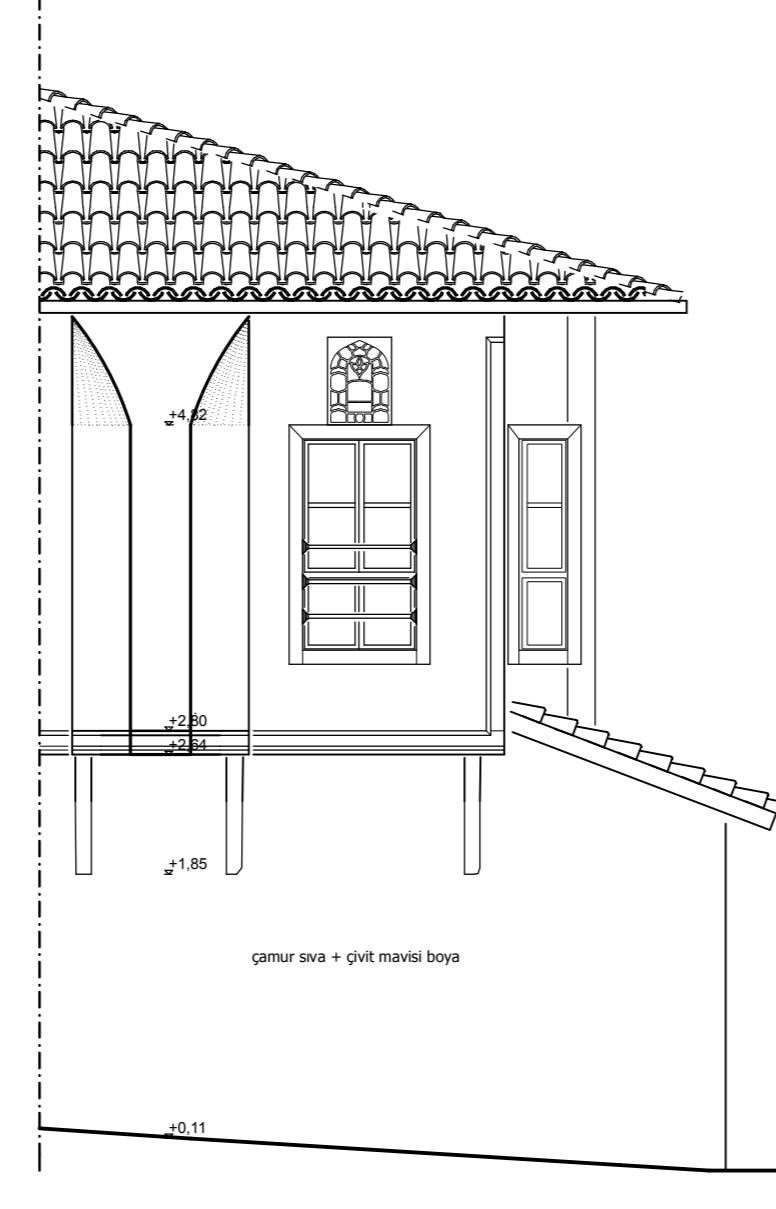

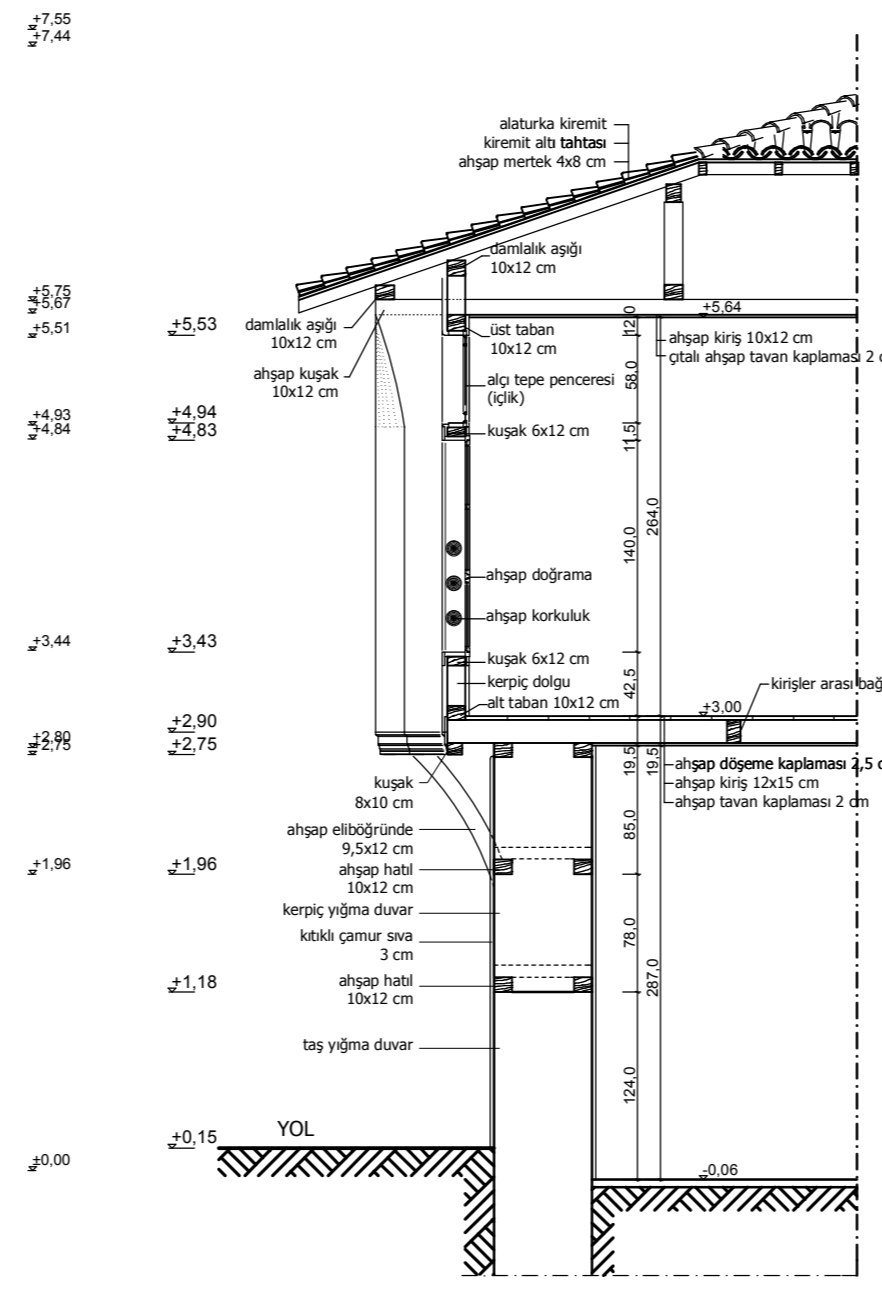
KISMI CEPHE

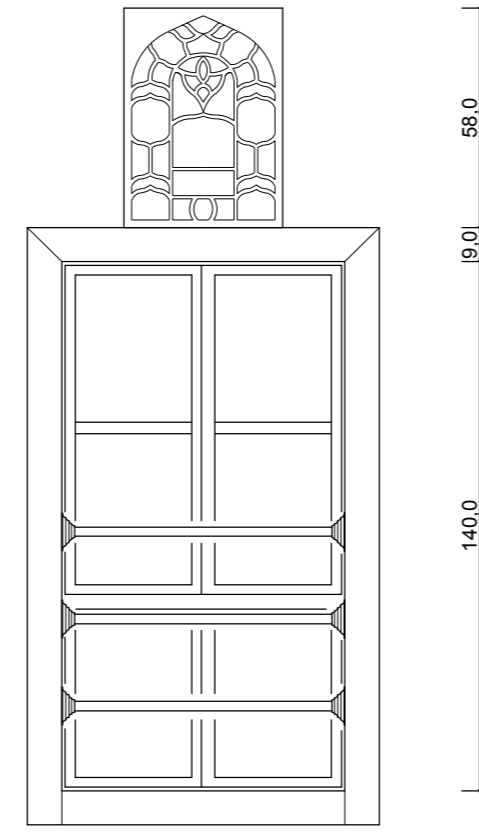
SISTEM KESİTİ

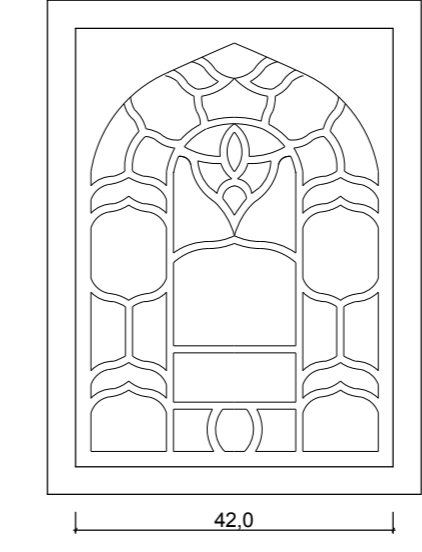
KISMI CEPHE

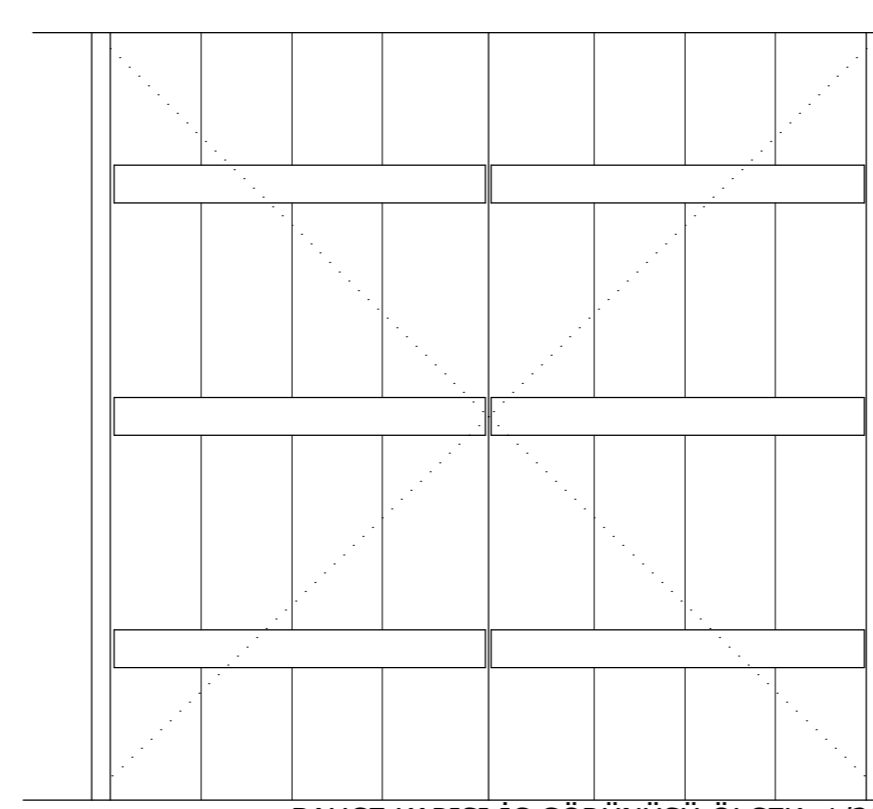
SISTEM KESİTİ

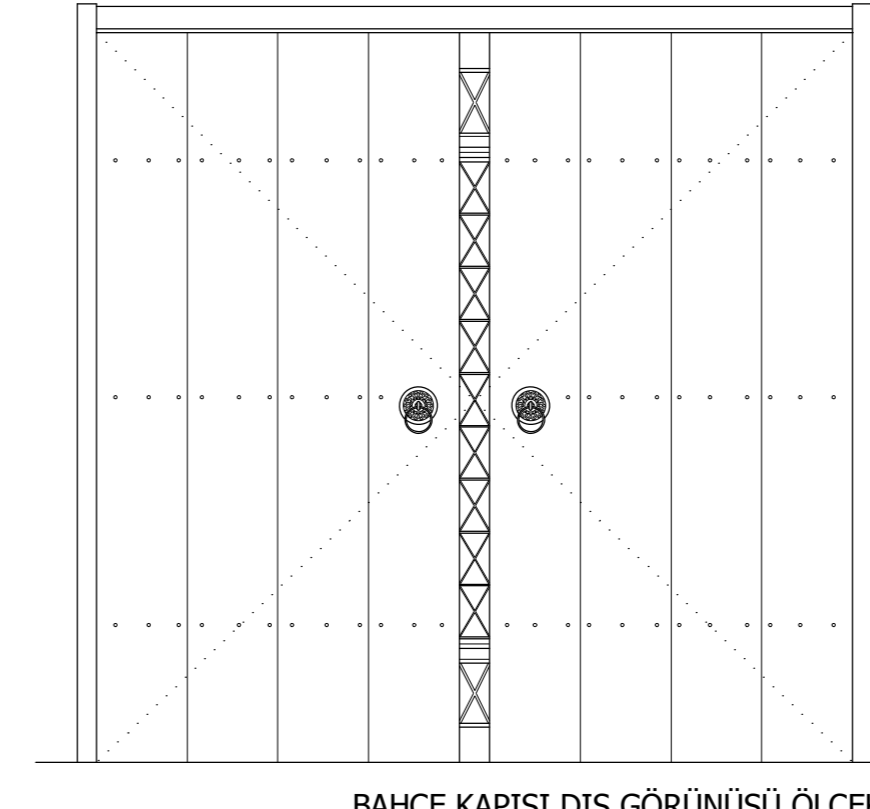
PENCERE DIŞ GÖRÜŞÜ ÖLÇEK: 1/20

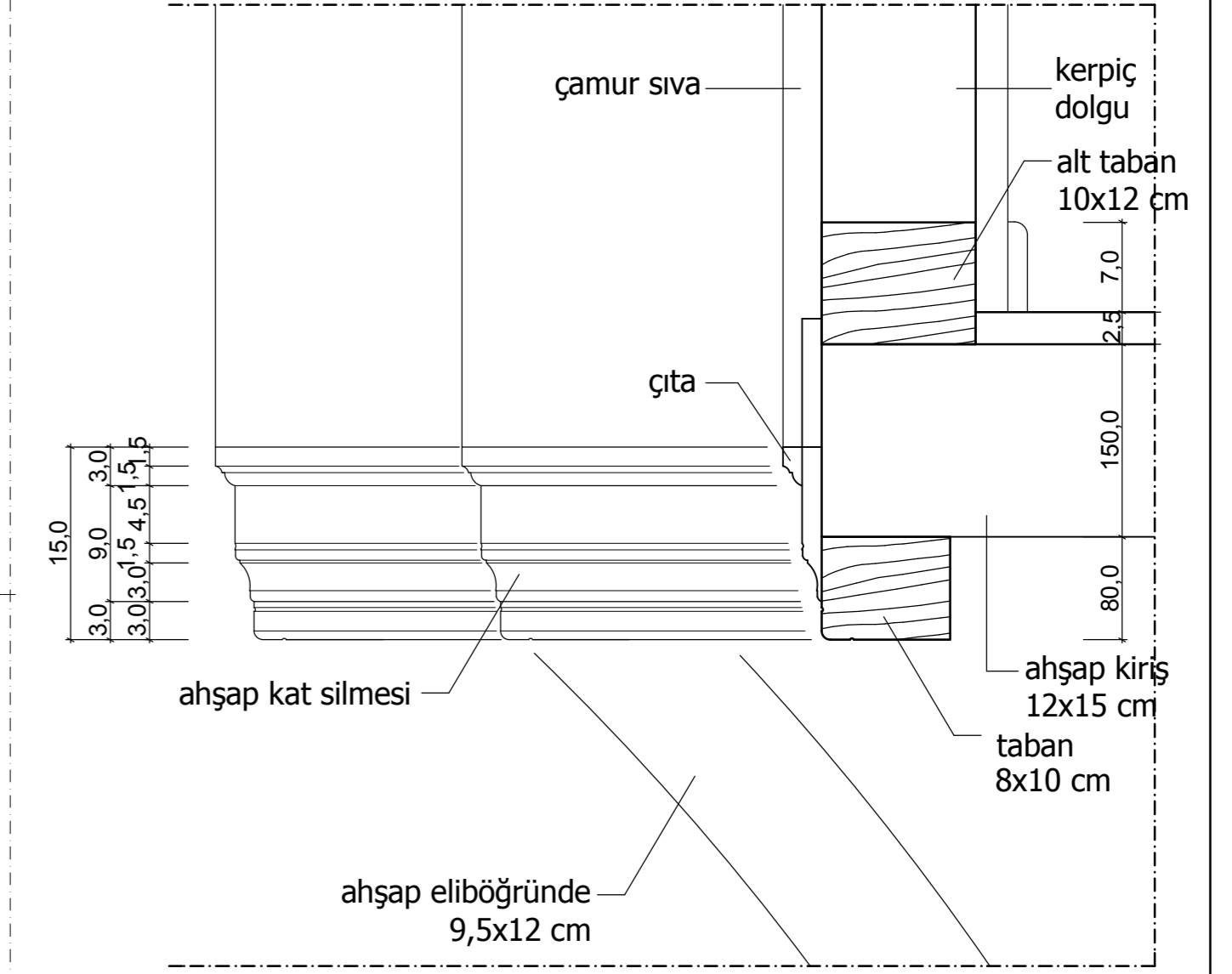
TEPE PENCERESİ DIŞ GÖRÜŞÜ ÖLÇEK: 1/10

BAHÇE KAPISI İÇ GÖRÜŞÜ ÖLÇEK: 1/20

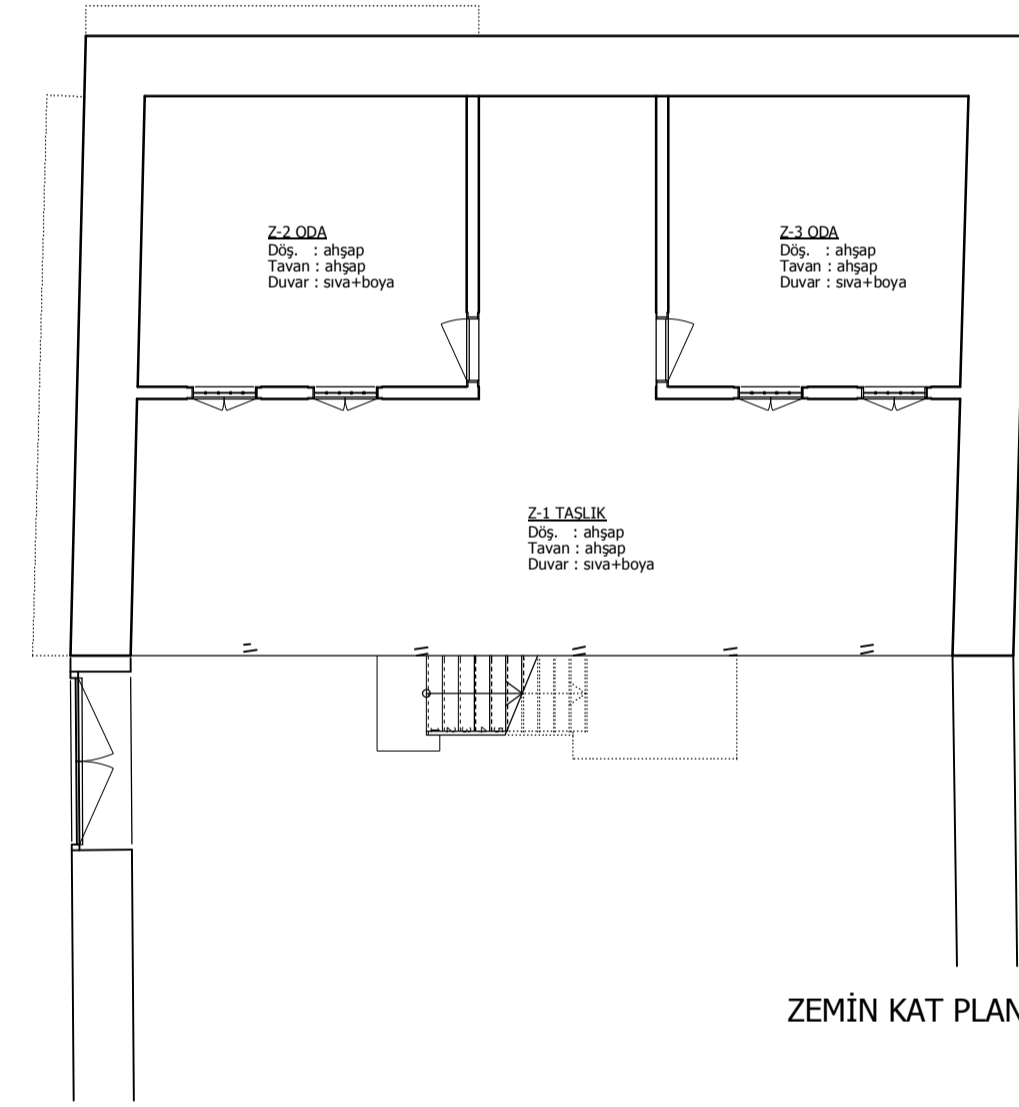

BAHÇE KAPISI DIŞ GÖRÜŞÜ ÖLÇEK: 1/20

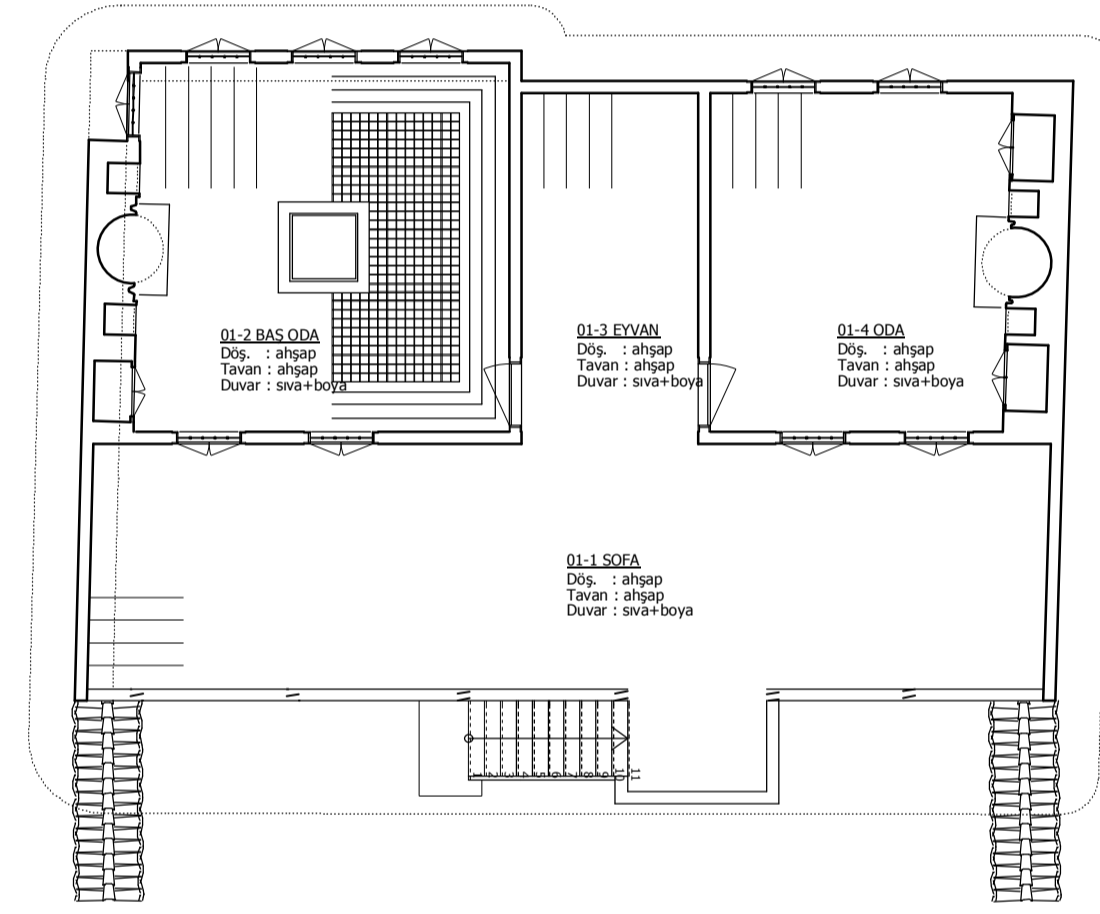

DETAY ÖLÇEK: 1/5

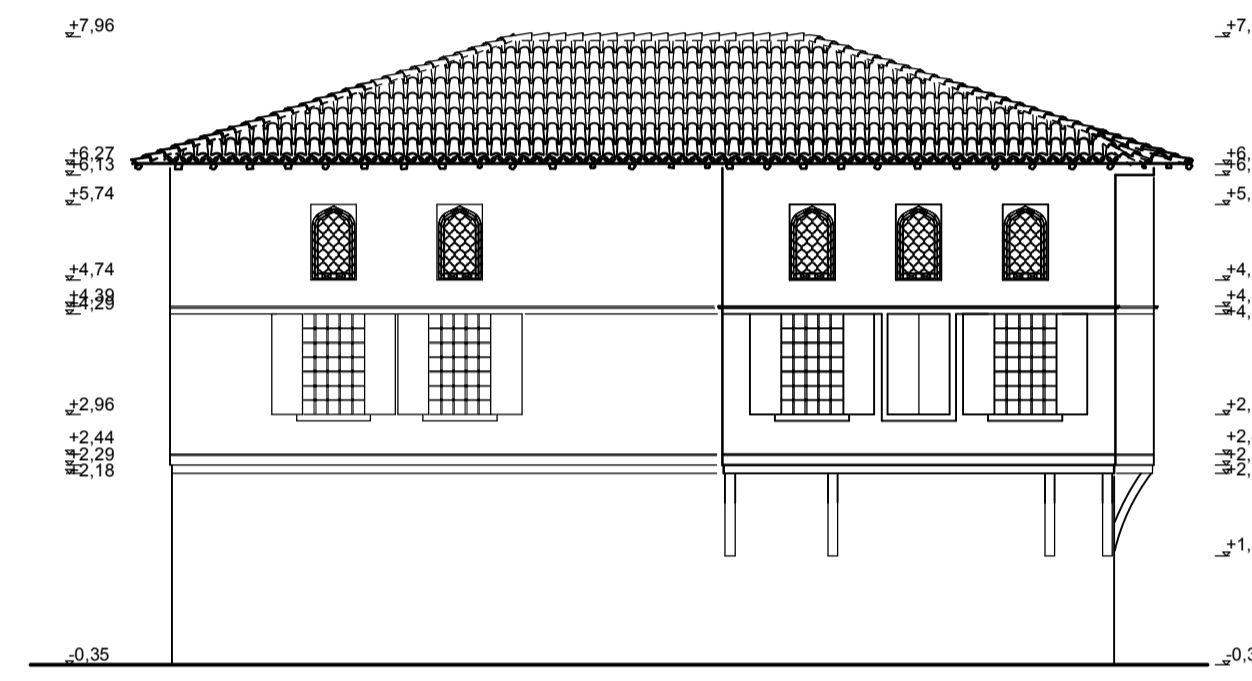
TÜRKİYE KENTSEL KÜLTÜR VARLIKLARI ENVANTERİ	ANIT		SIRA NO	6	TESCİL NO	8		
			ANIT ADI		VELİ BABA EVİ			
			ANIT TÜRÜ		KULLANILMIYOR			
YERLEŞME	İL	BURSA	İLÇE	YENİŞEHİR	BELDE	MAHALLE	ULUCAMI MAHALLESİ	
SOKAK VE KAPI NO	DAVUTOĞLU SOKAK	PAFTA NO	47	ADA	236	PARSEL	11	
ANITIN BULUNDUĞU BÖLGENİN NİTELİĞİ		KONUT ALANI	☒	TİCARET ALANI	☒	ENDÜSTRİ ALANI	☐	
		KAMU / HİZMET ALANI	☐	BOŞ ALAN	☐	DOĞAL ALAN	☐	
YAPININ ADA İÇİNDEKİ KONUMU		BİTİŞİK	☐	AYRIK	☐	KÖŞE	☒	
DÖNEM		ANTİK	☐	ORTAÇAĞ	☐	OSMANLI	☒	
YAPIM YÜZYILI		M.Ö.	☐	M.S.	18.YY	☒	YAZIT	
MAL SAHİBİ		DEVLET	☐	VAKIF	☐	ÖZEL	☒	
MAL SAHİBİNİN ADI		HASAN KAMU						
BAKIMINDAN SORUMLU KURULUŞ		DEVLET	☐	VAKIF	☐	ÖZEL	☒	
YAPAN		BİLİNMIYOR						
YAPTIRAN		HACI ALI OĞLU						
YAPININ FİZİKSEL ÖZELLİKLERİ								
YAPIYA GİRİLDİ		EVET			HAYIR			☒
YAPININ KAT DURUMU		BODRUM KATI	☐	BİR KATLI	☐	İKİ KATLI	☒	
		BODRUM + İKİ KATLI	☐	ÇOK KATLI	☐		☐	
KONUT TİPİ	İÇ SOFALI	☐						
	DIŞ SOFALI	☒	BAHÇELİ					☒
	AÇIK	☒	KAPALI	☐	BAHÇE DUVARI			☒
KONUT TİPİ	SOFA KAPATILMIŞ	☐	SIVALI	☒	SIVASIZ	☐	BAHÇE DUVAR BİTİŞİ	
	EYVANLI	☐	TAĞLA	☐	KERPIÇ	☐	TAŞ	
			AHŞAP	☐	BİRİKET	☐	BETON	
			ALMAŞIK	☐	HARPUŞTA		KİREMIT	
							TAŞ	
							AHŞAP	
							KERPIÇ	
							BETON	
							METAL	
							BAHÇE KORKULUĞU	
							AHŞAP	
							METAL	
ZEMİN KAT		BİRİNCİ KAT			ZEMİN KAT			BİRİNCİ KAT
TAŞIYICI SİSTEM		KERPIÇ YIĞMA	AHŞAP KARKAS ARASI TUĞLA DOLGU	KAT YÜKSEKLİĞİ	227 cm	376 cm		
YAPI ALANI		102 m ²	108 m ²	TOPLAM	210 m ²	DUVAR KALINLIĞI	80 cm	
MALZEME BOYUTLARI		DİKME	15x15cm	HATIL	8,5x12 cm	TUĞLA	2x12x25 cm	
		KUŞAK		KIRIŞ	10x15 cm	KERPIÇ	8x12x25 cm	
ÖRTÜ TÜRÜ		DÜZ ÇATI	☐	TEK EĞİMLİ ÇATI	☐	BEŞİK ÇATI	☐	
						KIRMA ÇATI	☒	
ÖRTÜ MALZEMESİ TÜRÜ		MARŞİLYA KİREMITİ	☐	ALATURKA KİREMIT	☒	KURŞUN	☐	
						ÇİNKO	☐	
						TAŞ	☐	
						TOPRAK	☐	
						BETON	☐	
						AHŞAP	☐	
						OLUKLU LEVHA	☐	
SAÇAK TÜRÜ		SAÇAKSIZ	☐	DAR SAÇAK	☐	GENİŞ SAÇAK	☒	
ANA CEPHE		SAÇAK GENİŞLİĞİ						95 cm
CEPHE ÖZELLİKLERİ								
KAPLAMA MALZEMESİ		AHŞAP (BAĞDADI)	☐	TAŞ	☐	TUĞLA	☐	
		SIVA	☒					
ÇIKMA	SUNDURMA	PENCERE		PENCERE ÖGESİ		GİRİŞ KAPISI		
		VAR	☒	YOK	KEMERLİ	KAPAK	☒	
		TEK KATLI	DÜZ ATKILI	AHŞAP	☒	METAL	DÜZ ATKILI	
		ÇOK KATLI	GİYOTİN	PARMAKLIK	☒	ÇİFT KANATLI	GİRİŞ KAPISI MALZEMESİ	
		PARALEL	ÇİFT KANATLI	AHŞAP	☒	METAL	AHŞAP	☒
		ÜÇGEN	TEK KANATLI	KAFES	☐	ÇOK KANATLI	METAL	☐
		ÇOKGEN	ÇOK KANATLI	RENKLI CAM	☒		CAM	☐
BALKON	VAR	YOK	☒	TEPE	AHŞAP	☒	METAL	
BEZEME	VAR	YOK	☒	KAPATILMIŞ	DEVŞİRME MALZEME	VAR	YOK	
PENCERE BOYUTLARI	ALT PENCERE	82x133 cm		TEPE PENCERESİ	60x100 cm			
KAPI BOYUTLARI	GİRİŞ KAPISI			ODA KAPISI				
TEKNİK DONATI								
ELEKTRİK	☒	SU	☒	KANALİZASYON	ISITMA	KALORİFER	SOBA	
							☒	
SAĞLAMLIK DURUMU	HARAP	☐	KÖTÜ	☒	ORTA	İYİ	FİZİKSEL ÖZGÜNLÜK	
							KÖTÜ	
ONARIM GÖRÜMÜŞ	EVET	☐	HAYIR	☒	İŞLEVSEL ÖZGÜNLÜK	ÖZGÜN	☒	
							ÖZGÜN DEĞİL	
YAPI TANIMI	YENİŞEHİR'DE, ŞEMAKI EVİNİN KUZEYİNDE YER ALAN VE KAYNAKLARDA VELİ BABA EVİ OLARAK ADLANDIRILAN YAPININ BİRİNCİ KATI UZUN YILLARDIR, ZEMİN KATI İSE 15 YILDIR KULLANILMAMAKTADIR. OLDUKÇA BAKIMSIZ KALAN YAPININ TEPE PENCERELERİ, TAVAN SÜSLEMELERİ SÖKÜLMÜŞ, TAŞIYICI SİSTEMİ ŞAKÜLÜNDEN KAYMIŞTIR.							

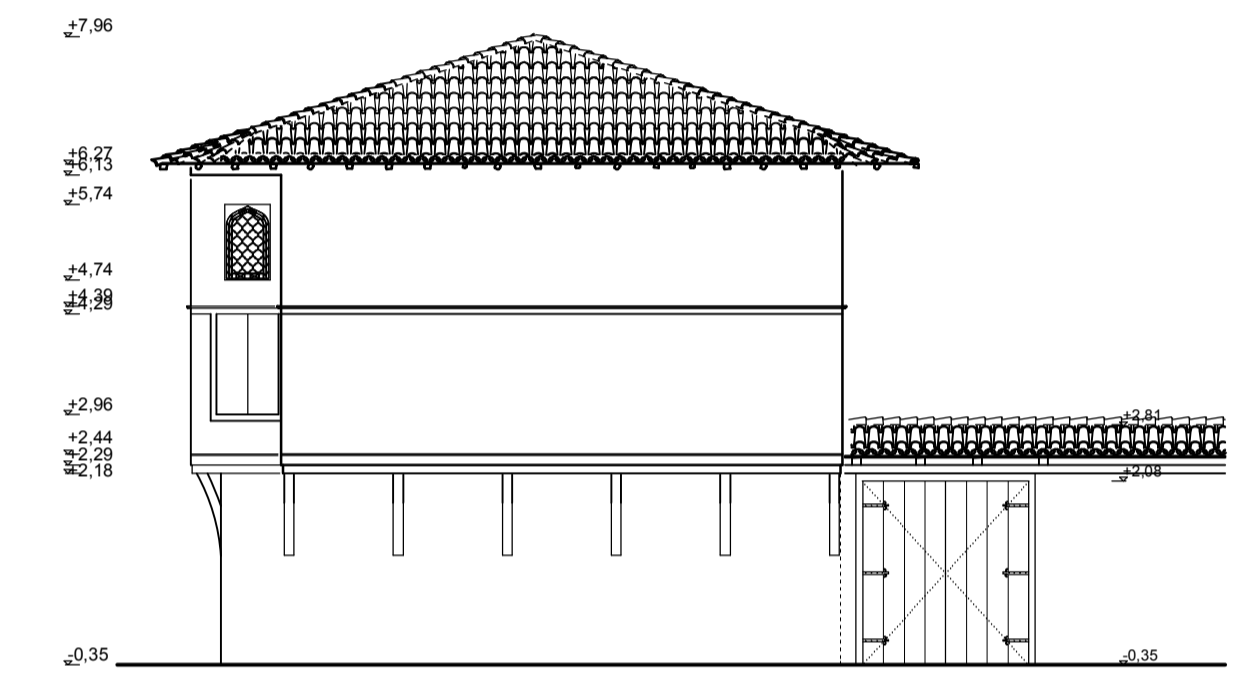
ZEMİN KAT PLANI

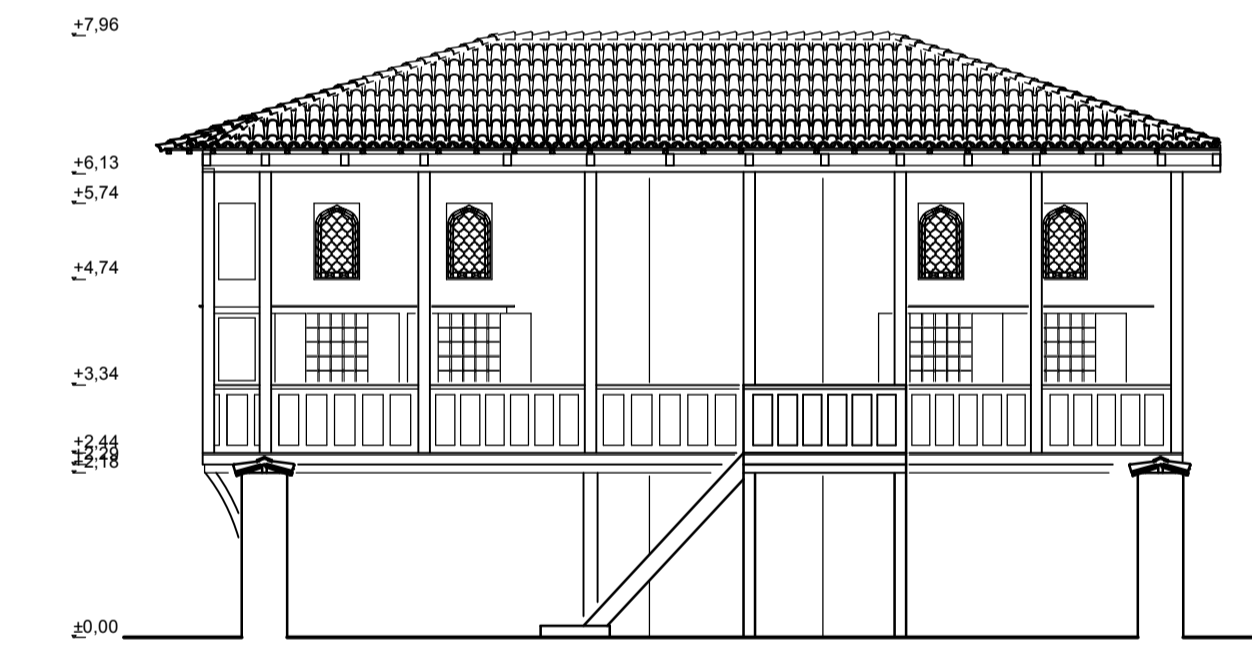
BİRİNCİ KAT PLANI

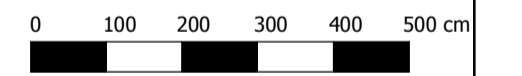
GÜNEY CEPHESİ

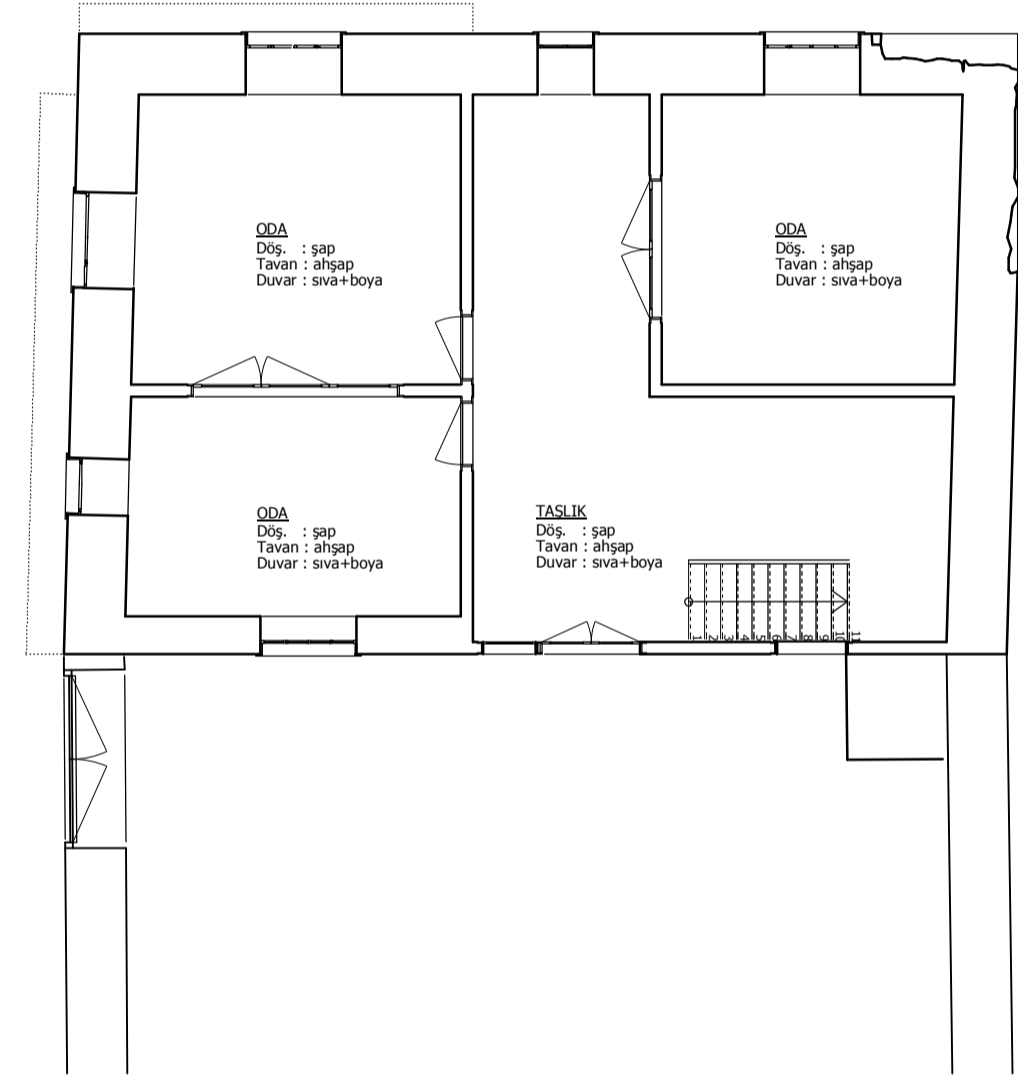

DOĞU CEPHESİ

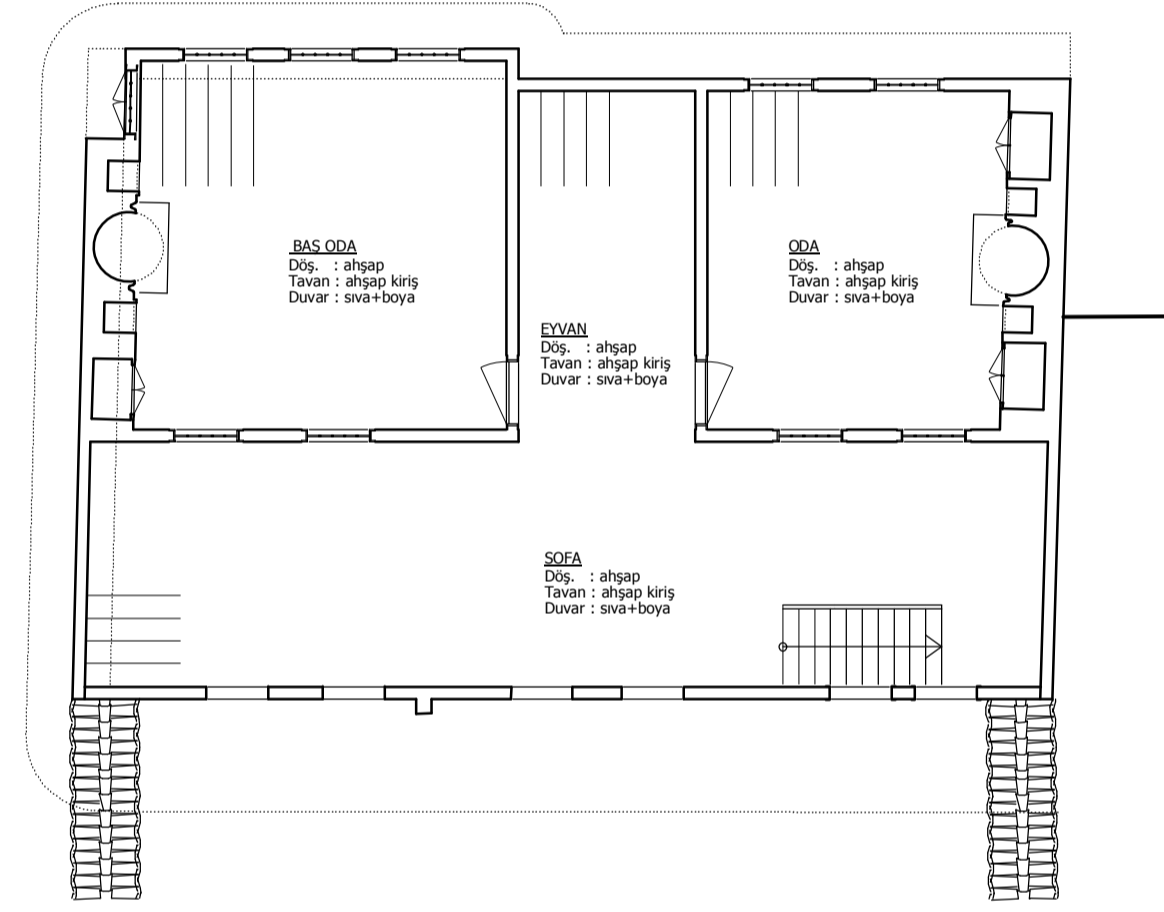

KUZAY CEPHESİ

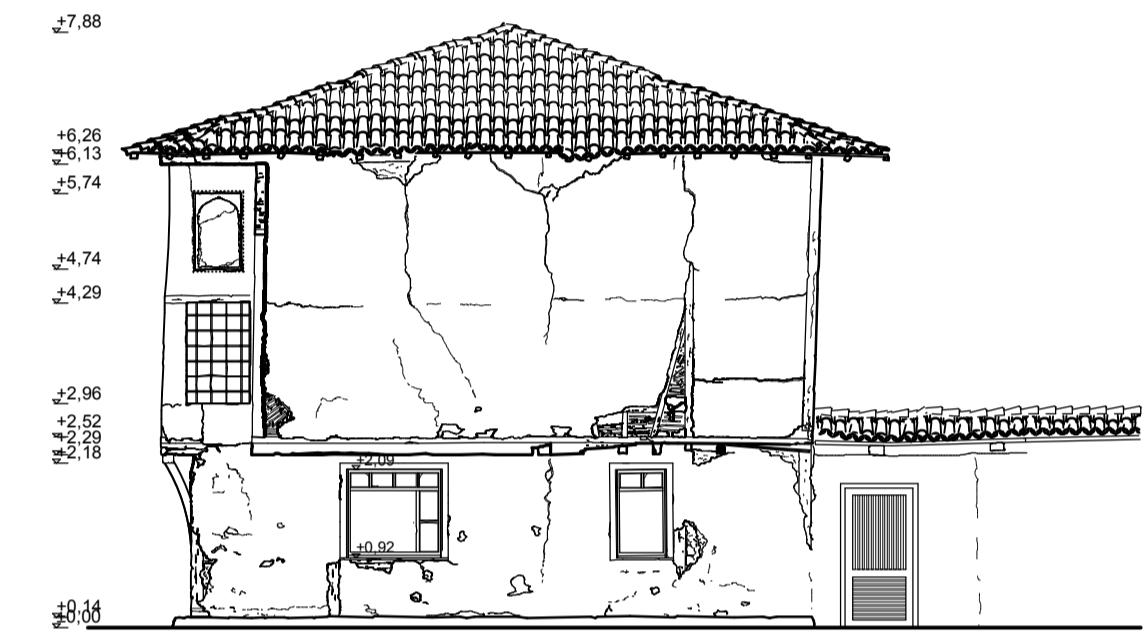
ZEMİN KAT PLANI

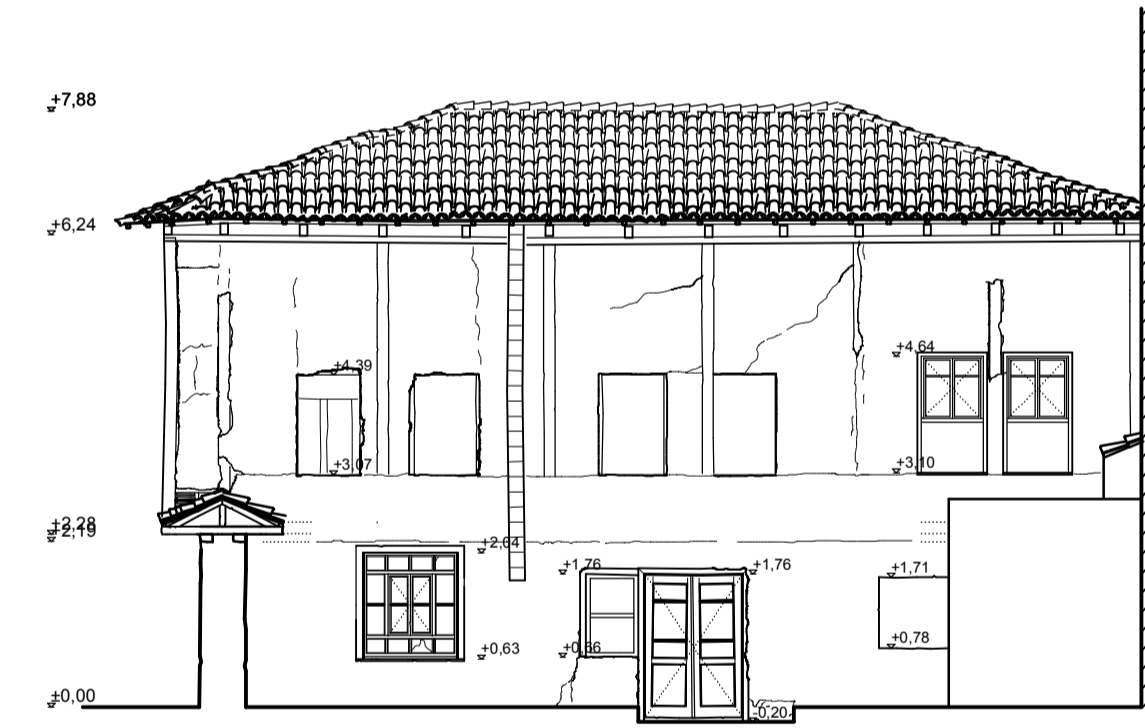
BİRİNCİ KAT PLANI

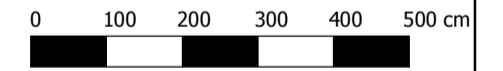
GÜNEY CEPHESİ

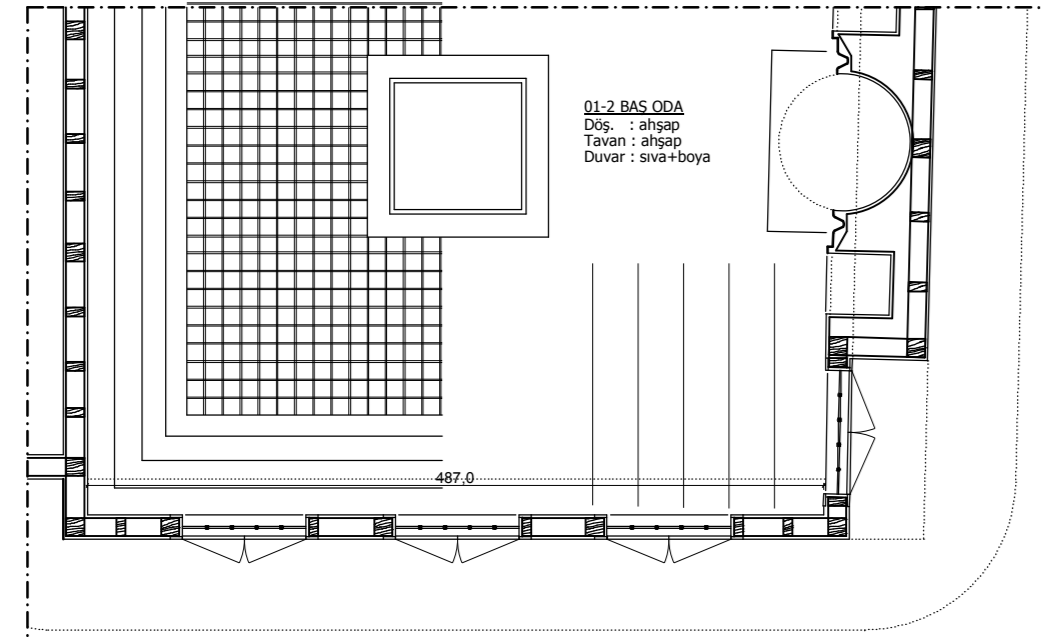

DOĞU CEPHESİ

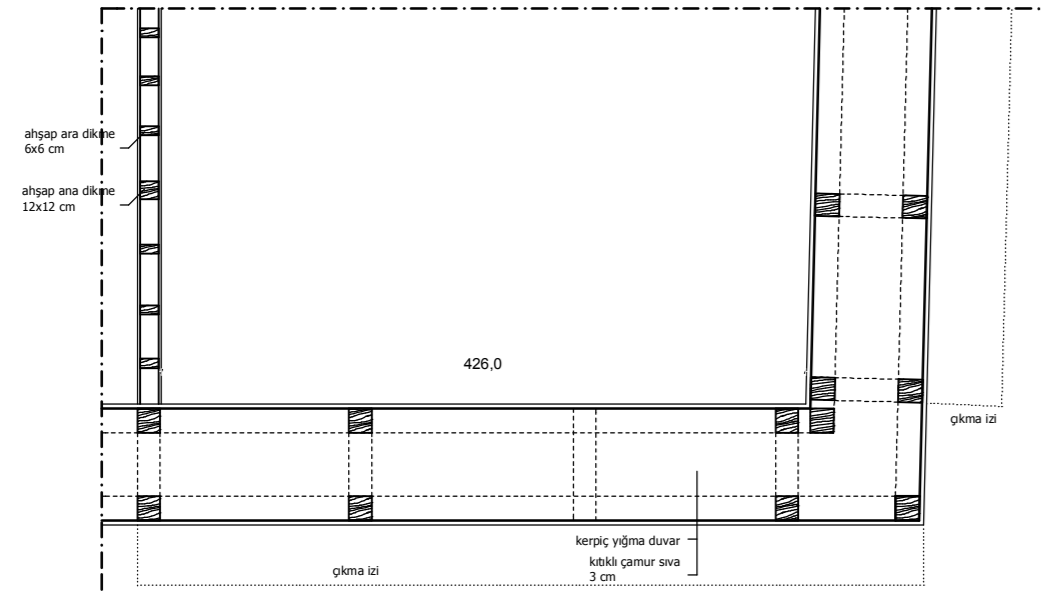

KUZEY CEPHESİ

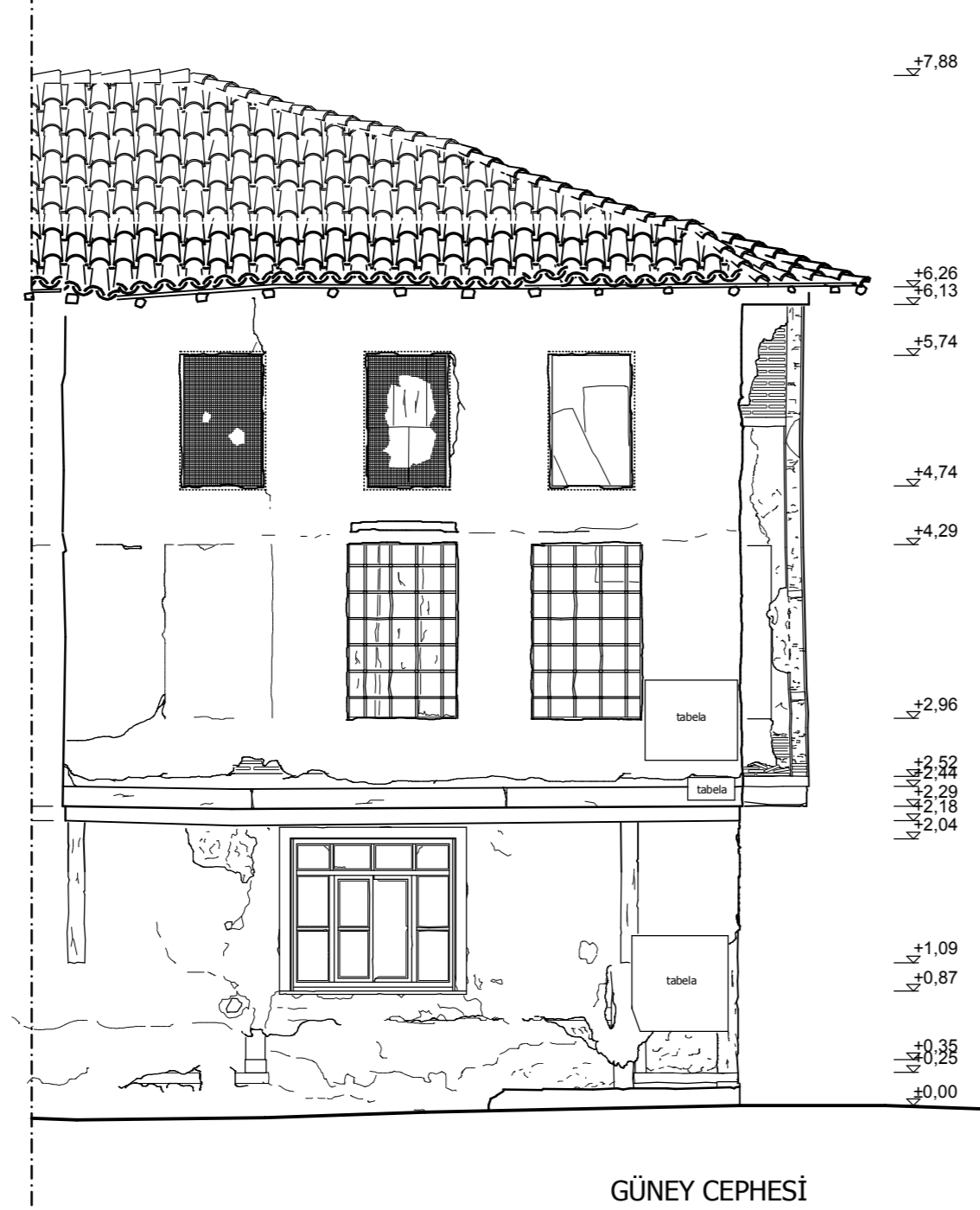

BİRİNCİ KAT KISMI PLANI

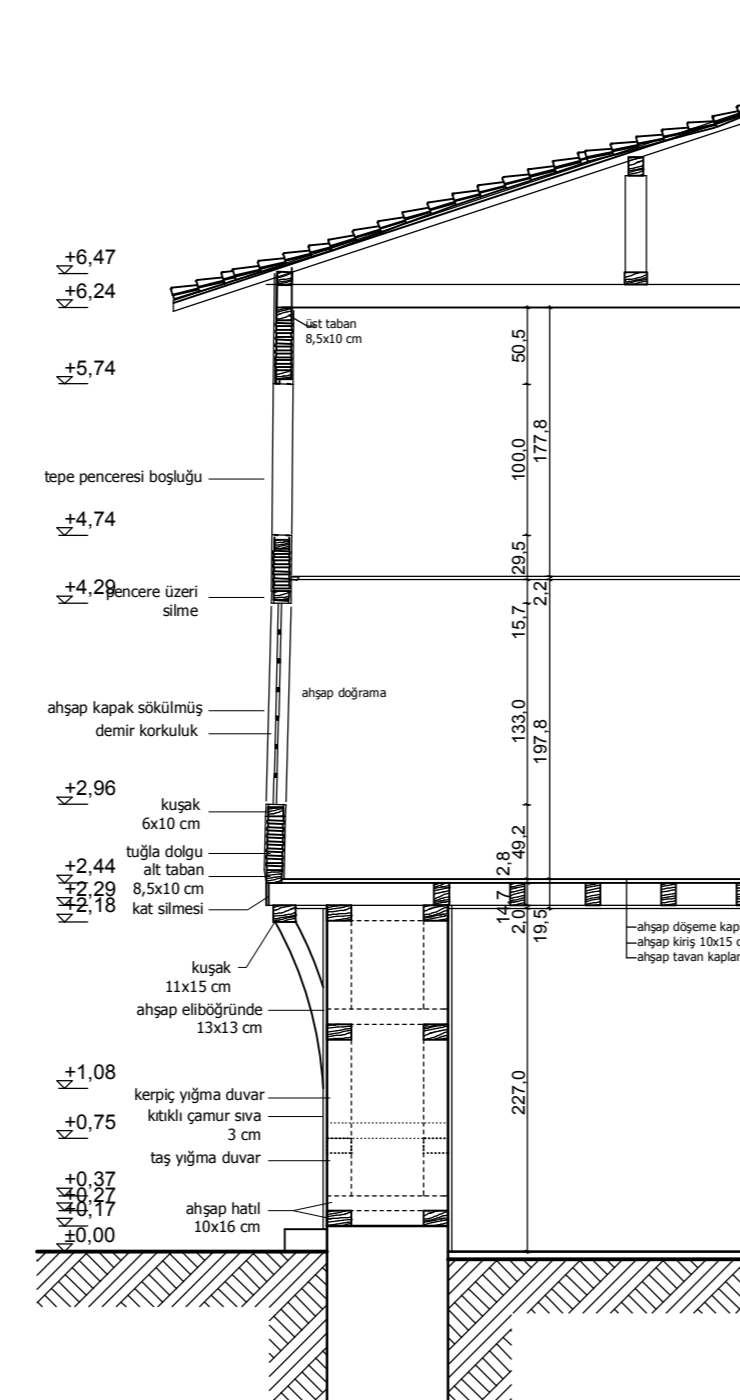

ZEMİN KAT KISMI PLANI

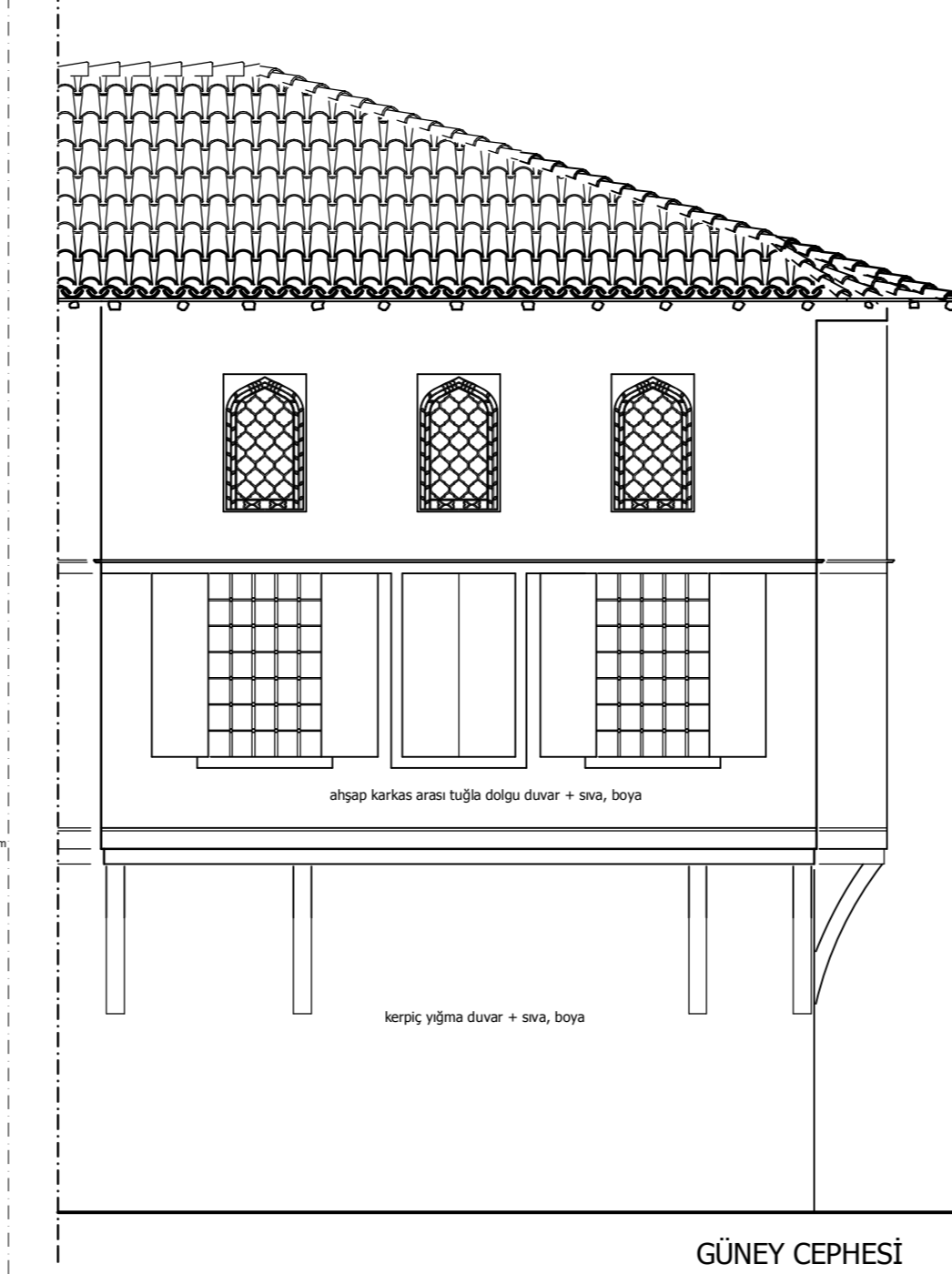
RÖLÖVE SİSTEM DETAYI ÖLÇEK: 1/50

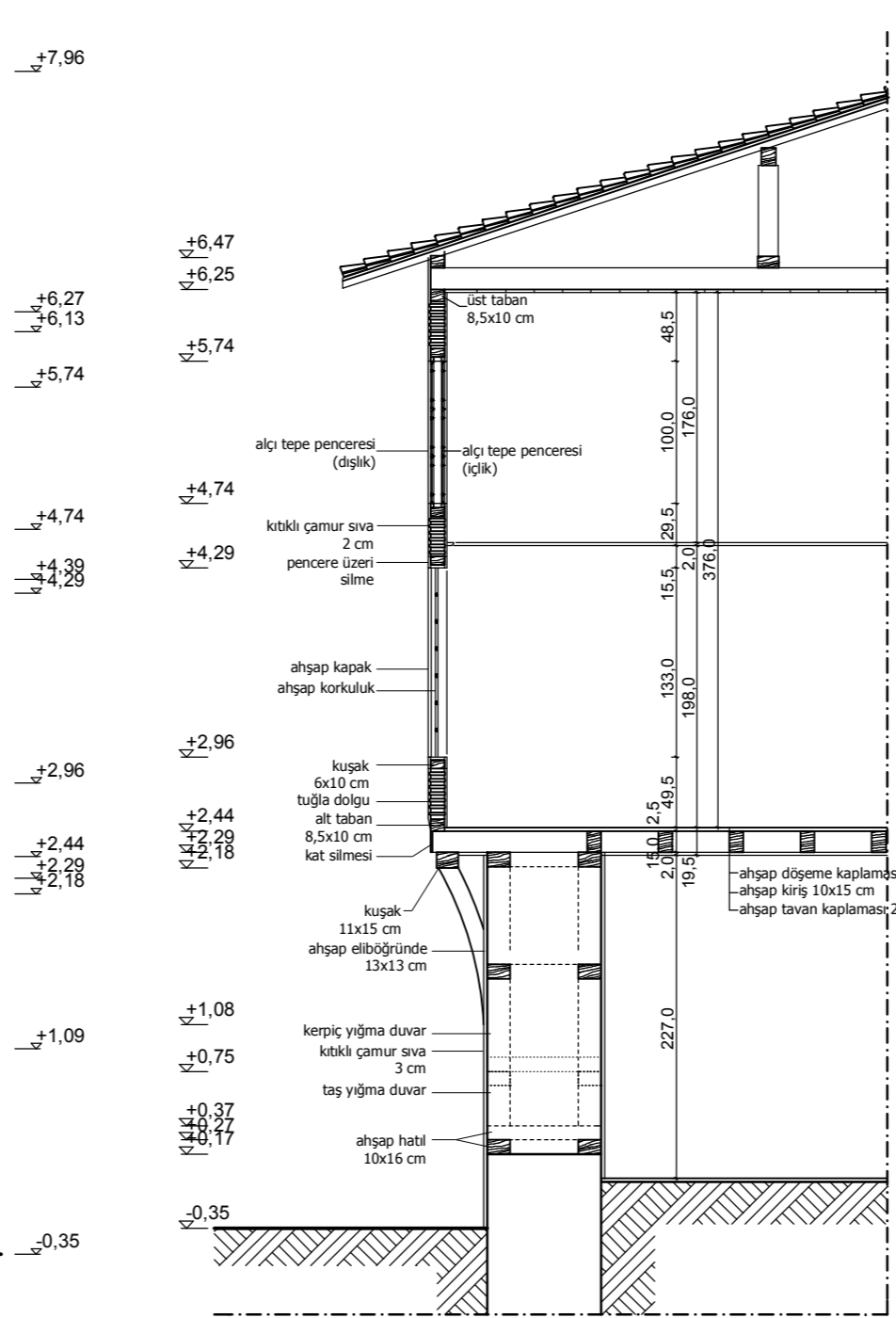
GÜNEY CEPHESİ

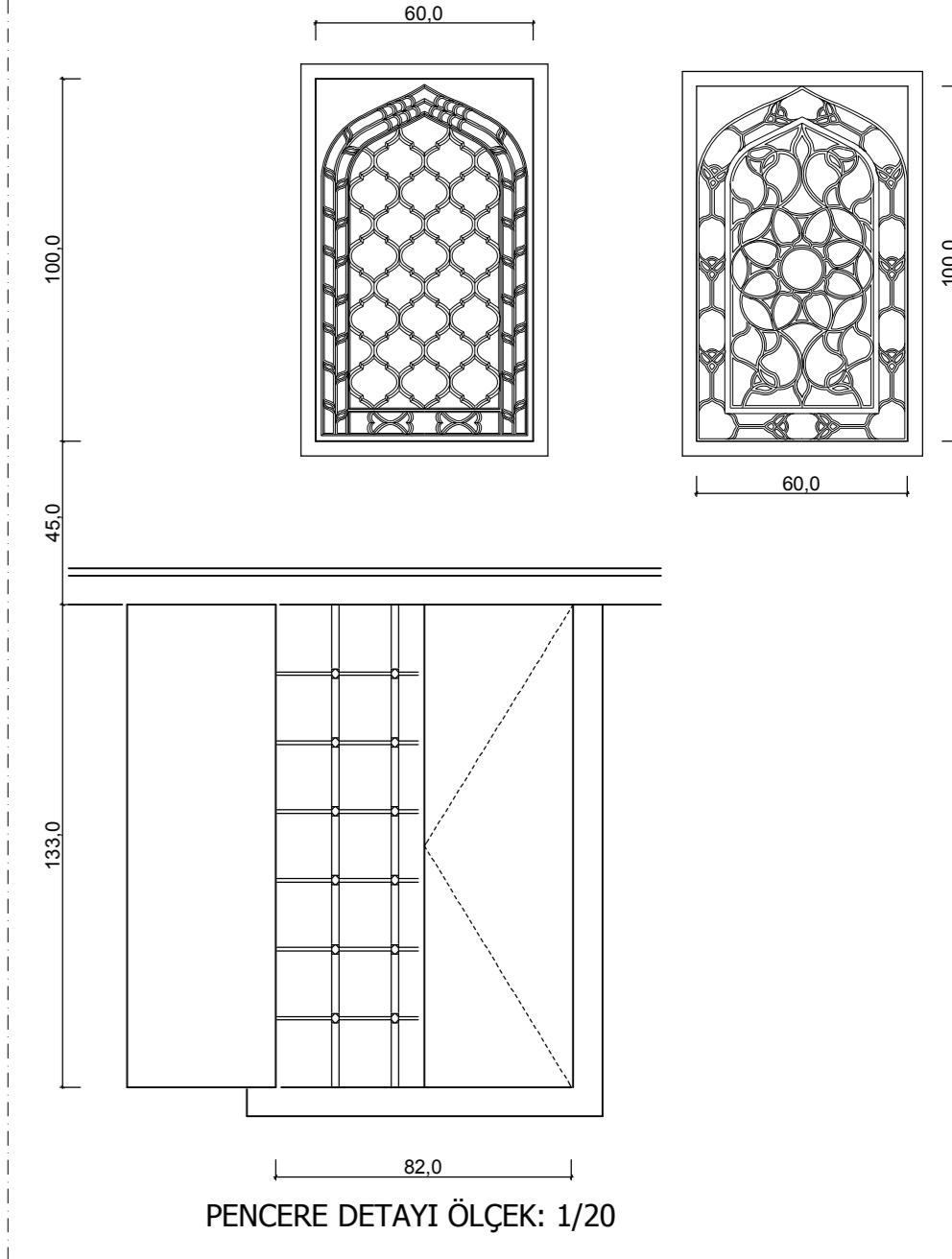
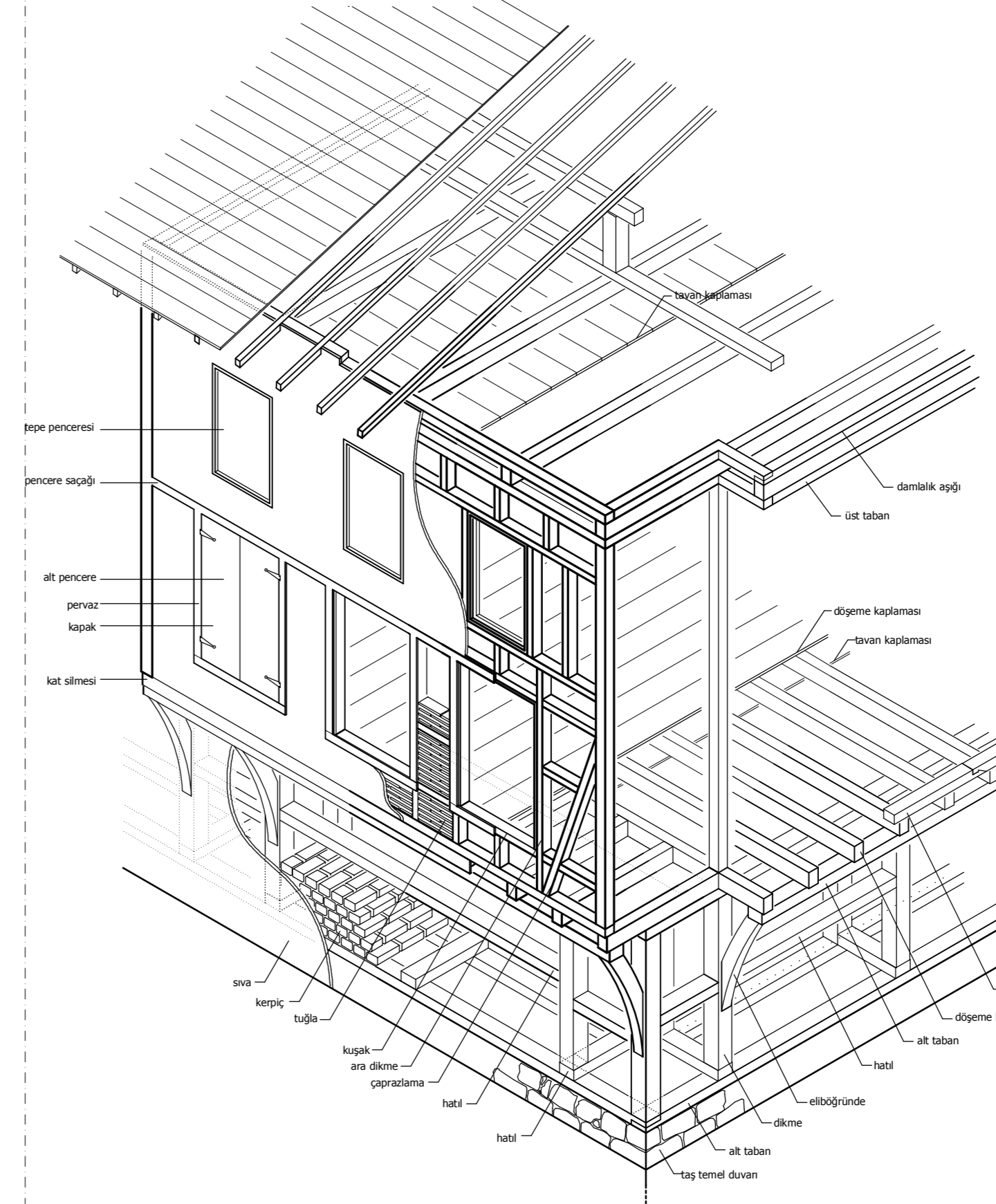
RÖLÖVE SİSTEM KESİTİ

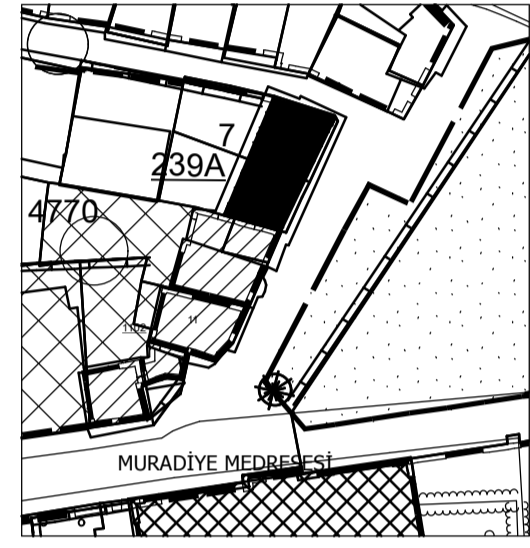
GÜNEY CEPHESİ

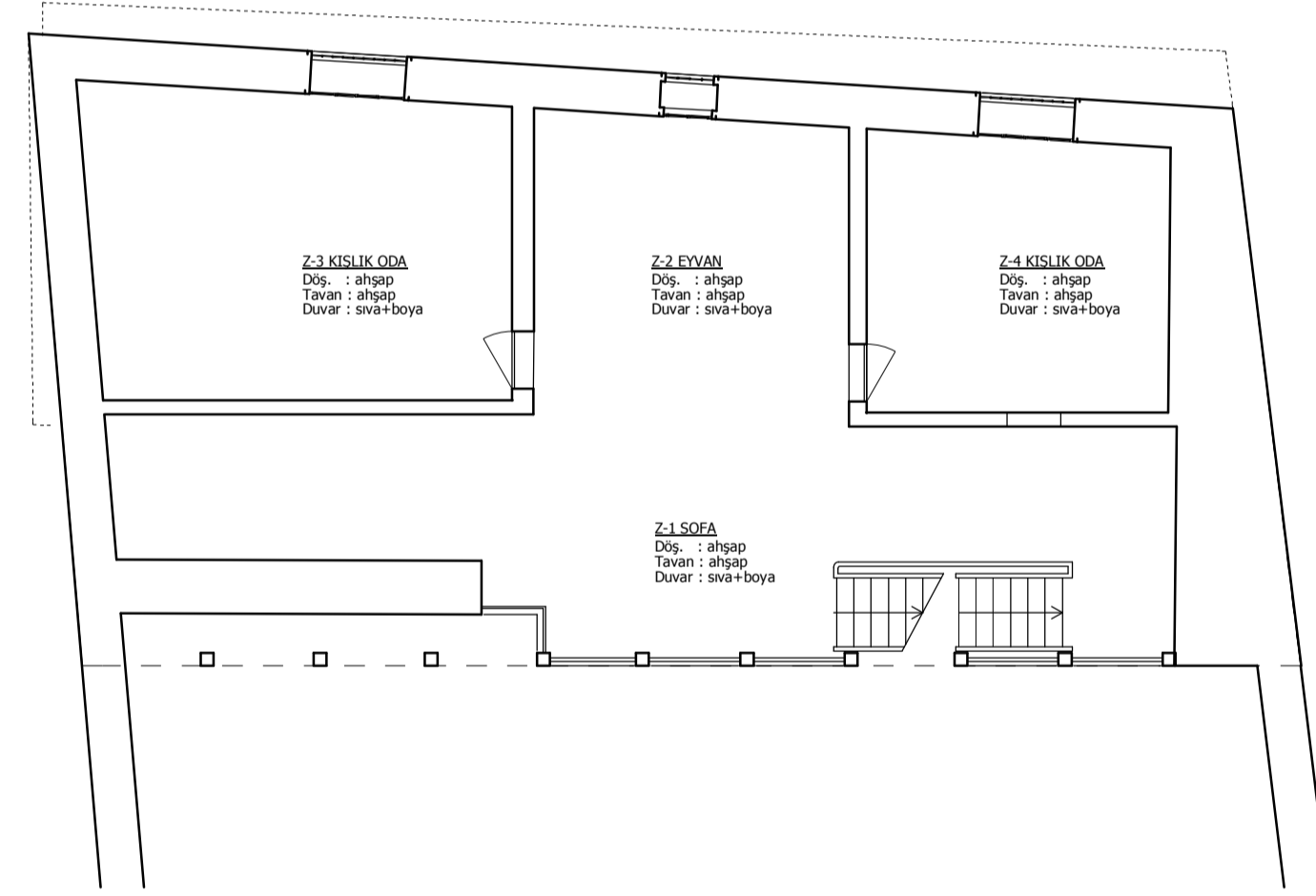
RESTİTÜSYON SİSTEM DETAYI ÖLÇEK: 1/50

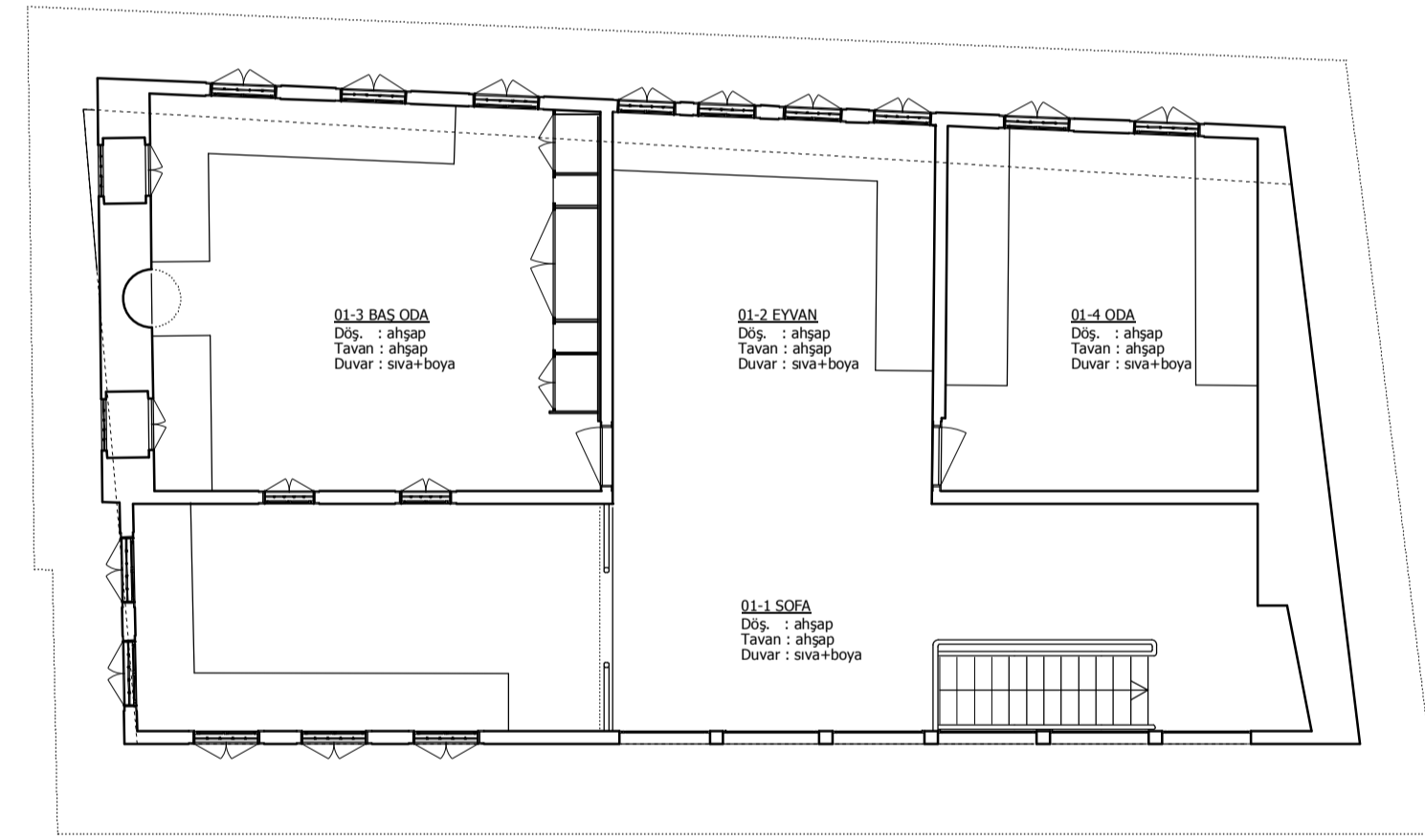
PENCERE DETAYI ÖLÇEK: 1/20

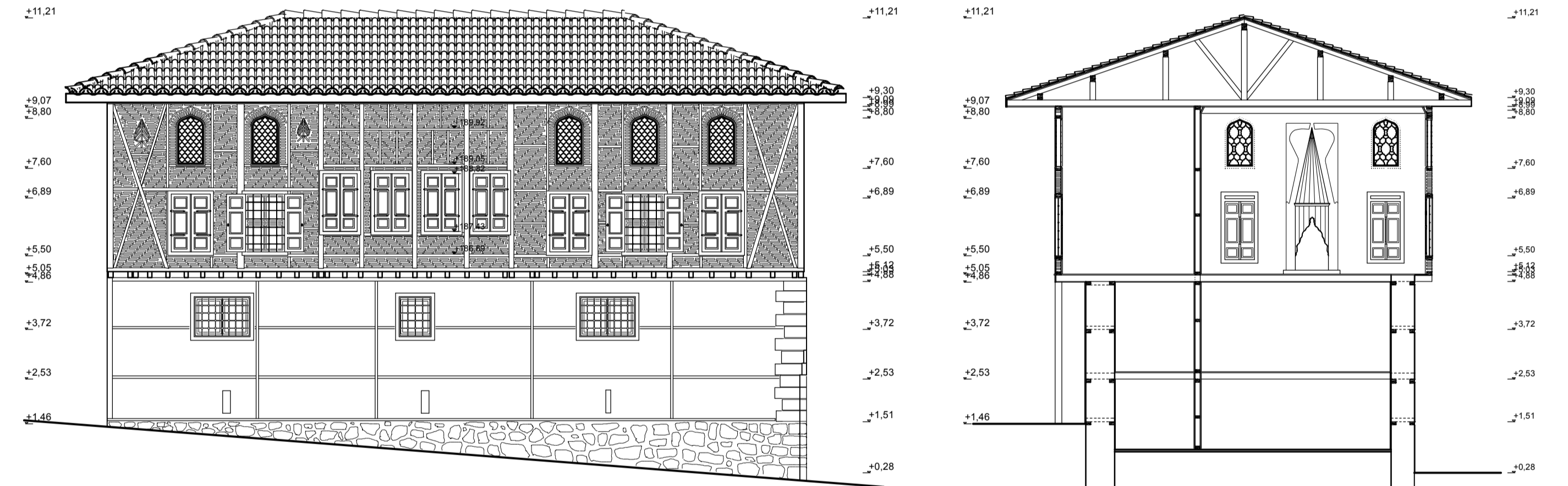
VAZİYET PLANI ÖLÇEK:1/100

ZEMİN KAT PLANI

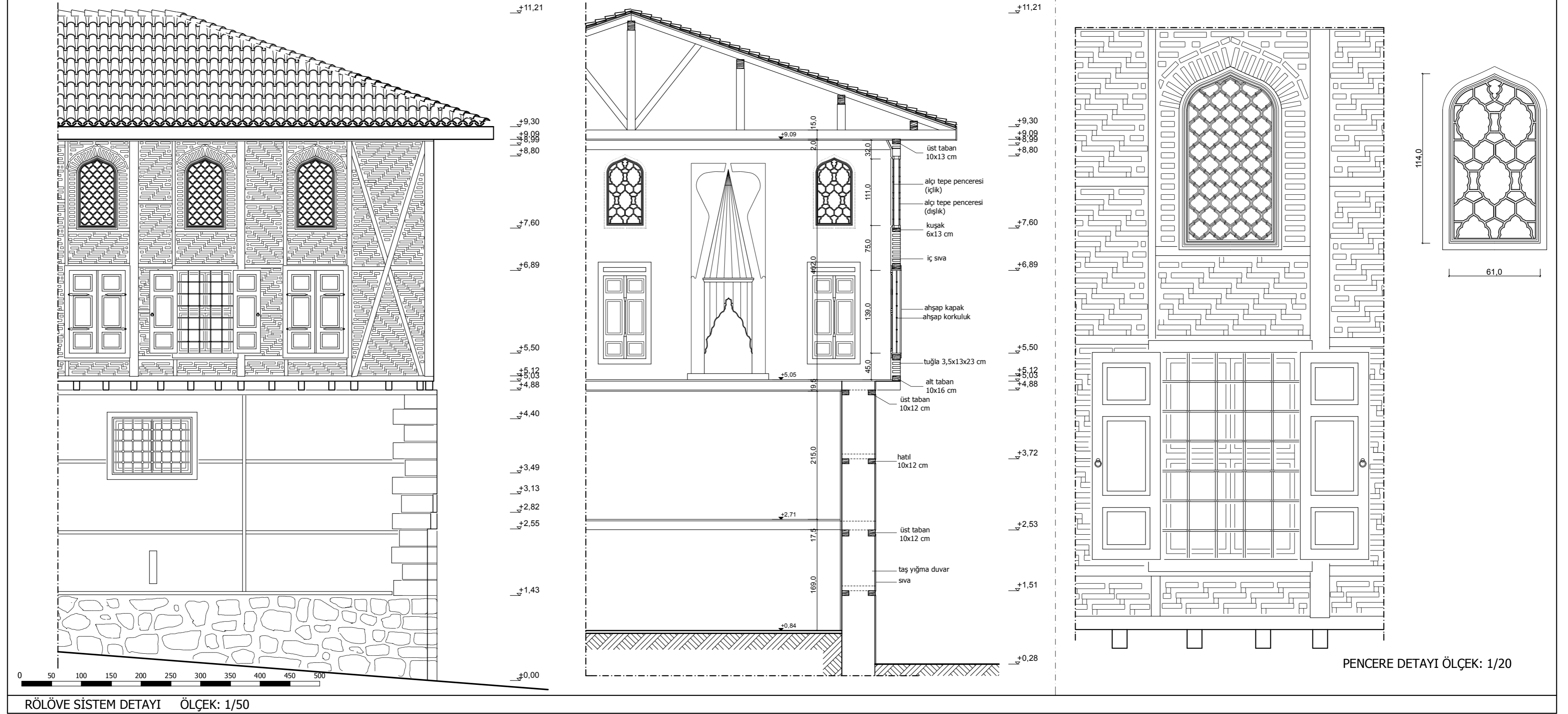
BİRİNCİ KAT PLANI

GÜNEYDOĞU CEPHESİ

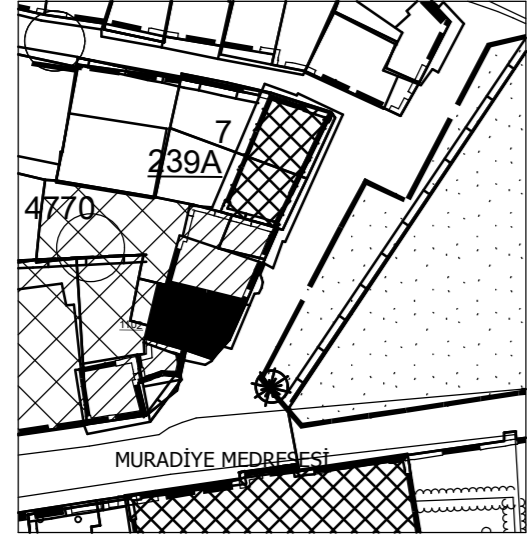

7- OSMANLI EVİ H22d06b2c pafta / 4770 ada/ 7 parsel

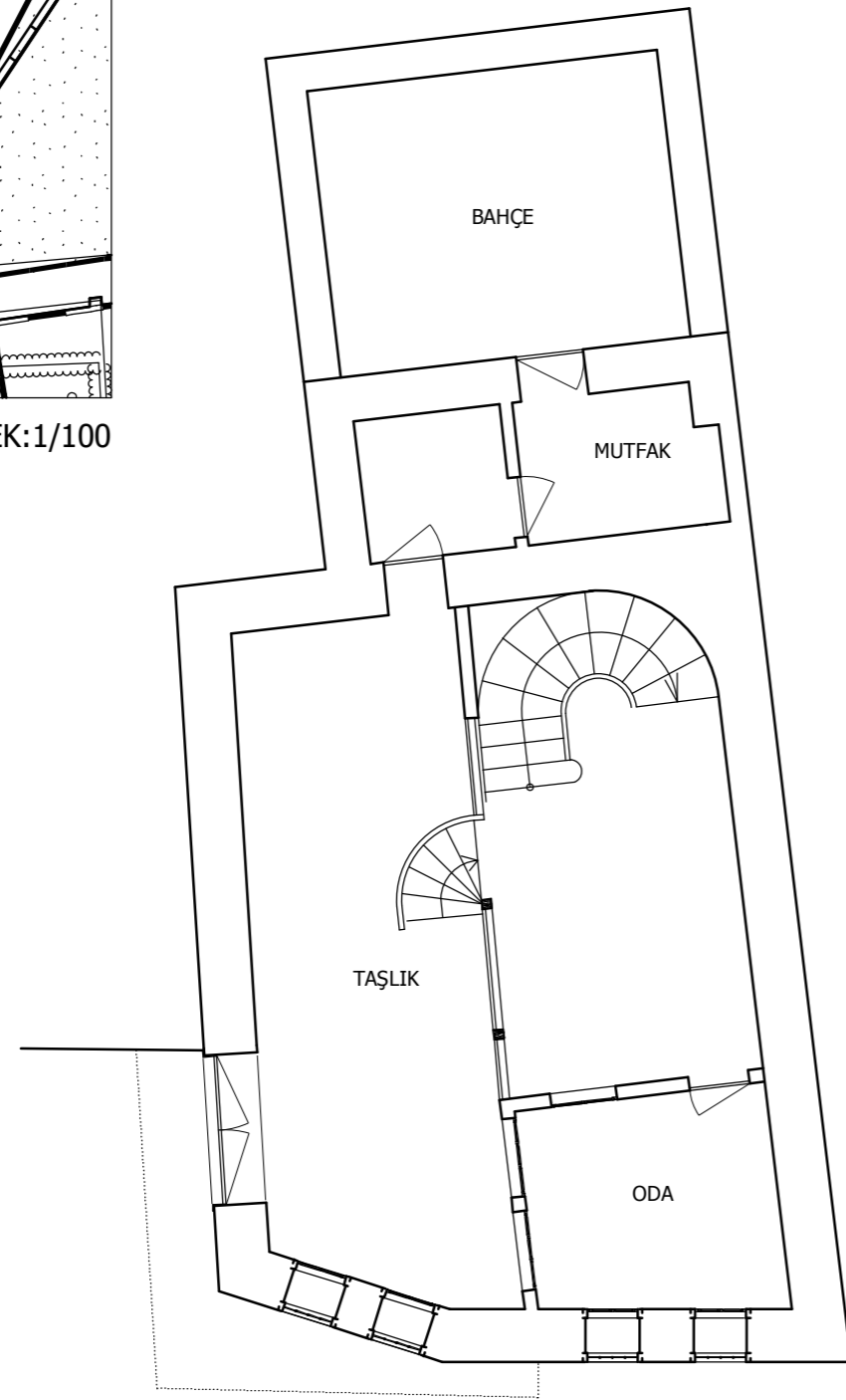

TÜRKİYE KENTSEL KÜLTÜR VARLIKLARI ENVANTERİ		ANIT			SIRA NO	8	ENVANTER NO	1102														
					ANIT TÜRÜ	YAPI	KENTSEL ÖGE	DOĞA ÖGESİ	ANIT	ADI	FATMA KARACAVALI EVİ	TESCİL TARİHİ	14.02.1986									
YERLEŞME		İL	BURSA	İLÇE	OSMANGAZI	BELDE		MAHALLE	MURADIYE													
SOKAK VE KAPI NO		HALİL İNALCIK	PAFTA NO	H22d06b2c	ADA	4770 (E935)	PARSEL	11 (E17)														
ANITIN BULUNDUĞU BÖLGENİN NİTELİĞİ		KONUT ALANI	☒	TİCARET ALANI	☐	ENDÜSTRİ ALANI	☐	MERKEZİ İŞ ALANI	☐	DİNSEL ALANI	☐											
YAPININ ADA İÇİNDEKİ KONUMU		BİTİŞİK	☐	AYRIK	☐	KÖŞE	☒	PARSEL ALANI	☐													
DÖNEM	ANTİK	ORTAÇAĞ	OSMANLI	☒	CUMHURİYET	YAZIT	VAR	YOK	☒													
YAPIM YÜZYILI	M.Ö.	M.S.	18.YY	☒	YAPIM YILI	BİLİNİYOR	☒															
MAL SAHİBİ	DEVLET	VAKIF	☐	ÖZEL	☒	DERNEK	☐															
MAL SAHİBİNİN ADI	FATMA KARACAVALI																					
BAKIMINDAN SORUMLU KURULUŞ	DEVLET	VAKIF	☐	ÖZEL	☒	DERNEK	☐															
YAPAN	BİLİNİYOR																					
YAPTIRAN																						
YAPININ FİZİKSEL ÖZELLİKLERİ																						
YAPIYA GİRİLDİ	EVET					☒	HAYIR															
YAPININ KAT DURUMU	BODRUM KATI	BİR KATLI	İKİ KATLI	☒	BODRUM + İKİ KATLI	ÇOK KATLI																
PLAN	BAHÇELİ											☒										
	İÇ SOFALI	☒	BAHÇE DUVARI	☒	BAHÇE DUVAR BİTİŞİ	☐																
KONUT TİPİ	AÇIK	☒	KAPALI	☐	SIVALI	☒	SIVASIZ	☐	TUĞLA	☒	KERPIÇ	☐	TAŞ	☒	HARPUŞTA	☐	KİREMIT	☒	TUĞLA	☐	TAŞ	☐
	SOFA KAPATILMIŞ	☒	ALMAŞIK	☐	BAHÇE KORKULUGU	☐	AHŞAP	☐	METAL	☐												
YAPININ KAT DURUMU	ZEMİN KAT	BİRİNCİ KAT	ZEMİN KAT	BİRİNCİ KAT																		
TAŞIYICI SİSTEM	TAŞ YIĞMA	AHŞAP KARKAS ARASI TUĞLA DOLGU	KAT YÜKSEKLİĞİ	275 cm	360 cm																	
YAPI ALANI	85 m ²	92 m ²	TOPLAM	177 m ²	DUVAR KALINLIĞI	70 cm	17 cm															
MALZEME BOYUTLARI	DİKME	13x13 cm	HATIL	10x13 cm	TUĞLA																	
ORTU TÜRÜ	KUŞAK	7x13 cm	KİRİŞ	10x18 cm	KERPIÇ																	
ORTU MALZEMESİ TÜRÜ	MARSILYA KİREMITİ	ALATURKA KİREMIT	☒	KURŞUN	ÇINKO	TAŞ	TOPRAK	BETON	AHŞAP	OLUKLU LEVHA												
SAÇAK TÜRÜ	SAÇAKSIZ	DAR SAÇAK	GENİŞ SAÇAK	☒	SAÇAK GENİŞLİĞİ	70 cm																
ANA CEPHE																						
CEPHE ÖZELLİKLERİ	KAPLAMA MALZEMESİ			AHŞAP (BAĞDADI)	☐	TAŞ	☐	TUĞLA	☐	SIVA	☐											
	SUNDIRMA	VAR	☒	YOK	PENCERE	KEMERLİ	KAPAK	☒	KEMERLİ	AHŞAP	☒	METAL	CAM									
	ÇIKMA	TEK KATLI	DÜZ ATKILI	AHŞAP	☒	METAL	DÜZ ATKILI	☒	YAPI ÖGELERİ													
		ÇOK KATLI	GIYOTİN	PARMAKLIK	☒	ÇİFT KANATLI	ELİ BOĞRUNDE					☒										
		PARALEL	ÇİFT KANATLI	AHŞAP	☒	METAL	TEK KANATLI	KONSOL	AHŞAP	☒	METAL	TAŞ										
		ÜÇGEN	TEK KANATLI	KAFES	ÇOK KANATLI	PARAÇOL	PAYANDA															
	ÇOKGEN	ÇOK KANATLI	RENKLI CAM	☒	YANGIN DUVARI	ÇÖRTEN	DOLAP															
	BALKON	VAR	YOK	☒	TEPE	AHŞAP	☒	METAL	BACA	☒	KUŞEVI	OCAK	☒	KUYU								
	BEZEME	VAR	☒	YOK	KAPATILMIŞ	☒	DEVŞİRME MALZEME	VAR	YOK	☒												
	PENCERE BOYUTLARI	ALT PENCERE	75x120 cm	TEPE PENCERESİ	70x105 cm																	
KAPI BOYUTLARI	GİRİŞ KAPISI		ODA KAPISI																			
TEKNİK DONATI																						
ELEKTRİK	☒	SU	☒	KANALİZASYON	ISITMA	KALORİFER	SOBA	☒	GELENEKSEL	TELEFON												
SAĞLAMLIK DURUMU	HARAP	KÖTÜ	ORTA	☒	İYİ	ÖZGÜNLÜK DURUMU	FİZİKSEL ÖZGÜNLÜK	KÖTÜ	ORTA	☒	İYİ											
ONARIM GÖRÜMÜŞ	EVET	HAYIR	☒	İŞLEVSEL ÖZGÜNLÜK	ÖZGÜN	☒	ÖZGÜN DEĞİL															
YAPI TANIMI	YAPI, MURADIYE MEDRESESİ KARŞISINDA, OSMANLI EVİ İLE AYNI ADA ÜZERİNDE YER ALMAKTADIR. GÜNÜMÜZE EVİN İKİ TEPE PENCERESİ ULAŞABİLMİŞTİR. DİĞER TEPE PENCERELERİ KAPATILMIŞ, ALT PENCERELER DEĞİŞTİRİLMİŞTİR. KAYNAKLARDA YAPININ CEPHESİNDE BEZEMELERİN BULUNDUĞU VE GÜNÜMÜZDE BOYA İLE KAPATILDIĞI BELİRTİLMEKTEDİR.																					

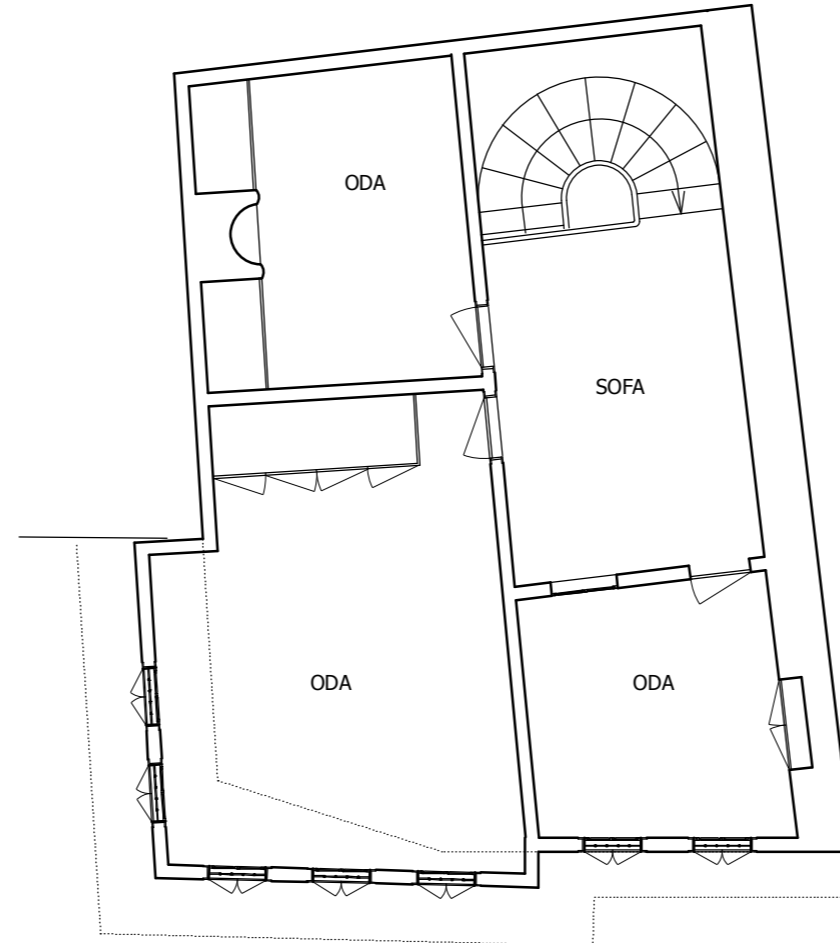
8- FATMA KARACAOVALI EVİ H22d06b2c pafta / 4770 ada / 11 parsel

VAZİYET PLANI ÖLÇEK:1/100

ZEMİN KAT PLANI

BİRİNCİ KAT PLANI

GÜNEYDOĞU CEPHESİ

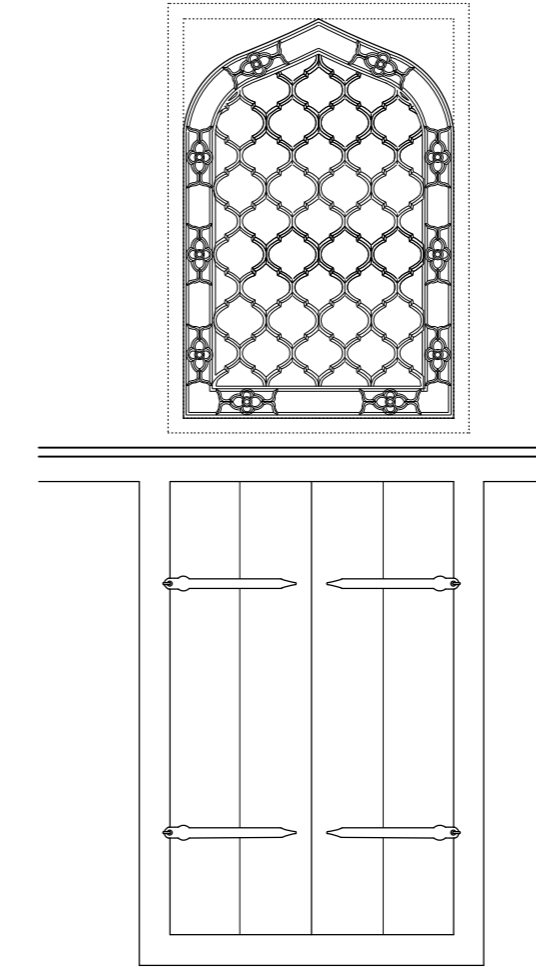
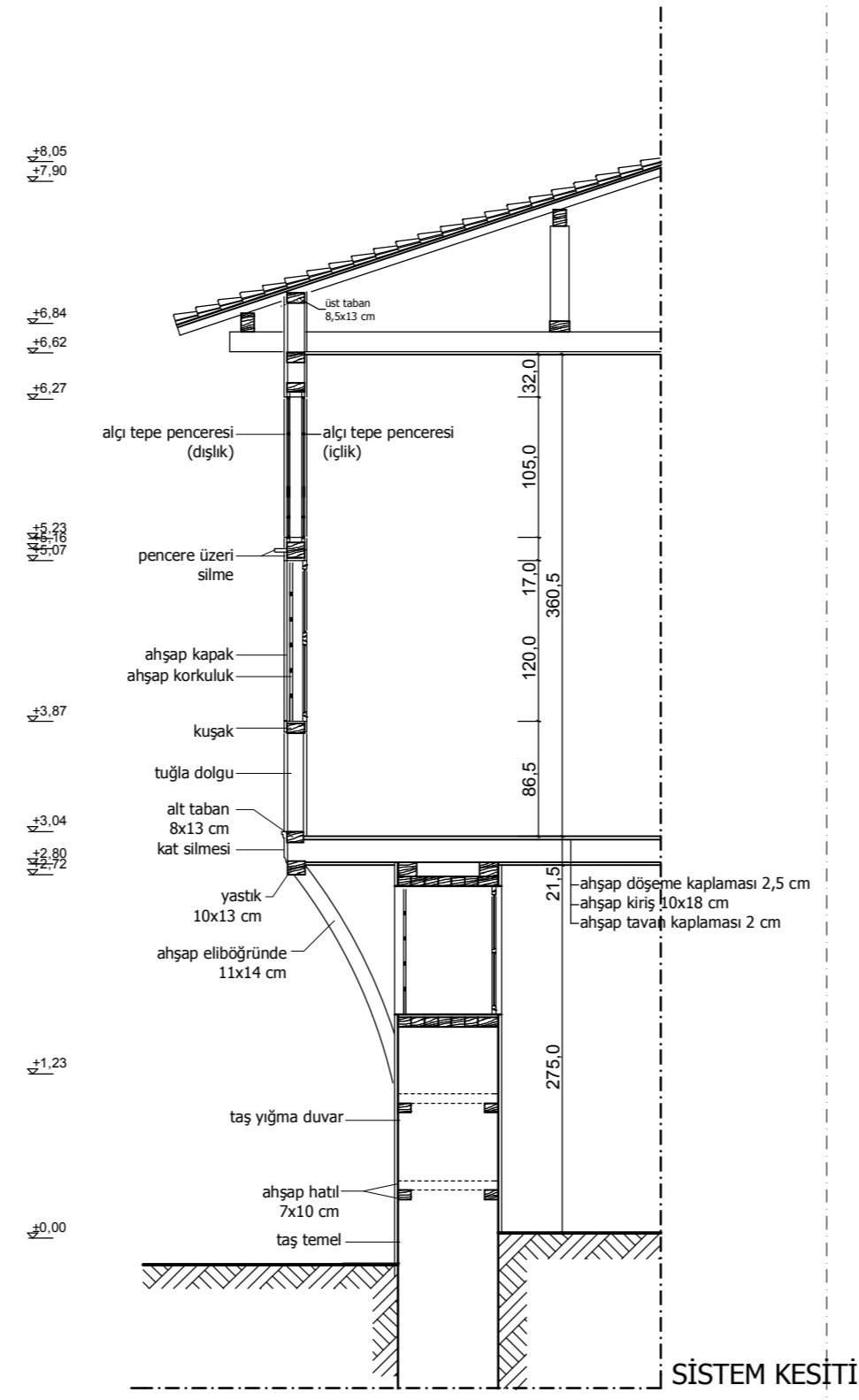
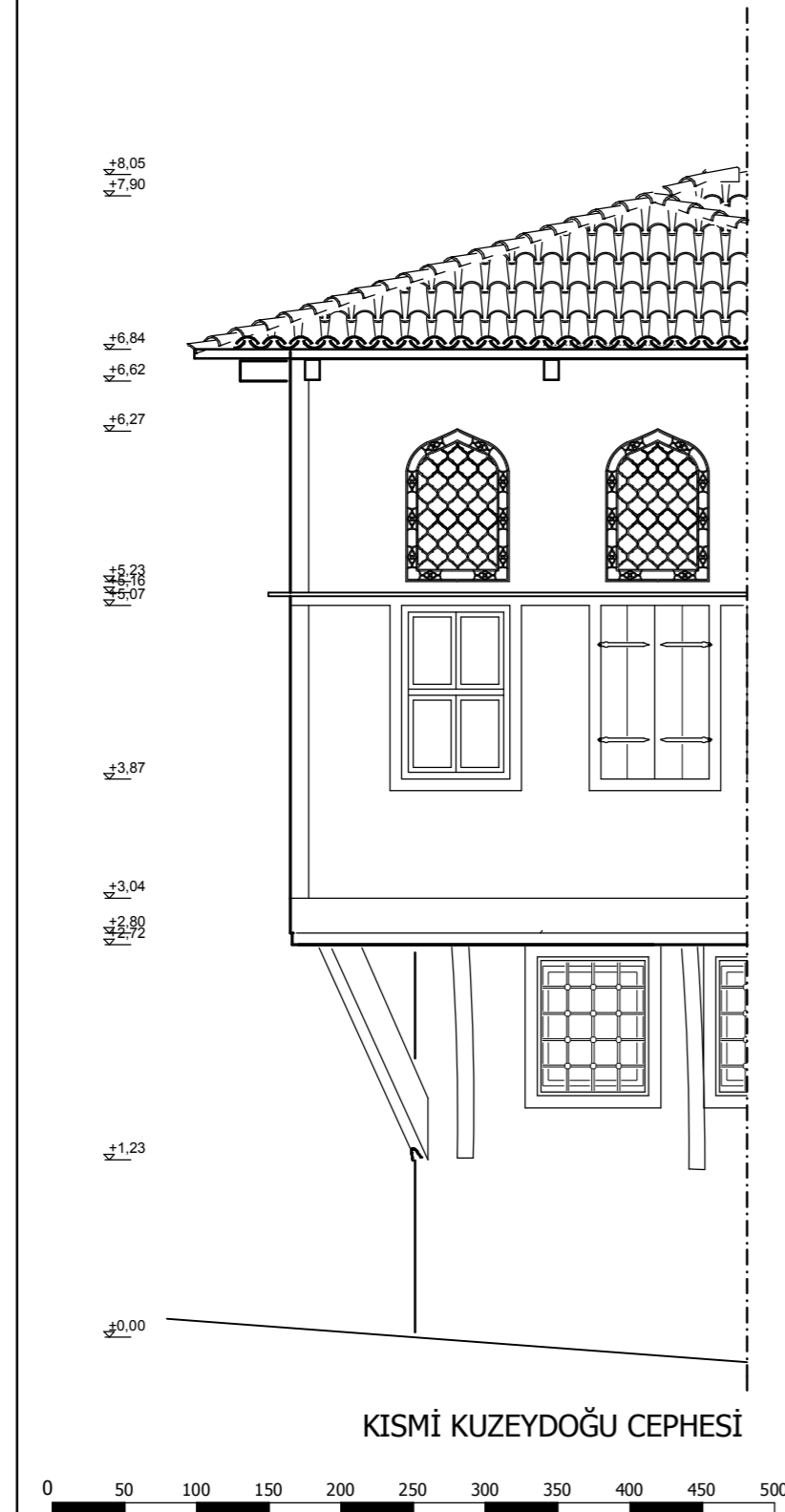

GÜNEYDOĞU CEPHESİ RÖLÖVESİ

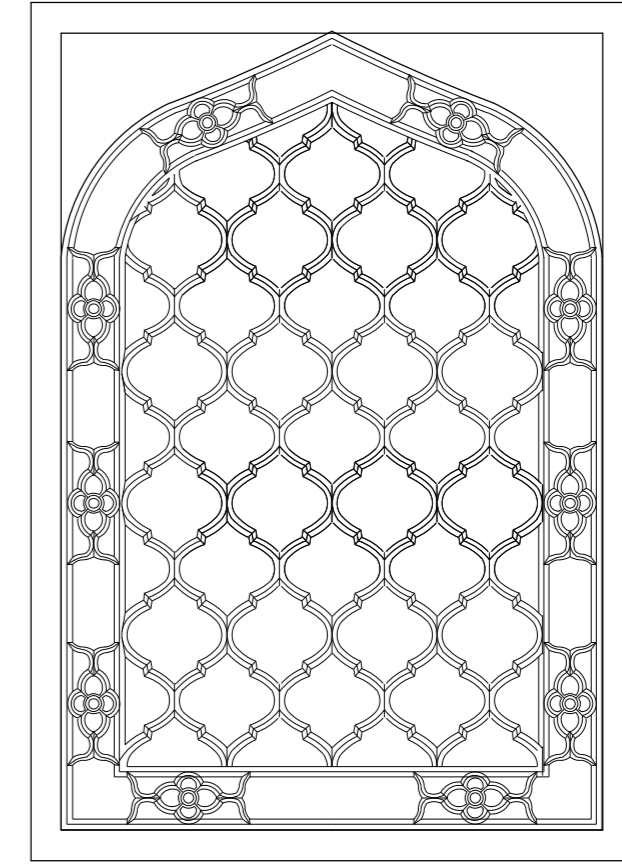
0 100 200 300 400 500 cm

RESTİTÜSYON ÇİZİMLERİ ÖLÇEK: 1/100

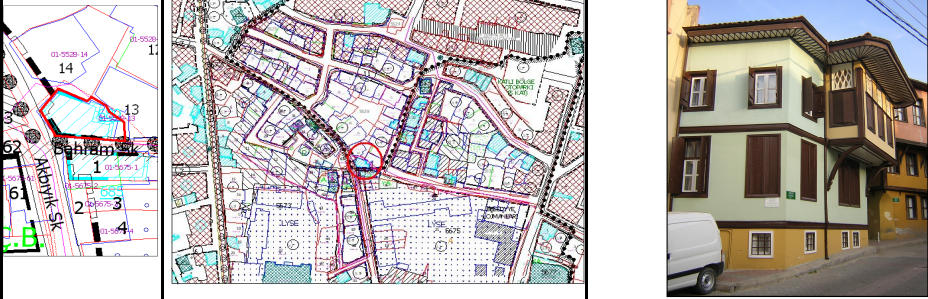
8- FATMA KARACAOVALI EVİ H22d06b2c pafta / 4770 ada / 11 parsel

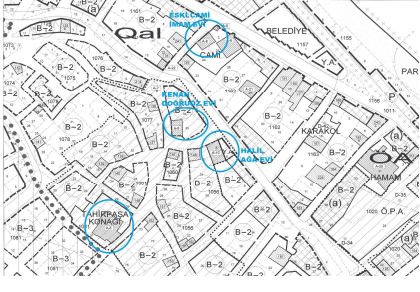

PENCERE DIŞ GÖRÜNÜMÜ ÖLÇEK: 1/20

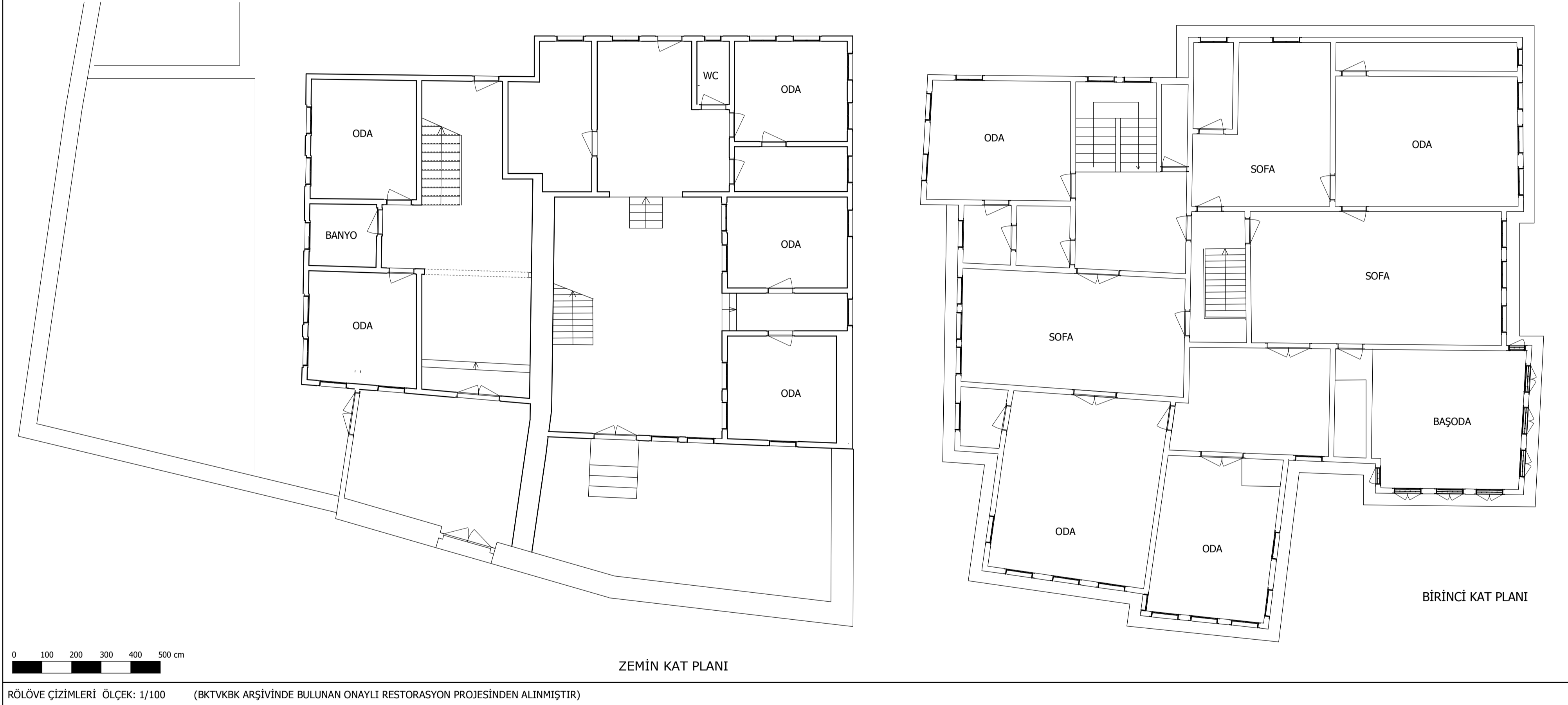
İÇLİK TEPE PENCERESİ ÖLÇEK: 1/10

TÜRKİYE KENTSEL KÜLTÜR VARLIKLARI ENVANTERİ	ANIT			SIRA NO	9	ENVANTER NO	680					
	ANIT TÜRÜ			ANIT	ADI	TESCİL TARİHİ	14.02.1986					
ANIT TÜRÜ			YAPI ☒ KENTSEL ÖGE DOĞA ÖGESİ	ANIT	MEHMET OLCAY NALCI EVİ	KONUT						
YERLEŞME	İL	BURSA	İLÇE	OSMANGAZI	BELDE	MAHALLE		MAKSEM				
SOKAK VE KAPI NO	AKBIYIK	PAFTA NO	H22d07a3a	ADA	5528 (E 359)	PARSEL		13 (E 1)				
												
ANITIN BULUNDUĞU BÖLGENİN NİTELİĞİ	KONUT ALANI	☒ TİCARET ALANI	ENDÜSTRİ ALANI	MERKEZİ İŞ ALANI	DİNSEL ALANI							
KAMU / HİZMET ALANI BOŞ ALAN DOĞAL ALAN												
YAPININ ADA İÇİNDEKİ KONUMU	BİTİŞİK	AYRIK	KÖŞE	☒ PARSEL ALANI	266 m²							
DÖNEM	ANTİK	ORTAÇAĞ	OSMANLI	☒ CUMHURİYET	YAZIT	VAR	YOK	☒				
YAPIM YÜZYILI	M.Ö.	M.S.	18.YY	☒ YAPIM YILI	BİLİNİYOR				☒			
MAL SAHİBİ	DEVLET		VAKIF	ÖZEL	☒ DERNEK							
MAL SAHİBİNİN ADI	MEHMET OLCAY NALCI											
BAKIMINDAN SORUMLU KURULUŞ	DEVLET		VAKIF	ÖZEL	☒ DERNEK							
YAPAN	BİLİNİYOR				YAPTIRAN							
YAPININ FİZİKSEL ÖZELLİKLERİ												
YAPIYA GİRİLDİ	EVET				HAYIR				☒			
YAPININ KAT DURUMU	BODRUM KATI	BİR KATLI	İKİ KATLI	☒ BODRUM + İKİ KATLI	ÇOK KATLI							
PLAN TİPİ	İÇ SOFALI	BAHÇELİ										
	DIŞ SOFALI	☒ BAHÇE DUVARI	BAHÇE DUVAR BİTİŞİ									
	AÇIK	KAPALI	☒	SIVALI	☒ SIVASIZ	TUĞLA	KERPİÇ	TAŞ	KİREMIT	TUĞLA	TAŞ	
	EYVANLI			ALMAŞIK	BİRİKET	BETON	BAHÇE KORKULUGU	AHŞAP	METAL			
ZEMİN KAT		BİRİNCİ KAT			ZEMİN KAT		BİRİNCİ KAT					
TAŞIYICI SİSTEM	TAŞ YIĞMA		AHŞAP KARKAS ARASI TUĞLA DOLGU			KAT YÜKSEKLİĞİ						
YAPI ALANI	TOPLAM			DUVAR KALINLIĞI								
MALZEME BOYUTLARI	DİKME	HAŞAK		HAŞAK	TUĞLA							
ÖRTÜ TÜRÜ	DÜZ ÇATI		TEK EĞİMLİ ÇATI	BEŞİK ÇATI	KIRMA ÇATI				☒			
ÖRTÜ MALZEMESİ TÜRÜ	MARSILYA KİREMITİ	ALATURKA KİREMIT		☒ KURŞUN	ÇİNKO	TAŞ	TOPRAK	BETON	AHŞAP	OLUKLU LEVHA		
SAÇAK TÜRÜ	SAÇAKSIZ		DAR SAÇAK	GENİŞ SAÇAK	☒ SAÇAK GENİŞLİĞİ	70 cm						
ANA CEPHE												
CEPHE ÖZELLİKLERİ	KAPLAMA MALZEMESİ		AHŞAP (BAĞDADI)		TAŞ	TUĞLA	SIVA					
	SUNDURMA		PENCERE		PENCERE ÖGESİ		GİRİŞ KAPISI		GİRİŞ KAPISI MALZEMESİ			
	VAR		☒ YOK	KEMERLİ	KAPAK	☒	KEMERLİ	AHŞAP	☒ METAL	CAM		
	TEK KATLI		DÜZ ATKILI	AHŞAP	☒ METAL	DÜZ ATKILI	☒	YAPI ÖGELERİ				
	ÇOK KATLI		GIYOTİN	PARMAKLIK		☒ ÇİFT KANATLI	ELİ BOĞRÜNDE					☒
	PARALEL		ÇİFT KANATLI	☒ AHŞAP	☒ METAL	☒ TEK KANATLI	KONSOL	AHŞAP	☒ METAL	TAŞ		
	ÜÇGEN		TEK KANATLI	KAFES		ÇOK KANATLI	PARAÇOL		PAYANDA			
	ÇOKGEN		ÇOK KANATLI	RENKLI CAM		YANGIN DUVARI		ÇÖRTEN		DOLAP		
	BALKON		VAR	YOK	☒ TEPE	☒ AHŞAP	☒ METAL	BACA	☒ KUŞEVI	OCAK	☒ KUYU	
	BEZEME		VAR	YOK	KAPATILMIŞ	DEVŞİRME MALZEME		VAR	YOK	☒		
PENCERE BOYUTLARI		ALT PENCERE			TEPE PENCERESİ							
KAPI BOYUTLARI		GİRİŞ KAPISI			ODA KAPISI							
TEKNİK DONATI												
ELEKTRİK	☒ SU	☒ KANALİZASYON	ISITMA	KALORİFER	☒ SOBA	GELENEKSEL	TELEFON			☒		
SAĞLAMLIK DURUMU	HARAP	KÖTÜ	ORTA	İYİ	☒	FİZİKSEL ÖZGÜNLÜK	KÖTÜ	ORTA	☒ İYİ			
ONARIM GÖRÜMÜŞ	EVET		☒ HAYIR			İŞLEVSEL ÖZGÜNLÜK	ÖZGÜN	☒ ÖZGÜN DEĞİL				
YAPI TANIMI	BURSA MERKEZ, AKBIYIK CADDESİ ÜZERİNDE YER ALAN YAPI, 1991 YILINDA RESTORE EDİLMİŞTİR.											

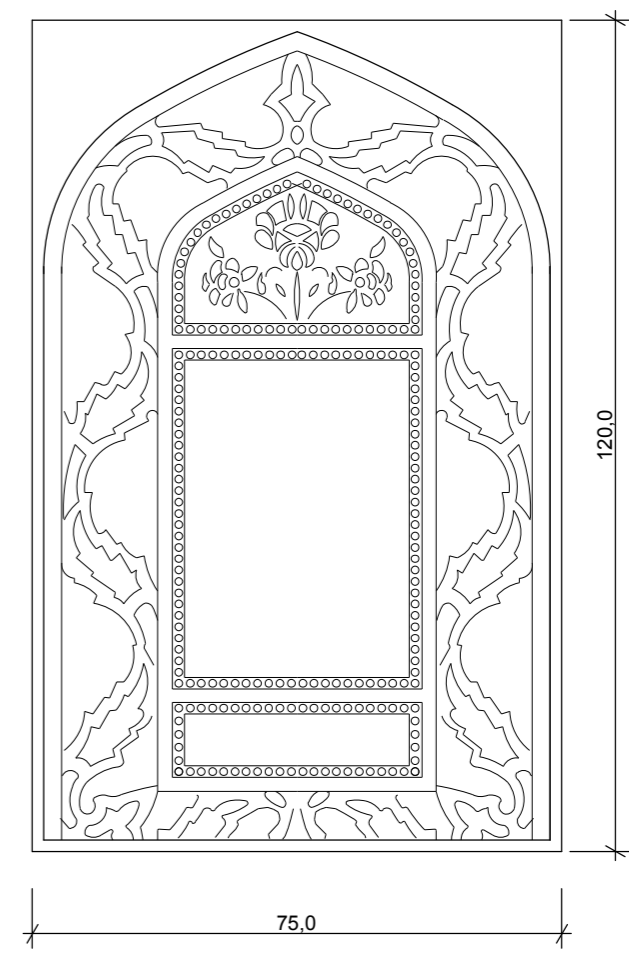
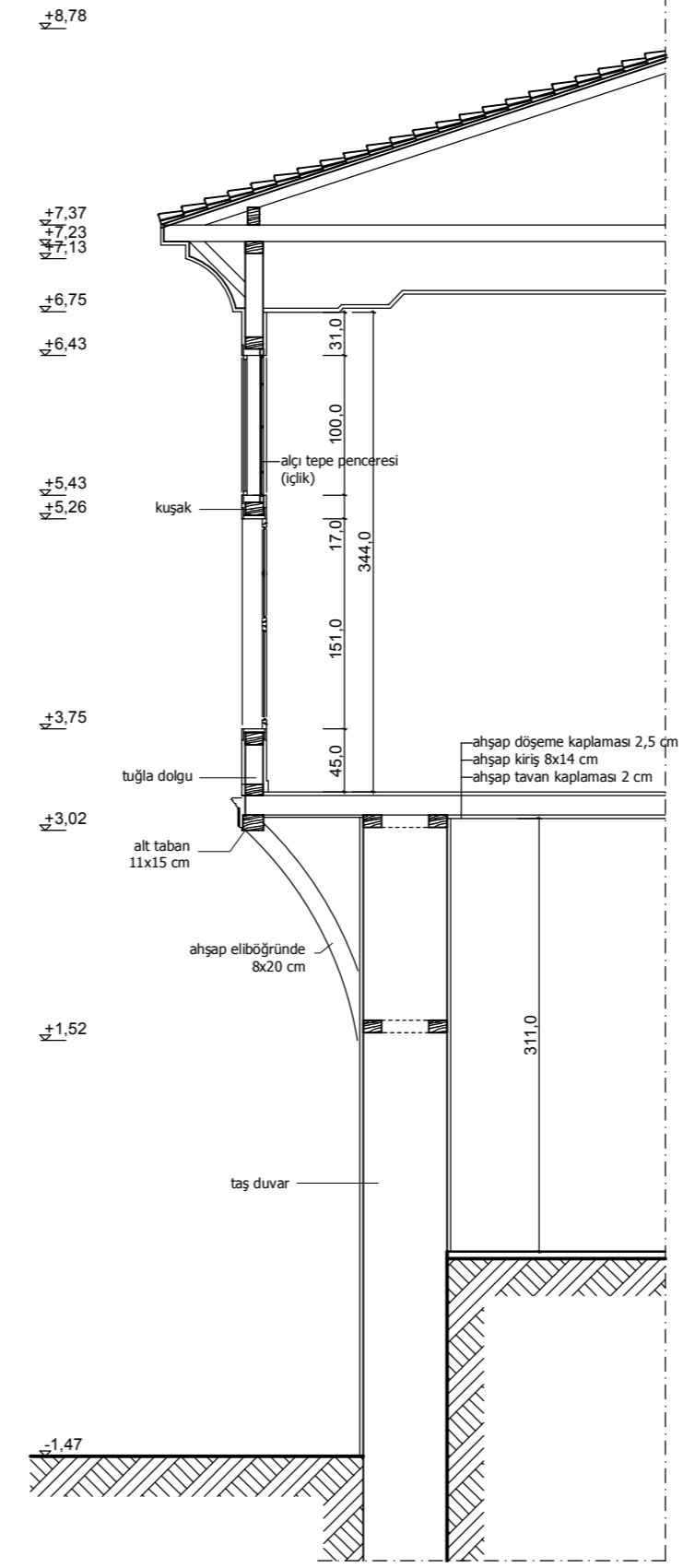
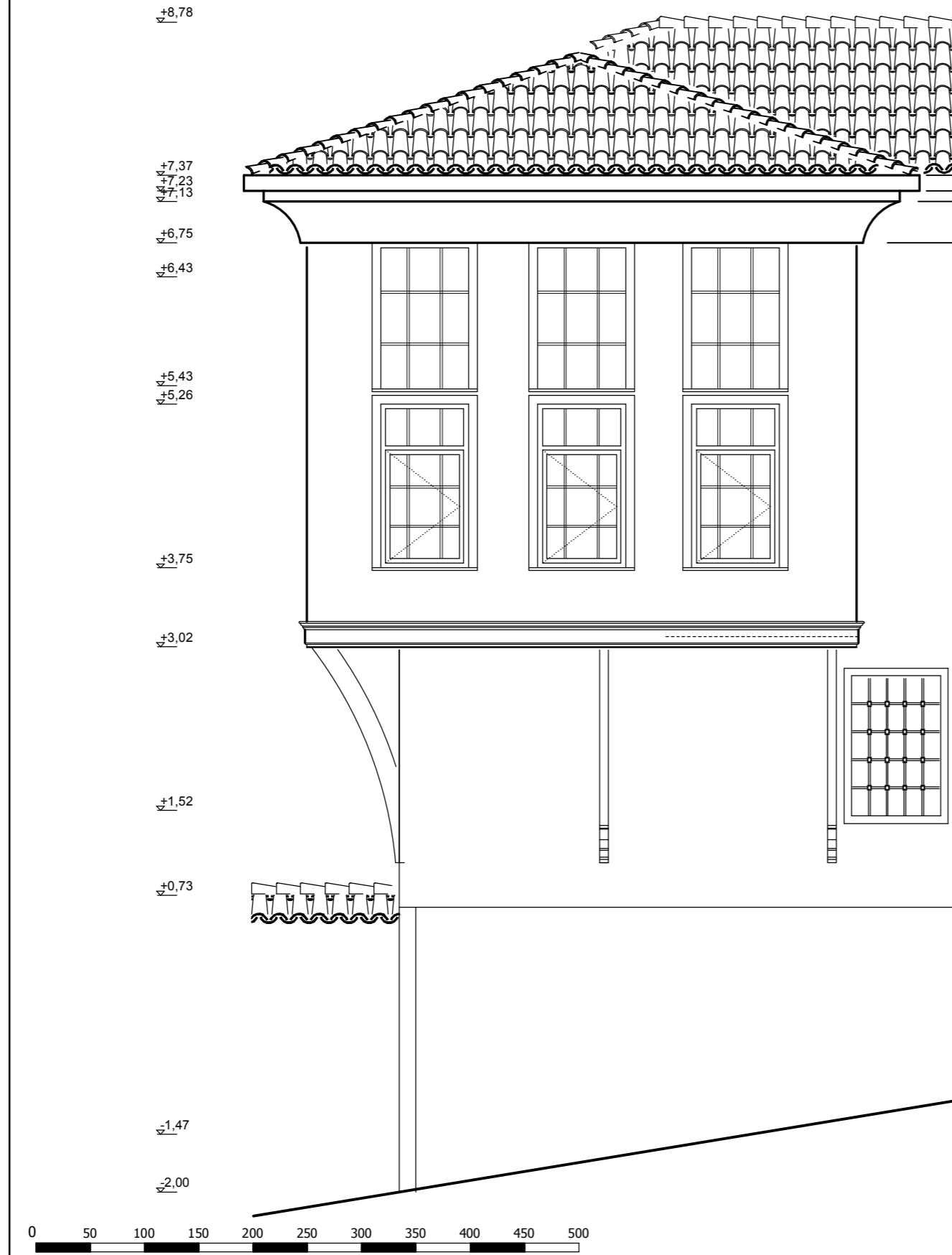
TÜRKİYE KENTSEL KÜLTÜR VARLIKLARI ENVANTERİ		ANIT			SIRA NO	10	ENVANTER NO	680			
					ANIT	ADI	FERFURİ YALÇIN EVİ				
		ANIT TÜRÜ	YAPI	☒	KENTSEL ÖGE		TESCİL TARİHİ	14.02.1986			
			DOĞA ÖGESİ		GÜNÜMÜZDEKİ İŞLEVI	KONUT					
YERLEŞME	İL	BURSA	İLÇE	OSMANGAZI	BELDE	MAHALLE SETBAŞI					
SOKAK VE KAPI NO	ÖNLÜ CADDE	PAFTA NO	H22d07a3b	ADA	4306 (E 1390)	PARSEL 21 (E 41)					
ANITIN BULUNDUĞU BÖLGENİN NİTELİĞİ		KONUT ALANI	☒	TİCARET ALANI		ENDÜSTRİ ALANI		MERKEZİ İŞ ALANI			
		KAMU / HİZMET ALANI		BOŞ ALAN		DOĞAL ALAN					
YAPININ ADA İÇİNDEKİ KONUMU		BİTİŞİK		AYRIK		KÖŞE	☒	PARSEL ALANI			
DÖNEM	ANTİK	ORTAÇAĞ	OSMANLI	☒	CUMHURİYET	YAZIT	VAR	YOK	☒		
YAPIM YÜZYILI	M.Ö.	M.S.	18.YY	☒	YAPIM YILI	BİLİNİYOR			☒		
MAL SAHİBİ	DEVLET		VAKIF		ÖZEL	☒	DERNEK				
MAL SAHİBİNİN ADI	FERFURİ YALÇIN										
BAKIMINDAN SORUMLU KURULUŞ	DEVLET		VAKIF		ÖZEL	☒	DERNEK				
YAPAN	BİLİNİYOR			YAPTIRAN							
YAPININ FİZİKSEL ÖZELLİKLERİ											
YAPIYA GİRİLDİ	EVET				HAYIR					☒	
YAPININ KAT DURUMU	BODRUM KATI	BİR KATLI	İKİ KATLI	☒	BODRUM + İKİ KATLI	ÇOK KATLI					
PLAN TİPİ	İÇ SOFALI	BAHÇELİ									
	DIŞ SOFALI	☒	BAHÇE DUVARI	BAHÇE DUVAR BİTİŞİ							
	AÇIK	☒	KAPALI	SIVALI	SIVASIZ	☒	TUĞLA	KERPIÇ	TAŞ	☒	
	EYVANLI				☒	AHŞAP	BİRİKET	BETON	KİREMIT	☒	
					☒	ALMAŞIK		BAHÇE KORKULUGU	AHŞAP	METAL	
	ZEMİN KAT	BİRİNCİ KAT			ZEMİN KAT	BİRİNCİ KAT					
TAŞIYICI SİSTEM	TAŞ YIĞMA		AHŞAP KARKAS ARASI TUĞLA DOLGU			KAT YÜKSEKLİĞİ					
YAPI ALANI	TOPLAM			DUVAR KALINLIĞI							
MALZEME BOYUTLARI	DİKME	HATIL			TUĞLA						
	KUŞAK	KIRIŞ			KERPIÇ						
ÖRTÜ TÜRÜ	DÜZ ÇATI	TEK EĞİMLİ ÇATI	BEŞİK ÇATI	KIRMA ÇATI	☒						
ÖRTÜ MALZEMESİ TÜRÜ	MARSILYA KİREMITİ	ALATURKA KİREMIT	☒	KURŞUN	ÇINKO	TAŞ	TOPRAK	BETON	AHŞAP	OLUKLU LEVHA	
SAÇAK TÜRÜ	SAÇAKSIZ	DAR SAÇAK	GENİŞ SAÇAK	☒	SAÇAK GENİŞLİĞİ	70 cm					
ANA CEPHE											
CEPHE ÖZELLİKLERİ	KAPLAMA MALZEMESİ		AHŞAP (BAĞDADI)		TAŞ	TUĞLA	SIVA				
	SUNDURMA			PENCERE	PENCERE ÖGESİ	GİRİŞ KAPISI	GİRİŞ KAPISI MALZEMESİ				
	ÇIKMA	VAR	☒	YOK	KEMERLİ	KAPAK	☒	KEMERLİ	AHŞAP ☒ METAL ☒ CAM		
		TEK KATLI			DÜZ ATKILI	AHŞAP ☒ METAL ☒	DÜZ ATKILI	☒	YAPI ÖGELERİ		
		ÇOK KATLI			GIYOTİN	PARMAKLIK	☒	ÇİFT KANATLI	ELİ BOĞRÜNDE ☒		
		PARALEL			ÇİFT KANATLI	AHŞAP ☒ METAL ☒	TEK KANATLI	☒	KONSOL	AHŞAP ☒ METAL ☒ TAŞ	
		ÜÇGEN			TEK KANATLI	KAFES	ÇOK KANATLI		PARAÇOL	PAYANDA	
	ÇOKGEN			ÇOK KANATLI	RENKLI CAM			YANGIN DUVARI	ÇÖRTEN	DOLAP	
	BALKON	VAR	YOK	☒	TEPE	AHŞAP ☒ METAL ☒		BACA	KUŞEVI	OCAK	☒
	BEZEME	VAR	YOK	☒	KAPATILMIŞ	DEVŞİRME MALZEME	VAR	YOK	☒		
PENCERE BOYUTLARI	ALT PENCERE			TEPE PENCERESİ							
KAPI BOYUTLARI	GİRİŞ KAPISI			ODA KAPISI							
TEKNİK DONATI											
ELEKTRİK	☒	SU	☒	KANALİZASYON	ISITMA	KALORİFER	☒	SOBA	GELENEKSEL	TELEFON	☒
SAĞLAMLIK DURUMU	HARAP	KÖTÜ	ORTA	İYİ	☒	ÖZGÜNLÜK DURUMU	FİZİKSEL ÖZGÜNLÜK	KÖTÜ	ORTA	İYİ	☒
ONARIM GÖRÜMÜŞ	EVET		☒			HAYIR	İŞLEVSEL ÖZGÜNLÜK	ÖZGÜN	☒	ÖZGÜN DEĞİL	
YAPI TANIMI	YAPININ REKONSTRÜKSİYON İNŞAATI DEVAM ETMEKTEDİR.										

TÜRKİYE KENTSEL KÜLTÜR VARLIKLARI ENVANTERİ		ANIT			SIRA NO	11	ENVANTER NO	A-5	
					ANIT	ADI	TAHİR PAŞA KONAĞI		
		ANIT TÜRÜ	YAPI	X	GÜNÜMÜZDEKİ İŞLEVI	KÜTÜPHANE			
		KENTSEL ÖGE							
		DOĞA ÖGESİ							
YERLEŞME	İL	BURSA	İLÇE	MUDANYA	BELDE	MAHALLE			
SOKAK VE KAPI NO	SELVİLİK CAD.	PAFTA NO	ADA	1081 (E 65)	PARSEL	31 (E16)			
									
ANITIN BULUNDUĞU BÖLGENİN NİTELİĞİ	KONUT ALANI	X	TİCARET ALANI		ENDÜSTRİ ALANI		MERKEZİ İŞ ALANI		
	KAMU / HİZMET ALANI		BOŞ ALAN		DOĞAL ALAN				
YAPININ ADA İÇİNDEKİ KONUMU	BİTİŞİK		AYRIK	X	KÖŞE		PARSEL ALANI		
DÖNEM	ANTİK		ORTAÇAĞ		OSMANLI	X	CUMHURİYET		
YAPIM YÜZYILI	M.Ö.		M.S.	17.YY	X	YAZIT	VAR	YOK	
MAL SAHİBİ	DEVLET	X	VAKIF		ÖZEL		DERNEK		
MAL SAHİBİNİN ADI	MILLİ EĞİTİM BAKANLIĞI								
BAKIMINDAN SORUMLU KURULUŞ	DEVLET	X	VAKIF		ÖZEL		DERNEK		
YAPAN	BİLİNMIYOR								
YAPTIRAN									
YAPININ FİZİKSEL ÖZELLİKLERİ									
YAPIYA GİRİLDİ	EVET				X	HAYIR			
YAPININ KAT DURUMU	BODRUM KATI		BİR KATLI		İKİ KATLI	X	BODRUM + İKİ KATLI		
							ÇOK KATLI		
PLAN TİPİ	İÇ SOFALI	X	BAHÇELİ						X
	DIŞ SOFALI		BAHÇE DUVARI		X	BAHÇE DUVAR BİTİŞİ			
	AÇIK		KAPALI		TAŞ	X	HARPUŞTA	KİREMIT	X
	EYVANLI		SIVALI	X	SIVASIZ		AHŞAP	BİRİKET	BETON
					ALMAŞIK		BAHÇE KORKULUGU	AHŞAP	METAL
ZEMİN KAT		BİRİNCİ KAT			ZEMİN KAT		BİRİNCİ KAT		
TAŞIYICI SİSTEM	TAŞ YIĞMA		AHŞAP KARKAS ARASI TUĞLA DOLGU		KAT YÜKSEKLİĞİ				
YAPI ALANI	230 m ²	320 m ²	TOPLAM	550 m ²	DUVAR KALINLIĞI				
MALZEME BOYUTLARI	DİKME		HATIL		TAŞ		TAŞ		
	KUŞAK		KİRİŞ		KERPIÇ				
ÖRTÜ TÜRÜ	DÜZ ÇATI		TEK EĞİMLİ ÇATI		BEŞİK ÇATI		KIRMA ÇATI	X	
ÖRTÜ MALZEMESİ TÜRÜ	MARSILYA KİREMITİ		ALATURKA KİREMIT	X	KURŞUN	ÇİNKO	TAŞ	TOPRAK	
							BETON	AHŞAP	
							OLUKLU LEVHA		
SAÇAK TÜRÜ	SAÇAKSIZ		DAR SAÇAK		GENİŞ SAÇAK	X	SAÇAK GENİŞLİĞİ	60 cm	
ANA CEPHE									
CEPHE ÖZELLİKLERİ	KAPLAMA MALZEMESİ		AHŞAP (BAĞDADI)		TAŞ	TAŞ	SIVA		
	SUNDURMA		PENCERE		PENCERE ÖGESİ		GİRİŞ KAPISI		
	GİRİŞ KAPISI MALZEMESİ		GİRİŞ KAPISI		GİRİŞ KAPISI MALZEMESİ				
	ÇIKMA		VAR	X	YOK	KEMERLİ	KAPAK	X	KEMERLİ
			TEK KATLI	DÜZ ATKILI	AHŞAP	X	METAL	DÜZ ATKILI	X
			ÇOK KATLI	GIYOTİN	PARMAKLIK	X	ÇİFT KANATLI	ELİ BOĞRÜNDE	
			PARALEL	ÇİFT KANATLI	X	AHŞAP	X	METAL	TAŞ
			ÜÇGEN	TEK KANATLI	KAFES		ÇOK KANATLI	PARAÇOL	PAYANDA
			ÇOKGEN	ÇOK KANATLI	RENKLI CAM	X		YANGIN DUVARI	ÇÖRTEN
			BALKON	VAR	YOK	X	TEPE	X	AHŞAP
		BEZEME	VAR	X	YOK	X	DEVŞİRME MALZEME	VAR	
		PENCERE BOYUTLARI	ALT PENCERE	81x151 cm	TEPE PENCERESİ	70x110 cm			
		KAPI BOYUTLARI	GİRİŞ KAPISI		ODA KAPISI	85x188 cm			
TEKNİK DONATI									
ELEKTRİK	X	SU	X	KANALİZASYON	ISITMA	KALORİFER	SOBA	X	
							GELENEKSEL	TELEFON	
SAĞLAMLIK DURUMU	HARAP	KÖTÜ	ORTA	İYİ	X	ÖZGÜNLÜK DURUMU	FİZİKSEL ÖZGÜNLÜK	KÖTÜ	
							İŞLEVSEL ÖZGÜNLÜK	ÖZGÜN	
ONARIM GÖRÜMÜŞ	EVET	X	HAYIR				ÖZGÜN DEĞİL	X	
YAPI TANIMI	17. yy.'DA İNŞA EDİLMİŞ OLAN YAPIYA ZAMAN İÇERİSİNDE YENİ EKLER YAPILARAK PLAN ŞEMASI DEĞİŞTİRİLMİŞTİR. RESTORE EDİLMİŞ OLAN YAPI GÜNÜMÜZDE KÜTÜPHANE OLARAK KULLANILMAKTADIR.								

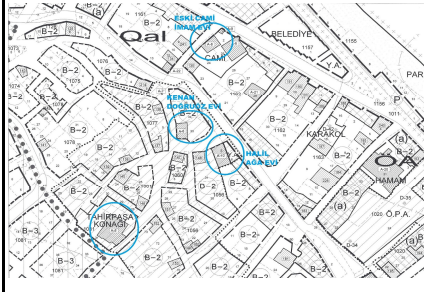

11- TAHİR PAŞA KONAĞI 1081 ada/31 parsel

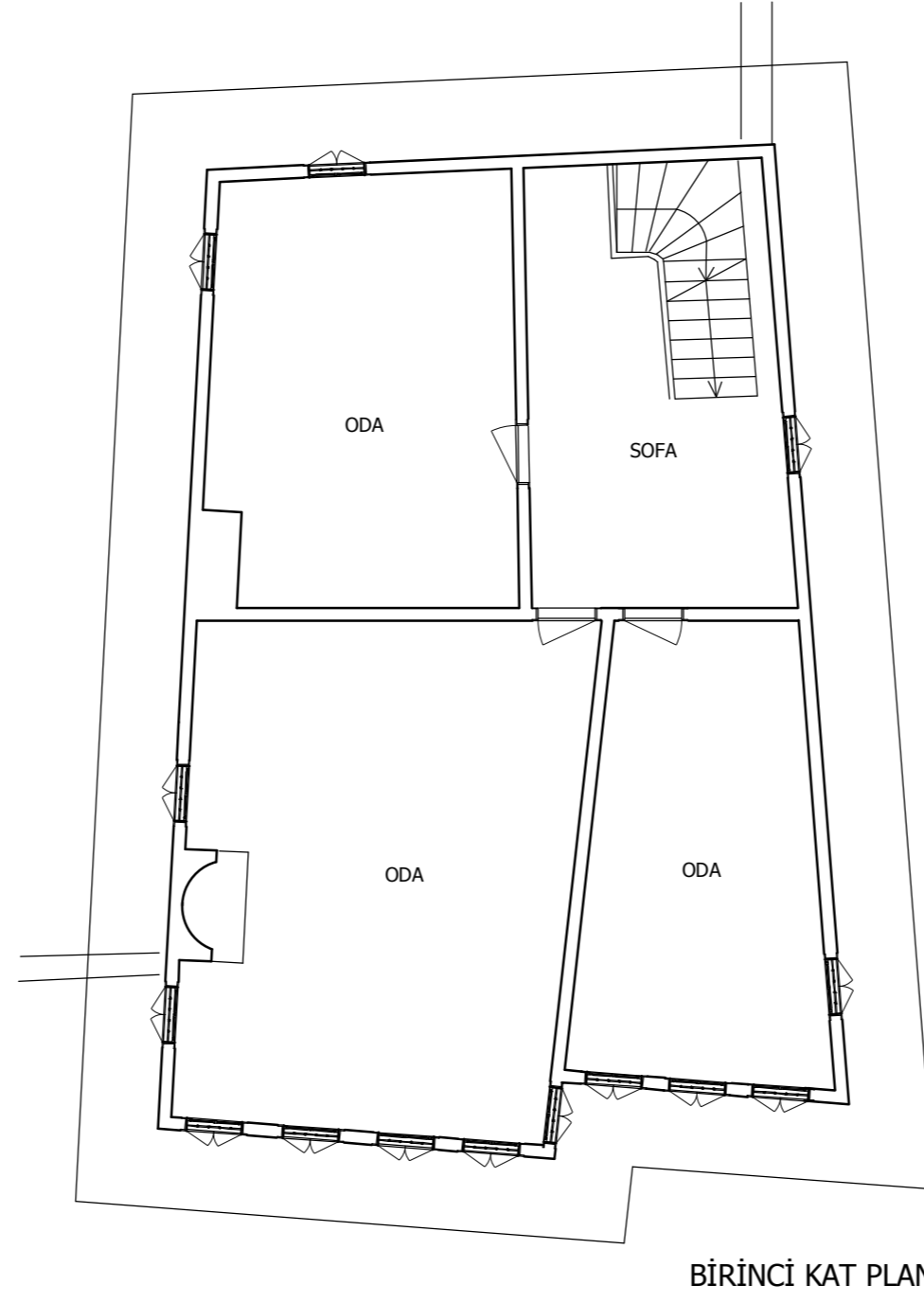
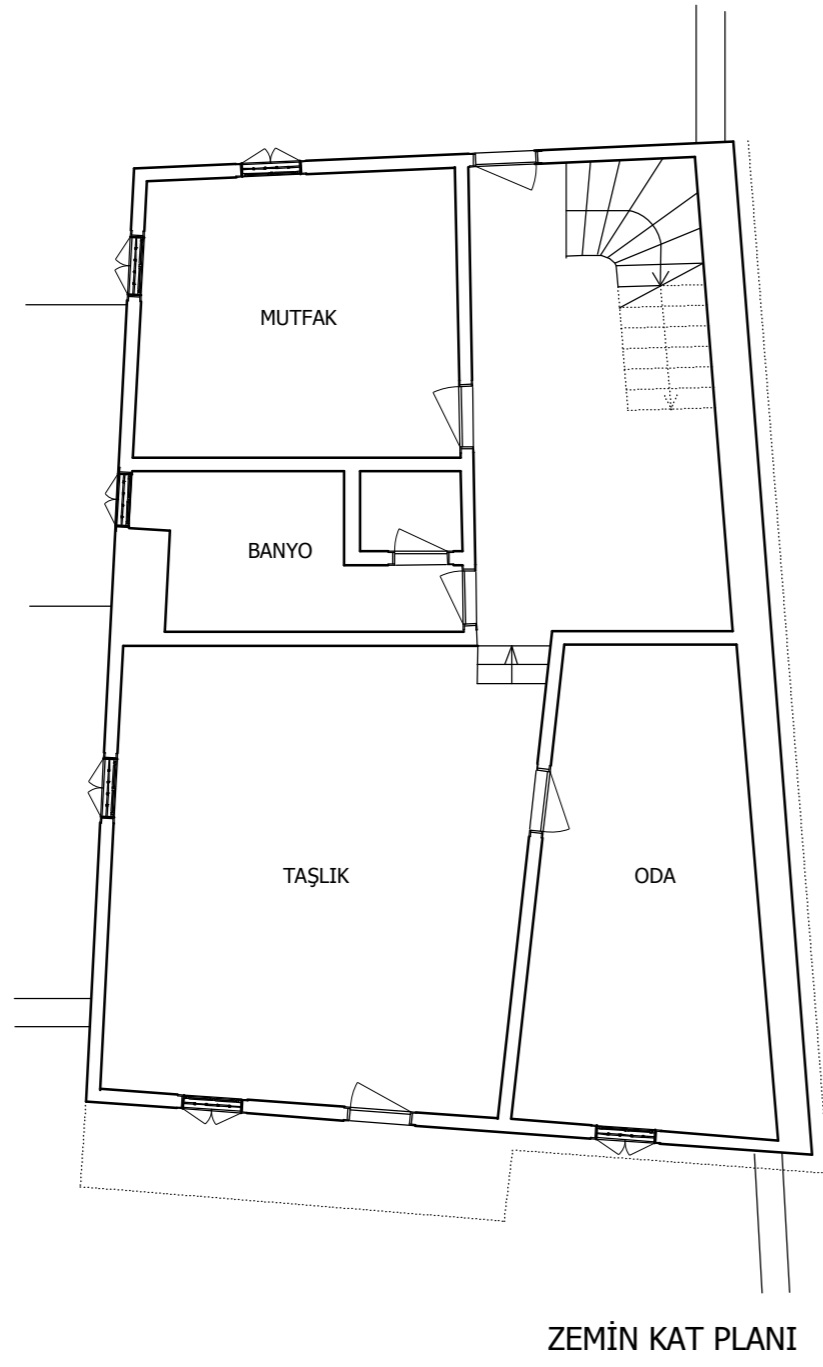
11- TAHİR PAŞA KONAĞI 1081 ada/31 parsel

RESTİTÜSYON SİSTEM DETAYI ÖLÇEK: 1/50

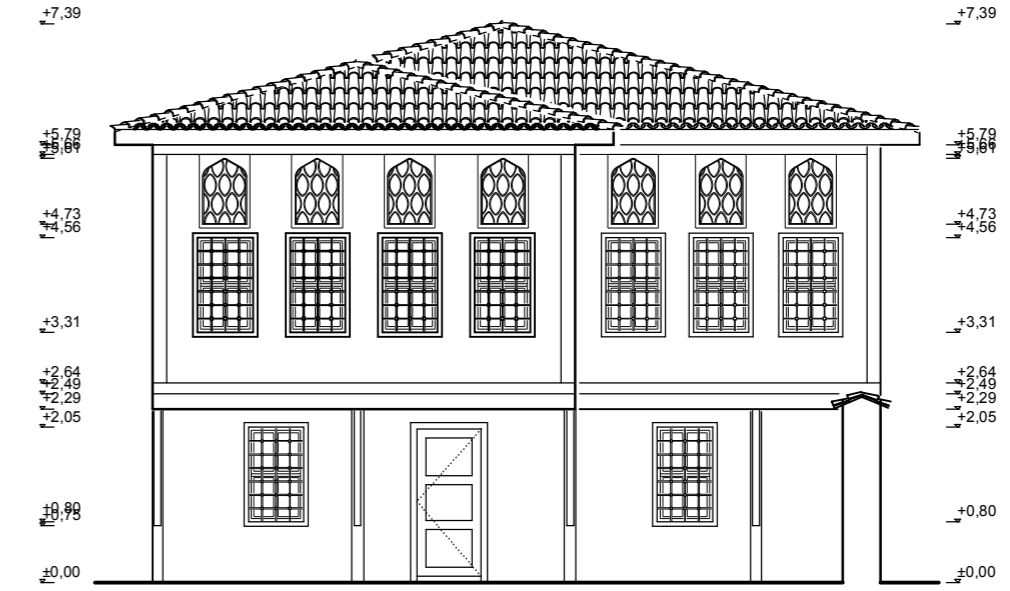
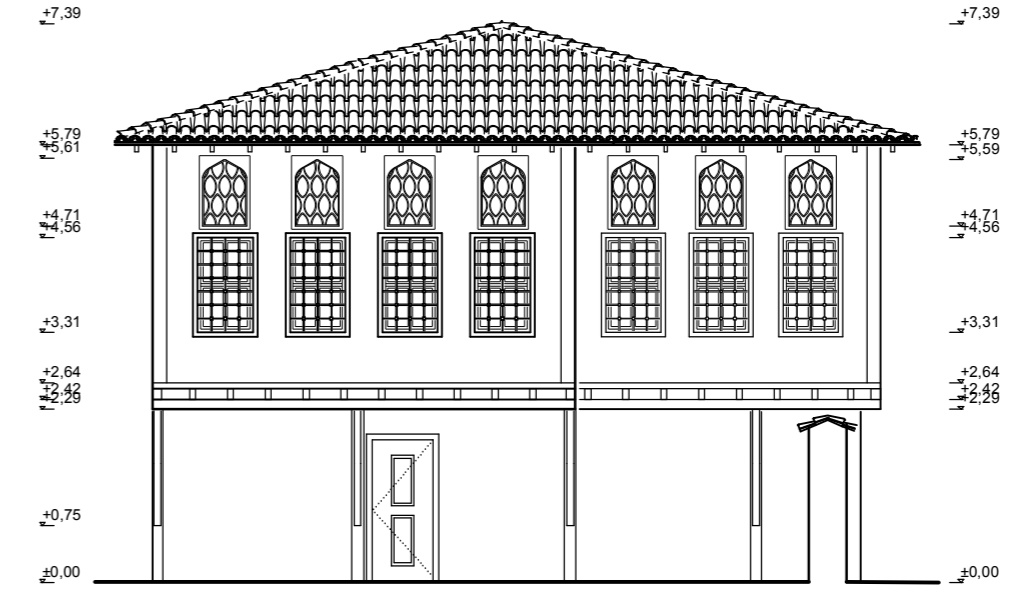
TÜRKİYE KENTSEL KÜLTÜR VARLIKLARI ENVANTERİ		ANIT			SIRA NO	12	ENVANTER NO	A-8						
					TESCİL TARİHİ	09.05.1992								
ANIT TÜRÜ		YAPI KENTSEL ÖGE DOĞA ÖGESİ			ANIT	ADI	ESKİ CAMİ İMAM EVİ							
					GÜNÜMÜZDEKİ İŞLEVİ	KONUT								
YERLEŞME	İL	BURSA	İLÇE	MUDANYA	BELDE	MAHALLE								
SOKAK VE KAPI NO	HALİT PAŞA CAD.	PAFTA NO			ADA	1162 (E 43)	PARSEL	24 (E10)						
														
ANITIN BULUNDUĞU BÖLGENİN NİTELİĞİ	KONUT ALANI	☒	TİCARET ALANI	☐	ENDÜSTRİ ALANI	☐	MERKEZİ İŞ ALANI	☐						
	KAMU / HİZMET ALANI	☐	BOŞ ALAN	☐	DOĞAL ALAN	☐		☐						
YAPININ ADA İÇİNDEKİ KONUMU	BİTİŞİK	☐	AYRIK	☒	KÖŞE	☐	PARSEL ALANI	☐						
DÖNEM	ANTİK	☐	ORTAÇAĞ	☐	OSMANLI	☒	CUMHURİYET	☐						
YAPIM YÜZYILI	M.Ö.	☐	M.S.	17.YY	☒	YAZIT	VAR	☐						
YAPIM YILI				☐	BİLİNİYOR	☒		☐						
MAL SAHİBİ	DEVLET			☐	VAKIF	☒	ÖZEL	☐						
MAL SAHİBİNİN ADI	VAKIFLAR GENEL MÜDÜRLÜĞÜ													
BAKIMINDAN SORUMLU KURULUŞ	DEVLET			☐	VAKIF	☒	ÖZEL	☐						
YAPAN	BİLİNİYOR			☐	YAPTIRAN	☐	DERNEK	☐						
YAPININ FİZİKSEL ÖZELLİKLERİ														
YAPIYA GİRİLDİ	EVET				☒	HAYIR			☐					
YAPININ KAT DURUMU	BODRUM KATI	☐	BİR KATLI	☐	İKİ KATLI	☒	BODRUM + İKİ KATLI	☐						
		☐		☐		☐	ÇOK KATLI	☐						
KONUT TİPİ	İÇ SOFALI	☐	BAHÇELİ						☒					
	DIŞ SOFALI	☒	BAHÇE DUVARI			☒	BAHÇE DUVAR BİTİŞİ							
	AÇIK	☐	KAPALI	☒	SIVALI	☒	SIVASIZ	☐	TAŞ	☒				
	EYVANLI	☐		☐	ALMAŞIK	☐	BAHÇE KORKULUGU	AHŞAP	METAL					
	ZEMİN KAT	BİRİNCİ KAT			ZEMİN KAT	BİRİNCİ KAT								
TAŞIYICI SİSTEM	TAŞ YIĞMA		AHŞAP KARKAS ARASI TUĞLA DOLGU		KAT YÜKSEKLİĞİ	240 cm	320 cm							
YAPI ALANI	113 m ²	118 m ²	TOPLAM	231 m ²	DUVAR KALINLIĞI	20-50 cm	18 cm							
MALZEME BOYUTLARI	DİKME	☐	HATIL	☐	TUĞLA	☐								
	KUŞAK	☐	KIRIŞ	☐	KERPIÇ	☐								
ÖRTÜ TÜRÜ	DÜZ ÇATI	☐	TEK EĞİMLİ ÇATI	☐	BEŞİK ÇATI	☐	KIRMA ÇATI	☒						
ÖRTÜ MALZEMESİ TÜRÜ	MARSILYA KİREMİTİ	☐	ALATURKA KİREMİTİ	☒	KURŞUN	☐	ÇİNKO	☐						
		☐		☐	TAŞ	☐	TOPRAK	☐						
		☐		☐	BETON	☐	AHŞAP	☐						
		☐		☐	OLUKLU LEVHA	☐								
SAÇAK TÜRÜ	SAÇAKSIZ	☐	DAR SAÇAK	☐	GENİŞ SAÇAK	☒	SAÇAK GENİŞLİĞİ	60 cm						
ANA CEPHE														
CEPHE ÖZELLİKLERİ	KAPLAMA MALZEMESİ		AHŞAP (BAĞDADI)		TAŞ	☐	TUĞLA	☐	SIVA	☒				
	ÇIKMA	SUNDURMA			PENCERE	PENCERE ÖGESİ		GİRİŞ KAPISI	GİRİŞ KAPISI MALZEMESİ					
		VAR	☒	YOK	KEMERLİ	KAPAK		KEMERLİ	AHŞAP	☒	METAL	CAM		
		TEK KATLI	DÜZ ATKILI		AHŞAP	☒	METAL	DÜZ ATKILI	☒	YAPI ÖGELERİ				
		ÇOK KATLI	GIYOTİN		PARMAKLIK	☒	ÇİFT KANATLI	ELİ BOĞRÜNDE						
		PARALEL	ÇİFT KANATLI		AHŞAP	☒	METAL	TEK KANATLI	KONSOL	AHŞAP	☒	METAL	TAŞ	
		ÜÇGEN	TEK KANATLI		KAFES	☐	ÇOK KANATLI	PARAÇOL	PAYANDA					
	ÇOKGEN	ÇOK KANATLI		RENKLİ CAM	☒		YANGIN DUVARI	ÇÖRTEN	DOLAP					
	BALKON	VAR	YOK	☒	TEPE	☒	AHŞAP	☒	METAL	☐	KUYU			
	BEZEME	VAR	YOK	☒	KAPATILMIŞ	DEVŞİRME MALZEME	VAR	YOK	☒					
PENCERE BOYUTLARI	ALT PENCERE	64x118 cm		TEPE PENCERESİ	67x97 cm									
KAPI BOYUTLARI	GİRİŞ KAPISI			ODA KAPISI	80x204 cm									
TEKNİK DONATI														
ELEKTRİK	☒	SU	☒	KANALİZASYON	ISITMA	KALORİFER	SOBA	☒	GELENEKSEL	TELEFON				
SAĞLAMLIK DURUMU	HARAP	☐	KÖTÜ	☐	ORTA	☐	İYİ	☒	ÖZGÜNLÜK DURUMU	FİZİKSEL ÖZGÜNLÜK	KÖTÜ	ORTA	İYİ	☒
ONARIM GÖRÜMÜŞ	EVET	☐	HAYIR	☒					İŞLEVSEL ÖZGÜNLÜK	ÖZGÜN	☒	ÖZGÜN DEĞİL	☐	
YAPI TANIMI	1983 YILINDA RESTORE EDİLMİŞ OLAN YAPI, 1993 YILINDA GEÇİRİLMİŞ OLDUĞU YANGIN SONRASINDA YIKILARAK YENİDEN YAPILMIŞTIR.													

12- MUDANYA ESKİ CAMİ İMAM EVİ 1162 ada /24-25 parsel

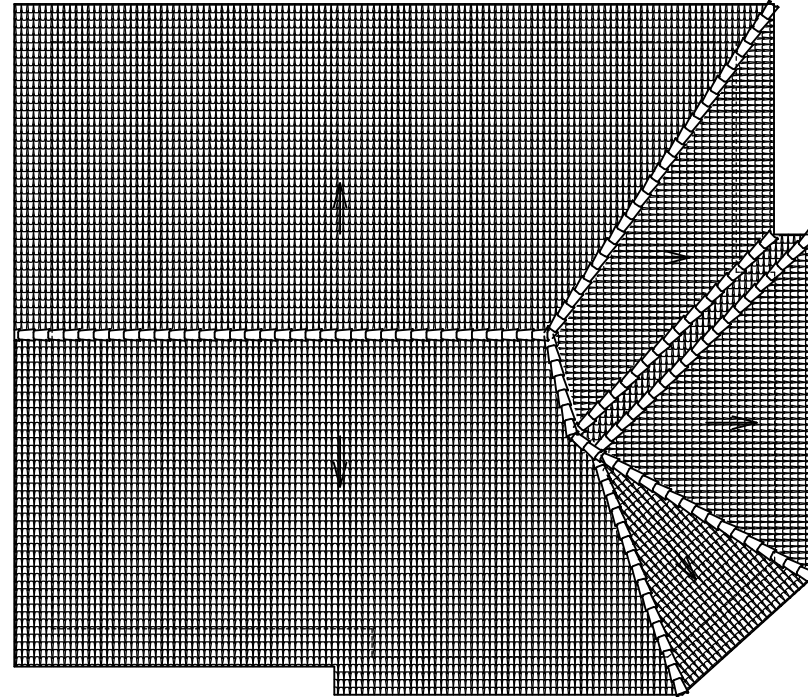
0 100 200 300 400 500 cm

RÖLÖVE ÇİZİMLERİ ÖLÇEK: 1/100

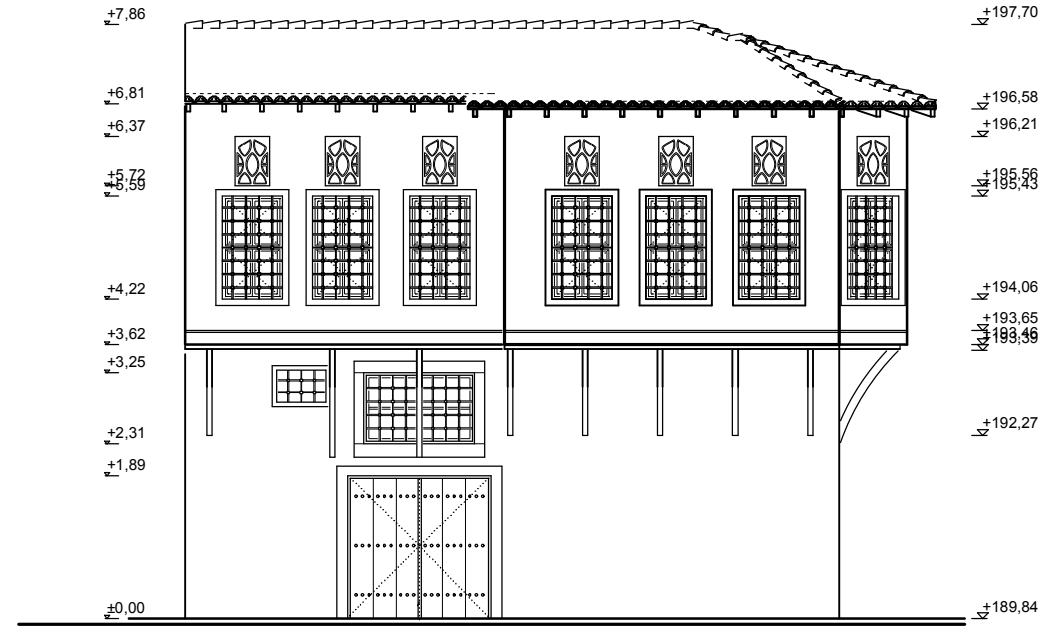
TÜRKİYE KENTSEL KÜLTÜR VARLIKLARI ENVANTERİ		ANIT			SIRA NO	13	ENVANTER NO	27	
					ANIT TÜRÜ	YAPI	KENTSEL ÖGE	DOĞA ÖGESİ	ANIT
YERLEŞME		İL	BURSA	İLÇE	MUDANYA	BELDE	TIRILYE (ZEYTİNBAGI)	MAHALLE	
SOKAK VE KAPI NO		PAFTA NO	2	ADA		PARSEL	429		
ANITIN BULUNDUĞU BÖLGENİN NİTELİĞİ		KONUT ALANI	☒	TİCARET ALANI	☐	ENDÜSTRİ ALANI	☐	MERKEZİ İŞ ALANI	☐
YAPININ ADA İÇİNDEKİ KONUMU		BİTİŞİK	☐	AYRIK	☐	KÖŞE	☒	PARSEL ALANI	☐
DÖNEM	ANTİK	ORTAÇAĞ	☐	OSMANLI	☒	CUMHURİYET	☐	YAZIT	VAR
YAPIM YÜZYILI	M.Ö.	M.S.	18.YY	☒	YAPIM YILI		BİLİNİYOR	☒	
MAL SAHİBİ	DEVLET	VAKIF	☐	ÖZEL	☒	DERNEK	☐		
MAL SAHİBİNİN ADI	NAZMIYE ŞAMATAÇI								
BAKIMINDAN SORUMLU KURULUŞ	DEVLET	VAKIF	☐	ÖZEL	☒	DERNEK	☐		
YAPAN	BİLİNİYOR								
YAPTIRAN									
YAPININ FİZİKSEL ÖZELLİKLERİ									
YAPIYA GİRİLDİ	EVET				☒	HAYIR			
YAPININ KAT DURUMU	BODRUM KATI	BİR KATLI	İKİ KATLI	☒	BODRUM + İKİ KATLI	ÇOK KATLI	☐		
PLAN TİPİ	İÇ SOFALI	BAHÇELİ							☒
	DIŞ SOFALI	☒	BAHÇE DUVARI	☒	BAHÇE DUVAR BİTİŞİ				
	AÇIK	KAPALI	☒	SIVALI	☒	SIVASIZ	TUĞLA	KERPIÇ	TAŞ
	EYVANLI	☐	SIVALI	☒	SIVASIZ	AHŞAP	BİRİKET	BETON	HARPUŞTA
KONUT TİPİ	YAPILAN	YAPILAN	YAPILAN	YAPILAN	YAPILAN	YAPILAN	YAPILAN	YAPILAN	
ZEMİN KAT	BİRİNCİ KAT		ZEMİN KAT		BİRİNCİ KAT				
TAŞIYICI SİSTEM	AHŞAP KARKAS ARASI KERPIÇ DOLGU	AHŞAP KARKAS ARASI TUĞLA DOLGU			KAT YÜKSEKLİĞİ				
YAPI ALANI	DİKME	KUŞAK	HATIL	TOPLAM	DUVAR KALINLIĞI				
MALZEME BOYUTLARI	DİKME	KUŞAK	HATIL	TOPLAM	DUVAR KALINLIĞI				
ÖRTÜ TÜRÜ	DÜZ ÇATI	TEK EĞİMLİ ÇATI	BEŞİK ÇATI	KIRMA ÇATI	☒				
ÖRTÜ MALZEMESİ TÜRÜ	MARSILYA KİREMİTİ	ALATURKA KİREMİTİ	☒	KURŞUN	ÇİNKO	TAŞ	TOPRAK	BETON	
SAÇAK TÜRÜ	SAÇAKSIZ	DAR SAÇAK	GENİŞ SAÇAK	☒	SAÇAK GENİŞLİĞİ				
ANA CEPHE									
CEPHE ÖZELLİKLERİ	KAPLAMA MALZEMESİ	AHŞAP (BAĞDADI)	TAŞ	TUĞLA	SIVA	☒			
	SUNDURMA	VAR	☒	YOK	PENCERE	KEMERLİ	KAPAK	☒	
	ÇIKMA	TEK KATLI	DÜZ ATKILI	AHŞAP	☒	METAL	☒	DÜZ ATKILI	☒
		ÇOK KATLI	GIYOTİN	PARMAKLIK	☒	ÇİFT KANATLI	☒	ELİ BOĞRÜNDE	☒
		PARALEL	ÇİFT KANATLI	AHŞAP	☒	METAL	☒	TEK KANATLI	KONSOL
		ÜÇGEN	TEK KANATLI	KAFES	☒	ÇOK KANATLI	☒	PARAÇOL	PAYANDA
		ÇOKGEN	ÇOK KANATLI	RENKLİ CAM	☒	☒	☒	YANGIN DUVARI	ÇÖRTEN
	BALKON	VAR	YOK	☒	TEPE	AHŞAP	☒	METAL	
	BEZEME	VAR	YOK	☒	KAPATILMIŞ	DEVŞİRME MALZEME	VAR	YOK	
	PENCERE BOYUTLARI	ALT PENCERE			TEPE PENCERESİ				
KAPI BOYUTLARI	GİRİŞ KAPISI			ODA KAPISI					
TEKNİK DONATI									
ELEKTRİK	☒	SU	☒	KANALİZASYON	ISITMA	KALORİFER	SOBA	☒	
SAĞLAMLIK DURUMU	HARAP	KÖTÜ	ORTA	☒	İYİ	ÖZGÜNLÜK DURUMU	FİZİKSEL ÖZGÜNLÜK	KÖTÜ	
ONARIM GÖRÜMÜŞ	EVET	☒	HAYIR	☐	İŞLEVSEL ÖZGÜNLÜK	ÖZGÜN	☒	ÖZGÜN DEĞİL	
YAPI TANIMI	YAPILMIŞ OLAN BİLİNÇSİZ TAMİRLER SONUCUNDA YAPININ ÖZGÜN PENCERE DÜZENİ BOZULMUŞ, TEPE PENCERELERİNİN BAZILARI KAPATILMIŞTIR.								

13- ZEYTİNBAĞI- NAZMIYE ŞAMATACI EVİ 1162 ada /24-25 parsel

0 100 200 300 400 500 cm

RESTİTÜSYON ÇİZİMLERİ ÖLÇEK: 1/100

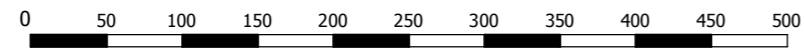
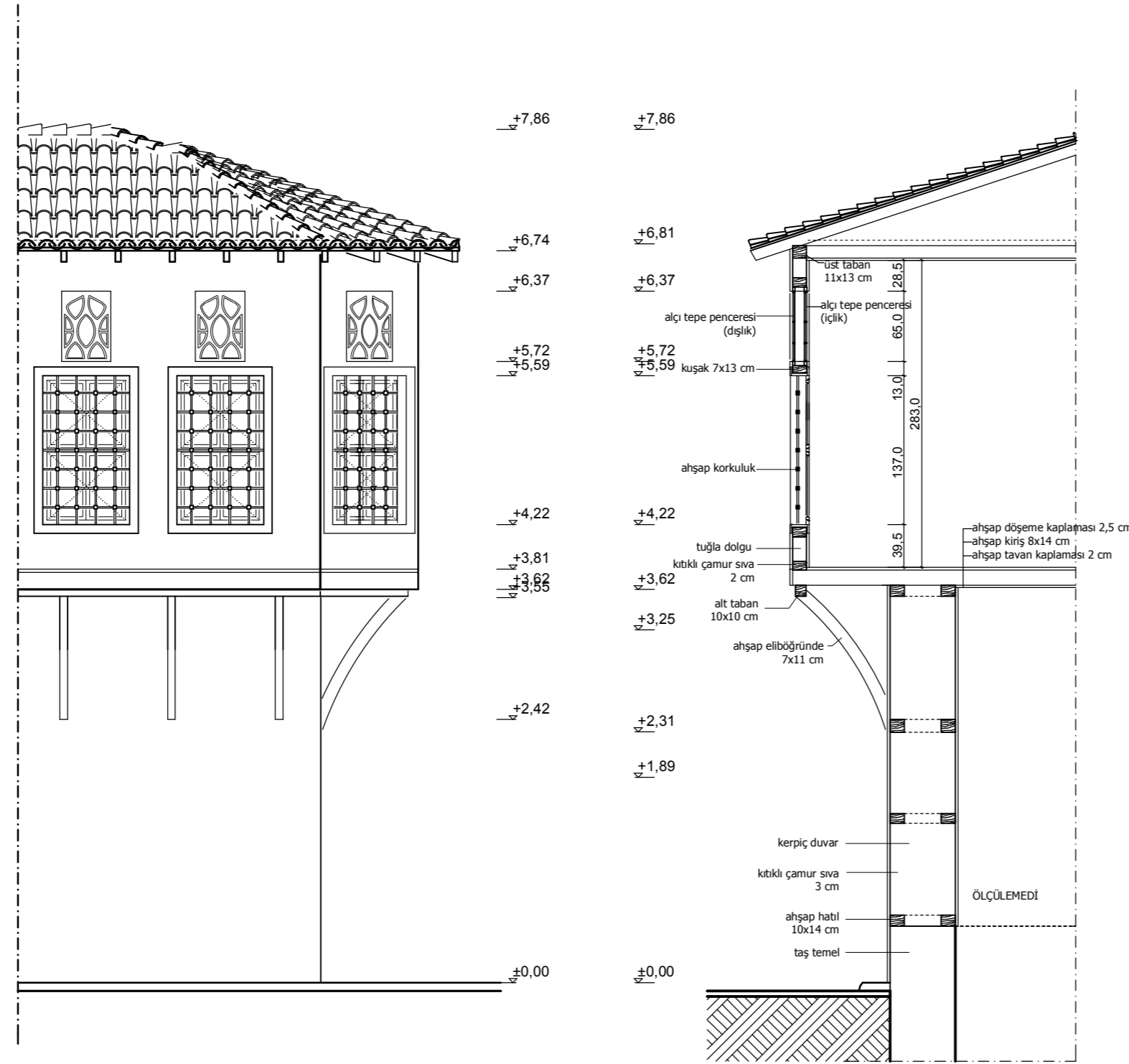

KUZEY CEPHESİ RESTİTÜSYONU

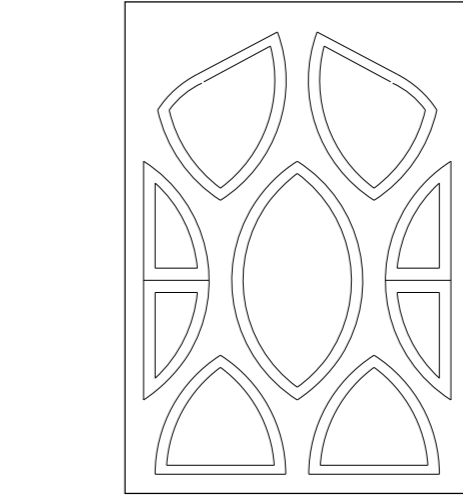
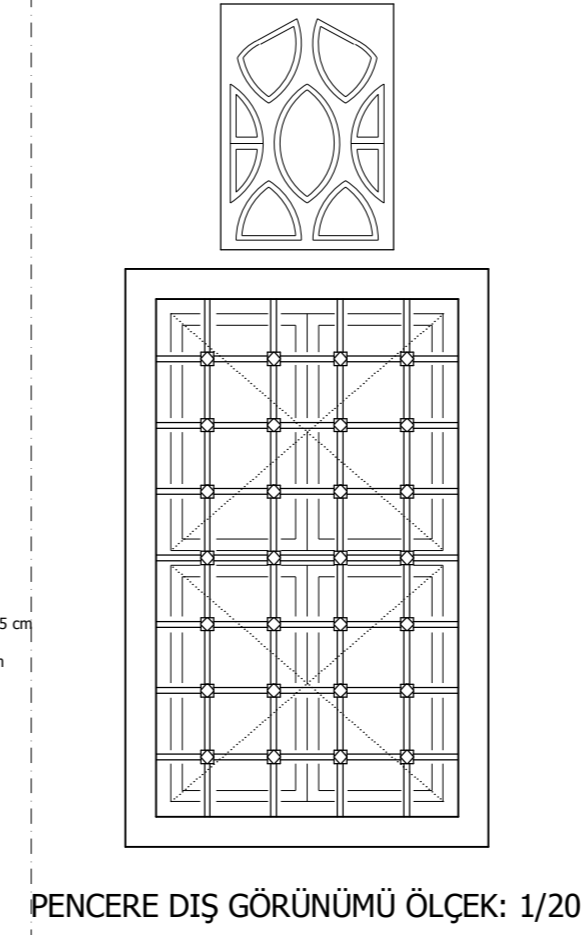

KUZEY CEPHESİ RÖLÖVESİ

13- ZEYTİNBAGI - NAZMIYE ŞAMATACI EVİ 429 parsel

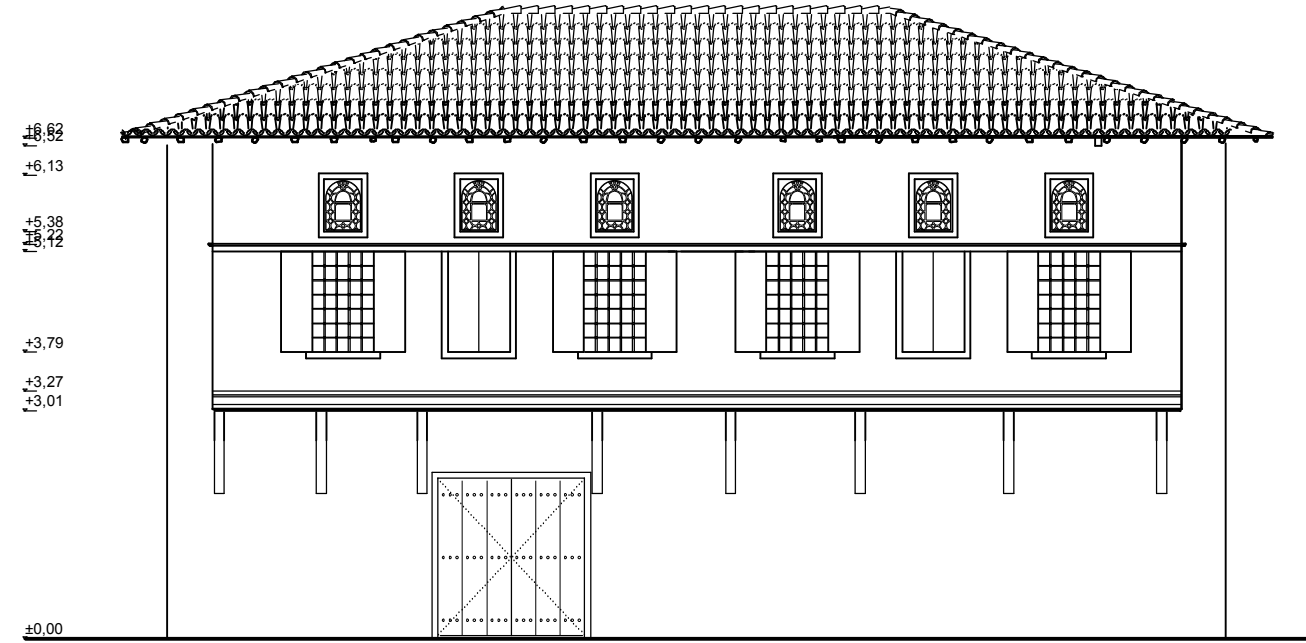
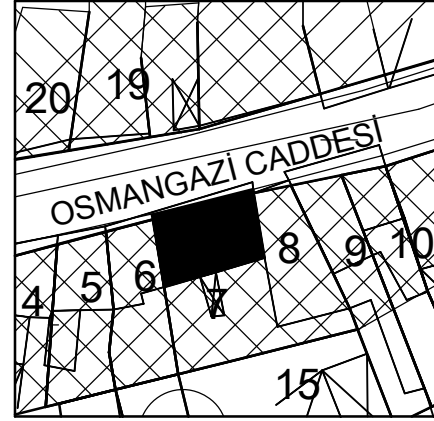
RESTİTÜSYON SİSTEM DETAYI ÖLÇEK: 1/50

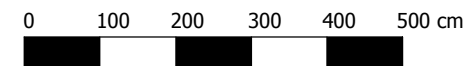
DIŞLIK TEPE PENCERESİ ÖLÇEK: 1/10

TÜRKİYE KENTSEL KÜLTÜR VARLIKLARI ENVANTERİ	ANIT			SIRA NO	14	ENVANTER NO	32								
				ANIT		ADİ	NAZMİYE ŞAMATAÇI EVİ								
	ANIT TÜRÜ	YAPI	KENTSEL ÖGE	DOĞA ÖGESİ	GÜNÜMÜZDEKİ İŞLEVI	KONUT									
YERLEŞME	İL	BURSA	İLÇE	MUDANYA	BELDE	TİRİLYE (ZEYTİNBAGI)	MAHALLE								
SOKAK VE KAPI NO	PAFTA NO	2	ADA	PARSEL	393										
ANITIN BULUNDUĞU BÖLGENİN NİTELİĞİ		KONUT ALANI	☒ TİCARET ALANI	ENDÜSTRİ ALANI	MERKEZİ İŞ ALANI	DİNSEL ALANI									
YAPININ ADA İÇİNDEKİ KONUMU		BİTİŞİK	AYRIK	☒ KÖŞE	PARSEL ALANI										
DÖNEM	ANTİK	ORTAÇAĞ	OSMANLI	☒ CUMHURİYET	YAZIT	VAR	YOK								
YAPIM YÜZYILI	M.Ö.	M.S.	18.YY	☒ YAPIM YILI	BİLİNİYOR										
MAL SAHİBİ	DEVLET		VAKIF	ÖZEL	☒ DERNEK										
MAL SAHİBİNİN ADI	NAFİYEGÜL ESKİTOROS														
BAKIMINDAN SORUMLU KURULUŞ	DEVLET		VAKIF	ÖZEL	☒ DERNEK										
YAPAN	BİLİNİYOR			YAPTIRAN											
YAPININ FİZİKSEL ÖZELLİKLERİ															
YAPIYA GİRİLDİ	EVET			☒	HAYIR										
YAPININ KAT DURUMU	BODRUM KATI	BİR KATLI	İKİ KATLI	BODRUM + İKİ KATLI	☒	ÇOK KATLI									
PLAN TİPİ	İÇ SOFALI	BAHÇELİ						☒							
	DIŞ SOFALI	☒	BAHÇE DUVARI	☒	BAHÇE DUVAR BİTİŞİ										
	AÇIK	KAPALI	☒	SIVALI	☒	SIVASIZ	TUĞLA	KERPİÇ	TAŞ	☒	HARPUŞTA	KİREMIT	☒	TUĞLA	TAŞ
	EYVANLI			ALMAŞIK			BAHÇE KORKULUGU	AHŞAP	METAL						
ZEMİN KAT		BİRİNCİ KAT			ZEMİN KAT			BİRİNCİ KAT							
TAŞIYICI SİSTEM	TAŞ YIĞMA		AHŞAP KARKAS ARASI TUĞLA DOLGU			KAT YÜKSEKLİĞİ									
YAPI ALANI	TOPLAM			DUVAR KALINLIĞI											
MALZEME BOYUTLARI	DİKME	KUŞAK	HATIL	KİRİŞ	TUĞLA	KERPİÇ									
ÖRTÜ TÜRÜ	DÜZ ÇATI	TEK EĞİMLİ ÇATI	BEŞİK ÇATI	KIRMA ÇATI	☒										
ÖRTÜ MALZEMESİ TÜRÜ	MARSILYA KİREMITİ	ALATURKA KİREMIT	☒	KURŞUN	ÇINKO	TAŞ	TOPRAK	BETON	AHŞAP	OLUKLU LEVHA					
SAÇAK TÜRÜ	SAÇAKSIZ	DAR SAÇAK	GENİŞ SAÇAK	☒	SAÇAK GENİŞLİĞİ										
ANA CEPHE															
CEPHE ÖZELLİKLERİ	KAPLAMA MALZEMESİ		AHŞAP (BAĞDADI)		TAŞ	TUĞLA	SIVA	☒							
	ÇIKMA	SUNDURMA	PENCERE		PENCERE ÖGESİ		GİRİŞ KAPISI		GİRİŞ KAPISI MALZEMESİ						
		VAR	☒	YOK	KEMERLİ	KAPAK	☒	KEMERLİ	AHŞAP	☒	METAL	CAM			
		TEK KATLI	DÜZ ATKILI	AHŞAP	☒	METAL	DÜZ ATKILI	☒	YAPI ÖGELERİ						
		ÇOK KATLI	GIYOTİN	PARMAKLIK	☒	ÇİFT KANATLI	ELİ BOĞRÜNDE								
		PARALEL	ÇİFT KANATLI	AHŞAP	☒	METAL	TEK KANATLI	KONSOL	AHŞAP	☒	METAL	TAŞ			
		ÜÇGEN	TEK KANATLI	KAFES	ÇOK KANATLI		PARAÇOL	PAYANDA							
	ÇOKGEN	ÇOK KANATLI	RENKLİ CAM	☒	YANGIN DUVARI		ÇÖRTEN	DOLAP							
	BALKON	VAR	YOK	☒	TEPE	AHŞAP	☒	METAL	BACA	KUŞEVI	OCAK	KUYU			
	BEZEME	VAR	YOK	KAPATILMIŞ	DEVŞİRME MALZEME	VAR	YOK	☒							
PENCERE BOYUTLARI	ALT PENCERE			TEPE PENCERESİ											
KAPI BOYUTLARI	GİRİŞ KAPISI			ODA KAPISI											
TEKNİK DONATI															
ELEKTRİK	☒	SU	☒	KANALİZASYON	ISITMA	KALORİFER	☒	SOBA	GELENEKSEL	TELEFON					
SAĞLAMLIK DURUMU	HARAP	KÖTÜ	ORTA	İYİ	☒	ÖZGÜNLÜK DURUMU	FİZİKSEL ÖZGÜNLÜK	KÖTÜ	ORTA	☒	İYİ				
ONARIM GÖRÜMÜŞ	EVET		☒	HAYIR		İŞLEVSEL ÖZGÜNLÜK	ÖZGÜN	☒	ÖZGÜN DEĞİL						
YAPI TANIMI	1989 YILINDA YAN BİNADA ÇIKAN YANGIN SONUCU YAPI YIKILMIŞ, 2003 YILINDA HAZIRLANAN REKONSTRÜKSİYON PROJESİ İLE TEKRAR İNŞA EDİLMİŞTİR.														

15- DEMİRTAŞ, ÖMER ATAŞ EVİ

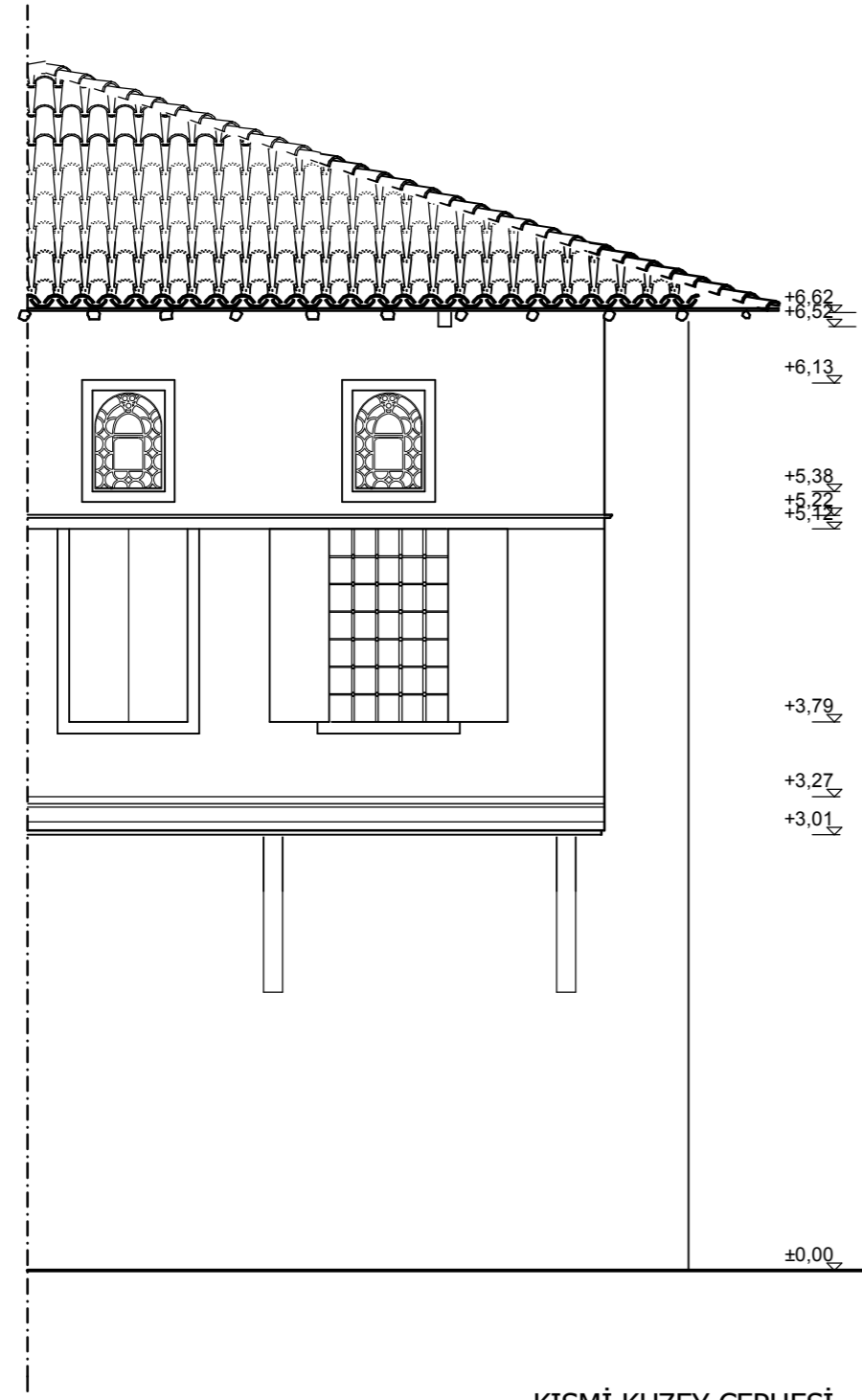

KUZEYBATI CEPHESİ

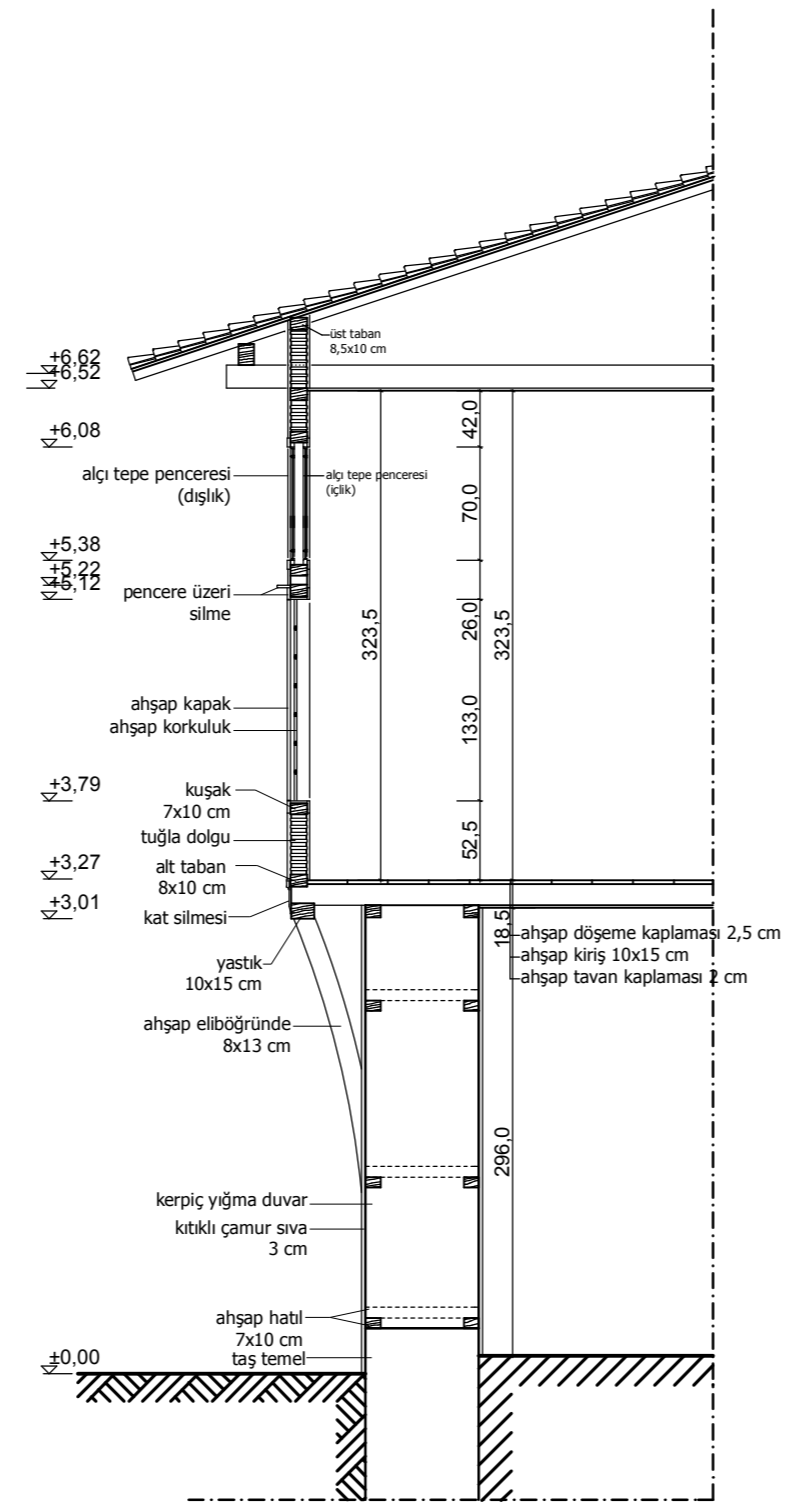

RESTİTÜSYON ÇİZİMLERİ ÖLÇEK: 1/100

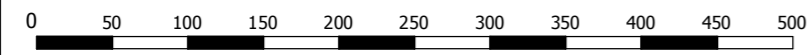
15- DEMİRTAŞ - ÖMER ATAŞ EVİ H22a22C2a pafta/ 353 ada/ 7parsel

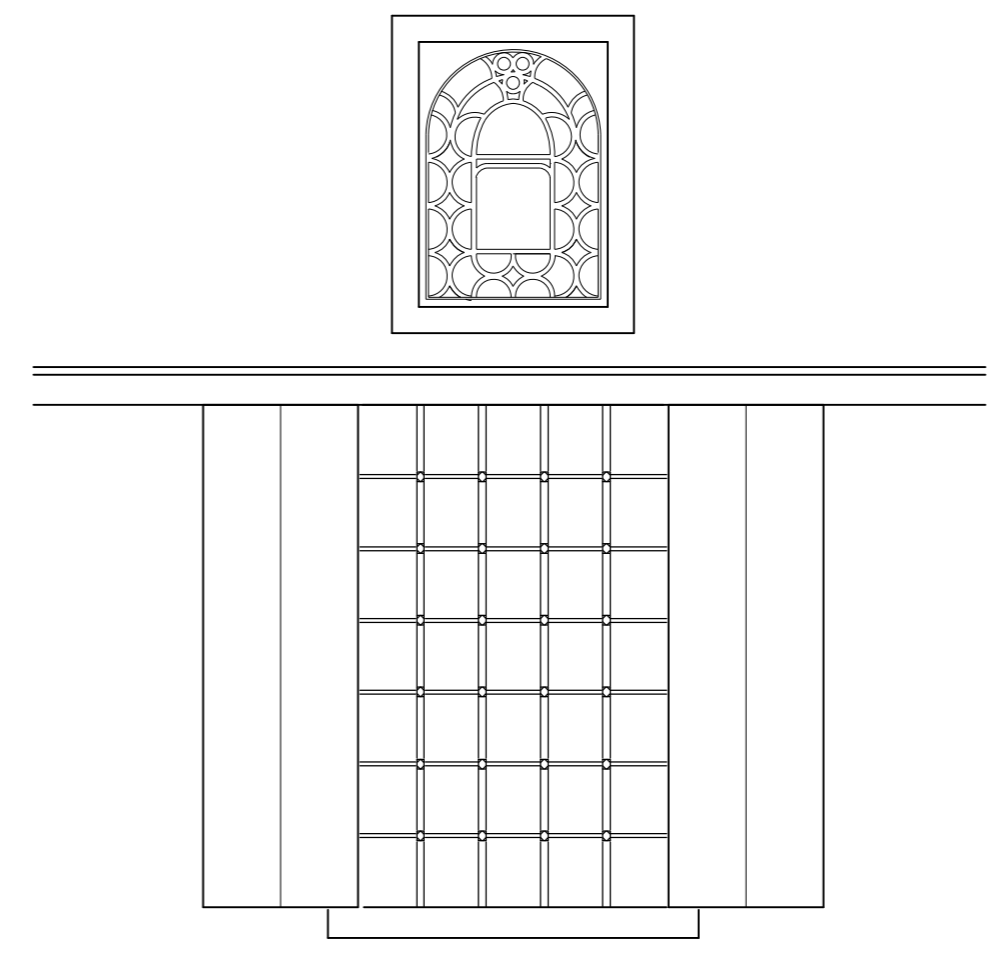
KISMİ KUZEY CEPHESİ

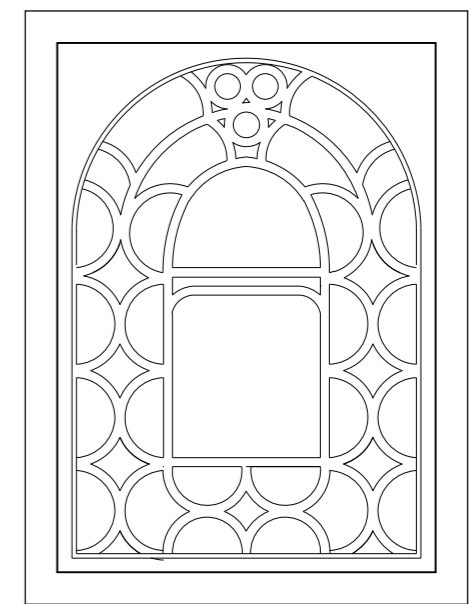
SİSTEM KESİTİ

RESTİTÜSYON SİSTEM DETAYI ÖLÇEK: 1/50

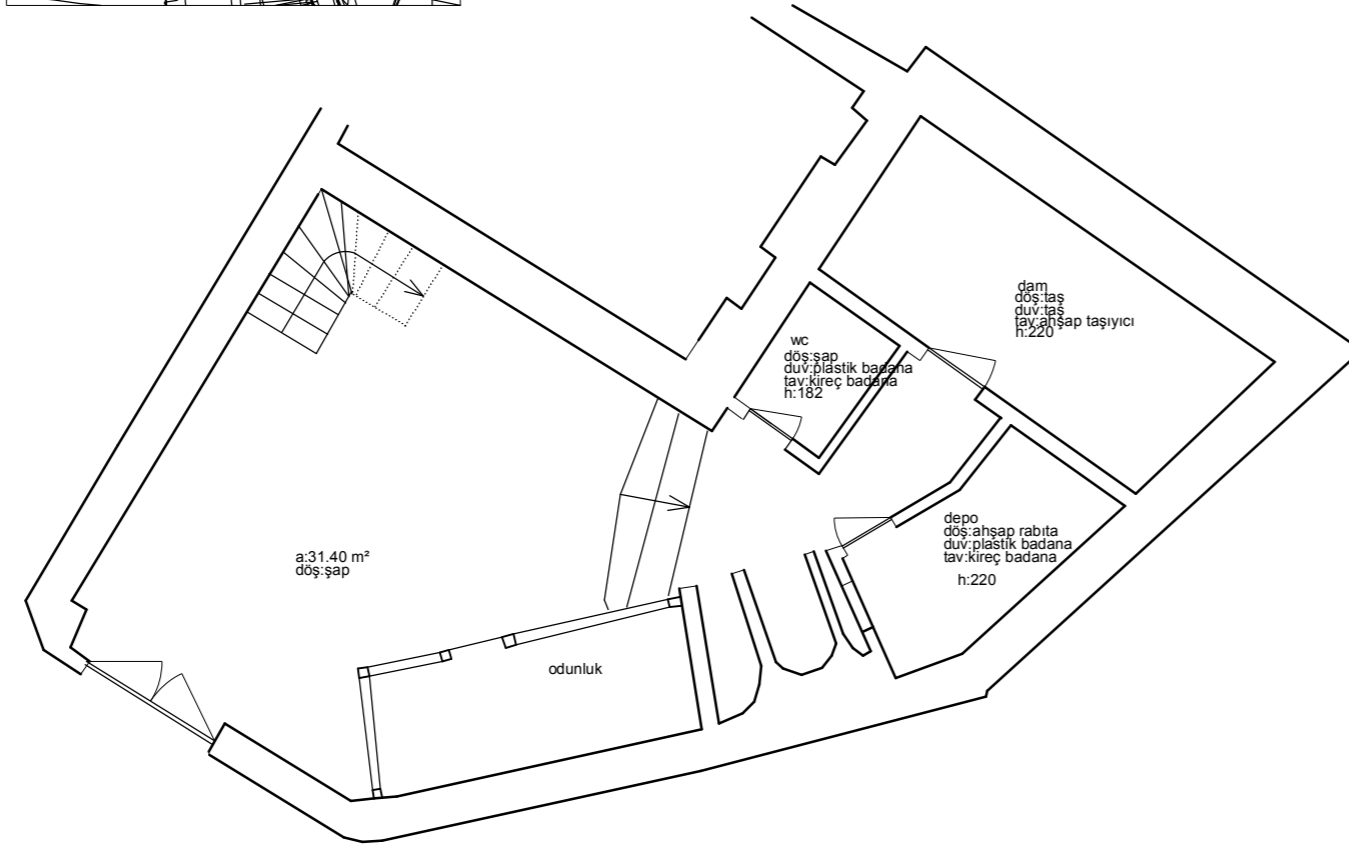
PENCERE DIŞ GÖRÜNÜMÜ ÖLÇEK: 1/20

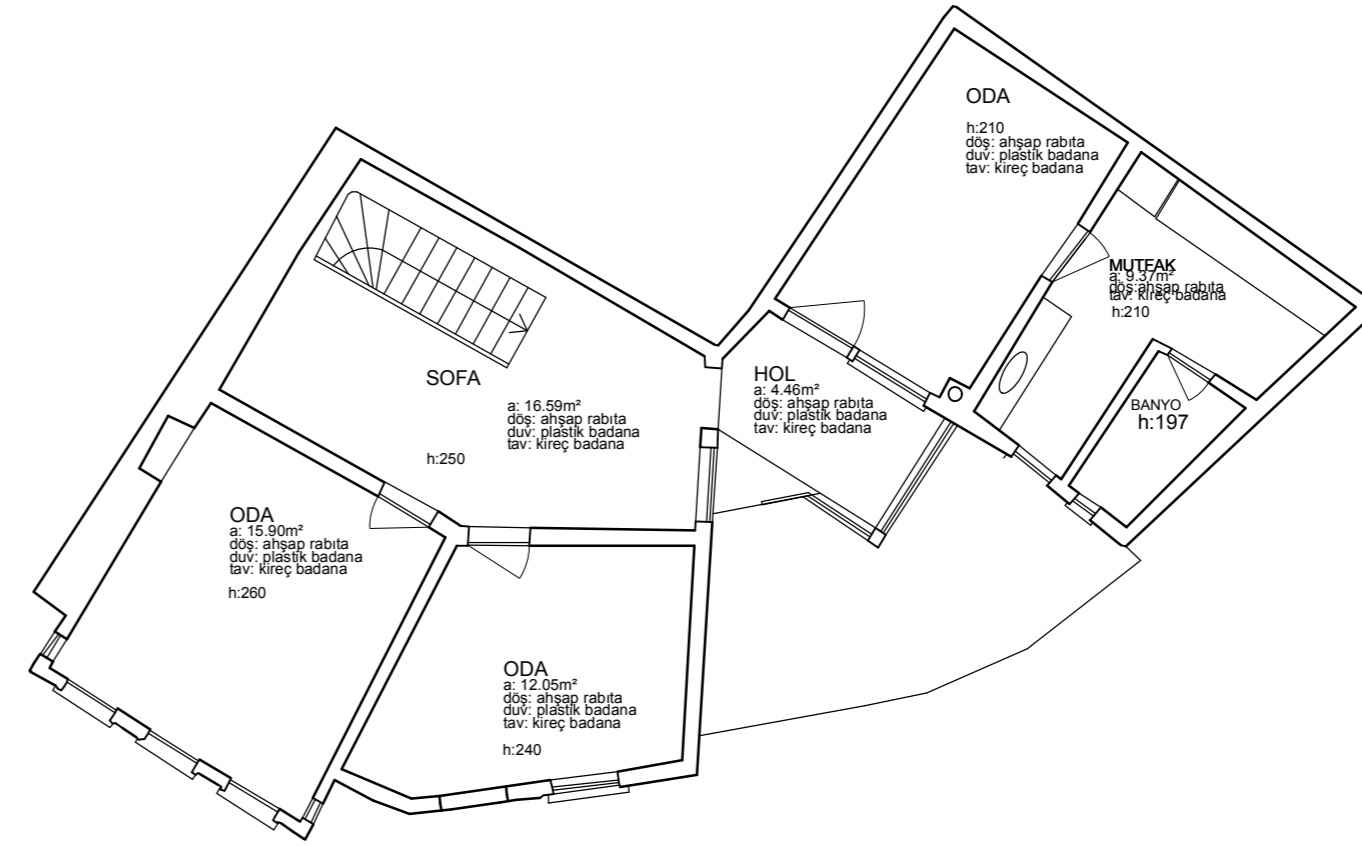
İÇLİK TEPE PENCERESİ ÖLÇEK: 1/10

TÜRKİYE KENTSEL KÜLTÜR VARLIKLARI ENVANTERİ	ANIT			SIRA NO	16	ENVANTER NO	24									
				ANIT TÜRÜ	YAPI	KENTSEL ÖGE	DOĞA ÖGESİ	ANIT	ADI	KÖYÜSTÜ SOKAK 16 NUMARA						
	ANIT TÜRÜ			GÜNÜMÜZDEKİ İŞLEVI			KONUT									
YERLEŞME	İL	BURSA	İLÇE	YILDIRIM	BELDE	MAHALLE CUMALIKIZIK										
SOKAK VE KAPI NO	KÖYÜSTÜ		PAFTA NO		ADA	2794	PARSEL	42								
ANITIN BULUNDUĞU BÖLGENİN NİTELİĞİ		KONUT ALANI	☒ TİCARET ALANI	ENDÜSTRİ ALANI	MERKEZİ İŞ ALANI	DİNSEL ALANI										
YAPININ ADA İÇİNDEKİ KONUMU		BİTİŞİK	AYRIK	KÖŞE	☒ PARSEL ALANI											
DÖNEM	ANTİK	ORTAÇAĞ	OSMANLI	☒ CUMHURİYET	YAZIT	VAR	YOK	☒								
YAPIM YÜZYILI	M.Ö.	M.S.	18.YY	☒ YAPIM YILI	BİLİNİYOR			☒								
MAL SAHİBİ	DEVLET		VAKIF	ÖZEL	☒ DERNEK											
MAL SAHİBİNİN ADI																
BAKIMINDAN SORUMLU KURULUŞ	DEVLET	VAKIF	ÖZEL	☒ DERNEK												
YAPAN	BİLİNİYOR			YAPTIRAN												
YAPININ FİZİKSEL ÖZELLİKLERİ																
YAPIYA GİRİLDİ	EVET			☒	HAYIR											
YAPININ KAT DURUMU	BODRUM KATI	BİR KATLI	İKİ KATLI	☒	BODRUM + İKİ KATLI	ÇOK KATLI										
PLAN	İÇ SOFALI	BAHÇELİ						☒								
	DIŞ SOFALI	☒	BAHÇE DUVARI	☒	BAHÇE DUVAR BİTİŞİ											
KONUT TİPİ	AÇIK	KAPALI	☒	SIVALI	SIVASIZ	TUĞLA	KERPIÇ	TAŞ	☒							
	SOFA KAPATILMIŞ	SIVALI	SIVASIZ	☒	AHŞAP	BİRİKET	BETON	HARPUŞTA	KİREMIT	☒						
EVYANLI			BAHÇE KORKULUGU	AHŞAP	METAL											
ZEMİN KAT	BİRİNCİ KAT		ZEMİN KAT	BİRİNCİ KAT												
TAŞIYICI SİSTEM	TAŞ YIĞMA		AHŞAP KARKAS ARASI TUĞLA DOLGU	KAT YÜKSEKLİĞİ												
YAPI ALANI	22 m²	58 m²	TOPLAM 80 m²	DUVAR KALINLIĞI												
MALZEME BOYUTLARI	DİKME	14x14 cm	HATIL	7x10 cm	TUĞLA											
	KUŞAK	13x14 cm	KIRIŞ	8x15 cm	KERPIÇ											
ÖRTÜ TÜRÜ	DÜZ ÇATI	TEK EĞİMLİ ÇATI	BEŞİK ÇATI	KIRMA ÇATI	☒											
ÖRTÜ MALZEMESİ TÜRÜ	MARSILYA KİREMITİ	ALATURKA KİREMIT	☒	KURŞUN	ÇINKO	TAŞ	TOPRAK	BETON	AHŞAP	OLUKLU LEVHA						
SAÇAK TÜRÜ	SAÇAKSIZ	DAR SAÇAK	GENİŞ SAÇAK	☒	SAÇAK GENİŞLİĞİ	60 cm										
ANA CEPHE																
CEPHE ÖZELLİKLERİ	KAPLAMA MALZEMESİ		AHŞAP (BAĞDADI)	TAŞ	TUĞLA	SIVA										
	ÇIKMA	SUNDURMA	VAR	☒	YOK	PENCERE	KEMERLİ	KAPAK	☒	KEMERLİ	GİRİŞ KAPISI	GİRİŞ KAPISI MALZEMESİ	AHŞAP	☒	METAL	CAM
		TEK KATLI	DÜZ ATKILI	AHŞAP	☒	METAL	DÜZ ATKILI	☒	YAPI ÖGELERİ							
		ÇOK KATLI	GIYOTİN	PARMAKLIK	☒	ÇİFT KANATLI	ELİ BOĞRÜNDE	☒								
		PARALEL	ÇİFT KANATLI	AHŞAP	☒	METAL	TEK KANATLI	KONSOL	AHŞAP	☒	METAL	TAŞ				
		ÜÇGEN	TEK KANATLI	KAFES	☒	ÇOK KANATLI	PARAÇOL	PAYANDA								
		ÇOKGEN	ÇOK KANATLI	RENKLİ CAM	☒				YANGIN DUVARI	ÇÖRTEN	DOLAP					
	BALKON	VAR	YOK	☒	TEPE	AHŞAP	☒	METAL	BACA	☒	KUŞEVI	OCAK	☒	KUYU		
	BEZEME	VAR	☒	YOK	KAPATILMIŞ	DEVŞİRME MALZEME	VAR	YOK	☒							
	PENCERE BOYUTLARI	ALT PENCERE		TEPE PENCERESİ												
KAPI BOYUTLARI	GİRİŞ KAPISI		ODA KAPISI													
TEKNİK DONATI																
ELEKTRİK	☒	SU	☒	KANALİZASYON	ISITMA	KALORİFER	SOBA	☒	GELENEKSEL	TELEFON						
SAĞLAMLIK DURUMU	HARAP	KÖTÜ	ORTA	☒	İYİ	ÖZGÜNLÜK DURUMU	FİZİKSEL ÖZGÜNLÜK	KÖTÜ	ORTA	☒	İYİ					
ONARIM GÖRÜMÜŞ	EVET		HAYIR		☒	İŞLEVSEL ÖZGÜNLÜK	ÖZGÜN	☒	ÖZGÜN DEĞİL							
YAPI TANIMI																

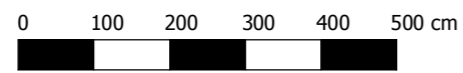
16- CUMALIKIZIK - KÖYÜSTÜ SOKAK 16 NUMARA 2794 ADA / 42 PARSEL

ZEMİN KAT PLANI

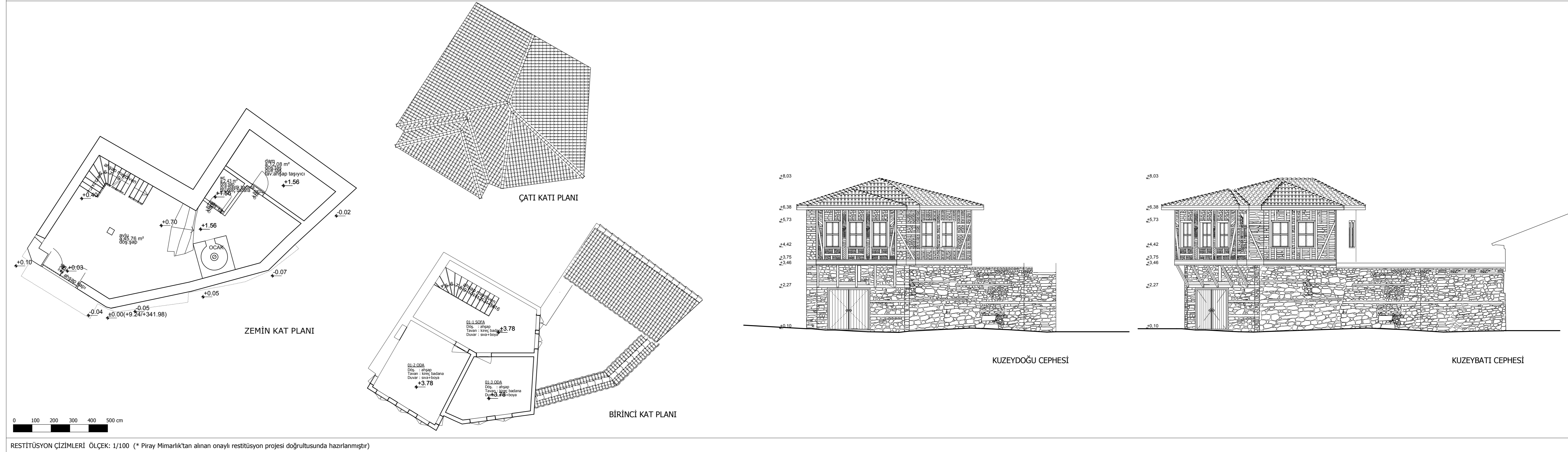

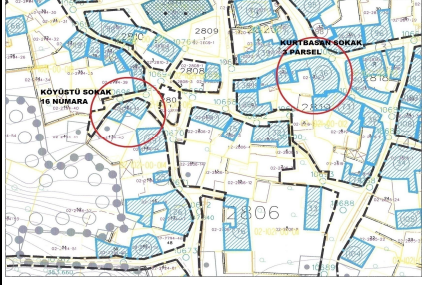

BİRİNCİ KAT PLANI

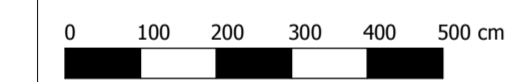
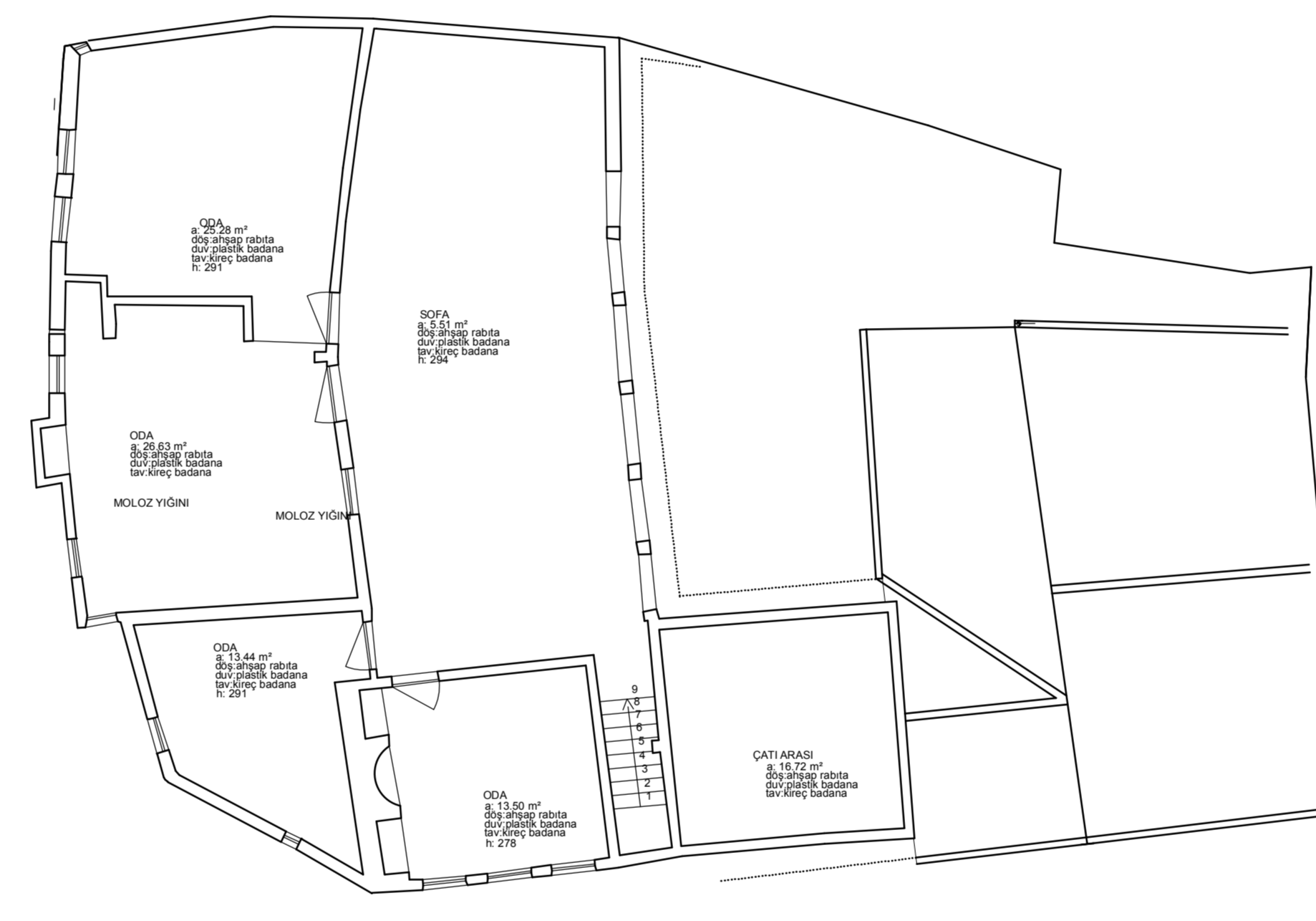
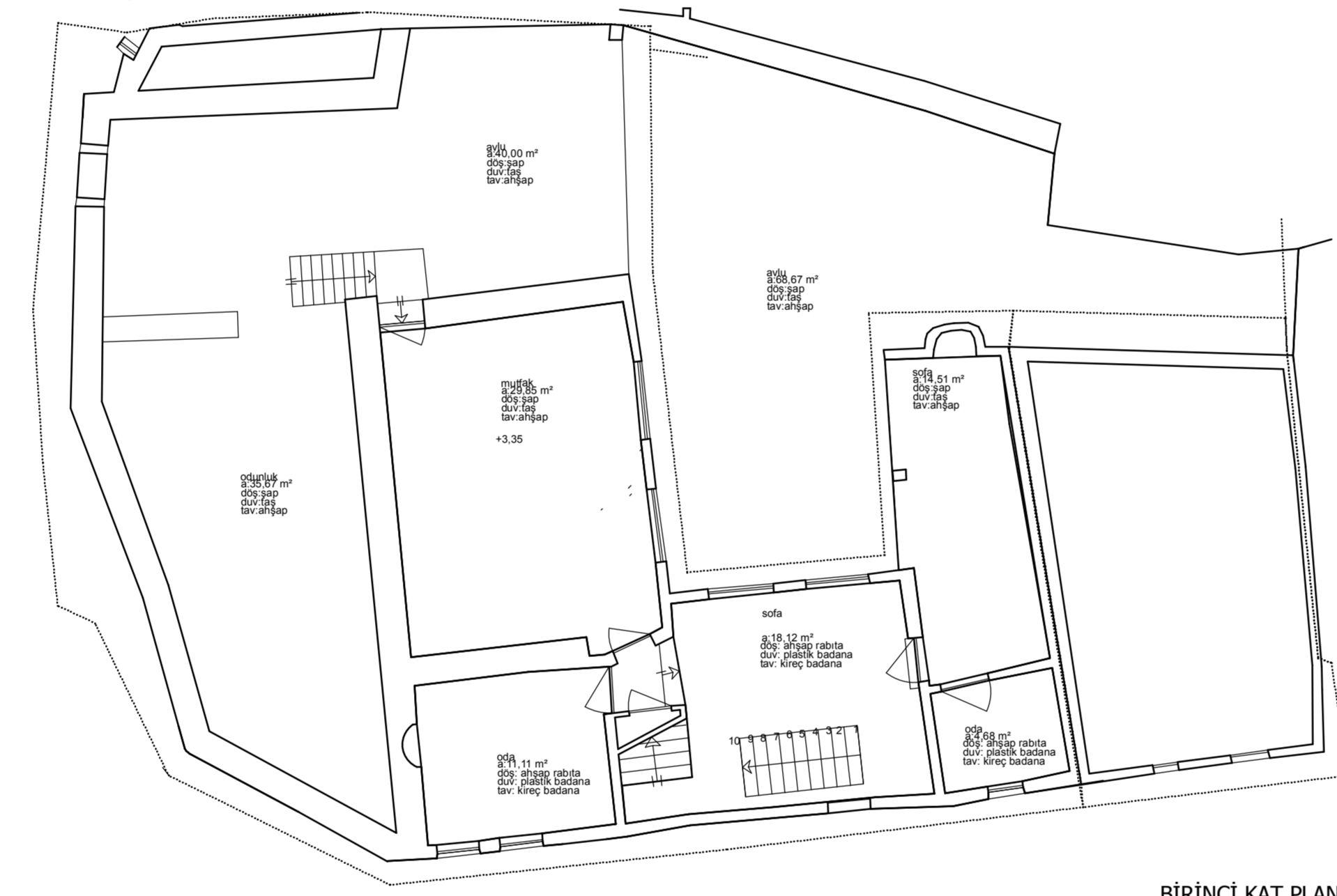
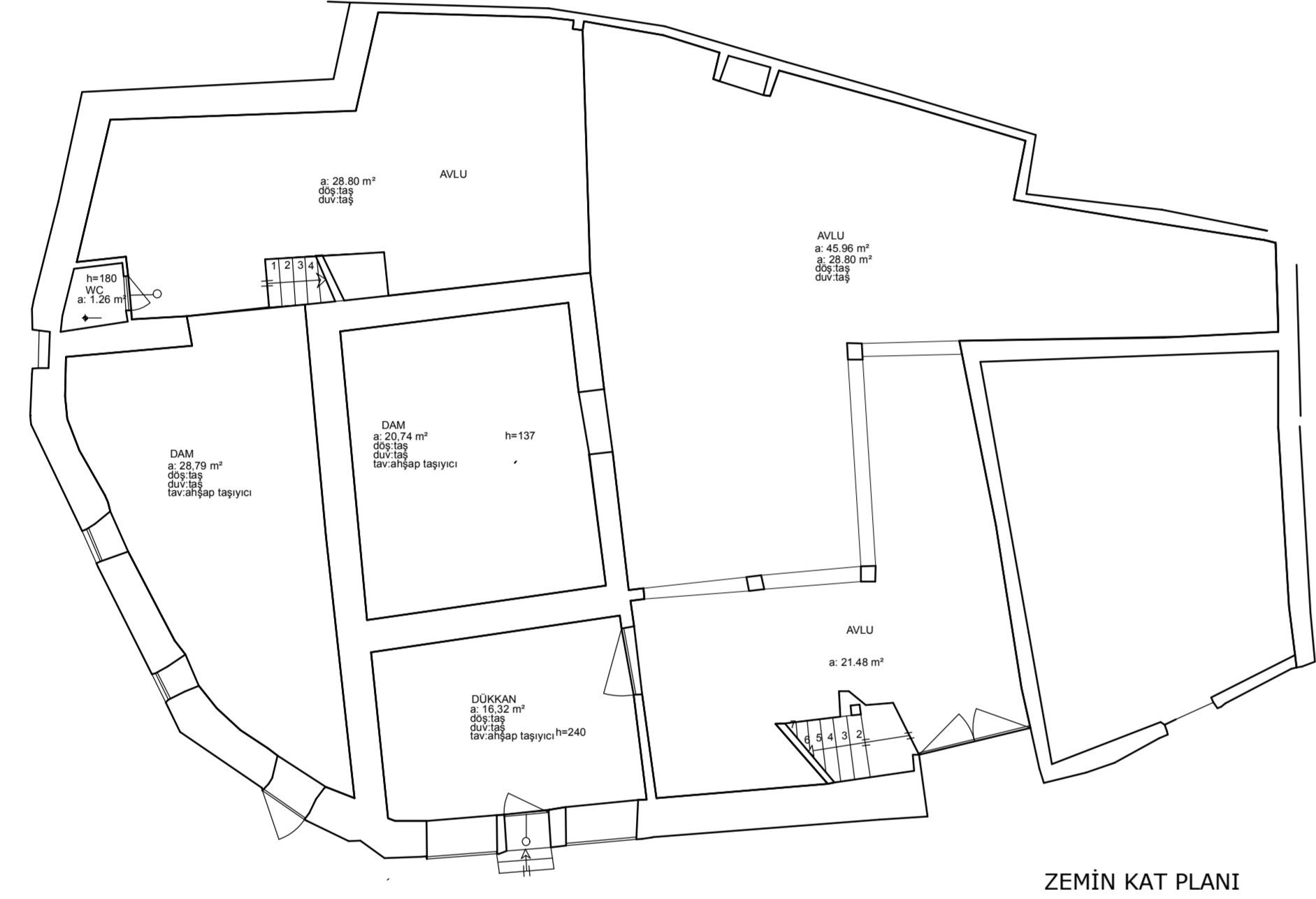
RÖLÖVE ÇİZİMLERİ ÖLÇEK: 1/100 (Piray Mimarlık'tan alınan rölevo çizimlerinden güncellenmiştir)

16- CUMALIKIZIK - KÖYÜSTÜ SOKAK 16 NUMARA 2794 ADA / 42 PARSEL

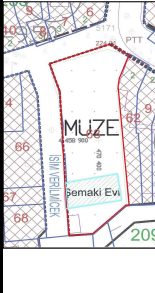
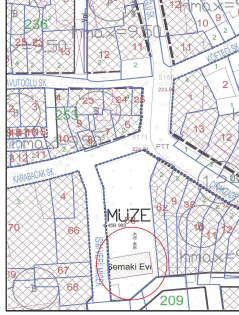

TÜRKİYE KENTSEL KÜLTÜR VARLIKLARI ENVANTERİ	ANIT			SIRA NO	17	ENVANTER NO	36								
				ANIT	ADI	KURTBASAN SOKAK 3 PARSEL									
	ANIT TÜRÜ	YAPI	X	GÜNÜMÜZDEKİ İŞLEVİ	KONUT										
YERLEŞME	İL	BURSA	İLÇE	YILDIRIM	BELDE	MAHALLE CUMALIKIZIK									
SOKAK VE KAPI NO	KURTBASAN	PAFTA NO	ADA	2819	PARSEL	3									
															
ANITIN BULUNDUĞU BÖLGENİN NİTELİĞİ	KONUT ALANI	X	TİCARET ALANI		ENDÜSTRİ ALANI		MERKEZİ İŞ ALANI		DİNSEL ALANI						
YAPININ ADA İÇİNDEKİ KONUMU	BİTİŞİK	AYRIK	KÖŞE	X	PARSEL ALANI										
DÖNEM	ANTİK	ORTAÇAĞ	OSMANLI	X	CUMHURİYET	YAZIT	VAR	YOK	X						
YAPIM YÜZYILI	M.Ö.	M.S.	18.YY	X	YAPIM YILI	BİLİNİYOR									
MAL SAHİBİ	DEVLET		VAKIF		ÖZEL	X	DERNEK								
MAL SAHİBİNİN ADI															
BAKIMINDAN SORUMLU KURULUŞ	DEVLET	VAKIF		ÖZEL	X	DERNEK									
YAPAN	BİLİNİYOR				YAPTIRAN										
YAPININ FİZİKSEL ÖZELLİKLERİ															
YAPIYA GİRİLDİ	EVET				X	HAYIR									
YAPININ KAT DURUMU	BODRUM KATI	BİR KATLI	İKİ KATLI	BODRUM + İKİ KATLI	X	ÇOK KATLI									
PLAN TİPİ	İÇ SOFALI	BAHÇELİ									X				
	DIŞ SOFALI	X	BAHÇE DUVARI	X	BAHÇE DUVAR BİTİŞİ										
KONUT TİPİ	AÇIK	KAPALI	X	SIVALI	SIVASIZ	TUĞLA	KERPIÇ	TAŞ	X	HARPUŞTA	KİREMIT	X	TUĞLA	TAŞ	
	SOFA KAPATILMIŞ														
	EYVANLI			SIVALI	SIVASIZ	X	AHŞAP	BİRİKET	BETON		HARPUŞTA	KİREMIT	X	TUĞLA	TAŞ
						ALMAŞIK				BAHÇE KORKULUGU	AHŞAP	METAL			
	ZEMİN KAT	BİRİNCİ KAT			ZEMİN KAT	BİRİNCİ KAT									
TAŞIYICI SİSTEM	TAŞ YIĞMA	AHŞAP KARKAS ARASI KERPIÇ DOLGU			KAT YÜKSEKLİĞİ										
YAPI ALANI	100 m ²	100 m ²	TOPLAM	360 m ²	DUVAR KALINLIĞI										
MALZEME BOYUTLARI	DİKME	14x14 cm / 18x18 cm	HATIL	10x15cm	TUĞLA										
	KUŞAK	10x15cm	KIRIŞ	9x15 cm	KERPIÇ										
ÖRTÜ TÜRÜ	DÜZ ÇATI	TEK EĞİMLİ ÇATI	BEŞİK ÇATI	KIRMA ÇATI	X										
ÖRTÜ MALZEMESİ TÜRÜ	MARSILYA KİREMITİ	ALATURKA KİREMIT	X	KURŞUN	ÇINKO	TAŞ	TOPRAK	BETON	AHŞAP	OLUKLU LEVHA					
SAÇAK TÜRÜ	SAÇAKSIZ	DAR SAÇAK	GENİŞ SAÇAK	X	SAÇAK GENİŞLİĞİ	60 cm									
ANA CEPHE															
CEPHE ÖZELLİKLERİ	KAPLAMA MALZEMESİ	AHŞAP (BAĞDADI)		TAŞ	TUĞLA	SIVA									
	SUNDURMA	VAR	X	YOK	PENCERE	PENCERE ÖGESİ	GİRİŞ KAPISI	GİRİŞ KAPISI MALZEMESİ							
	ÇIKMA	TEK KATLI	DÜZ ATKILI		AHŞAP	X	METAL	DÜZ ATKILI	X	YAPI ÖGELERİ					
		ÇOK KATLI	GIYOTİN		PARMAKLIK	X	ÇİFT KANATLI	ELİ BOĞRÜNDE							
		PARALEL	ÇİFT KANATLI		AHŞAP	X	METAL	X	TEK KANATLI	KONSOL	AHŞAP	X	METAL	TAŞ	
		ÜÇGEN	TEK KANATLI		KAFES	ÇOK KANATLI		PARAÇOL	PAYANDA						
		ÇOKGEN	ÇOK KANATLI		RENKLI CAM	X	YANGIN DUVARI	ÇÖRTEN	DOLAP						
	BALKON	VAR	YOK	X	TEPE	X	AHŞAP	X	METAL	BACA	X	KUŞEVI	OCAK	X	KUYU
	BEZEME	VAR	X	YOK	KAPATILMIŞ	DEVŞİRME MALZEME	VAR	YOK	X						
	PENCERE BOYUTLARI	ALT PENCERE		TEPE PENCERESİ											
KAPI BOYUTLARI	GİRİŞ KAPISI		ODA KAPISI												
TEKNİK DONATI															
ELEKTRİK	X	SU	X	KANALİZASYON	ISITMA	KALORİFER	SOBA	X	GELENEKSEL	TELEFON					
SAĞLAMLIK DURUMU	HARAP	KÖTÜ	ORTA	X	İYİ	ÖZGÜNLÜK DURUMU	FİZİKSEL ÖZGÜNLÜK	KÖTÜ	ORTA	X	İYİ				
ONARIM GÖRMÜŞ	EVET		HAYIR		X	İŞLEVSEL ÖZGÜNLÜK	ÖZGÜN	X	ÖZGÜN DEĞİL						
YAPI TANIMI															

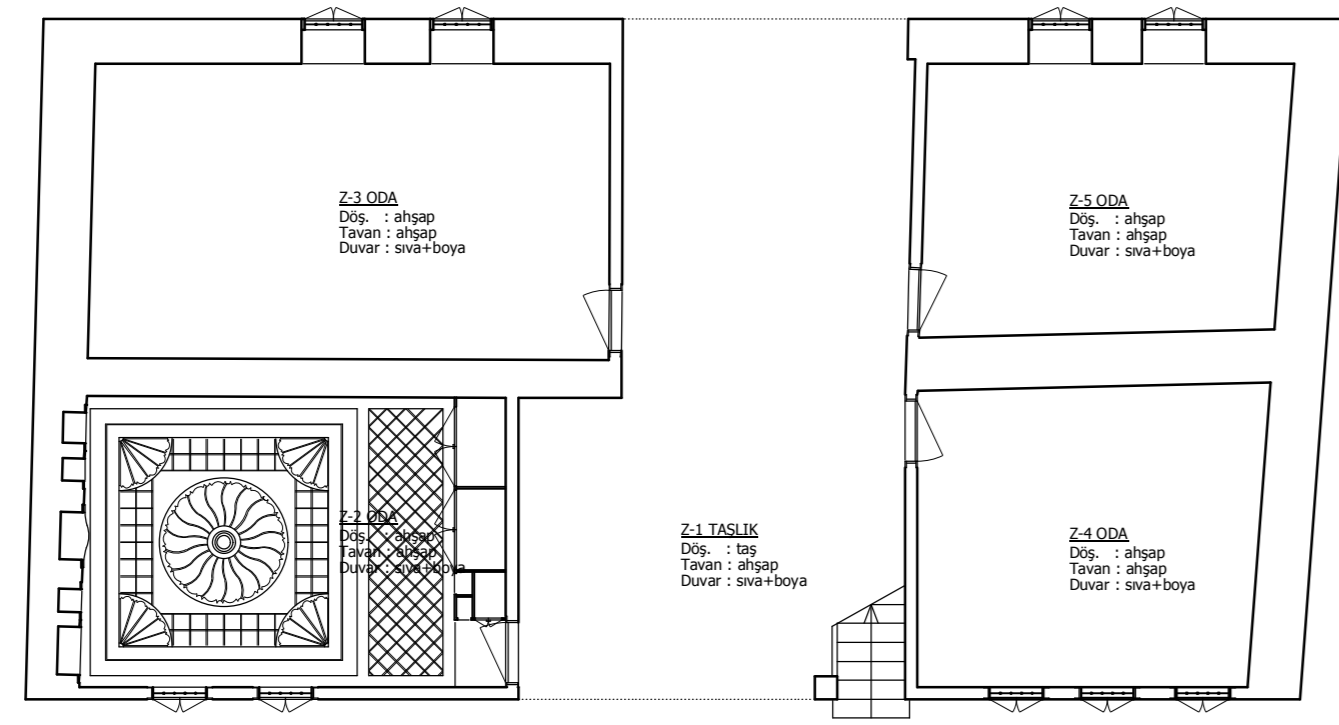
17- CUMALIKIZIK - KURTBASAN SOKAK 2819 ADA / 3 PARSEL

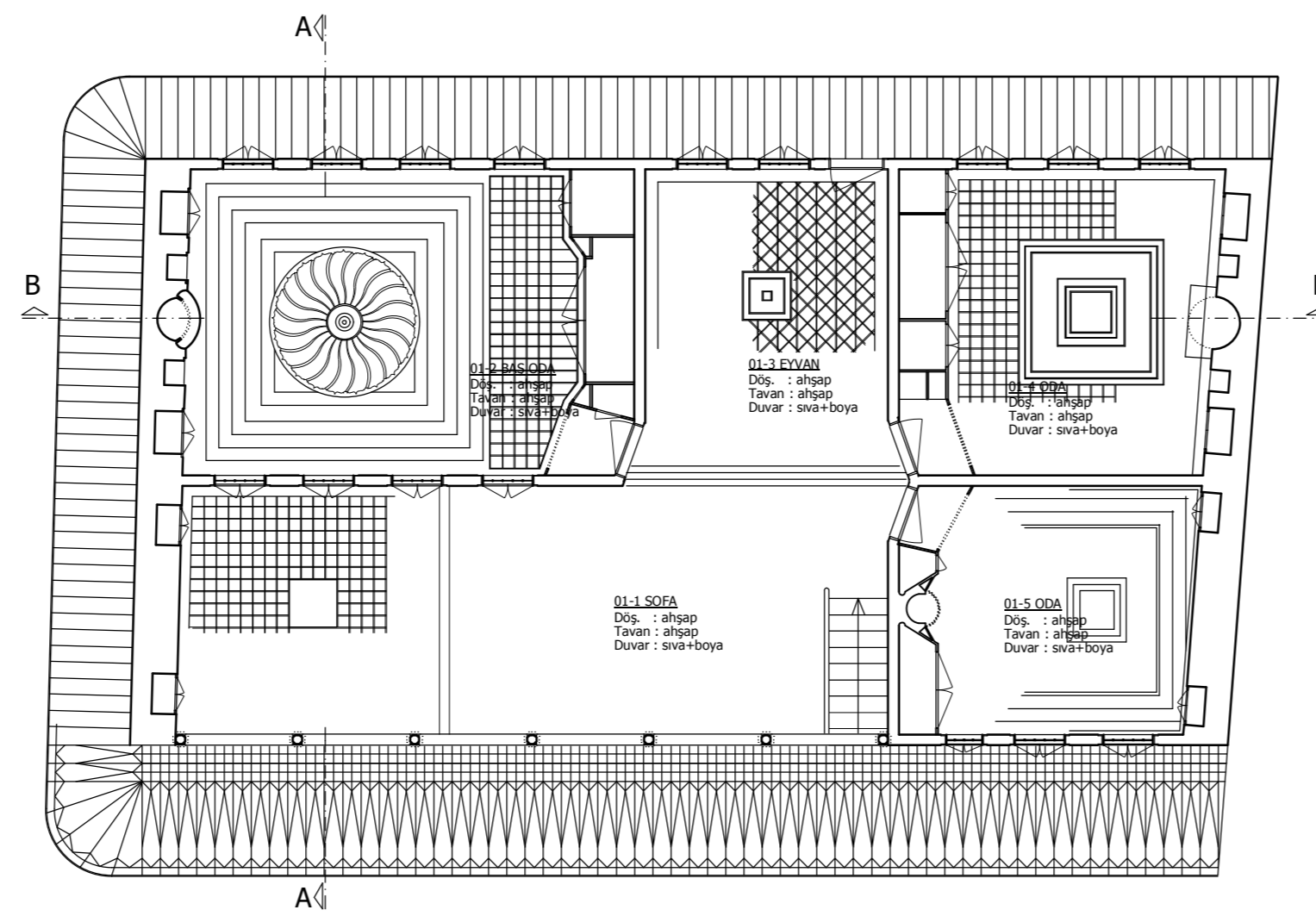
RÖLÖVE ÇİZİMLERİ ÖLÇEK: 1/100 (Piray Mimari&Tan alınan röleve çizimlerinden güncellenmiştir)

TÜRKİYE KENTSEL KÜLTÜR VARLIKLARI ENVANTERİ		ANIT			SIRA NO	19	ENVANTER NO			
					TESCİL TARİHİ	29.08.1986	ADİ			ŞEMAKİ EVİ
		ANIT TÜRÜ	YAPI	X	ANIT					
			KENTSEL ÖGE		GÜNÜMÜZDEKİ İŞLEVİ	MÜZE				
			DOĞA ÖGESİ							
YERLEŞME	İL	BURSA	İLÇE	YENİŞEHİR	BELDE	MAHALLE				
SOKAK VE KAPI NO	KARABACAK S.	PAFTA NO	44	ADA	209	PARSEL 6				
										
ANITIN BULUNDUĞU BÖLGENİN NİTELİĞİ	KONUT ALANI	X	TİCARET ALANI		ENDÜSTRİ ALANI		MERKEZİ İŞ ALANI			
	KAMU / HİZMET ALANI		BOŞ ALAN		DOĞAL ALAN					
YAPININ ADA İÇİNDEKİ KONUMU	BİTİŞİK		AYRIK		KÖŞE	X	PARSEL ALANI			
DÖNEM	ANTİK		ORTAÇAĞ		OSMANLI	X	CUMHURİYET			
YAPIM YÜZYILI	M.Ö.		M.S.	18.YY	X	YAZIT	VAR	YOK		
MAL SAHİBİ	DEVLET	X	VAKIF		ÖZEL		DERNEK			
MAL SAHİBİNİN ADI	KÜLTÜR BAKANLIĞI									
BAKIMINDAN SORUMLU KURULUŞ	DEVLET	X	VAKIF		ÖZEL		DERNEK			
YAPAN	BİLİNİYOR			YAPTIRAN	İRANLI HÜSEYİN AĞA					
YAPININ FİZİKSEL ÖZELLİKLERİ										
YAPIYA GİRİLDİ	EVET				X	HAYIR				
YAPININ KAT DURUMU	BODRUM KATI		BİR KATLI		İKİ KATLI	X	BODRUM + İKİ KATLI	ÇOK KATLI		
PLAN TİPİ	İÇ SOFALI		BAHÇELİ						X	
	DIŞ SOFALI	X	BAHÇE DUVARI		BAHÇE DUVAR BİTİŞİ					
KONUT TİPİ	AÇIK	X	KAPALI		SIVALI	X	SIVASIZ			
	EYVANLI				TAĞLA		KERPİÇ			
					TAŞ	X	BETON			
					AHŞAP		BİRİKET			
					ALMAŞIK					
					BAHÇE KORKULUGU		AHŞAP	METAL		
					ZEMİN KAT	BİRİNCİ KAT	ZEMİN KAT	BİRİNCİ KAT		
TAŞIYICI SİSTEM	TAŞ YIĞMA		AHŞAP KARKAS ARASI TUĞLA DOLGU		KAT YÜKSEKLİĞİ	190 cm	296 cm			
YAPI ALANI	155 m ²	155 m ²	TOPLAM	310 m ²	DUVAR KALINLIĞI	70 cm	17 cm			
MALZEME BOYUTLARI	DİKME		HATIL		TUĞLA					
	KUŞAK		KIRIŞ		KERPİÇ					
ÖRTÜ TÜRÜ	DÜZ ÇATI		TEK EĞİMLİ ÇATI		BEŞİK ÇATI		KIRMA ÇATI	X		
ÖRTÜ MALZEMESİ TÜRÜ	MARSILYA KİREMİTİ		ALATURKA KİREMİTİ	X	KURŞUN		ÇİNKO			
					TAŞ		TOPRAK			
					BETON		AHŞAP			
					OLUKLU LEVHA					
SAÇAK TÜRÜ	SAÇAKSIZ		DAR SAÇAK		GENİŞ SAÇAK	X	SAÇAK GENİŞLİĞİ	130 cm		
ANA CEPHE										
CEPHE ÖZELLİKLERİ	KAPLAMA MALZEMESİ		AHŞAP (BAĞDADI)		TAŞ	TUĞLA	SIVA			
	ÇIKMA	SUNDIRMA		PENCERE	PENCERE ÖGESİ	GİRİŞ KAPISI	GİRİŞ KAPISI MALZEMESİ			
		VAR	YOK	X	KEMERLİ	KAPAK	X	KEMERLİ	AHŞAP	X
		TEK KATLI			DÜZ ATKILI	AHŞAP	X	METAL	DÜZ ATKILI	X
		ÇOK KATLI			GIYOTİN	PARMAKLIK	X	ÇİFT KANATLI	YAPI ÖGELERİ	
		PARALEL			ÇİFT KANATLI	X	AHŞAP	X	METAL	TAŞ
		ÜÇGEN			TEK KANATLI	KAFES		ÇOK KANATLI	PARAÇOL	PAYANDA
	ÇOKGEN			ÇOK KANATLI	RENKLI CAM	X		YANGIN DUVARI	ÇÖRTEN	
	BALKON	VAR	YOK	X	TEPE	X	AHŞAP	X	METAL	
	BEZEME	VAR	X	YOK	KAPATILMIŞ	DEVŞİRME MALZEME	VAR	YOK	X	
PENCERE BOYUTLARI	ALT PENCERE	76 x116 cm	TEPE PENCERESİ	55x80-90 cm	KAPI BOYUTLARI	GİRİŞ KAPISI	83 x188 cm			
TEKNİK DONATI										
ELEKTRİK	X	SU	X	KANALİZASYON	ISITMA	KALORİFER	SOBA	X		
					GELENEKSEL	TELEFON				
SAĞLAMLIK DURUMU	HARAP	KÖTÜ	ORTA	İYİ	X	ÖZGÜNLÜK DURUMU	FİZİKSEL ÖZGÜNLÜK	KÖTÜ		
							İŞLEVSEL ÖZGÜNLÜK	ÖZGÜN		
ONARIM GÖRÜMÜŞ	EVET	X	HAYIR				ÖZGÜN DEĞİL	X		
YAPI TANIMI	YAPI, İRAN'DAN GELEREK YENİŞEHİR'E YERLEŞEN AİLENİN REİSİ HÜSEYİN AĞA TARAFINDAN İNŞA ETTİRİLMİŞTİR. İÇERİDE BULUNAN KALEM İŞLERİ HÜSEYİN AĞA'NIN TORUNU TARAFINDAN İSTANBUL'DAN GELEN USTALARA YAPTIRILMIŞTIR. 1945 YILINDA MİLLİ EĞİTİM BAKANLIĞI TARAFINDAN KAMULAŞTIRILAN YAPI, GÜNÜMÜZDE MÜZE OLARAK KULLANILMAKTADIR. (BKT/YKBK ARŞİVİ)									

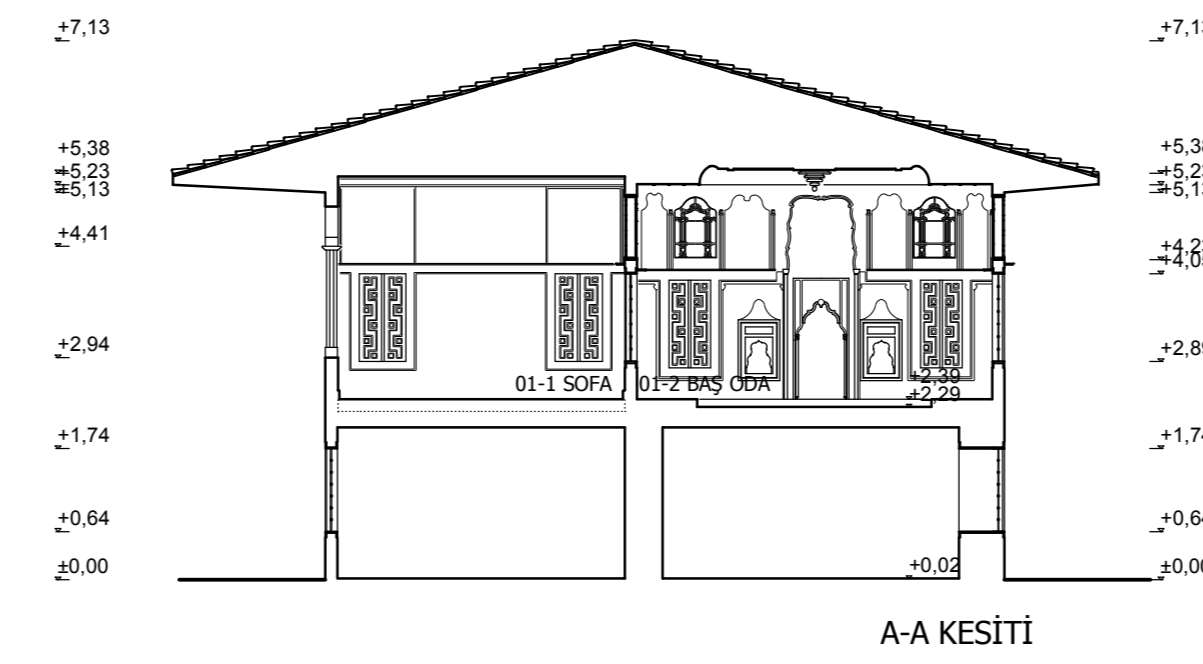
18- ŞEMAKI EVİ YENİŞEHİR 44 pafta/ 209 ada / 6 parsel

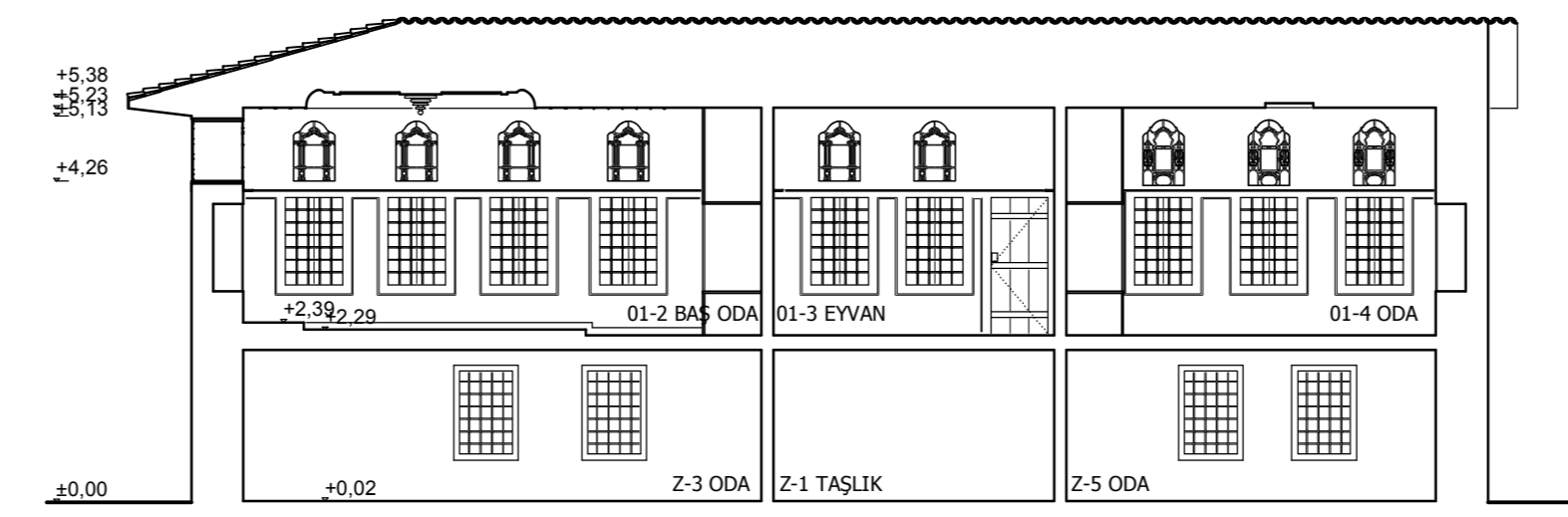
ZEMİN KAT PLANI

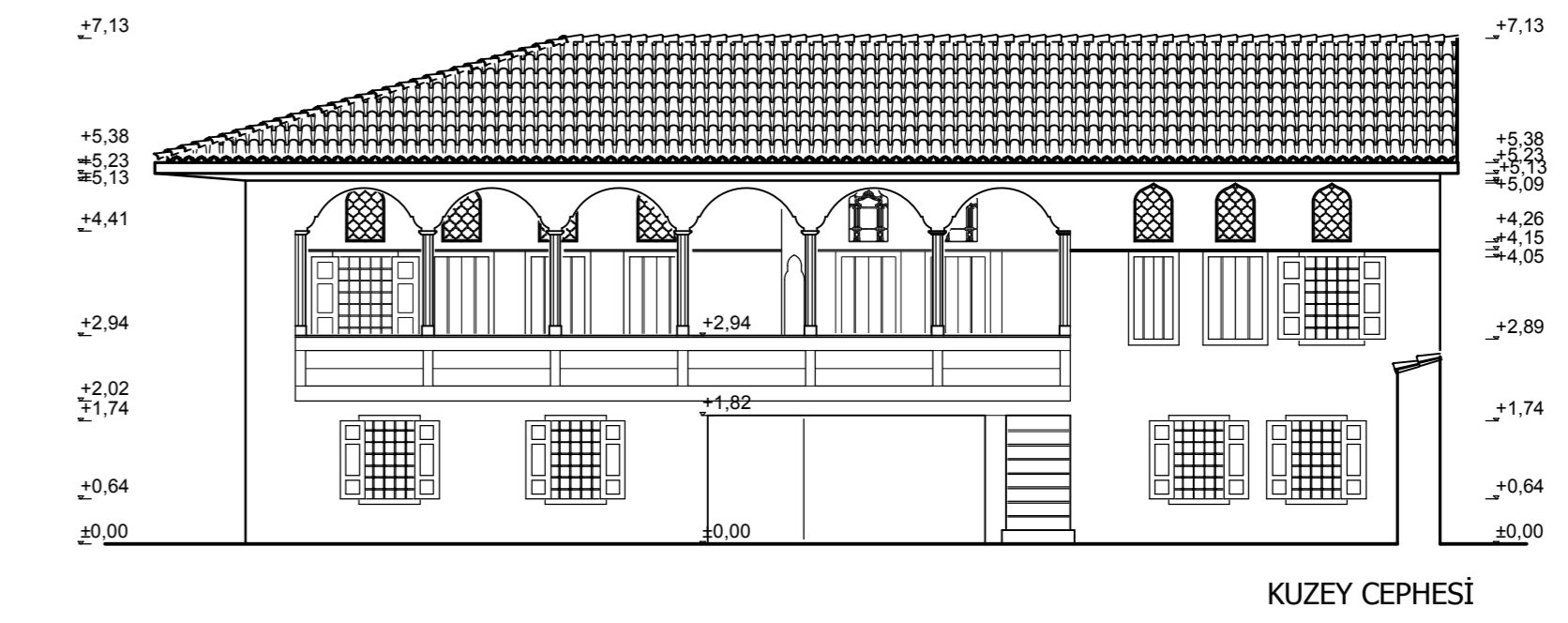
BİRİNCİ KAT PLANI

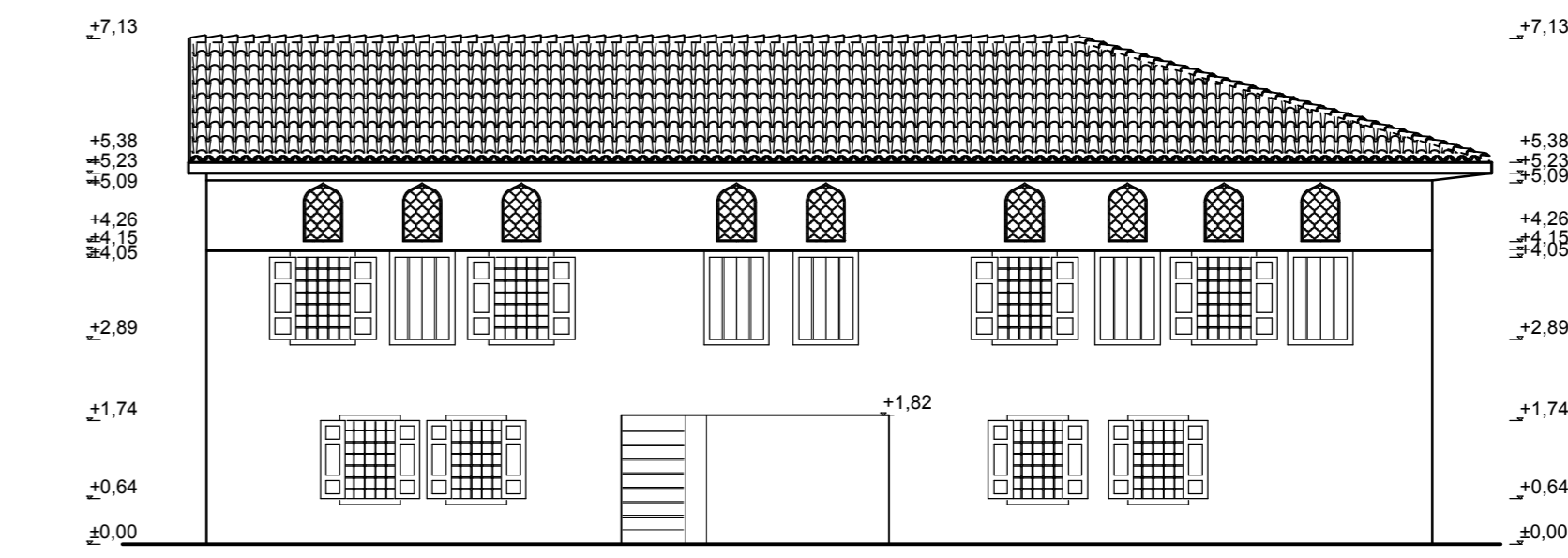
A-A KESİTİ

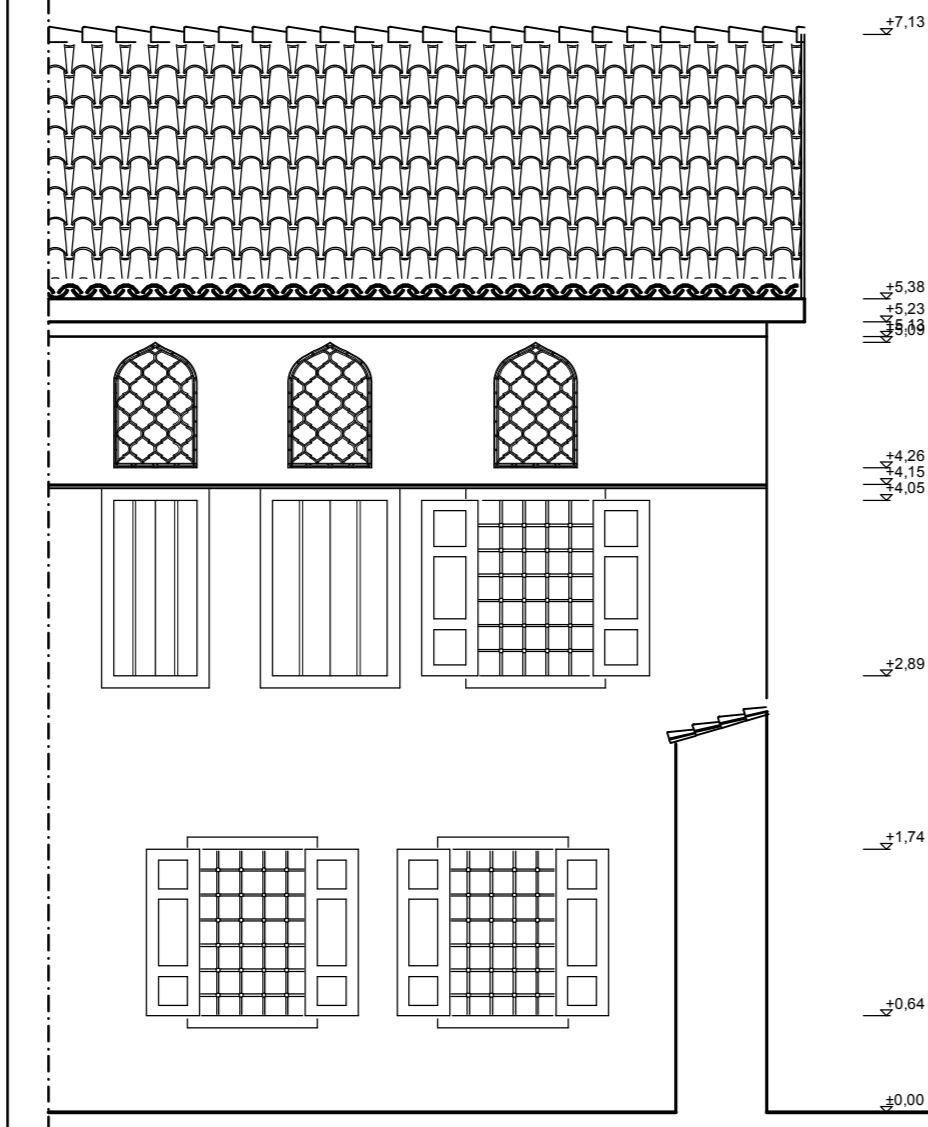
B-B KESİTİ

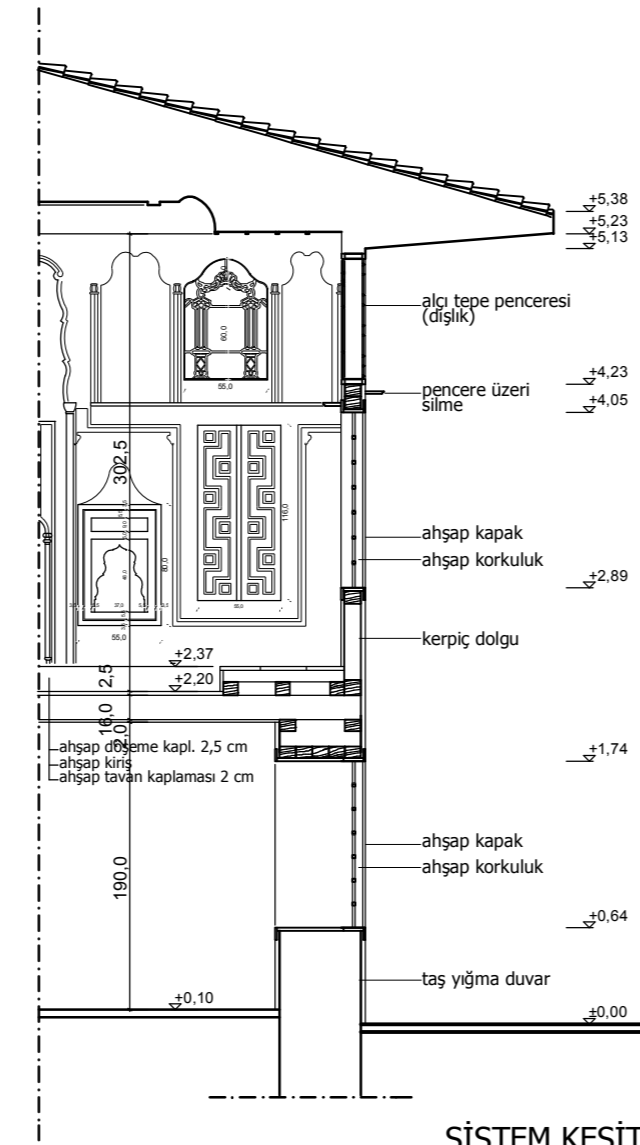
KUZEY CEPHESİ

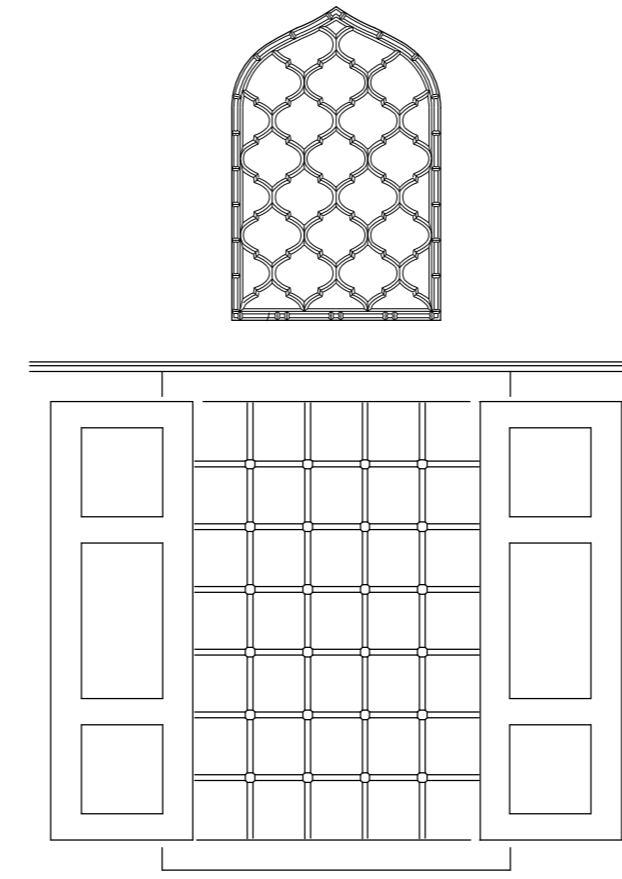
GÜNEY CEPHESİ

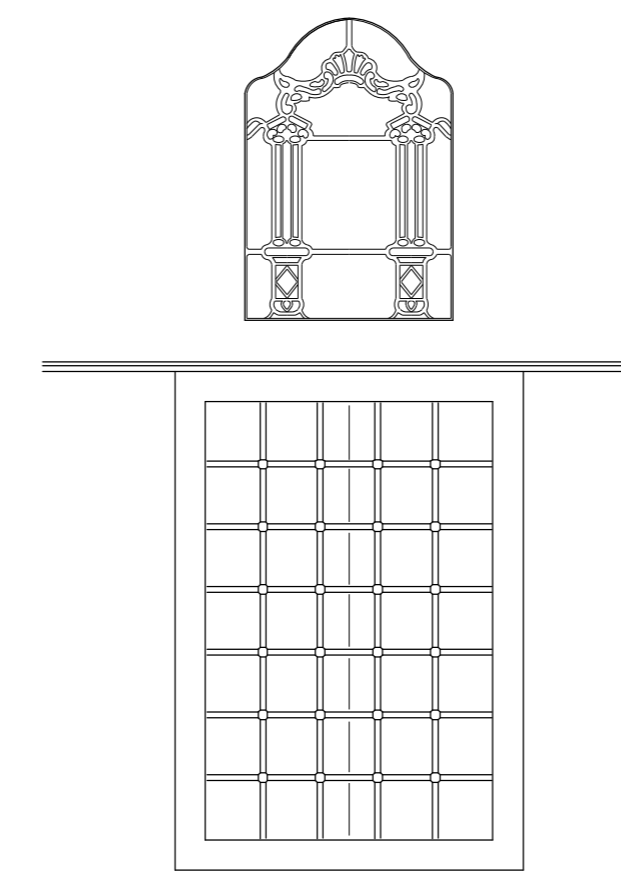
KUZZEY CEPHESİ

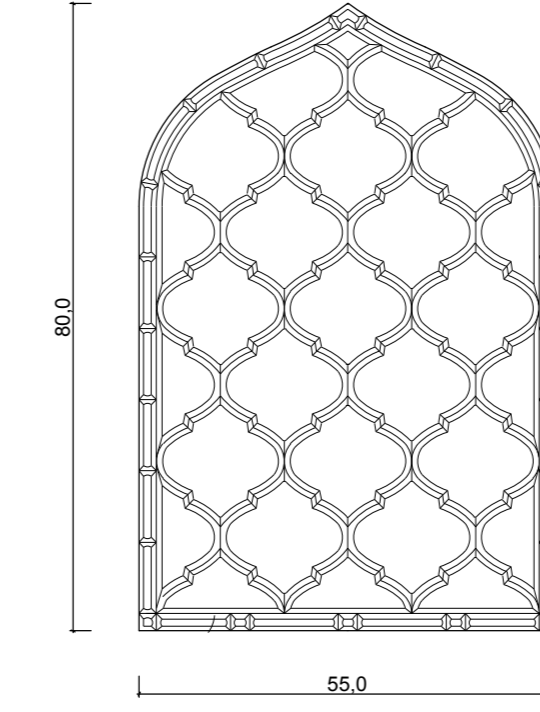
SİSTEM KESİTİ

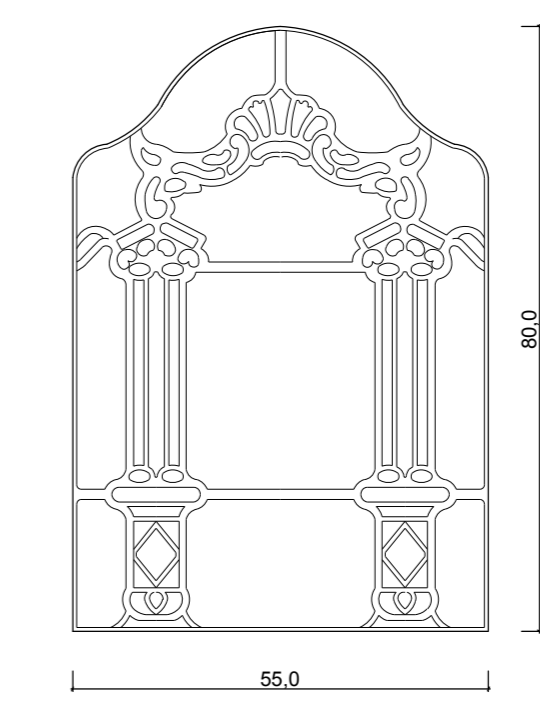
PENCERE DIŞ GÖRÜNÜMÜ ÖLÇEK: 1/20

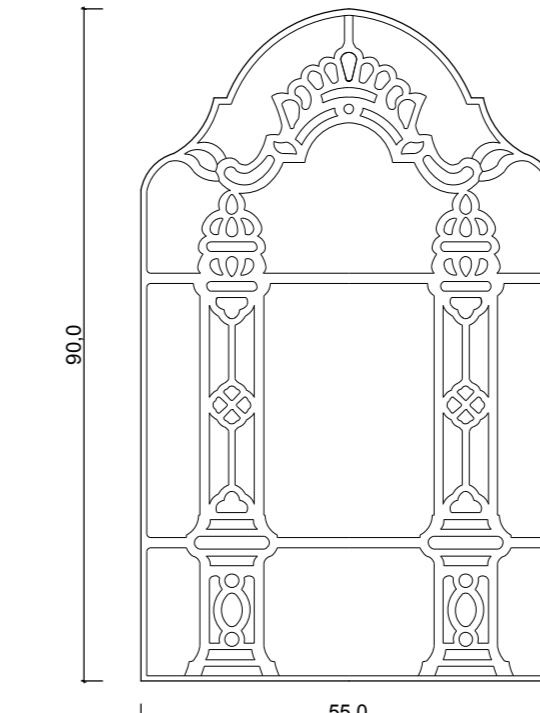
PENCERE İÇ GÖRÜNÜMÜ ÖLÇEK: 1/20

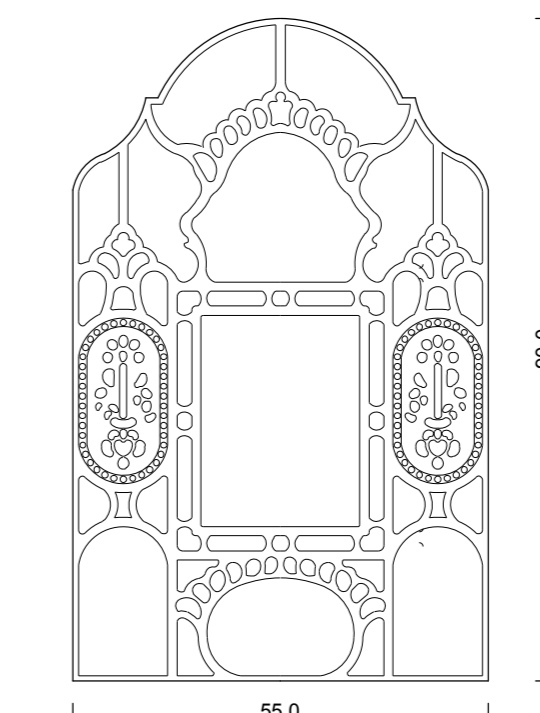
DIŞLIK TEPE PENCERESİ ÖLÇEK: 1/10

1. İÇLİK TEPE PENCERESİ ÖLÇEK: 1/10

2. İÇLİK TEPE PENCERESİ ÖLÇEK: 1/10

3. İÇLİK TEPE PENCERESİ ÖLÇEK: 1/10

İNCELENEN EVLERİN GENEL ÖZELLİKLERİNİN DEĞERLENDİRMESİ																
NO	ADI	BAHÇELİ	2 KATLI	BODRUM+2 KAT	ÇIKMALI	VEREV ÇIKMALI	SIVALI	SIVASIZ	Z. KAT SIVASIZ 1. KAT SIVALI	RESTORE EDİLMİŞ	YENİDEN YAPILMIŞ	KULLANILMIYOR	Z. KAT DUVARI TAŞ YIĞMA	Z. KAT DUVARI KERPEÇ YIĞMA	1. KAT DUVARI TUĞLA DOLGU	1. KAT DUVARI KERPEÇ DOLGU
ÖZGÜNLÜĞÜNÜ KORUMUŞ OLAN EVLER																
OSMANGAZI																
1	HACILAR CAMİ İMAM EVİ	✓	✓				✓							✓	✓	
2	MÜCAHİT BUKOÇÜLER EVİ	✓	✓		✓			✓					✓		✓	
3	HATİCE BAYRAKTAR EVİ	✓	✓		✓			✓					✓		✓	
MUDANYA																
4	KENAN DOĞRUÖZ EVİ	✓		✓	✓			✓					✓		✓	
GÜMÜŞTEPE (MİSİ KÖYÜ)																
5	PINAR CADDESİ 1 NUMARA	✓	✓		✓	✓	✓					✓	✓			✓
YENİŞEHİR																
6	VELİ BABA EVİ	✓	✓		✓		✓					✓		✓	✓	
MÜDAHALE EDİLMİŞ VE YENİLENMİŞ OLAN EVLER																
OSMANGAZI																
7	OSMANLI EVİ	✓		✓	✓			✓		✓			✓		✓	
8	FATMA KARACAOVALI EVİ		✓		✓	✓	✓						✓		✓	
9	MEHMET OLCAY NALCI EVİ			✓	✓		✓			✓			✓		✓	
10	FERFURİ YALÇIN EVİ	✓	✓		✓	✓		✓			✓		✓		✓	
MUDANYA																
11	TAHİR PAŞA KONAĞI	✓	✓		✓		✓			✓			✓		✓	
12	ESKİ CAMİ İMAM EVİ	✓	✓		✓		✓				✓		✓		✓	
ZEYTİNBAGI (TRİLYE)																
13	NAZMIYE ŞAMATACI EVİ	✓	✓		✓		✓							✓	✓	
14	SEZEN ADAŞ EVİ	✓		✓	✓	✓			✓		✓		✓		✓	
DEMİRTAŞ																
15	OSMANGAZI CADDESİ 13 NUMARA	✓	✓		✓		✓					✓		✓	✓	
CUMALIKIZIK																
16	KÖYÜSTÜ SOKAK 16 NUMARA		✓		✓			✓					✓		✓	
17	KURTBASAN SOKAK 3 PARSEL	✓		✓	✓	✓			✓				✓			✓
YENİŞEHİR																
18	ŞEMAKI EVİ	✓	✓				✓			✓			✓			✓
TOPLAM		15	13	5	16	5	10	6	2	4	3	3	14	4	15	3

Tablo 1: İncelenen evlerin genel özelliklerinin karşılaştırılması

EK - 4: PLAN TİPOLOJİSİ

17. - 18. yy BURSA EVLERİ PLAN TİPOLOJİSİ -2

DIŞ SOFALI PLAN TİPLERİ

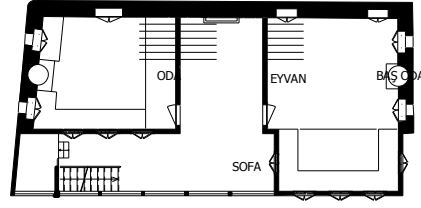
AÇIK DIŞ SOFALI PLAN TİPLERİ

KAPALI DIŞ SOFALI PLAN TİPLERİ

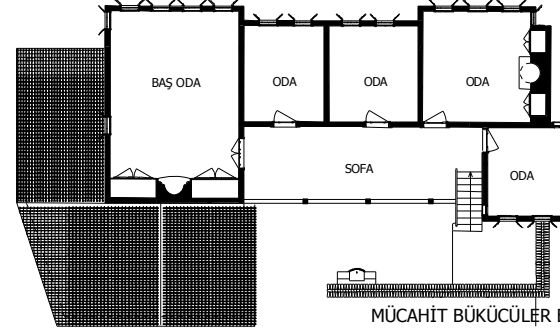
EYVANLI PLAN TİPLERİ

EYVANSIZ PLAN TİPLERİ

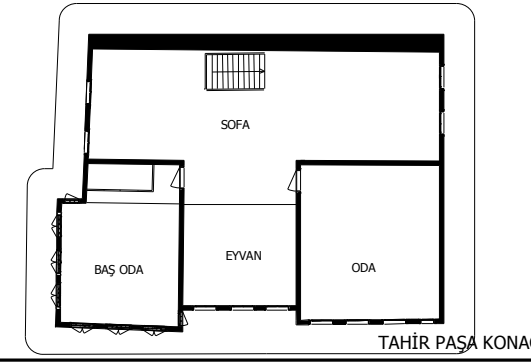
EYVANLI PLAN TİPLERİ

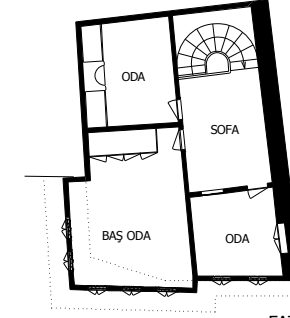
HACILAR CAMİ İMAM EVİ

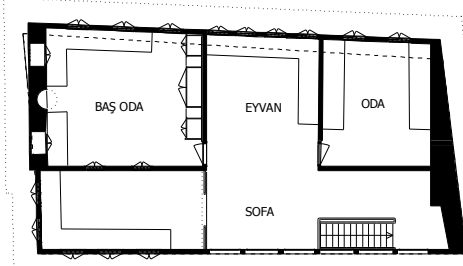
MÜCAHİT BÜKÜCÜLER EVİ

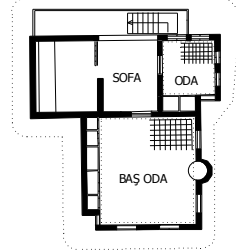
TAHİR PAŞA KONAĞI

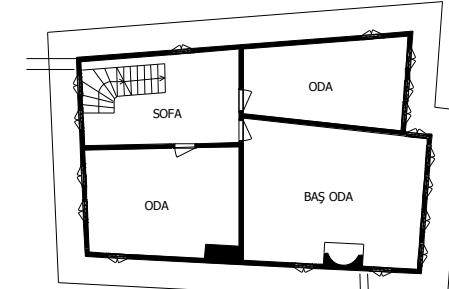
FATMA KARACAOVALI EVİ

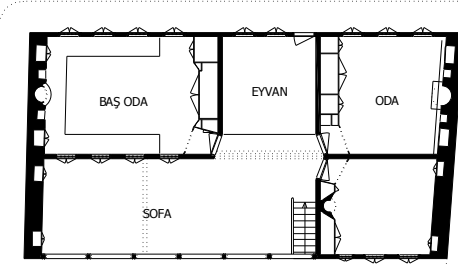
OSMANLI EVİ

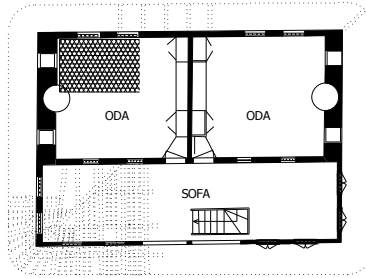
HATİCE BAYRAKTAR EVİ

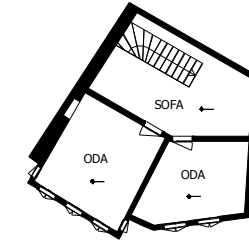
ESKİ CAMİ İMAM EVİ

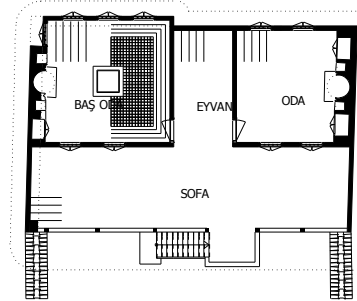
ŞEMAKİ EVİ

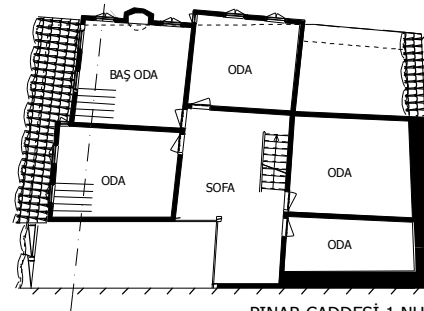
KENAN DOĞRUÖZ EVİ

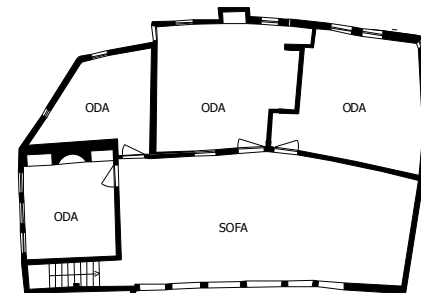
KÖYÜSTÜ SOKAK 16 NUMARA

VELİ BABA EVİ

PINAR CADDESİ 1 NUMARA / MİSİ

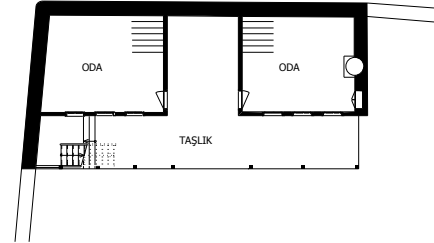

KURTBASAN SOKAK 3 PARSEL

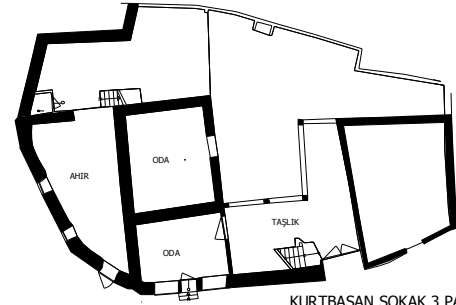
17. - 18. yy BURSA EVLERİ PLAN TİPOLOJİSİ -1

TAŞLIKLI ZEMİN KAT PLAN TİPLERİ

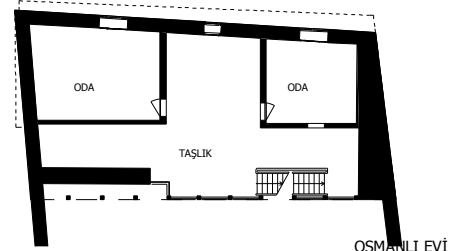
AÇIK TAŞLIKLI PLAN TİPLERİ

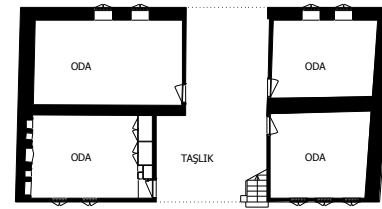
HACILAR CAMİ MÜEZZİN EVİ

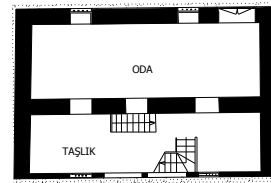
KURTBASAN SOKAK 3 PARSEL

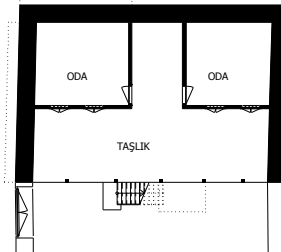
OSMANLI EVİ

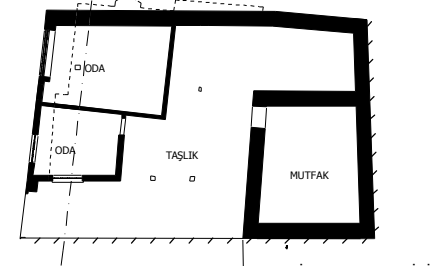
ŞEMAKİ EVİ

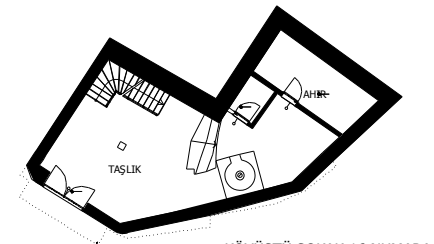
KENAN DOĞRUÖZ EVİ

VELİ BABA EVİ

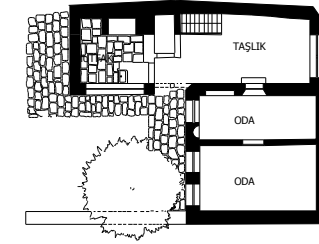

PINAR CADDESİ 1 NUMARA / MİSİ

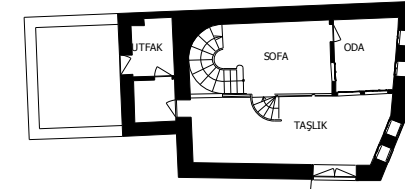

KÖYÜSTÜ SOKAK 16 NUMARA

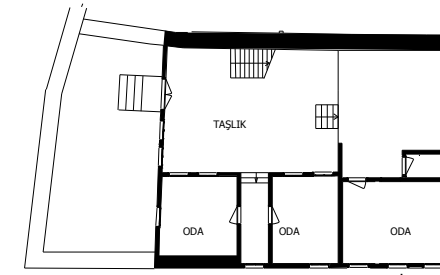
KAPALI TAŞLIKLI PLAN TİPLERİ

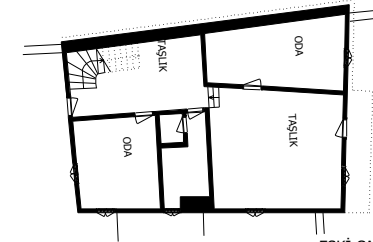
HATİCE BAYRAKTAR EVİ

FATMA KARACAOVALI EVİ

TAHİR PAŞA KONAĞI

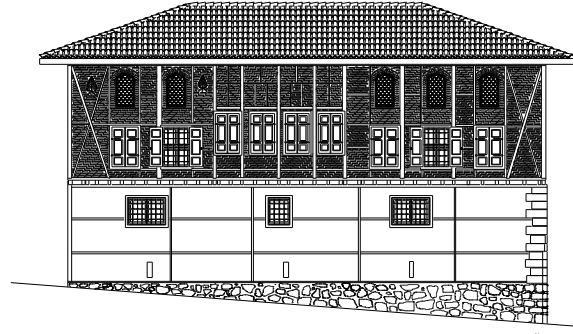

ESKİ CAMİ İMAM EVİ

EK - 5: CEPHE TİPOLOJİSİ

17. - 18. yy BURSA EVLERİ CEPHE TİPOLOJİSİ

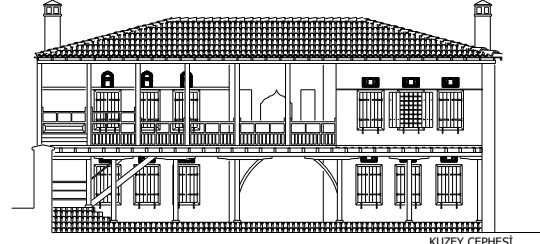
SIVASIZ CEPHELER

GÜNEYDOĞU CEPHESİ

OSMANLI EVİ

SIVALI CEPHELER

KUZEY CEPHESİ

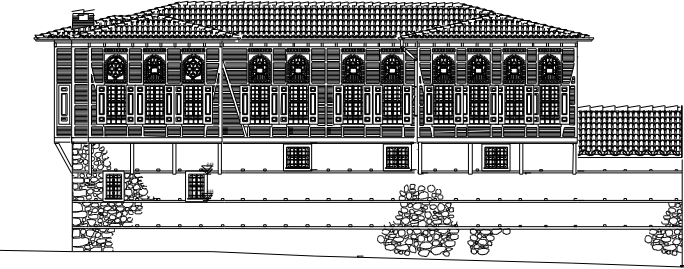
HACILAR CAMİ MÜEZZİN EVİ

Z. KAT SIVASIZ, 1. KAT SIVALI CEPHELER

KUZEY CEPHESİ

KURTBASAN SOKAK 3 PARSEL

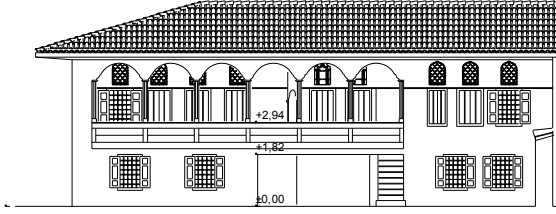
GÜNEYDOĞU CEPHESİ

MÜCAHİT BÜKÜCÜLER EVİ

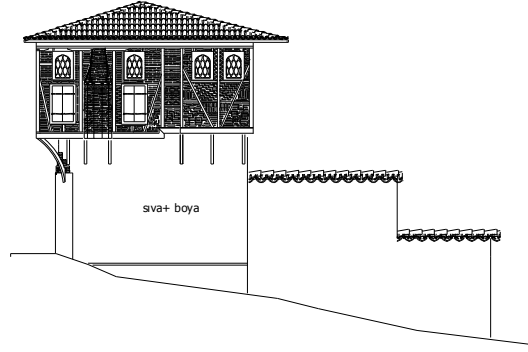
GÜNEYDOĞU CEPHESİ

FATMA KARACAOVALI EVİ

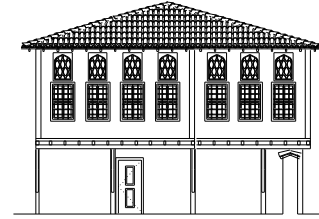
KUZEY CEPHESİ

ŞEMAKİ EVİ

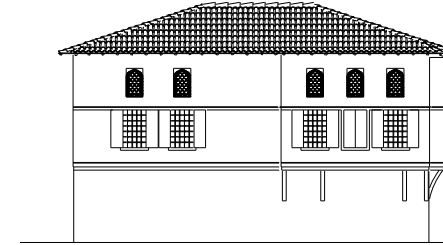
KUZEYDOĞU CEPHESİ

HATİCE BAYRAKTAR EVİ

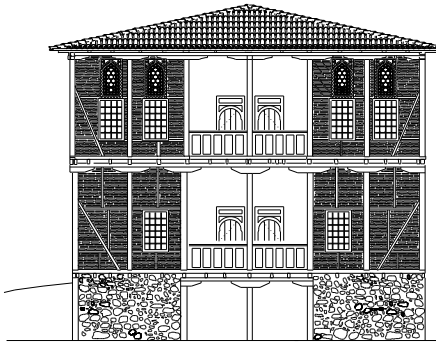
KUZEY CEPHESİ

ESKİ CAMİ İMAM EVİ

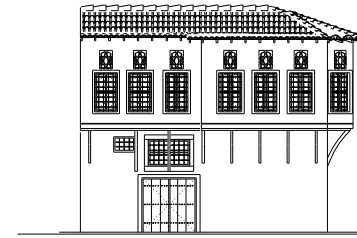

GÜNEY CEPHESİ

VELİ BABA EVİ

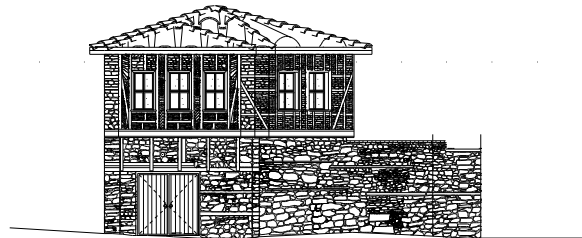

KENAN DOĞRUÖZ EVİ

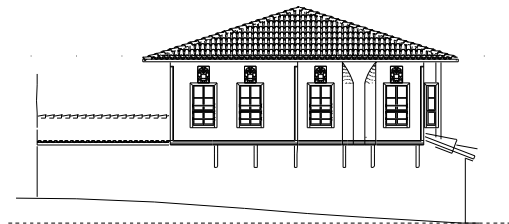
KUZEY CEPHESİ

NAZMIYE ŞAMATACI EVİ

KUZEYDOĞU CEPHESİ

KÖYÜSTÜ SOKAK 16 NUMARA

PINAR CADDESİ 1 NUMARA / MİSİ

**EK - 6: 17. - 18. yy. ve 20. yy. ÖLÇÜ SİSTEMLERİNE GÖRE YAPI
ELEMENLARI DEĞERLENDİRİLMESİ**

17. - 18. yy. ve 20. yy. ÖLÇÜ SİSTEMLERİNE GÖRE YAPI ELEMANLARI DEĞERLENDİRİLMESİ

NO	ADI	TABAN - İNŞAAT ALANI	KAT YÜKSEKLİKLERİ	DUVAR MAZEMESİ VE KALINLIĞI	TUĞLA	KERPIÇ	ANA DİKME	KİRİŞ	TABAN	HATIL	ANA DİKMELER ARASI MESAFE	ELİBÖĞRÜNDE
OSMANGAZİ												
1	HACILAR CAMİ İMAM EVİ	ZEMİN KAT: 120 m ² BİRİNCİ KAT: 120 m ² İNŞAAT ALANI : 240 m ²	ZEMİN KAT: 245 cm (3 arşin 5 parmak) BİRİNCİ KAT: 303 cm (4 arşin)	Z. KAT- KERPIÇ KARGİR: 60-75 cm (19 parmak-1 arşin) 1. KAT-AHŞAP KARKAS ARASI KERPIÇ DOLGU: 17 cm	3x13x29 cm (1x4x9 parmak)		ÇAM AĞACI Z.K. 16x16x225 cm 1.K. 13 x13x285 cm	8x16x460 cm (2,5x5 parmak x 6 arşin)	10x13x510 cm (3x4x6 arşin 12 parmak)	10x12 cm (3x4 parmak)	150 - 190 cm (2 arşin - 2 arşin 12 parmak)	-
2	MÜCAHİT BÜKÜCÜLER EVİ	ZEMİN KAT: 180 m ² BİRİNCİ KAT: 140 m ² İNŞAAT ALANI : 320 m ²	ZEMİN KAT: 284 cm (3 arşin 18 parmak) BİRİNCİ KAT: 332 cm (4 arşin 9 parmak)	Z. KAT- TAŞ KARGİR: 60 cm (19 parmak) 1. KAT-AHŞAP KARKAS ARASI TUĞLA DOLGU: 18 cm (6 parmak)	3,5x13x23 cm (1x4x7 parmak)	-	MEŞE AĞACI 14x14x300 cm	8x16x480 cm (2,5x5 parmak x 6 arşin 8 parmak)	10x14x466 cm (3x4x6 arşin 4 parmak)	7x14 cm (2x4 parmak)	160 - 180 cm (2 arşin 3 parmak - 2 arşin 9 parmak)	8x12x120 cm (düz) (2,5x4 parmak x1 arşin 14 parmak)
3	HATİCE BAYRAKTAR EVİ	BODRUM KAT: 14m ² Z.KAT: 65m ² 1. KAT:80 m ² İNŞ. ALANI: 160m ²	ZEMİN KAT: 320 cm (4 arşin 5 parmak) BİRİNCİ KAT: 315 cm (4 arşin 3 parmak)	Z. KAT- TAŞ KARGİR: 80 cm (1 arşin) 1. KAT-AHŞAP KARKAS ARASI TUĞLA DOLGU: 16 cm (5 parmak)	3x12x27 cm (1x4x9 parmak)	-	ÇAM AĞACI 12x12x286 cm	10x15x481 cm (3x5 parmak x 6 arşin 8 parmak)	10x15 cm (3x5 parmak)	7x12 cm (2x4 parmak)	150 - 170 cm (2 arşin - 2 arşin 6 parmak)	9x12x176 cm (eğrisel) (3x4 parmak x 2 arşin 8 parmak)
MUDANYA												
4	KENAN DOĞRUÖZ EVİ	BODRUM KAT: 101m ² Z.KAT: 101m ² 1.KAT:106 m ² İNŞ. ALANI: 308m ²	BODRUM KAT: 220 cm (2 arşin 21 parmak) ZEMİN KAT: 381cm (5 arşin) BİRİNCİ KAT: 370cm (4 arşin 20 parmak)	Z. KAT- TAŞ KARGİR: 80 cm (1 arşin) 1. KAT-AHŞAP KARKAS ARASI TUĞLA DOLGU: 17 cm (6 parmak)	3,5x13x28 cm (1x4x9 parmak)	-	MEŞE AĞACI 18x18x351 cm 20x20x351 cm 25x25x351 cm	10x18x495 cm (3x6 parmak x 6 arşin 13 parmak)	10x16x420 cm (3x5 parmak x 5 arşin 13 parmak)	10x16 cm (3x5 parmak)	150 - 250 cm (2 arşin - 3 arşin 7 parmak)	-
GÜMÜŞTEPE (MİSİ KÖYÜ)												
5	PINAR CADDESİ 1 NUMARA	ZEMİN KAT: 165 m ² 1. KAT:150 m ² İNŞ. ALANI : 215 m ²	ZEMİN KAT: 254 cm (3 arşin 8 parmak) BİRİNCİ KAT: 264 cm (3 arşin 11 parmak)	Z. KAT- KERPIÇ KARGİR: 70 cm (1 arşin) 1. KAT-AHŞAP KARKAS ARASI KERPIÇ DOLGU: 18 cm (6 parmak)	-	8x12x25 cm (2,5x4x8 parmak)	12x12x245 cm	12x15x438 cm (4x5 parmak x 5 arşin 19 parmak)	8x10x458 cm 10x12x458 cm	10x12 cm (3x4 parmak)	150 - 180 cm (2 arşin - 2 arşin 9 parmak)	8x13x81 cm (eğrisel) (2,5x4 parmak x 1 arşin 1 parmak)
YENİŞEHİR												
6	VELİ BABA EVİ	ZEMİN KAT: 102 m ² BİRİNCİ KAT: 108 m ² İNŞAAT ALANI : 210 m ²	ZEMİN KAT: 227 cm (3 arşin) BİRİNCİ KAT: 376 cm (4 arşin)	Z. KAT- KERPIÇ KARGİR: 85 cm (1 arşin 3 parmak) 1. KAT-AHŞAP KARKAS ARASI TUĞLA DOLGU: 15 cm (3 parmak)	2x12x25 cm	8x12x25 cm (2,5x4x8 parmak)	MEŞE AĞACI Z.K. 15x15x192 cm 1.K. 10x10x363 cm	10x15x570 cm (3 x 5 parmak x 7 arşin 12 parmak)	11x15x520 cm (3x5 parmak x 6 arşin 20 parmak)	8,5x12 cm (3x4 parmak)	140 - 280 cm (1 arşin 20 parmak - 3 arşin 17 parmak)	13x13x76 cm (eğrisel) (4x4 parmak x 1 arşin)
ORTALAMA DEĞERLER			Z. KAT: 220-320 cm 1.KAT: 264 -376 cm	ZEMİN KAT: 60-80 cm 1. KAT:13-18 cm	(1x4x9 parmak)	8x12x25 cm (2,5x4x8 parmak)	10x10 cm - 25x25 cm ~ 12x12 cm (4x4 parmak)	8-12 x 14-18 cm ~10x15 cm (3x5 parmak)	8-11 x 10-16 cm ~10x15 cm (3x5 parmak)	7-10 x 12-16 cm ~10x12 cm (3x4 parmak)	150-280 cm (2 arşin- 3 arşin 17 parmak)	8-13 x 12-20 ~8x13 cm
1 arşin = 75,80 cm, 1 parmak= 3,15 cm 1 arşin= 24 parmak (Sönmez,1997, sf:25)												

**EK - 7 : 17. - 18. yy. ve 20. yy. ÖLÇÜ SİSTEMLERİNE GÖRE
PLAN VE CEPHE ELEMANLARI DEĞERLENDİRİLMESİ**

17. - 18. yy. ve 20. yy. ÖLÇÜ SİSTEMLERİNE GÖRE PLAN VE CEPHE ELEMANLARI DEĞERLENDİRİLMESİ

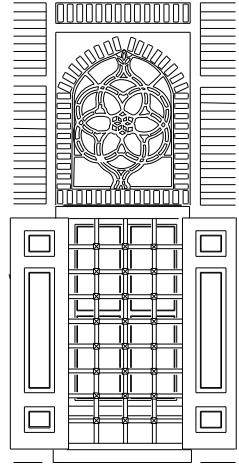
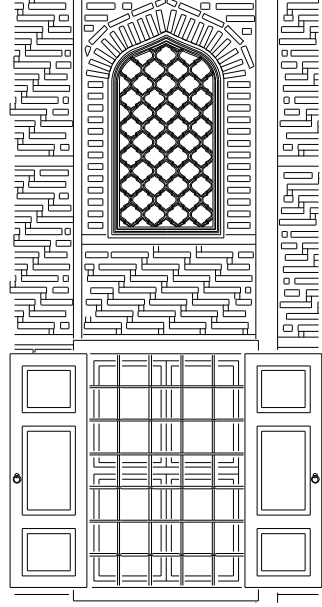
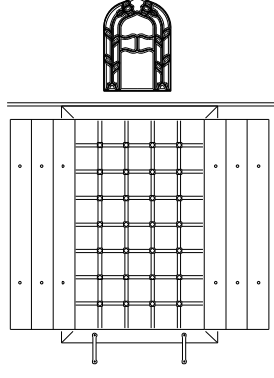
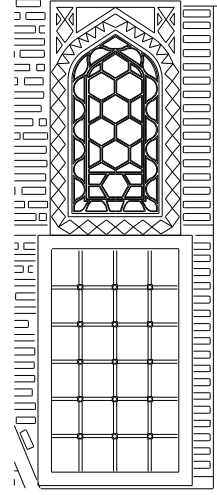
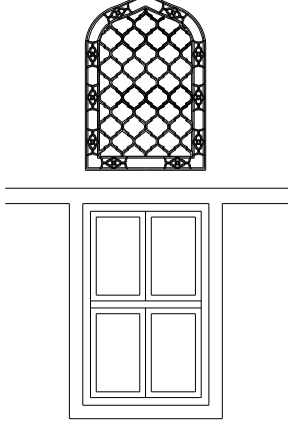
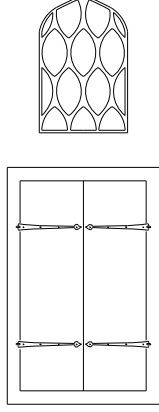
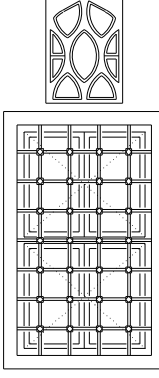
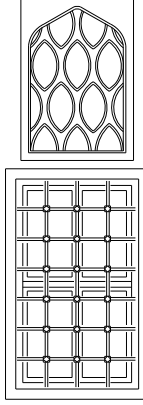
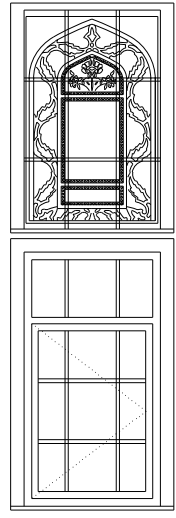
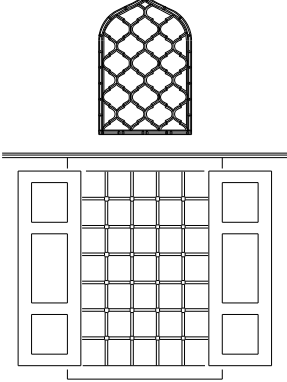
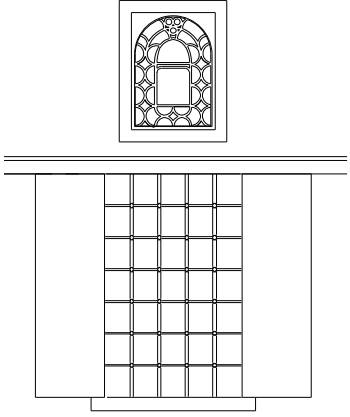
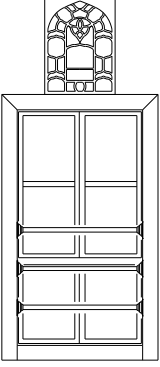
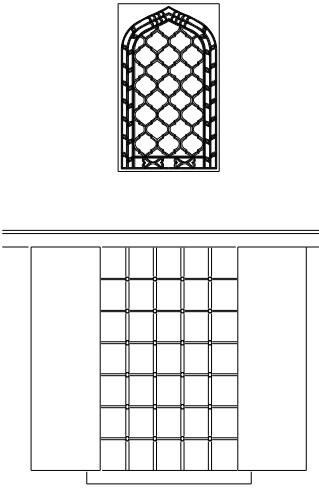
NO	ADI	KAT YÜKSEKLİKLERİ	ÇIKMA DERİNLİĞİ	KAPI GENİŞLİĞİ	KAPI YÜKSEKLİĞİ	ALT PENCERE GENİŞLİĞİ	ALT PENCERE YÜKSEKLİĞİ	TEPE PENCERESİ GENİŞLİĞİ	TEPE PENCERESİ YÜKSEKLİĞİ	ALT PENCERELER ARASI DOLULUK	ALT ÜST PENCERELER ARASI DOLULUK	OCAK GENİŞLİĞİ	OCAK DERİNLİĞİ	DÖŞEME TAHTASI GENİŞLİĞİ	SAÇAK GENİŞLİĞİ
OSMANGAZI															
1	HACILAR CAMİ İMAM EVİ	ZEMİN KAT: 245 cm (3 arşın 5 parmak) BİRİNCİ KAT: 303 cm (4 arşın)	—	82 cm (1 arşın 2 parmak)	200 cm (2 arşın 15 parmak)	77 cm (1 arşın)	125 cm (1 arşın 15 parmak)	33 cm / 40 cm (10/12 parmak)	58 cm / 57 cm (18 parmak)	65 cm (20 parmak)	17 cm (5 parmak)	82 cm (1 arşın 2 parmak)	41 cm (13 parmak)	28 cm (9 parmak)	70-90cm (1 arşın 4 parmak)
2	MÜCAHİT BÜKÜCÜLER EVİ	ZEMİN KAT: 284 cm (3 arşın 18 parmak) BİRİNCİ KAT: 332 cm (4 arşın 9 parmak)	80 cm (1 arşın 1 parmak)	90 cm (1 arşın 4 parmak)	220 cm (2 arşın 21 parmak)	70 cm (22 parmak)	135 cm (1 arşın 19 parmak)	65 cm (20 parmak)	95 cm (1 arşın 6 parmak)	67 cm (21 parmak)	15 cm (5 parmak)	80 cm (1 arşın 2 parmak)	40 cm (13 parmak)	28 cm (9 parmak)	70 cm (1 arşın)
3	HATİCE BAYRAKTAR EVİ	ZEMİN KAT: 320 cm (4 arşın 5 parmak) BİRİNCİ KAT: 315 cm (4 arşın 3 parmak)	45-115 cm VEREV ÇIKMA	86 cm (1 arşın 3 parmak)	200 cm (2 arşın 15 parmak)	75 cm (1 arşın)	125 cm (1 arşın 15 parmak)	52 cm (17 parmak)	82 cm (1 arşın 2 parmak)	—	28 cm (9 parmak)	65 cm (20 parmak)	40 cm (13 parmak)	26 cm (8 parmak)	70-165 cm (1 arşın- 2 arşın 2 parmak)
MUDANYA															
4	KENAN DOĞRUÖZ EVİ	BODRUM KAT: 220 cm (2 arşın 21 parmak) ZEMİN KAT: 381cm (5 arşın) BİRİNCİ KAT: 370cm (4 arşın 20 parmak)	25 cm (8 parmak)	88 cm (1 arşın 4 parmak)	186 cm (2 arşın 11 parmak)	76 cm (1 arşın)	133 cm (1 arşın 18 parmak)	56 cm (18 parmak)	112 cm (1 arşın 11 parmak)	80-95 cm (1 arşın 1-6 parmak)	ön cephe 20 cm arka cephede 42 cm	92 cm (1 arşın 5 parmak)	45 cm (14 parmak)	26 cm (8 parmak)	70 cm (1 arşın)
GÜMÜŞTEPE (MİSİ KÖYÜ)															
5	PINAR CADDESİ 1 NUMARA	ZEMİN KAT: 254 cm (3 arşın 8 parmak) BİRİNCİ KAT: 264 cm (3 arşın 11 parmak)	30 cm (9 parmak)	72 cm (23 parmak)	182 cm (2 arşın 9 parmak)	75 cm (1 arşın)	140 cm (1 arşın 20 parmak)	42 cm (13 parmak)	58 cm (18 parmak)	91 cm (1 arşın 5 parmak)	5 cm	81 cm (1 arşın 2 parmak)	44 cm (14 parmak)	25 cm (8 parmak)	95 cm (1 arşın 6 parmak)
YENİŞEHİR															
6	VELİ BABA EVİ	ZEMİN KAT: 227 cm (3 arşın) BİRİNCİ KAT: 376 cm (4 arşın)	40 cm (13 parmak)	76 cm (1 arşın)	196 cm (2 arşın 14 parmak)	82 cm (1 arşın 2 parmak)	133 cm (1 arşın 18 parmak)	60 cm (19 parmak)	100 cm (1 arşın 8 parmak)	60 cm (19 parmak)	43 cm (14 parmak)	87 cm (1 arşın 4 parmak)	55 cm (17 parmak)	35 cm (11 parmak)	100 cm (1 arşın 8 parmak)
ORTALAMA DEĞERLER		Z. KAT: 220-320 cm 1.KAT: 264 -376 cm	25-115 cm (8 parmak - 2 arşın)	72 - 90 cm (1 arşın-2 arşın 4 parmak)	182-220 cm (2 arşın 9 parmak - 2 arşın 15 parmak)	70-82 cm (22 parmak - 1 arşın 2 parmak)	125-140 cm (1 arşın 15 parmak - 1 arşın 20 parmak)	33-65 cm (10 - 20 parmak)	58- 112 cm (18 parmak - 1 arşın 11 parmak)	60-95 cm (19 parmak - 1 arşın 6 parmak)	5-43 cm (1 - 14 parmak)	65-92cm (20 parmak - 1 arşın 5 parmak)	40-55 cm (13 - 17 parmak)	25-35 cm (8 - 11 parmak)	70-165 cm (1 arşın- 2 arşın 2 parmak)

1 arşın = 75,80 cm, 1 parmak= 3,15 cm 1 arşın= 24 parmak (Sönmez,1997, sf:25)

* Malzemelerde oluşan deformasyon, ölçüm hassasiyetleri dikkate alınarak, arşın çevirmeleri yapılırken ±3 cm kabul edilmiştir.

EK - 8: TEPE PENCERESİ TİPOLOJİSİ

17. - 18. yy BURSA EVLERİ PENCERE TİPOLOJİSİ

MÜCAHİT BÜKÜCÜLER EVİ		OSMANLI EVİ		HACILAR CAMİ MÜEZZİN EVİ	
KENAN DOĞRUÖZ EVİ		FATMA KARACAVALI EVİ		HATİCE BAYRAKTAR EVİ	
NAZMIYE ŞAMATACI EVİ		ESKİ CAMİ İMAM EVİ		TAHİRPAŞA KONAĞI	
ŞEMAKİ EVİ		OSMANGAZİ CAD. NO: 13		PINAR CAD. NO:1 / MİSİ	
				VELİ BABA EVİ	

17. - 18. yy BURSA EVLERİ TEPE PENCERESİ TİPOLOJİSİ

	DIŞLIK TEPE PENCERELERİ	İÇLİK TEPE PENCERELERİ		DIŞLIK TEPE PENCERELERİ	İÇLİK TEPE PENCERELERİ		DIŞLIK TEPE PENCERELERİ	İÇLİK TEPE PENCERELERİ
HACILAR CAMİ MÜEZZİN EVİ			KENAN DOĞRUÖZ EVİ			OSMANGAZİ CAD. NO: 13		
OSMANLI EVİ			TAHİRPAŞA KONAĞI			ŞEMAKİ EVİ		
MÜCAHİT BÜKÜCÜLER EVİ			ESKİ CAMİ İMAM EVİ			VELİ BABA EVİ		
HATİCE BAYRAKTAR EVİ			NAZMİYE ŞAMATACI EVİ					
FATMA KARACAVALI EVİ			PINAR CAD. NO:1 / MİSİ					